

997
111./8.

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklie)

Seje od 1. januarja do 31. marca 1957



1957

Ljubljana

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. januarja do 31. marca 1957



1957

Ljubljana

Storinski katalog

LJUBSKA SKUPŠČINA

LJUBSKA REPUBLIKA SLOVENIJE

(1957. letnik)

1957. letnik, 10. X. 1957. št. 145

997



D 10. X. 1957 / 145

1957

(1957. letnik)

REPUBLIŠKI ZBOR

18. seja

(4. do 7. februarja 1957)

Predsedoval: Josip Rus; predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Dušan Bole

Začetek seje ob 10.15 uri

Predsednik Josip Rus: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 18. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar tovariš Dušan Bole.

Ljudski poslanci Boris Kocijančič, Bogomil Verdev, Miha Berčič, Ivan Vodovnik in Rudi Janhuba so opravičili svojo odsotnost. Predlagam, da jim zbor odobri dopust. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor s predlogom strinja, je omenjenim poslancem dopust odobren.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Ančko Globačnik, da prebere zapisnik 17. seje Republiškega zbora. (Zapisnikar Ančka Globačnik prebere zapisnik zadnje seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor prejel od predsednika ljudske skupščine predlog družbenega plana LRS za leto 1957, predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije s predlogom proračuna LRS za leto 1957, predlog zakona o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957, poročilo in predlog komisije Republiškega zbora za statute in predlog odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku.

Glede na to predlagam tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957;
2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957;
4. poročilo in predlog komisije Republiškega zbora za statute glede po-trditve statotov nekaterih okrajev in
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega so-dišča na Rakeku.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali do-polnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni drugih predlogov, menim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Albert Jakopič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker Izvršni svet predlaga, da bi oba zbora na skupni seji poslušala obrazložitev k predlogu družbenega plana, predlagam, da poslušamo obrazložitev k predlogu družbenega plana na skupni seji. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se strinjate, bo skupna seja takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 10,40 in se je nadaljevala ob 12,30 uri.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Na skupni seji smo slišali obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi glede amandmajev, ki so navedeni v poročilu odbora za gospodarstvo.

Tone Bole: Celotno poročilo odbora za gospodarstvo se s priloženimi priporočili in amandmaji vred sprejme.

Predsednik Josip Rus: Družbeni plan se bo najprej obravnaval v načelu in nato še po delih oziroma po poglavjih.

Prehajamo na obravnavo družbenega plana v načelu. Kdo želi besedo? Že med odmorom se je prijavil k besedi ljudski poslanec tovariš Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice, ljudski poslanci! Ni dvoma, da je obširna razprava o smernicah družbenega plana, ki je bila v zvezni skupščini, napravila dober vtis na ljudi širom naše domovine, zaradi tega ker so tovariši poslanci iznesli mnoge probleme, predloge in stvari, ki nam niso bile znane in o katerih je vredno razmišljati, četudi nekateri niso računali s sredstvi, ki so na razpolago glede na sedanjo proizvodnjo in narodni dohodek.

Prepričan sem, da bo tudi sedanja razprava o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 prikazala v pravi luči stanje v naši republici ter vse dosežene uspehe v preteklem letu tako na gospodarskem, socialno-zdravstvenem in kulturno-prosvetnem področju, kakor tudi vzroke, ki so ovirali dosego še večjih uspehov, ter bo pokazala tudi pota, po katerih bi hitreje dvigali naš gospodarski potencial in življenjski standard prebivalstva.

Razumljivo je, da se med prebivalstvom največ razpravlja ravno o življenjskem standardu že glede na posvetovanje pri tovarišu Titu in glede na sklepe IV. plenuma Socialistične zveze delovnega ljudstva, kar je imelo širok odmev širom domovine in je zato treba napeti vse sile, da se bodo ti sklepi postopoma uresničili. Mnogo se razpravlja o nujnosti, da bi se že enkrat dokončno uredil plačni sistem, ki bi stimuliral delovne kolektive za višjo in boljše proizvodnjo. Zavlačevanje rešitve tega problema ni razumljivo in nekatera zavlačevanja tudi tovariš Kardelj graja v svojem govoru. Prav tako se prebivalstvo zelo zanima za pospeševanje kmetijstva, kar naj bi pripomoglo k boljši založitvi trga s kmetijskimi pridelki, zlasti v mestih in industrijskih centrih, ter povzročilo postopno zniževanje cen in omogočilo, da bi plače in pokojnine postale bolj realne. Samo z večjimi plačami brez povečane proizvodnje pa življenjskega standarda ne bomo dvignili.

Nekaj besed, tovariši, o problemih socialnega zavarovanja v naši republici, čeprav to vprašanje ni zajeto v našem družbenem planu, ker se ta denarna

sredstva določajo z zveznim planom. Način in obseg potrošnje ter organizacija zavodov sta določena z zveznim zakonom o socialnem zavarovanju in z uredbo o finansiranju socialnega zavarovanja. Vse to pa ne sme biti razlog, da se naša skupščina ne bi zanimala za probleme socialnega zavarovanja. Jasno je, da sredstva za socialno zavarovanje, ki so določena z zveznim planom, soustvarjajo tudi naši delovni kolektivi in vsi drugi zavarovanci z ustvarjanjem narodnega dohodka in je ta prispevek del njihove plače, čeprav se tega vsi še ne zavedajo in s tem ne računajo. Že glede na obseg sredstev, ki se trošijo za socialno zavarovanje v republiki, bi smeli pričakovati več zanimanja za to, kako skupščine zavodov, izvršni odbori in uprave zavodov gospodarijo s sredstvi, ki jim jih je zaupala skupnost. Potrebno je več kontrole in več objektivne kritike morebitnih napak in nerednosti, ki jih store uprave zavodov, kakor tudi hib in pomanjkljivosti zdravstvene službe, na katero zavodi nimajo zadostnega vpliva, čeprav krijejo 80 % stroškov zdravstvene službe.

Za 1956. leto je bilo predvideno, da bo republiški zavod na podlagi 40 % zavarovalnega prispevka zaključil poslovanje z nad 2500 milijoni dinarjev primanjkljaja. Na osnovi prve decembrske bilance pa je videti, da bo primanjkljaj znašal le okrog 2 milijardi. Del tega primanjkljaja bo krit iz rezervnega sklada, ki znaša 340 milijonov, tako da ostane še nepokritih 1600 milijonov primanjkljaja. Iz katerih virov bo ta primanjkljaj krit, še ni določeno in zaenkrat vemo le to, da se bo pasivnim republiškim zavodom odprl brezobrestni kredit pri narodni banki. Vprašanje je le, kdaj bo mogel naš republiški zavod najeti kredit vrniti.

Perspektiva za leto 1957 je za naš zavod še bolj neugodna, ker se je zavarovalni prispevek z znižanim družbenim planom, znižal od lanskih 40 % na letošnjih 38 %. Višja vsota prispevka, ki je predvidena na osnovi povečanja plač oziroma večjega plačnega skada, bo pri nas komaj krila izdatke na račun dotoka novih upokojencev in koristnikov otroškega dodatka ter povišanja plač uslužbencem zavoda. Na osnovi sestavljenega proračuna republiškega zavoda za leto 1957 bodo znašali dohodki zavoda po izločitvi prispevka za rezervni sklad, prispevka za zdravstveno varstvo upokojencev in njihovih svojcev, ki znašajo 11 % od izplačanih pokojnin ter prispevka za zvezni zavod, 13 milijard 350 milijonov dinarjev. Predvideni izdatki pa bodo znašali okrog 16 milijard 600 milijonov dinarjev. Primanjkljaj za leto 1957 je torej predviden na okrog 3 milijarde 200 milijonov dinarjev. Od predvidenih izdatkov gre za pokojnine invalidnine in rehabilitacijo 8 milijard 668 milijonov dinarjev, za otroški dodatek 7 milijard 690 milijonov dinarjev, za osebne izdatke 47 milijonov dinarjev, za operativne in funkcijske izdatke 71 milijonov dinarjev in bankam za obresti od obratnih sredstev 120 milijonov dinarjev. Republiški zavod je moral v preteklem letu za kredite, najete zaradi kritja nastalega primanjkljaja, plačati 47 milijonov obresti, ker mora nad 60 % pokojnin nakazovati vnaprej, del zavarovalnega prispevka pa prejema za nazaj. Od kod naj se predvideni primanjkljaj krije, je še uganka.

Za kritje vseh potreb republiškega in okrajnih zavodov bi potrebovali 43 % zavarovalnega prispevka. Tak prispevek bi seveda, če bi bil dovoljen, znatno bremenil naš narodni dohodek v primerjavi z drugimi republikami, katerim zadostuje 38 % prispevek, razen tega pa bi se kršilo načelo, da mora biti zavarovalni prispevek enoten za vse republike.

Pri zveznem zavodu za socialno zavarovanje se že dlje časa proučuje način kritja primanjkljajev pri pasivnih zavodih. Do sedaj sta bili pretresani v glav-

nem dve varianti, in sicer, da bi se primanjkljaj kril s prelivanjem presežkov aktivnih zavodov, ali pa, da bi se skladi za dologoročne dajatve delili na tri dele, to je na sklad za pokojnine, za invalidnine in za otroški dodatek in obenem centralizirali pri zveznem zavodu. Na ta način bi ne bilo treba vsako leto iskati kritja za primanjkljaje pri posameznih zavodih. Zaenkrat pa še ni dokončnega sklepa, ki naj bi veljal za nove predpise za finansiranje socialnega zavarovanja. Marsikdo izmed ljudskih poslancev se bo seveda vprašal, kako je mogoče, da večina republiških zavodov krije potrebe iz določenega prispevka in ustvarja pri tem še presežke, naš zavod pa ima stalne primanjkljaje. Da bi to lažje razumeli, naj vam tovariši ljudski poslanci pojasnim, da imamo od 114 000 starostnih upokojencev, kolikor jih ima federacija, v naši republiki 36 300 starostnih upokojencev. Ljudska republika Srbija, ki je po številu prebivalstva štirikrat večja kakor Slovenija, ima le 35 400 starostnih upokojencev, Hrvaška pa 32 300 upokojencev. Ti dve republiki — da ne omenjam drugih — pa imata dva do trikrat več zavarovancev in s tem tudi dohodkov, kot jih ima naša republika. Upravičencev do otroških doklad imamo v naši republiki 370 000 in smo tudi v tem pogledu med prvimi v državi. To sta dve postavki, ki povzročata neprestan primanjkljaj, katerega pa vkljub večjim naporom ni mogoče bistveno znižati, ker so tu zakoniti predpisi, katerih se mora zavod strogo držati.

Stanje zdravstvenega zavarovanja, katerega vodijo okrajni zavodi, je nekoliko boljše in je šest okrajnih zavodov zaključilo poslovanje v 1956. letu s pribitkom 215 milijonov, pet zavodov pa s primanjkljajem za okrog 100 milijonov dinarjev. Tudi za 1957. leto se predvideva, da bodo okrajni zavodi imeli okrog sedem milijard 985 milijonov dohodkov in 7 milijard 920 milijonov izdatkov, ter bo presežek znašal okoli 65 milijonov dinarjev.

Iz delokroga okrajnih zavodov naj navédem še nekaj zanimivih števil, ki morajo zanimati slehernega državljana. Obveznih zavarovancev imamo v naši republiki okrog 365 000, obratnih nezgod je bilo v 1956. letu registriranih 40 000. Obolenj zaradi bolezni ali nezgode je bilo prijavljenih 334 275 in je zaradi tega bilo izgubljenih nič manj kot 4 milijone 860 741 delovnih dni. Povprečno je skozi vse leto болоvalo 15 579 zavarovancev dnevno. Koliko škode je s tem utrpela naša proizvodnja in narodni dohodek, si lahko mislimo. Te številke nam tudi kažejo, kako pomembna je vloga socialnega zavarovanja v naši družbeni stvarnosti in zakaj bi bil potrebno večjega zanimanja s strani zavestnih subjektivnih sil za probleme socialnega zavarovanja pa tudi večje pomoči v borbi proti negativnim elementom, ki nezakonito izkoriščajo dajatve socialnega zavarovanja.

Pri kratkoročnih dajtvah bi s pomočjo subjektivnih sil dosegli primerne prihranke, če bi vsaj za nekaj odstotkov znižali naval v ambulantah s strani tistih zavarovancev, ki obremenjujejo zdravnika samo zato, da bi dobili za tri ali štiri dni bolniški dopust, čeprav niso bolni, vendar pa prepričujejo zdravnike, da so za delo nesposobni. Taki ljudje zahtevajo po navadi še tudi zdravila, ki jih vsaj večinoma niti ne rabijo. Taki namišljeni bolniki pa razen tega preprečujejo, da bi zdravniki res mogli vsestransko in strokovno pregledati resnično bolne in zdravljenja potrebne zavarovance in svojce. Prav tako bi se lahko preprečila marsikatera obratna nezgoda, če bi v podjetjih povesčali več pozornosti zaščiti in higieni pri delu ter pravilni vzgoji mladih kadrov za delo pri strojih. Da je tudi na tem področju mogoče doseči uspehe, nam dokazuje železarna na Jesenicah, železarna v Ravnah, tovarna avtomobilov v Mariboru in še vrsta drugih podjetij, kjer so pričeli ta vprašanja z vso res-

nostjo reševati in so za tovrstno vzgojo kadrov vložili tudi precejšnja finančna sredstva in se s temi vprašanji nenehno in vztrajno bavijo. Na teh primerih naj bi se vzgledovala tudi vsa druga podjetja, ki do sedaj v tem pogledu še niso napravila tega, kar bi bila dolžna napraviti. Sredstva, vložena v te namene, se kaj kmalu obrestujejo in vračajo, kajti izgube zaradi nezgod gredo čestokrat v stotine milijonov.

Zvezni zavod za socialno zavarovanje je na iniciativo republiških in okrajnih zavodov načel tudi vprašanje boljšega načina obračunavanja zdravstvenih storitev za zavarovance z zavodi, ker sedanji način obračunavanja individualnih storitev sili zdravstveno službo, da ima čim več storitev ali uslug, da laže in brez večje skrbi krije svoje potrebe in to na škodo zdravstva samega. Spremembo tega načina obračunavanja pa svet za zdravstvo naše republike nekako odklanja. Med razlogi navaja tudi to, da bi se s tem okrnile pravice družbenega upravljanja v zdravstvenih ustanovah. Vprašanje pa je, v čem naj bo za upravne odbore razlika, če imajo pred seboj na tisoče računov za posamezne storitve ali pa če imajo opraviti z enim pavšalnim računom vsakega zavoda po številu zavarovancev in svojcev. V čem je tu kršena iniciativa in pristojnost upravnih odborov? Prepričan sem, da bi se s tako preureditvijo sedanjega načina obračunavanja zdravstvena služba prav gotovo samo izboljšala, resnični bolniki bi prišli na svoj račun, hkrati pa bi se na obeh straneh prihranilo tako na upravnih stroških kot tudi na času. Zato se bo socialno zavarovanje še nadalje borilo za spremembo sedanjega načina obračunavanja, ki je doslej pokazalo precej negativnih strani.

Strinjam se s predloženim družbenim planom in z amandmaji ter bom zanj tudi glasoval.

Predsednik Josip Rus: Besedo ima ljudski poslanec Miran Košmelj.

Miran Košmelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci!

Moja razprava je namenjena problemu proračunske potrošnje, kakršna je doslej in ki je določena z družbenim planom. Ta problem, ki mu je letos tudi zvezna ljudska skupščina posvetila precejšnjo pozornost, je izredno zapleten. Na resnost tega vprašanja je opozoril tudi tovariš Kardelj in pokazal načelno pot naprej. Prizadevanje za reševanje tega problema je bilo razvidno tudi danes iz ekspozicije podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Avblja.

Mi smo vse doslej postavljali v ospredje vprašanje nerazvitih republik, okrajev in občin ter odnosa do njih. To smo delali na vseh področjih naše izgradnje, kar je imelo tudi močan odraz na instrumente našega gospodarskega sistema. Hkrati smo utrdili dva pojma: »razviti« in »nerazviti«, ali »bogati« in »revni«, ali »aktivni« in »pasivni« okraji oziroma kraji. Ker problema nismo reševali skladno, čutimo, da nas elementarni zakoni ekonomskega razvoja vsak dan bolj silijo k reševanju vprašanja, kaj je z našimi razvitimi kraji in ali je bila naša dosedanja politika do njih pravilna. Tu gre v bistvu za cel sistem, ki se začenja že pri osnovni delitvi narodnega dohodka, zlasti pa pri vprašanju stimulativne udeležbe aktivnega proizvajalca pri ustvarjanju večje proizvodnje in njene vrednosti. Za mene postaja izraz »aktivni« in »pasivni« kraji, tako kot smo to pojmovali doslej, že coklja za naš splošni in gospodarski napredek. Stanje našega gospodarstva kaže, da bomo morali delitev dohodka postavljati v mnogo večjo odvisnost od vprašanja, koliko in s kakšno storilnostjo kdo ustvarja. Tu gre tako za delavca kot za podjetje, za ljudske odbore in republike.

Proračunska potrošnja, o kateri imam namen govoriti, je pravzaprav le del tega problema. Tovariše ljudske poslance naj ne moti dejstvo, da govorim kot poslanec iz industrijsko močnega okraja Kranj, ker imam namen na tem primeru govoriti o tako imenovanih gospodarsko močnejših okrajih na sploh. Ni namreč slučaj, da smo v Kranju najprej začeli s študijem problemov proračunske potrošnje in da smo letos še posebej sprožili širše razprave okoli tega vprašanja. Do tega nas je privedla sila razmer in neskladnosti s položajem v gospodarstvu. Ti odnosi so namreč pri nas najbolj zaostreni. Izvršni svet naše republike je letos napravil v tej smeri že nekaj pogumnih korakov in iz tega mesta pozdravljam to spremembo v naši politiki.

S svojo razpravo želim povzročiti in pospešiti iskanje objektivnih meril, ki bodo v interesu celokupnosti omogočila pravičnejša in bolj utemeljena sorazmerja in rešitve. Okraj Kranj je to vprašanje brezuspešno načentjal že pred dvema letoma. K pripravam za letošnji družbeni plan pa smo prispevali prvi poskus za resnejšo analizo. Razumljivo je, da je ta analiza, kot pač vsak prvi poskus, še pomanjkljiva in obremenjena z mnogimi nepopolnostmi. Tudi republiški organi so delali poizkusne analize, ki so prav tako pokazale, da so neskladnosti med okraji glede proračunske potrošnje očitne in da so zlasti okraji Kranj, Maribor in Trbovlje — Ljubljano delno izvzemam zaradi posebnega položaja — tisti okraji, ki so v razmerju do drugih okrajev pri proračunski potrošnji najbolj prizadeti. Zato je moja razprava usmerjena zlasti na ta razmerja, pri čemer poudarjam, da ne želim z njo vzbuditi vtisa, da imajo drugi, zlasti manj razviti okraji, absolutno preveč. Toda, kadar imamo vsi skupaj premalo, je primerno in potrebno, da poiščemo čim pravičnejšo in sorazmernejšo porazdelitev obstoječih sredstev. Pri tem zlasti poudarjam svoje prepričanje, da imamo tako imenovani razviti okraji prav zaradi te svoje razvitosti tudi mnogo večje, upravičene potrebe.

Najprej si oglejmo vprašanje proračunskega sistema sploh, kakor ga vsako leto postavljamo v naš družbeni plan. Osnovna slabost v tem sistemu je po mojem ta, da v proračunski potrošnji ne izhajamo iz odnosov, ki nastajajo v proizvodnji in pri ustvarjanju dobrin, temveč da določamo proračunske kvote iz leta v leto od vrha navzdol, od federacije do občin, v absolutnih zneskih in šele iz njih mehanično izvajamo razmerja. V kolikor pa se je doslej sploh govorilo o kakšnem sistemu, so prihajale najmočnejše do izraza težnje o sistemu tako imenovane »glavarine«, ki pa se je že v preteklih letih izkazala kot najbolj nestimulativna oblika gospodarjenja. Na ta način smo z dosedanjim sistemom praktično zadušili pobudo posameznika, delovnega kolektiva in družbene skupnosti, kar je proti naši volji pripeljalo čisto do rezultata: čim več ustvarjaš in čim bolj se trudiš, tem manj imaš.

Iz tega izhodišča delamo drugo tragično napako. Izhodišče za proračunske kvote vsakega leta so realizacije iz prejšnjih let. Tako vlečemo za seboj stare grehe in napake iz leta v leto.

Nadaljnja slabost je ta, da sploh nismo razčistili, kaj naj spada v proračun federacije, ljudske republike, okraja in občine. Vsak ima sicer nekaj in vsi vse, ne pa vsak svoje. Jasne slike pa, kdo za kaj odgovarja, ni. Podobno se to odraža na področju uporabe raznih skladov in še posebej naše investicijske politike, o čemer pa zaradi preobširnosti danes ne mislim govoriti.

Tako se naši proračuni formirajo vsako leto s sistemom prištevanja in odštevanja, ne da bi skušali iskati popolnejših osnov. Nekaj primerov za to. Razčiščeno še ni na primer vprašanje, kdo je nosilec odgovornosti za investicije

na področju vodnega gospodarstva, hudourniške službe itd. Podobno je s proračuni tajništev za notranje zadeve. Tu je položaj tak, da se z dosedanjim razdeljevanjem proračunskih obveznosti med federacijo, republiko in okraji, zgublja pregled nad potrebami, še bolj pa nad potrošnjo tega resora.

Neenotnost proračunske odgovornosti je izražena tudi v proračunih posameznih okrajnih ljudskih odborov v razmerju do občinskih proračunov. Vzemimo na primer samo vajenske šole. Te so na primer v okraju Kranj zajete v občinskih proračunih. Podobno je to še v dveh drugih okrajih, medtem ko v ostalih okrajih zajemajo te izdatke okrajni proračuni.

Neenotno se obravnavajo tudi nekatere pozicije iz dela prosvete, kot hospitacije, spomeniško varstvo, predvojaška vzgoja, tekmovanje šolske mladine in podobno. Prav tako pa se neenotno obravnavajo tudi nekateri funkcionalni izdatki socialne politike in zdravstva, podobno pa tudi negospodarske investicije.

Nadaljnje vprašanje, ki zadeva vse ljudske odbore, je neenotno obravnavanje plačevanja nadur uslužbencem, stroškov zasedanj ljudskih odborov, svetov in drugih kolegijskih organov.

Nerazčiščena so prav tako stališča glede števila uslužbencev v organih državne uprave. Tu se nikakor ne morem strinjati z akcijo, ki so jo nedavno začeli nekateri naši časopisi in radio, češ da okraji in občine povečujejo državni aparat. V bistvu pa se je ta aparat povečal predvsem na zahtevo republiških resornih organov in to tako, da so odgovorni ljudje iz republiške uprave neposredno zahtevati ta povišanja. Mislim, da je sistemiziranje delovnih mest še samo po sebi najbolj administrativni in birokratski način, ki ne pospešuje delovne storilnosti in kvalitete v državni upravi, temveč je često samo pretveza za izbojevanje večjih proračunskih kvot. Lahko bi prepustili posamezni teritorialni enoti, naj sama odloči, kako bo njej določene funkcije opravila. To pa seveda zahteva, da se prouči tudi plačni sistem v državni upravi v smislu vzpodbujanja boljšega delovnega doprinosa in večje kvalitete.

Nadalje je še vedno nerazčiščeno vprašanje industrijskih šol. Izgleda, da je akcija tovariša Kardelja, ki je nastopil proti centralizaciji fonda za kadre, že rodila določene rezultate. Toda te stvari še vedno niso popolnoma rešene. Doslej se te šole niso v celoti in tudi ne povsod finansirale iz okrajnih proračunov. Za vnaprej je sicer že določeno, da preide finansiranje teh šol v breme okrajnih proračunov, toda dodatna sredstva za to breme še vedno niso v celoti zagotovljena.

Slabost v našem proračunskem sistemu predstavljajo tudi tako imenovani fakultativni dohodki, o katerih je govora zlasti v letošnjem letu. Pogosto poudarjamo graditev in krepitev komunalnega sistema, hkrati pa smo lansko leto v celoti, letos pa nekoliko manj, upoštevali te fakultativne dohodke okrajev in občin pri bilanci njihovih sredstev. Dejansko pa bi fakultativni dohodki morali biti resnično dodatni dohodki okrajev, predvsem pa občin v smislu krepitve njihove materialne osnove, ne pa da jih jemljemo v bilanco njihovih celokupnih sredstev. O tem problemu bom kasneje povedal še nekaj besed.

Zapletenost proračunskega sistema in nujnost odstranjevanja neskladnosti in nerealnega prikazovanja terjata resnejših razprav in naporov. O tem delu že nekaj časa precej govorimo, storili pa praktično nismo ničesar. Tako naprej ne more več.

Da bi pokazal, kakšna so dosedanja razmerja in kakšna je proračunska politika do posameznih okrajev, bom navedel nekaj podatkov. Zavedam se, da

ne morejo biti podatki in odnosi, ki izhajajo iz teh podatkov, absolutno merilo za določanje proračunskih razmerij med posameznimi okraji. Kažejo pa vsekakor ostre neskladnosti, ki jih bo treba začeti pogumneje odpravljati, če hočemo vsi skupaj — »revni« in »bogati« — kreniti naprej, ne pa ostati na rakavi poti.

Izvršni svet se je pri sestavi letošnjega družbenega plana prizadeval, da bi močneje upošteval potrebe industrijsko razvitejših okrajev in občin. Lahko bi rekli, da je v okviru letošnjih možnosti napravljen precejšen korak naprej. Žal je pri tem izostal okraj Kranj, kar bo razvidno iz primerjave s podatki za posamezne okraje. Pogledjmo si nekaj primerov.

Če vzamemo podatke, kako se je gibal udeležba posameznih okrajev v celotnih okrajnih proračunih v Sloveniji in primerjamo to udeležbo z nekaterimi drugimi pokazatelji, potem so morda najzanimivejši naslednji podatki: Okraj Celje je bil v letu 1955 udeležen v vseh okrajnih proračunih v Ljudski republiki Sloveniji z 9,3 %, leta 1956 z 10,4 % in leta 1957 brez fakultativnih dohodkov z 10,8 %. Njegov potrošni sklad, kakršen je letos izračunan, z vsemi pomanjkljivostmi, ki pač veljajo za vse okraje, znaša 10,4 % med okraji v Sloveniji. Ta okraj ima hkrati od vsega svojega prebivalstva 15,9 % aktivnih delavcev. Tu vidimo, da se položaj letos, še posebej s prizadevnostjo, o kateri smo govorili, vendar nekoliko izboljšuje. Okraj Kranj je bil leta 1955 udeležen z 9,5 %, leta 1956 z 8,9 %, leta 1957 pa brez fakultativnih dohodkov z 8,5 %. V potrošnem fondu je udeležen z 11,8 %, v socialni strukturi pa predstavljajo aktivni delavci v tem okraju 24,8 % vsega prebivalstva. Okraj Ljubljana je bil leta 1955 udeležen z 22,9 %, leta 1956 s 24,6 %, leta 1957 pa brez fakultativnih dohodkov s 24,2 %, v potrošnem fondu je udeležen z 22,5 % in znaša odstotek delavcev od vsega prebivalstva 21,5 %. Okraj Maribor je bil leta 1955 udeležen s 16,4 %, leta 1956 s 15 % — torej je rapidno padel — dočim se v letu 1957 nekoliko popravlja, in sicer na 15,6 %, v potrošnem fondu pa je udeležen z 18,4 %, medtem ko znaša odstotek delavcev od vsega prebivalstva 20,3 %. Okraj Trbovlje je bil leta 1955 udeležen z 5,9 %, v letu 1956 s 6,1 % in bo v letu 1957 udeležen s 6,4 %. V potrošnem fondu je

Struktura proračunov po okrajih¹

Okraj	leta 1957				Potrošni fond ²	% delavcev od prebivalcev ³
	leta 1955	leta 1956	brez fakult. dohod.	s fakult. dohod.		
1. Celje	9,3	10,4	10,8	10,4	10,4	15,9
2. Gorica	6,9	7,3	6,7	6,6	6,1	12,9
3. Kočevje	2,5	2,5	2,3	2,7	2,6	14,7
4. Koper	12,8	10,3	10,6	10,2	8,2	17,0
5. Kranj	9,5	8,9	8,5	8,9	11,8	24,8
6. Ljubljana	22,9	24,6	24,2	24,8	22,5	21,5
7. Maribor	16,4	15,0	15,6	15,6	18,4	20,3
8. M. Sobota	5,3	5,3	5,6	5,5	4,4	6,8
9. Novo mesto	5,2	5,6	5,5	5,4	5,0	9,6
10. Ptuj	3,3	4,0	3,8	3,7	4,0	9,0
11. Trbovlje	5,9	6,1	6,4	6,2	6,6	17,8
	100	100	100	100	100	16,8

¹ Struktura proračunov po okrajih je izračunana na osnovi dokumentacije družbenega plana LRS za leti 1956 in 1957.

² Potrošni fond je prikazan na osnovi izračuna Državnega sekretariata za finance LRS.

³ % delavcev od prebivalcev je izračunan na osnovi publikacij Zavoda za statistiko LRS.

udeležen s 6,6 %, odstotek delavcev od vsega prebivalstva pa znaša 17,8 %. Pri tem moram poudariti, da pomeni vsak odstotek okoli 160 milijonov dinarjev in so zato seveda desetinke odstotka precej važne. Tu sem navedel samo podatke za nekatere industrijsko razvite okraje, medtem ko drugih podatkov tu ne bom našteval, pač pa bom to gradivo priložil stenografskim zapiskom, da bo lahko vsakomur na razpolago. (Glej priloženo tabelo.)

Če pogledamo to vprašanje še z druge strani in sicer, če pogledamo razmerje med ustvarjenim presežkom dela in proračunskimi sredstvi v posameznih okrajih, dobimo za 1956. leto naslednji vrstni red:

Okraj	Okraj
razvrščeni po višini presežka dela na prebivalca (v 000 din)	razvrščeni po višini proračunskih sredstev na 1000 din ustvarjenega presežka dela (v dinarjih)
1. Kranj 241	Kranj 38
2. Maribor 155	Maribor 53
3. Ljubljana 134	Celje 68
4. Celje 104	Ljubljana 85
5. Trbovlje 76	Trbovlje 92
6. Gorica 62	Gorica 152
7. Koper 57	Ptuj 159
8. Ptuj 38	Koper 249
9. Kočevje 33	Kočevje 284
10. Novo mesto 21	Novo mesto 388
11. Murska sobota 13	Murska Sobota 418

V proračunu je torej uveljavljeno načelo, čim večja je gospodarska moč okraja, tem več mora okraj odstopati za skupne potrebe in obratno, čim manjši so lastni viri okraja, tem več sredstev prejema od skupnosti. To je seveda v redu in tudi razumljivo, toda nastaja vprašanje, kje obstoji meja. Skrajna primera — Kranj z 241 000 dinarji presežka dela na prebivalca in Murska Sobota s 13 000 dinarji na prebivalca ter v Kranju 38 dinarjev proračunskih sredstev na 1000 dinarjev presežka, v Murski Soboti pa 418 dinarjev — kažeta na normalnost, ki jo je po mojem mnenju zelo težko utemeljiti.

Če pogledamo še podatke iz lanskega leta, koliko proračunskih sredstev odpade v posameznem okraju na enega zaposlenega, dobimo podobno razvrstitev:

	Na enega zaposlenega odpade proračunskih sredstev (v 000 din)
1. Kranj	30
2. Maribor	32
3. Trbovlje	33
4. Celje	36
5. Ljubljana	37
6. Kočevje	50
7. Gorica	52
8. Ptuj	52
9. Murska Sobota	58
10. Koper	62
11. Novo mesto	63
Povprečje LRS	40

Glede na letošnja povišanja, o katerih je govora in ki so znana tudi iz dokumentacije k družbenemu planu, je razvidno, da se proračuni okrajev s prizadevanji republike letos zvišujejo, in sicer se brez fakultativnih dohodkov

zvišujejo za približno eno milijardo 200 milijonov dinarjev oziroma točno za eno milijardo 168 milijonov dinarjev. Ta milijarda 168 milijonov dinarjev je po sistemu, kakršen se je pač tudi letos uporabljal, privedla do končnega rezultata tako, da je ta milijarda 168 milijonov razdeljena po okrajih takole: Celju pripade 14,9 %, Gorici 0,7 %, Kočevju nič, Kopru 14,5 %, Kranju 3,7 %, Ljubljani 19,8 %, Mariboru 22 %, Murski Soboti 9,5 %, Novemu mestu 4,4 %, Ptujju 0,3 % in Trbovljam 10,2 %. Tako so se proračuni posameznih okrajev zvišali za skupno 8,8 %. Tu ne vem, ali sem preslišal številko — zdi se mi, da je tovariš Avbelj rekel, da se zvišujejo za 17 % — vendar računi iz dokumentacije in tudi iz razlage, ki smo jo v gospodarskih odborih slišali, govorijo približno o 9 %, moji izračuni pa kažejo točno številko 8,8 % povprečno v Sloveniji. Po posameznih okrajih — naštel bom samo nekatere — pa takole: V Celju 12,6 %, v Kranju za 3,6 %, v Ljubljani za 7,9 %, v Mariboru za 12,9 %, v Trbovljah za 14,7 %.

Glede na nejasnost o fakultativnih dohodkih je potrebno reči še nekaj o tem vprašanju. V predpisih je pravzaprav jasno izraženo stališče, da so fakultativni dohodki dohodki ljudskih odborov. Praksa glede njih upoštevanja pa je zelo neenotna. Enkrat se fakultativni dohodki štejejo v bilanco sredstev okrajev in občin, drugič pa ne. V bistvu pa je tako, da v neki meri izražajo isto, kar nam včasih prinaša naš sistem, namreč, čim več teh dohodkov realiziraš, tem več se ti odšteje pri določanju celotne proračunske kvote. Najbolj tipičen primer za to trditev je lanskoletna realizacija občinskih doklad na kmečko dohodnino. Zato bi bilo tudi vsako utemeljevanje o zvišanju proračunskih vsot posameznih okrajev še enkrat krivično do vseh, ki v ustvarjanje fakultativnih dohodkov vložijo največ truda. Poskusi utemeljevanja razmerij med posameznimi okraji z upoštevanjem tako imenovanih fakultativnih dohodkov bi bili zato ponoven poskus neveljavljanja stimulativnih načel in bi pomenili v bistvu poleg nezakonitosti ponovno prikrajšanje najbolj prizadevnih in neupoštevanje strukture gospodarstva posamezne teritorialne enote. Da ne bi česa prikril, bom tudi sam predložil sliko, kako se ta razmerja med okraji vsaj nekaterimi, spremene, če upoštevamo še fakultativne dohodke, kakršni se letos predvidevajo po republiških izračunih.

Udeležba posameznih okrajev v proračunih vseh okrajev v Sloveniji se s tem nekoliko spremeni, in sicer tako, da se okraju Celje za 0,4 poena zniža (od 10,8 % na 10,4 %), da se okraju Kranj za 0,4 poena zviša (od 8,5 % na 8,9 %, torej točno na lanskoletno udeležbo), da se Ljubljani poviša za 0,6 poena (od 24,2 % na 24,8 %) in da Mariboru ostane njegova udeležba ista, to je 15,6 %, v Trbovljah pa pade za 0,2 poena nasproti udeležbi brez fakultativnih dohodkov.

Če upoštevamo povečanje okrajnih proračunov v letošnjem letu, znaša, kot smo že rekli, to povečanje brez fakultativnih dohodkov eno milijardo 168 milijonov dinarjev, skupno s fakultativnimi dohodki — kar je razvidno iz dokumentacije, ki nam je predložena — pa točno za tri milijarde 438 milijonov dinarjev. Za toliko se torej letošnji okrajni in občinski proračuni povečajo. V teh treh milijardah 438 milijonov, kar predstavlja povprečno povečanje 25,8 % v merilu republike, pa so posamezni okraji — navajam le nekatere — udeleženi takole: Celje z 10,7 %, Kranj z 8,9 %, Ljubljana s 25,8 %, Maribor s 17,6 %, Trbovlje s 6,6 % itd. Proračuni posameznih okrajev skupaj s fakultativnimi dohodki se na ta način povečujejo oziroma odstopajo od povprečja 25,8 % v

merilu republike takole: nad povprečjem je Maribor, ker se mu povišuje proračun nasproti lanskemu letu za 30,3 %, za njim so Trbovlje z 28,3 %, dalje Ljubljana s 26,9 % in Celje s 26,6 %, medtem ko okraj Kranj ostaja točno na republiškem povprečju, to je 25,8 %. Vidimo, da se proračuni okrajev na ta način letos znatno povečajo, torej za 25,8 % povprečno, da pa je v tem primeru okraj Kranj ostal točno na tem povprečju, s čimer je ponovno dokazano, da se mu v primerjavi z drugimi industrijsko močnejšimi okraji celo glede teh dohodkov nesorazmerje, ki izvira iz prejšnjih let, v bistvu prav nič ne popravlja. (Glej tabelo.)

Proračun plan 1956 v milijonih	Proračuni v letu 1957									
	Brez fakultativnih dohodkov				S fakultativnimi dohodki				Povečanje proračuna nasproti l. 1956 v %	
	Pro- račun	Pove- čanje nasproti 1956	Struk- tura pove- čanja	v milijonih	Pro- račun	Pove- čanje nasproti 1956	Struk- tura pove- čanja	v milijonih	brez fak. doh.	s fak. do- hodki
Celje	1 383	1 557	174	14,9	1 751	368	10,7	12,6	26,6	
Gorica	974	982	8	0,7	1 111	137	4,0	0,8	14,1	
Kočevje	341	341	—	—	455	114	3,3	—	33,4	
Koper	1 371	1 540	169	14,5	1 716	345	10,0	12,3	25,2	
Kranj	1 187	1 230	43	3,7	1 493	306	8,9	3,6	25,8	
Ljubljana	3 284	3 516	232	19,8	4 167	883	25,8	7,9	26,9	
Maribor	2 001	2 259	258	22,0	2 607	606	17,6	12,9	30,3	
Murska Sobota	706	817	111	9,5	915	209	6,1	15,7	29,6	
Novo mesto	753	804	51	4,4	913	160	4,6	6,8	21,2	
Ptuj	534	537	3	0,3	615	81	2,4	0,6	15,2	
Trbovlje	810	929	119	10,2	1 039	229	6,6	14,7	28,3	
	13 344	14 512	1 168	100	16 782	3 438	100	8,8	25,5	

Vir: Dokumentacija družbenega plana LRS za leto 1957

Mislim, da je potrebno posvetiti še nekaj besed vprašanju varčevanja. Na to je opozoril tudi podpredsednik Izvršnega sveta v referatu. To velja po mojem mnenju za nas vse. Prepričan sem, da bomo morali tudi to vprašanje bolj zaostriti. Doslej smo večinoma ostajali žal le pri načelih, ki jih v praksi često nismo do kraja izvedli. Mnogo govorimo o družbeni kontroli nad sredstvi, nismo je pa še zadostno razvili, utrdili in ostvarili. Javnost bi morala biti obveščena o uporabi slehernega dinarja.

Položaj okraja Kranj sem delno prikazal že v primerjavah, ki sem jih dal za posamezne okraje. Okraj Kranj bo letos sicer imel v absolutnem znesku nekoliko več proračunskih sredstev kot lani, kar bi utegnilo koga napeljati na misel, da se položaj v Kranju bistveno izboljšuje. Če pa pogledamo o d n o s e v smislu mojih prejšnjih pripomb, lahko ugotovimo, da se v primeru okraja Kranj sredstva pravzaprav stalno znižujejo, kar je razvidno iz navedenih števil. Osebnost tega nasprotujočega rezultata ne znam pojasniti.

Glede na dokazan položaj tega okraja in pa glede na dejstvo, da letos v tem smislu v okraju ne napredujemo, si dovoljujem izraziti vsaj skromno željo: naj se že enkrat preneha govoriti ne samo v Ljudski republiki Sloveniji, temveč v Jugoslaviji na sploh, o Kranju kot najbogatejšem okraju v državi. Če bi ga pogledali s stališča stanovanjske izgradnje, komunalnih naprav, kulturno-prosvetnih možnosti in ustanov, šolskih prostorov itd., bi lahko

ugotovili, da so potrebe delovnih ljudi v Kranju sicer izredno velike, da je pa okraj glede možnosti, te potrebe vsaj deloma zadovoljiti, velik revež.

Morda bo vsakdo najlažje razumel položaj v našem okraju, če povem samo nekaj primerov. Okraj Kranj je na primer v letu 1956 ustvaril okoli 35 milijard dinarjev narodnega dohodka, vse negospodarske investicije iz proračunov pa so znašale za vso Gorenjsko 19 milijonov 200 000 dinarjev. Mislim, da so tu vsi komentariji odveč. Dalje, na Jesenicah, vam vsem dovolj znanem industrijskem centru, bomo morali letos v osnovni šoli odpreti četrto izmeno, za katero še nihče ne ve, kako in kje jo bo mogoče izvesti. Spričo proračunske situacije zadnjih let sploh nismo bili v stanju rešiti tega problema, in zato tudi ne moremo prevzeti zanj pretežne odgovornosti.

V mesecu decembru smo imeli tudi nekaj primerov občin, ki niso izplačale niti stalnih socialnih podpor, imeli pa smo celo občine, ki so stale pred arbitražo zaradi tega, ker bolnicam niso mogle izplačati računov za zdravljenje po uredbi itd. Če upoštevamo, da je okraj Kranj od vseh okrajev v Ljudski republiki Sloveniji tisti okraj, ki ima od celotnega svojega prebivalstva znatno največji odstotek aktivnih delavcev in da so poleg tega na Gorenjskem še tako razviti industrijski centri kot so to mesta Kranj, Jesenice in Tržič, poleg tega pa še manjši centri kot Škofja Loka, Kropa, Lesce in Radovljica, in tudi še problemi turističnega Bleda, ki ni več samo problem občine in okraja, temveč presega naše meje, potem mislim, da so to dovolj prepričljivi dokazi, da politika, kakršna se vodi zadnjih nekaj let na Gorenjskem, ne more iti v nedogled, temveč bo tu treba napraviti nekaj korenitih sprememb.

Na posvetu, ki smo ga imeli pred nekaj meseci na Izvršnem svetu s predsedniki okrajnih ljudskih odborov, je bilo dogovorjeno, da se bo o proračunskih kvotah in o odnosih med okraji razpravljalo še pred končno odločitvijo. Nerazumljivo mi je, kako da se ta sklep ni izvršil in da se je postopek zaključil tako, da so bili predstavniki okrajev posamično klicani drug za drugim na Državni sekretariat za finance, kjer so jim bile sporočene končne odločitve brez možnosti kakršnih koli sprememb.

Moj namen ni, da v tej razpravi dam nek konkreten predlog za izboljšanje letošnje situacije v kranjskem okraju, ker bi vsak tak predlog pomenil odvzem sredstev nekomu drugemu. Poudarjam pa, da so drugi okraji dobili znatno več sredstev kot okraj Kranj. Tako mi ne preostane ničesar drugega, kot da to svoje nesoglasje izrazim s tem, da bom pri XIV. poglavju letošnjega družbenega plana glasoval proti.

O problemih, o katerih sem tu obširneje razpravljal, je bilo pravzaprav govora že lansko leto in deloma tudi že pred dvema leti. Že tedaj smo slišali izjave, da se bo k temu problemu resno pristopilo, vendar bistvenih rezultatov še ni opaziti.

S svojim prispevkom želim v tej razpravi pospešiti le nadaljnje študije in obravnave tega zapletenega problema, tako da bi v letu 1957, kot je to že tudi sicer napovedano, resnično prišli do zaključkov, ki nam bodo vsaj v prihodnjem letu omogočili objektivnejša merila tudi na področju proračunske potrošnje. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Ruš: Prekinjam sejo. Seja se bo nadaljevala popoldne ob 16.30 uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.10 uri in se je nadaljevala ob 16.40 uri.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Izvršni svet predlaga, da bi razprava o družbenem planu za leto 1957 bila na skupni seji. Se člani Republiškega zbora strinjajo s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se poslanci Republiškega zbora strinjajo s tem predlogom, se bo razprava o družbenem planu v načelu nadaljevala na skupni seji. Zato sejo Republiškega zbora prekinjam.

(Seja je bila prekinjena ob 16.43 uri in se je nadaljevala dne 6. februarja ob 17.40 uri.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Obveščam Republiški zbor, da je mandatno-imunitetni odbor našega zbora dal pismeni predlog, da se kot dodatna točka vključi v dnevni red tudi sklepanje o odpovedi mandata ljudskega poslanca Albina Medveda. Odpoved mandata je mandatno-imunitetni odbor že obravnaval. Se zbor strinja, da se ta točka vključi v dnevni red? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor strinja s predlogom, da se predlagana točka vključi v dnevni red, bo ta točka prišla kot 6. točka dnevnega reda v obravnavo.

Ker je razprava o družbenem planu v načelu zaključena, prehajamo na razpravo v podrobnostih.

Pričenjam razpravo k prvemu delu družbenega plana z naslovom »Splošni pregled gospodarstva v letu 1956«. Želi kdo od poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem prvi del družbenega plana na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del družbenega plana z naslovom »Splošni pregled gospodarstva v letu 1956« soglasno sprejet.

Prehajamo na drugi del družbenega plana z naslovom »Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1947«, in sicer na razpravo o I. poglavju z naslovom »Skupni družbeni proizvod«. Želi kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem I. poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje z naslovom »Skupni družbeni proizvod« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo II. poglavje z naslovom »Industrija«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo II. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje z naslovom »Industrija« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo III. poglavje z naslovom »Kmetijstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem III. poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje z naslovom »Kmetijstvo« sprejeto v republiškem zboru soglasno.

Prehajamo na razpravo o IV. poglavju z naslovom »Gozdarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem IV. poglavje na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja?

vanja? (Nihče.) Ugotavljam da je IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem V. poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo VI. poglavje z naslovom »Promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje z naslovom »Promet« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo VII. poglavje z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem VII. poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo VIII. poglavje z naslovom »Obrt«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo VIII. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje z naslovom »Obrt« sprejeto soglasno.

Pričenjam razpravo o IX. poglavju z naslovom »Izvoz«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo IX. poglavja naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje z naslovom »Izvoz« sprejeto soglasno.

V razpravi je X. poglavje z naslovom »Investicije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo X. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi X. poglavje z naslovom »Investicije« sprejeto soglasno.

V razpravi je XI. poglavje z naslovom »Tržišče in potrošnja prebivalstva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo XI. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje z naslovom »Tržišče in potrošnja prebivalstva« sprejeto soglasno.

Sedaj moramo glasovati o drugem delu družbenega plana v celoti. Kdor je za besedilo drugega dela družbenega plana v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del družbenega plana LRS za leto 1957 sprejet soglasno.

Prehajamo na razpravo o tretjem delu družbenega plana z naslovom »Ekonomske ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije« in

sicer na XII. poglavje z naslovom »Prometni davek od hmelja«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče zaključujem razpravo o XII. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje z naslovom »Prometni davek od hmelja« sprejeto soglasno.

V razpravi je XIII. poglavje z naslovom »Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa«. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Pirnat.

Janez Pirnat: Predlagam, da se v XIII. poglavju predloga družbenega plana LRS za leto 1957 izvrši naslednja sprememba. Zadnji stavek tega poglavja naj se spremeni tako, da se za besedo »pripada« vnese še beseda »praviloma«, tako da se ta stavek v celoti glasi: »Ta dohodnina pripada praviloma občinam«. Predlog amandmaja utemeljujem z naslednjim.

Že pri razpravi v odboru za gospodarstvo našega zbora je bil dan predlog, da se omenjeni stavek ustrezno spremeniti, vendar na terenu še niso bili izdelani izračuni, ki bi pokazali nujnost te spremembe oziroma dopolnitve. Kasnejši izračuni pa so pokazali, da bi v primeru, če bi tega določila ne spremenili, nastale težave zaradi vskladitve dohodkov med posameznimi občinami. V kočevskem okraju je na primer nekaj občin, ki bi jih sicer glede dohodkov ne mogli vskladiti. Ta problem je še toliko bolj pereč v kolikor je, kot je to povedal tovariš Maležič, že v lanskem letu naš okrajni proračun temeljil na 40 % udeležbi pri fakultativnih dohodkih, kar je letos enako. Precej fakultativnih dohodkov pa izhaja predvsem iz dopolnilne dohodnine od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa. Tako so nekatere občine, ki imajo več teh dohodkov, druge pa manj. Pri tem pa so predvsem prizadete občine z industrijskimi centri, kot je v našem okraju primer občine Kočevje, Ribnice in podobno. Zato bi bilo potrebno, da se okrajnim ljudskim odborom da možnost, da te fakultativne dohodke, ki izhajajo iz dopolnilne dohodnine od prodaje lesa, razporedi med posamezne občine. Imamo primer, da ima ena izmed občin osem milijonov teh dohodkov preveč in bi zato morali odvzeti tej občini vse dohodke od kmetijstva in obrti, če bi dohodke občin hoteli izravnati. Dohodke od kmetijstva in obrti pa pobirajo občine same s pomočjo uprav za dohodke, dohodke od gozdarstva pa pobira okrajna uprava za gozdarstvo, ki jih potem deli po občinah. Zato bi prosil tovariše ljudske poslance, da glasujejo za ta amandma, ki bi s tem dopolnilom odpravil težave, ki bi bile na okrajih, ker to ni samo problem v okraju Kočevje, ampak bi to bil problem za vse okraje v naši republiki.

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da se o tem amandmaju izjavi.

Albert Jakopič: Odbor za gospodarstvo je na svoji zadnji seji razpravljal o tem amandmaju in se z njim strinjal.

Predsednik Josip Rus: Prosim še predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi.

Tone Bole: Izvršni svet se s predlaganim amandmajem strinja, čeprav meni, da to ni ravno načelna rešitev. Vse tisto, kar smo v naši razpravi najbolj

kritizirali, dejansko sedaj s takim predlogom ponovno vnašamo, ker s tem, da neposreden dohodek občine prelivamo skozi okrajni proračun, postavljamo ta ukrep na neko zelo nedoločeno osnovo. V bistvu pa se Izvršni svet s tem amandmajem strinja, ker je to navsezadnje vprašanje okrajnega proračuna in njegovih prelivanj.

Predsednik Josip Rus: Ker se odbor za gospodarstvo našega zbora in Izvršni svet strinjata s predlaganim amandmajem, je ta postal sestavni del XIII. poglavja družbenega plana.

Želi še kdo besedo k XIII. poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem to poglavje skupaj s predlaganim amandmajem na glasovanje. Kdor je za besedilo XIII. poglavja družbenega plana skupaj s predlaganim amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (En poslanec dvigne roko.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje z naslovom »Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa« sprejeto z večino glasov.

Prehajamo na XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračune«. Pri tem poglavju je odbor za gospodarstvo predlagal amandma, s katerim se Izvršni svet strinja, in je tako ta amandma postal sestavni del besedila tega poglavja. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem XIV. poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (En poslanec dvigne roko.) Glasovanja se je vzdržal en poslanec. Ugotavljam, da je XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračune« sprejeto z večino glasov.

Prehajamo na razpravo o XV. poglavju z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo XV. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo XVI. poglavje z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje sprejeto soglasno.

V razpravi je XVII. poglavje z naslovom »Sklad Ljudske republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje sprejeto soglasno.

V razpravi je XVIII. poglavje z naslovom »Občinske doklade na dohodke od kmetijstva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVIII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje sprejeto soglasno.

V razpravi je XIX. poglavje »Gozdni skladi«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo XIX. poglavja naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi« sprejeto soglasno.

V razpravi je XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XX. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi« sprejeto soglasno.

Dajem v razpravo XXI. poglavje z naslovom »Sklad za pospeševanje založništva Ljudske republike Slovenije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje sprejeto soglasno.

V razpravi je XXII. poglavje z naslovom »Določitev količin stoječega lesa za posek v letu 1957«. Želi kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Ne javi se nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje sprejeto soglasno.

V razpravi je XXIII. poglavje z naslovom »Sredstva proračuna in skladov Ljudske republike Slovenije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXIII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje sprejeto soglasno.

Odbor za gospodarstvo našega zbora je z amandmajem predlagal, naj se za dosedanjim XXIII. poglavjem doda novo XXIV. poglavje, ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1957 dalje«. Ker je ta amandma sprejel tudi Izvršni svet, je zato postal sestavni del družbenega plana. Pričenjam razpravo o tem poglavju. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za novo XXIV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XXIV. poglavje sprejeto soglasno.

Sedaj moramo glasovati še o tretjem delu družbenega plana v celoti. Kdor je za tretji del družbenega plana v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije« sprejet soglasno.

Slednjič je treba glasovati tudi o družbenem planu v celoti. Kdor je za družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Ker ta družbeni plan obravnava tudi Zbor proizvajalcev moramo ugotoviti, ali je bil v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Andrej Babnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predsednik Josip Rus: Želi predstavnik Izvršnega sveta dati obrazložitev? (Predstavnik Izvršnega sveta izjavi, da posebna obrazložitev ni potrebna.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957 v Republiškem zboru sprejet soglasno.

Ker predlog tega odloka obravnava tudi Zbor proizvajalcev, je treba ugotoviti, ali je bil predlog odloka v obeh zborih sprejet v enakem besedilu

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 s proračunom za leto 1957.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Andrej Babnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker predlaga Izvršni svet, da bi se obrazložitev k temu zakonskemu predlogu dala na skupni seji, predlagam, da sejo prekinemo in da na skupni seji poslušamo obrazložitev Izvršnega sveta. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala jutri dopoldne.

(Seja je bila prekinjena ob 18,20 uri in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 7. februarja 1957 ob 12,40 uri.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora.

Republiški zbor obveščam, da sta bila predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 in predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957 tudi v Zboru proizvajalcev sprejeta v enakem besedilu. S tem je predlog družbenega plana postal zakon, predlog odloka pa pravnomočni odlok in bosta poslana predsedniku skupščine, da ju razglasi in objavi.

Ker je na skupni seji bila opravljena razprava o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 s proračunom za leto 1957 v načelu, preidemo sedaj na razpravo o predlogu proračuna po delih in razdelkih.

Pričenjam razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki od gospodarskih organizacij«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani prvi del proračuna, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Dajem v razpravo tretji del z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za tretji del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del proračuna dohodkov sprejet soglasno.

Dajem v razpravo četrti del proračuna dohodkov z naslovom »Ostali dohodki«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za četrti del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del proračuna dohodkov sprejet soglasno.

Dajem v razpravo sedmi del proračuna dohodkov z naslovom »Dotacija za uravnovešanje proračuna«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za sedmi del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sedmi del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o predlogu proračuna izdatkov, in sicer na razpravo o 1. razdelku izdatkov z naslovom »Ljudska skupščina«. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog 1. razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek proračuna izdatkov v celoti sprejet soglasno.

Prehajamo na 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet ljudske skupščine«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek proračuna izdatkov v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na 3. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi tretji razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za splošne in gospodarske zadeve«. Pri tem razdelku je odbor za proračun našega zbora predlagal amandma glede nadaljevanja del pri briškem vodovodu. Ker pa Izvršni svet tega amandmaja ni sprejel, vprašam poročevalca odbora za proračun, če odbor vztraja pri svojem amandmaju? (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Andrej Babnik izjavi, da odbor za proračun pri amandmaju ne vztraja.) Če odbor za proračun svoj amandma umika, potem pričujem razpravo o 4. razdelku proračuna izdatkov v besedilu kakršen je bil predložen. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 4. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt«. Želi kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 6. razdelku z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 6. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za blagovni promet«. Želi kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 7. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 8. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 9. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 10. razdelku z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za delo«. Želi kdo besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 10. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 11. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 12. razdelku z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 12. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 13. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za finance«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 14. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 15. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 16. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, preidemo na glasovanje. Kdor je za predlagani 17. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 18. razdelku z naslovom »Svet za kulturo in prosveto«. Pri tem razdelku je odbor za proračun Republiškega zbora predlagal amandma, naj se pri svetu za kulturo in prosveto vnese kot 11. točka Muzej narodne osvoboditve LRS in določi 10 milijonov dinarjev za investicije, ki so potrebne za nadaljevanje del pri rekonstrukciji objektov iz NOB. Investicije, ki so določene za novo palačo ljudske skupščine v višini 220 milijonov dinarjev pa naj se zato zmanjšajo za 10 milijonov dinarjev. Predstavniki Izvršnega sveta tega amandmaja ni sprejel, pač pa je sprejel priporočilo, da bo Izvršni svet med letom po možnosti poskrbel, — če bodo sredstva na razpolago, da se bodo dela pri rekonstrukciji objektov iz NOB izvedla.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da se izjavi, če odbor vztraja pri svojem amandmaju.

Andrej Babnik: Pri amandmaju ne vztrajam.

Predsednik Josip Rus: Ker je amandma odbora za proračun umaknjen, je postal brezpredmeten. Pri istem razdelku pa je predlagan še amandma odbora za proračun, s katerim naj se pri materialnih in funkcionalnih izdatkih 10. poglavja — Muzej narodne osvoboditve, proračunska sredstva povečajo za dva milijona 852 000 in za toliko zmanjša proračunska rezerva. Izvršni svet pa s tem amandmajem ne soglaša, pač pa s svoje strani predlaga, da se pozicija 5 partija 1-56 zviša od 400 000 dinarjev na en milijon. Za znesek 600 000 dinarjev pa se zniža rezervni sklad.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da se izjavi, ali odbor za proračun vztraja pri svojem amandmaju ali pa se strinja z amandmajem Izvršnega sveta.

Andrej Babnik: Odbor za proračun svoj amandma umika in se strinja z amandmajem, ki ga je dal Izvršni svet.

Predsednik Josip Rus: Ker odbor za proračun svoj amandma umika in se strinja z amandmajem, ki ga je dal Izvršni svet, je amandma Izvršnega sveta postal sestavni del 18. razdelka proračuna izdatkov.

Pričenjam razpravo o 18. razdelku. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 18. razdelek skupaj z amandmajem Izvršnega sveta, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek skupaj s predlaganim amandmajem soglasno sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek z naslovom »Svet za šolstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 19. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 20. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 21. razdelek z naslovom »Univerza v Ljubljani«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 21. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 22. razdelku z naslovom »Svet za zdravstvo«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 22. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 22.a razdelek z naslovom »Republiški sanitarni inšpektorat«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 22.a razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22.a razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 23. razdelek z naslovom »Svet za socialno varstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 23. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 23. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 24. razdelek z naslovom »Hidrometeorološki zavod« in pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 24. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 24. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 25. razdelek z naslovom »Geodetska uprava«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 25. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala!

Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 25. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 26. razdelek z naslovom »Uprava za ceste«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 26. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 26. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 27. razdelek z naslovom »Zavod Ljudske republike Slovenije za statistiko«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 27. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 27. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 28. razdelek z naslovom »Uprava za vodno gospodarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 28. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 28. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 29. razdelek z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 29. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 29. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 30. razdelek z naslovom »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Pri tem razdelku je Izvršni svet dal amandma, po katerem se pozicija 27 tega razdelka zmanjša za 800 000 dinarjev in se ta znesek dodeli kot dotacija Društvu književnikov.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da se o tem amandmaju izjavi.

Andrej Babnik: Odbor se s tem amandmajem strinja.

Predsednik Josip Rus: Ker se odbor za proračun strinja s tem amandmajem, je ta postal sestavni del 30. razdelka proračuna izdatkov.

Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 30. razdelek skupaj z amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 30. razdelek skupno z amandmajem sprejet soglasno.

Prehajamo na 31. razdelek z naslovom »Dotacije skladom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 31. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 31. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 32. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 32. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 32. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 33. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za

predlagani 33. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 33. razdelek soglasno sprejet.

S tem smo opravili obravnavo in glasovanje o razdelkih. Treba je glasovati še o predlogu proračuna v celoti. Zato dajem predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957 sprejet v Republiškem zboru soglasno.

Razpravljati bi morali še o amandmaju odbora za proračun, ki je pri predračunu dohodkov in izdatkov finančno samostojnega zavoda Radio Ljubljana dal amandma, ki se glasi: »Dotacije okrajev za relejne postaje v višini 13 milijonov dinarjev naj se med dohodki Radia Ljubljane črtajo, namesto tega pa naj se predvidijo in isti višini ostali dohodki«. Predstavnik Izvršnega sveta je na skupni seji izjavil, da s tem amandmajem soglaša, zaradi česar je ta amandma postal sestavni del proračuna.

Prehajamo še na obravnavo predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Ker je tudi Zbor proizvajalcev obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 skupaj s proračunom za leto 1957, je treba ugotoviti, ali sta oba predloga bila tudi v Zboru proizvajalcev sprejeta v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila in predloga komisije Republiškega zbora za statute glede potrditve statotov nekaterih okrajev.

Ker je bilo pismeno poročilo razmnoženo, predlagam tovariši ljudski poslanci, da se poročilo ne bere. (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor s tem predlogom strinja, prosim predsednika te komisije, da da dodatno poročilo.

Vladimir Krivic: Tovariši in tovarišice! Komisija Republiškega zbora za statute je kot je to že razvidno iz pismenega poročila predlagala Republiškem zboru, da na današnji seji potrdi statute okrajev Celje, Gorica, Kočevje, Koper, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj in Trbovlje.

Dovolite mi, da v zvezi z delom komisije dodam nekatera pojasnila in da se nekoliko zadržim pri nekaterih dejstvih in problemih, ki se mi zde ob tej priložnosti potrebni obravnave.

Mislím, da takoj lahko ugotovimo, da odražajo sedanji statuti doseženo stopnjo razvoja naših ljudskih odborov. Še več, statuti so viden pravni izraz in odraz postopne stabilizacije našega celotnega samoupravnega sistema. To dejstvo dokazuje, da so rezultati dosedanjih naporov graditve ljudskih odborov dokaj zadovoljivi in solidni. Dosežke na področju dosedanje prakse naših ljudskih odborov smo uspeli precizirati v tako pomembnem pravnem aktu kot so statuti ljudskih odborov, ki jih sprejemajo okrajni ljudski odbori sami. Naši skupščini je ostala zgolj dolžnost, da skrbi, da področje dela ljudskih odborov

ne prekorači okvira splošnih zveznih in republiških zakonov, ki zagotavljajo enotnost našega pravnega in družbenega sistema v splošnem. V tem okviru je dana ljudskim odborom vsa možnost svobodnega odločanja in je to druga važna karakteristika sedanjega statusa ljudskih odborov, da različno, svojim potrebam primerno in po svoji odločitvi urejajo organizacijo in odnose na svojem področju. To omogoča ljudskim odborom, da v mnogo večji meri kot doslej urejajo svoje probleme samostojno in razvijajo svojo iniciativo.

Dosedanji razvoj naših ljudskih odborov, ki se odraža tudi v vseh dosedanjih pravnih predpisih in tudi v statutih, je obeležen predvsem z dvema tendencama. Od vsega začetka smo se morali boriti proti centralističnim in birokratskim oviram razvoja ljudskih odborov. Tako v prvih povojnih letih kakor tudi v letih ekonomske blokade s strani vzhoda, je to bilo zelo težko, ker so objektivni razlogi materialne prirode čestokrat diktirali razne administrativne ukrepe. Hkrati pa je naša pozornost bila in morala biti obrnjena k drugi skrajnosti, proti poskusom ne samo decentralizirati, ampak povsem razdrobiti našo družbeno skupnost in naše gospodarstvo v vrsto majhnih, med seboj izoliranih in nepovezanih enot. Če bi dopuščali, da se uveljavijo prva skrajnost, bi uničili oziroma ohromili ljudsko iniciativo in kadre, ki so zrastle in rastle v ljudski revoluciji med vojno in po njej. Če pa bi popuščali nasprotnim tendencam, potem bi oslabili stabilnost in tempo razvoja naše socialistične družbe z utapljenjem v anarhističnih in lokalističnih trenjih.

Dosežene rezultate lahko v celoti ocenimo le, če se spomnimo, v kako težkih gmotnih in kadrovskih pogojih so morali pravzaprav vsa dosedanja leta delati naši ljudski odbori. Spričo tega lahko ugotovimo, da so doseženi rezultati toliko pomembnejši in dragocenejši. Seveda ni nobenega razloga, da bi smatrali dosedanje dosežke za povsem zadovoljive ali celo za dokončne. Taka gledanja pa še vedno tu ali tam srečamo. Pojavljajo se mnenja, da bi bilo potrebno dokončno ustaliti organizacijo in odnose ter nehati s spremembami. Razume se, da so taka gledanja povsem nesprejemljiva, kajti osnovni zakon našega družbenega razvoja zahteva uvajanje novih oblik in razvijanje odnosov tako, da ti ustrezajo doseženi stopnji gospodarstva in družbene zavesti. Vsekakor pa je bila često upravičena kritika, da se nove stvari uvajajo brez zadostnega pretehtavanja in analiz dotedanje prakse. V tem pogledu se mi zdi, da lahko ugotovimo, da smo v zadnjih letih uspeli mnogo solidneje in brez nepotrebne naglice pripravljati in uvajati novosti v našem sistemu. Morda bi celo lahko rekli, da v zadnjem času kdaj pa kdaj celo zavlačujemo z uvedbo že doseženih rešitev.

Predloženi statuti temelje na splošnih principih, ki jih daje zakon o ureditvi občin in okrajev. Praksa, ki bo dobljena na osnovi sedanjega dela in izkušenj ljudskih odborov, bo predvidoma zajeta v bodočem zveznem zakonu o občinski in okrajni samoupravi. Zato je razumljivo, da sedanji statuti kakor tudi zakon o ljudskih odborih ne rešujejo mnogih zelo pomembnih in bistvenih vprašanj komune. Pri graditvi našega enotnega družbenega in pravnega sistema kakor tudi pri zagotovitvi samoupravnih pravic občin in okrajev, vloge uprave, pravic in dolžnosti državljanov imajo sedanji statuti zelo velik pomen. Vsekakor pa bi zelo pretiravali, če bi trdili, da sedanji statuti že urejajo osnovna vprašanja s področja komune. Sedanji statuti so pravzaprav šele zametek bodočih predpisov, ki morajo urediti razna vprašanja o organizaciji in delu organov oblasti in uprave ljudskih odborov ter njihovih medsebojnih odnosov, predvsem pa vsa tista bistvena vprašanja, ki zadevajo materialne vire in sredstva komune, odnose do drugih samoupravnih organov na področju komune, pravice držav-

ljanov in podobno. Šele, ko bo razvoj gospodarstva in politične zavesti omogočil v celoti ta nadaljnji korak, bomo lahko govorili o statutih v smislu nekakih ustav komun. Toda nedvomno so dozoreli pogoji, da se uredi v tej smeri še nekatera vprašanja komun, zlasti pa, da se resneje pripravljamo za nadaljnji njihov razvoj. Tudi diskusija, ki je bila te dni v naši skupščini, taka gledanja v celoti potrjuje. Taka že sedaj rešljiva in aktualna vprašanja so po mojem mnenju predvsem tale:

1. Nekatere korekture v odnosih in pristojnostih, ki zadevajo republiko, okraj in občino, s tem, da se nadalje krepí vloga in odgovornost občine in okraja.

2. Osvoboditev ljudskih odborov reševanja določenih vprašanj, ki jih je že mogoče oziroma jih je nujno prenesti na svete oziroma upravo ljudskih odborov ter tako okrepiti položaj svetov ter odgovornost uprave v nekaterih vprašanjih.

3. Določene majhne teritorialne korekture, v kolikor so spričo spremenjnih gledanj prebivalstva ali pa sprememb objektivnih gospodarskih, prometnih in drugih pogojev res vsestransko utemeljene in v kolikor so res nujne.

Ureditev položaja ljudskih odborov s statuti brez dvoma pomeni dokajšnjo okrepitev samoupravne vloge občine in okraja, določa in razširja demokratične pravice državljanov ter ureja in ustaljuje organizacijski mehanizem uprave ljudskih odborov. V statutih je sedaj prvič jasneje določeno področje dela predstavniških organov občin in okrajev, delo svetov, komisij ljudskega odbora, vloga predsednika in tajnika, organizacija upravnih organov, pristojnosti in področje dela novih krajevnih odborov, krajevnih uradov, zborov volivcev, referendumov in podobno. Predloženi statuti okrajev urejajo torej mnogo določeneje kot je bilo to mogoče napraviti do sedaj v zakonu o ljudskih odborih vrsto vprašanj, ki so važna za organizacijsko, pravno in družbenopolitično krepitev naših ljudskih odborov v okraju in občini. Ti statuti so odraz našega družbenega razvoja v smeri družbenega upravljanja in sodelovanja čim večjega števila državljanov ter važen element za zagotavljanje zakonitosti, za uveljavljanje demokratičnih pravic državljanov, kakor tudi za urejanje notranjih odnosov in razvijanje strokovnosti poslovanja samih ljudskih odborov. Statuti so torej pomemben instrument, ki razvija in krepí naš sistem ljudske oblasti po poti smotrne decentralizacije in poglobljanja demokratizacije upravljanja.

Tovariši in tovarišice! Še nekaj pojasnil v zvezi z delom komisije. Že v decembru 1955 oziroma januarja 1956 so bili okrajni statuti pripravljani za potrditev. Toda te statute je bilo treba ponovno pregledati in dopolniti glede na to, da se je pripravljaval oziroma pozneje sprejel zakon o državni upravi in zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Razen tega pa so bili v obdobju, ko so bili sprejeti prvi okrajni statuti, pa do danes, izdani mnogi zakoni oziroma drugi predpisi, ki so pravno utrjevali in dopolnjevali uveljavljanje komunalnega sistema, s tem pa tudi terjali, da se te določbe prevzamejo v okrajne oziroma v občinske statute. Prav zakon o državni upravi oziroma zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, je imel nalogo uresničiti potrebe našega dosedanjega družbenega razvoja, dosedanje prakso in izkušnje na področju republiških, okrajnih in občinskih upravnih organov in predstavlja zlasti glede okrajnih in občinskih ljudskih odborov in njihovih svetov ter upravnih organov tisto pomembno zakonsko snov, ki se je do sedaj le deloma reševala na podlagi splošnih predpisov in v zadnjem času s statuti okra-

jev in občin. Ta zakon je uredil tista vprašanja, ki ob prehodu na novi komunalni sistem še niso bila urejena in je točno določil organizacijo upravnih organov v okraju in občini, upoštevajoč pri tem vlogo in nalogo uprave glede novih družbenih odnosov ter poglobljanja družbenega upravljanja na vseh področjih. S tem zakonom je bila zagotovljena enotna organizacija uprave, podčrtana zakonitost in odgovornost pri njenem delu, kar vse pomaga h krepitvi enotnosti oblasti in učinkovitemu delu predstavniških organov. Prav omenjena zakona bi bilo treba predvsem upoštevati pri spremembah in dopolnitvah okrajnih oziroma občinskih statutow in z njunimi določbami dopolniti oziroma spremeniti določbe okrajnih in občinskih statutow. Razen omenjenih zakonov pa je bilo treba upoštevati kasneje še zakon o organih za notranje zadeve, zakon o javnem pravobranilstvu, nov temeljni zakon o proračunih, zakon o sanitarni inšpekciji, uredbo o organizaciji odborov, komisij ter republiških in lokalnih upravnih organov za narodno obrambo ter še mnoge druge predpise.

Mnoge spremembe in dopolnitve okrajnih oziroma občinskih statutow so bile veren odraz izredne dinamike našega celotnega družbenega življenja in odraz teženj, da se samouprava delovnega ljudstva čimbolj okrepi in utrdi. Iz statutow, ki jih je obravnavala komisija, kakor tudi iz drugih podatkov je razvidno gibanje števila okrajnih svetov, občinskih svetov in krajevnih odborov v naši republiki. Tako je poraslo število svetov od 1. septembra 1955. leta do danes od 102 na 135 svetov, se pravi, da je število poraslo za 33 svetov. Občinskih svetov smo imeli 1. septembra 1955. leta 1052 in jih imamo danes 1317, se pravi, da je njihovo število poraslo za 265 svetov. Krajevnih odborov smo imeli 1. septembra 1955. leta 1517 danes pa jih imamo 1666, se pravi, da je število krajevnih odborov poraslo za celih 149 odborov.

Okrajni ljudski odbori so pri sprejemanju prvih statutow pokazali izredno iniciativo in uspešno obvladali vse težave, ki so spočetka nastajale pri uveljavljanju komunalnega sistema oziroma pri sprejemanju prvih statutow. Okrajni ljudski odbori pa so razen tega nudili hkrati veliko pomoč občinskih ljudskim odborom pri izdelavi občinskih statutow, pri potrjevanju teh statutow, kakor tudi pri konkretnem delu pri organizaciji in uveljavljanju novega komunalnega sistema. Okrajni ljudski odbori so morali kljub temu, da je obstajal osnutek tipskega statuta, temeljito proučevati specifične potrebe oziroma probleme in so to v mnogih primerih izrazili skozi določbe statuta okraja. Okrajni ljudski odbori so pri izdelavi prvih statutow kakor tudi po svojih predstavnikih na sejah komisije Republiškega zbora za statute pokazali veliko iniciativo pri obravnavanju posameznih problemov in tako pomagali, da so bile mnoge zadeve v statutih rešene enotno, kar je imelo svoj določen vpliv tudi pri reševanju drugih problemov oziroma pri izdelavi in sprejemanju zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Zapleteno in težavno delo pri izdelavi, dopolnjevanju in spremembah prvih statutow pa je bilo v pomoč ljudskemu odboru in njihovim organom, ki so se še bolj spoznali s problematiko naše komunalne ureditve in so še pravilneje videli svojo vlogo in položaj v sistemu te ureditve. To pa toliko bolj, ker okrajni ljudski odbor ni edini organ v okraju, ampak eden od organov v sistemu komunalne ureditve, kateremu je dana posebna vloga nadzornega organa oblasti nad zakonitostjo dela raznih organov in organizacij na področju okraja.

Komisija za statute Republiškega zbora ugotavlja, da se predloženi statuti v skladu z ustavnim zakonom, z zakoni ter z drugimi predpisi ter zato pred-

laga, da ljudska skupščina na tej seji te statute potrdi in v ta namen sprejme odlok, ki je predložen v pismenem poročilu komisije. (Glej priloge.)

Predsednik Josip Rus: Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo o 4. točki dnevnega reda in dajem predlog odloka o potrditvi nekaterih okrajnih statutov na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok o potrditvi statutov nekaterih okrajev soglasno sprejet.

Republiški zbor obveščam, da sta bila predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 in predlog proračuna za leto 1957 tudi v Zboru proizvajalcev sprejeta v enakem besedilu, kakor sta bila sprejeta v Republiškem zboru. Tako je predlog zakona o proračunu postal zakon in bo skupno s proračunom poslan predsedniku skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Alfons Grmek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Stane Kavčič (govori iz klopi): Obrazložitev ni potrebna, ker se ta odlok nanaša na stare sklepe.

Predsednik Josip Rus: Potem dajem ta predlog odloka v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, ki smo jo uvrstili v dnevni red na predlog mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo o odloku o mandatu ljudskega poslanca Albina Medveda. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Franc Rant, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o tem poročilu in dajem predlog sklepa kakor ga je prečital poročevalec, na glasovanje. Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sklepa mandatno-imunitetnega odbora soglasno sprejet.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 13,40 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

17. seja

(4. do 7. februarja 1957)

Predsedoval: Inž. Vilma Pirkovič,
podpredsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Milan Lacko

Začetek seje ob 10,15 uri.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 17. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Milan Lacko.

Ko začenjamo današnjo sejo, jo začenjamo brez našega predsednika tovariša Mavricija Borca, katerega je 30. decembra 1956 smrt iztrgala iz naših vrst. Z njim je Zbor proizvajalcev izgubil svojega predsednika, delovni ljudje Slovenije pa neumornega in vztrajnega borca za pravice delovnega ljudstva.

Tako kot je tovariš Mavricij Borc, doraščajoč v delavski družini, že v rani mladosti poznal probleme proletariata ter se kot mlad delavec vključil v njegove borbene vrste, tako je tudi pozneje, v svoji zreli ustvarjalni življenjski dobi, posvetil vse svoje sile borbi za lepše žiljenje delavskega razreda. Že kot mlad delavec se je vključil v razredno borbo ter leta 1934 kot štiriin-dvajsetleten fant prvič organiziral stavko. Od teh prvih posegov v razredno borbo se je tovariš Borc iz leta v leto vse bolj kalil v predanega borca delavskega razreda. Njegovo neumorno in predano delo v predvojni Jugoslaviji se je nadaljevalo za časa narodnoosvobodilne vojne, ko je postal med drugim tudi član Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Gorenjsko in član Glavnega odbora Delavske enotnosti.

V letih povojne izgradnje in graditve socializma je njegovo delovanje dobilo še širši zamah, ker so ga spoznali in vzljubili delovni kolektivi širom vse Slovenije. Kot tajniku republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in predsedniku upravnega odbora Republiškega zavoda za socialno zavarovanje so mu bile poverjene odgovorne naloge, ki so se pa še povečale, ko je bil pred tremi leti izvoljen za ljudskega poslanca ter na prvem zasedanju za predsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Vsi tovariši ljudski poslanci dobro veste, kako je kljub preobremenjenosti aktivno deloval kot ljudski poslanec in kot predsednik Zbora proizvajalcev. Z njemu lastno vztrajnostjo in prodornostjo se je poglobljal v gospodarske in druge probleme, ki se pojavljajo v naši družbi ter se postavljajo pred ljudsko skupnost. S svojimi plodnimi prispevki je pomagal razjasnjevati ter reševati razna vprašanja naše izgradnje. Ne samo naše seje, temveč vse delo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je uspešno vodil in usmerjal. Vse do zadnjega dne je neumorno delal, ko ga je nenadna smrt

iztrgala iz naših vrst. Kot prvi predsednik najvišjega organa proizvajalcev v Ljudski republiki Sloveniji, kot vsestransko aktiven ljudski poslanec, kot zaveden in požrtvovalen borec delavskega razreda in svojega naroda, kot iskren, neumoren, skromen tovariš in človek nam bo ostal tovariš Mavricij Borc v trajnem spominu.

Počastimo spomin pokojnega predsednika Zbora proizvajalcev tovariša Mavricija Borca z enominutnim molkom. (Vsi ljudski poslanci vstanejo in z enominutnim molkom počaste spomin svojega predsednika.)

Slava zaslužnemu tovarišu Mavriciju Borcu! (Slava!)

Ljudski poslanci inž. Miran Mejak, Ivan Gorjup in Anton Ferjančič so se za današnjo sejo opravičili. Predlagam, da jim zbor odobri dopust. Se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Pepco Jež, da prečita zapisnik 16. seje Zbora proizvajalcev z dne 16. oktobra 1956. (Zapisnikar Pepca Jež prečita zapisnik 16. seje.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Popredsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je Zbor proizvajalcev prejel od predsednika Ljudske skupščine predlog družbenega plana LRS za leto 1957, predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije in predlog proračuna LRS za leto 1957 ter predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957.

Razen tega mora zbor odrediti nadomestne volitve v 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj. Glede na to predlagam tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957;

2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije in predlogu proračuna LRS za leto 1957;

4. sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj.

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Rudolf Ganziti.)

Rudolf Ganziti: Kot je tovarišem ljudskim poslancem verjetno že znano, bo po sklepu zveznega zbora proizvajalcev sklican v Beogradu prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije. Mnenja sem, da je ta kongres za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja v naši državi tako pomemben, da je prav, če se poslanci Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS seznanijo z dosedanjimi pripravami in z delom za ta kongres. Zato predlagam, da se v dnevni red vnese še nova 5. točka: Dosedanje priprave in delo za prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Se tovariši ljudski poslanci strinjajo s to dopolnitvijo dnevnega reda? (Poslanci se strinjajo.)

Če se strinjate, potem se ta 5. točka vključi v dnevni red z besedilom kot ga je predlagal ljudski poslanec tovariš Rudolf Ganziti.

Ima kdo od ljudskih poslancev morda še kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenih pripomb več, ugotavljam, da je predlagani in dopolnjeni dnevni red sprejet.

Po zasedbi poslanskih mest sklepam, da je sklepčnost podana in da pomensko klicanje poslancev ni potrebno.

Pred prehodom na dnevni red vprašam tovariše ljudske poslance, ali žele staviti kako vprašanje Izvršnemu svetu ali pa žele od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kakšna pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov in o upravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Peter Naglič.)

Peter Naglič: Od predsednika Izvršnega sveta bi želel pojasnilo, če so v zneskih, predvidenih za okrajne proračune, zagotovljena sredstva za vzdrževanje strokovnih šol za leto 1957.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da izjavi, ali bo na vprašanje odgovoril sedaj ali pozneje? (Predstavniki Izvršnega sveta izjavi, da bo na vprašanje odgovoril na koncu seje.)

Predstavniki Izvršnega sveta izjavlja, da bo na koncu seje odgovoril na stavljeno vprašanje. Je morda še kakšno vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na prvo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Ker je Izvršni svet predlagal, da bi oba zbora na skupni seji poslušala obrazložitev k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957, zato predlagam, da to obrazložitev poslušamo na skupni seji. Pred skupno obrazložitvijo pa naj bi poročevalca odborov za gospodarstvo obeh zborov dala svoja poročila na ločenih sejah. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se strinjate, prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Glede na sprejeti sklep, da bomo obrazložitev k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 poslušali na skupni seji, prekinjam sejo in vabim ljudske poslance, da se skupne seje, ki bo takoj, udeležijo.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 12,25 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo sejo in sicer s 1. točko dnevnega reda. Na skupni seji ste slišali obrazložitev k predlogu družbenega plana LRS za leto 1957. Pričenjam razpravo k predlogu družbenega plana v načelu. Želi kdo besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Lojze Ocepek.)

Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! V svoji razpravi ne mislim na splošno govoriti o planu in o razvoju našega gospodarstva na področju naše republike. Razpravljati mislim o tistem delu našega gospodarstva, ki je pomemben in sestavni del splošnega gospodarstva in ki v veliki meri vpliva na dvig oziroma padec življenjske ravni naših delovnih ljudi, to je o obrtništvu.

Že odbor za gospodarstvo in tudi tovariš Avbelj sta se v svoji obrazložitvi dotaknila tega dela gospodarstva. Ocenila sta negativno delo za razvoj obrti, zlasti kar zadeva razširitev obrtne uslužnostne dejavnosti, po drugi strani pa uporabo kreditov, ki so jih posamezni ljudski odbori izkoristili v preteklem letu. Ugotovljeno je bilo, da sredstva, ki so bila namenjena za razvoj obrtništva, niso bila v celoti izkoriščena. S to ugotovitvijo se strinjam in moram reči, da je bila približno enaka situacija tudi na področju Ljubljane. Vseh sredstev je v investicijskem skladu za pospeševanje obrti bilo v okraju Ljubljana 347 milijonov, za razvoj in pospeševanje obrtništva pa je bilo uporabljenih samo 75 milijonov dinarjev. To je toliko kot nič oziroma je to tako majhen odstotek sredstev, ki so bila uporabljena za razvoj obrtništva, da potem ni čudno, da obstoji nevarnost, da bodo posamezne obrti popolnoma izumrle. Na splošno lahko rečemo, da obrtništvo v posameznih panogah ne le stagnira, temveč imamo že tudi pojave, da ponekod propada. Ker imamo glede tega zelo slabo perspektivo, je razumljivo, da bo to v veliki meri vplivalo tudi na življenjsko raven naših delovnih ljudi, kajti čim manj bo uslug, tem večje bo povpraševanje po njih, zaradi česar bodo sorazmerno rasle tudi cene tem uslugam.

To vprašanje pa bi postavil še z druge strani. Vprašal bi namreč, kje so vzroki za takšno stanje v našem obrtništvu in kje so vzroki, da se tako malo uporabljajo sredstva, ki so bila na razpolago za razvijanje tega dela našega gospodarstva. Naš plan predvideva v letošnjem letu, da se bodo obrtne usluge povečale za približno 10 %, v smernicah družbenega plana pa je rečeno, da je v glavnem naloga občinskih ljudskih odborov, da razvijejo obrtniško dejavnost. Določeno je, da je v ta namen treba vložiti vsa razpoložljiva sredstva, ki so določena za razvijanje obrti, če hočemo doseči zaželene rezultate. Toda, če so smernice družbenega plana za leto 1957 takšne in če je rečeno, da je treba voditi tako kreditno politiko, da morajo naši ljudski odbori delovati v tej smeri, potem nastaja vprašanje, ali je to realno ali ne. Glede na prakso pa, ki je bila v preteklem letu, bi lahko rekel, da je ta postavka v našem družbenem planu nerealna. Zakaj? Zaradi tega, ker so zvezni predpisi taki, ki ne vplivajo stimulatивно na razvoj obrtništva, ne vplivajo na povečanje uslug, s tem pa hkrati tudi ne na zniževanje cen obrtnim uslugam in na dvig življenjske ravni. Predpisi, kakršni so, nasprotujejo postavkam družbenega plana, se pravi, da si stvari same med seboj nasprotujejo in da so nerealno postavljene. Zato bi bilo treba o teh stvareh zlasti danes, ko sprejemamo družbeni plan, reči nekaj več.

Tudi same smernice, dane v družbenem planu, kjer je rečeno, da morajo ljudski odbori voditi glede tega doslednejšo politiko, da je treba vsa sredstva vlagati v ta namen in da je treba razširiti in povečavati kapacitete obrtnim uslugam, se mi zde preveč deklarativno postavljene. Morda so stvari v obrazložitvi drugačne, toda iz plana samega to ni razvidno in ni nekih otipljivih zagotovil, da bo stvar lahko v celoti realizirana. Vzemimo samo problem uporabljanja kreditov, za katere je bilo tako v obrazložitvi odbora za gospodarstvo kot v obrazložitvi podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Avblja rečeno, da ti krediti niso bili v celoti izrabljeni. Če pogledamo, kakšni so po zveznih predpisih pogoji, po katerih lahko posamezna podjetja najamejo te kredite, vidimo, da so prav ti predpisi v veliki meri ovira za uporabljanje kreditov. Pri tem seveda ne smemo govoriti o obrtništvu na sploh, ampak ga je treba obravnavati diferencirano, se pravi, da je treba posebej obravnavati uslužnostno obrtno dejavnost, h kateri prištevamo tisto obrt, ki ne zaposluje tuje delovne sile, nima mehanizacije in ki ne dela serijsko, in tisto obrt, ki razpolaga z mehanizacijo, se

peča s serijsko proizvodnjo in zaposluje tujo delovno silo. Če to dvoje ločimo, potem vidimo, da manjša podjetja, ki v glavnem opravljajo le usluge in še te z minimalnim številom delovne sile ter brez mehanizacije, ne morejo izpolnjevati in tudi ne izpolnjujejo pogojev, da bi mogla najeti kredite, hkrati pa niso sposobna vračati anuitet. Tako stanje je nevzdržno tudi zaradi tega, ker se po predpisih zahteva, da mora vsako podjetje, ki hoče najeti kredit, izdelati investicijski program. Popolnoma se strinjam in sem načelno za to, da je investicijske programe treba izdelati, ker bi brez tega nastala anarhija in bi nikoli ne vedeli, ali so podjetja rentabilna in, ali bomo z vloženi sredstvi dosegli povečanje kapacitet in z manjšo režijo dosegli večje rezultate, od česar bo imel večje koristi potrošnik, ker bo tako prišlo na trg več proizvodov, katerih cena bo postopoma padla. Toda prav manjša uslužnostna obrtna podjetja niso v stanju, sama izdelati take investicijske elaborate, če pa jih naroče drugod, so ti elaborati zanje predragi. Zaradi tega imamo tako situacijo, da ta obrtna podjetja investicijskih programov ne predlagajo v potrditev, ker bi jih to preveč stalo, sami pa jih izdelati niso sposobni. To sta tudi dva osnovna vzroka, zaradi katerih podjetja niso prosila za dodeljevanje kreditov za povečanje svojih kapacitet. V tem tiči tudi vzrok, zakaj krediti v pretečenem letu niso bili izrabljeni in zakaj nismo na področju obrtništva uslužnostnega značaja dosegli večjih uspehov.

Mislím, da bi zato morali razpravljati v tej smeri in da bi morda bilo treba vplivati tudi na ustrezne organe, da bi se v sistemu dodeljevanja kreditov napravile nekatere korekture. Če namreč pogledamo, kdo je uporabil kredite, vidimo, da so te kredite uporabljala v glavnem samo tista obrtna podjetja, ki so že opremljena z mehanizacijo, ki imajo zaposleno tujo delovno silo in ki imajo pogoje, izdelati tudi investicijske elaborate. To se pravi, tista podjetja, ki so se orientirala ali pa so na tem, da se preorientirajo v serijsko izdelavo obrtnih izdelkov. To so skratka podjetja, ki se oddaljujejo od uslužnostne obrtne dejavnosti. Pri vodenju take politike, ko morejo pogoje za najemanje kreditov izpolniti le tovrstna podjetja, to hkrati pomeni, da v naši politiki ne zasledujemo cilja, da bi povečali število delavnic, ki bi povečale kapacitete uslužnostne obrtne dejavnosti, temveč s to politikó nehote podpiramo, da se uslužnostna obrtna podjetja postopoma spreminjajo v obrtna podjetja s serijsko proizvodnjo. Tako pod nobenim pogojem ne moremo priti do povečanih obrtnih uslug, če pa jih dobimo, jih dobimo zelo težko in za zelo visoko ceno. Zato bi predlagal, da bi Izvršni svet ali pa naš gospodarski odbor obdelal na eni izmed svojih prihodnjih sej tudi ta problem in dal predlog, da bi predpise za najemanje kreditov spremenili v toliko, da bi majhnim uslužnostnim podjetjem ne bilo treba izdelovati investicijskih programov in elaboratov, po drugi strani pa bi kazalo, da bi občine v svojih proračunih predvidele dotacijo obrtnim podjetjem uslužnostnega značaja, s čimer bi se zagotovilo vračanje anuitet, občinski ljudski odbori pa bi tako resnično lahko vodili politikó razvoja obrtne uslužnostne dejavnosti. Morda bi se to dalo izvesti tudi tako, da bi se iz tistega dela investicijskega sklada, ki se nateče iz obrtništva, dala polovica sredstev, se pravi 50 % v celoti na razpolago občinam, toda ne v obliki kredita, temveč v obliki dotacije, ker bi le tako občine lahko vodile določeno politikó za razširitev obrtnih uslug, preostalih 50 % pa bi uporabili za dodeljevanje kreditov. Predlagal bi torej, da bi odbor za gospodarstvo ali pa Izvršni svet o tem razpravljal in to problematiko proučil ter skušal vplivati na to, da bi Zvezni izvršni svet

oziroma da bi zvezni organi znova pregledali te stvari ter izvedli določene korekture predpisov glede dodeljevanja kreditov.

Drugi problem, ki se mi zdi še bolj pereč, pa je problem nove davčne lestvice za odmero dohodnine za leto 1957 oziroma za leto 1956, ker se ta nanaša na prejšnje leto, po drugi strani pa problem socialnega zavarovanja privatnih obrtnikov. Če to lestvico pogledamo, vidimo, da se tudi v njej oddaljujemo od principialne politike kot je postavljena v družbenem planu, se pravi od razširitve obrtne uslužnostne dejavnosti. Ta lestvica je za uslužnostno obrt od leta 1955 ponovno porasla. V letu 1955 je znašala za pavšaliste uslužnostnega značaja, to je v glavnem za privatne obrtnike, od 7 % do 19 %, dočim je lestvica v 1956. letu porasla od 12 do 19,31 %. To se pravi, da se je za pavšaliste lestvica obdavčitve dvignila, po drugi strani pa vidimo, da se za ostalo obrtno dejavnost, se pravi za tiste, ki imajo višjo davčno osnovo, ta lestvica od leta 1956 progresivno znižuje. To se pravi, da gre to znižanje v prilog tistega, ki serijsko izdeluje, ki ima delavnico opremljeno s stroji in ki zaposluje tujo delovno silo, nasprotno pa je s to lestvico spet udarjena uslužnostna obrtna dejavnost, ki je bila v preteklem letu pavšalirana. Mislim, da bi bilo treba o tej stvari govoriti nekoliko več tudi zaradi tega, ker je bila okrajem iz tega dela dohodnine od prebivalstva določena kvota, ki sloni na lanskoletni realizaciji, medtem pa je glede na spremenjeno lestvico nastalo vprašanje, kako bodo ljudski odbori to kvoto realizirali, zlasti glede na principe, ki so postavljeni v uredbi o dohodnini ob uvedbi socialnega zavarovanja privatnih obrtnikov. Po tej uredbi je predvideno, da se obrtniku, ki se zavaruje v prvo grupo socialnega zavarovanja, z letno zavarovalno osnovo 180 000 din, odbije zavarovalna premija od davčne osnove. To se pravi, da če ima davčne osnove 160 000 din, zavaruje pa se za 180 000 din, se mu 180 000 din odbije od 160 000 kar zneso minus 20 000 din. Z drugimi besedami bi to pomenilo, da bi morali takemu obrtniku celo iz družbenih sredstev odšteti omenjeni znesek. Ta sistem bi imel za posledico, da bi obrtniki, ki so obdavčeni po davčni lestvici pavšalistov do 60 000 davčne osnove, ne plačali nobenega davka, bili pa bi socialno zavarovani. Če po drugi strani primerjamo to s sistemom za socialno zavarovanje delavcev in uslužbencev, ki morajo svoj prispevek plačati na osnovi svojega dela, vidimo, da se tu ustvarja nevzdržno nasprotje, ko bi celo vrsto teh obrtnikov oprostili vsake obdavčitve. Tako bi po tej lestvici obrtniki, ki imajo višjo davčno osnovo, se pravi obrtniki, ki so se kot rečeno preorientirali na serijsko proizvodnjo, plačevali znatno manj tega prispevka, kar bi z drugimi besedami pomenilo, da skrbi družba za njihovo socialno zavarovanje, oni pa k temu ne bi ničesar prispevali. Po drugi strani pa nastaja še tudi vprašanje, kako bodo ljudski odbori ostvarili svoje dohodke, med katerimi je dohodnina od obrtništva eden od zelo važnih virov za kritje proračunskih izdatkov. Tu nastaja torej zelo resen problem, ki načenna vprašanje, kako bomo te stvari vskladili. Če hočemo namreč, da bodo ljudski odbori ostvarili te dohodke, potem bi morali davčno osnovo povečati za več kot 70 %. To zvišanje pa ne bo šlo na račun obrtnika, temveč predvsem na račun potrošnika, ker bi obrtniki v svojih kalkulacijah zvišali cene svojim storitvam in bi tako zopet ne dosegli cilja, ki smo si ga postavili v planu. Da bi vsa stvar ne šla mimo namena in politike, ki jo zasledujemo z družbenim planom, bo treba zato te stvari na vsak način postaviti na drugačno bazo. Tovariši iz Izvršnega sveta bodo morda te stvari drugače obrazložiti, toda jaz sem jih razumel tako ko sem gledal to uredbo in lestvico za odmero dohodnine, s čimer sem

hotel Izvršni svet opozoriti na te anomalije, ki bi jih nujno morali odpraviti. Tako bi morali po eni strani spremeniti lestvico za odmero dohodnine, po drugi strani pa bi bilo treba korigirati uredbo, da se ne bi zgodilo to, da bi morali privatnemu obrtniku celo mi plačevati zavarovalne prispevke ali pa bi mu morali še nekaj izplačati na roko, ljudski odbori pa svojih dohodkov ne bi mogli ostvariti. Zato se postavlja vprašanje, ali smo v tej situaciji moralno tako močni, da lahko glasujemo za take stvari, če hkrati govorimo, da je treba napravili vse, da se bo življenjska raven naših delovnih ljudi dvignila in da je treba odstraniti vse tiste vzroke, ki zavirajo dvig te življenjske ravni in ki po drugi strani zavirajo tudi razvoj obrtništva na sploh. Mislim, da bi zato bilo treba, da Izvršni svet na te stvari, zlasti pa na posledice, ki bodo izvirale iz te lestvice v zvezi s socialnim zavarovanjem, opozori in stori vse, da se te anomalije odpravijo.

Opozoril pa bi še na en važen problem, ki se mi zdi, da ga je treba v načelni razpravi načeti. To je problem lokalov in poslovnih prostorov, glede katerih smo prav tako v težki situaciji. Ta problem občutimo še najbolj v Ljubljani, zlasti pa v občini Center, kjer je največ trgovin in obrtne dejavnosti. Situacija pa je takšna, da se poslovnim prostorom in lokalom nabijajo najemnine tako, da jih naša podjetja dostikrat niso sposobna plačevati. Posebno velja to za trgovine prehrabene stroke — špecerije in pa za uslužnostna obrtna podjetja, ki morajo često plačevati tako visoke najemnine, da jih glede na inštrumente in glede na dohodek, ki ga ustvarjajo, niso kos plačevati. Tako se postavlja zelo resno vprašanje, kako bomo potem razširili bodisi obrtno ali trgovsko mrežo, kakor je to določeno v družbenem planu. Sprejeti so bili sicer odloki o namembnosti lokalov, ki naj bi nekoliko zavrli apetite po nabijanju najemnin, vendar so bili ti odloki s strani Izvršnega sveta razveljavljeni kot nezakoniti, z utemeljitvijo, da je to v nasprotju z našo gospodarsko politiko. To se pravi, da se poslovni prostori ne distribuirajo, temveč so prepuščeni ponudbi in povpraševanju, se pravi, kdor več da in kdor že ima poslovne prostore, temu lahko hišni sveti poljubno nabijajo najemnino. Imamo namreč primere, da se je najemnina zvišala tudi za štiri ali petkratno. Mislim, da v situaciji, v kakršni so zlasti industrijska in mestna področja, to ni v interesu družbe in ni v interesu borbe za dvig življenjske ravni, prav tako pa tudi ne v interesu nadaljnje razširitve in razvoja gospodarstva ter razširitve trgovske in obrtne mreže. Zato bi tu vendarle bila potrebna neka omejitev, s čimer še ni rečeno, da bi se pregrešili proti principom ponudbe in povpraševanja in da bi to bilo administrativno vmešavanje v distribucijo teh poslovnih prostorov in lokalov. Če bi tak odlok dopustili, bi to ne bilo nezakonito, ker je pri spremembi teh predpisov treba videti predvsem to, da zaščitimo našega potrošnika. Če pa bomo dopustili, da bodo hišni sveti še nadalje dvigali najemnino, je razumljivo, da bodo podjetja to upoštevala v strukturi cene, se pravi, da bo podjetje te stroške predvidelo v kalkulaciji, zaradi česar se bodo cene dvignile, kar pa gre spet na škodo našega celotnega gospodarskega razvoja, na drugi strani pa tudi na škodo našega potrošnika. Zato bi predlagal, da bi tovariš Ingolič kot predstavnik Izvršnega sveta ponovno opozoril na te pomanjkljivosti, mi pa smo pripravljene dati na razpolago vso dokumentacijo, da bi Izvršni svet videl, na osnovi česa so bili sprejeti odloki o namembnosti lokalov. Menimo namreč, da je bil ukrep razveljavitve odlokov o namembnosti lokalov nezakonit in bi zato prosili, da se celotna stvar znova pretrese ter skušajo doseči take spremembe, ki bodo v večji

meri upoštevale razvoj našega gospodarstva, na drugi strani pa tudi položaj našega potrošnika.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo z načelno razpravo k družbenemu planu. Želi še kdo besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec Ivan Curk.)

Ivan Curk: Nadaljeval bi z razpravo tam, kjer jo je končal tovariš Ocepek, ko se je dotaknil vprašanja razvoja obrti. Novo lestvico za obdavčenje plač smo obravnavali za vsak posamezni dinar. Ta lestvica bo prizadela v glavnem obrtna podjetja strogo uslužnostnega značaja in dohodke občin. Lestvica sama ne predvideva pavšalov, ki jih je imela doslej vsaka občina posebej določene za ta uslužnostna podjetja, pač pa izračunava dohodke zgolj po lestvici, ki je bila predložena sindikatom in zbornicam v diskusijo. Za primerjavo sem imel že pripravljene izračune za zvezo zbornic v Beogradu in to predvsem za osebne zasluge, ki jih opravljajo brivnice, čevljarske delavnice in krojačnice. Navedel bi primer, kako so bili posamezni obrtniki v preteklem letu obdavčeni. Brivnice so v Ljubljani plačale na posameznega zaposlenega letno 7300 dinarjev pavšalne dajatve, čevljarske delavnice so plačale 9000 dinarjev, krojaške delavnice pa 12 000 dinarjev. Če pogledamo sedaj najnižjo stopnjo, ki je v predvideni lestvici obdavčena letos z 10 % in ki bo veljala že od 1. januarja t. l., znaša za minimalno neto plačo 9123 din, to je za najnižjo plačo kvalificiranega delavca — delavca med priučenim in kvalificiranim delavcem — najnižje obdavčenje 18 000 din pavšalno po lestvici. To se pravi, da tu ne moremo govoriti o razvoju uslužnostne obrti, ampak o likvidaciji socialističnega sektorja uslužnostne obrti, predvsem pa obrti, ki nudijo osebne usluge kot so to te, ki sem jih že navedel in ki so najvažnejše ter najpotrebnejše kot čevljarstvo, krojaštvo in brivsko-frizerska stroka. Zato bi morali izvršni sveti po republikah obravnavati te stvari glede na specifičnosti in spraviti instrumente za obdavčenje socialističnega sektorja obrti v sklad z instrumenti, ki veljajo za zasebni sektor obrti. Kajti, če upoštevamo drugo alternativo, ki je predložena s strani zveze zbornic zveznemu izvršnemu svetu, da občine še naprej obdavčujejo uslužnostno dejavnost pavšalno, potem se bo dogodilo, da bo morala občina v nekaterih primerih, ko gre za obrt strogo uslužnostne dejavnosti, dajati dotacijo. Zakaj? Mi smo že do sedaj imeli v ljubljanskem okraju nekatere delavnice, ki niso v družbene sklade dajale ničesar razen socialnega zavarovanja. Če hočemo te delavnice, ki so nujne potrebne, obdržati, posebno še ko govorimo o razbremenitvi žena in gospodinj, ki naj se vključujejo v proizvodnjo, potem moramo predvideti celo dotacije. Nikakor pa ne moremo govoriti o tem, da bodo ta podjetja dajala v letošnjem letu kake pavšale, zlasti še, če govorimo o razvoju te družbene obrti, ki je tesno povezana s pojmom zviševanja življenjske ravni, ker to niso neka rentabilna podjetja, ampak so to podjetja, katerih obstoj je, kot že rečeno, povezan s pojmom dviga ali padca življenjske ravni. Zato bi pri teh podjetjih morali iti na to, kar je že pred menoj rekel tovariš Ocepek, da bi bilo treba taka podjetja, pa čeprav so v zasebnem sektorju, čim bolj razbremeniti vsakih dajatev. Vemo sicer, da je to težko in to iz preprostega razloga, ker v socialističnem sektorju obrti plačamo za vsak ustvarjeni dinar vse dajatve do zadnje pare, medtem ko če pogledamo statistiko zavoda za socialno zavarovanje, vidimo, da iz zasebnega sektorja obrti ni plačan za prekorurno delo niti en dinar za socialno zavarovanje, čeprav je določeno doslej 40 %

oziroma po letošnjem družbenem planu 38 %. S tem sicer ne mislim reči, da je treba zavirati razvoj uslužnostne obrti v zasebnem sektorju, toda določiti je treba vsaj pavšalno, na kaj se mora plačati socialno zavarovanje, če hočemo enkrat odpraviti nesorazmerja med socialističnim in zasebnim sektorjem, ker sicer nimamo nobenih možnosti za razvoj obrti v socialističnem sektorju.

Naj navedem samo nekaj podatkov iz ankete, ki je bila izvedena pri posameznih podjetjih, kakšne so plače poslovođij oziroma upravnikov po tarifnih pravilnikih. Iz te ankete izhaja, da ima ponekod upravnik 12 148 dinarjev plače, ponekod 15 500 dinarjev, drugod zopet 11 232 dinarjev itd. Pri takih plačah je seveda nemogoče, da te ljudi razen tistih, ki nimajo možnosti zaposlitve v enaki stroki v industriji, sploh še obdržimo. Obdržimo lahko edino še brivce, ki se ne morejo zaposliti v industriji, ker tam nimajo kaj delati, ne moremo pa zadržati več niti mehanikov niti ključavničarjev, da ne govorimo o kleparjih in o podobnih obrtnikih, ki nudijo usluge, potrebne za vzdrževanje stanovanjskega fonda in s tem pomembne za živiljenjsko raven, ker nam jih od dne do dne bolj manjka ter jih v obrti ne moremo več zadržati. Tako nastaja sedaj vprašanje, kakšen način obdavčenja naj uvedemo, da nam bo vsaj ta socialistična obrt, kolikor je imamo, ostala toliko sposobna, da bo mogla konkurirati zasebnemu sektorju, ker bomo sicer še bolj kot doslej doživljali, da bodo delavci, zaposleni v socialističnem sektorju obrti, še dalje odhajali, zlasti v prostem času šušmariti k zasebnim obrtnikom. Mislim, da bo zato morala naša republika, ki ima najbolj razvito obrtniško dejavnost, dati zveznemu izvršnemu svetu konkretne predloge, ki bi jih izdelali skupno z republiško in okrajno zbornico, da se ne vztraja na sedanji lestvici, kot je bilo to predlagano v preteklem tednu v Beogradu, češ da je lestvica dobra, ne glede na to, da se na tak način lahko likvidira vsa uslužnostna dejavnost.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Besedo ima ljudski poslanec Stane Keber.

Stane Keber: Tovariši in tovarišice! Dotaknil bi se tistega dela našega družbenega plana, ki govori o enem izmed najbolj perečih vprašanj, to je o kmetijstvu. Če pogledamo družbene plane zadnjih let, lahko ugotovimo, ker je že tudi danes bilo ugotovljeno, da ne napredujemo ali pa da napredujemo vsaj zelo počasi, v kljub temu da so vsa naša predvidevanja zadnjih let usmerjena v to, da bi se naša kmetijska proizvodnja dvignila. Mislim, da v preteklih desetih letih niso bila temu kriva samo sušna leta in nezadostni agrotehnični ukrepi, ki so še vedno pomanjkljivi, temveč da moramo iskati vzroka tudi izven tega. Teh pomanjkljivosti niso po mojem mnenju krivi niti republiški plani, temveč je tega kriv naš celotni družbeni sistem, ki ni omogočil, da bi se glede teh vprašanj premaknili iz mrtve točke oziroma da bi razvoj v kmetijstvu pospešili.

Že dve leti ugotavljamo, da je taksa na promet rezanega lesa velika ovira in da smo se zaradi tega povrnili na stanje, kakršno je bilo v predzgodovinski dobi, ko so ljudje klali les še samo s sekirami in z zagozdami, danes pa se v XX. stoletju poslužujemo istega načina. Ko so me na Dolenjskem, konkretno v našem okraju, kmetje vodili skozi gozdove, sem vsepovsod videl gnijoči les, in ko sem kmeta vprašal, zakaj ga ne spravi v dolino, mi je odgovoril, zato ne ker se mi ga ne spleča predelati, ker moram za lastni les plačati previsoko takso. To vprašanje je bilo že enkrat postavljeno v naši skupščini in je

bilo že konkretno rečeno, da bo ta taksa odpravljena, toda ker je to zvezni predpis, se mu nismo mogli ubraniti. Kljub temu torej, da je bilo to vprašanje že enkrat načeto v našem družbenem planu, zopet predvidevamo to takso, ki se je nikakor ne moremo rešiti in to menda zato ne, ker se te stvari v zveznem merilu zelo počasi rešujejo. Ne vem sicer ali je to samo problem Slovenije ali pa je to problem vse Jugoslavije, vem le, da bo morala naša skupščina o tem vprašanju resneje spregovoriti in da se bodo morali zvezni predpisi ustrežneje prilagoditi potrebam posameznih republik.

Podobno je tudi glede drugih vprašanj. Glede uporabe umetnih gnojil smo od leta 1954 na leto 1955 padli za 83 000 ton, medtem ko se je po statistiki zmanjšala proizvodnja za 48 %. Kljub temu pa imamo opravka s pojavom — nimam sicer podatkov za vso Slovenijo — da so pri kmetijskih zadrugah ostale na zalogah velike količine umetnih gnojil, zaradi česar so kmetijske zadruge zašle v zelo težak finančni položaj. Marsikje so 7 % obresti na zaloge umetnih gnojil požrle celotni dobiček zadruge. Na področju Ivančne gorice imamo tak primer v dveh zadrugah, kjer še danes leži po 15 ton umetnih gnojil na zalogi in ne vemo kam z njimi. Ko sem pregledoval plane preteklih let, sem videl, da smo imeli v 1953. letu predvideno uporabo 4 000 000 kg umetnih gnojil, dočim je bila v letu 1954 le še 3 500 000 kg. V planu za leto 1954 se ugotavlja, da je zaradi podražitve padla potrošnja umetnih gnojil za pol milijona kilogramov. Nadalje je rečeno, da se predvideva znižanje cen umetnih gnojil in hkrati dvig njihove proizvodnje. Toda v letu 1956 smo zapadli isti slabosti, povišali smo cene, kljub temu, da smo imeli že tolišne količine umetnih gnojil, zaradi česar je potrošnja stagnirala, takoj nato pa smo cene spet popustili. Strinjam se, da je cena umetnih gnojilom pri nas sorazmerno nizka in verjetno v evropskem ali v svetovnem povprečju najnižja ter ne vzdrži ekonomskega vrednotenja. Res je tudi, da bomo morali te cene povečati, če bomo hoteli priti na ekonomske cene. Toda to je treba napraviti postopoma in vztrajno ne pa tako, da se povišane cene zdaj znižujejo, zdaj spet zvišujejo, kar pri kmetovalcu ustvarja samo nestabilnost. Nič čudnega ni, če se potem na terenu ustvari tako javno mnenje, češ ne kupovati gnojil, saj bodo morali cene spet znižati. In točno tako se je potem tudi zgodilo. Razumljivo je, da zaradi tega nastaja pri kmetovalcu nesigurnost, kajti tu ne gre le za izračun s svinčnikom, kako naj se to ali ono na terenu odrazi in ali bo zaradi tega kmetovalec res dvignil proizvodnjo. Tu gre tudi za ustvarjanje določenega javnega mnenja, ki se je odrazilo v tem, češ saj je bilo tudi takrat gnojilo dražje, pa so mu potem, ko ni šlo v promet, ceno znižali. To smo napravili lansko leto in smo napravili letos in kadar koli bomo to storili, se bo tako javno mnenje ustvarilo, zlasti če bomo delali take skoke in naenkrat podvojili ceno. Reči pa je tudi treba, da kadar koli so se pripravljale take stvari, niso okraji bili nikoli o tem obveščeni, da bi mogli dati svoje mnenje, prav pa bi bilo, če bi o takih stvareh spregovorile tudi okrajne skupščine, preden bi bili taki ukrepi storjeni. Dejansko pa je tako, da se o takih stvareh nekje administrativno odločuje in potem spet administrativno popravlja.

Podobno je tudi s taksami. Takse na vozove so v Sloveniji popolnoma zgrešile svoj smoter. S temi taksami nismo prizadeli velikega kmetovalca, ampak le srednjega in malega, čeprav je bilo v obrazložitvi rečeno, da se te takse uvajajo zato, da se bodo obveznosti večjih in premožnejših kmetov povečale. Zdaj se pripravlja, kot sem neuradno izvedel za neke številke, tudi nov predpis o davku. Reči pa je treba, da ta predpis za Slovenijo ni primeren in da abso-

lutno ne ustreza. Po mojem mnenju je tudi že čas, da zvezni organi vprašajo, kakšno je stanje tega ali onega področja in da republiški izvršni sveti povedo svoje mnenje, ne pa da potem mi kot poslanci poslušamo na terenu pritožbe in potem rešujemo politično situacijo, ki je nismo zakrivili. Nas pri tem niso vprašali, ali je situacija taka ali drugačna in ali bo to koristilo napredku ali ne ter s tem celotnemu razvoju. Tako je sedaj tudi pri tem davku. Predvideno je, da se bo v 1. razredu osnova znižala od 74 na 50, medtem ko se bo v pasivnih okrajih, kar velja zlasti za pašništvo, povečala, tako da se bo to nekako izravnalo. Če bo tak predlog obdržal, bo to politično zelo slabo odmevalo. Ne smemo namreč pozabiti, da smo zlasti v gorskih predelih imeli najboljše partizanske kraje, ki so vseskozi podpirali naše gibanje in prav ti kraji bodo sedaj najbolj prizadeti. Ker so ti kraji prizadeti že s tem, da je zemlja slabše donosna, bodo sedaj kaznovani še s tem, da bodo morali plačevati večje davščine. Že pri obdelavi zemlje trpe ljudje v gorskih krajih bolj kot v nižini, sedaj pa bodo morali plačevati še večje davščine kakor pa v nižinskih krajih; ki so po navadi bliže mestu in s tem tudi bliže trgu.

Nadaljnja stvar, o kateri je pri nas bilo že večkrat govora, so državna posestva. Posestvo Boštanj, ki je v ljubljanskem okraju najbolj do kraja zgrajeno posestvo, za katerega je rečeno, da mu je potrebna samo še nadaljnja mehanizacija, se prebije le v toliko, da izravnava svoje dohodke in izdatke in mu posebna pomoč ni potrebna. Vsa druga posestva, ki so na pol dograjena, pa imajo izgubo. Zato bomo morali poskrbeti, da se bodo ta posestva dejansko že enkrat dokončno opremila in izgradila. Kmetje sicer vkljub takemu stanju, v kakršnem so ta posestva danes, priznavajo, da so državna oziroma družbena posestva napravila določen napredek, vendar pa venomer kažejo na to, češ zakaj smejo ta posestva imeti izgubo, medtem ko moramo mi kmetovalci plačevati davek. Če hočemo torej, da bodo ta posestva dejansko rentabilna in za pospeševanje kmetijstva privlačnejša kot so bila do sedaj in če hočemo, da bodo služila celo za vzgled, potem jih bomo morali do kraja opremiti, zlasti pa ustaliti delovno silo. Na katero koli posestvo greste — tako je vsaj v okraju Ljubljana — je eno glavnih vprašanj prav vprašanje fluktuacije delovne sile. To vprašanje ni morda nikjer tako težko kot ravno v ljubljanskem okraju. Ker je v bližini teh posestev industrija, je kmetijsko posestvo za marsikoga, ki pride tja, neke vrste odskočna deska za odhod v tovarno in to ne v majhni meri zato, ker so na posestvih neurejene stanovanjske razmere. Vem za posestvo, in tako stanje je verjetno tudi na drugih posestvih v Sloveniji, kjer so stanovanjske razmere do kraja neurejene. Zato bo po mojem mnenju treba iz republiških sredstev dodeliti državnim oziroma družbenim posestvom primerna sredstva za stanovanjske sklade, iz katerih naj se zagotove stanovanja vsaj za stalne delavce na teh posestvih.

V družbenem planu nadalje veliko govorimo o pospeševanju agrotehničnih ukrepov, hkrati pa ugotavljamo, da na terenu nimamo strokovnjakov, ki bi pokazali, kako naj se agrotehnična sredstva v naprednejšem kmetijstvu uporabljajo. Vendar pa podatki, za katere ne vem ali so točni ali ne, govore o nekih 200 ali celo 300 strokovnjakovih - inženirjih agronomije, ki so v zadnjih desetih letih prišli iz naših šol. Toda na posestvih le redko kedaj najdemo kakega strokovnjaka, največkrat pa nobenega. Ti strokovnjaki beže s posestev in to največkrat v popolnoma druge stroke. Po vsem tem nastaja torej vprašanje, čemu družba potem daje vsako leto toliko milijonov za fakulteto, če dopuščamo potem tako demokracijo, da se vsakdo po končanem študiju lahko

zaposli kjer koli hoče. Mislim, da bi bilo tu treba uvesti drugačen režim. Ko se nekdo odloča za poklic inženirja agronomije, naj ve, da je njegovo mesto po končanem študiju na posestvu, kdor pa misli, da bi tu ne mogel vzdržati, naj se za ta študij raje ne odloči in naj svoje mesto v šoli prepusti drugemu, ne pa da vzgajamo in šolamo toliko kadrov in plačujemo iz družbenih sredstev tolikšne vsote, nazadnje pa moramo ugotoviti, da inženirja, ki ga posestvo potrebuje, ne dobi, najdemo jih pa dovolj ne samo v inštitutih, temveč čisto v drugih vzporednih strokah.

Dostikrat smo že tudi govorili o vprašanju, ki prav tako še ni prišlo iz mrtve točke. Imamo zakonska določila, po katerih lahko postane nekdo čevljar le takrat, če je dovršil obrtno šolo in opravil izpit. Kmetijstvo je prav tako stroka in za zemljo pravimo, da je kemična tovarna, ki jo je treba poznati. Vsekakor pa je kmetijstvo, vsaj po mojem mnenju, bolj komplicirana stroka kot pa je na primer čevljarska ali mizarska stroka. Toda nikakor ne moremo uspeti, da bi kmetijske nadaljevalne šole, ki so nekako spontano vzniknile, uzakonili in s tem preprečili, da bi obisk v teh šolah ne kvarili na terenu nekateri ljudje, ki za te šole še nimajo pravega razumevanja. Tako na primer organiziramo šolo, ki jo sprva obiskuje kakih 30 ljudi, toda zato ker v vasi ta ali oni ni pustil v šolo svoje hčerke, drugi pa ne svojega sina, prenehajo hoditi še drugi z izgovorom češ, če ona dva ne hodita, pa še ti ne boš. In tako ni redek primer, da jih čez čas prihaja v šolo še komaj kakih deset. Ne vem, zakaj ne bi s predpisi podprli to nadaljnje šolanje, kajti nikakor se ne morem strinjati s tem, kar zelo radi ugotavljajo razni strokovnjaki, češ da pogoji še niso dozoreli. Če že niso dozoreli za vso Slovenijo ali za vso Jugoslavijo, naj se potem vsaj dovoli, da more tak zakonski predpis izdati taka občina, kjer so ti pogoji zreli, da se potem lahko izvajajo tudi kazenske sankcije proti posameznikom, ki ta šolski pouk ovirajo. Na bivšem okraju Ljubljana okolica je delovalo in še deluje 32 kmetijsko nadaljevalnih šol. Vendar pa ne moremo doseči, da bi mogli nekoga, ki se šolanju izmika, poklicati na odgovornost, ker glede tega ni zveznih predpisov, občinski oziroma okrajni predpisi pa te veljave nimajo. Zato bo treba te pomanjkljivosti čimprej odpraviti in tudi v merilu republik doseči, da se te stvari sprostijo in na ta način pomaga razvoju, ne pa da se zaradi pomanjkanja zveznih in drugih predpisov ta razvoj ovira.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Ker je prijavitelcev za razpravo zelo veliko, predlagam, da bi razpravo prekinili in jo nadaljevali popoldne. Doslej se je k razpravi prijavilo že sedem govornikov. Načelno razpravo o predlogu družbenega plana bomo nadaljevali ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13,10 uri in se je nadaljevala ob 16,10 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo našo sejo, in sicer s 1. točko dnevnega reda. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je predlagal, da bi nadaljevanje razprave o predlogu družbenega plana v načelu bilo za oba zbora skupno v zgornji dvorani. Vprašam ljudske poslance, če se s tem predlogom strinjajo. (Poslanci se strinjajo.)

Ker ni nobenih drugih predlogov, menim, da se tovariši ljudski poslanci s predlogom Izvršnega sveta strinjajo. Doslej se je v našem zboru za načelno razpravo prijavilo precej poslancev, in sicer tovariši: Stane Rebernak, Anton Truden, Gregor Klančnik, Jože Eberl, Franc Marinko, Ivan Jakomin, Peter Naglič, Jože Štrukelj, Janez Kermavner in Karel Grm. Vsi ti prijavljeni po-

slanci bodo razpravljali torej na skupni seji. Poleg teh pa se bodo seveda lahko prijavili k razpravi še tudi drugi tovariši poslanci; ko pa bo načelna razprava na skupni seji zaključena, bodo zbori nadaljevali z ločenimi sejami, na katerih bodo obravnavali družbeni plan v podrobnostih po poglavjih, kjer bo še vsakemu dana možnost, da se bo pri posameznem poglavju mogel oglasiti k besedi.

Ker menim, da je sklep o nadaljevanju načelne razprave na skupni seji sprejet, odrejam 15 minut odmora, ker bi se šele čez 15 minut pričela skupna seja.

(Seja je bila prekinjena ob 16,20 uri in se je nadaljevala dne 6. februarja 1957 ob 17,40 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo z razpravo o predlogu družbenega plana. Na skupni seji je bila zaključena razprava o družbenem planu v načelu, zato bomo zdaj prešli na razpravo o družbenem planu v podrobnostih in ga bomo obravnavali po delih in poglavjih.

Pričenjam razpravo k prvemu delu družbenega plana z naslovom »Splošni pregled gospodarstva v letu 1956«. Pri tem delu so predlagani trije amandmaji. Želi kdo od ljudskih poslancev besedo k temu delu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi, če Izvršni svet te amandmaje sprejme.

Jože Ingolič (govori iz klopi): Izvršni svet navedene amandmaje sprejema.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Hvala! Ker Izvršni svet amandmaje sprejema in se ni nihče prijavil k besedi, zato zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje o prvem delu družbenega plana.

Kdor je za predloženi prvi del družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del družbenega plana z naslovom »Splošni pregled gospodarstva v letu 1956« soglasno sprejet.

Prehajamo na drugi del družbenega plana z naslovom »Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1957«, in sicer najprej na uvodni del. Želi morda kdo izmed tovarišev poslancev besedo k temu uvodnemu delu? (Ne javi se nihče.) Tovariše ljudske poslance opozarjam, da sta tudi pri tem uvodnem delu predlagana dva amandmaja in prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi, če se Izvršni svet strinja s temi amandmaji.

Jože Ingolič (govori iz klopi): Izvršni svet se s predloženima amandmajema strinja.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Ker se predstavnik Izvršnega sveta s temi amandmaji strinja in ker se nihče izmed poslancev k temu uvodnemu delu ni priglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o tem uvodnem delu.

Kdor je za besedilo uvodnega dela, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je uvodni del k drugemu delu družbenega plana sprejet soglasno.

Prehajamo na I. poglavje drugega dela družbenega plana z naslovom »Skupni družbeni proizvod«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo I. poglavja z naslovom »Skupni družbeni proizvod«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje družbenega plana sprejeto soglasno.

Prehajamo na II. poglavje z naslovom »Industrija«. Pričenjam razpravo. Kdo od tovarišev poslancev želi besedo k temu poglavju? Besedo ima ljudski poslanec Stane Rebernak.

Stane Rebernak: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Sicer je to stvar, ki bi spadala morda v splošno razpravo, vendar kljub temu mislim, da je primerneje, da razpravljam o tem pri poglavju »Industrija«. Bom pa zelo kratek.

Pri tem poglavju bi rad razpravljal o potrebi investicij pri graditvi objektov za popravilo motornih vozil za železniški promet v Sloveniji in o nabavah potrebnih proizvodnih sredstev v te namene. Nadalje bi rekel nekaj besed o neizkoriščenih proizvodnih sredstvih v industriji v celoti. Nimam namena prepričevati in na široko razpravljati o tem, koliko je v današnjem družbenem razvoju važen promet, pa najsi bo to železniški, cestni ali kakršen koli drugi promet. Hotel bi namreč poudariti le to, da se promet nenehno razvija in je bodočnost železniškega prometa v električnih in motornih vozilih. Kot je vsem znano, nekaj motornih vozil, tako imenovanih motornih vlakov, že obratuje na progah tako v vsej Sloveniji kot tudi v vsej državi. Če pa te motorne vlake že enkrat imamo in teh je v Sloveniji že precej v obratu — konkretnega števila sicer ne vem — potem mislim, da je nujno potrebno, da imamo tudi primerne delavnice, ki bi bile sposobne ta vozila vzdrževati in popravljati. Obstoječa delavnica za popravilo železniških vozil v Mariboru sicer že popravlja in tudi že obnavlja železniška vozila, med njimi tudi motorna. Pred kratkim je izdelala celo nov motorni voz, ki obratuje na progi Ljubljana—Maribor, vendar večjih popravil takih motornih vozil ni sposobna opraviti, to pa zato, ker nima potrebnih objektov in primernih strojev in priprav, s katerimi bi lahko ta vozila obnavljala. Za ureditev tega problema pa niti občina in tudi ne okraj nista ekonomsko dovolj močna, najmanj pa podjetje samo, da bi lahko v tako delavnico investiralo toliko sredstev, da bi se zgradili primerni objekti in nabavila potrebna proizvodna sredstva. Zato smatram, da je nujno potrebno, čeprav v letošnjem družbenem planu v ta namen ni mogoče predvideti nekih sredstev, da Izvršni svet vendarle prouči ta problem in vidi, na kakšen način in kdo naj bi bil investitor za potrebne objekte in za nabavo proizvodnih sredstev, ki bi služila za popravila takšnih motornih vozil. Toliko sem torej hotel povedati v zvezi s prepotrebno investicijo za graditev objektov, v katerih bi se ta motorna vozila popravljala.

Nadalje bi spregovoril nekaj besed o neizrabljenih proizvodnih sredstvih in o povečanju proizvodnje, ki jo predvideva družbeni plan. Že predstavnik Izvršnega sveta tovariš Avbelj je v svoji obrazložitvi znova poudaril pomembnost 7 % povečanja proizvodnje, od česar naj bi 5 % prispevala povečana delovna storilnost. Mislim, da je to za Zbor proizvajalcev oziroma za neposredne proizvajalce zelo resno vprašanje, ker so norme v naši industriji že toliko

stisnjene — tako je vsaj v mariborski industriji, kolikor jo jaz poznam, prav gotovo pa je to enako tudi v industriji na področju vse republike — tako da mora danes delavec napraviti precejšen fizični napor, če hoče doseči potrebno normo, ki jo predvideva mesečna proizvodnja. Zakaj? Zato, ker smo v teh letih prišli z normami tako daleč, da smo dosegli nek plafon, preko katerega je že zelo težko priti. Zato mislim, da je od fizičnih naporov pričakovati le manjši odstotek povečanja same proizvodnje.

Drugo vprašanje pa je seveda, kolikšna je spretnost delavca in pa sposobnost obdelovalnega stroja. To pa ni več samo vprašanje fizičnega napora za doseg večje proizvodnje. Zato mislim, da moramo težišče prizadevanja za doseganje večje proizvodnje iskati predvsem v boljši organizaciji dela in boljšem izrabljanju kapacitet. Jasno nam mora namreč biti, da pride delavec pri svojem delu do nekega plafona, preko katerega, kot sem že prej rekel, ne more več. Tu ne pomagajo niti fizični napor niti njegova spretnost pri obdelovalnem ali kakem drugem stroju, če tu ne priskoči na pomoč delovna inteligenca s tem, da pomaga iskati način za boljše izrabljanje kapacitet, za boljše organizacijo proizvodnje itd. Kako in na kakšen način, to je seveda vprašanje specifičnosti tega ali onega podjetja oziroma enega ali drugega delovnega procesa pri določeni proizvodnji. Zato bi predlagal, da se preko našega Izvršnega sveta priporoči vsem okrajnim ljudskim odborom in tudi občinam, da se vsaj v vseh večjih podjetjih, kjer še ne obstoje biroji za napredek proizvodnje, ti biroji čimprej ustanove.

Nekaj besed še o nepotrebem nabavljanju novih proizvodnih sredstev, kot so to obdelovalni stroji, stružnice, rezkalni stroji, razni skobelni stroji, stiskalnice, vrtalni stroji itd. Prepričan sem namreč, da če bi ugotovili število in asortima vseh proizvodnih sredstev, ki obstajajo pri raznih gospodarskih organizacijah v območju okraja oziroma republike, bi na račun neizrabljenih proizvodnih sredstev v posameznih tovarnah lahko organizirali neko popolnoma novo podjetje. Tu mislim namreč na to, da se nekatera proizvodna sredstva sploh ne uporabljajo ali pa se uporabljajo mesečno komaj nekaj ur razen takih strojev, ki so za neko specifično proizvodnjo nujno potrebni in ki so redno v obratu. Toda veliko je takih strojev, ki so zelo malo v pogonu in se le od časa do časa uporabljajo. Tudi ne bo najbrže redek primer, da večja podjetja, ki imajo večje število oddelkov, naročajo za nek oddelek stroje, ki jim pa v drugem oddelku stoje neizrabljeni. Zato bi predlagal, da se preko okrajev priporoči občinskim ljudskim odborom, da za svoje območje ugotove, koliko imajo podjetja neizrabljenih proizvodnih sredstev ali pa strojev, ki so mesečno malo izrabljeni in so le po nekaj ur v obratu. Ko bodo te ugotovitve zbrane, naj se potem sproščena proizvodna sredstva prenesejo v tisto gospodarsko organizacijo, ki jih nujno potrebuje, ne pa da se naročajo vedno novi in novi stroji in proizvodna sredstva. Toliko sem hotel povedati k tej stvari.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo k temu poglavju? Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Pepca Jež.

Pepca Jež: K poglavju »Industrija« bi hotela dati samo dvoje priporočil, zlasti v kolikor ta zadevajo tekstilno industrijo. Ne glede na to, da se po predlogu družbenega plana v letošnjem letu ne predvideva v tekstilni industriji večji fizični obseg proizvodnje kot je bilo to v preteklem letu, se je vendarle vsepovsod, kjer koli smo do sedaj razpravljali o predlogu družbenega plana

gospodarskih organizacij, postavilo to vprašanje kot resen problem. Problem je namreč v tem, da smo se, kot veste, zavezali z mednarodno konvencijo, da do 1. julija letošnjega leta ukinemo nočno delo v tekstilni oziroma v industriji na sploh. Hkrati pa se je s tem postavilo vprašanje realne možnosti za dejansko ukinitve nočnega dela. V kolikor bi torej stremeli za tem, kar predvideva zakon, da je treba nočno delo v industriji na sploh ukiniti, potem dejansko nastaja vprašanje izpopolnitve družbenega plana tako po fizičnem obsegu kot mislim da tudi po realizaciji. Zato bi dejansko bilo treba s tega mesta dati neko priporočilo oziroma neko konkretno napotilo gospodarskim organizacijam, kako naj se orientirajo. Na področju Gorenjske smo te stvari prediskutirali tako s predstavniki organov delavskega upravljanja kot s sindikalnimi organi in ugotovili, da nekatere gospodarske organizacije ne bodo uspele, da bi do 1. julija ustvarile pogoje za ukinitve nočnega dela v industriji, ne da bi pri tem ne trpela izpolnitev družbenega plana. V kolikor pa bi to izvedli in bi šli na to linijo, potem se nam v okviru celotne republike vrednost družbenega plana nekako zmanjša in se nam zmanjša tudi fizični obseg proizvodnje, kar bi za tekstilno industrijo pomenilo, da bi prišlo za približno 3 m tekstilnega blaga manj na posameznega državljana. To je skratka tudi vprašanje življenjske ravni in moramo zato te stvari obravnavati tudi s tega vidika. Ker pa so tu zakoniti predpisi, s katerimi je treba računati, bi bilo pač treba o tem vprašanju nekaj reči.

Vzporedno s tem, ko smo razpravljali o tem vprašanju, pa se je načelo še neko drugo vprašanje, namreč vprašanje realnega vrednotenja dela žensk v industriji. Ko smo namreč iskali rešitve, kako bi dejansko ostvarili možnost za ukinitve nočnega dela žena in ko smo razpravljali o tem, da bi ta delovna mesta zasedli tudi moški, se nam je takoj postavilo tudi vprašanje zvišanja osnovnih tarifnih postavk na teh delovnih mestih, ponekod tudi do 42 %. Nekatero gospodarske organizacije so na področju našega okraja že naredile analitično ocenitev delovnih mest. Kakor hitro pa se je pokazalo, da je delo predic in tkalk v bistvu prav tako kvalificirano delo, kar je pokazala tudi analitična ocenitev delovnih mest, v tem trenutku pa gospodarske organizacije spričo seveda sedanjih možnosti, niso nič kaj preveč pripravljene, te stvari popraviti tako kot bi to bilo prav in potrebno. Bombažna predilnica in tkalnica v Trziču, ki ima analitično ocenitev delovnih mest najbolj izvršeno, konkretno pravi, da analitične ocenitve delovnih mest sedaj ne bo realizirala iz preprostega razloga, ker bi ji razumljivo potem zmanjkalo sredstev za ostala delovna mesta. Zato mislim, da bi bilo treba sedaj, ko razpravljamo o možnostih izvršitve družbenega plana, tudi to vprašanje enkrat dokončno rešiti tako, da bi naša podjetja tudi glede tega bila nekako na tekočem.

Nadalje se mi zdi, da ko razpravljamo o tem, ali smo izkoristili vse možnosti za izvršitev družbenega plana v preteklem letu, ne smemo pozabiti tudi na to, da je uspešna izpolnitev družbenega plana neposredno povezana tudi z vprašanjem stimulacije neposrednih proizvajalcev. Vzemimo konkretno področje Gorenjske, kjer žena predstavlja pravzaprav glavnega proizvajalca. V proizvodnji je zaposlenih več žensk kot moških in se zato v zvezi s tem postavlja vprašanje, ali pa se tudi delovna mesta v proizvodnji enako vrednotijo ne glede na to, če so zasedena z moško ali žensko delovno silo. Dostikrat govorimo in trdimo, da smo neenakost v plačevanju kot staro dediščino kapitalizma do kraja odpravili, toda prav pri konkretni analitični oceni delovnih mest, ko se je vprašanje vrednotenja dela postavilo kot problem, smo videli,

da dejansko tega najosnovnejšega vprašanja nismo rešili tako kakor sicer govorimo oziroma kakor smo mislili, da ga lahko rešimo. Morda bi zato bilo treba tudi v zvezi s tem dati neko konkretno napotilo gospodarskim organizacijam.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Se še kdo prijavlja k razpravi o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o poglavju »Industrija« in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je poglavje z naslovom »Industrija« soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o III. poglavju z naslovom »Kmetijstvo«. K temu poglavju je predložen amandma. Se Izvršni svet strinja s tem amandmajem? (Predstavnik Izvršnega sveta izjavi, da se s tem amandmajem strinja.) Pričelnjam razpravo k temu poglavju. Se kdo prijavlja k besedi? Besedo ima ljudski poslanec Pavel Korošec.

Pavel Korošec: Tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da načnem samo en problem s področja kmetijstva. V glavnem je bila ta problematika sicer že obdelana, vendar pa bi navedel še en problem, ki ni bil obdelan, to je vprašanje arondacije oziroma kupoprodaje zemljišč, ki se pojavlja pri nedograjenih kmetijskih gospodarstvih. Vsi vemo, da kmetijska gospodarstva, ki so bila v glavnem formirana iz zemljiškega sklada, posedujejo ogromno zemljiških parcel, ki so od osnovnih gospodarskih objektov često oddaljene tudi po pet do 10 km. To so zemljišča, ki so po navadi najbolj zanemarjena, ker vsi vemo, da so kmetije oddajali v zemljiški maksimum zemljo oziroma parcele, ki so bile najslabše in najbolj oddaljene. V teh primerih se kmetijska gospodarstva ne morejo posluževati arondacije, ker so te parcele preveč oddaljene in jih nimajo s kom zamenjati. Tu pride v poštev le kupoprodaja, kar pomeni, da morajo kmetijska gospodarstva ta zemljišča prodajati in kupovati nova tam, kjer jim to najbolj ustreza. Vendar pa tu nastaja problem prometnega davka, ki ga je treba plačati na osnovi uredbe o prometnem davku od nepremičnin. Naj za ilustracijo navedem konkreten primer, kako so te stvari v praksi.

Eno izmed kmetijskih gospodarstev našega pomurskega okraja je izvršilo take vrste arondacijo, se pravi, da je za znesek 5 000 000 dinarjev kupilo zemljišča v bližini svojih parcel oziroma v sredini svojih zemljiških kompleksov s tem, da je odprodalo svoje oddaljene parcele. Toda na osnovi te kupoprodajne pogodbe je občinski ljudski odbor oziroma uprava za dohodke predpisala temu kmetijskemu gospodarstvu 45 % prometnega davka, kar znaša 2 200 000 din. Mislim tovariši ljudski poslanci, da je to silno resna ovira za konsolidacijo kmetijskih gospodarstev, predvsem pa za nove in nedograjene socialistične kmetijske obrate, ki normalne arondacije ne morejo izvesti in za katere pride v poštev edino le kupoprodaja. Zato prosim oziroma predlagam našemu Izvršnemu svetu, naj bi se spremenil 14. člen uredbe priobčene v Uradnem listu FLRJ št. 4/54 tako, da bi se ta kupoprodaja smatrala kot arondacija s tem, da se v teh primerih socialistični kmetijski obrati oprostijo plačila prometnega davka. To je zelo resen in aktualen problem, zlasti pri nas v Pomurju. V kolikor to ne bi bilo rešeno, bo arondacija oziroma strnitev kmetijskih površin za vsa ta gospodarstva silno otežkočena. Toliko torej o tem vprašanju.

Druga stvar, ki bi se je čisto na kratko dotaknil in o čemer je član Izvršnega sveta tovariš Ingolič že govoril, pa je vprašanje obnove vinogradništva. V zvezi s tem pa se na kmetijskih socialističnih obratih pojavlja naslednji problem. Vsi vemo, da je pri večjih socialističnih vinogradniških obratih nastala neka vrsta hiperprodukcije trsnega materiala. Hkrati vemo tudi to, da smo pred nekaj leti dajali ogromna sredstva za uvoz selekcioniranega materiala iz inozemstva, predvsem pa za matičnjake. Tako imajo danes vinogradniška gospodarstva kot Radgona, Kapela in še druga posestva na Štajerskem neprodanih 70 000 trsnih cepljenk, hkrati pa imajo po pet do šest in še več hektarov površin zasejanih z matičnimi nasadi oziroma z matičnjaki in tega materiala nimajo kam prodati. Zato se pridružujem mnenju tovarišev ljudskih poslancev, ki so razpravljali o zelo aktualnem problemu obnove, da je prav iz tega vidika potrebno čimprej prediskutirati v slovenskem merilu problem obnove vinogradništva v privatnem sektorju, ker bodo sicer socialistični kmetijski obrati zlasti glede matičnjakov stali pred problemom, kaj naj s tem materialom začno.

Se en problem, ki bi ga hotel podčrtati v zvezi s problemom, ki se pojavlja pri nedograjenih socialističnih obratih, pa je vprašanje nadaljnjega investiranja. Iz prakse moram povedati, da politika tako imenovanega dolgoročnega kreditiranja investicij pri mladih in nedograjenih obratih trenutno ni uspešna in se zdi, da še za nekaj let ne bo uspešna. Zakaj? V našem okraju se vbadamo s problemom, da smo lansko leto velikemu kmetijskemu gospodarstvu, konkretno posestvu v Moti na Murskem polju, morali dati posojilo, če smo hoteli to posestvo rešiti izgube. Vendar nismo s tem kdovekaj uspeli, ker smo to posojilo dali pod pogojem, da je treba že letos začeti vračati anuitete, s čimer smo avtomatično povečali izgubo v letošnjem letu, ki je narasla na toliko, kolikor znašajo te anuitete. To pa je zaradi tega, tovariši, ker mladi socialistični kmetijski obrati nimajo nobenih osnovnih gospodarskih objektov, se pravi niti hlevov niti gospodarskih poslopij, gnojišč, silosov in drugih osnovnih sredstev, razen tega pa imajo svoje parcele razmetane v radiju tudi po 10 do 15 km. Take obremenitve pa njihove proizvodne kapacitete ne prenesejo.

To dejstvo naj podkrepim še s problemom, ki se pojavlja v območju vinogradniškega gospodarstva Radgona, to je tako imenovani videmski problem. V dolini Ščavnice je okoli 500 do 600 ha kmetijskih obdelovalnih površin, ki so doslej bile v sklopu radgonskega posestva, vendar so te parcele tako oddaljene od tega posestva, da je komisija, ki je to vprašanje proučevala, prišla do zaključka, da bo treba ustanoviti poseben odsek tega vinogradniškega gospodarstva. Preračunali pa smo, da če bi za teh 500 ha kmetijskih površin zagotovili najbolj nujna osnovna sredstva, bi moralo to posestvo letno plačati po sedanjih predpisih 13 000 000 družbenih obveznosti, česar pa teh 500 ha proizvodnih kapacitet ne bi preneslo. Zato mislim, da bo treba pri dajanju dolgoročnih posojil kmetijskim obratom, ki so nedograjeni, napraviti neko razliko v primerjavi z drugimi obrati, ki so že dograjeni. V nasprotnem primeru ne morejo, kot že rečeno, izpolniti svojih družbenih obveznosti oziroma vrniti predpisanih anuitet. Mislim namreč, da bi bilo nepravilno, če bi vsa državna posestva oziroma socialistične kmetijske obrate enako vrednotili, se pravi enako tiste, ki smo jih nekoč subvencionirali in ki so bili ustanovljeni takoj po osvoboditvi ter smo jih dogradili po planu ena, ko smo jim zgradili gospodarske objekte in dali osnovna sredstva za različne stroje tako rekoč zastoj ter plačujejo danes amortizacijo, enako kakor nedograjena kmetijska posestva, ki morajo poleg

amortizacije za svoje objekte plačevati še anuitete in obresti za dobljena posojila. Zato menim, da bi bilo nujno potrebno, da tudi to vprašanje v najbližji bodočnosti prediskutiramo ter se popolnoma strinjam s tovarišem ljudskim poslancem, ki je v naši razpravi prvi govoril o tem problemu in rekel, da so ta posestva največkrat kamen spotike na naših zborih volivcev. Dejstvo pa je, da se brez realne pomoči v finančnem pogledu to vprašanje ne da urediti.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Leopold Boštjančič.

Leopold Boštjančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dotaknil bi se nekega problema, ki je povezan tudi z gozdarstvom, o katerem pa je bilo že tudi precej razpravljanja...

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Zdaj smo pri kmetijstvu, gozdarstvo je posebno poglavje.

Leopold Boštjančič: Govoril bi o stelji, kar je neposredno povezano tudi s kmetijstvom. To je poseben problem za vsa naša državna posestva. Po navodilih gozdarskih strokovnjakov je treba glede steljarjenja izvesti kolobarjenje na vsaka tri leta. To se pravi, da ne smeš vsako leto grabiti listje na eni in isti parceli. Tega kolobarjenja pa na državnih posestvih ni mogoče izvajati zaradi tega, ker rabijo ta posestva ogromno listja, razen tega pa so gozdovi, ki so tem posestvom dodeljeni, večinoma zelo oddaljeni, tako da je po eni strani težko izvajati kolobarjenje, vrhu tega pa zaradi oddaljenosti znaša cena kilogramu stelje tudi 4 do 5 dinarjev. Mislim pa, da bi se to dalo urediti tako, da bi posestva v žitorodnih krajih za nastilj kupovala slamo, čeprav je res, da je zaradi prevoza tudi cena slami enaka kot kilogramu listja. Zato bi dal priporočilo zveznemu izvršnemu svetu, da bi se v bodoče dalo morda kaj ukreniti glede razlike za prevoz slame, ker vemo, da je gnoj v kmetijstvu izredno važen, je pa iz slame dosti boljši kot iz samega listja. Zato bi še enkrat priporočal Izvršnemu svetu, da prouči, ali bi se ne dalo v bližnji bodočnosti glede teh stvari kaj ukreniti.

Če mi dovolite, bi se dotaknil še nekega vprašanja, in sicer oskrbe plemenjakov. Pri splošnih kmetijskih zadrugah se oskrba plemenjakov pojavlja kot problem in v kolikor sem imel možnosti vpogleda v delo posameznih zadrug in stika z njimi, sem ugotovil, da imamo precejšnjo izgubo pri plemenjakih. Kmetijske zadruge se sedaj sprašujejo, od kod kriti to izgubo, ker nimajo za te namene nobenih skladov. Zato mislim, da bo treba to stvar dobro proučiti ter se morda odločiti za to, da se osnuje še več umetnih osemenjevalnih centrov ter postopoma ukine vzdrževanje posameznih plemenjakov. Živinorejci, zlasti v bližini mest, vedo, da je boljše rediti eno kravo kot plemenskega bika, zato nihče več noče pristati na to, da bi redil bika le za tisto pavšalno skočnino, ki jo dobi. Toliko sem imel pripomniti k tej stvari.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo k III. poglavju z naslovom »Kmetijstvo« in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje z naslovom »Kmetijstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo na IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo«. Pri tem poglavju je bil predlagan amandma. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi, če se s tem amandmajem strinja? (Predstavniki Izvršnega sveta izjavi, da se z amandmajem strinja.) K temu poglavju je bila na skupni seji obeh zborov predlagana tudi resolucija. Pričenjam razpravo in dajem besedo ljudskemu poslancu Antonu Trudnu.

Anton Truden: Glede na predlagano resolucijo, ki sem jo prečital na skupni seji obeh zborov, bi našemu zboru predlagal, da se razprava o tej resoluciji prenese na prihodnjo sejo ljudske skupščine, ker se bo po zagotovitvi člana Izvršnega sveta gozdarstvo obravnavalo na eni prihodnjih sej ljudske skupščine. Upam, da se naš zbor s tem predlogom strinja. (Pripomba iz vrst poslancev: Da, toda s pripombo, da se na to ne pozabi.)

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Se ljudski poslanci oziroma podpisniki te resolucije strinjajo s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Se še kdo prijavlja k besedi? Besedo ima ljudski poslanec Matija Pfajfar.

Matija Pfajfar: Tovariši ljudski poslanci! Z nekaj besedami bi se dotaknil našega gozdarstva, posebno v gorenjskem kotu. Opozoril bi namreč na precej visoko sečnjo celuloznega in jamskega lesa. Zdi se mi namreč, da nastaja pri sorazmerno veliki sečnji celuloznega in jamskega lesa precejšnja gospodarska škoda, posebno za gospodarski podjetji kot sta to Kranj in Bled. Danes moramo les že do 23 cm premera oddajati za celulozo in jamski les. Reči pa je treba, da v višinskih področjih kot sta Jelovica in Pokljuka težko dobimo iz že dozorelih sestojev potreben odstotek tega lesa, zato moramo v precejšnji meri posegati v mlade sestoje. Če pa bomo morali še tudi v bodoče oddajati tako visok odstotek tega lesa, kot ga imamo po planu sedaj, potem lahko nastane precejšnja gospodarska škoda. Vem, da je danes potreba po teh asortimajih večja, ker odpiramo nove rudnike in celulozne tovarne, prav zato pa bi priporočil Izvršnemu svetu, da bi morda pri prihodnjem sestavljanju plana upošteval ti dve gozdni gospodarstvi in bi morda večji odstotek sečnje tega lesa predpisal nižinskim predelom, kjer je les slabše kakovosti. Toliko sem mislil povedati.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Se še kdo javlja k besedi? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o IV. poglavju z naslovom »Gozdarstvo« in preidemo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, prosim, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo na V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo«. Pričenjam razpravo o tem poglavju. Se kdo javi k besedi? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo« sprejeto soglasno.

Prehajamo na VI. poglavje z naslovom »Promet«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo VI. poglavja z naslovom »Promet«, naj prosim dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje z naslovom »Promet« soglasno sprejeto.

Prehajamo na VII. poglavje z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo VII. poglavja z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem« soglasno sprejeto.

Prehajamo na VIII. poglavje z naslovom »Obrt«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ivan Curk.

Ivan Curk: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! K zadnjemu odstavku tega poglavja bi predlagal dopolnitev obrazložitve družbenega plana za obrt, in sicer samo z enim odstavkom. Tako bi zadnji odstavek, ki pravi v prvem stavku: »Poleg razširitve obratov za izvrševanje uslug in povečanje proizvodnje za zadovoljevanje potreb v obrtniških izdelkih na domačem tržišču bo potrebno izkoristiti tudi vse možnosti, da se poveča izvoz in osvoji proizvodnja tistih predmetov, ki jih še uvažamo in jih industrija zaradi razmeroma majhne potrošnje ne proizvaja«, dopolnil še z odstavkom, in sicer: »Da bi to dosegli, je treba, da se predmetov, ki se proizvajajo v zadostnih količinah doma, ne uvažajo, ampak se devizna sredstva, namenjena za uvoz predmetov široke potrošnje, uporabljajo deloma za uvoz materiala, katerega obrtništvo nujno potrebuje.« Navedel bom razlog, zakaj to predlagam. Že štiri leta vlečemo za nos ljudi v obrti in popisujemo vse mogoče stvari, koliko delovnega orodja, strojev in materiala je treba uvoziti, vendar navsezadnje ugotovimo, da ne moremo dobiti ničesar. Med tem pa na primer predvsem zasebniki radi tihotapijo najrazličnejše stvari, česar socialistični sektor ne more in zaradi česar z obrtjo v socialističnem sektorju nikamor ne pridemo. Hkrati pa ugotavljamo, da na domačem tržišču dobimo iz uvoza stvari, ki bi jih lahko sami izdelali doma.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Tovariša Curka opozarjam, da je po poslovníku treba amandma vložiti pismeno. (Ljudski poslanec Ivan Curk nato izroči pismeni amandma.) Hvala! O tem amandmaju bomo morali glasovati posebej. Pred tem pa prosim, da se o tem amandmaju izjavi predstavnik Izvršnega sveta.

Jože Ingolič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Čeprav je vsebina amandmaja aktualna, vendar mislim, da s takšnim odstavkom v družbenem planu Ljudske republike Slovenije ne moremo obvezovati zveznih organov; da določila takega amandmaja upoštevajo. Zato tega amandmaja tudi ne morem sprejeti. Mislim pa, da zadostujejo zagotovila, ki jih je v zadnjih govorih dal tovariš dr. Marijan Breclj kot državni sekretar za blagovni promet, da se bo ta problem načel in da se bo letos taka praksa začela izvajati.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ali ljudski poslanec Ivan Curk vztraja pri svojem amandmaju?

Ivan Curk: (Govori iz klopi.) Vztrajam, to pa iz naslednjega vzroka. Prejšnji četrtek smo spričo tega, da imamo odobrenih 40 000 000 dinarjev deviz-

nih sredstev za uvoz, popisovali, kaj bi uvozili. Sedaj pa so nam v Beogradu povedali, da v tem uvozu ni ne strojev ne materiala, ampak samo drobno orodje.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Kakšno je glede tega stališče odbora za gospodarstvo?

Štefan Pavšič: Tovariši, glede amandmaja, ki ga je stavil ljudski poslanec tovariš Ivan Curk, bi predlagal, da se sestane odbor za gospodarstvo, ki ima že tako ali tako namen, da se še danes sestane, bi pa ob tej priložnosti obravnaval še o tem amandmaju. Zato bi, kot rečeno, ta amandma obravnavali pozneje, ko bomo pri X. poglavju morali obravnavati amandma, ki ga je stavil naš odbor za gospodarstvo, ki pa ga je Republiški zbor odklonil.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Mislim, da ta predlog lahko sprejmemo in bi za sedaj preskočili poglavje z naslovom »Obrt« ter nadaljevali z razpravo o drugih poglavjih, ker se mora odbor za gospodarstvo zaradi določitve svojega stališča še tudi glede drugega amandmaja posebej sestati. Zato prehajamo na razpravo o IX. poglavju z naslovom »Izvoz«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo IX. poglavja z naslovom »Izvoz«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo IX. poglavja z naslovom »Izvoz« soglasno sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje z naslovom »Investicije«. Ker je pri tem poglavju predlagan amandma, prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se o tem amandmaju izjavi.

Jože Ingolič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Amandmaja v sedmem odstavku X. poglavja na strani 251 v smislu večje zadolžitve sredstev za proračunske investicije Izvršni svet ne more sprejeti poleg že navedenih razlogov, o katerih so govorili predstavniki Izvršnega sveta pri skupni obrazložitvi.

V zvezi s pripombami, ki so jih dali posamezni člani odbora za gospodarstvo, pa je prav, da v tej zvezi obrazložim, katere so obveznosti, ki so izhajale iz plana gospodarske pomoči Primorski, Dolenjski, Kočevski iz leta 1954, kateri vodovodi so tisti, ki so kasneje v letu 1955 še prišli zraven, koliko je od tega do danes že izvršenega in ali so stvari ostale le samo na polovici, kot je bilo to rečeno oziroma, da so se samo začele, ne pa nadaljevale. Iz dokumentacije družbenega plana za leto 1954 in 1955 izhaja, da je bila takrat v zvezi s pomočjo Primorski, Dolenjski in Kočevski predvidena izgradnja naslednjih vodovodov oziroma posameznih delov teh vodovodov in sicer:

Vodovod Goriška Brda v znesku 95 000 000, in sicer za črpalne naprave, glavni cevovod do osrčja Brd s pripadajočimi rezervoarji in raztežilniki.

Dalje, kraški vodovod. Obveznost republike je znašala 150 000 000 dinarjev, in sicer s tem, da se obnovi cevovod Lipa — Opatje selo in cevovod rezervoarja Hubelj. Ker je bila Sežana odrezana od tržaškega vodovoda, je bil zgrajen vodovod Lipa — Sežana.

Nadalje vodovod Kobarid, kjer je znašala planirana obveznost 4 000 000. Zaradi oskrbe mlekarne z vodo je bilo treba zgraditi rezervoar in položiti cevovod.

Nadalje je bil predviden vodovod Stara cerkev na Kočevskem v znesku 25 000 000 dinarjev in je za to vsoto zgrajena črpalnica in priključek na kočevski vodovod. Tu je bila predvidna sicer zasilna rešitev, vendar je tu kaj drugega zaenkrat nemogoče napraviti, ker bo problem vodovoda Stara cerkev mogoče definitivno rešiti šele takrat, ko bo na Kočevskem dograjen celoten vodovodni sistem.

Predviden je bil nadalje istrski vodovod v znesku 16 000 000. Potrebno je bilo položiti cevovod od rezervoarja do naselja Kozina in popraviti vodovod v Obrovem.

V tem znesku je nadalje upoštevan vodovod Ribnica. To je povsem lokalni vodovod, in sicer za ojačenje vodovoda v Ribnici in za oskrbo novih naselij kot Ravni dol, Laze in Kot. Skupno planirana sredstva so znašala 4 000 000 dinarjev.

Predvidena je bila tudi dograditev vodovoda Stari trg ob Kolpi v znesku 20 000 000 dinarjev in to predvsem za dovršitev in opremo črpalnice.

Nadalje je bilo za rekonstrukcijo vodovodnega omrežja v Dolenjskih Toplicah predvidenih 5 000 000 dinarjev. Vse to so lokalni vodovodi.

Za vodovod Idrija je bila planirana obveznost 103 000 000, in sicer za rekonstrukcijo glavnega voda od zajetij do oskrbovalnega omrežja. Pri vseh prejšnjih vodovodih razen vodovoda Idrija so bila vsa planirana dela izvršena, medtem ko je bilo za vodovod v Idriji od skupnih 103 000 000, financiranih 58 000 000, tako da bi ostala skupna obveznost za investitorje še v znesku 45 000 000 dinarjev za dokončanje takrat planiranega programa.

Za vodovod Ilirska Bistrica—Stara je bilo planirano 100 000 000 dinarjev in doslej porabljenih 82 500 000 tako, da bi preostala skupna obveznost po takratnem programu znašala še 7 500 000 dinarjev. Pri graditvi tega vodovoda sodeluje tudi Jugoslovanska ljudska armada in republika Hrvatska, ker gre za preskrbo z vodo tudi vasi na ozemlju sosednje republike.

Pri Črnomlju gre za oskrbo mesta z novim vodovodom z zajetji na Dobljčici, za graditev čistilne naprave, rezervoarja in cevovodov. Ta dela so bila po planu predvidena v znesku 142 000 000, od česar je bilo že financiranih 85 000 000, tako da bi po takratnem programu ostalo še 57 000 000 dinarjev.

Nadalje je tu upoštevan vodovod Metlika. Za podaljšanje vodovoda na sektorju Glavica—Hrast, za novo zajetje, za ojačenje vodovodov in za podaljšek vodovoda v Metliki do Mestnega loga je bilo planiranih skupno 122 000 000 dinarjev in doslej porabljenih 84 000 000, tako da bi bilo potrebno financirati še 38 000 000.

Vodovod Stična—Trebnje—Dobrnich je planiran z zajetjem na Viru in s cevovodom do Stične, Medvedjeka in Breze s potrebnimi rezervoarji v skupnem znesku 116 000 000 dinarjev. Od že financiranih 90 000 000 ostane še za planiran program po pomoči 26 000 000.

Vodovod Suha krajina. Obveznost republike je planirana z 71 000 000, financirano je 56 000 000, tako da bi za dovršitev ostalo še 15 000 000. Ta sredstva so bila planirana za nadaljevanje skupinskega vodovoda Višnje—Žvirče s črpalnico in rezervoarjem ter podaljškom do Prevolj in Hinj.

Za vodovod Novo mesto je predvidena rekonstrukcija mestnega vodovoda in podaljšek do vojašnice, pri katerem bo sodelovala z investicijami tudi Jugoslovanska ljudska armada. Od planiranega zneska 124 000 000 je bil porabljen 101 000 000 in bi po tem programu ostalo še 23 000 000.

Končno je še predviden vodovod Ribnica—Kočevje v skupnem znesku 252 000 000, od česar je bilo financiranih 86 000 000 in je potrebno vložiti še

166 000 000. Pri tem vodovodu so predvideni objekti na Rakitnici in v Slovenski vasi ter položitev cevovoda do Kočevja, da bo, kot predvideva investicijski program, ojačeno oskrbovalno omrežje v Kočevju.

Obveznost, ki je razvidna iz besedila predložene dokumentacije planov za leto 1954 in 1955 znaša torej v skupnem znesku 1 349 000 000, od česar je bilo porabljenih 961 500 000 in bi za izpolnitev te obveznosti bilo še potrebno 387 000 000. Ta znesek predstavlja torej skupno obveznost oziroma celotno potrebo, pri čemer pa bo treba seveda skupnih naporov tako republike kot okrajnih in občinskih ljudskih odborov, da se ti vodovodi dokončajo.

V zvezi s temi potrebami je v planu za leto 1957 predvideno za nadaljevanje del 60 000 000 dinarjev, kar bi ob prispevkih in ob soudeležbi sredstev okrajnih in občinskih ljudskih odborov pomenilo, da so dani vsi pogoji, da se ti vodovodi glede na materialne pogoje v doglednem času dovršijo.

V tej zvezi pa bi hotel opozoriti še na to, da so za izpolnitev kasnejših želja, ki so rezultat nadaljnega študija, kako oskrbeti z vodo še tudi druge kraje, zlasti Kočevske in Dolenjske, proračuni predvideni na približno 3 in pol milijarde dinarjev, kar pa ni nikoli bila obveznost Ljudske republike Slovenije in se o tej številki in o takih predlogih v skupščini doslej še ni razpravljalo niti ni bila v skupščini sprejeta kakršna koli takšna obveznost. Ker je več kot dve tretjini vseh del pri vodovodih, ki so bil grajeni iz sklada za pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski, končan in ker je za dokončno izpolnitev tega programa potrebno še 387 000 000, meni Izvršni svet, da bo znesek 60 000 000 dinarjev glede na možnosti, ki jih ima naša republika v letošnjem letu, skupno s sredstvi okrajev in občin omogočil nadaljevanje del v letošnjem letu in da bo mogoče tudi z manjšimi sredstvi ta program v naslednjih letih dokončati.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Prosim predstavnika odbora za gospodarstvo, da pojasni stališče tega odbora.

Štefan Pavšič: Tovariši in tovarišice! Iz pojasnila člana Izvršnega sveta tovariša Ingoliča smo izvedeli, da se je v preteklih letih gradilo v Sloveniji več vodovodov, za katere je bilo vloženih okoli eno milijardo dinarjev sredstev. Polovica teh vodovodov je že nekako dograjena, medtem ko je druga polovica še v gradnji. O teh vodovodih je odbor za gospodarstvo precej razpravljal in prišel do zaključka, da bi se gradnja teh vodovodov nadaljevala in to iz naslednjih treh razlogov:

1. ker so ti vodovodi na teh področjih potrebni, zlasti to na Dolenjskem;
2. ker okrajni in občinski ljudski odbori nimajo dovolj sredstev za nadaljevanje del in
3. ker je nadaljevanje prekinjenih del vedno dražje kot nadaljevanje že začelih del.

Zato je odbor za gospodarstvo našega zbora izglasoval predlog amandmaja, naj bi se negospodarske investicije od ene milijarde 22 milijonov dinarjev povečale na eno milijardo 87 milijonov dinarjev. Ker pa je odbor za gospodarstvo Republiškega zbora glasoval proti temu amandmaju in se s tem amandmajem ni strinjal tudi Izvršni svet, čeprav je to vprašanje vendarle zelo važno, predlagam, da se odbor za gospodarstvo našega zbora ponovno sestane in zavzame stališče do tega vprašanja, hkrati pa tudi do amandmaja ljudskega poslanca Ivana Curka.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Da bi se odbor za gospodarstvo mogel sestati, odrejam zato kratek odmor. Tovariše ljudske poslance pa prosim, da se med tem odmorom ne razhajajo, ker bomo sejo kmalu nadaljevali. Potrebno je le toliko časa, da se odbor sestane in zavzame stališče do amandmaja na strani 251 pri negospodarskih investicijah in do amandmaja ljudskega poslanca Ivana Curka pri poglavju »Obrt«.

(Seja je bila prekinjena ob 18,35 in se je nadaljevala ob 18,50 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo z razpravo o poglavju »Investicije«. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo ljudskega poslanca Štefana Pavšiča, da da poročilo.

Štefan Pavšič: Tovariši in tovarišice. Naš odbor se je znova sestel in sklenil, da se strinja s stališčem Izvršnega sveta, zato svoj amandma umika. Umika pa ga iz istih razlogov, kot jih je navedel predstavnik Izvršnega sveta. Odbor pa je vendarle sklenil, naj se Izvršnemu svetu da priporočilo, da bi se važnemu vprašanju graditve vodovodov posvetilo čim večjo pozornost in skušalo ta dela čimprej dokončati, kakor hitro bodo sredstva na razpolago.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Se še kdo javi k razpravi k poglavju o investicijah? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem besedilo tega poglavja z naslovom »Investicije« na glasovanje v obliki, kot je bilo predloženo od Izvršnega sveta. Kdor je torej za besedilo X. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje z naslovom »Investicije« sprejeto soglasno.

Vračamo se na VIII. poglavje z naslovom »Obrt«, ki ga še nismo izglasovali. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo ljudskega poslanca Štefana Pavšiča, da pove kakšno je stališče odbora za gospodarstvo do amandmaja, ki ga je predlagal ljudski poslanec Ivan Curk.

Štefan Pavšič: Na isti seji je odbor obravnaval tudi predlog amandmaja tovariša Curka in je spričo tega, da je vprašanje blagovnega prometa zveznega značaja in se ureja z zveznimi predpisi, sklenil, da amandmaja ne sprejme. Odbor se strinja z obrazložitvijo predstavnika Izvršnega sveta in iz enakih razlogov ta amandma odklanja.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Ali ljudski poslanec Ivan Curk še nadalje vztraja pri svojem amandmaju?

Ivan Curk: Tovariši ljudski poslanci! Z odstavkom, s katerim sem predlagal, da se dopolni družbeni plan pri poglavju »Obrt«, nisem imel namena kršiti kakršne koli kompetence zveznega Izvršnega sveta ali pa zvezne predpise. Vztrajam pa še vedno, da se ta odstavek vnese v besedilo tega poglavja in to iz razloga, ker je dolžnost Izvršnega sveta naše republike, da te potrebe predoči zveznemu izvršnemu svetu.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Mislim, da bi to bilo mogoče le v obliki priporočila, ne pa v obliki amandmaja, ker o stvareh, ki spadajo v področje zveznega izvršnega sveta ne moremo razpravljati in odločati. Se tovariš ljudski poslanec Ivan Curk strinja s predlogom, da je to le priporočilo.

Ivan Curk (govori iz klopi): Se strinjam.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ker je tovariš Curk izjavil, da odstopa od amandmaja, vztraja pa pri priporočilu, za katerega pa ni treba posebej glasovati, vprašam tovariše ljudske poslance, če se s tem priporočilom strinjajo? (Poslanci se strinjajo.) Potem mislim, da bi to priporočilo lahko sprejeli.

Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o VIII. poglavju z naslovom »Obrt« in to v besedilu, kot je bilo predloženo s strani Izvršnega sveta. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje z naslovom »Obrt« sprejeto soglasno s priporočilom, kot ga je dal ljudski poslanec Ivan Curk.

Prehajamo na XI. poglavje z naslovom »Tržišče in potrošnja prebivalstva«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem razpravo in dajem XI. poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje z naslovom »Tržišče in potrošnja prebivalstva« sprejeto soglasno.

Sedaj moramo glasovati še o drugem delu predloga družbenega plana v celoti z amandmaji, kakor so bili sprejeti. Kdor je za celotni drugi del predloga družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del predloga družbenega plana z naslovom »Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1957« v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na tretji del predloga družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije«, in sicer na XII. poglavje z naslovom »Prometni davek od hmelja«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Anton Truden.

Anton Truden: Ker so ukrepi, ki jih predvideva to poglavje, tesno povezani s pospeševanjem kmetijstva in s tem v zvezi tudi z izvajanjem ljudskega poslanca Pavla Korošca, bi Izvršnemu svetu dal priporočilo, naj se sredstva iz prometnega davka na hmelj, v kolikor bi se uporabila za nepredvidene investicije, dajo kot investicije nedograjenim kmetijskim posestvom. Toliko sem hotel reči o tej stvari, ne vem pa, kakšna bodo ta sredstva.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o XII. poglavju. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje z naslovom »Prometni davek od hmelja« s priporočilom, ki ga je dal ljudski poslanec Anton Truden, sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIII. poglavje z naslovom »Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta Jože Ingolič.

Jože Ingolič: Ker je na seji Republiškega zbora ljudski poslanec Janez Pirnat predlagal amandma, da se besedilo zadnjega stavka XIII. poglavja dopolni z besedo »praviloma« in je Izvršni svet ta amandma sprejel, je ta torej postal sestavni del besedila tega poglavja. Glede na to predlagam, da tudi ta zbor sprejme ta amandma, po katerem bi se zadnji stavek tega poglavja glasil: »Ta dohodnina pripada praviloma občinam«.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Slišali ste predlog predstavnika Izvršnega sveta. Ker je Izvršni svet predlog tega amandmaja v Republiškem zboru sprejel, je ta amandma postal sestavni del zakonskega predloga. Želi še kdo besedo k temu poglavju? Se odbor za gospodarstvo našega zbora oziroma njegov poročevalec strinja s predlogom predstavnika Izvršnega sveta?

Štefan Pavšič: Se strinjam!

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Če se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o XIII. poglavju. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje skupno s predlaganim amandmajem soglasno sprejeto.

Prehajamo na XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračune«. Tudi pri tem poglavju je bil predlagan amandma. Se predstavnik Izvršnega sveta strinja s tem amandmajem? (Predstavnik Izvršnega sveta izjavi, da se z amandmajem strinja.)

Pričenjam razpravo o tem poglavju. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o XIV. poglavju. Kdor je za besedilo tega poglavja skupno z amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračune« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XV. poglavje z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo XV. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVI. poglavje z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o XVI. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije« soglasno sprejet.

Prehajamo na XVII. poglavje z naslovom »Sklad Ljudske republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi

poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje z naslovom »Sklad Ljudske republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVIII. poglavje z naslovom »Občinske doklade na dohodke od kmetijstva«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje z naslovom »Občinske doklade na dohodke od kmetijstva« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXI. poglavje z naslovom »Sklad za pospeševanje založništva LRS«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje z naslovom »Sklad za pospeševanje založništva LRS« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXII. poglavje z naslovom »Določitev količin stoječega lesa za posek v letu 1957«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje z naslovom »Določitev količin stoječega lesa za posek v letu 1957« soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXIII. poglavje z naslovom »Sredstva proračuna in skladov Ljudske republike Slovenije«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje z naslovom »Sredstva proračuna in skladov LRS« soglasno sprejeto.

Tovariše ljudske poslance opozarjam, da je odbor za gospodarstvo našega zbora v svojem poročilu predlagal, da se na koncu besedila družbenega plana doda še novo XXIV. poglavje, ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1957 dalje«. Ta amandma je sprejel tudi Izvršni svet. Kdor je za predlog odbora za gospodarstvo, da se doda še novo XXIV. poglavje v prečitanem besedilu, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XXIV. poglavje soglasno sprejeto.

Sedaj moramo glasovati še o tretjem delu družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije« v celoti, in sicer skupno z amandmaji, ki smo jih sprejeli. Kdor je za predlagani tretji del družbenega plana v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 soglasno sprejet.

Prehajamo sedaj na glasovanje o družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v celoti. Kdor je za predlog družbenega plana LRS v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet. Ker je bil v enakem besedilu sprejet tudi v Republiškem zboru, je s tem postal zakon in bo poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prekinjam današnjo sejo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9,30 uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19,00 uri in se je nadaljevala naslednjega dne to je 7. februarja 1957 ob 9,50 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo sejo in prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957. Ker ste besedilo odloka dobili že pred sejo, predlagam, da se besedilo odloka ne bere.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Gregor Klančnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Predlagatelj tega odloka Izvršni svet misli, da posebna obrazložitev tega odloka ni potrebna. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957 v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet. Ker je bil ta predlog odloka v enakem besedilu sprejet tudi v Republiškem zboru, bo poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957. Tudi v tem primeru je predlagal Izvršni svet, da oba zbora poslušata obrazložitev na skupni seji, poročila odborov za proračun pa se preberejo na ločenih sejah. Se tovariši ljudski poslanci strinjajo s tem predlogom Izvršnega sveta? (Poslanci se strinjajo.)

Ker s tem predlogom soglašate, prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Gregor Klančnik, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun. Prekinjam sejo, da bi na skupni seji mogli poslušati obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Skupna seja bo po krajšem odmoru v zgornji dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 10,10 uri in se je nadaljevala ob 12,40 uri.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Na skupni seji obeh zborov ste slišali obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta k predlogu zakona o proračunu LRS (republiškem proračunu) za leto 1957. Ker je na skupni seji bila hkrati opravljena tudi razprava v načelu, preidemo sedaj na razpravo o predlogu proračuna po delih in razdelkih.

Pričenjam razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki od gospodarskih organizacij«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani prvi del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del dohodkov v celoti soglasno sprejet.

Ker po tehniki sestavljanja proračuna drugega dela ni v predlogu proračuna, prehajamo zato na tretji del z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani tretji del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na četrti del z naslovom »Ostali dohodki«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani četrti del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na sedmi del z naslovom »Dotacija za uravnovešanje proračuna«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sedmi del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi sedmi del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o predlogu proračuna izdatkov, in sicer na razpravo o 1. razdelku izdatkov z naslovom »Ljudska skupščina«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog prvega razdelka proračuna izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek proračuna izdatkov v celoti sprejet soglasno.

Prehajamo na 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet ljudske skupščine«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek proračuna izdatkov v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na 3. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi 3. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve«. Pri tem razdelku je odbor za proračun našega zbora predlagal amandma, da se v besedilo, kjer se naštevajo vodovodi, vključi tudi briški vodovod. Ker pa tega amandmaja Izvršni svet ni sprejel, kot je to na skupni seji v svoji obrazložitvi pojasnil tovariš Matija Maležič, zato prosim poročevalca odbora za proračun našega zbora, da se izjavi, ali odbor vztraja pri tem amandmaju.

Gregor Klančnik: Amandma, da se med proračunske izdatke za vodovode vnese tudi briški vodovod, je sprejel naš odbor na pobudo odbora za proračun Republiškega zbora. Vendar pa je naš odbor sprejel ta amandma več ali manj s predpostavko, da se sicer ne vmešava v notranjo razporeditev teh sredstev. Ta amandma torej ne predvideva povečanje sredstev, predvidenih za gradnjo vodovodov. Ker pa se je odbor z obrazložitvijo, ki jo je k temu amandmaju dal Izvršni svet, strinjal, zato od tega amandmaja odstopa.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: S tem je torej ta amandma v našem zboru umaknjen. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 4. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt«. Želi kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 6. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za blagovni promet«. Želi kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 7. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 8. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 9. razdelek, naj prosim

dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 10. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za delo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 10. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 11. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 12. razdelek z naslovom »Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 12. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 13. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za finance«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 14. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 15. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 16. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, preidemo na glasovanje. Kdor je za predlagani 17. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 18. razdelek z naslovom »Svet za kulturo in prosveto«. Želi kdo besedo k temu razdelku? (K besedi se prijavi ljudski poslanec inženir Anton Koželj.)

Inž. Anton Koželj: Pri 18. razdelku je predložen amandma, in sicer, da se Muzeju narodne osvoboditve LRS zagotove sredstva za odkup memoarjev NOB.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Mislim, da je to samo pripočilo. Ne, to je res amandma Izvršnega sveta, ki je bil predlagan na skupni seji, da se Muzeju narodne osvoboditve LRS povečajo materialni izdatki od 400 000 dinarjev na milijon dinarjev. Predstavnik Izvršnega sveta pa na skupni seji ni povedal, iz katerih sredstev se bo ta razlika krila, zato prosim predstavnika Izvršnega sveta, da to pojasni.

Julij Beltram: Iz rezerve!

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: K besedi se je prijavil ljudski poslanec inž. Anton Koželj.

Inž. Anton Koželj: Izvršni svet je v glavnem sprejel amandma, ki ga je predlagal odbor za proračun Republiškega zbora, naj se materialna sredstva Muzeja narodne osvoboditve LRS zvišajo za en milijon dinarjev. Vendar pa je ta znesek s svojim amandmajem znižal sedaj na 600 000 dinarjev.

Julij Beltram: Če dovolite, bom to stvar pojasnil. K 18. razdelku z naslovom »Svet za kulturo in prosveto« je Izvršni svet na predlog odbora za proračun Republiškega zbora sprejel amandma, ki ga je že obrazložil sekretar tovariš Matija Maležič. S tem amandmajem se namreč predlaga, da se postavka za odkup memoarjev iz NOB zviša od dosedanjih 400 000 dinarjev na en milijon, to se pravi za 600 000 dinarjev.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Kakšno je stališče poročevalca odbora za proračun k temu amandmaju?

Gregor Klančnik: Odbor za proračun Republiškega zbora je sprejel dva amandmaja. S prvim je predlagal, naj se izdatki za investicije povečajo za 10 milijonov dinarjev, s tem, da se znižajo sredstva pri gradnji novega poslopja ljudske skupščine. Z drugim amandmajem pa je predlagal, da se proračunska sredstva zvišajo menda za okoli dva in pol milijona. Naš odbor niti prvega niti drugega amandmaja ni sprejel, pač pa je Izvršni svet za oba amandmaja dal kompromisni predlog, da se Muzeju narodne osvoboditve LRS povečajo materialni izdatki od 400 000 dinarjev na en milijon. Odbor za proračun našega zbora se je med odmorom sestal in sklenil, da se s tem kompromisnim amandmajem Izvršnega sveta strinja.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ker je ta amandma predlagal Izvršni svet, je amandma postal s tem sestavni del predloga proračuna. Zato bomo o 18. razdelku glasovali skupaj s predlaganim amandmajem Izvršnega sveta, da se materialni izdatki Muzeja narodne osvoboditve LRS povečajo od 400 000 dinarjev na en milijon dinarjev. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 18. razdelek proračuna izdatkov skupno z amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek z naslovom »Svet za šolstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 19. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvig-

nejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 20. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 21. razdelek z naslovom »Univerza v Ljubljani«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 21. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek soglasno sprejet. (K besedi se prijavi ljudski poslanec inž. Anton Koželj.)

Inž. Anton Koželj: K 21. razdelku imamo amandma!

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Pri 21. razdelku imamo samo priporočilo, o čemer pa ni treba glasovati. Na ta način smo 21. razdelek izglasovali, prehajamo zato na 22. razdelek z naslovom »Svet za zdravstvo«.

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 22. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 22 a razdelek z naslovom »Republiški sanitarni inšpektorat«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 22 a razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22 a razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 23. razdelek z naslovom »Svet za socialno varstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 23. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 23. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 24. razdelek z naslovom »Hidrometeorološki zavod« in pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 24. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 24. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 25. razdelek z naslovom »Geodetska uprava«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 25. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 25. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 26. razdelek z naslovom »Uprava za ceste«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 26. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 26. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 27. razdelek z naslovom »Zavod Ljudske republike Slovenije za statistiko«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 27. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 27. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 28. razdelek z naslovom »Uprava za vodno gospodarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 28. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 28. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 29. razdelek z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 29. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 29. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 30. razdelek z naslovom »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Pri tem razdelku je Izvršni svet dal amandma, in sicer, da se pozicija 27 zmanjša za 800 000 dinarjev s tem, da se ta znesek da kot dotacija Društvu književnikov. Prosim poročevalca odbora za proračun, da k temu amandmaju pojasni stališče odbora za proračun.

Gregor Klančnik: Odbor se je med odmorom sestal h kratki seji in obravnaval tudi ta amandma Izvršnega sveta ter se strinjal s predlogom, da se dotacija za izboljšanje pogojev letnega dopusta delavcev in uslužbencev zniža od 15 milijonov na 14 200 000 dinarjev s tem, da se hkrati vnese nova pozicija z naslovom »Društvo književnikov« in to v znesku 800 000 dinarjev.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo k 30. razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 30. razdelku skupaj s predloženim amandmajem Izvršnega sveta. Kdor je za predlagani 30. razdelek skupaj z amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 30. razdelek skupno z amandmajem soglasno sprejet.

Prehajamo na 31. razdelek z naslovom »Dotacije skladom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 31. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 31. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 32. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 32. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 32. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 33. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani 33. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 33. razdelek soglasno sprejet.

S tem smo končali razpravo o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957. Razpravljati bi morali še o amandmaju odbora za proračun, ki je pri predračunu dohodkov in izdatkov finančno samostojnega zavoda Radia Ljubljane stavil amandma, ki se glasi: »Dotacije okrajev za relejne postaje v višini 13 000 000 dinarjev, naj se med dohodki Radia Ljubljane črtajo, namesto tega pa naj se predvidijo v isti višini ostali dohodki.«

Predstavniki Izvršnega sveta je na skupni seji izjavil, da Izvršni svet sprejme ta amandma, zato prosim poročevalca odbora za proračun našega zbora, da pojasni stališče tega odbora.

Gregor Klančnik: Stališče našega odbora je razvidno iz poročila, zato mislim, da posebna obrazložitev ni potrebna. Ker se je s tem amandmajem strinjal tudi odbor za proračun Republiškega zbora in tudi Izvršni svet, menim, da je stališče našega odbora pravilno in upam, da ga bo tudi Zbor proizvajalcev osvojil.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ker se s tem amandmajem strinja tudi Izvršni svet, je ta amandma postal sestavni del predloga proračuna.

Opravili smo glasovanje po delih oziroma razdelkih z vsemi amandmaji in s tem končali razpravo o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957. Glasovati pa moramo še o proračunu v celoti. Kdor je za predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je s tem proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo še na obravnavo predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Gregor Klančnik: K 8. členu zakona o proračunu je odbor za proračun našega zbora predlagal amandma. Na sedanjem zasedanju ljudske skupščine je bilo zlasti s strani predstavnikov našega zbora veliko govora o zadrževanju strokovnjakov v mestih in kulturno-prosvetnih središčih, zlasti pa o zadrževanju strokovnjakov v Ljubljani. Mislim, da je skupščina prišla do zaključka, da je treba vendar nekaj ukreniti, da bodo strokovnjaki res šli v industrijo. Ta problem je bil torej precej obravnavan, čeprav ne toliko kot vprašanje kmetijstva, kajti rekel sem že, da če bo zemlja obdelana tako kot je bilo v naši skupščini obdelano vprašanje kmetijstva, potem mislim, da nam ne bo več potrebno uvažati prehranskih predmetov.

Glede na stališče našega odbora, da bi bilo potrebno vsaj z milim ukrepom znižati neomejeno izplačevanje honorarjev, in sicer od predlaganih 90 % na 80 %, smo po obrazložitvi Izvršnega sveta in spričo dejstva, da Republiški zbor tega našega amandmaja ni sprejel, prišli do zaključka, da odstopimo od tega amandmaja v taki obliki kot smo ga predložili, vendar da damo Izvršnemu svetu priporočilo, da preko sekretariata za finance vkljub temu, da ta amandma ni bil sprejet, izvaja večje nadzorstvo nad izplačevanjem vseh honorarjev.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o proračunu skupaj s priporočilom, ki ga je dal v imenu odbora za proračun ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Kdor je za predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 s proračunom za leto 1957 v našem zboru soglasno sprejet.

Ker je o tem zakonskem predlogu razpravljala tudi Republiški zbor bo treba ugotoviti, ali je bil ta zakonski predlog v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Jože Prebil prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog sklepa mandatno-imunitetnega odbora na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa mandatno-imunitetnega odbora, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep o odreditvi nadomestnih volitev v 13 volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj, soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo o dosedanjih pripravah in delu za I. kongres delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Rudolf Ganziti.

Rudolf Ganziti: Zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine je na lanskem zasedanju sklenil, da se skliče kongres delavskih svetov Jugoslavije. S tem v zvezi je centralni svet zveze sindikatov Jugoslavije sklical predstavnike raznih sindikatov iz centrov in iz terena ter predsednike delavskih svetov nekatere večjih podjetij. Na tem zasedanju so bili tudi predstavniki Zbora proizvajalcev iz republik kakor tudi iz zveznega zbora proizvajalcev. Zasedanje je bilo v Beogradu dne 17. januarja 1957.

Na tem zasedanju je bil osnovan širši in ožji odbor za sklicanje kongresa delavskih svetov Jugoslavije. Naloga kongresa je:

1. da razmotri položaj in vlogo delavskega upravljanja kot osnovno obliko socialistične demokracije v sklopu skupnega našega političnega in družbeno-ekonomskega razvoja;
2. da zbere in analizira dosedanje izkušnje delavskih svetov in delavskega upravljanja v celoti;
3. da določi način dela za nadaljnjo krepitev in razvoj delavskega samoupravljanja.

Poleg skrbi za delavsko upravljanje na vseh gospodarskih področjih naj kongres posveti tudi pozornost zbornicam, gospodarskim združenjem in svetom proizvajalcev kot posebnim oblikam samoupravljanja proizvajalcev.

Kongres bo vsestransko premotril kompleks vprašanj v zvezi s samoupravljanjem proizvajalcev, in sicer iz naslednjih aspektov:

1. iz političnega — glede na to, da je samoupravljanje temeljno načelo socialistične demokracije;

2. iz ekonomskega — ker ima samoupravljanje neposrednih proizvajalcev odlojučo vlogo v našem celotnem sistemu in razvoju proizvodnih sil, ker obstaja vzajemno dejstvovanje in medsebojna pogojnost teh faktorjev.

3. iz sociološkega in etičnega — zaradi sprememb v položaju, družbeni vlogi in aktivnosti delavskega razreda, kot tudi v notranjih odnosih v delavskih kolektivih in zaradi vseh pojavov, ki so nastali kot posledica uvajanja delavskega samoupravljanja, posebno zaradi vplivov delavskega samoupravljanja na miselnost naših ljudi, zaradi sprememb v značaju in doseganju novih svojstev delavcev - upravljalcev;

4. iz metodološkega — s stališča metode dela in načina upravljanja delavskih organov;

5. iz organizacijskega — zaradi vprašanj, ki se pojavljajo v zvezi z organizacijo organov upravljanja, s specifičnimi vprašanji posameznih gospodarskih vej, vrst podjetij in slično;

6. iz vzgojnega — skozi prizmo vloge delavskih svetov kot šole socialistične zavesti in s stališča dejavnosti pri usposabljanju in vzgoji proizvajalcev;

7. iz pravnega — počenši od ustavne pravice do udeležbe proizvajalcev v upravljanju v gospodarstvu, sedanje stanje pravnih predpisov s področja delavskega upravljanja, internih predpisov gospodarskih organizacij, medsebojnih odnosov in razčiščenje vprašanj pooblastil med državnimi organi in gospodarskimi organizacijami, vprašanja zakonitosti in odgovornosti pri delu organov delavskega upravljanja.

Na kongresu bo sodelovalo okoli 1700 delegatov, izvoljenih s strani delavskih svetov po gospodarskih področjih v okrajih.

Naš zbor proizvajalcev bi moral izvoliti enega člana v odbor za sklicanje kongresa delavskih svetov. Predlagam, da bi tega člana izvolili takrat, ko bo naš zbor celoten, to je, ko bo izvoljen nov poslanec v volilni enoti, ki je po smrti ljudskega poslanca tovariša Mavricija Borca ostala brez poslanca oziroma takrat, ko bi izvolili tudi novega predsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Slišali ste poročilo ljudskega poslanca Rudolfa Ganzitija o dosedanjih pripravah in delu za I. kongres delavskih svetov Jugoslavije. Iz poročila ste mogli razbrati, da bo ta kongres predvidoma v drugi polovici junija v Beogradu in da mora v odbor za sklicanje kongresa tudi Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS poslati svojega predstavnika. Ker naš zbor trenutno ni popoln, bi morda z izvolitvijo našega predstavnika v odbor za sklicanje kongresa počakali do izvedbe nadomestnih volitev v 13. volilni enoti okraja Kranj. Soglašate s tem predlogom?

In ž. Boris Pipan: (Govori iz klopi.) Zanima me, če je izvolitev tega predstavnika odvisna prav od tega člana našega zbora. To se namreč nekoliko čudno sliši, ker je sicer zbor proizvajalcev vkljub temu popoln.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Sklepčen je, toda popoln ni!

In ž. Boris Pipan: Vedno bo lahko kdo manjkal, ker bi sicer bilo razumeti, da je prav od tega še ne izvoljenega člana našega zbora odvisna naša odločitev, koga bomo izvolili kot predstavnika našega zbora na tem kongresu.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Besedo ima ljudski poslanec Rudolf Ganziti.

Rudolf Ganziti: Pomemben razlog za to, da odložimo volitve našega predstavnika je v tem, da so vse republike poslale v odbor za sklicanje kongresa predsednike svojih zborov proizvajalcev in dokler ne izvolimo novega predsednika našega zbora, bi bilo morda prav, če te volitve odložimo, ker bi tudi za nas bilo najprimerneje, da bi predstavnik našega zbora na kongresu bil bodoči predsednik našega zbora.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? Če nihče, menim, da je predlog ljudskega poslanca Rudolfa Ganzitija sprejet. (Poslanci se strinjajo.)

Pravkar smo dobili obvestilo, da je tudi Republiški zbor sprejel predlog zakona o proračunu s proračunom za leto 1957 v enakem besedilu kot Zbor proizvajalcev in je s tem postal zakon, ki bo poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prosim še predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na vprašanje, ki ga je na začetku seje našega zbora stavil Izvršnemu svetu ljudski poslanec Peter Naglič, glede zagotovitve sredstev za vzdrževanje strokovnih šol za leto 1957.

Julij Beltram: V zveznem merilu je bilo doseženo soglasje, — ustreznimi predpisi pa se še pripravljajo, — da se skladi za vzdrževanje strokovnih šol decentralizirajo tako, da se ti skladi formirajo pri okrajnih ljudskih odborih, pri republiki in pri zvezi. Trenutno izgleda, da bo to razmerje tako, da bo 50 % teh sredstev ostalo pri okrajih, 30 % pri republiki in 20 % pri zvezi. Skladi so enotni in se iz njih odvajajo sredstva republiki in zvezi. Tako bo seveda vzdrževanje strokovnih šol predvsem naloga okrajnih ljudskih odborov, ponekod pa tudi občin. Podrobnosti glede vzdrževanja teh šol pa bodo razvidne iz predpisov.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Se tovariš ljudski poslanec Peter Naglič zadovolji z odgovorom?

Peter Naglič: Se zadovoljim.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.20 uri.

S K U P N A S E J A

REPUBLIŠKEGA ZBORA in ZBORA PROIZVAJALCEV

18. seja.

(4. do 6. februarja 1957)

Predsedoval: Miha Marinko,
predsednik Ljudske skupščine LRS

Tajnik: Dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 11.05 uri

Predsednik Miha Marinko: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 18. skupno sejo obeh zborov in ugotavljam, da so izostanek z današnje seje opravičili naslednji ljudski poslanci iz Republiškega zbora: Boris Kocijančič, Bogomir Verdev, Miha Berčič, Ivan Vodovnik in Rudi Janhuba ter iz Zbora proizvajalcev: Ivan Gorjup in inž. Miran Mejak. Predlagam, da omenjenim poslancem skupščina odobri odsotnost.

Prosim tajnika, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 17. seje.) Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Tovariši ljudski poslanci! Po predlogu obeh zborov ljudske skupščine smo se sestali zato, da poslušamo obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1957. Glede na to predlagam naslednji dnevni red:

Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1957.

Obstaja še morda kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Potem ugotavljam, da je predloženi dnevni red sprejet in prehajamo na prvo točko. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko sprejemamo družbeni plan LRS za leto 1957, ne moremo mimo dejstva, da so bile v bližnji preteklosti osnove naše ekonomske politike predmet izčrpnih in vsestranskih razprav. Med temi razpravami je bilo stavljenih mnogo predlogov za izboljšanje našega gospodarskega sistema, pa tudi kritičnih pripomb sedanjega gospodarskega stanja, kar se je odrazilo tudi v sklepih glede sprememb in dopolnitev, ki naj se v bližnji prihodnosti izvršijo v naši ekonomski politiki.

Predvidene spremembe in dopolnitve dosedanjega gospodarskega sistema bodo pomenile še doslednejše izvajanje socialističnih principov v razvoju gospodarstva v prehodnem obdobju. Njihov osnovni namen je v tem, da se še bolj sproste obstoječe proizvajalne sile za utrditev in povečanje materialne osnove, za boljše življenjske pogoje in nadaljnji razvoj socialistične družbene ureditve. Obseg napovedanih ukrepov in njihova učinkovitost zavisi seveda od stvarnih materialnih pogojev, ki jih predstavlja dosedanji razvoj in obstoječa

gospodarska moč. Gre za odločnejše izvajanje in uresničevanje nekaterih osnovnih gospodarskih načel, ki se zaradi relativne gospodarske zaostalosti in nesorazmerij v dosedanjem razvoju, deloma pa tudi zaradi dosedanjega načina razdeljevanja družbenih sredstev, doslej niso mogla dovolj uveljaviti. Gre za to, da bi čimbolj izkoriščali že obstoječe materialne možnosti in da bi predvsem potrebi hitrejšega povečanja skupnega družbenega bogastva podredili delitev sedanjega narodnega dohodka.

Spremembe v gospodarstvu so predvidene zlasti v sistemu delitve dohodka gospodarskih organizacij. To naj zagotovi poedincem, delovnim kolektivom in komunam tolikšno soudeležbo na povečanem dohodku gospodarskih organizacij, da bodo zainteresirani povečati proizvodnjo in delovno storilnost ter izboljševati gospodarjenje v podjetjih. Pripravljajo se tudi spremembe na področju določevanja proračunske potrošnje upravno-teritorialnih enot.

Zato je razumljivo živo zanimanje za reševanje teh izredno važnih problemov naše ekonomske in finančne politike, ki je prešlo okvire predstavniških teles in njihovih organov ter je osnovni predmet razprav v organih delavskega in družbenega upravljanja. Od tod izvira tudi množica pripomb in predlogov, kako naj se ta načela realizirajo v praksi v tekoči gospodarski politiki.

Sodelovanje v razpravljanju o osnovah naše ekonomike dokazuje veliko prizadetost obenem pa tudi pripravljenost in usposobljenost za sodelovanje pri reševanju splošnih družbenih problemov. To je dokaz pravilnosti naše dosedanje poti, dokaz pravilnosti in učinkovitosti sistema delavskega in družbenega upravljanja v gospodarstvu in eno najmočnejših jamstev, da se v bodoče ne bo mogel več uveljaviti administrativni način vodenja gospodarstva. Ustvarjalna zavzetost za gospodarski napredek narekuje in omogoča nadaljnjo krepitev in razvijanje organov delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema. Zvezni družbeni plan je kot inštrument naše gospodarske politike v letošnjem letu le delno lahko prevzel predloge in načela, sprejeta v zvezni ljudski skupščini. Ta se bodo uveljavljala deloma tekom leta, deloma v prihodnjih letih. Zaradi enotnega jugoslovanskega gospodarskega prostora se tako sedanje določbe družbenega plana in se bodo vse v teku leta izvršene spremembe uveljavile v celotnem gospodarstvu vse do osnovnih proizvajalnih enot. Vloga republiških, okrajnih in občinskih družbenih planov je v tem, da se vključijo v to enotno jugoslovansko gospodarsko politiko in vsak za svoje področje konkretizirajo gospodarske naloge in ukrepe, ki so v njihovi pristojnosti. Konkretno naloge in smernice teh planov je tedaj ocenjevati predvsem s stališča, kako se ti vključujejo v skupne napore za izvršitev postavljenih gospodarsko političnih nalog.

Ko razpravlja letos naša ljudska skupščina o republiškem družbenem planu, lahko omenimo kot pozitivno dejstvo, da je bil zvezni družbeni plan pravočasno sprejet in so s tem naloge gospodarskih organizacij že v začetku leta znane, kar lahko ugodno vpliva na izvrševanje proizvodnih nalog in izpolnjevanje ostalih družbenih obveznosti. Ker so znani osnovni ekonomski ukrepi, ki odrejajo družbene obveznosti upravno-teritorialnih enot ter njihove pravice pri celotni delitvi materialnih sredstev, bodo tudi te lahko skladneje izvrševale svoje družbene funkcije. Važno ekonomsko politično vlogo bo imela tudi razprava o perspektivnem planu, ki bo predvidoma sprejet še v tem letu. Perspektivni plan bo omogočil jasnejše perspektive nadaljnjega gospodarskega razvoja in odstranjevanja dosedanjih nesorazmerij v daljšem razdobju, omogočil bo večjo kri-

tičnost v presoji delitve družbenih sredstev in večjo smotrenost družbenih vlaganj v razširjeno reprodukcijo.

Ugotovitev, da pri splošnem družbenem napredku pri nas, da pri doseženih uspehih v izgrajevanju socialističnega družbenega sistema in naglem napredku v socialističnem gospodarstvu, življenjski standard v mestih v zadnjem času stagnira ali se celo znižuje, narekuje prioritetni vrstni red osnovnih gospodarskih nalog tega leta. V skladu s to ugotovitvijo je v letošnjem letu prva in osnovna naloga, ki naj ji bodo podrejene vse druge in ki naj mobilizira vse obstoječe možnosti, skladno s povečevanjem družbenih sredstev zagotoviti postopno rast življenjske ravni. V tej smeri je mnogo pričakovanj, zlasti po znani resoluciji IV. plenuma Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki je postavila utrditev in postopno rast življenjske ravni na prvo mesto gospodarsko političnih nalog.

Življenjska raven v mestih pa vendar zadnja leta ne le stagnira, ampak celo nekoliko pada. Tudi v lanskem letu se je zmanjšal obseg osebne potrošnje, čeprav je bilo predvideno obratno. Osebna potrošnja se je lani zmanjšala kljub temu, da so bile cene blagu za osebno potrošnjo mnogo bolj ustaljene in so se povečale sorazmerno manj kot v prejšnjem letu. Večji del zmanjšanja je odpadel na kmečki del prebivalstva, ki je zaradi manjše proizvodnje, ustaljenjših cen kmetijskih pridelkov in pa zaradi poznanih ukrepov v davčni politiki, ustvarilo nižjo kupno moč. V lanskem letu dosežena večja stabilnost gospodarstva in ureditev tržnih razmer je bila deloma plod takšnih ukrepov, ki so vplivali tudi na znižanje splošne in osebne potrošnje. Vendar predstavljajo uspehi lanskega leta okrepitev oziroma povečanje materialne osnove za stvaren dvig življenjske ravni v prihodnosti. Ustvarjene zaloge proizvodnega blaga, v tem tudi blaga osebne potrošnje, so le eden teh faktorjev, ki omogočajo povečanje osebne potrošnje v letošnjem letu.

Ker gre letos za nadaljevanje politike uravnovešenja gospodarstva in stanja na tržišču, se razumljivo postavlja vprašanje, ali so sedaj dana večja zagotovila, ali so predvideni učinkovitejši ukrepi, da bi bilo zagotovljeno pričakovano povečanje osebne potrošnje. Znano je, da se v zveznem obsegu predvideva vrsta ukrepov za uspešnejšo izvršitev te naloge. Poleg povečanja proizvodnje potrošnih dobrin, ki je najrealnejša osnova za zagotovitev porasta življenjske ravni, je treba v ta okvir prištevati lansko leto ustvarjene zaloge, dalje spremembe v proizvodnji v korist blaga osebne potrošnje, predvideno povečanje kmetijske proizvodnje in prilagoditev izvoznih in uvoznih nalog potrebam notranjega tržišča. Semkaj je treba prišteti tudi povečanje plač v letošnjem letu. Močan faktor, ki lahko zagotavlja večjo ustaljenost tržišča, je dalje močna gospodarska rezerva, ki je po zveznem planu določena na 60 milijard dinarjev. Temu namenu pa je v prvi vrsti prilagojena osnovna delitev narodnega dohodka na investicije, na proračunsko potrošnjo in na potrošne fonde za individualno potrošnjo. S tega stališča so tedaj razumljive in nujne nadaljnje zaostritve v investicijah in administrativno omejevanje proračunske potrošnje.

Vsi ti ukrepi predstavljajo možnost učinkovite ekonomske intervencije na trgu v korist povečanja osebne potrošnje in življenjske ravni. Ti ukrepi pa bodo toliko učinkovitejši, kolikor več bodo prejeli podpore tudi v vseh ekonomsko političnih odločitvah lokalnih skupnosti. Nuditi to podporo pa je vsekakor osnovna naloga vseh družbenih faktorjev, ki lahko pri tem soodločajo.

Proizvodne naloge letošnjega leta predstavljajo v naši republici napore, ki bi jim bilo treba posvetiti vso pozornost že takoj v začetku leta. Iz lanskoletnih izkušenj vemo, da je zelo težko nadomestiti v začetku leta izpadlo proizvodnjo. Potrebni so bili veliki napori, da je naše gospodarstvo izvršilo svoje proizvodne naloge, ki jih je v začetku lanskega leta posebno oviralo občutno pomanjkanje električne energije. Kljub temu, da je bilo lansko leto dograjenih oziroma povečanih instaliranih kapacitet za 41 % in se je proizvodnja električne energije povečala za 22 %, še vedno v kritičnih mesecih ni bilo mogoče nemoteno oskrbovanje industrije z električno energijo, predvsem zaradi mnogo večje potrošnje v privatnih gospodinjstvih in zlasti na vasi. V letošnjem letu bo ta ovira za proizvodnjo odpadla, ker je izvršena povezava s sosednim elektro-sistemom.

Industrija in rudarstvo bosta v naši republici letos povečala proizvodnjo za 7 %, dočim je v državnem obsegu predvideno 13 % povečanje. Razlike v povečanju so v glavnem posledice dejstva, da v naši republici letos ne bodo dane v pogon nove proizvodne kapacitete. Postavlja se tedaj naloga, boljše izkoristiti obstoječe proizvodne kapacitete in povečati proizvodnost dela. Nezadostno koriščenje obstoječih proizvodnih zmogljivosti odpira možnosti za predvideno večjo proizvodnjo. Ovire, ki jih ponekod predstavljajo tako imenovana ozka grla je marsikdaj mogoče odpraviti s sorazmerno majhnimi sredstvi. Prav take male obnove, ki omogočijo popolnejše koriščenje že vloženi družbenih sredstev, so ekonomsko najkoristnejše in najučinkovitejše ter bodo v nadaljnji investicijski politiki zavzemale vidnejše mesto.

Tudi sodelovanje med podjetji za boljše izvrševanje proizvodnih nalog in boljše koriščenje kapacitet se pri nas niti ne uveljavlja niti ni dovolj proučeno. Sedanji sistem plačevanja družbenih obveznosti delno sam povzroča težnje po avtarkiji podjetij. S spremembami v sistemu družbenih obveznosti in z intenzivnejšim organizacijskim delom bi bilo mogoče sprostiti velik del vzporednih kapacitet, zlasti takšnih, ki bodo lahko postale osnova razvijanju raznih uslužnostnih obrtnih dejavnosti. Združenja, zbornice, podjetja sama in strokovna društva imajo glede tega izredno važne naloge in mnogo možnosti za svoje uveljavljanje. Oskrbljenost z zadostnimi surovinami je bila že lansko leto in je tudi letos zadovoljiva, s čimer so dani objektivni pogoji za izvršitev planirane industrijske proizvodnje. V rudarstvu je poleg splošnih pogojev dana posebna vzpodbuda s tem, da je podaljšano premiranje za povečanje proizvodnje.

Posledica dosežanega preveč enostranskega razvoja industrije v Sloveniji se odraža med drugim tudi v tem, da je zaostala predelovalna industrija, zlasti živilska, tako da je za nas le 20 % vseh obratov sposobnih proizvajati blago za osebno potrošnjo. Ker je prav proizvodnja blaga osebne potrošnje tista, ki v največji meri vpliva neposredno na stanje na trgu, je zato še toliko bolj važno, da se pravočasno in učinkovito odstranjujejo eventualne težave, ki bi onemogočale maksimalno proizvodnjo v teh obratih.

Zaradi omejevanja sredstev za razširjeno reprodukcijo in potrebe maksimalnega koriščenja obstoječih kapacitet se postavlja na najvidnejše mesto naloga, povečati proizvodnost dela, izboljšati organizacijo proizvodnega procesa, povečati strokovno usposobljenost ter uvajati moderna proizvajalna sredstva. Planiranemu 7 % porastu industrijske proizvodnje v letošnjem letu naj bi 5 % prispevala povečana delovna storilnost. To je toliko resnejša naloga glede na dejstvo, da je bila delovna storilnost večji del lanskega leta pod nivojem, ki je bil že dosežen leta 1955. Šele relativno močno povečanje storilnosti v

drugi polovici leta je omogočilo, da smo lahko zabeležili v lanskem letu skupen porast proizvodnosti dela za 2 %. Zastajanje proizvodnosti dela je eden od razlogov, ki narekuje spremembo sedanjega sistema delitve dohodka in plač, ker ta ne vzpodbuja dovolj k večjim delovnim uspehom, niti delovnega kolektiva niti poedinca, sedanji sistem notranje razdelitve plač pa ne daje možnosti, da bi delovni kolektiv lahko vplival na takšne odnose med prejemki znotraj podjetja, ki bi temeljili na dejanskem prispevku poedinca k skupnemu delovnemu uspehu.

Letošnje povečanje prejemkov tega problema seveda niti ne načinja, še manj pa rešuje. Pripombe glede slabosti sistema delitve dohodka in plač so upravičene, dokler upoštevajo dejstvo, da je večji dohodek poedinca, kolektiva in komune v prvi vrsti odvisen od večje proizvodnje, ki edina lahko zagotovi stvarno povišanje prejemkov. Pripravljajo se spremembe sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij, ki naj omogočijo, kakor je bilo napovedano v razpravah v zvezni ljudski skupščini, doslednejše izvajanje socialističnega načela nagrajevanja. Te spremembe naj povzročijo še večji in neposrednejši interes poedinca, delovnega kolektiva in komune, s tem, da se z vsakim povečanjem proizvodnje ali gospodarskega uspeha podjetja sploh, povečajo sorazmerno tudi dohodki poedinca, gospodarske organizacije in komune. Doslednejše izvajanje tega načela bo predstavljalo vzpodbudo za za nadaljnjo sprostitve delovnega poleta in boljše izkoriščanje vseh faktorjev za povečanje proizvodnje.

Skladno z večjimi ali manjšimi gospodarskimi uspehi podjetja bodo nastale tudi razlike v dohodkih poedinca, podjetij in komun, vendar te razlike ne morejo predstavljati drugega kot zdravo vzpodbudo za povečanje proizvodnosti dela, za večje varčevanje, zmanjšanje proizvodnih stroškov ter vzpodbudo za izboljšanje organizacije proizvodnega postopka. Z napovedanimi spremembami se bo lahko zmanjšala tudi državna intervencija pri notranji delitvi plač, kar bo posledaj v večji meri naloga kolektiva samega.

Pojavljajo se mišljenja in je o tem bilo govora tudi v skupščinskih odborih, da se glede povezovanja in usmerjanja industrije čuti neko pomanjkanje republiških organov, ki bi usmerjali delo podjetij, skrbeli za investicijsko izgrajevanje, pospeševali kooperacijo itd. S stališča posameznih podjetij so mogoče take težnje razumljive in opravičene. Prav gotovo so še slabosti in napake tako v organizacijskem sistemu sploh, kakor tudi v republiških organih, ki jim je naloga spremljati in analizirati stanje v industriji ter opozarjati pristojne činitelje na svoje ugotovitve, predvsem pa prispevati k čim boljši informativnosti podjetij, da bi se mogla pravilneje usmerjati v svoji dejavnosti. Res pa je tudi, da imajo podjetja vse polno možnosti, da si ustanovijo take organe v okviru svojih združenj in zbornic, ki jim je osnovna naloga delovanje v interesu svojega članstva, pri čemer pa ne morejo krniti poslovne samostojnosti posameznih podjetij. Vsak organ, ki bi operativno posegel v industrijsko področje, bi se prej ali slej spremenil v starega operativno upravnega voditelja, v nekakšno direkcijo, kar ne bi bilo pravilno in v skladu z našo splošno ekonomsko politiko niti z nalogami in vlogo delavskega upravljanja.

Naloga družbe in njenih organov je tedaj v tem, da zagotovijo takšne splošne pogoje, v katerih se lahko uveljavljajo proizvodjalne organizacije, ne pa v direktnem vodenju teh organizacij, ker bi to vodilo nazaj k administrativnemu vodenju gospodarstva. Ni sicer bojazni, da bi omenjena stališča lahko koristila preostalim težnjam po administrativnem vmešavanju v gospodarstvo,

katerega ne dopuščajo organi delavskega in družbenega upravljanja, lahko pa bi slabila zahteve, da predvsem združenja in zbornice razvijejo večjo aktivnost v korist svojega članstva.

V kmetijstvu se predvideva porast proizvodnje za 6 %, v jugoslovanskem merilu pa za 12 %. V primerjavi s porastom industrijske proizvodnje v povojnih letih, je to povečanje neznatno in ostaja kmetijska proizvodnja še vedno le nekaj procentov iznad predvojnega stanja. Vse pogosteje se zato postavlja vprašanje, ali ni mogoče doseči tudi v kmetijstvu večjih proizvodnih uspehov. Tako počasno napredovanje še dolgo ne bi moglo odstraniti težav, ki se zaradi zaostalosti kmetijstva odražajo v celotnem našem gospodarstvu, zlasti pa na področju prehrane. Dosedanji uspehi na nekaterih državnih in združnih obratih dokazujejo, da je mogoč hitrejši napredek, čeprav ti obrati niso vedno dobivali zadostne materialne pomoči. Kljub temu, da šteje socialistični sektor v kmetijstvu komaj nekaj čez 10 % vseh kmetijskih površin, lahko izdatno prispeva k boljši preskrbi mest s kmetijskimi pridelki.

V nedržavnem sektorju predstavljajo kmetijske zadruge in njihove proizvajalne zveze že toliko močan faktor, da lahko odločneje posežejo tudi v kmetijsko proizvodnjo na privatnih kmetijskih gospodarstvih. Združno članstvo se vedno bolj poslužuje svojih združnih organizacij zaradi boljše oskrbe s sredstvi za povečanje proizvodnje in je vse dostopnejše za strokovne nasvete kmetijskih strokovnjakov.

Ob takem položaju, ki je ugoden za splošen in hitrejši dvig kmetijske proizvodnje in za nadaljnjo utrditev socialističnih oblik na vasi, je morda najvažnejše, na kakšen način uporabljati vsa razpoložljiva sredstva, da bo nanje vezan tudi konkreten uspeh v proizvodnji. Denarna investicijska sredstva se za kmetijske investicije v federaciji povečujejo letos za 22 milijard, ali za 60 %. Formirajo se dalje skladi za pospeševanje kmetijstva in okrajni investicijski kmetijski skladi. V Sloveniji bodo predvidoma znašala sredstva za investicije v kmetijstvu iz vseh virov okrog 5 milijard dinarjev, če vštujemo tudi lastna sredstva in sklade združnih organizacij. Vprašanje je tedaj, čim racionalneje uporabiti vsa ta sredstva, uporabiti jih tako, da bodo na tej podlagi doseženi konkretni uspehi. Tudi v kmetijstvu uvajati takšne pogoje za dodeljevanje sredstev, ki bodo zagotovili čim večjo tržnost kmetijske proizvodnje.

Predvidene spremembe v delitvi dohodka na državnih posestvih bodo za socialistične kmetijske obrate nadaljnja vzpodbuda za načrtnejši in hitrejši napredek. V nedržavnem sektorju pa prevzemajo združne organizacije nalogo da se načrtno z uporabo vseh razpoložljivih denarnih sredstev, kmetijskih strojev, umetnih gnojil, sortnih semen itd. po naprej izdelanem programu za poedina področja izdatno povečajo hektarski donosi.

Ob sodelovanju okrajev in občin, posebno pa združnih organizacij in raznih kmetijskih ustanov, bo ta pospešena dejavnost v kmetijstvu lahko povzročila večje proizvodne uspehe, kot so predvideni v predloženem planu.

Neposredno v zvezi s kvalitetnejšim in rednejšim oskrbovanjem tržišča z blagom široke potrošnje je nadalje razvijanje trgovinske in obrtne dejavnosti. Skupščinski odbori so v razpravi o družbenem planu s konkretnimi podatki osvetlili sedanje stanje teh dejavnosti ter opozorili na vrsto nalog, ki so potrebne za ureditev blagovnega prometa in za povečanje obrtniških uslug. Trgovinska dejavnost se opira na dokaj slabo razvito in nezadostno opremljeno trgovinsko mrežo. Samo namensko, za trgovino določeni skladi ne morejo kriti

vseh potreb. Da bi zadostili najvažnejšim potrebam trgovine, bi bilo potrebno v ta namen dodeliti tudi del investicijskih skladov. Ugotovljeno pa je, da niti namenski skladi niso bili v celoti uporabljeni za usposabljanje in izpopolnjevanje trgovske mreže ter za odpiranje novih trgovinskih obratov. Zaradi slabe opremljenosti često niso izrabljene že dane možnosti za preskrbo prebivalstva. Vse to povzroča nekonkurenčnost trgovinskih podjetij in premajhno usposobljenost za intervencijo na trgu, kar vse omogoča porast cen tudi ko obseg blaga v prometu tega ne zahteva. Promet s kmetijskimi pridelki opravljajo večji del kmetijske zadruga, njihova podjetja ter novo organizirane združne poslovne zveze. Združne organizacije so se uspešno uveljavile v prometu s kmetijskimi pridelki, ugotovljene pa so še razne pomanjkljivosti in nezdravi pojavi. Kmetijske zadruga še vedno vse preveč odkupujejo le tiste pridelke, ki so zanje donosnejši. V število posrednikov med proizvajalcem in potrošnikom, ki povečujejo razlike med odkupno in prodajno ceno, se vključujejo tudi poslovne zveze, katerih vloga je v prvi vrsti pospeševati odkup pri zadrugah in ga po najkrajši poti in s čim manjšimi stroški posredovati mestnemu potrošniku. Kmetijskemu združenstvu je glede blagovnega prometa zaupana važna naloga, za kar uživa nekatere olajšave v družbenih dajatvah, kar lahko omogoči nadaljnji napredek pri posredovanju kmetijskih pridelkov za preskrbo mestnega prebivalstva.

Tudi sprememba v delitvi dohodka trgovinskih podjetij in s tem spremembe v nagrajevanju, ki se predvidevajo, bodo lahko doprinesle k izboljšanju v poslovanju trgovinske dejavnosti. Usposabljanje trgovine in povečanje ter izboljšanje njene opremljenosti zahteva tudi v planu predvideno povečanje blagovnega prometa. Že sedanje stanje obrtništva, posebej pa še povečanje kupne moči v letošnjem letu, zahteva povečanje obrtne dejavnosti. V socialistični obrti bodo k temu pripomogle že izišle in kasnejše spremembe v delitvi dohodka teh obratov, ki bodo omogočile stimulatивnejše nagrajevanje po doseženem delovnem učinku. Temu namenu bodo služili tudi skladi za pospeševanje obrti, ki se doslej tako v trgovini kakor tudi v obrti niso redno in povsod dovolj učinkovito izkoriščali. V preteklem letu je bilo sicer doseženo delno povečanje socialističnih obrtnih podjetij, vendar so cene obrtnim uslugam porasle za okrog 8 %, kar dokazuje še vedno izdatna nesorazmerja med temi uslugami in povpraševanju po njih.

Investicijska politika je letos še močnejše kot v preteklosti podrejena osnovnim gospodarskim nalogam, to je stabilizaciji gospodarstva in povečanju osebne potrošnje. Zaradi tega je nivo skupnih investicij ostal na lanskoletnem, še bolj kot v preteklosti pa se spreminja njihova struktura. Zlasti je predvidenih sorazmerno več sredstev za potrebe investicij v kmetijstvu, prometu in za družbeni standard. Tudi znotraj industrijskih investicij so izvršene spremembe v korist predelovalne in prehranske industrije ter gradbeništva. Čeprav je nemogoče v kratkem času odpraviti nesorazmerja, ki so v proizvodnih zmogljivostih nastala v povojnih letih, vendar zagotavljajo omenjene spremembe izdatno izboljšanje in predvsem jasno usmerjenost za naprej. Temu namenu prilagojena uporaba investicijskih sredstev, ki bodo zbrana v naši republiki, lahko izdatno podpre omenjene tendence. Načela, naj se z novimi sredstvi za razširjeno reprodukcijo podpro v prvi vrsti tiste rekonstrukcije in dovršitve, ki najbolj odpravljajo v preteklosti nastala nesorazmerja v industrijski proizvodnji in ki z manjšimi sredstvi in v krajšem času lahko nudijo tržišču

potrebne proizvode široke potrošnje, bi morala biti osnovno merilo ne glede na to, čigava so ta sredstva in kje se uporabljajo.

Takšni pogoji najbolj zagotavljajo večjo smotrnost in učinkovitost nadaljnega vlaganja družbenih sredstev v razširjeno reprodukcijo.

V lanskem letu je bilo v naši republici porabljenih bruto investicijskih sredstev za okrog 55 milijard dinarjev. V primerjavi s predlanskim letom, ko so znašale skupne investicije 68 milijard dinarjev, pomeni to znižanje za 20 %. Za celotne investicije bo v Sloveniji v letu 1957 približno prav toliko sredstev, kar znaša 20,5 % bruto proizvoda, ustvarjenega v naši republici. Neto investicije bodo letos znašale nasproti narodnemu dohodku okrog 12,3 %, kar pomeni tudi v mednarodnih merilih še vedno napeto investiranje. Te primerjave kažejo, da so investicije pri nas še vedno dokaj visoke in predstavljajo močno zaostrovanje stanja na trgu in s tem življenjskega standarda kakor tudi zaostrovanje vprašanja proračunskih izdatkov. V skupnih sredstvih bodo znašali okrajni investicijski skladi pred delitvijo z republiko predvidoma okrog 5,5 milijarde, zadružna lastna sredstva in skladi ter posojila iz zveznih kreditov okrog 5 milijard, investicijska sredstva železnice in pošte okrog milijardo, prišteti pa je treba še zvezne tranše iz prejšnjih let in nova posojila, dalje stanovanjske sklade, ki bodo letos s prenosi vred na razpolago v višini 8 do 9 milijard, občinske investicijske sklade v višini 1700 milijonov, negospodarske investicije ter sredstva za dograditev tovarne »Tomas« in za nadaljevanje gradnje avtoceste. Tako bo v republici predvidoma na razpolago skupnih novih investicijskih sredstev za okrog 30 milijard dinarjev.

Naslednji važni sektor potrošnje družbenih sredstev so proračuni. Znani so razlogi, ki so v lanskem letu povzročili administrativno odreditev proračunskih kvot. V glavnem so to narekovale potrebe stabilizacije gospodarstva in razmejitev, ki naj onemogoči preveliko prelivanje sredstev iz področja gospodarstva v proračune. Jasno je, da je takšen način odrejanja proračunov lahko le začasen, da normalen gospodarsko političen razvoj zahteva sistematičnejšo in objektivnejšo ureditev tega področja, da razvoj komunalnega sistema in raznih javnih služb ne more biti odvisen od administrativnega odrejanja proračunskih sredstev. Prav tako je ugotovljeno, da takšen način finansiranja proračunskih potreb ustvarja velike neutemeljene razlike v proračunski potrošnji posameznih upravno-teritorialnih enot, ker ni objektivizirana niti osnova, na podlagi katere se sedaj odreja višina proračunskih izdatkov niti ni upoštevan tempo razvoja, ki potegne za seboj tudi povečanje proračunske potrošnje. Ta prehodni način finansiranja proračunov je pomanjkljiv tudi zaradi tega, ker enako obravnava čisto administrativne izdatke, kakor potrebe šolstva, zdravstva in komunalne dejavnosti, ki posredno predstavljajo sestavni del življenjske ravni in ne morejo biti podvrženi istemu režimu kot izdatki za državno administracijo. Slejkoprej bodo seveda obstoječe materialne možnosti odrejale razmerja, v katerih se bo mogla gibati maksimalna proračunska potrošnja. Republiški proračun se je letos zmanjšal za okrog 8 % v korist okrajnih in občinskih. To zmanjšanje je še izdatnejše, če upoštevamo, da je bila lani šele med letom izvršena reorganizacija republiške državne uprave, ki je zahtevala delno povečanje aparata, za letos pa so se tudi zaradi povišanja plač delavcem in nameščencem povečali izdatki za republiško državno upravo.

Okrajni proračuni se povečujejo za 17 % nasproti lanskim, s tem, da imajo isti še vedno možnosti povečanja s tako imenovanimi fakultativnimi dohodki od prebivalstva. S tem ukrepom v porazdelitvi proračunskih sredstev seveda

niso odpravljene pomanjkljivosti v proračunskem sistemu in eventualne razlike, ki jih med okraji povzroča dosedanji način odrejanja proračunske potrošnje. Vendarle je nakazana tendenca, ki bi jo lahko podprli tudi okraji v korist proračunov občin, ki so prevzele in prevzemajo nekatere naloge, ki so jih doslej vršili okrajni ljudski odbori.

Skupna proračunska potrošnja v ljudski republiki bo znašala letos 21 milijard 579 milijonov dinarjev. Nasproti lanskemu letu se letos povečajo skupna javna sredstva, s katerimi razpolaga Ljudska republika Slovenija od planiranih v lanskem letu 43,5 milijard na letos predvidenih 49,5 milijard in se tedaj povečujejo za nekaj več kot 11 %.

Skupni skladi, ki so brez investicijskih v ožjem smislu in brez skladov podjetij, torej proračunski skladi, znašajo v LRS nekaj preko 11,5 milijarde dinarjev. V tem je nekaj nad 6 milijard in pol stanovanjskega sklada, 2 350 000 000 gozdnih skladov, 1 470 000 000 cestnih, 357 000 000 vodnih in 515 000 000 kmetijsko pospeševalnih skladov. Obsežna sredstva, ki jih predvidevajo ti skladi, in njihova namenska uporabnost predstavljajo važno področje družbene aktivnosti. Dosedanja praksa uporabljanja teh sredstev pa kaže vrsto slabosti in pomanjkljivosti. Ena teh je bila, da so do nedavna z večino teh skladov razpolagali upravni organi, zaradi česar ni bilo zadostne družbene kontrole. V zadnjem času je za večino skladov že uvedeno družbeno upravljanje, kar naj bi v prvi vrsti pomenilo, da postajajo skladi javni in da je treba njihovo uporabo podvreči družbeni kontroli, zaradi čim smotrnejšega koriščenja teh sredstev.

Stanovanjski skladi so se v teku lanskega leta slabo uporabljali, tako da računamo s prenosom neuporabljenih sredstev v znesku čez 2 milijardi dinarjev. To lahko pomeni, da priprave, ki bi omogočile sicer racionalno, pa vendar hitrejše stanovanjsko izgradnjo, niso bile pravočasno izvršene. Ovira je bila predvsem v pomanjkanju projektov in lokacij, kar je tudi v zvezi s slabostmi projektantskih organizacij in urbanističnih načrtov. Še vedno so zelo velike razlike tudi v ceni gradenj stanovanj, razlike, ki niso odvisne le od kvalitete, ampak od premajhne konkurence in usposobljenosti gradbenih podjetij, ki se bodo morala z delom svojih zmogljivosti prilagoditi potrebam stanovanjske izgradnje.

Sredstva gozdnega in cestnega sklada služijo za izvajanje naše politike pri pospeševanju gozdarstva in pri izpopolnjevanju osnovnega cestnega omrežja. Uporaba teh sredstev — to velja zlasti za gozdne sklade — je še dokaj centralizirana. Po ukinitvi občinskih gozdnih skladov se postavlja vprašanje, kako uporabljati sredstva okrajnih gozdnih skladov, da bi bile občine in njihovi organi čimbolj pritegnjeni k sodelovanju v gozdno-gospodarski dejavnosti, da bi se s tem omogočil kar največji učinek investiranih sredstev. Okraji bi lahko uporabljali gozdni sklad čimbolj preko občinskih gozdarskih organov, zlasti pa preko združenih organizacij in gozdarskih poslovnih zvez. Naloge kmetijskega sklada bodo izpolnjene predvsem s pospeševanjem proizvodnje semenskega, trsnega in plemenskega materiala, ki bo služil povečanju kmetijske proizvodnje. Vodni skladi so še vedno dotirani le iz proračunov. Sorazmerno nizka sredstva so premajhna za učinkovito reševanje vodno-gospodarskih vprašanj. Prav tako naj bi služili le kot osnova za delo vodnih zadrug, ki bodo sposobne z lastnimi sredstvi prispevati k najnujnejšim delom in ureditvam na tem področju.

Pri inštrumentih republiškega družbenega plana je potrebno omeniti zlasti dejstvo, da se ti skušajo čimbolj izogniti funkciji prelivanja sredstev med

okraj. Taki funkciji se je republika odrekla že lansko leto, ko je bil ukinjen sklad za pomoč zaostalim okrajem. Zaradi tega zbira republika le tista sredstva, ki so vezana na funkcioniranje republiških organov, sredstva, potrebna za dotacije okrajnim proračunom in 50 % dela okrajnih investicijskih skladov, ki izvirajo od gospodarstva. Sicer pa inštrumenti v glavnem odredjajo nivoje proračunov in predvidevajo formiranje republiških skladov.

Tovariši in tovarišice! V razpravah skupščinskih odborov za gospodarstvo so bila načeta razna vprašanja in nakazani problemi, ki zadevajo našo splošno gospodarsko politiko in gospodarski sistem, skratka vprašanja in problemi, ki jih je mogoče reševati v zveznem obsegu in ki se bodo reševala v nadaljnjem gospodarskem razvoju ter pri izpopolnjevanju gospodarskega sistema. Predloženi družbeni plan pa predstavlja le vključitev v skupne gospodarske napore v letu 1957, pri čemer skuša v okviru svojih pristojnosti upoštevati, da so okrajni ljudski odbori in komune tisti činitelji, ki jim je treba omogočiti, da bodo lahko čimveč prispevali k uspešni realizaciji postavljenih gospodarskih nalog v tem letu. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Ker se bo nadaljnje obravnavanje predloga družbenega plana opravilo na ločenih sejah obeh zborov je s tem dnevni red te seje izčrpan. Nadaljevanje sej obeh zborov bo čez 15 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 11,50 uri in se je nadaljevala ob 16,45 uri.)

Predsednik Miha Marinko; Tovariši poslanci. Ker je bil v obeh zborih sprejet predlog, da se načelna razprava o predlogu družbenega plana nadaljuje na skupni seji, menim, da je najbolje, da vzamemo to sejo kot nadaljevanje dopoldan začete skupne seje. Prosim, da se govorniki priglase k besedi. K besedi se je prijavil ljudski poslanec Alojz Lukač.

Alojz Lukač: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! K predlogu družbenega plana za leto 1957 bi v imenu trboveljskega okraja dal nekaj svojih misli oziroma smernic. O dvigu življenjske ravni se precej govori tako v zveznem družbenem planu kakor tudi v republiškem. Po posvetovanju pri maršalu Titu so o tem mnogo govorili po radiu in veliko pisali v naših časopisih. Dovolite mi pa, da izrečem nekaj misli o tem problemu v zvezi z rudarji,

Delo rudarja, njegovo prizadevanje pred vojno, med narodnoosvobodilno borbo in po vojni, je znano. Prva leta po osvoboditvi je rudar s svojim delom in svojo miselnostjo mnogo prispeval k naši proizvodnji. Zato je bil v prvih letih tudi primerno nagrajen, vendar pa ga sedaj že marsikatera stroka presega tako po plačah, pri deležu dobička, amortizaciji, investicijskih sredstvih itd. Na žalost moramo celo ugotoviti, da razpolagajo manjša podjetja, ki delajo z nekaj sto delavci, z veliko večjimi sredstvi kot rudniki z več tisoč rudarji. Statistično je ugotovljeno, da so plače rudarjev od leta 1952 ostale iste oziroma so celo manjše. Posledice tega se odražajo tudi v pomanjkanju rudarskega naraščaja. Nihče več noče v rudarsko stroko, ker so v drugih strokah ugodnejši in boljši pogoji.

Kakšni so vzroki za to? Osnovni vzrok nizkim plačam v rudarstvu je administrativno določanje cen premogu, ki so odredjene že od leta 1952. Razumem sicer osnovne smernice, ki so narekovale administrativno odredjanje cen premogu, ker naj bi administrativno določene cene premogu preprečevale dvig cen drugih industrijskih proizvodov. Vidimo pa, tovariši in tovarišice

ljudski poslanci, da je temu ravno nasprotno in da vse sorodne panoge nimajo normiranih cen in se glede tega v ničemer ne omejujejo. Rudarstvo potrebuje les, potrebuje bencin, plinsko olje, eksploziv, železo, cement, pragove itd., cene teh proizvodov pa so se zvišale od 100 do 265 %.

V trboveljskem okraju je zaposlenih 8480 rudarjev, delavcev v drugih industrijskih panogah pa je 5448. Medtem ko ustvarjajo rudarji letno eno milijardo 151 milijonov dobička, ustvarjajo delavci v drugi industriji celo dve milijardi 278 milijonov, čeprav jih je zaposlenih znatno manj kot v rudarstvu. Nadalje ustvarjajo rudarji 44 635 000 fonda za samostojno razpolaganje, ostali pa 101 843 000. Enako je z investicijskimi skladi, ki jih ustvarijo rudarji v višini 66 250 000, ostali delavci pa v višini 153 367 000 dinarjev. Tako ustvarijo rudarji, ki jih je 61 % od vseh delavcev, manj dobička in manj skladov kot delavci v drugih industrijskih panogah. Vzrok temu je, kot že rečeno, določena cena premogu, medtem ko druga podjetja določenih prodajnih cen nimajo.

Čeravno je dobiček, ki ga ustvarjajo rudarji, znatno nižji od dobička, ki ga ustvarijo delavci v drugih industrijskih panogah, je delo v rudarstvu znatno težavnejše in tudi bolj nevarno, kar dokazuje tudi velik odstotek smrtno ponesrečenih rudarjev, morajo rudniška podjetja iz tega dobička plačevati tudi podpore družinam smrtno ponesrečenih rudarjev. Po vsem tem lahko trdimo, da je zavest naših rudarjev izredno visoka, če vkljub vsem tem težavam skrbe, da je naš trg založen s premogom in da je z njim založena naša industrija, da so z njim preskrbljene naše tovarne in železnice. Zato pa so morali rudarji vse leto opravljati nedeljsko delo, če so hoteli zadostiti potrebam naše industrije. In če bi se rudarstvo obravnavalo tako kot se obravnavajo druge stroke, potem bi se dobiček v okraju Trbovlje dvignil od do sedaj ustvarjenih, štirih milijard na sedem do osem milijard dinarjev letno. Zaradi te neenakosti pri določanju cen pa so sedaj prizadeti tako delovni kolektiv rudnika kot okrajni ljudski odbor ter komune s proračunskimi sredstvi za komunalne zadeve, za zdravstvo, za socialno skrbstvo, šole itd. Primerjave z okraji ali občinami, pri katerih podjetjem niso predpisane cene, kažejo, da so razlike zaradi neenakosti precejšnje in znašajo od 10 do 65 %.

Pogosto slišimo, do so Trbovlje industrijsko bogat okraj. V resnici pa smo revni in do malega pasivni ter se po svojih podatkih približujemo pasivnim okrajem, saj bomo v letu 1957 dali republiki le 30 %.

Nekoliko bi se dotaknil še sklada za samostojno razpolaganje. V okraju Trbovlje so skladi za samostojno razpolaganje za 50 % pod republiškim povprečjem. Po višini investicijskega sklada pa smo v letu 1956 v republiki na zadnjem mestu. Medtem ko znaša v republiškem merilu povprečje 2600 dinarjev znaša v trboveljskem okraju komaj 1200 dinarjev. Investicijska sredstva so v letu 1956 znašala 132 milijonov, od česar je znašala udeležba pri zveznem posojilu za tovarno rotopapirja 75 milijonov dinarjev.

Poudarim naj, da celotna moja razprava nima namena, priboriti si nekakšne privilegije, ampak gre tu za zahtevo, da se rudarstvo in težka industrija enako obravnavata kot vse druge industrijske panoge. Vedeti je treba, da kljub prizadevanju, da se dvigne življenjska raven našega delovnega človeka, to ne bo mogoče doseči v pogojih plafoniranih cen premoga in bo trboveljski okraj ostal daleč pod življenjsko ravnijo ostalih okrajev.

Naj se, tovariši in tovarišice, dotaknem sedaj še enega, za nas pomembnega vprašanja. Že prej sem rekel, da marsikatero podjetje z manjšim številom delavcev ustvarja znatno večja sredstva, kot jih more ustvarjati rudarstvo.

Vzemimo samo elektrogospodarstvo Slovenije, ki je ustvarilo v 1956. letu dve milijardi dinarjev čistega dobička. Pri vsem, tem dobičku pa mu trboveljski rudnik mora dati premogov prah po normiranih cenah. Toda to še ni vse. Tako elektrarna kot cementarna in kemična tovarna so vsa leta nazaj odvajala sredstva za amortizacijo, ki naj bi se uporabila za razširitev in za modernizacijo teh obratov. Najmanj, kar bi ti obrati, ki so sicer zastareli, morali dobiti, bi bila sredstva za nabavo čistilnih naprav za zaščito proti plinom oziroma za nabavo lovilcev prahu. Ker teh naprav obrati niso dobili, imamo pojav, da je sneg, ki zapade v trboveljski kotlini, že drugi dan do milimetra debelo pokrit s sajami, saj samo cementarna dnevno raztrosi do tri tone prahu, da ne govorim še o drugih obratih, kar ljudje trboveljske kotline bridko občutijo.

Še nekaj, kar mi leži na srcu. V trboveljskem okraju, ki je bil doslej skoro popolnoma odrezan od sveta — saj doslej ni bilo nobenih pravih komunikacij — se je s strani okrajnega ljudskega odbora posvetila vsa pozornost izgradnji ceste Trbovlje—Slatnik, ki je sedaj vsaj deloma prevozna. Medtem pa je cesta od Radeč do Trbovelj, ki povezuje spodnji del okraja, zaradi železniških podvozov sposobna le za promet z osebnimi avtomobili, nikakor pa ne za tovorni promet. Zato bi morala cestni povezavi Trbovelj z Lokami in Zagorjem ter Trojanami, tudi republiška uprava cest posvetiti večjo pozornost in poskrbeti, da se ta ozka grla odpravijo.

Slednjič mi tovariši ljudski poslanci dovolite, da se dotaknem še zasavske ceste. To cesto so trasirali in merili pred vsakimi volitvami v stari Jugoslaviji in je bila neke vrste volilni golaž. Upam pa, da bo v naši socialistični družbi vendarle kdaj prišlo do tega, da bo ta zamisel uresničena in da bomo pristopili k izgraditvi zasavske ceste, ki bo pomemben gospodarski, politični in strateški objekt.

Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS in vsem, ki se pečajo z gospodarskim planiranjem, pa bi iz tega mesta priporočil, da pri bodočem delu posvete večjo pozornost industrijskim in rudarskim centrom, pri čemer ponovno poudarjam, da nočemo nikakršnih privilegijev, ampak zahtevamo le to, da smo enaki med enakimi. (Ploskanje.)

Predsednik M i h a M a r i n k o : Besedo ima ljudski poslanec Stane Brečko.

Stane Brečko : Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji diskusiji želim prikazati, kako se odraža dosedanji način gospodarskega planiranja v komuni, ki je industrijsko razvita in v kateri živi 93 % delavskega življa in samo 7 % kmečkega prebivalstva. Komuna ustvarja 2100 milijona letnega družbenega proizvoda. Približno polovico tega ustvarja rudnik Hrastnik, drugo polovico pa dve tovarni, to je steklarna in kemična tovarna.

O tem problemu želim razpravljati predvsem zaradi tega, ker se dostikrat domneva, da so kraji z razvito industrijo bogati in da imajo mnogo višje proračune in sredstva za komunalne potrebe kakor druge občine. Menim pa, da je potrebno prikazati, kako se linija o dvigu življenjske ravni, ki je bila nakazana s strani naših najvidnejših državnih voditeljev, izvaja v praksi. Že samo dejstvo, da so komune v letu 1956 sprejemale svoje prve plane in proračune šele meseca junija, jim je onemogočilo pravočasno ukreniti vse potrebno za izvajanje teh planov in proračunov. Čeprav smo družbeni plan in proračun sestavili v smislu dviganja proizvodnje in strogega varčevanja, smo vendar v naši komuni že takoj po sprejemu ugotovili, da bo nemogoče v celoti doseči

družbeni plan in s tem tudi dohodke za občinski proračun. Za dokaz temu naj navedem dejstvo, da smo morali že konec avgusta obiti bančne predpise zato, da smo lahko izplačali mesečne plače učiteljem in nameščenem.

Značilno za proračun 1956. leta je bilo, da smo sicer minimalno planirane dohodke 45 800 000 dosegli le v znesku 32 900 000 ali z 72 %. Še bolj značilno pa je, da smo proračunske dohodke od prebivalstva dosegli s 105 %, medtem ko smo del dobička gospodarskih organizacij dosegli samo s 54 %, kar dokazuje, da je bil dobiček gospodarskih organizacij pretirano visoko planiran. Na zaposlenega delavca smo dosegli 9700 dinarjev proračunskih dohodkov, kar je približno 45 % pod republiškim povprečjem. Ker je kredit za izvajanje občinskega proračuna močno omejeval izplačila posameznih postavk, je zaradi tega bilo onemogočeno redno poslovanje občinske uprave. Na drugi strani pa je to zelo škodovalo razvijanju zavesti o širokem družbenem upravljanju komun, saj smo proračun dejansko izvajali le od začetka julija pa do srede avgusta, to je šest tednov v celem letu. Zaradi tako nizkega proračuna smo bili primorani, že sicer minimalne podpore znižati na 2000 dinarjev, za popolne socialne oskrbovance, to je za iste, ki nimajo nobenih drugih dohodkov. Tudi nismo bili v stanju plačati zdravljenje po uredbi, zaradi česar so nas bolnice v večjih primerih celo tožile pri gospodarskem sodišču.

V letu 1956 nismo mogli ničesar dotirati za vzdrževanje telesno vzgojnih objektov in številnih društev, niti nismo mogli vsaj delno popraviti škode, ki jo je spomladi leta 1956 povzročila povodenj, zaradi česar se dela vsak dan večja škoda.

Sedaj smo začeli z obravnavo občinskega proračuna za leto 1957. Toda že sedaj smo ugotovili, da se stanje po vseh dosedanjih izgledih za našo občino ne bo v bistvu v ničemer spremenilo zaradi tega, ker bomo morali vračati kredit, ki smo ga najeli v letu 1956 v znesku 13 milijonov dinarjev. Po sedanjih ugotovitvah pa tudi v letošnjem letu ne bo takšnega povišanja občinskih proračunov, da bi ta kredit lahko odplačali. Gospodarsko in politično se je v letu 1956 za našo komuno negativno odrazil zvezni predpis, ki predvideva, da je pri delu dobička gospodarskih organizacij udeležena tista komuna, kjer je sedež podjetja. V tem primeru je pri delu dobička za rudnik Trbovlje-Hrastnik, ki ima sedež v Trbovljah, udeležena pri proračunskih prispevkih samo občina Trbovlje, čeprav odpade na rudnik v Hrastniku 45 % celotne proizvodnje. V bodoče se bo to razmerje sicer povečalo v korist rudnika Hrastnik, vendar menim, da bi bilo umestno, da bi se ta zvezni predpis spremenil v toliko, da bi na teh dohodkih participirale tiste občine, kjer ta podjetja oziroma obrati obstojajo. Res je, da je komuna imela v letu 1956 za tri milijone 100 000 dinarjev raznih skladov, vendar ti skladi glede na velike potrebe po razvoju obrti, kmetijstva in glede na izredno slabe ceste, ne predstavljajo mnogo. V zvezi s tem menim, da bi bilo umestno, da bi se pred delitvijo republiških, vodnih, cestnih in drugih skladov po posebni republiški komisiji ugotovilo dejansko stanje in bi se za posamezne namene dale dotacije.

Velika pridobitev je bila v letu 1956 za komuno 10 % stanovanjski sklad, s katerim se je uspešno začelo reševati stanovanjske probleme. V naši komuni so v nasprotju od tega, kar smo prej slišali, ta sklad uporabili 95 %, se pravi, da niso uporabili samo tistega, kar je bilo koncem decembra nakazano v banko. S tem v zvezi pa je nujno načeti vprašanje vzdrževanja starih hiš. Verjetno je ta problem pereč v vseh industrijskih centrih, posebno pa v rudarskih revirjih. Problem je pereč zaradi tega, ker so zasilno popravilo hiš

do pričetka družbenega upravljanja stanovanjskih hiš po stanovanjskih svetih opravljala industrijska podjetja sama, kar pa je po sedanjih predpisih nemogoče. Gre predvsem za vzdrževanje tistih hiš, ki imajo nizko najemnino. Njihovo vzdrževanje stane zaradi starosti teh stavb mnogo več kakor pa znaša najemnina, ki jo plačujejo stanovalci. Če pa bi hoteli uvesti ekonomsko najemnino, tedaj bi morali sedanjo najemnino dvigniti najmanj za dva do trikrat, kar pa bi neposredno znižalo življenjski standard prebivalstva. Da je tako, navajam dejstvo, da je na primer samo v Hrastniku od skupnega števila 1110 stanovanj 610 takih, ki so bila zgrajena pred prvo svetovno vojno. Precej od teh je starih tudi nad 80 let. Vsi pa vemo, kakšna stanovanja je gradil kapitalist za svoje delavce. 288 stanovanj je bilo zgrajenih tik po prvi svetovni vojni, druga — okoli 25 %, pa so bila zgrajena po osvoboditvi. Če bi torej hoteli najstarejša stanovanja zamenjati z novimi, sodobnimi, kakršna se grade danes, bi pri sedanji višini prispevka za stanovanjski sklad trajalo to najmanj 30 let. To dejstvo nam torej narekuje, da smo primorani zelo skrbno vzdrževati tudi stare hiše.

Hišni sveti so sicer s svojim skrbnim gospodarjenjem znižali stroške vzdrževanja za 50 %, vendar pa bodo morali v bodoče dobivati pomoč od skupnosti, da bi vsaj zasilno lahko opravili svojo nalogo in s tem dobili realno materialno podlago za družbeno upravljanje stanovanjskih hiš. Po sedanjih predpisih je sicer mogoče najeti iz stanovanjskega sklada tudi kredit za vzdrževanje starih hiš, toda hišni sveti kredita nočejo najemati, ker vedo, da ga ne morejo vračati. Prav tako ni pričakovati, da bi se cene obrtnim uslugam znižale v dogladnem času v tolikšni meri, da bi hišni sveti lahko s sedanjo najemnino te stavbe redno vzdrževali. Prav tako je popolnoma nemogoče pričakovati, da bi občinski ljudski odbori mogli nuditi hišnim svetom dotacije iz občinskega proračuna.

Zato iz navedenih razlogov predlagam, da republiški Izvršni svet predlaga zveznemu izvršnemu svetu, da spremeni predpise o uporabi 10 % stanovanjskega sklada v tem smislu, da občinskim ljudskim odborom dovoli iz stanovanjskega sklada dodeljevati do 10 % dotacije hišnim svetom, ne pa kredit, kakor je bilo to do sedaj. To bo nedvomno v veliko gospodarsko korist skupnosti, hkrati pa bo to dalo tudi večjo vzpodbudo hišnim svetom pri vzdrževanju hiš.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Truden.

Anton Truden: Tovariši ljudski poslanci. Razpravljaj bi o tistem poglavju družbenega plana, ki govori o kmetijstvu in gozdarstvu. Mi sicer že več let govorimo o vprašanju kmetijstva in o dvigu kmetijske proizvodnje na sploh. Vendar pa že vsa leta, tako lani kot letos ugotavljamo, da kmetijske proizvodnje v bistvu nismo dvignili. Nasprotno, podatki kažejo, da je kmetijska proizvodnja v letu 1956 v primerjavi z letom 1955 celo padla. Sedaj se izprašujemo, kje so vzroki?

Po mojem mišljenju je glavni vzrok v tem, da pri reševanju vprašanj s področja pospeševanja kmetijske proizvodnje nimamo pravega sistema. Lansko leto smo po sprejemu družbenega plana oziroma še pred njim ukinili regres na umetna gnojila. Posledica tega je bila, da je potrošnja umetnih gnojil padla in v zvezi s tem seveda tudi proizvodnja. Podobno je to letos, ko na

primer z družbenim planom predvidevamo, da bomo za Ljudsko republiko Slovenijo nabavili okoli 400 traktorjev — osebno menim, da je to celo premalo — vendar jih je po drugi strani preveč, če upoštevamo, da so ti traktorji brez priključkov in da so najrazličnejših tipov.

Nadalje, zakaj stroji v kmetijstvu danes še niso dovolj rentabilni? Po eni strani ugotavljamo, da imamo še ogromna neizkoriščena sredstva tako v zveznih kot v republiških ter zadružnih skladih, po drugi strani pa ugotavljamo, da stroji v kmetijstvu niso rentabilni, ker so usluge še vedno predrage. Če moramo namreč za nabavo strojev najemati investicijske kredite, plačevati anuitete in obresti od osnovnih sredstev, potem so seveda stroji spričo tega, da se zlasti pri kmetijskih zadrugah relativno malo uporabljajo, še vedno predragi. Nekoliko drugačna je ta stvar pri kmetijskih posestvih, kjer so stroji rentabilnejši in to zato, ker jih več uporabljajo. Če pa naš kmet uporablja še vedno v pretežni meri vprežno živino, je to razumljivo, ker je ta zanj še vedno cenejša kot pa uporaba strojev, ki so na razpolago pri kmetijski zadrugi. Če težimo za tem, da se ekonomski odnosi na vasi spremenijo, potem moramo prilagoditi uporabo teh strojev naši kmetijski proizvodnji in napraviti to uporabo dostopno, ker sicer še dolgo ne bomo mogli pri kmečkem delu spodriniti vprežne živine. Zaenkrat pa je tako, da moramo od strojev plačevati amortizacijo in anuitete, čeprav so posamezni stroji le nekaj mesecev v uporabi. Že več let razpravljamo, bodisi v skupščini ali pri Glavni zadružni zvezi o tem vprašanju, pa še vedno nismo prišli do rešitve, da bi se namreč sezonski stroji, ki so v uporabi samo dva ali tri mesece, obremenjevali z dajatvami le za tisto dobo, temveč moramo kot rečeno te dajatve plačevati ne glede na to, ali se stroji uporabljajo ali ne. Zato mislim, da bi bilo nujno, da se te stvari uredijo, ker bi bile potem tudi strojne usluge, ki jih nudijo kmetijske zadruge, cenejše in bi tudi med kmeti bilo večje povpraševanje po teh uslugah. Reči je treba, da danes ni več težko prepričati kmeta o prednostih strojne obdelave, kot je bilo to še potrebno pred nekaj leti, vendar spričo stanja, kakršno je sedaj, kmet razumljivo te usluge odklanja.

Omenil bi še vprašanje skladov za pospeševanje kmetijstva. Danes na občini ne vemo prav, kaj so pravzaprav skladi za pospeševanje kmetijstva. V družbenem planu je rečeno, da je to sklad za napredek vasi. Ali pa se ta sklad lahko uporabi za kanalizacijo ali za elektrifikacijo ali za kmetijstvo, ni to nikjer povedano, temveč je samo rečeno, da je to sklad za napredek vasi. Zato seveda tudi nihče ne ve, ali je pravilno ali nepravilno te sklade uporabiti. To je ena stvar. Druga stvar pa je vprašanje okrajnih skladov za pospeševanje kmetijstva. Osebno menim, da bi se večji del sredstev okrajnih skladov za pospeševanje kmetijstva moral prenesti na občinske ljudske odbore in na kmetijske poslovne zveze, ki so organizirane za eno ali dve občini, ker so te organizacije danes dejansko brez vsakih sredstev. Na ta način bi te organizacije mogle v resnici zaživeti in izpolnjevati naloge, ki so jim postavljene.

Poseben problem predstavljajo kmetijska posestva. Določila zakona o zemljiškem maksimumu iz leta 1953 in zakona o odpravi viničarskih razmerij smo dosledno izvedli. Vendar prav tu nastaja sedaj neko nerazumljivo nesorazmerje. Medtem ko smo industrijske obrate opremili z vsemi osnovnimi sredstvi ter jih dali v upravljanje delovnim kolektivom, so kmetijska posestva dobila samo zemljo brez vsakih osnovnih sredstev, se pravi brez skladišč, brez hlevov, strojev, živine itd. Če bi hoteli, da bi kolektivi ta posestva mogli uspešno upravljati, potem bi jim morali dati na razpolago tudi mehanizacijo, orodja

in vsaj osnovno čredo goveje živine itd. Če pa si mora kolektiv ta sredstva sam oskrbeti, pomeni to, da mora najeti kredit, za katerega je treba letno odplačevati anuitete, poleg tega pa še obresti na osnovna sredstva, da ne poudarim tudi tega, da so ti krediti največkrat le kratkoročni in jih nedograjena posestva v kratkih rokih težko odplačujejo. Nekoliko drugače je to pri na pol dograjenih posestvih, da o dograjenih posestvih sploh ne govorim, ker jih pri nas ni. Gre torej za nedograjena posestva, glede katerih ne more vso skrb prevzemati samo okrajni ljudski odbor. V našem okraju smo lansko leto morali kriti okoli 20 milijonov dinarjev izgube pri teh posestvih in smo za ta namen potrošili celoten sklad za pospeševanje kmetijstva. Mislim pa, da bi bilo treba v republiškem merilu ukreniti vse potrebno, ker menim, da vprašanje izgradnje kmetijskih posestev presega okvire okrajnih ljudskih odborov. Zato konkretno predlagam, da bi se prometni davek od hmelja uporabil za končno izgraditev teh posestev, ker se bo sicer resno postavilo vprašanje, ali še kaže ta posestva obdržati ali pa jih likvidirati.

Na kratko bi omenil še gozdarstvo. V gozdarstvu imamo — ne vem kako naj se izrazim — neke vrste anarhijo. Imamo namreč nekaj nad trideset zakonskih predpisov, vendar ne vemo, kateri so pravzaprav veljavni. Zato bi morali vendar že enkrat doseči, da se vsi ti predpisi vskladijo, da bi tako ljudski odbori kot kmetje vedeli, kateri predpisi danes v gozdarstvu veljajo. Te stvari je treba dokončno urediti, zlasti zaradi organizacije gozdarskih poslovnih zvez. Imamo na primer sklad za pospeševanje gozdarstva, vendar pa občine dejansko ne vedo, v kakšne namene naj se ta sklad uporablja in pri tem tudi ni prave kontrole. Na zborih volivcev ljudje sprašujejo, kako je pravzaprav s tem skladom in zahtevajo pojasnila, kje in za kaj se je uporabil ta sklad, človek pa jim ne more dati pravega pojasnila.

Poseben problem pa je prometni davek na rezan les za lastno uporabo. V zvezi s tem problemom bom prečital resolucijo, ki jo je podpisalo 22 poslancev Zbora proizvajalcev, s katero predlagamo, da se ta davek odpravi. Resolucija glasi:

»Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji 18. seji dne 4. februarja 1957 obravnaval vprašanje prometnega davka na rezan gradbeni les smreke, jelke in listavcev za lastno uporabo kmetijskih gospodarstev za gradnjo stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev in sprejel tole resolucijo:

1. Predlagamo spremembo prečiščenega besedila tarife prometnega davka (Uradni list FLRJ št. 16—153/56) na ta način, da se v oddelku a) tarifa za davek na promet rezanega lesa doda k tarifnim postavkam 51 in 52 dopolnitev, ki se glasi: »Davek po tarifnih postavkah 51 in 52 se ne plača za lastni rezan les, ki ga uporabljajo kmetijske zadruge, stanovanjske zadruge, kmetovalci, kmetijska posestva, delavci in uslužbenci za gradnje in velika popravila svojih poslopij.« Ta dopolnitev naj bi veljala za les, ki se uporablja za lastne potrebe kmečkih gospodarstev, kmetijskih posestev, delavcev in uslužbencev.

2. Namesto prometnega davka, zaračunanega v odstotkih po tržni vrednosti rezanega lesa za namene, omenjene pod 1. točko, naj se vpelje prometni davek v odstotkih za žagarsko reznino.

3. Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlaga Ljudski skupščini FLRJ in Izvršnemu svetu FLRJ, naj sedanjo tarifo davka na promet rezanega lesa spremeni in dopolni tako kot predlaga ta resolucija.«

Obrazložitev: Proizvodnja in potrošnja lesa kot čedalje važnejše surovine dobivata v družbenem gospodarstvu vedno večji pomen. Stanje gozdov, ki so

veliko družbeno premoženje in njihovemu vsestranskemu pomenu za proizvodnjo lesne gmote je posvečena velika skrb. To se kaže v gozdno gospodarski politiki, katere osnove so podane v zakonu o gozdovih in drugih zakonskih določili o gozdem in lesnem gospodarstvu.

Ukrepi te politike težijo med drugim za tem, da se les čimbolj racionalno izkorišča in da se postopno letni prirast lesa dvigne nad letni posek. Stanje v zasebnih in združenih gozdovih v Ljudski republiki Sloveniji pa je po oceni tako, da je povprečni posek še vedno za okoli 15 % večji od prirastka. Izvajanje take politike pa ovira med drugim tudi prometni davek na rezan les za domačo potrebo. To povzroča, da je letni posek v gozdovih zasebnikov znatno večji kot bi bil sicer, obenem pa povzroča neracionalno izkoriščanje lesa.

Prometni davek se odmerja v višini od 20 do 22 % tržne cene lesa. Povprečna srednja cena rezanega lesa smreke in jelke znaša okrog 23 000 dinarjev. Od te cene se plača prometni davek v višini 22 %. Če k temu prištejemo še ostale stroške, kakor na primer prispevek v sklad za obnovo gozdov, stroške za reznino, ki znašajo okoli 900 din od kubičnega metra, in stroške prevoza, znašajo vsi ti stroški povprečno najmanj 8 000 dinarjev od kubičnega metra. Pri navedenih stroških pa tvori največjo postavko prometni davek.

Ta prizadene še zlasti gospodarstva v hribovitih krajih, kjer sta glavni panogi živinoreja in gozdarstvo. Zaradi klimatskih in terenskih razmer in pa zaradi smotrne reje živine morajo kmečka gospodarstva v teh krajih vzdrževati veliko število kmečkih gospodarskih zgradb, kar v ravninskih predelih, posebno še v drugih republikah, kjer je malo padavin, to v tolikšni meri ni potrebno. Vzdrževanje velikega števila zgradb zahteva tudi veliko potrošnjo rezanega lesa. Da bi gospodarstva krila visoke stroške za prometni davek, izsekajo večjo količino lesa kot bi jo sicer potrebovali za svoje potrebe. Zaradi tega gre plačevanje prometnega davka v večji meri na račun povečanega poseka gozdov. Dohodki iz kmetijstva, zlasti v hribovitih področjih, niso taki, da bi kmečka gospodarstva z njimi lahko krila vse izdatke, vključno vzdrževanje in obnovo zgradb. Pa tudi v ravninskih predelih je prometni davek občutno breme, ki prav tako, čeprav v manjši meri povzroča škodo gozdnemu gospodarstvu.

Pri razvijanju kmetijstva in živinoreje ima gozd pomembno vlogo. Gozd je v splošnem, posebno še v hribovitih predelih nujno dopolnilo kmetijskega gospodarstva, pa najsi bo to v družbenem ali pa privatnem sektorju. Prav dejstvo, da mnoga zadružna in tudi nekatera državna kmetijska gospodarstva nimajo lastnih gozdov, zelo ovira njihov razvoj. Potrebno in pravilno bi bilo, da bi vsa kmetijska gospodarstva, tako državna kot zadružna, imela svoje gozdove in dobivala po potrebi tehnični les za vzdrževanje in urejanje svojega gospodarstva po primernih cenah. Hkrati pa naj bi bil rezan les oproščen prometnega davka.

Iz vsega navedenega je razumljivo, da gre povečanje dajatev za prometni davek na škodo gozda. S tem doseže ta predpis ravno nasprotni cilj, kakor je bil njegov osnovni namen. Eden izmed razlogov uvedenega prometnega davka na rezan les za domače potrebe je bil ta, da bi prisilil lastnike gozdov k racionalnejši porabi lesa. Vendar, kakor kaže praksa, ta ukrep ni dosegel svojega namena. Ne samo to, da se z visokim prometnim davkom na rezan les povečuje posek lesa, temveč se s plačevanjem tega davka sili kinete tudi k temu, da se vračajo ponovno k srednjeveškemu načinu rezanja lesa na roke. Nadalje se ljudje izognejo plačilu visokega prometnega davka tako, da neposredno upo-

rabljajo bodisi hlodovino ali kar je še slabše, da les tešejo, s čimer nastajajo veliki odpadki, ki gredo v škodo lesnih zalog. S temi načini obdelave lesa se povzroča našemu gospodarstvu velika škoda, ker nastajajo pri rezanju lesa na roke ali pri tesanju mnogo večji odpadki, kakor pa bi sicer. Prometni davek na rezan les za domače potrebe pa prizadene tudi delavce in uslužbence pri gradnji stanovanjskih hiš, kar zavira hitrejšo gradnjo novih stanovanj.

To resolucijo so podpisali ljudski poslanci: Milan Dimnik, inž. Anton Koželj, Franc Rožanc, Leopold Boštjančič, Ivan Tomažič, Ivan Hercog, Anton Hafner, Pavel Korošec, Jože Lukač, Milan Lacko, Zvone Labura, Feliks Razdrih, Štefan Pavšič, Anton Truden, Peter Naglič, Stane Keber, Stane Šmid, Matija Pfajfar, Ivan Curk, Viktor Pintarič, Jaka Mojškerc in Andrej Stegnar.

Predsednik Miha Marinko: Tovariši! Menim, da ta konkretni in praktični predlog, ki ga je dal ljudski poslanec Anton Truden, spada k razpravi o podrobnostih, vsekakor pa naj ga Zbor proizvajalcev pretrese sam.

Zeli še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Tovariši! Predlog letošnjega družbenega plana je rezultanta uspehov prejšnjih let in pa stremljenja, kako doseči čim večje uspehe pri obstoječih proizvodnih sredstvih. V načelu bi se dotaknil poglavja, ki govori o industriji, ker menim, da je to poglavje najbolj aktualno, čeprav je treba priznati, da instrumenti družbenega plana, kakor so postavljeni — če se izrazimo tako, kakor je navada med nami tehniki — kažejo včasih nekoliko napačen kosinus fi. Da je to res, je dokazala že dosedanja precej živahna diskusija o družbenem planu. Tu nas predvsem zanima delitev dohodka. Da je sedanja delitev dohodka že nekoliko preživela našo obliko družbenega upravljanja, je nesporno. Letošnji plan predvideva nasproti lanskemu povečanje proizvodnje v industriji za 7 %. Če pogledamo podatke, ki so na razpolago, pa vidimo, da so se žaloge določenih izdelkov v letošnjem oziroma v lanskem letu povečala za 1 300 milijonov, to se pravi, da industrija svojo proizvodnjo krepko dviga. Vkljub temu pa je vprašanje proizvodnosti dela še vedno odprt problem. Spominjam se, da sem bil nekoč na predavanju, ko je nek inženir, ki se je vrnil iz Amerike, rekel, da je v Ameriki proizvodnost tako visoka zaradi tega, ker se tam oslanjajo na tri važne stvari: prvič, na delo inštitutov in znanstvenih laboratorijev, drugič, na njihov patentni sistem in tretjič, na zadostno stimulacijo delovne sile.

Tovariši! Za nas je to enako važno. To osnovo imamo tudi pri nas že pravzaprav postavljeno, vendar je preveč zanemarjeno. Vzemimo konkretno vprašanje novatorstva, ki smo ga krepko zanemarili, v kolikor pa se je porajalo, ga nismo stimulirali tako, kakor bi ga lahko. Po mojem mnenju je treba dati tej stvari večjega poudarka, da bodo kolektivi oziroma ljudje, ki so tega sposobni, še nadalje dvigali svojo storilnost.

Nadaljnji element, na katerega računamo, je povečana kooperacija med posameznimi podjetji. Tu pa zadenemo na instrumente, ki to stvar krepko zavirajo. Obravnavano je že bilo vprašanje večkratnega zaračunavanja prometnega davka. Če neko podjetje, ki zaradi pomanjkanja strojnega parka ali zaradi kakšnega drugega vzroka naroči izdelavo nekega predmeta pri drugem podjetju, potem tisto podjetje uslugo, ki jo je opravilo, tako krepko zaračuna, da se ne moremo čuditi, zakaj podjetja strme za neko avtarkijo, se pravi, da teže k temu, da bi vsako stvar, ki jo potrebujejo pri svoji proizvodnji, izdelala sama.

Nihče pa pri tem ne pomisli, koliko nas to stane, ko moramo vedno znova vlagati investicije v nova proizvodjalna sredstva, ki so potem morda izkoriščena komaj do 20 ali 30 %.

Nadaljnja stvar, ki zelo vpliva na stimulacijo oziroma na produktivnost, pa je delitev dobička, o čemer je bilo že toliko govora. Če vzamemo za primer neko srednje podjetje, denimo iz elektrogospodarske stroke, ki zaposluje, recimo okoli 500 ljudi in je pri celotni vsoti 210 milijonov investiranih osnovnih sredstev ustvarilo v enem letu 250 milijonov dinarjev čistega dobička, in če ta dobiček po danes veljavnih planskih instrumentih delimo na razne sklade, bomo videli, da se pri najbolj pametnem gospodarjenju in dobri organizaciji takemu podjetju komaj posreči, da svojemu kolektivu zagotovi trinajsto plačo. To pa je tudi vse, kar podjetje lahko doseže, da ne govorim o skladu za samostojno razpolaganje. Zgodi pa se celo, da ob koncu leta včasih podjetje nima niti toliko sredstev v tem skladu, da bi si moglo nabaviti en sam primež. Vendar se taki primeri pogosto dogajajo. Vzporedno s tem pa nastaja tudi problem dotoka sredstev v naše komune in vprašanje, kako bomo ta občinski aparat, ki je postal že precej okoren, pripravili do tega, da bo s sredstvi, ki jih ustvarjamo, tudi pravilno razpolagal. Občine so postale že velike administrativne enote, ki pa so v preteklem letu komaj kriile svoje tekoče izdatke. Ta pojav so naši poslanci v Beogradu močno napadli. Ker pa določajo občinam dotok sredstev zvezni predpisi, mi glede tega ne moremo ničesar ukreniti. Toda po mojem mnenju je pravilno, da to stvar vedno znova poudarjamo, ker menim, da so okviri, ki so bili postavljeni občinam, vsaj pri nas v Sloveniji, že zastareli.

Enako je to tudi z delavskimi sveti. Tovariši, če ne bomo delavskih svetov po proizvodnih podjetjih zadolžili z večjimi in odgovornejšimi nalogami, potem bo delo v delavskih svetih postalo počasi dolgočasno. Kaj pa navsezadnje delavskim svetom še preostane razen tega, da spričo togo odrejenih predpisov lahko razpravljajo samo še o tem, kako bodo delili plače, ali jih bodo delili linearno, ali pa bodo na ne vem kakšen način stimulirali tiste, ki se za dvig proizvodnje najbolj zavzemajo.

Vzporedno s temi problemi, ki nastajajo v industriji, pa obstaja še tudi problem, ki ni majhen, in ki nam je v preteklih letih povzročil veliko škode. To je problem preskrbe z električno energijo. Pomanjkanje električnega toka postaja vsako leto bolj pereče in bi po mojem moral za to vprašanje vendarle nekdo odgovarjati. Če predvidevamo, da bomo zgradili toliko in toliko central ter daljnovodov — konkretno mislim tu na daljnovod iz Jablanice do nas — in bi vse to bilo o pravem času dograjeno, potem bi voda ne tekla toliko časa čez jez, temveč bi naši kolektivi pridobili na milijone kilovatnih ur. Zato je po mojem mnenju treba to stvar postaviti z vso ostrino. Tudi tovariš Kardelj je v svojem referatu, ki ga je imel v Beogradu, popolnoma pravilno označil planerske urade za tehnokratske. Tovariš Kardelj je v svojem govoru omenil, da je že zadnji čas, da začnemo bolj smotrno uporabljati sredstva, s katerimi že razpolagamo, ne pa da se kljub temu, da populariziramo varčevanje, še vedno nismo mogli otresti raznih megalomanskih načrtov investiranja, ki so bili večkrat vse drugo kakor pa dokazani s potrebo. Obratna sredstva, ki so bila odobrena podjetjem v večini primerov niso zadoščala. Iz podatkov zvezne industrijske zbornice je razvidno, da so imela samo podjetja elektroindustrije v 1956. letu 30 % vseh delovnih dni blokirane račune v bankah. Kolikšno škodo povzroča to našemu gospodarstvu, si lahko mislimo. Po mojem mnenju bo treba obratna sredstva po podjetjih zvišati že zaradi tega, ker se dvigajo, kot sem že

prej rekel, zaloge določenih izdelkov in polizdelkov, ki so narasle za 1 300 milijonov, kar razumljivo močno bremeni podjetja.

K obravnavanju stanovanjskega standarda pa bi rekel naslednje. Stanovanjski standard se nam ne posreči dvigniti na zadostno višino predvsem zaradi tega, ker še do danes nismo prešli na ekonomsko stanarino. V predvojnih razmerah je nekdo, ki je zaslužil mesečno 2000 dinarjev, plačal za stanovanje, ki je bilo količkaj vredno, 250 dinarjev. Če to pomnožimo z deset bi znašala današnja najemnina za tako stanovanje 2500 dinarjev. Danes pa je malo stanovanj, za katere se plačuje 2500 dinarjev najemnine, ker so večinoma vse najemnine znatno nižje. Zato tudi ljudje niso stimulirani, da bi gradili stanovanjske hiše, če pa jih že grade, jih grade izključno za lastno uporabo, ker vsakdo meni, češ, saj nisem nor, da bi vlagal sredstva tja, kjer se mi ne rentirajo. Treba pa je vedeti, da bomo povečali stanovanjski fond le, če bomo zainteresirali slehernega, da bo svoja sredstva vlagal v stanovanjsko izgradnjo.

Veliko smo že govorili o standardu delovnega človeka. To je bila razgibana diskusija, za katero mislim, da je prav, da jo še tu nekoliko obnovimo. Po mojem mnenju ne bomo z neprestanem dviganjem tarifnih postavk ničesar dosegli. Podjetja niso bila po mojem mnenju stimulirana za to, da bi cene svojim produktom znižala, ker se jim še vedno bolj izplača doseči dobiček na lahek način in to z zvišanjem cen. Menim pa, da bi se lahko standard našega človeka znatno izboljšal že s tem, če bi znižali cene osnovnim življenjskim predmetom, ki jih delovni človek dnevno rabi. Tu mislim predvsem na cene tekstilnega blaga, ki ne vzdrže primerjave s predvojnimi cenami. Tekstil, obutev, kurjava in stanovanje, to so osnovne stvari, ki jih potrebuje naš delovni človek. In prav pri cenah teh stvari je po mojem mnenju treba iskati rešitve za dvig življenjskega standarda. O avtomobilu ali o čem podobnem pa ni vredno niti govoriti, kajti če bi si hotel delovni človek po današnjih cenah kupiti avto, potem bi moral živeti ravno 90 let, preden bi spravil skupaj milijon dinarjev, kolikor je današnja cena avtomobilu. Če pa pogledamo, kako je to v drugih deželah, bomo videli, da se tam prodaja blago za široko potrošnjo po tako nizkih cenah, da naše cene z njihovimi sploh ne vzdrže primerjave. Zaradi tega se tudi naša podjetja pri izvozu, katerega toliko propagiramo, težko pojavljajo kot enakovreden partner na zunanjem trgu. To ni morda zaradi nizke proizvodnosti, saj je navsezadnje proizvodnost tudi pri nás v nekaterih podjetjih dokajšnja, temveč zaradi naše strukture cen. Če pomislimo na to — navajam spet podatke za elektroindustrijo — da je pri izdelkih elektroindustrije upoštevana mezda v prodajni ceni samo s 4 %, vse drugo pa je material, potem vidimo, da imamo tu opravka z disproporcem, o katerem moramo temeljito razmisliti. Zato se mi zdi, da delovni kolektivi naših podjetij posvečajo premalo pažnje tudi varčevanju z materialom. Določeno vlogo imajo pri tem seveda tudi gospodarski instrumenti. Toda vedeti je treba, da si ne bomo kdovekaj pomagali, pa če bi sedanjo proizvodnjo dvignili tudi za 100 %, ker bomo pri sedanjih inštrumentih mogli prodajno ceno znižati komaj za 2 %, kar pa je toliko kot nič. To je povsem jasna računica, zato je treba vprašanju cen reprodukcijskega in pomožnega materiala posvetiti največjo pozornost. Če bomo rešili ta problem, potem se bomo tudi na zunanjem trgu, za katerega se borimo, laže pojavljali in tudi uspešneje uveljavljali.

V zvezi z razpravo, ki jo je načel o kmetijstvu oziroma o gozdarstvu moj predgovornik pa moram reči, da sem tudi jaz svojim volivcem obljubil, da bom

v skupščini sprožil vprašanje odprave prometnega davka na rezan les, ki ga kmetje potrebujejo za lastno porabo. Vendar moram reči, da je to vprašanje izredno kočljivo zaradi tega, ker je zelo težko določiti take inštrumente, s katerimi bi bilo mogoče kontrolirati, ali bo ta les resnično porabljen za lastno porabo. Nesporno pa je, da je treba to vprašanje na kakršen koli način rešiti, kajti če pogledate gospodarska poslopja po kmetih, boste videli, da so marsikje v tako žalostnem stanju, da prav gotovo ne delajo časti našemu gospodarstvu, kmet pa si pri sedanjih cenah gospodarskega poslopja ne more obnavljati. Toda v kolikor se načenja razprava o odpravi prometnega davka na rezan les, potem je hkrati treba načeti tudi razpravo, kako ustvariti take inštrumente, ki bodo preprečili, da bi prišlo do zlorab, kar pa je seveda stvar širše razprave in razmišljanja.

Omenil bi še eno stvar, ki prav tako zadeva kmetijstvo. Ugotoviti moramo, da kmetijske zadruga niso izpolnile v celoti našega pričakovanja. V kmetijstvo neprestano investiramo, ustanavljamo razne inštitute in še ne vem kaj, vendar vse brez pravega haska. Če vložimo v industrijo za 210 milijonov dinarjev obratnih sredstev, nam ta sredstva že v enem letu dajo 250 milijonov dobička. Tako bi morala tudi sredstva, ki jih vložimo v kmetijstvo, dati dovolj kmetijskih proizvodov ne samo za kritje domačih potreb, temveč tudi za povečanje izvoza. Temu pa ni tako, kar nam dokazuje tudi zvezna statistika. Zato bi se naše zadruga morale že enkrat začeti pečati predvsem s tisto dejavnostjo, zaradi katere so zadruga bile ustanovljene, ne pa, da se ukvarjajo z vsemi mogočimi stvarmi kot s kino predstavami, s prekupčevanjem in še z ne vem kakšnimi posli. To sem torej hotel povedati v zvezi z vprašanji, ki sem jih načel.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Gregor Klančnik: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Razpravo bi nadaljeval pri vprašanjih, ki so jih načeli že moji predgovorniki. Tovariš Brečko iz Hrastnika je načel vprašanje anuitet za stanovanjsko izgradnjo. Dejstvo je, da tu resnično obstaja problem. Problem pa je v tem, da je treba anuitete za stanovanjsko izgradnjo iz stanovanjskega fonda plačati v breme sklada za samostojno razpolaganje. Zaradi tega je to problem zlasti pri manjših podjetjih, ki imajo manjši dobiček in takih kreditov sploh ne morejo najemati. To se je zlasti pojavilo na našem področju, kjer se je občinski ljudski odbor na osnovi neke sugestije držal načela, da je za gospodarske organizacije treba dajati te kredite na kratke roke, da se čimprej vračajo. Tako naj bi se ta sklad hitreje povečeval, s čimer bi se omogočila obsežnejša stanovanjska gradnja. Pri tem pa so šli celo tako daleč, da so take kredite dajali samo za tri leta. Zaradi tega so se seveda že sedaj pojavili primeri, da nekatere gospodarske organizacije tega kredita ne morejo najeti, ker niso finančno dovolj močne. Z leti pa se bo ta problem lahko še povečal. Če bi po istih principih delali dalje, bo v petih letih ta sklad samo še fiktiven in si nihče iz tega fonda ne bo mogel izposoditi sredstev, kar seveda ne bo pozitivno vplivalo na stanovanjsko gradnjo. Zato mislim, da je treba anuitete za to posojila iz stanovanjskega sklada plačevati prav tako kot druge kredite in to vsaj pred delitvijo dobička med okrajem in gospodarsko organizacijo, če že ne pred delitvijo z zvezo. Slično je to tudi pri kreditih, ki jih najemamo iz okrajnih ali iz republiških skladov. Anuitete se za te kredite morajo plačati po odbitku zveznega davka od dobička, kar zopet

postavlja podjetja v neenak položaj nasproti podjetjem, ki dobivajo zvezne kredite. Kajti anuitete za zvezne kredite se vplačujejo pred delitvijo dobička. Tudi ta problem bi bilo treba enkrat rešiti.

Problem, ki pa je prav za našo slovensko industrijo, ki je relativno zastarela, dovolj pereč, je problem blokirane amortizacije. Mislim, da bi bilo prav, da se tudi ta problem enkrat bolj resno načne. Blokirano amortizacijo, namenjeno za nadomestitev, je treba, če ne vso naenkrat, pa vsaj postopoma vračati podjetjem. Prepričan sem, da bi se ta sredstva koristno vložila v stara podjetja, ker le-ta še danes prispevajo glavni delež našemu gospodarstvu, in bi s tem bila najbolj koristno naložena.

Nadalje bi se dotaknil problema produktivnosti dela in izboljšanja življenskega standarda, kar je osnovni namen letošnjega družbenega plana. Mislim, da ni prav, da se pri obravnavanju vprašanja produktivnosti dela omejujemo samo na industrijo. Če obravnavamo problem produktivnosti dela, potem ga moramo obravnavati z vidika celote. Lanskoletni rezultati kažejo, da sta industrija in rudarstvo dvignila proizvodnjo za 7 %. Narodni dohodek se je v naši republiki dvignil le za 2 %, čeprav je zaposlenih 700 000 aktivnega prebivalstva. Od tega števila jih je 325 000 v uslužbenskem razmerju, in sicer le 147 000 v industriji in rudarstvu ter 23 000 v prometu ali skupno 170 000. Tako je prav teh samo 170 000 zaposlenih pravzaprav dvignilo proizvodnjo za 7 % v industriji in rudarstvu za 7 % in v prometu za 8 %, ali skupno povprečno za nekaj nad 7 %. Celotni narodni dohodek pa se je, kot rečeno, dvignil le za 2 %, ki bi se pa zreduciral le na 0,5 %, če bi povečano proizvodnjo razdelili na 700 000 zaposlenega prebivalstva oziroma bi se zreduciral na ničlo, če bi to povečanje narodnega dohodka gledali z vidika produktivnosti dela. Zato mislim, da moramo vprašanje produktivnosti dela obravnavati z vidika celote. Ko je odbor za proračun Zbora proizvajalcev razpravljal o proračunu, je ugotovil, da hočejo vse ustanove in inštituti imeti večja sredstva. Če pa hočemo dobiti večja sredstva, potem moramo v prvi vrsti povečati produktivnost, za kar pa se moramo vsi prizadevati. Dejstvo pa je, da je 52 000 ljudi ali 7,5 % od vsega aktivnega prebivalstva zaposlenih izven tovarn na delovnih mestih, ki s svojim delom v ustanovah neposredno ničesar ne prispevajo k ustvarjanju vrednosti. Mnenja sem, da bi bilo prav, da tudi teh 52 000 zaposlenih sodeluje pri povečanju produktivnosti dela, kajti le tako bomo mogli doseči zaželeni smoter.

V zvezi s tem pa bi se dotaknil še novega predloga zveznega izvršnega sveta o novi delitvi dohodka podjetij, katerega namen je, da bi se povečala produktivnost dela in posredno s tem stabilizacija našega trga. Vendar, če ta predlog podrobneje pregledamo, pridemo da zaključka, da to ne bo mogoče doseči. To pa zaradi tega ne, ker ta predlog stimulira predvsem le povišanje cen. Mislim, da je vsakemu izmed nas jasno, da poviševanje cen ne prinaša nobene vrednosti oziroma, da gre tu za fiktivno vrednost, od katere prebivalstvo nima ničesar. Predlog Zveznega izvršnega sveta prepušča kolektivom vsa sredstva, ki jih kolektivi pridobe z relativnim zniževanjem stroškov pri delovni sili, vendar pod pogojem, če v enakem odnosu povečajo dobiček. Predlog temelji na razmerju med lanskoletnim dobičkom in med lanskoletnimi izplačanimi plačami po tarifnem pravilniku. To pomeni, da kolektiv ne more doseči večje udeležbe pri dobičku, če mora zaradi inozemske intervencije ali zaradi domače konkurence znižati cene. Če ni hkrati dosegel tudi večjega dobička lahko kolektiv še tako zniža stroške pri plačah, vendar od tega ne bo imel ničesar. Za primer naj konkretno navedem železarno Jesenice, ki je pred tem, da se

ji povečajo materialni stroški za 800 milijonov dinarjev, ker se bo zvišala cena vareške rude. To praktično pomeni, da bo ta kolektiv imel za 800 milijonov manj dobička. Če ta kolektiv tudi za 20 % zniža stroške pri plačah ali pa za 20 % poveča produktivnost dela, ne bo od tega ničesar imel, ker ni hkrati povečal tudi dobička. S tem se odnos med tarifnimi postavkami in dobičkom iz lanskega leta ni spremenil, temveč se je v resnici poslabšal. Če v zvezi s tem govorimo o neki stimulaciji, potem je predlog za novo delitev dohodka podjetij stimulativen le za tiste, ki bodo mogli povečati cene oziroma, ki bodo imeli to srečo, da bodo surovine nabavljali po nižji ceni in hkrati zniževali stroške proizvodnje. Pri tem pa gre še za nekaj drugega. Rečeno je, kar je sicer lepo slišati, da se s tem predlogom stimulira tudi znižanje stroškov proizvodnje. Vendar je tudi ta primer popolnoma enak onemu, ki sem ga prej navedel. Tudi pri zniževanju stroškov proizvodnje participira kolektiv le pod pogojem, če hkrati v enakem odnosu povečuje dobiček. To pa pri vsakem kolektivu ni mogoče. Kolektiv bo po naturalnih pokazateljih sicer lahko znižal stroške proizvodnje, toda jih ne bo znižal po vrednostnih pokazateljih, izraženih v dinarjih, zaradi česar tudi ne bo dobil posebnega deleža. Drugačna pa bo ta stvar na primer za Vareš. Ta bo brez znižanja lastne cene in le z dvigom prodajnih cen pridobil 800 milijonov dinarjev. To pomeni, da se zopet stimulira tistega, ki dviga cene in ta v vsakem primeru samo pridobi. Kje je potem logika? Po mojem mnenju je tu ni.

Naj za primer navedem, kako je stimuliran posamezni kolektiv za povečanje dobička. Če podjetje zniža za 3 % stroške za delovno silo, bi dobil 2,83 % dobička, če zniža stroške proizvodnje za 3 %, dobi že 3,87 %, če pa poviša cene za 3 % pa dobi celo 6,88 % dobička.

Negativna stran predloga je tudi v tem, da ta bolj stimulira podjetja, ki ustvarjajo relativno manjši dohodek, kar nam dokazuje naslednji primer. Pri dohodku 100 milijonov dinarjev ima neko podjetje 30 milijonov, drugo pa 80 milijonov plačnega sklada. To se pravi, da imata podjetji pri enakem dohodku različni plačni sklad. Če ti dve podjetji povečata dobiček za 20 %, dobi prvo podjetje 6 milijonov od dobička, drugo podjetje pa dobi 16 milijonov.

Neutemeljenost predloga se vidi tudi iz naslednjega primera. Podjetje, ki ima 200 milijonov materialnih stroškov in ima 50 milijonov plačnega sklada ter ustvari 50 milijonov dobička, dobi pri 5 % znižanju cene 5 milijonov od dobička. Če pa isto podjetje zviša cene za 5 %, pa dobi od dobička 7 in pol milijona dinarjev. Zato menim, da tak predlog ni dober in tudi ne koristen, ker lahko vodi samo k zvišanju cen, ne pa nasprotno. Mislim, da bi se v vsakem primeru moralo stimulirati le zniževanje lastne cene, to je zniževanje stroškov proizvodnje.

Predsednik Miha Marinko: Menim, da je kritika tega predloga brezpredmetna, ker to ne spada k dnevnemu redu. Tovariš poslanec bo prav gotovo imel še priložnost govoriti o tem predlogu, trenutno pa imamo na dnevnem redu razpravo o predlogu družbenega plana.

Gregor Klančnik: Hotel sem samo opozoriti. Izvršni svet, da se je o tem predlogu razpravljalo v zvezni industrijski zbornici, ni se pa še o njem razpravljalo v republiških organih. Menim pa, da je prav in potrebno, da bi tudi ti organi o tem predlogu razpravljali in da bi iz naše republike izšel boljši predlog, kakor pa je ta.

Na kratko pa bi se še dotaknil problema negospodarskih investicij. Ko smo o tem problemu razpravljali v odboru za proračun, smo ugotovili, da je letos za negospodarske investicije izposojenih 1022 milijonov dinarjev. Obstoji pa nevarnost, da bo tem skladom težko vračati najeti kredit in da bo zaradi tega prizadeto naše gospodarstvo. Zato menim, da predlog odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, ki tak kredit celo povečuje od 1022 milijonov na 1087 milijonov, ni dober.

Predsednik Miha Marinko: Odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena od 18. uri in se je nadaljevala od 18.20 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo z razpravo. Besedo ima ljudski poslanec Matevž Hace.

Matevž Hace: Preden bi se v zvezi z razpravo o družbenem planu dotaknil z nekaj besedami kmetijstva in gozdarstva, bi vprašal, iz kakšnih razlogov je bila v tisku tako skopo obravnavana diskusija, in sicer plodna diskusija v naših odborih, posebno pa v odborih za gospodarstvo? Ne vem, ali so bili morda naši novinarji tako zaposleni ali kaj? (Smeh v dvorani.)

Tako v zveznih kot v naših skupščinskih odborih se je precej razpravljalo o kmetijstvu in kmetijski proizvodnji ter o vzrokih, ki so vplivali na to, da je kmetijska proizvodnja v letu 1956, če jo primerjamo z letom 1955, padla za 12 %. To je vsekakor zelo vznemirjajoče dejstvo, o katerem so razpravljali in še razpravljajo državljani in državljanke v naši deželi. Na državnih kmetijskih posestvih, združenih ekonomijah kakor tudi pri velikem številu privatnih kmetov, ki jih je v naši državi en milijon 700 000, v Sloveniji pa preko 200 000, so to danes zelo važna vprašanja, katerim bo treba posvetiti večjo pozornost kot do sedaj. Z zveznim družbenim planom je bilo sprejetih vrsto agrotehničnih ukrepov in določenih nekaj sredstev, da se polagoma napravi korak naprej v dvigu kmetijske proizvodnje. Tudi v naših gospodarskih odborih se je posvečala precejšnja pozornost dvigu kmetijske proizvodnje. Naša slovenska dežela seveda ne odloča pri proizvodnji osnovnih prehrabnih predmetov, kot so to žitarice in koruza. To je vsakomur več ali manj znano. Že pred vojno je Slovenija iz južnih pokrajin uvažala 10 do 12 tisoč vagonov krušnih žit. Drži pa to, da smo v Sloveniji napredovali zlasti pri živinoreji in pri proizvodnji krompirja.

Naš slovenski družbeni plan omenja, da je tudi pri nas lansko leto padla proizvodnja za 5 %, čeravno je bilo v lanskem družbenem planu predvideno, da se bo dvignila za 8 %. Eden izmed bistvenih in smotrnih gospodarskih ukrepov pa bi brez dvoma bil ta, da bi se v naši deželi uredila in stabilizirala davčna politika. Slovenski kmetovalci imajo precej razvit občutek za stabilnost davčne politike. Nestalna davčna politika kmetovalca bega, ustvarja pri njem nezaupanje in malodušje, kar vse vpliva na padec proizvodnje. Zavedati se moramo, da je kmet tesno povezan z naravo in da zato teži po neki stalnosti v gospodarski politiki, predvsem pa v davčni, pri kateri mora občutiti določeno jasnost in sigurnost. Po dvanajstih letih naše neodvisne države bi se zato morali potruditi, da bi se v kmetijstvu uvedla smotrna in perspektivna davčna politika, da bi naš kmet že v januarju vedel koliko davka, občinskih doklad, dopolnilnega davka in taks, bo moral v tem letu odrajtati državi. Razumljivo je, da je

na nestalnost davčne politike delno vplivala tudi industrializacija naše dežele. Toda hkrati je treba vedeti, da bo pri stabilni davčni politiki zasebni kmetovalec in zadružnik imel večje zaupanje do oblasti. Z zaupanjem pa raste volja in veselje do kmečkega dela. Hkrati s tem se dviga kmetijska proizvodnja v vseh panogah, pa naj bo to pri živinoreji, prešičereji, pri pridelovanju krompirja, žitaric, sadjarstvu, čebelarstvu, zelenjadarstvu itd. Tudi pri cenah umetnih gnojil bi bilo treba voditi smotrno politiko, ker so ravno umetna gnojila zelo važen činitelj pri dvigu kmetijske proizvodnje na vseh področjih kmetijstva.

Nadalje smo s taksami na gozdove ravno v goratih in gozdnatih predelih prizadeli precej ekonomske in politične škode. Gozdnati in gorati predeli že tako plačajo gozdno takso od lesa s prometnim davkom v višini od 3700 do 4200 dinarjev za kubični meter, uporabljajo pa izključno gozdne, vaške in občinske poti. Pri teh taksah na vozove pa je po zvezni uredbi hribovski kmet postavljen v isti položaj kakor nižinski kmet ali pa kmet v okolici mest, ki za prevoz uporablja ceste prvega in drugega reda in ki lahko dnevno na trgu ugodno vnovči svoje pridelke.

Iz raznih razprav smo obveščeni o melioracijskih delih na kanalu Tisa—Donava, za kar bo v desetih letih potrebno 50 milijard dinarjev. Hkrati pa vsi vemo, da je na jugu naše države ostalo več sto tisoč hektarjev neobdelane zemlje. Ali bi ne bilo pravilneje, da bi preje obdelali opuščeno zemljo in ukrenili vse potrebno, da se ta zemlja pravilno, smotrno in gospodarsko obdela, preden se dajo sredstva za velika melioracijska dela. Ko smo lansko leto obiskali Črno goro, so nam tamkajšnji voditelji pripovedovali, da se bo izsušilo Skadarsko jezero. Tudi mi imamo na Notranjskem čez 3000 ha zemlje, ki jo je treba meliorirati, in sicer je to področje Planinskega in Cerkniškega jezera. Vendar mislim, da bi se tako v slovenski deželi, kakor v državnem merilu pred temi melioracijami morali lotiti obdelave opuščenih kompleksov zemlje in podzeti vse moderne kmetijske ukrepe, da se ta zemlja obdela. K melioracijam pa bi pristopili takrat, ko bi bil obdelan sleherni ar zemlje tako v Sloveniji kot na jugu naše države. Zato naj bi se ta sredstva, ki so določena za dvig kmetijske proizvodnje, porazdelila tako, da bi res služila predvsem tam, kjer bodo najbolj služila dvigu proizvodnje in to ne glede na to, za kateri kraj gre.

Kadar govorimo o kmetijstvu in kmetijski proizvodnji, ne gre le za to, da bi dobro živel bodisi privatni kmet ali zadružnik ali pa kmetijski delavec na državnih posestvih, temveč gre predvsem za to, da se bo s povečano kmetijsko proizvodnjo na vseh področjih dvigalo tudi blagostanje naših delavcev in nameščencev, ki bi imeli na izbiro več kmetijskih predmetov po zmernih cenah. S tem bo porasla realna mezda, ki bo imela večjo veljavo.

Zdi se mi tudi nepravilno, da je izračun katastrskega dohodka izključno domena zveznih organov, konkretno geodetske uprave, ki je pred nedavnim poslala mimo našega Izvršnega sveta okrajnim ljudskim odborom katastrski izračun dohodka. Po tem izračunu bi bili gozdnati in hriboviti okraji zelo prizadeti. Tako bi ena izmed najbolj revnih vasi v moji volilni enoti, to je Babno polje, plačala po tem zveznem katastrskem izračunu 223 % več davkov, kot jih je do sedaj. Nekatere vasi pa bi plačale celo 300 % več davka. Zato bi bilo prav, da bi izračun katastrskega dohodka bil stvar republike, se pravi, stvar naših katastrskih in geodetskih uprav, ki boljše poznajo kakovost naše zemlje, kakor pa beograjski strokovnjaki. Slovenske obdelovalne površine se po kvaliteti nikakor ne morejo primerjati z Vojvodino in Bačko. Znano je dejstvo, da je obdelovalna

zemlja v Vojvodini najboljša v Evropi. To so strokovno že neštetokrat dokazana dejstva.

Kadar govorimo o dvigu kmetijske proizvodnje, bi morali misliti tudi na to, da bi dali dolgoročna posojila z nižjo obrestno mero za izboljšanje hlevov, silosov, za ureditev gnojniških jam, sadovnjakov itd. V hribovitih krajih pa je treba na osnovi zmogljivosti gozda dovoliti večjo sečnjo lesa, da bi si kmet lahko izboljšal in popravil svoja gospodarska poslopja.

Potrebno bi bilo tudi vedeti, koliko je bilo doslej danih dotacij za razvoj državnih in združnih posestev ter ekonomij, kolikoj so ta posestva dala skupnosti in kakšne ukrepe ter kakšno organizacijo dela bi bilo treba uvesti, da bi državna posestva in združne ekonomije bile res vzor v našem kmetijstvu. Želeti bi bilo, da bi se tudi združni forumi od vaše organizacije pa do visokega republiškega združnega foruma bolj ukvarjali s študijem, kako pomagati kmetijski proizvodnji, manj pa z neprestanimi in spreminjajočimi se organizacijskimi vprašanji, kajti proizvodnja je tista, ki sama po sebi narekuje takšno ali drugačno organizacijsko strukturo. Zelo težko pa je odgovarjati na razna vprašanja, kdaj bo nastopil tisti čas, ko prehranskih predmetov ne bomo več uvažali, kajti doslej smo morali tudi po 30 % izvozne vrednosti uporabiti za uvoz prehrane.

Dovolite mi tovariši, da v tej razpravi omenim še nekaj vprašanj s področja gozdarstva. V slovenski deželi imamo okoli 800 000 ha gozdov, od katerih je 300 000 ha državnih in združnih, 570 000 ha pa je v privatnih rokah. To se pravi, da največji odstotek gozdnih površin odpade na privatna gospodarstva. Takoj po vojni smo začeli organizirati gozdarsko službo. Pri tem pa nekaj drži. Medtem ko imamo v vsaki tovarni in skoraj v vsaki brajnariji izvoljen delavski svet in imamo družbeno upravljanje, pa s temi 570 000 ha gozda upravljajo več ali manj razni gozdarski strokovnjaki. Premalo ali pa skoro nič nismo pomislili, kako bi tistega, ki je 100 let gospodaril s temi gozdovi — in več kot 90 % slovenskih kmetov je znalo z gozdovi dobro gospodariti — vključili, da bi soodločal pri sečnji, pri gradnjah, pri čiščenju gozdov itd. Mi pa vse te stvari več ali manj prepuščamo nekim tisoč gozdarskim logarjem, med katerimi jih je mnogo tudi na pol pismenih. Zato bi bilo treba pri teh vprašanjih razmisliti, kako bi tudi tistega, ki je doslej iz roda v rod gospodaril s temi gozdovi, na nek način vključili, da bi pri teh stvareh soodločal. Neka komisija Izvršnega sveta je izdelala referat, kako naj se organizira gozdarska služba v nedržavnem sektorju. Vendar je iz tega referata razvidno le to, da se bodo osnovala nekakšne gozdarske poslovne zveze, pri čemer pa se je bati, da bi iz tega ne nastal nek velikanski aparat s stroji, avtomobili, opremo itd., ki bi za svoje vzdrževanje porabil polovico teh skladov, ki so namenjeni za gozdarstvo. Prav nič pa ni v tem referatu rečeno o tem, kako se bo dejansko delalo in kako se bodo upravljali ti gozdovi, čeprav vem, da bo o teh vprašanjih morala razpravljati tudi naša skupščina.

Danes je bilo tu omenjeno, da se je milijardo in nekaj milijonov dinarjev posodilo iz gozdnih skladov 15 različnim industrijskim podjetjem v naši deželi. Razumljivo je, da v vseh okrajih sprašujejo, kje je tisti denar in kdaj se bo vrnil. Na seji odbora za gospodarstvo smo o tem razpravljali in prišli do zaključka, da naj gre ta denar, kadar ga bodo podjetja začela vračati, nazaj v gozdni sklad, ne pa da se bo kje izgubil in se navsezadnje znašel v kakšnem skladu za investicije. Treba je vedeti, da so pobudniki gozdnih skladov imeli pred šestimi leti, ko so bili ti skladi ustanovljeni, pred očmi, da se bodo milijoni

in milijarde, ki se bodo zbrale v teh skladih, vračale zopet nazaj v gozdarstvo ter se investirale za gradnjo dobrih gozdnih cest in potov, za urejanje gozdov, za pogozdovanje krasa, za ureditev hudournikov itd. Vendar po šestih letih na žalost še ne moremo reči, da imamo glede tega kake posebne uspehe. Pred šestimi leti se je začela decentralizacija naše državne uprave. Takrat smo takoj dali občinam neke sklade v upravljanje. Sedaj pa, ko že dve leti govorimo o tem, da bi bilo treba še nadalje decentralizirati in dati občinam večje pristojnosti, pa je lansko leto izšla zvezna uredba, po kateri se ustanavljajo samo okrajni in republiški gozdni skladi. Kdor pa je pazljivo prebral razpravo, ki jo je napisal tovariš Kardelj, je mogel uvideti, da je v tej razpravi dan velik poudarek občinam in je rečeno, da je treba čimveč sredstev prenesti na občine. Kadar pa gre kaka komisija na občine, se kaj rado dogodi, da taka komisija ugotavlja, češ, da ta ali oni svet ne dela in podobno, kar seveda drži. Toda, razpravljati o prazni skledi je nekoliko dolgočasno. (Smeh med poslanci!) Vam se morda to zdi smešno, tovariši, toda to ni prav nič smešno. Mislim tovariši, da tu drži predvsem ena stvar. Če govorimo o decentralizaciji, če govorimo o tem, da je treba občinam nekaj dati, predvsem pa tistim občinam, ki nimajo industrije in so v gozdarskih predelih, tedaj bi morali najmanj 60 % tega gozdnega sklada pustiti za določene namene občinam. Preostalih 40 % pa naj bi se delilo med republiko in našimi okrajnimi veljaki. (Smeh v dvorani.)

O vsem tem smo razpravljali že lansko leto. Del naših okrajnih voditeljev pa je še danes mišljenja, naj tudi v bodoče ostanejo le republiški in okrajni skladi. Toda možje iz slovenskega Izvršnega sveta so se lansko leto postavili na stališče, naj se osnujejo tudi občinski skladi. Zato se mi po eni strani zdi čudno, da so okrajni veljaki za centralizacijo teh sredstev, ko so možje iz Izvršnega sveta še lansko leto bili za decentralizacijo. (Smeh med poslanci.) Dajmo si roke na srce in priznajmo, da je med nami še veliko takih, sicer dobro mislečih ljudi, ki pa imajo nezaupanje do občine. Mislijo si, češ, če bodo dali ta sredstva občinam, bodo tam kradli in jih bo treba zapirati, zato je bolje, da še obdržimo te stvari pri republiki in pri okrajih. Toda večina teh občinskih možakarjev je, tovariši, takih, ki so šli skozi revolucijo. Sicer pa, četudi damo tistih nekaj milijonov na občine, ne bo to nič hudega, saj imamo navsezadnje tam tistega okrajnega uradnika, ki bo gledal, da se bodo ta sredstva pravilno trošila. Iz prakse pa vemo, da se popravilo ceste ali čiščenje gozda plača šele takrat, kadar je izvršeno. Prav tako pa vemo, da je treba danes napraviti obširen birokratski »porcijunkelj«, predno dobiš sredstva za neko cesto in je zelo žalostno, da ugledni in napredni občinski možje za ta sredstva prosjačijo pri okrajnih voditeljih in okrajnih gozdnih upravah. Če se je že lansko leto naš Izvršni svet lotil teh stvari, bi potem iz tega mesta apeliral, da bi se te stvari, če že ne letos pa vsaj za leto 1958 skušale urediti tako, da bi se zvezna uredba dopolnila na tak način, da se poleg okrajnih in republiških skladov osnujejo tudi občinski gozdni skladi.

Druga stvar, tovariši. V Sloveniji imamo poleg strnjjenih gozdnih površin še tudi nekaj takih površin, ki so napol pogozdene. To so razne gmajne, vrtovi in podobno, kamor mora gozdar prav tako vtakniti svoj nos, da odkaže posek. Namesto, da bi gozdar bil v gozdu, mora tako tekati vsepovsod. Tudi to je stvar, ki bi jo lahko rešili z neko komisijo. Toda naše občine pravijo takole: Če nam ne dajo sredstev iz rednega gozdnega sklada, naj nam potem dajo vsaj sredstva iz negozdarskih površin. Vsaj ta sredstva naj ostanejo pri občini. Polovica bi se uporabila za pospeševanje kmetijstva, druga polovica pa za

komunalno. Nekdo bo morda sedaj rekel, češ kaj nam pa komunalna daje. Dobro, toda komunalna mora prav tako biti. V Sloveniji moramo popraviti še 10 000 km cest v občinskem merilu, poleg tega pa še 2800 km cest I. in II. reda. Popraviti moramo 600 mostov, od katerih je 320 mostov nujno potrebnih obnove. Vsa Dolenjska, Notranjska, Primorska in celo trboveljski okraj so, kot smo to zadnjkrat slišali v odboru za gospodarstvo, brez vode. To se pravi, da komunalno vprašanje ni tako neznatno vprašanje, kakor si to morda nekateri mislijo. Zato bo prej ali slej moral ta naš visoki slovenski dom o teh stvareh razpravljati in sklepati, čeprav morda večina izmed nas vidi samo tovarno in tiste milijarde. Mislim pa, da bo treba tudi na komunalno nekoliko misliti. Republiška cestna uprava ima v programu, da bo obnovo cest izvršila v tridesetih letih. To se pravi, da bodo še naši pravniki, če se bodo dobro obnašali, lahko sklepali o teh stvareh v tem domu. (Smeh med poslanci.)

Tovariši, še na nekaj bi rad apeliral. Ne mislim govoriti o tem, da je moja volilna enota dala letos čez 80 milijonov dinarjev za gozdni sklad in je iz sklada dobila komaj 15 % teh sredstev. O tem ne bom govoril zato, ker je tega občinskega jadikovanja bilo že dovolj. Opozoril pa bi na nekaj, na kar mislim, da bi v bodoče tiste komisije, ki bodo določale prispevek za gozdne sklade, ne smele pozabiti. Veliko govorimo namreč o našem slovenskem človeku in o njegovem blagostanju, toda kadar govorimo o tem, imamo bolj pred očmi milijarde, ki se natekajo v gospodarstvo, človeka pa ne vidimo. V naših gozdarskih predelih imamo konkretno vrsto preužitkarjev, vdov in podobno, ki morajo plačati takso v četrtem in petem vrednostnem razredu — kot jih to označujejo strokovnjaki — in morajo plačati prometni davek v višini 3700 dinarjev do 4200 dinarjev za kubični meter, enako kakor tisti, ki sam seka in vozi, zraven pa opravlja še druge usluge. Morda se bo to, kar bom povedal, zdelo nekomu, da je drobnarija, pa to ni. Vzemimo, da si je nek kmečki očanec, ki je star 70 do 80 let, zgovoril nek gozdič. Dobro, po vseh pravilih ta lahko letno poseka iz svojega gozda 10 m³ lesa. Od teh 10 m³ lesa mora odvesti skupnosti 42 000 dinarjev, za prevoz mora dati 20 000 dinarjev, za sekače 3 do 4 tisoč dinarjev in tako njemu samemu od te tako imenovane rente ne ostane več kot recimo 20 000 dinarjev. Od te vsote pa lahko možakar na leto pokadi ali pa začika, ko sedi doma za pečjo 12 000 dinarjev (smeh v dvorani), za preostalih 8000 dinarjev pa naj si potem kupi obleko, perilo in še časopis, da o knjigah niti ne govorim. To, tovariši, ni tako smešno, posebno ne, če si ogledamo tudi drugo stran tega vprašanja. Mi imamo sicer vrsto domov za onemogle, vendar ta možakar, ki še ima ta gozdiček, ne bo zlepa šel v tak dom. V dom za onemogle prihajajo večinoma taki, ki nimajo svojcev oziroma nikogar, ki bi skrbel zanje in mora občina zanje plačevati po 9000 dinarjev oskrbnine na mesec ali 108 000 dinarjev na leto. Zato tak možakar, ki ima gozd, takole razmišlja. Delal sem 50 let in ko sem gospodarstvo prevzel, je bilo samo 3 m³ prirastka na hektar, zdaj pa, ko sem gospodarstvo opustil, je 12 m³ prirastka. Medtem pa ostane meni le 20 000 dinarjev, tisti pa, ki je vse zapravil, je preskrbljen, ker plača občina zanj 108 000 dinarjev letno. Tudi take stvari bi torej bilo potrebno videti in jih upoštevati tam, kjer so gozdni predeli, ker se mi zdi, da na te ljudi včasih zelo pozabljamo. Kadar se določa višina prispevka in prometni davek je treba imeti pred očmi tudi tega človeka.

Upam tudi, da bodo sedanji predpisi o gozdarstvu poenostavljeni. Sedaj imamo 75 republiških in zveznih prepisov, ki urejajo gozdarstvo službo. Denimo pa si roko na srce in priznajmo — najmanj dvakrat sem šel skozi vse predpise

— da si vseh teh predpisov ni mogoče zapomniti. Če bi si hotel zapomniti vse te zvezne in republiške predpise o gozdarstvu, bi moral imeti tako glavo kot Napoleonov maršal Berthier, ki je na pamet vedel za vse bataljone in pa znanje notranjskega Alfreda Šerkota. (Smeh v dvorani.)

Zato bi apeliral na komisijo pri Izvršnem svetu in na Izvršni svet sam, da poenostavi predpise o gozdarstvu. Čeprav sem sam pol gozdarja, se ne bom skliceval na avstrijski zakon o gozdovih, ki je držal 100 let, kajti to je bilo za časa stare Avstrije. Gre pa za to, da bi imeli v gozdarstvu čim manj odredb in da bi bile te čimbolj jasne. Bolje je, tovariši, da se neka uredba sestavlja tudi leto in pol, toda potem naj ta uredba velja vsaj za pet ali deset let, saj ne gremo naprej s tako atomsko naglico.

Te stvari bi torej bilo potrebno sistematično obdelati, da bodo jasne zlasti tistim, ki imajo z njimi opravka. Sicer pa bo kajpak treba za ta družbeni plan glasovati. (Smeh med poslanci — ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Klanšek.

Jože Klanšek: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji razpravi vas želim opozoriti na nekaj problemov, ki so v našem trboveljskem okraju zelo pereči. Gre za tri probleme, o katerih naši volilci mnogo razpravljajo.

Najprej o problemu starih podjetij. V našem okraju imamo tri podjetja, in sicer Cementarno Trbovlje, Steklarno Hrastnik in Kemično tovarno v Hrastniku, ki so stara skoraj sto let. V teh tovarnah so delovni pogoji nevezdržni. Posebno v steklarni so prostori za delo tako natrpani, da pride večkrat do nepotrebnih nezgod, mladi ljudje pa tudi obolevajo na tuberkulozi. Stare tovarne so brez primernih ventilacijskih naprav, sanitarne naprave pa so nepopolne. Samo lansko leto je v Steklarni Hrastnik obolelo, na tuberkulozi 29 delavcev, predvsem mladih. Vsa stara podjetja so danes pred zelo težavno nalogo, kako obnoviti strojni park in izboljšati delovne pogoje delavcem.

Zadržal se bom malo dlje pri Steklarni Hrastnik, ki je glede tega v najtežjem položaju. Steklarna Hrastnik je stara 96 let in je najstarejša steklarna v državi; ima dober in izkušen strokovni kader, med njimi mnogo žensk, ker gre moška delovna sila predvsem v rudnike. V Steklarni Hrastnik je danes preko 560 žensk. Celotna iztrošenost podjetja je 75 %, peči za taljenje steklene mase pa so popolnoma dotrajale. Steklarna Hrastnik je kljub temu položaju vse do danes izpolnjevala svoje obveznosti do skupnosti. Od leta 1952 do 1956 je podjetje doseglo 2 362 000 000 dobička, inštrumenti pa so bili taki, da je pri vsem tem dobičku ostalo podjetju le 34 milijonov dinarjev za sklad za samostojno razpolaganje; samo izgubljena amortizacija znaša 630 milijonov dinarjev. Podjetje ima potrjen elaborat za rekonstrukcijo in je tudi že zaprosilo v Beogradu za kredit v višini 804 milijone dinarjev. S tem kreditom bi v celoti izvedlo obnovitev ali rekonstrukcijo podjetja. Vendar se stvar vleče že več let. Menim, da je nujno potrebno, da se kljub naši politiki o preusmeritvi investicij odobri Steklarni Hrastnik potreben kredit vsaj za rekonstrukcijo talilne hale, kar bi znašalo za letošnje leto 150 milijonov dinarjev. Pravijo, da je zahtevana vsota prevelika. Toda s tem, da bi podjetje nadomestilo sedanje popolnoma dotrajane peči v obnovljeni hali, bi samo na transportnem lomu prihranilo letno 40 milijonov dinarjev, izboljšalo bi kvaliteto svojih izdelkov,

saj v starih pečeh sploh ni mogoče več taliti kvalitetne steklene mase, obnovljeni stroji pa bi omogočili izdelavo vseh tehničnih, signalnih in zaščitnih stekel, ki jih danes uvažamo v vrednosti 180 000 dolarjev. Po rekonstrukciji bi lahko Steklarna Hrastnik povečala izvoz za trikrat. Mislim, da je vse to dovolj tehtno. Zato apeliram na Izvršni svet, naj bi Steklarni Hrastnik pomagal zagotoviti sredstva za rekonstrukcijo. Če moji podatki niso dovolj prepričljivi, predlagam, naj Izvršni svet in Narodna banka pošljeta v tovarno komisijo, ki naj dejanski položaj preveri na kraju samem.

Drug pereč problem je stanovanjski fond, zlasti pri Steklarni Hrastnik. Po osvoboditvi je tovarna zgradila le 54 stanovanj, bivši lastnik tovarne pa je zgradil zadnjo hišo leta 1923. Delavec pa podjetje zaposluje sedaj 1200. Predlagam, naj bi steklarna dobila vsaj nekaj milijonov dinarjev posojila iz republiškega sklada za gradnjo stanovanjskih hiš, da bi lahko vsaj delno omilila stanovanjsko stisko. Pripominjam, da je bilo Steklarni Hrastnik lani tako posojilo zavrnjeno z utemeljitvijo, da so vsa sredstva že razdeljena.

Tretji problem pa je dnevno zasipanje hrastniškega okoliša s sajami elektrarne Trbovlje in to v taki meri, da na tem področju ni mogoče več živeti. Ta problem so obravnavali že na vseh zborih volivcev kakor tudi na zadnji seji okrajnega ljudskega odbora. Ta je elektrarni priporočil, da primerno uredi naprave za lovenje prahu. Predlagam, da to zadevo uredi elektrogospodarska skupnost LRS v letu 1957 na vsak način in tako odvrne milijonsko škodo, ki nastaja zaradi prahu elektrarne Trbovlje vse od Zagorja pa do Zidanega mosta.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Marinko.

Franc Marinko: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Razpravljaj bom o precej močni panogi gospodarstva v naši republici, to je o rudarstvu. Tu izkazujemo v zadnjih letih lepe uspehe tako glede dviga storilnosti, glede povečanje proizvodnje kot glede prihrankov na materialu. Da so to dosegli, so rudarji vložili mnogo truda, saj so žrtvovali na leto tudi po 30 in več prostih dni in tako uspeli povečati proizvodnjo in kriti vedno večje potrebe po premogu. Vendar pa vsi ti napor niso dali delovnim kolektivom tistega finančnega uspeha, ki bi ga bilo pričakovati. Vzrok temu je v naslednjem.

Prodajne cene premoga so plafonirane, dočim so nabavne cene potrošnega materiala, ki ga rudniki potrebujejo za svojo proizvodnjo, svobodne in venomer naraščajo. Tako se je dvignila storilnost od leta 1952 do danes v rudniku Trbovlje-Hrastnik za približno 14 %, vendar pa je ves ta uspeh uničilo nenehno zviševanje cen potrošnega materiala. Te cene so se v tem razdobju dvignile približno za 56 %. Na tono proizvoda je delež plač v obdobju od 1952 do 1956 padel za okoli 10 %. Kljub višji storilnosti in boljši organizaciji dela pa je lastna cena narastla zaradi zvišanja cen materiala za 43 %. Tako je padla količina dobička od leta 1952 za 61 % in to kljub temu, da so rudarji vložili vse sile, da bi bil uspeh čim večji. Vendar se ti uspehi ne kažejo v finančnih rezultatih rudarskih podjetij. Z boljšo organizacijo izkazuje Rudnik Trbovlje-Hrastnik prihranek pri glavnih vrstah materiala. Poraba jamskega lesa je padla v navedenem razdobju za približno 23 %, poraba električnega toka pa za približno 10 %. Pravilna gospodarska računica bi morala vsekakor navedene uspehe pokazati tudi v boljšem finančnem uspehu, to je v večjem dobičku, ki je podlaga za doprinos družbeni skupnosti in za sklade podjetij.

Pri sedanjem načinu razdeljevanja dohodka se vsi prispevki komuni in za sklade podjetja določajo od doseženega dobička. Kljub uspehom, ki jih je rudarstvo v Sloveniji doseglo, pa so skladi, s katerimi rudniki samostojno razpolagajo, prav tako pa tudi prispevki komunam, iz leta v leto manjši, kar destimulativno vpliva na delovne kolektive. Posebno se to kaže v trboveljskem okraju, ki daje več kot 80 % vse proizvodnje rjavih premogov v Ljudski republiki Sloveniji. Od vseh zaposlenih delavcev v okraju Trbovlje je rudarjev okoli 60 %, prispevajo pa okoli 30 % okrajnih dohodkov, to se pravi, da dobivajo komune od 40 % nerudarjev 70 % vsega svojega dohodka. Drugo, kar menim, da je nepravilno, je določanje letnih proizvodnih planov premogovnikov. Kot sem že uvodoma omenil, so naši rudarji po osvoboditvi žrtvovali tudi 30 in več prostih dni v letu za povečanje proizvodnje premoga zaradi potreb skupnosti. Zvezni, republiški in okrajni organi pa vedno znova določajo plan proizvodnje za prihodnje leto na podlagi dosežene proizvodnje, pri tem pa ne upoštevajo, ali je bila dosežena v rednih delavnikih ali pa ob dela prostih dnevih. Praviloma bi smeli v vseh družbenih planih upoštevati le proizvodnjo, doseženo v rednih delovnih dneh, medtem ko bi se proizvodnja, dosežena v prostih dneh, morala prikazati kot presežek. Na tem presežku pa bi morala biti v prvi vrsti udeležena podjetja in komune.

Iz teh mojih kratkih izvajanj sledi, da podjetja z določenimi prodajnimi cenami, kot na primer rudniki premoga, nimajo enakega ekonomskega položaja kot druga podjetja. Zato je vsekakor potrebno, da se način razdelitve dohodka spremeni, upoštevajoč pri tem specifičnost in težino dela.

Ta neenakopraven položaj rudnikov vpliva poleg drugega tudi na splošno počasno reševanje stanovanjskega vprašanja v naših zasavskih revirjih, povečuje pa tudi fluktuacijo delovne sile, ki je zlasti v zadnjem letu zelo narasla. Če ne štejemo tistih delavcev, ki so odšli v pokoj, je lani odšlo iz rudnikov 200 delavcev več kot pa je prišlo novih.

Predsednik Mihalko: Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Tovariši in tovarišice poslanci! Govoril bom o važnem vprašanju organizacije dela v naših podjetjih, kako naj bi se izvedla in ali naj bi Izvršni svet izdal za to kakšne posebne predpise. Glede tega vprašanja obstaja, sodeč po poročilu tovariša Avblja, majhen nesporazum.

Naše gospodarstvo lani ni v celoti doseglo osnovnih nalog, kot sta stabilizacija tržišča in dvig družbenega standarda. Brez dvoma pa moramo stremeti za tem, da bo večji uspeh dosežen vsaj v letu 1957. Razen tega moramo tako v našem gospodarstvu sploh kakor tudi po posameznih podjetjih izvesti temeljite analize, kje so vzroki, da nam ni v celoti uspelo teh nalog uresničiti že lani in kaj moramo letos storiti, da bomo uspeli in hitreje napredovali. Strinjam se z mnenjem, da so administrativni predpisi do sedaj marsikdaj napravili že precej škode, vendar so mnogokrat ti predpisi tudi potrebni.

Naše gospodarstvo se ni razvijalo enakomerno. Na eni strani je industrija zelo napredovala, naša obrt, zlasti pa še kmetijstvo pa sta sorazmerno zaostala. Te razlike moramo začeti izravnovati. Ni dvoma, da ti disproporci niso nastali zgolj iz subjektivnih razlogov, ampak tudi iz objektivnih, zaradi zaostalosti naše države, pomanjkanja strokovnega kadra, pa tudi iz političnih razlogov. Prav zato so bili administrativni posegi bolj ali manj potrebni in mislim, da bodo še. Vendar se ne navdušujem za administrativne posege na splošno,

temveč le za take, ki naj te disproporce izravnavajo. Ne verjamem namreč, da bi lahko tržišče samo v kratkem času lahko te disproporce izravnavalo, zlasti še zato, ker so ti disproporci sorazmerno veliki. Mislim, da je treba pri tem paziti, da bodo predpisi dobro proučeni. Zdi se mi, da je bila velika napaka v tem, da so se administrativni predpisi izdajali neenotno in se pri tem ni upoštevalo naše celotno gospodarstvo. S predpisi so se poskušali reševati problemi posamezne panoge, zato so nastali disproporci, ki so vplivali na drugo panogo in je bilo treba potem izravnavati tam, pa še v tretji in četrti in tako se je vedno izravnavalo in reševalo od zgoraj navzdol. To vidimo zadnje čase na primer pri cenah surovin. Naše železarne so dobile navodilo, da morajo svoje proizvode dajati določeni panogi, ostala industrija pa naj se preusmeri na uvoz. Pri uvozu pa so koeficient in razni drugi faktorji, ki za 50 do 100 % podražujejo material. Podražitev surovin brez dvoma ne vpliva na znižanje cene in če smo sklenili, izvesti ta ukrep, potem bi ne smeli ostati le pri tem, ampak bi morali izvesti še kak drug ukrep. Isto velja tudi za izvozni koeficient. Močno se bojim, da bo zmanjševanje uvoza, predvsem pa povečevanje izvoza, ki se v svojih koeficientih izravnavava iz uvoza, vedno bolj pereče vprašanje našega gospodarstva. Ali bo treba vedno bolj povečevati uvozni koeficient in s tem podražiti vse uvozne surovine, objekte itd., kar bo močno bremenilo uvozne faktorje, zaradi česar bodo cene na trgu previsoke, ali pa bodo morali ko sredstev za izvozne faktorje ne bo več dovolj, povečati cene in končno poseči v narodni dohodek. Brez dvoma pa tega ne smemo napraviti. In čimbolj se bo povečal izvoz, tem bolj bo pereče vprašanje, kje dobiti sredstva za kritje koeficienta pri izvozu. Zato mislim, da je prav zato tako pomembno, da naši administrativni predpisi enotno rešujejo gospodarstvo in da upoštevajo naše gospodarstvo v celoti.

Isto velja tudi za druga vprašanja, ki jih moramo reševati. Eno izmed najvažnejših vprašanj pri ukrepih za dvig produktivnosti je brez dvoma notranja organizacija dela in plačni sistem. Predlog novega plačnega sistema ocenjujem pozitivno in mislim, da bo prav gotovo prinesel nekaj dobrih stvari, morebitne pomanjkljivosti pa bo mogoče dopolnjevati glede na izkazane potrebe. Vendar pa moramo poudariti, da tudi dosedanjšega veljavnega plačnega sistema nismo v celoti in pravilno izkoristili. Po naših tovarnah prepuščamo normiranje in akorde posameznim normircem kalkulantom, ki niti strokovno, niti politično ne zadovoljujejo in niso sposobni presoditi, kakšen vpliv ima njihovo delo na produktivnost. Mislim, da v mnogih primerih ne prisojamo dovolj pomembnosti naporom za večjo proizvodnjo, ker se dogaja, da zanemarjamo tako pomembno in bistveno stvar, kot je tarifni pravilnik in ga puščamo nespremenjenega skozi vse leto, kljub temu da so se pokazale določene pomanjkljivosti in na ta način ne posegamo tja, kjer se odraža in meri produktivnost. Vendar pa je tudi resnica, da še tako dober plačni sistem vsega ne bo rešil. Glede na lastne izkušnje sodim, da je z dobrim plačnim sistemom samo deloma mogoče povečavati proizvodnjo, v mnogo večji meri pa je to odvisno od organizacije dela v podjetjih. Organizacija dela v podjetjih je pri nas neenotna. Ne mislim, da mora biti v vseh podjetjih popolnoma enotna in enaka in vseh podrobnostih. To bi bilo napačno. Gre za nekaj drugega. Mi nimamo organizacijskega sistema oziroma baze, kako naj bi bila naša industrija organizirana. To pa bi bilo po mojem mnenju potrebno. Mi k tem stvarim že pristopamo in govorimo, da je treba izvesti približno enoten popis delovnih mest in da naj bo plačni sistem v državnem merilu le nekoliko enoten. Prav tako mora imeti tudi

organizacija dela svoje osnove, ki pa naj ne bodo določene z nekim predpisom, ampak naj te osnove izdelajo inštituti naše univerze, naši zavodi po nalogu Izvršnega sveta; to naj bodo navodila in napolnila našim gospodarskim organizacijam, le nekak osnovni okvir, kakšna naj bo organizacija dela, od katere lahko pričakujemo večjo produktivnost. Na ta način naj bi se izvedla ta stvar, ne pa tako, da bi Izvršni svet predpisal, kakšna naj bo organizacija dela v podjetjih. Kajti to bi bilo res zgrešeno ter se v tem s tovarišem Avbljem popolnoma strinjam. Potrebni so le neki enotni principi; naša podjetja skušajo uporabljati različne organizacijske principe iz raznih kapitalističnih držav, iz raznih brošur in knjig, kar pa je često brez vsake zveze z našim socialističnim samoupravljanjem in našim socialističnim gospodarstvom sploh. Čeprav uporabljamo tehnični napredek v kapitalističnih podjetjih, moramo v splošni organizaciji podjetij vendarle imeti tudi nekaj svojega, socialističnega, saj imamo vendar delavske svete in upravne odbore. Zato ne moremo v celoti uporabiti istega kopita, kot ga imajo v kapitalističnih državah. V podjetjih nam zlasti inteligenčni kader dokazuje, češ tako se gospodari v tujini, zato, ker je tam tako in tako, pri nas so pa delavski sveti in upravni odbori, zato pa ne moremo doseči takih uspehov. Mislim, da moramo prav zato izdelati za naša podjetja osnovna napotila, enotno smer organizacije dela, če hočemo doseči še mnogo večje uspehe, kot jih dosegaajo v tujini.

Omenil bi še velika nesorazmerja med cenami. Ta nesorazmerja so danes tako velika, da so zaradi tega precejšnje težave tako pri izvozu blaga kot pri medsebojnem izravnavanju na domačem tržišču, poleg tega pa povzročajo tudi precejšnje krivice našim kolektivom. Ko je bila leta 1952 izvedena akumulacija, je bil njen namen, zajemati dohodke tistih industrijskih podjetij, ki niso delala za investicije; razumljivo je, da je bilo potrebno postaviti visoko akumulacijo in obremeniti zato lahko industrijo, da smo dobili sredstva, kajti če bi obremenili težko industrijo, bi ji morali potem zopet v drugi obliki vračati sredstva. In pri tem je ostalo še danes. To se pravi ta disproporc cen, ki je nastal zaradi sistema akumulacije, se je pozneje s predpisi še povečeval in se na žalost še vedno povečuje, delno tudi iz objektivnih razlogov. Zaradi takega različnega zajemanja dohodkov so podjetja dejansko v neenakem položaju in dosegaajo različne sklade za prosto razpolaganje pa tudi različen del dobička za plače. To ustvarja hudo kri pri kolektivih, po drugi strani pa se z manjšimi sredstvi ne more učinkovito pristopiti k racionalizaciji in k zadovoljitvi drugih potreb v podjetjih. Zato mislim, da je nujno postopoma izravnati tako finančne obveznosti podjetij kakor tudi cene. In čim prej bomo to dosegli, tem prej bomo uredili tudi odnose na tržišču.

Omenil bi še vprašanje tako imenovanega, ne vem sicer, če je to pravilni izraz, direktnega in indirektnega dinarja. Danes namreč pri nas gledamo na rentabiliteto za vsako ceno. Tako včasih en dinar, ki ga vložimo za družbene potrebe, za družbeni standard, trenutno res lahko da večji učinek. Če pa bi ta dinar vložili kam drugam, bi dal kasneje mogoče učinek desetih dinarjev. Ne dajemo denarja na primer za razna prometna sredstva in za marsikatero druge potrebne stvari, ki se uporabljajo tam kjer je bolj rentabilno, ampak ga vlagamo tja, kjer to trenutno najbolj kaže. Da morajo zaradi tega delavci vstajati ob treh zjutraj in da izgubijo mnogo časa, da prihajajo v tovarne že utrujeni, ker ni lokalnih prevoznih sredstev in da zavoljo vsega tega izgublamo velikanska sredstva, tega pa ne vidimo. Brez dvoma je prav, če bi poslali te ljudi ali čimprej nazaj na kmetije, ali pa bi jih preselili v mesto, kolikor so

za proizvodnjo nujno potrebni. Seveda so za to potrebna stanovanja, ki jih imamo premalo; posebno je to vprašanje kritično v Mariboru, ki je eden največjih jugoslovanskih industrijskih centrov. Zato ne smemo imeti pred očmi samo dinar, direktni dinar, ki je v posameznih primerih na prvi pogled najbolj rentabilen, ampak tudi oni indirektni dinar, ki nam lahko da jutri 10 dinarjev. To se pravi, treba je v največji meri upoštevati tudi splošne koristi. Ker poudarjamo, naj bodo naša podjetja čimbolj rentabilna, smo postali nekako ozko kapitalistično usmerjeni in marsikdaj sploh ne upoštevamo tudi naših družbenih potreb. Mislim pa, da če gremo po socialistični poti, čeprav počasi, pa vendarle gremo, moramo upoštevati tudi družbene potrebe ljudi sploh in ne zgolj trenutnih koristi, ki jih ima določeno podjetje. Te stvari moramo gledati mnogo bolj široko in ne smemo biti preveč kapitalistično zagledani. Vedno moramo preceniti, kje bo dinar dal optimalno in ne samo trenutno korist.

Predsednik Miha Marinko: Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9,30 uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19,20 uri in se je nadaljevala dne 5. februarja 1957 ob 9,40 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo razpravo o družbenem planu. Besedo ima ljudski poslanec Jože Ingolič.

Jože Ingolič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Tako razprava v skupščinskih gospodarskih odborih kot včerajšnja načelna razprava obeh zborov ljudske skupščine o predlogu družbenega plana prav gotovo potrjuje, da obstojajo zelo pereča vprašanja s področja kmetijstva, pa tudi s področja zasebnega sektorja gozdarstva. Ta vprašanja niso pereča le po svoji tehnični, to je po proizvodni plati, temveč zlasti glede na svojo družbeno politično vsebino. Mislim, da moramo tudi s te strani presojeti različna stališča in predloge, ki se mogoče zde na prvi pogled zelo koristni in celo vzpodbudni za hiter dvig kmetijske proizvodnje, saj ta brez dvoma zelo počasi napreduje in je še vedno samo za nekaj odstotkov večja od predvojnne.

Razprave o predlogu družbenega plana so izkristalizirale mnoga stališča in dale brez dvoma številne in koristne napotke tudi nam, ki delamo na področju kmetijstva in gozdarstva. Ker pa so bila nekatera stališča in predlogi obravnavani bolj ali manj enostransko, mi dovolite, da ta vprašanja osvetlim še z druge strani in da pri tem opozorim ljudske poslance na nekatera dejstva.

Da bi laže presodili, ali smo v zadnjih letih pri razvijanju kmetijstva v naši republici delali z zadostno perspektivnostjo ali ne in da bi laže ocenili vlogo in pomen kmetijskih zadrug in drugih združnih organizacij, naj navedem nekaj konkretnih rezultatov naše združne politike.

Predvsem — gospodarski razvoj in krepitev splošnih kmetijskih zadrug. Odkup kmetijskih pridelkov je narasel od 7 milijard v letu 1953 na 16 milijard dinarjev v letu 1956, kar pomeni, da smo zajeli 80 % vseh tržnih presežkov. Odkup preko zadrug v Sloveniji je na primer leta 1955 znašal 32 % od celotnega odkupa zadrug v Jugoslaviji. Zadruge imajo danes nad 700 obratov za predelavo kmetijskih proizvodov in obrtnih delavnic. V zadnjih letih so si priskrbele znatno število raznih strojev, tako da imajo danes okrog 500 traktorjev, 1900 raznih škropilnic, nad 400 kosilnic, 600 mlatilnic, 500 trierjev,

180 kamionov itd. Četudi imajo zadruge za nekatera dela že kar precej strojev, pa še vedno primanjkuje traktorjev in priključkov.

Celoten promet v zadrugah se je postopoma večal, in sicer od 23 milijard dinarjev v letu 1954 na 33 milijard dinarjev v letu 1956. Dobički zadnjih štirih let so znašali okrog 6,6 milijard ali povprečno 10 milijonov dinarjev na zadrugo. V letu 1956 bo dobiček zadrug, vštveši komisijske razlike, znašal več kakor dve milijardi dinarjev. Samo v preteklem letu so zadruge investirale iz lastnih skladov 870 milijonov dinarjev in iz kreditov 167 milijonov dinarjev. V enem letu je bilo torej nad 1 milijardo kmetijskih investicij. Premoženje kmetijskih zadrug je znašalo ob koncu leta 1956 že okrog 10 milijard ali povprečno 15 milijonov na zadrugo.

Vzporedno s krepitvijo materialne osnove kmetijskih zadrug pa smo v Ljudski republiki Sloveniji nekaj let nazaj tudi načrtno razvijali omrežje raznih večjih kmetijskih objektov, brez katerih ne moremo misliti na napredek kmetijstva v prihodnjih letih, saj so tista nujna osnova, ki je za nadaljnji dvig kmetijstva neogibno potrebna. Te objekte so gradili deloma tudi iz sredstev združnih organizacij. S tem v zvezi naj omenim gradnjo omrežja agroservisov, ki že omogoča boljše vzdrževanje strojev v kmetijstvu in brez katerega ni mogoče uvesti mehanizacije v kmetijstvu. Nove mlekarne v Murski Soboti, Sežani, Novem mestu, Ljubljani, Bovcu, Kobaridu in nekatere preurejene mlekarne že omogočajo odkup in predelavo več kot 100 milijonov litrov mleka na leto in tako neposredno pospešujejo razvoj živinoreje. Letos bo dograjeno omrežje osemenjevalnih centrov in bomo lahko v naslednjem letu osemenili že 100 000 krav. Razen tega gradijo vinski kleti v Metliki in v Brdih, kjer jih doslej sploh ni bilo in so morali vedno prodajati le mošt; prav ti dve kletibosta s šolanjem vin pripomogli k temu, da se bo izboljšala kvaliteta vina, kar pa bo tudi pozitivno vplivalo na razvoj vinogradništva v teh krajih. Tovarna močnih krmil bo dala letos nad 1500 vagonov močnih krmil za rejo tiste živine, glede katere so že sklenjene pogodbe, in računamo, da bo samo ta akcija v letu 1957 dala novih 2500 ton mesa za izvoz in za več 10 milijonov litrov večjo proizvodnjo mleka.

Hladilnica v Dekanih in hladilnica v Ljubljani, ki bo v kratkem dograjena, bosta pomembno vplivali na preskrbo našega tržišča pa tudi na izvoz. Nova klavnica v Ljubljani bo omogočila kvalitetno predelavo živine in s tem izvoz kvalitetnih mesnih izdelkov. Zato je za nadaljnji razvoj živinoreje odločilnega pomena. Kapaciteta trsničarske in drevesničarske proizvodnje je v zadnjih letih tako narastla, da lahko začnemo z redno obnovo sadovnjakov in vinogradov; doslej pa je niso izkoristili, ker se je obnavljalo premalo. Po osvoboditvi so pri nas izkoristili okrog 1500 ha sadovnjakov in 1500 ha vinogradov, tolikšna pa bi morala biti obnova v enem letu. In končno naj omenim, da je bila v teh letih vzpostavljena in usposobljena semenarska služba, zlasti krompirja in žitaric. Vse to so torej poleg zelo ugodnih splošnih družbenih pogojev močni vzvodi in osnova nadaljnjega dviga kmetijske proizvodnje. Vsa ta sredstva in priprave bodo omogočile, da bomo že v prihodnjem letu lahko začeli tudi z bolj racionalnim pospeševanjem kmetijske proizvodnje, ki je bilo tudi doslej koristno, vendar včasih preveč splošno. Tu moram omeniti, da imamo težave in da nam bodo morale bolj pomagati razne kmetijske ustanove, ki se še niso postavile na čelo akcije za dejansko povečanje hektarskih donosov. Mislim, da si bomo prav z utrditvijo, zlasti kmetijskih proizvajalnih zvez, s čimer smo približali agronomski kader proizvodnji, v prihodnjem letu v pro-

gramih kmetijskih zadrug lahko zastavljali mnogo konkretnije naloge. Po mojem mnenju si lahko zastavimo že za prihodnje leto nalogo, da si bomo prizadevali pridelati na 10 000 ha pšenice, kolikor bo na primer sortnih semen pšenice, povprečno 25 centov na ha, oziroma na 10 000 ha krompirja povprečno čez 200 centov. Vse to bo mogoče tudi zato, ker nam lahko že utrjene zadrugne hranilnice nudijo iz lastnih sredstev, zlasti iz hranilnih vlog in skladov, takšne proizvodne kredite, ki so za akcije s popolno agrotehniko potrebni.

Ta dejstva sem navedel zato, ker dobimo po vsem tem le nekoliko drugačno podobo o vlogi kmetijskih zadrug, ki jim pavšalna kritika ne bi koristila.

Tudi jaz menim, da bi bilo zelo dobro, če bi lahko iz relativne stalnosti naše davčne politike čimprej prišli do absolutne stalnosti. Toda ključ do le-te, se mi zdi, imajo v rokah sami kmetijski proizvajalci, ki so lastniki proizvedenega blaga; ki ga sami proizvajajo in svobodno na tržiščih po prosto formiranih cenah prodajajo. Ker je bil stari katastrski dohodek izračun na podlagi cen iz leta 1952, sedaj pa so cene kmetijskim pridelkom znatno višje, ni čuda, da mora naša davčna politika slediti gibanju tržnih cen, pa čeprav počasi. Sicer pa kljub temu lahko ugotovimo, da predlog plana za leto 1957 računa z isto obdavitivju zasebnega sektorja kmetijstva kot v prejšnjem letu.

Ne bi bilo pravilno, če bi ne priznali in ne hoteli videti težav, ki jih imajo naša še nedograjena kmetijska posestva, zlasti tista, ki so nastala zaradi doslednega odpravljanja viničarskih in njim podobnih razmerij in izvajanja zakona o zemljiškem maksimumu. Res je, da so prav ta posestva v različnih težavnih objektivnih okoliščinah zaradi velike razdrobljenosti in raztresenosti parcel ter neurejenosti zemljišč splošnega ljudskega premoženja.

Sklad splošnega ljudskega premoženja brez agrarnih skupnosti obsega v naši republici okoli 110 000 ha zemljišč. Od 110 000 ha zemljišč je vključenih v kmetijske organizacije le 56 479 ha ali 51 %. Od tega imajo kmetijska gospodarstva 45,700 ha. Nerazdeljene zemlje, ki jo občinski ljudski odbori dajejo v najem v glavnem zasebnikom, je po podatkih okoli 10 500 ha. V glavnem je to obdelovalna zemlja. Nerazdeljene zemlje je torej 42 976 ha in praktično marsikdaj ni znano, kdo se z njo okorišča. To so predvsem pašniške površine.

Zemljišča posameznih posestev so močno razbita. Tako imamo posestva, ki imajo več sto parcel, oddaljenih 15 do 20 km; v takih razmerah ni niti misliti na racionalno proizvodnjo; le-ta bo tako dolgo neracionalna in bo izkazovala stalne izgube, dokler problem takih zemljišč ne bo uspešneje rešen. Na podlagi zakona o arondaciji zemljišč je možna prostovoljna zamenjava zemljišč, ki pa le počasi napreduje. Hitreje se da reševati problem arondacije s kupoprodajo. Urejanja zemljišč se je treba intenzivneje lotiti, da bo v prihodnjih dveh letih zemljiški sklad splošnega ljudskega premoženja sposoben za racionalnejšo obdelavo. V ta namen je treba izkoristiti ves zemljiški sklad splošnega ljudskega premoženja v določenem rajonu in z zamenjavami, prodajami, pa tudi z arondacijami, če je to le mogoče, doseči za socialistična posestva takšno grupacijo zemljišč, ki bo ustrezala vsaj minimalnim pogojem rentabilnosti. Če se zaradi arondacije in zamenjav z boljšimi zemljišči zemljiški sklad splošnega ljudskega premoženja nekoliko skrči, potem bomo imeli večjo korist od ostalih urejenih površin. Naši ljudski odbori pa bi morali pri teh arondacijah nuditi večjo pomoč. Pomembna naloga kmetijskih posestev, da bi izdelali ureditvene načrte, je prav zaradi tega nujna. Ureditveni načrti naj bodo podlaga za smotrno usmerjanje tako investicijske izgradnje kot same proizvodnje.

Značilno za kmetijska posestva je, da v pretežni meri gospodarijo podobno kot privatna gospodarstva. Delež obdelovalne zemlje na delavca je nizek, povprečno 4,5 ha, poraba delovnih ur na hektar je podobna kot v privatnem sektorju, lastna cena proizvodov pa celo višja. Donosi so v povprečju sicer nekoliko, vendar ne bistveno, višji od donosa v privatnem sektorju, proizvodnja je preveč mnogovrstna, mnogostranska itd. Izdelani ureditveni načrti ne uravnavajo proizvodnje tudi v smeri specializacije in to glede na razmere tržišča, racionalno nabavljanje in izgradnjo osnovnih sredstev, osvojitve optimalne agrotehnike, racionalnejše metode dela itd. Predvsem pa je treba upoštevati možnost kompleksne mehanizacije posestev, ki sedaj razpolagajo komaj z 2,5 priključka na traktor, namesto da bi razpolagala s štirimi do sedmimi priključki. V letošnjem republiškem pospeševalnem skladu so v ta namen predvidena zadostna sredstva, ki lahko skupaj s skladi okrajev in občin ter s sredstvi samih posestev predstavljajo osnovo za izdelavo ureditvenih načrtov večjega števila kmetijskih posestev.

Kmetijska posestva v letu 1956 niso izkoristila možnosti, ki je bila dana že z dosejanjo delitvijo dohodka, da bi namreč izvedla stimulatивnejše sisteme nagrajevanja. Čeprav je bil sistem delitve dohodka ugoden, so vendar posestva ostajala pri starih načinih organizacije in nagrajevanja. Združenje kmetijskih gospodarstev se je intenzivneje lotilo reševanja tega vprašanja, objavilo je dovolj gradiva, priredilo seminarje itd. Vendar brez izdatne pomoči občinskih ljudskih odborov združenje ne bo moglo opravljati zadane naloge. Izkušnje s posestev, ki so že deloma uvedla nekatere sodobnejše oblike organizacije dela in nagrajevanje po delovnem učinku in ustrezne premije, kažejo, da imamo velike možnosti dvigniti produktivnost na kmetijskih posestvih in preiti na aktivno finančno bilanco tudi pri sedanjih obveznostih.

Na posestvih še ni dovolj kmetijskega strokovnega kadra. Občinski ljudski odbori bi morali dajati več štipendij za šolanje tega kadra. Sploh je izobraževanje kadrov na posestvih, tako strokovnjakov kot delavcev, slabo organizirano. Kadri niso dovolj poučeni o sodobnejših metodah dela, o uporabi novih strojev itd. Zato bodo nujni razni seminarji in tečaji, ki jih že organizira združenje kmetijskih posestev, sodelovati pa bi moral pri tem delu tudi Kmetijski inštitut Slovenije. Socialističnim obratom bomo morali pomagati tudi z večjimi finančnimi sredstvi; ta so v veliko večji meri na razpolago v obliki zveznih družbenih sredstev. Toda če pogledamo, kako so se pripravila prav kmetijska posestva na še vedno razpisani 18. investicijski natečaj, moramo ugotoviti, da je le 25 kmetijskih gospodarstev konkuriralo za vse namene samo v znesku 240 milijonov dinarjev.

Dovolite, da omenim tudi nekatere stvari v zvezi z gozdarstvom. V Ljudski republiki Sloveniji zajemajo gozdovi 44 % celotne površine, s čimer se uvršča Slovenija med najbolj gozdnata področja v Jugoslaviji. Glavna značilnost pa tudi posebnost gozdarstva Ljudske republike Slovenije pa je v tem, da odpade v Ljudski republiki Sloveniji 63 % ali 574 ha vseh gozdov na zasebne gozdove. Mislím, da je zlasti posestna struktura gozdnih posestnikov zelo važna in da ne moremo in ne smemo preko nje, ko razpravljamo o problemih zasebnega sektorja v gozdarstvu. No, oglejmo si, kako so razdeljeni privatni gozdovi po posameznih vrstah lastnikov, ki jih je nič manj kot 250 000.

Od celotnega števila privatnih lastnikov razpolaga 70 000 nekmetov s povprečno 0,2 ha ali skupno s 14 000 ha oziroma z 2 % vseh zasebnih gozdov. Iz tega izhaja, da razpolaga 180 000 kmetov s 560 000 ha gozdov oziroma z 98 %

vseh površin. Povprečno odpadejo na posameznega gozdnega posestnika - kmeta 3 hektarji. Vendar pa 3 ha gozdov, ki pridejo povprečno na gozdnega posestnika, še ne prikažejo vse problematike, ki dejansko izhaja iz posestne strukture; ta pa je bila po podatkih iz leta 1951 naslednja: z do 0,05 ha gozdov razpolaga 28 000 kmetov oziroma 11 % vseh gozdnih posestnikov, z 0,05 ha do 0,5 ha razpolaga 41 000 gozdnih posestnikov, z 0,5 do 2 ha razpolaga 55 000 gozdnih posestnikov s 16 % gozdov, z 2 do 5 ha gozda razpolaga 32 000 posestnikov oziroma 13 %, s 25 % gozdov in z nad 5 ha gozda razpolaga 23 000 gozdnih posestnikov oziroma le 9 %, ki pa imajo v posesti 54 % vseh privatnih gozdnih površin oziroma 308 000 ha. Iz navedenega pregleda izhaja, da je v Ljudski republiki Sloveniji 190 000 ali 78 % gozdnih posestnikov, ki v povprečju ne razpolagajo z več kot z 0,6 ha gozdnih površin in da jim te površine gozdov prav glede na njihovo stanje v glavnem onemogočajo, da bi krili lastne potrebe glede drv. Nadaljnjih 32 000 gozdnih posestnikov ali 13 % razpolaga z od 2 do 5 ha gozdov. Ta skupina posestnikov kmetov tudi le delno krije lastne potrebe, deloma pa že razpolaga z določenimi tržnimi presežki. Resnično krijejo lastne potrebe v celoti in dajejo največje tržne presežke lesa posestniki tiste skupine, ki razpolaga z nad 5 ha gozda. Takih posestnikov pa je le 23 000 ali 9 %, ki pa razpolagajo povprečno s 14 ha gozdov oziroma s 54 % vseh privatnih gozdov.

Ce poznamo strukturo posestnikov gozdov, se mi zdi, da laže razumemo naš gozdni režim. Ta je bil v načelu določen z zakonom o gozdovih leta 1953, ki je globoko posegel v način gospodarjenja in razpolaganja zlasti zasebnih gozdov, upoštevajoč splošni pomen gozdov in skrb vse družbe zanje, ne glede na sektor lastništva. Zakon o gozdovih in njegovo izvajanje je za naše gozdarstvo ter njegov razvoj neprecenljivega pomena, pa čeprav pomeni omejevanje privatne lastnine nad gozdovi glede anarhičnega razpolaganja, sekanja, pa tudi uničevanja gozdov. Omejevanje privatne lastnine pa ni mogoče brez krepkega administrativnega režima in neposrednih administrativnih posegov. To dejstvo potrjujejo tudi izkušnje. Prav s krepkim administrativnim režimom smo omejili sečnjo gozdov in preprečili njihovo nadaljnje propadanje. Z uspehi v zadnjih letih pa smo hkrati ustvarili tudi pogoje za poenostavitev gozdnega režima, ki ga je posebna komisija Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS obdelala v referatu o organizaciji gozdarstva in ga poslala v razpravo Ljudski skupščini LRS in njenemu Izvršnemu svetu.

Predlagane sprostitev gozdnega režima pa pomenijo le sprostitev glede na metodo obvladovanja privatnega sektorja gozdov, z namenom pritegniti večino gozdnih posestnikov, ki jim je celotni gozdni režim v korist in je v skladu z njihovimi interesi. Sprostitev gozdnega režima torej ne pomenijo popuščanja privatni stihiji v gozdarstvu.

No, če sedaj pogledamo naš gozdni režim skozi posestno strukturo gozdnih posestnikov, lahko pridemo do zelo jasnega in točnega zaključka, da prizadene naš gozdni režim v glavnem le 9 % gozdnih posestnikov, ki pa razpolagajo z več kot polovico gozdov, medtem ko prizadene ostale posestne skupine v veliko manjši meri.

Zdi se mi, da se v luči navedene posestne strukture tudi nekoliko drugače postavlja prašanje plačevanja prometnega davka od rezanega lesa za domače potrebe. Prav gotovo se kot prvo lahko postavi vprašanje, ali res prometni davek na rezan les za domače potrebe bolj prizadene kmeta v hribovitih predelih kot kmeta v ravninskih. Mogoče je boljši odgovor ta, da davek v večji meri prizadene večjega, ne pa manjšega gozdnega posestnika. Ta v glavnem

zelo malo seka za žago za lastne potrebe, saj mu tega ne dopušča stanje gozdov in je v glavnem v enakem ali v nekoliko boljšem položaju kot večina kmetov, ki razpolagajo z malimi gozdnimi površinami ali so celo brez gozdov. Iz podatkov o posesti in strukturi gozdov bi se dalo sklepati, da prometni davek na rezan les za domače potrebe v glavnem prizadene mogoče 20 % gozdnih posestnikov. Kljub temu pa imajo ti znatne koristi od gozdov glede na njihovo blagovno proizvodnjo lesa pa tudi glede na znižano tarifo prispevkov v gozdne sklade za les za domačo potrošnjo. Čeprav znašajo dajatve za tak les 8000 din, kot navaja predložena resolucija, je to le znatno manj kot 23 000 dinarjev, kolikor stane m³ rezanega lesa po podatkih iste resolucije. Zato mislim, da posamezni primeri tako imenovanega srednjeveškega žaganja v večini primerov ne pomenijo ekonomske nuje gozdnih posestnikov, niti da bi bili prisiljeni tako žagati les za domače potrebe. To so le več ali manj zavestni ali podzavestni poizkusi pritiskati na naše nižje organe oblasti, pa tudi na nas poslance in na našo skupščino z jasnim namenom, doseči kakršno koli sprostitev v našem gozdnem režimu, da bi lahko anarhično izkoriščali gozdove in trgovali z lesom.

Taka stališča in teorije o nujnosti dopolnila, ki ga mora za kmetijstvo predstavljati gozd, so zlasti značilna za nas, ki delamo v kmetijstvu. Največkrat se niti ne zavedamo, da so v veliki meri posledica nizke stopnje kmetijske proizvodnje, primitivnih proizvodjalnih sredstev v kmetijstvu in njegovih omejenih možnosti razvoja. Uvajanje takih stališč in teorij v večji meri kot že obstajajo pa bi lahko pomenilo demobilizacijo kmetijskih kapacitet za nadaljnje dviganje kmetijske proizvodnje.

Zaradi vsega tega in tudi iz drugih razlogov Izvršni svet Ljudske skupščine LRS ne podpira omenjenih stališč pri vodstvu naše kmetijsko-gozdarske politike. Zato je treba v posameznih primerih, ko so zaradi našega odnosa do gozdov dejansko prizadeti socialno šibki, tem pomagati drugače, ne pa s popuščanjem našega gozdnega režima nasploh, ker bi to socialno šibkim najmanj koristilo.

Dovolite mi, da se ob koncu dotaknem še problema občinskih gozdnih skladov. Že ko smo sprejemali zakon o gozdnih skladih, je bilo poudarjeno, da predlagani zakon odpravlja občinske sklade zato, ker se mora prilagoditi zveznim predpisom. Občinski skladi v Ljudski republiki Sloveniji so znatno pripomogli k izboljšanju stanja v naših gozdovih. Zato je tudi Izvršni svet naročil že omenjeni komisiji, ki je obdelala organizacijo gozdarstva, da ponovno prouči vprašanje občinskih skladov za gozdarstvo s sodelovanjem vseh zainteresiranih družbenih in strokovnih organizacij ter da pripravi predloge, ki bi jih Izvršni svet po proučitvi posredoval zveznim organom. Prav glede na to, da občinskih gozdnih skladov zdaj nimamo, pa bo potrebno najti tak način in metodo dela pri planiranju del, ki se naj financirajo iz okrajnih gozdnih skladov, da bo pri tem omogočeno vsestransko sodelovanje občinskih ljudskih odborov. Tako sodelovanje občin pa tudi pritegnitev gozdarških poslovnih zvez in kmetijskih zadrug pri izvajanju operativnih nalog na področju gojitve, nege in eksploatacije privatnih gozdov bo prav gotovo v prid racionalnemu izkoriščanju gozdnih skladov.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je v predlogu družbenega plana predlagal, da postane dopolnilna dohodnina od gozdarstva privatnega sektorja za leto 1957 dohodek občin. Sprejem tega predloga bo omogočil občinskim ljudskim odborom reševanje tudi nekaterih naštetih problemov.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Dermastia.

Dr. Marijan Dermastia: Tovariši poslanci! V načelu soglašam s tovariši, ki so po podatkih iz občin in okrajev navajali osnovne probleme, ki nastajajo v komunah. Jaz se s tovarišem Košmeljem toliko ne strinjam, kolikor je rekel, da bo glasoval proti 14. poglavju predloga družbenega plana. Mislim, da je v načelu stvar treba drugače obravnavati, da je treba obravnavati vprašanje sistema kot takega v celoti in o tem razpravljati. Mi sicer sedaj na tem mestu ne moremo kaj prida spremeniti, mislim pa, da je osnovna naloga ta, da na tem mestu opozorimo na te stvari in povemo, kateri so ti problemi, da o njih razpravljamo, da nakažemo možnosti, kako in na kakšen način bi se po našem mnenju te stvari konkretno rešile in da pomagamo, da se te stvari čimprej na pozitiven način in v pozitivni smeri razvijejo in odvijajo.

Tovariši, prav gotovo je napačna trditev, ki je bila iznešena v odboru za gospodarstvo pri obrazložitvi družbenega plana, da bodo namreč komune imele letos več denarja oziroma več sredstev na razpolago kot doslej. Če gledamo s stališča absolutnih zneskov, potem ta trditev najbrž drži, če pa te zneske primerjamo z narodnim dohodkom, potem pa lahko ugotovimo, da ne samo da ni točna, ampak je praktično, bi rekel, narobe postavljena. Če primerjamo te stvari z narodnim dohodkom, ki ga ustvarjajo komune, potem bomo videli, da je dejansko dohodek, s katerim komune razpolagajo, vsako leto manjši, zlasti v zadnjih treh letih. To se pravi, odnos med ustvarjenim narodnim dohodkom in pa med sredstvi, s katerimi komune razpolagajo, je praktično v škodo razvoja komun. Isto velja tudi za vprašanje, kako se ti dohodki komun oblikujejo oziroma od kod prihajajo.

Prvo vprašanje, ki ga moramo načeti posebno sedaj, ko precej govorimo o »industrijsko razvitih krajih«, se pojavi tam, kjer ta dohodek nastane iz dobička. Meni, tovariši, vsa stvar ni popolnoma jasna. Ugotoviti moram samo dejstvo, da je dohodek komune izračunan na podlagi takega dobička, ki ga po najrealnejših pokazateljih in številkah, ki smo jih sposobni na okraju ugotoviti, ne moremo doseči. To se pravi, da je dobiček, ki je bil postavljen kot osnova obračuna dohodka, praktično fiktiven. Če naredimo še korak naprej, se nam torej lahko zgodi, da nas bodo spet kritizirali, češ vi ste tisti, ki navijate dobiček. Mislim, da je treba te stvari res malo bolj resno obravnavati in jih končno rešiti. Seveda smo sedaj pravzaprav v precepu. Če tega fiktivnega dobička ne upoštevaš, potem moraš pač zmanjšati proračun in s tem samega sebe zakolješ. To se pravi, to višino fiktivnega dobička moraš hočeš nočeš sprejeti zato, da boš rešil problem svojih minimalnih proračunskih izdatkov. Vsa stvar se mi zdi malo nerodna. Mislim, da bi bilo treba zato stvari res pogledati z drugega konca, najti zanje boljše rešitve in boljšo osnovo za urejanje teh odnosov.

Podobno je tudi s tako imenovanimi obveznimi in fakultativnimi dohodki. Ne samo to, kar je v svojem govoru omenil tovariš Košmelj, namreč da se ti tako imenovani fakultativni dohodki že vračunavajo v obvezno kvoto proračuna, kar pomeni, da pravzaprav niso fakultativni, ampak da so pravzaprav obvezni; poudariti hočem dejstvo, da se z vsakim letom ti fakultativni dohodki dejansko zmanjšujejo. Povedal bom samo en primer, ki je letos pravzaprav najbolj značilen. Ker se menja osnova obračuna kmečke dohodnine po katastrskem dohodku — tudi glede tega obračuna imam svoje pripombe — se

praktično dohodnina povečuje. Ker pa ne nameravamo v celoti dohodnino povečevati, so nam pač sporočili, naj zmanjšamo občinsko doklado. Z drugimi besedami se to pravi, ker se dohodnina povečuje, zmanjšajte fakultativni dohodek občin, tisti dohodek, od katerega so občine pravzaprav sploh še živele. Mislim, da je to najbolj tipičen primer, o katerem je pač treba resno razmisliti in sprejeti določene zaključke za naše bodoče ukrepe.

Mislim, da je prav, da na tem mestu govorimo tudi o položaju, ki je nastal zaradi nepravilnih instrumentov delitve zadnjega ostanka dobička. Lani smo takoj v začetku leta opozorili vse merodajne činitelje, da je delitev zadnjega ostanka dobička določena nepravilno, tako da pri normalnem izvrševanju vseh nalog proračuni okrajev in občin dejansko ne bodo dobili tistih tekočih sredstev, ki jih za svoje redne potrebe rabijo. Nasprotno pa smo trdili, da bo del ostanka dobička, ki gre v zvezni proračun, mnogo večji, kakor pa bi pravzaprav moral biti po družbenem planu. Praksa je pokazala, da smo enkrat z okrajev imeli prav in se je tudi res tako dogodilo. No, ker pa zaradi take razdelitve nismo mogli kriti normalnih tekočih izdatkov, smo se morali zadolževati in za to zadolžitve plačevati obresti. To se pravi, da smo praktično morali plačevati obresti od lastnega denarja. Kasneje se je to popravilo in dalo vsaj deloma brezobrestno posojilo. Vendar je pa v načelu bila stvar sama na sebi zelo nerodna, ker si se moral zadolževati za lastne dohodke, ki so bili že ustvarjeni. Seveda je jasno, da je potem v zadnjem četrletju banka preprosto blokirala vse račune in vse dohodke, ki so se stekali na računih in jih jemala za pokrivanje dolga, ki je nastal kot posledica nepravilno postavljenih instrumentov, namesto, da bi s temi dohodki okraji in občine normalno finansirali svoje izdatke. Ta praksa se več ali manj nadaljuje tudi letos.

Mislim, tovariši, da je treba o teh stvareh reči besedo, prav zaradi tega, ker je taka praksa za okraje in občine zelo nerodna in zelo nestimulativna. Zato sodim, da je prav, da je prišlo do novega načrta delitve dohodka podjetij in se nikakor ne strinjam s tovarišem Klančnikom, ki je včeraj govoril proti novemu načinu delitve dohodka. Mislim, da je prav novi način delitve dohodka in pa način oblikovanja proračunov okrajev in občin na podlagi osebnega dohodka vsakega poedinca rešitev, ki bi vse te slabosti, o katerih sem sedaj govoril, v precejšnji meri odpravila. Vendar to ni vse. S takim načinom delitve dohodka in takim načinom zadovoljevanja proračunskih potreb komun bomo močno vzpodbudili prizadevanja i komun i delovnih kolektivov, da bi povečali produktivnost dela, to pa je, mislim, naša glavna naloga, če hočemo splošni standard dejansko dvigniti.

Samo eno pripombo imam k temu. Ta pripomba sicer ne izhaja iz kakega uradno danega pojasnila, ampak iz obvestil, ki sem jih dobil na konferenci mest, namreč da bo kljub temu svobodnemu načinu oblikovanja dohodkov komun še vedno ostalo v veljavi kvotiranje proračunov. Če bo kljub objektivnim instrumentom formiranja proračunskih dohodkov komun obveljalo še vnaprej kvotiranje proračunov, potem tovariši dejansko nismo napredovali, ampak smo stvari samo še poslabšali. Kajti po novi delitvi dohodka se bodo pri komunah v precejšnji meri zmanjšali dosedanji investicijski in drugi skladi, povečali pa do določene stopnje proračunski dohodki. Če bomo šli na kvotiranje in to na takšno kvotiranje, kakršno je veljalo do sedaj, ko si na podlagi prejšnjega leta sestavil proračun po načelu »nič več kakor lansko leto«, potem je jasno, da bomo v komunah prišli v slabši položaj, ker bomo imeli manjše sklade, proračune pa prav tako zabite v ozek okvir kvote. Mislim da bo to treba

popraviti in se boriti proti vsakršnemu administrativnemu omejevanju takih inštrumentov, ki res vplivajo na to, da se bo razmahnila dejavnost v komuni na sploh, posebej pa še borba za dejansko produktivnost dela v naših podjetjih.

Vprašanje, ki ga mislim posebej načeti, je vprašanje, kako naj se izračuna podlaga za proračunsko potrošnjo. S tovariši predgovorniki se glede tega popolnoma strinjam. Mislim pa, da je treba pri tem navesti še nekaj primerov, ki zlasti jasno ilustrirajo težak položaj v komunah zaradi zakovanja kvot proračunskih dohodkov. Tako imamo obveznosti, ki nujno povečujejo izdatke komun, ki pa so popolnoma neodvisni od samega njihovega delovanja. Pri tem mislim predvsem na probleme, ki so v naših komunah že zdaj povzročili precejšnje težave. Zaradi večje industrializacije in večje proizvodnje in s tem tudi večjega narodnega dohodka se je povečal tudi priliv prebivalstva; in ker naj bi proračunska potrošnja ostala omejena na potrošnjo prejšnjega leta, potem se nam dejansko ne zmanjšuje proračunska potrošnja samo v odnosu na narodni dohodek, ampak tudi v odnosu na glavo prebivalca. S tem pa se seveda zmanjšujejo tudi možnosti za praktično reševanje komunalnih problemov v skladu s porastom prebivalstva.

Imamo pa tudi vrsto splošnih predpisov, ki močno obremenjujejo proračune komun, vendar se ti izdatki dejansko ne upoštevajo. Tu bi omenil samo dva primera, ki sta po mojem v praksi zelo pereča; eden od teh primerov je problem obveznega zdravljenja. Mi vemo, da je vrsta naših občin lani zašla v finančne težave, ker se nenehno množijo predpisi o obveznem zdravljenju raznih bolezni. Kot je že eden od tovarišev povedal, je zaradi tega nastal tak položaj, da smo morali zato, ker zdravljenje pač moramo plačati, zmanjševati socialne podpore. S tem pa se je položaj le še poslabšal, ker se je s tem stvar začela vrteti; zaradi tega, ker daš malo socialne podpore, imaš več bolnih itd.

Drug tak primer, za katerega mislim, da je posebno važen in nas tudi zaradi pravilnega vplivanja na urbanistični izgled mesta posebno zanima, je vprašanje zakona, ki je zdaj v razpravi, zakona o razlastitvi. Načrt tega zakona predvideva, da se mora vsaka razlastitev po prometni vrednosti takoj plačati. Tovariši, če bo ta zakonski predpis stopil v veljavo v takšnem besedilu, potem mi praktično v stanovanjskih skladih in občinskih proračunih ne bomo imeli dovolj denarja, da bi zmogli problem zazidave naši naselij reševati po modernih urbanističnih principih. Mislim, da bo treba stvar pogledati tudi iz tega stališča, potem pa poiskati primerno rešitev.

Naslednji problem, ki mislim, da je za nas vse zelo važen, je ta, da nam grozi osemletno obvezno šolanje. Tovariši, rekel sem »grozi«, to pa zato, ker nas je prav res strah tega zakona. Zakaj nas je strah? Zato, ker s šolskim fondom, s katerim razpolagamo danes, normalno ne moremo otrok naučiti pisati in brati. Na žalost imamo v naši deželi to hipertrofijo, da imamo izredno mnogo visokih, znanstvenih, kulturnih in ne vem še kakšnih institucij, smo pa danes v situaciji, da otrok ne moremo več normalno naučiti pisati in brati. Mislim tovariši, da je ta problem tako pereč, da bo treba o njem resno razpravljati.

Pa še en problem je, ki ga je treba tudi začeti resno reševati, to je problem dotrajanih komunalnih fondov. Če mi danes govorimo o problemu propadle amortizacije v industriji, potem moramo, če hočemo problem splošnega standarda resno zagrabiti, obenem sprožiti tudi problem dotrajanega odnosno amortiziranega komunalnega fonda. In če mi teh problemov ne bomo načeli, bo pač nastal tak položaj, da bomo lahko komunalno urejevali le nove dele naših na-

selij, pri starih pa bodo komunalne naprave tako propadle, da nas bo od tega vse skupaj glava bolela.

Posebno vprašanje, o katerem mislim govoriti, je še vprašanje materialne osnove družbenega upravljanja. Tovariši, ne mislim govoriti o vprašanju materialne osnove delavskega upravljanja, saj so že tovariši predgovorniki govorili o tem in pokazali, da je delavsko upravljanje pravzaprav zašlo v slepo ulico, ker praktično že nima več s čem upravljati, ker je vse determinirano s predpisi in drugimi inštrumenti. Mislim pa govoriti o drugi obliki našega družbenega upravljanja, to je o stanovanjskih skupnostih in hišnih svetih. Najprej bi se malo zadržal pri vprašanju materialne osnove hišnih svetov. Tovariši, prav gotovo moramo priznati, da družbeno upravljanje s stanovanjskim fondom do sedaj ni samo pokazalo, kako zelo se naši državljani zanimajo za družbeno upravljanje s stanovanjskim fondom, temveč je izredno mobiliziralo naše državljanke za dejansko upravljanje stanovanjskega fonda. Vendar lahko ugotovljamo, da je družbeno upravljanje s stanovanjskim fondom sedaj zašlo, da tako rečem, v slepo ulico. Zakaj? Zato, ker so stanovanjski sveti izkoristili vse možnosti, ki so jih imeli, da stari stanovanjski fond vsaj kolikor mogoče uredi, za kar so najeli vse kredite, ki so bili za ta namen na razpolago. Zdaj pa je položaj tak, da tisto, s čimer naj bi po predpisih razpolagali, dejansko gre za odplačilo kreditov, in nimajo več s čim razpolagati in praktično gospodariti. To vidimo, tovariši, zlasti v Ljubljani, kjer se je družbeno upravljanje s stanovanjskim fondom izredno razvilo in dalo pozitivne rezultate. Izgled Ljubljane se je v tem času, odkar stanovanjski fond družbeno upravljamo, dejansko v veliki meri popravil. Sedaj pa je položaj tak, da tovariši, ki delajo v stanovanjskih svetih praktično počasi opuščajo svojo dolžnost, ker nimajo s čim več delati, s čim več upravljati.

Zastavlja se torej vprašanje, kako in na kakšen način rešiti vprašanje materialne osnove za delo hišnih svetov in stanovanjskih skupnosti. To materialno osnovo je že eden od tovarišev predgovornikov načel in iskal v ekonomski najemnin. Načeloma se strinjam s tem, da je treba tudi na tem področju čimprej najti ekonomske odnose, ki bodo omogočili ne samo normalno kalkulacijo cene dela v proizvodnji, ampak tudi normalno kalkulacijo v upravljanju in pa izgradnji našega stanovanjskega sklada. Mislim, da je glede tega mogoče najti zelo hitro rešitev, čeprav nekateri tovariši zatrjujejo, da je prehod na ekonomsko najemnino zelo nevaren, ker bi lahko podrl razne balanse in ne moremo predvideti, kaj bi iz tega nastalo. Tovariši, strinjam se s tem, da naglica v tem primeru najbrž ne bi bila dobra, mislim pa, da se da najti neko vmesno rešitev, ki ne bi podrla osnovnih balansov obenem pa vendar reševala materialno osnovo našega družbenega upravljanja s stanovanjskim fondom. To rešitev smo našli v tem, da bi se stanovanjski prispevek povečal za ceno realne najemnine in bi se hišnim svetom iz tega javnega sklada lahko dalo tisto, kar manjka med današnjo socialno najemnino in pa med realno najemnino. Na ta način bi rešili ta problem, dokler ne bi šli kasneje na ekonomske najemnine in uredili plače. Po drugi strani pa s tem ne bi postavili v slabši položaj industrijskega in mestnega prebivalstva, ali pa v boljši položaj kmečke delavce, kar bi s hitrim prehodom brez dvoma naredili. S formiranjem takega javnega sklada bi rešili oba problema hkrati. Zaživel bi ne samo hišni sveti kot osnovna enota, ki upravlja s stanovanjskim fondom, ampak bi se ustvarila tudi materialna osnova za razvijanje stanovanjske skupnosti, ki bi lahko vzela v svoje roke najosnovnejše probleme splošnega standarda, organizacije potrošnih cen-

trov, preskrbe, servisnih služb, razbremenitev gospodinj itd. Mislim, da bi bilo dobro, da o teh stvareh čimprej razpravljamo in da se čimprej razčistijo. Pozdraviti moramo dejstvo, da bo v najkrajšem času zvezna skupščina razpravljala o teh problemih, tako da se bodo tudi ti problemi praktično načeli in dale osnovne smernice za njihovo reševanje.

Na koncu je še en problem, ki mogoče ni splošen, meni pa je dal misliti. Sem tudi predsednik upravnega odbora Muzeja narodne osvoboditve in zato sem se ukvarjal s proračunom te ustanove. Ko smo ta proračun sestavljali, smo imeli pred očmi, da moramo izdatke spraviti v sklad z možnostmi, obenem pa smo upoštevali naloge, ki se pred tako institucijo, kakor je prav Muzej narodne osvoboditve, postavljajo. Ta muzej ima specifično problematiko, ker ima posla še z živimi pričami teh dogodkov. Po eni strani smo predvideli osebne izdatke, po drugi strani pa funkcionalne in materialne izdatke, ki naj bi omogočili normalno delo. Kaj se nam je zgodilo? Zgodilo se nam je to, da so nam osebne izdatke v celoti priznali, funkcionalne in materialne izdatke pa do dobra okrnili. Ne vem, če se je tako delalo samo pri naši instituciji. Navedel sem pa ta primer prav zaradi tega, ker mislim, da se morda to ni zgodilo samo pri nas, ampak tudi drugod. Začudilo me je to varčevanje, ki pa je po mojem mišljenju vse prej kot varčevanje. Če so odobrili vse osebne izdatke, zmanjšali pa možnost, da to osebje, ki je na razpolago, normalno dela, je na račun varčevanja to pravzaprav ustvarjanje društva penzionistov, ki bodo sicer prvega prejemali plače, ker pa ne bo sredstev niti za kurjavo, bo bolj pametno, da sede doma. To se nam je tudi dejansko zgodilo, ker se je z začasnim finansiranjem odobrilo za materialne izdatke reci, beri in piši za mesec januar 10 000 dinarjev. Opozoril sem na ta primer, ne toliko zaradi muzeja kot takega — glede njega sem govoril konkretno že v proračunskem odboru — ampak zato, da opozorim na ta sistem, ker se mi zdi tako varčevanje pravzaprav proč metanje denarja. Če je že res treba izdatke zmanjšati in pri njih varčevati, potem začnimo v prvi vrsti pri osebnih izdatkih. Zmanjšajmo osebje in temu osebju primerno prikojimo tudi funkcionalne in materialne izdatke.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Eberl.

Jože Eberl: Tovariši in tovarišice! Želel bi podkrepiti oba diskutanta, ki sta že včeraj razpravljala o rudarstvu. Mi vemo, da je premog kri vse ostale industrije. Vendar če pogledamo nazaj do leta 1952, vidimo, da se je položaj v rudarstvu dejansko poslabšal. Ne mislim s tem reči, da se je poslabšala storilnost dela, saj se je proizvodnja dvignila za 123 %. Poudariti želim s tem, da v našem rudarstvu ni padla volja do dela, kajti naši rudarji so dali vsa leta po osvoboditvi skupnosti to, kar je najbolj potrebovala, sledeč. geslu, da je treba v rudarstvu res napeti vse sile, da bo lahko vsa druga industrija začela živeti. Mislim tovariši, da bo v rudarstvu res nastal problem, če se ne bo spremenila struktura cene. Vse druge surovine in vsa druga podjetja nihajo s svojimi cenami in je tu stimulacija brez dvoma zanje podana, prav zaradi tega pa je rudarstvo na svojih dohodkih oškodovano. Prav tako so oškodovane tudi komune na njihovem območju, ker ne dobivajo tistih sredstev, kot jih odvajajo vsa druga podjetja. Mislim, tovariši, da je to resna stvar, in da bo treba o rudarstvu res razpravljati, ker se že opaža tako med strokovnjaki kot med delavci, da ni več tistega zanimanja za rudarstvo. Nepravilno se mi tudi zdi, kar opažamo pri planiranju same proizvodnje v rudarstvu. Vemo sicer, da so še

velike potrebe po premoгу in še bodo, mislim pa, da bodo morali naši strokovnjaki razmišljati, kako naj bi rudarstvo mehanizirali, vendar ne na ta način, kakor se je to dogajalo dozdej, ko se je začelo mehanizirati v prvi vrsti na ta način, da se je »izmehaniziralo« samo večje vozičke in večje lopate. Mislim, da ta način »mehanizacije« v našem rudarstvu ni primeren za socialistično družbo in da je treba na drug način zmanjšati fizično delo v rudarstvu. Mislim tovariši, da bo o teh stvareh res treba razpravljati, ker kot sem že uvodoma rekel, je rudarstvo osnova naše industrije. V razpravi sami, ki so jo že včeraj načeli poslanci iz rudarskih revirjev, so bile te stvari poudarjene. V poročilih o razpravi v časopisih pa so bile te stvari objavljene le formalno, tistih bistvenih stvari, ki jih dejansko poudarjamo, tega pa v časopisih ni bilo.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Jakomin.

Ivan Jakomin: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Govoriti sem hotel o našem kmetijstvu, vendar so že moji predgovorniki o tem precej razpravljali. Zato bom načel vprašanje, ki teži kmetijstvo na področju moje volilne enote in to je še nerešen problem pogorelcev. Stalno govorimo o dvigu proizvodnje, ker je to nujno. Naš kmet v Istri in Brkinih pa toži, ker mu še ni družba povrnila oziroma dala tisto, kar je za časa borbe izgubil, sam si pa tudi ne more pomagati. Ne more zato, ker so ti kraji pasivni. Ne more si zgraditi tistega gospodarskega poslopja, ki ga je izgubil za časa borbe, ker moraš imeti za to po današnjih cenah milijončke, naš istrski in brkinski kmet pa jih nima. Če govorimo o dvigu proizvodnje, bi bilo prav, če ugotovimo, da se tudi naša Istra bori za dvig na tem področju, za dobro vino, za dobro sadje itd. Za časa borbe so se tam gibale naše enote in naši istrski in brkinski kmetje so jih hranili. Problem gospodarskih poslopij je bil po vojni prepuščen delovnim zadrugam. Delovne zadruge niso dosegle tega, kar smo želeli doseči in sedaj so kmetje, ki so jim poslopja med vojno pogorela, ostali brez gospodarskega poslopja. Že dve leti se govori, da bodo to vprašanje reševali okraji in občine. Da občine denarja nimajo, je bilo v tej razpravi dostikrat poudarjeno in vprašanje je, koliko ga imajo za to na razpolago okraji. Saj ne mislim, da teži ta problem vse okraje, teži pa naš koprski okraj in mogoče še kak drug okraj v naši republiki. Želel bi zvedeti, kdo je pravzaprav pristojen, kdo pravzaprav bi moral odgovarjati na vprašanja naših državljanov, ki so za časa borbe dali vse za to, kar danes vsi skupaj uživamo, ki so izgubili vse od gospodarskega poslopja pa do premičnin, pa ta njihova zadeva še do danes ni rešena. Obveznosti pa imamo vsi enake. Vsi kmetje morajo plačevati davek, tako tisti, ki imajo svoje gospodarsko poslopje nepoškodovano, kot tisti, ki ga še danes nimajo. Vendar mislim, da to ni prav in da bi bilo potrebno, da bi sedli za mizo in te stvari malo pretresli ter pogledali, kdo smo in kaj smo, kaj hočemo in kaj je potrebno. Kajti naših borcev in ljudi, ki so za časa borbe dali vse za osvoboditev naše zemlje, mislim, da ne smemo pustiti tako brez pomoči. Tovariši ljudski poslanci, samo to sem hotel povedati.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Štrukelj.

Jože Štrukelj: Tovariši, govoril bom o nekaterih pojavih v odnosu družbe do proizvajalcev in o delavskem upravljanju. Odnos skupnosti in

državne uprave do gospodarskih podjetij je po mojem mnenju dokaj čuden. Zadnje čase sem precej pozorno sledil raznim polemikam v časopisih in razpravah na konferencah Socialistične zveze delovnega ljudstva, partijskih organizacij itd.; tam je bilo rečeno, da nekateri ljudje menijo, da ima delavstvo v podjetjih preveliko pravic pri odločanju in da zato naše gospodarstvo ne uspeva tako kot si želimo in kakor bi moralo. Osebnostno sem mnenja, da ima delavstvo v proizvodjalnih podjetjih pri upravljanju bore malo pravic, ima pa mnogo dolžnosti, ki so velike in pomembne. Delavci in uslužbenci v podjetjih lahko odločajo v glavnem samo o tem, kakšen naj bo asortima proizvodnje, kako naj bi se čimveč produciralo in čim manj materiala potrošilo. Vse drugo upravlja državna uprava ali z drugimi besedami povedano skupnost; vse drugo se vodi administrativno kot nekoč. Vse pa se zaletava v proizvodjalna in trgovska podjetja.

Omejiti se hočem samo na industrijo. Vsi časopisi kritizirajo podjetja, na vseh sestankih, konferencah in sejah družbenih organizacij se jih postavlja na zatožno klop in prikazuje kot lenuhe in brezbrizneže; izgleda že tako, kot da bi vsa javnost kazala s prstom nanje, glejte jih, saboterije in lenuhe. Nihče ne vidi, da se je ravno v podjetjih najbolj globoko ukoreninil socializem, da so ravno proizvodjalna podjetja napravila največji korak k dvigu proizvodnje. Res je, da jim je družba dala osnovna sredstva na razpolago, vendar brez jeklene volje kolektivov in njihovih vodstev, da hočejo delati in napredovati, bi vsa sredstva ne zalegla nič. Ne bom zanikal, da ni izjem in da so nekatera podjetja res graje in obsodbe vredna. Ali zaradi teh nekaj podjetij, ki jih je mogoče 2 do 3 %, ne bi smeli obsoditi vseh in v javnosti vzbujati takšno psihozo, da vidi že vsa javnost v osebju podjetja, zlasti v vodilnem in upravnem, same lenuhe in včasih tudi kriminalce.

Od vseh strani dežujejo podjetjem nasveti in rotenja, naj delajo in varčujejo. Tudi jaz sem eden izmed tistih, ki pričakujejo dvig naše življenjske ravni samo od visoke produkcije, storilnosti dela in varčevanja. Čudno pa se človeku zdi, da vidijo v Jugoslaviji vsi samo proizvodjalna podjetja, kjer je zaposlenih po mojem mnenju le kake dobre tri petine delovnih ljudi, nikjer pa nisem zasledil v raznih razpravah, da bi se kdo obregnil od drugi dve petini delovnih ljudi, ki so zaposleni v raznih ustanovah, šolah, upravah, inštitutih itd., in ki mogoče manj delajo in bolj razsipajo, kot proizvodjalna podjetja. Pa tudi prekrškov ne bi tu izključil, samo da jih tam nihče ne skuša izslediti. Kdo more ugotoviti koliko svinčnikov in papirja itd. porabi neka uprava ali ustanova, koliko jih pa kupi in kako se trošijo razni visoki reprezentativni fond.

Tovariši, poudariti bi hotel, da podjetja zelo budno nadzorujejo in da imajo na vratu razne inšpekcije, včasih tudi nekvalitetne, ki se na svoje delo ne spoznajo, medtem ko ne slišimo nikdar, da bi kdo pogledal v ustanove in v razne urade, kako se tam gospodari. Tja nihče ne gleda in ne vemo, kako tam gospodarijo, ker jih nihče ne kontrolira. Vsaj jaz nisem slišal, da bi inšpekcije kdaj tja prišle in poslovanje pregledale. Tovariši, tudi v teh uradih in ustanovah moramo varčevati, kajti varčevanje je enakovredno večji storilnosti. Družbene dajatve so zato tako visoke, ker je treba vzdrževati vse te urade in ustanove; če pa se v teh ustanovah več troši, porabimo zanje tudi več denarja. Povsod bi se moralo varčevati tako kot se v podjetjih, kajti le malo je podjetij, kjer ne bi zagrizeno in strastno delali na tem, kako bi več proizvajali in manj potrošili in kako bi dvignili standard delavstva in vse skupnosti.

Že prej sem omenil, da so naša proizvodjalna podjetja glede storilnosti napravila velik napredek in še stalno napredujejo. Kljub temu pa smo v neverjetnem zaostanku glede storilnosti za drugimi evropskimi državami na zahodu. Naša delovna storilnost je še vedno zelo nizka in se šele počasi dviga. Razveseljivo je dejstvo, da se vsi strinjajo s tem, naj se da delavcem in uslužbencem možnost, da z večjo storilnostjo dobijo tudi večji zaslužek. Soglašam s tem, da se plače ne smejo povečati linearno. Kajti plače lahko povečamo kolikor hočemo, tudi za 50 ali 100 %, vendar se produktivnost ne bo povečala niti za 1 %. S tem, da smo sedaj povečali plače za povprečno 8 %, se naša storilnost ni povečala. Povečala pa bi se, če bi dali kolektivom možnost, da za večji napor dobijo večjo plačo. In če v kakšni občini ali okraju vsa podjetja dobro gospodarijo, je to po mojem mnenju zasluga tudi občinskih in okrajnih organov ali bi vsaj morala biti njihova zasluga. Zato bi bilo po mojem prav, če bi se povsod po Jugoslaviji stimuliralo po večjem dohodku. Tako bi pri boljši produktivnosti tudi občina in ljudje, ki na občini za to skrbijo, pa tudi okraji in republika imeli nekaj od tega, če bi se storilnost dvignila; imeli bi korist od te višje proizvodnje. Na ta način bi tudi ti organi bili zainteresirani podjetjem pomagati in jim dati možnosti, da svojo storilnost izboljšajo in povečajo proizvodnjo. Vsi, tako državni organi kakor podjetja, bi morali biti stimulirani in tako bi bili vsi naporji usmerjeni na to, da bi dvignili našo proizvodnjo.

Glede storilnosti bi omenil še nekaj. Pravimo, da je storilnost majhna, ne pomislimo pa, da delamo pravzaprav samo sedem ur in pol na dan in ne osem. S tem, da zaradi odmora prekinemo v podjetjih delo za četrt ure, izgubimo pol ure in to plačujemo. Tudi tu gredo številne delovne ure v izgubo. Poglejmo še to, koliko ur se izgubi s tem, ker pošiljamo ljudi na razne tečaje, razne konference, seje, sestanke itd. Če bi vsa podjetja naredila ta račun, in nekatera so ga, bi videli, koliko ur se tu izgubi. Da, to so ogromni zneski. Če pa se kdaj kdo postavi po robu ali če vodstvo podjetja godrnja, da se delavci kličejo na sestanke, potem ti očita, da si nezgrajen, češ, saj podjetje zaradi tega ne bo propadlo.

Še nekaj besed o delavskem upravljanju. Če bi me kdo vprašal, ali imamo pri nas delavsko upravljanje, bi mu skoraj rekel, da ga nimamo. (Smeh v dvorani.) Z delavskim upravljanjem je sedaj tako, da nam ni ostalo drugega, kakor da vodimo delo. Delavskim svetom in upravnim odborom bi dal drugo ime. Imenoval bi jih delovodne svete in delovodne odbore, ker z drugimi zadevami pravzaprav nimajo opraviti. Imajo le nalogo, da gledajo, kako bo podjetje delalo in kako bo čimveč produciralo. Poglejte, kako je to mogoče, da se delavskemu svetu ne dovoli, da bi na primer sam določil novo delovno mesto v podjetju. Nihče tega ne more, niti direktor, niti upravni odbor, niti delavski svet. Zakaj ne? Zato, ker se ne zaupa njegovi sposobnosti. Zato mora iti na okraj in prositi ali javiti komisiji za plače, naj mu dovoli, da se delovno mesto na novo določi. Kdo pa ve bolj, kakšna delovna mesta so potrebna v podjetju, kot podjetje samo, kot njegov delavski svet? Vendar to ne zadostuje, zadeva se mora reševati administrativno na okraju, seveda pa se na ta način še bolj povečajo stroški.

Poglejmo si še nadure. V podjetju morajo na primer uvesti nadurno delo, ker se je neka dobava zakasnila, ker skratka ni bilo materiala. Ko je rok dobave že skoraj tu, pride material, in seveda, da ne boš plačal penala, boš rekel: »Fantje, dajmo, napravimo teh nekaj ur«. Toda to kar tako ni dovoljeno oziroma je dovoljeno, vendar moraš javiti komisiji na okraju, da boš te ure

opravi. Vse to pa kaže na nezaupanje v delavski svet in zato ne sme delavski svet sam ničesar odrediti. Zadnjič se je pri nas zgodila majhna nesreča, ki bi lahko bila večja. Pri taljenju aluminija je eksplodiral vžigalnik granate iz prve svetovne vojne. Grafitni lonec je razneslo, pa tudi obleke dveh delavcev so bile preluknjane kot rešeto. Na seji delavskega sveta smo sklenili, da bomo tema delavcema kupili nove obleke. Vendar ne! Ne smeš kupiti, delavski svet ne more skleniti, da bi kupili dve obleki delavcema, ki sta vkljub nesreči imela srečo, da sta ostala zdrava in si nista pokvarila oči. Ne smeš tega skleniti, ker to ne gre! Ti sicer lahko kupiš, vendar iz lastnega žepa. Torej, ali je to še sploh kako upravljanje, če delavski svet nima moči, če nima oblasti v podjetju, da bi rekel, tako bomo sklenili in naredili. Prav, lahko bi bilo predpisano, da je treba neki organ obvestiti, da smo kupili dve obleki in bi ta organ na ta način nadziral poslovanje v podjetju. In če bi kaj ne bilo v redu, bi ta organ potem lahko odredil, kaj in kako naj se popravi.

Sklad za prosto razpolaganje ima lepo ime. Kdo pa z njim pravzaprav razpolaga? Delavski svet zelo malo. Pred kratkim sem čital neko statistiko, ki jo je objavilo združenje podjetij strojegradnje. Tam je navedeno kakih deset podjetij, od katerih je osem uporabilo sklad za prosto razpolaganje do 400 %. Torej štirikrat toliko, kolikor so ga ustvarili, so ga porabili za razne take dajatve in take obveznosti, ki so s predpisi določene. Delovnemu kolektivu ostane torej tudi pri tem zelo, zelo malo, tako da res ne vem tovariši, če delavski svet in upravni odbor še lahko kaj odredita in sem mnenja, da se res mora dati delavskim svetom glede vodstva in urejanja podjetja več kompetenc.

Proizvajalna podjetja, industrijska kakor tudi kmetijska, so zame rastline, drevesa, od katerih vsi pričakujemo sadov. Govoril bom samo o industrijskih podjetjih. Poglejte, vse se obrača v potrebi samo na podjetja. Vsi jih obletujejo: dajte za jelko, dajte za dedka mraza, dajte za časopise, gospodarske in politične, dajte za razne stvari, dajte za športna in druga društva, vse naj da podjetje. Če daš, pa moraš dati iz lastnega. Ni pa opaziti, da bi dal kdaj kako podporo zasebnik, kot na primer včasih. Sem že star človek in vem, da so bili mecenji, ki so dajali denar. Tudi danes imamo ljudi, ki imajo velike plače, pa nikoli nisem slišal, da bi tak komu dal tri tisoč, pet tisoč, ali mu daroval kak drug znesek. Vse mora dati podjetje. In zdi se mi, da državne ustanove ne dobivajo toliko prošenj, vedno samo podjetje. Torej tem podjetjem, tem rastlinam, od katerih pričakujemo sadov, iztrgamo sadove že takrat, ko niti še zreli niso. Tem podjetjem pa bi moralo vse drugo, kar je v državi, kot so šole, univerze, inštituti, zavodi, bolnice itd., služiti kot, rekel bi, neko gnojilo za rast teh dreves. Vse to bi moralo podjetja podpirati in jim pomagati pri rasti, da bi dala več sadov in potem bi seveda v državi šlo marsikaj bolje kot gre.

Poglejte primer, ki je v podjetjih dovolj pogost. Podjetje je aktivno in izkazuje po obračunih dobiček. Ker pa kak mesec po krivdi razmer nima zadosti denarja na žiro računu, da bi plačalo vse obveznosti, ki jih izkazuje dani obračun, kolektiv ne dobi plače. Delavci so delali, vendar brez plače ne morejo živeti, banka pa zanje denarja nima. Najprej pobere denar družba in ga toliko časa pobira, dokler ni nasičena in šele, ko je nasičena, dobi denar delavec, ki je v podjetju delal. To je zgrešeno, tovariši. Moje trdno prepričanje je, in apeliram na vas vse, da mora biti delavcu plača zagotovljena, pa četudi družba ne dobi vsega takoj.

Čudna stvar je tudi, da banka piše občini, da je odobrila temu in temu podjetju 60 % plače, čeprav je plačni sklad ustvarilo, toda v obvestilu pove,

naj občina vendarle garantira. Prosim vas tovariši, kam pa pridemo, če so plače delavstvu po predpisih šele na tretjem ali četrtem mestu, vse drugo ima prednost pred plačami. Takoj za materialom bi morala biti plača, ker sicer delavci nimajo vzpodbude za delo. Nekoč sem v Beogradu srečal tovariša Borca in mu rekel, naj se že enkrat uredi, da bodo kolektivom plače zagotovljene. Odgovoril mi je, da potem ne bo stimulacije, da bi kolektiv skrbel za denar na žiro računu. Dejal sem mu, in tudi vam to rečem, da je zelo nestimulativno, če delavcem poveš, da plače ne bo, ker pač ni denarja. Pa te delavci vprašajo, kako da ne bo plače? Ne bo je, ker nimamo denarja. Pa kaj smo v izgubi, delamo z izgubo? Ne, saj imamo toliko milijonov dobička. Kako je potem mogoče, da nimamo plače, če delamo z dobičkom? Težko je delavcem dopovedati, da dolžniki niso vsega plačali, pa tudi če jim poveš, je stvar taka kot s kmetom, ki je prodal vola, ker pa kupnine še ni prejel, si ne more kupiti kave. Toda to se ne da vsem delavcem dopovedati, še celo vsem članom delavskega sveta ne. Menim, da je tak način zgrešen in apeliram na sindikate, da dosežejo glede tega spremembo, ker plača mora biti delavcem zagotovljena 100 %. Tudi če bi bilo kako podjetje deficitno, ne bi bila taka izguba, če bi delavci dobili plačo za mesec dni, saj občina lahko pravočasno prepreči večjo škodo. Sicer pa deficitnost ne nastane takoj. Če začne podjetje slabo gospodariti, lahko občina ukrepa tako kot misli, da je primerno in lahko tudi likvidira podjetje. Ni pa pravilno, da bi zaradi tega, ker trenutno ni denarja v banki, delavci ne dobili plač.

Še to značilnost bi omenil. Kolektiv v produkciji ne dobi plače, čeprav kreditira družbi svojo plačo šest mesecev na leto. Delovni kolektiv dobi plačo šele, ko jo je ustvaril, medtem ko vsi drugi državni uslužbenci dobijo plačo vnaprej in jim družba plačo kreditira. Zakaj je ta razlika v socializmu? Delavci v podjetju kreditirajo družbi plačo in tudi dobiček, ki ga ne črpajo takoj; svojo plačo kreditirajo družbi za 15 dni vsak mesec, na leto je torej to 6 mesecev in na koncu jim družba ne da plače. Mislim, da je to stvar treba razmisliti in popraviti.

Omenil bi še nekaj stvari, ki po mojem mnenju niso prav urejene. Stalno tožimo, da na podeželju ni tehnikov in inženirjev, da pa jih je vse polno v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu itd. To je resnica. Nek poslanec, menda iz Zbora proizvajalcev, je dal pameten predlog, naj bi se vsem ustanovam določila sredstva za osebne izdatke. V mnogih takih ustanovah se precej lenari. Sam sem že ugotovil, da v teh pisarnah izgubljam mnogo časa s klepetanjem in razpravljanjem o osebnih zadevah, v službo ne hodijo točno in odhajajo iz nje po osebnih opravkih. In zato naj bi se določila sredstva tem ustanovam za osebno potrošnjo. Potem ne bodo več mogle vabiti raznih inženirjev, tehnikov, arhitektov in drugih strokovnjakov in bodo ti prisiljeni oditi iz Ljubljane na deželo.

Mnogo govorimo tudi o šušmarjenju. Zaletavamo se v delavca, da šušmari in delamo velik hrup, če gre po delu delati drugam, če ima eno leho in malo solate. Ne vidimo pa šušmarjenja tudi pri akademično naobraženih in pri drugih izobražencih, ki služijo po desetisoče mesečno in šušmarijo mnogokrat tudi z materialom in orodjem družbe. Ob te se nihče ne obregne. Obregujemo se vedno samo ob delavca.

Govoril bom še o davkih na podeželju. Želel bi, da enkrat za vselej napravimo red pri teh davkih. Celo leto prihajajo predpisi, enkrat za davek, potem za občinsko doklado, pa za dodatek na doklado, pa od obrti, pa od

hiše, pa od zemlje, tako da ljudje nikoli in nikjer ne vedo, koliko morajo še plačati in koliko so že plačali. Vsak davkoplačevalec bi moral imeti kartico, da bi vedel, koliko plačuje za vsako stvar in koliko je že plačal. Znam nekaj knjigovodstva, vendar ljudem, ki prihajajo k meni, ne znam povedata in razložiti, koliko in zakaj so še dolžni plačati. Kajti v tisti knjižici so predpisi in plačila in storni itd., tako da se na to nihče ne spozna. Ta stvar je zelo pomembna in ustvarja na podeželju slabo kri, ker si ljudje glede svojih obveznosti niso na jasnem. To je zelo pereče vprašanje, ki ga je treba enkrat za vselej odpraviti. Vsaj do konca februarja bi moral vsak davkoplačevalec vedeti, koliko mora plačati, kaj je plačal in koliko in za kaj plača.

Povedal bi še nekaj besed o državni loteriji. (Smeh.) Zame je državna loterija nepotrebna in kviri naš socializem. Državna loterija je pristna kapitalistična ustanova in ne spada v socializem. (Smeh.) Po eni strani pobijamo misticizem, tu pa izkoriščamo slabosti ljudi z raznimi vabami, izkoriščamo predvsem delavski razred in revne ljudi. Predvsem revne ljudi. Prepričan sem, da od vseh vas, kar vas je tukaj, kvečjemu 10 %, kupuje srečke. In tem revnim ljudem, ki so že tako revni, odvezamemo še to malo denarja. Tovariši, jaz sem odločno proti temu in bi prosil, da se o tej stvari razmišlja, ker to se ne sklada s socializmom. Čudno je to, da tega še nismo odpravili. Pripovedovali so mi, da gre ta denar za Zvezo borcev, za gluhoneme, za invalide in za kaj ne vem vse. Prav je, da se ta društva in ustanove podpirajo. Menim pa, da če ti dohodki ne bodo več prihajali iz dobičkov loterije, zaradi tega ta društva in ustanove ne bodo ostala brez sredstev. Bomo pa kje drugje zvišali dajatve in jim dajali iz teh dohodkov. Zelel bi, da se o tej stvari razmišlja in da se store potrebni ukrepi ter loterija ukine.

Predsednik Miha Marinko: Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11,15 in se je nadaljevala ob 11,50 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo z razpravo. Besedo ima ljudski poslanec Matija Maležič:

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice, govoriti hočem o vprašanju, ki ga je včeraj načel predsednik kranjskega okraja tovariš Košmelj. O tem namreč, kako letošnji družbeni plan s svojimi inštrumenti zagotavlja dohodke za proračunsko potrošnjo po posameznih okrajih.

Tovariš Košmelj je v svoji razpravi v glavnem načel dva problema, in sicer: vprašanje proračunskega sistema na sploh in vprašanje letošnjega poviševanja proračunskih globalov posameznim okrajem. Glede prvega problema, problema proračunskega sistema in kakšen naj bo ta sistem pri nas, mislim, da je bila njegova diskusija brez dvoma koristna in da je naša skupna naloga, da v čim krajšem času pridemo do novega proračunskega sistema, kajti sedanji naš proračunski sistem ni v redu, ker se ne ozira na to, kakšna je ekonomska zmogljivost v posameznih teritorialnih enotah, ker skratka administrativno odreja dohodke in izdatke proračuna, kar po navadi gre na škodo razvitejših krajev. Zato proračunska potrošnja dejansko ne prikaže gospodarske moči posameznih občin ali posameznih okrajev in tudi ne pokaže njihovih dejanskih potreb. V tem se s tovarišem Košmeljem brez dvoma strinjam in je po mojem mnenju treba glede tega dati tudi priznanje kranjskemu okraju, ki je že v lanskem letu začel sestavljati izračune in zbirati gradivo, kako naj bi uredili pri nas proračunsko potroš-

njo oziroma sistem, čeprav je bilo to gradivo še pomanjkljivo. Treba pa je seveda reči, da proračunski sistem, ki ga imamo sedaj, velja za vso Jugoslavijo in ga ne moremo spremeniti le v eni republiki, ne da bi se obenem spremenil v vsej državi, ker je to problem, ki je enako pereč in enako kompliciran kot je sprememba plačnega sistema v gospodarstvu. Že tovariš Kardelj je na zadnji seji zvezne skupščine o tem obširno govoril in izgleda, da imamo zdaj resno zagotovilo tudi od najvišjih naših zveznih organov, da bo v letu 1957 tudi ta problem rešen. Kot vemo se ta problem že rešuje v za to pristojnih komisijah. Toliko glede prvega vprašanja, ki ga je sprožil tovariš Košmelj.

Glede drugega vprašanja pa bi, mislim, bilo potrebno, dati nekatera pojasnila in pripombe, da ne bi skupščina dobila vtisa, da je Izvršni svet, ko je sestavljal, oziroma ko predlaga družbeni plan imel različna merila za posamezne okraje. Skušal bom dokazati, da se je tovariš Košmelj nekoliko zmotil.

Ker naš sedanji proračunski sistem dejansko postavlja v težjo proračunsko situacijo razvitejše okraje in ker še nimamo tega sistema dokončno urejenega, je Izvršni svet letos predlagal skupščini tak plan oziroma tak proračun, ki skuša ta problem vsaj deloma urediti na ta način, da letos industrijsko najmočnejšim okrajem v Sloveniji glede na lansko leto nekoliko izboljša proračunsko situacijo in jim proračunsko kvoto nekoliko poviša. Tako je tudi naš plan sedaj sestavljen ter se okrajem Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj in Trbovlje v primerjavi z lanskim letom proračunska situacija nekoliko izboljšuje. Tovariš Miran Košmelj je prav zaradi tega dal vrsto analiz, vrsto procentualnih izračunov, ki naj dokažejo, da je bil pri tem povišanju, pri izboljševanju situacije med petimi slovenskimi močnejšimi okraji Kranj tisti, ki je bil najslabše obravnavan. To, tovariši, pa ni res, kajti metoda, s katero nam je bil ta izračun prikazan, ni strokovna in ni pravilna. Tovariši iz Kranja so namreč na eni strani enostavno vzeli lanskoletne proračunske kvote za osnovo svojih izračunov, na drugi strani pa letošnje planske proračunske kvote in so enostavno računali razliko v procentih. Vse, kar je vmes, so pa zanemarili. Vmes so pa izredno važne stvari, ki jih je treba tukaj pojasniti, ker so se namreč letos v primeru z lanskim letom spremenile.

Naštel bi samo glavne spremembe. Ena teh je finansiranje notranjih zadev—Ljudske milice. Vemo, da je polovico osebnih izdatkov za Ljudsko milico finansiral lansko leto republiški proračun, drugo polovico pa okrajni proračuni. Tudi nekateri materialni izdatki so šli prav tako do polovice iz republiškega, za drugo polovico pa iz okrajnega proračuna. Letos se je to spremenilo za vso Jugoslavijo in bo vse osebne izdatke za milico finansiral republiški proračun, vse materialne izdatke v zvezi s tajništvom za notranje zadeve po okrajih pa finansirajo okrajni proračuni. Zaradi tega nastanejo precejšnje strukturne spremembe v posameznih okrajnih proračunih. Zaradi te spremembe se nekaterim okrajem izdatki v proračunih številčno zmanjšajo, nekaterim ostanejo enaki, drugim pa se celo povečajo — številčno namreč, dejansko pa proračunska situacija v teh okrajih ni nič drugačna kot lansko leto. Okraju Kranj se zaradi tega poveča okrajni proračun za 5 milijonov, to se pravi za 0,4 %, okraju Ljubljana pa za 79 milijonov, to je za 2,4 %. Med okrajema Ljubljana in Kranj je torej 2 % razlike, če primerjamo lanskoletni proračun z letošnjim.

Tudi povečanje plač uslužbencem, nove nastavitve itd. vplivajo v raznih okrajnih proračunih različno na ta procent, in sicer glede na to, kakšen je v okrajnem proračunu odstotek za osebne izdatke uslužbencev nasproti materialnim izdatkom okrajnega proračuna. Če primerjamo okraja Kranj in Ljubljana,

vidimo, da mora biti zaradi zakonitih obveznosti v letošnjem letu proračun okraja Kranj z vsemi proračuni za 62 milijonov višji kot pa lansko leto, proračun okraja Ljubljana pa za 188 milijonov, če ne upoštevamo milice in uslužbencev notranjih zadev; to se pravi, da se povečajo izdatki pri okraju Kranj za 5,2 % pri okraju Ljubljana pa za 5,7 %. Razlika je le za pol procenta, to je sicer majhna razlika, vendar je precejšnja v absolutnem znesku 126 milijonov dinarjev. Za 126 milijonov dinarjev višji proračun okraja Ljubljane dejansko nič ne izboljša proračunske situacije.

Nadalje je tu vprašanje vodnega sklada. Lani je bil, o tem bomo več govorili pozneje pri proračunski razpravi, proračun vodnega sklada močno centraliziran na republiškem proračunu. Letos zmanjšujemo republiški proračun vodnega sklada na manj kot do polovice lanskoletnega, obenem pa predlagamo decentralizacijo na okrajne proračune. Ker pa se s to decentralizacijo ne decentralizirajo samo sredstva, ampak se morajo, rekel bi, decentralizirati tudi dela, v glavnem za vzdrževanje vodotokov, je razumljivo, da bodo proračuni nekaterih okrajev morali dobiti več sredstev kot pa proračuni drugih. Tako na primer imajo v Murski Soboti toliko vodogradbenih del, ki so bila lansko leto financirana iz republiškega proračuna (vzdrževanja na Muri itd.), da dobi Murska Sobota približno za 50 milijonov več, s tem pa tudi naloge, da ta dela nadaljuje; to se pravi, proračunska situacija v okraju se dejansko ne izboljša, čeravno se jim proračunski znesek številčno precej zviša. Pri okraju Kranj znaša to povišanje samo 3 milijone, to je 0,25 % lanskega proračuna. Pri Mariboru znaša to povišanje zaradi večjih del in potreb po večjih delih na vzdrževanjih 29 milijonov, to je 1,4 %. To so razlogi, zaradi katerih ne moremo začetno lanskoletno kvoto in končno kvoto avtomatično primerjati in potem avtomatično računati procente.

Tovariši, ne glede na že povedano, bom navedel še nekaj primerov, ki se tičejo nekaterih primerjav, ki jih je tovariš iz Kranja navedel. Ko je mehanično primerjal proračunsko potrošnjo na glavó zaposlenega, je dal kot primer ene skrajnosti okraj Kranj, kjer je ta 38 dinarjev, na drugi pa okraj Murska Sobota, kjer je 400 dinarjev. Na ti dve skrajnosti je pokazal. Ti dve skrajnosti nam sicer lahko nekaj povesta, vendar direktno in mehanično primerljivi nista in ne moreta biti, ker je tu cela vrsta stvari, ki dejansko vplivajo v nasprotni smeri, kot je hotel tovariš dokazati. Naj navedem samo nekaj stvari. Ena teh stvari je vprašanje izdatkov za zdravstveno zavarovanje. V tistih okrajih, ki so močno razviti, bodo proračunski izdatki za zdravstveno zavarovanje vedno manjši, ker je pretežno število prebivalstva zdravstveno zavarovano. Potem šolski sistem. V Murski Soboti imajo na primer še star enorazredni, niže organizirani šolski sistem, ki zahteva večje izdatke itd. Te stvari skratka ne moremo mehanično primerjati. Navedel bi še en primer, ki je sicer malenkosten, ki pa vendarle je. Ljubljana, Celje in Maribor imajo učiteljišča. Za to učiteljišče da Maribor okoli 20 milijonov letno, to je 1 % svojega proračuna, Ljubljana tudi, dočim Kranj nima učiteljišča in svoje kadre študira v Ljubljani na račun, rekel bi, ljubljanskega okrajnega proračuna itd. Takih primerov bi lahko navedel še več.

Zaključil bom še z eno primerjavo. Včeraj je bilo v tej diskusiji rečeno, da je za okraj Kočevje v letošnjem letu povišan proračunski global za 0 %, to se pravi, da ima isti global kot lansko leto. Vsi drugi okraji pa imajo nekoliko višji global. Iz tega bi se dalo zaključiti, da je kočevski okraj v letošnjem letu s proračunom v najslabši situaciji. V resnici pa to ne drži. Okraj Kočevje je

glede tega prej v prvi polovici okrajev kot pa v zadnji polovici, kajti zanemariti ne smemo tako imenovane fakultativne dohodke. Lansko leto so namreč okraji s fakultativnimi dohodki pokrili redne izdatke v proračunu, vendar je bil procent fakultativnih dohodkov okraja v primerjavi z rednimi dohodki okraja v posameznih okrajih različen. Tako je recimo kočevski okraj lansko leto svoj proračun pokrival v 40 % s fakultativnimi dohodki, samo v 60 % pa z rednimi dohodki. Vsi ostali okraji pa so pokrili s fakultativnimi dohodki približno 15 %. Ta primejava in ta račun to stanje sedaj bistveno spremenita.

Tovariši, na osnovi tega bom povedal, kakšno je dejansko zvišanje proračuna petim močnejšim okrajem v Sloveniji. Če namreč odbijemo vse tiste stvari, ki jih moramo zaradi primerljivosti odšteti, to se pravi notranje zadeve, povečanje plač in vodni sklad, pridemo do položaja — in to ni nobena, rekel bi računsko mahinacija, ampak dejansko stvarno in pošteno izračunano — da je od petih okrajev okraj Kranj najboljše odrezal, in sicer je na prvem mestu, kjer je povečanje v primerjavi z lanskim letom 15,5 %, potem je Celje 13,9 %, Maribor 13,7 %, Trbovlje 12,2 %, za Ljubljano pa raje ne bi povedal, da ne bi tovariš Dermastja še enkrat diskutiral, ima pa najmanjši procent povečanja.

Tako, tovariši, mislim, da se bo tovariš Košmelj zadovoljil s tem, da Izvršni svet ni uporabljal različnih meril in da je dejansko zaradi položaja, v katerem so industrijsko močnejši okraji letos, skušal Kranju čimbolj pomagati v proračunski situaciji. Strinjam pa se seveda, da je zaradi proračunskega sistema v Jugoslaviji dejansko res, da je Kranj v težkem položaju, vendar to ni izjema. V težkem položaju je zaradi tistih razlogov, zaradi katerih so vsi taki in podobni okraji v težkem položaju, zaradi tega, ker je disproporc nagle industrializacije v Jugoslaviji prišel v Kranju najbolj do izraza, ker je tam največje pomanjkanje stanovanj, največja potreba po komunalnih delih itd. Strinjam se s tem, da je vse to v Kranju velik problem in sem prepričan, da bo nov proračunski sistem te stvari upošteval oziroma da jih bo moral upoštevati.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Karel Grm.

Karel Grm: Tovariši ljudski poslanci! Že včeraj sem se prijavil k diskusiji in sem mislil, da bom kaj novega povedal. Zato sedaj stvari, o katerih se je že govorilo, ne bom ponavljal in se bom omejil le na tiste, ki so kočljive in boleče prav zaradi tega, ker smo o istem problemu govorili že lansko leto pri sprejemanju proračuna. Prav je in pozdraviti moramo, da so se naše investicije, tako imenovane divje investicije, skrčile na minimum in na tej poti moramo vztrajati. Pri investicijah moramo zahtevati proračune in elaborate, ki bodo dokazali, da so te investicije dejansko potrebne in da bodo vračale vložena sredstva čimprej nazaj. Mislim pa, da je nepravilno, da tista podjetja, katerim so investicije lahko rečem odobrene že dve leti, še danes ne morejo priti do teh investicij in morajo produkcijo zniževati, namesto, da bi jo zviševala. Tako je konkretno z rudnikom Kočevje.

Že lansko leto smo na Zboru proizvajalcev ustanovili strokovno komisijo, ki je na kraju samem pregledala stvari in tudi dala poročilo Zboru proizvajalcev, da mora rudnik nujno priti do tistih investicij, za katere je zaprosil. No, to se še danes ni zgodilo. Mislim, da težnja za povečanje proizvodnje, pa tudi pravice delavskih svetov, o katerih smo že veliko govorili, niso v skladu s tem dejanskim stanjem. Lansko leto je bil plan za okoli 160 000 ton premoga, letos pa je 150 000 ton, s pogojem, da bodo investicije izvršene do meseca avgusta;

vendar še danes ni nobenih sredstev, tako da bo letos proizvodnja največ 130 000 ton premoga, to se pravi, da gremo zelo, zelo nazaj in da ne gremo naprej. In ne vem, če lahko govorimo o dvigu družbenega standarda, če bomo šli s produkcijo nazaj in ne naprej. Menim, da bi bilo dobro razmisliti, ali se ne bi za take manjše investicije v republiki določilo, da bi lahko republika sama, ki pozna probleme v manjšem podjetju — poudarjam v manjšem podjetju — dala te investicije podjetjem. Potem ne bi šli s proizvodnjo nazaj, ampak naprej.

Tovariši, drži in strinjam se, da je treba v prvi vrsti pomagati večjim podjetjem in da je treba ta podjetja, ki dajejo več narodnega dohodka, mehanizirati itd., itd., vendar pa mislim, da je tudi tista podjetja, ki bodo še leta in leta obratovala, treba dvigniti na primerno višino, tako da bodo lahko občine in okraji tudi dobili od njih kak prispevek za našo skupnost. Zato bi še enkrat priporočil, naj bi se, če že centrala Narodne banke FLRJ v Beogradu ne bi dovolila takih manjših investicij republiki, ustanovila komisija, ki bi posredovala pri Narodni banki, da bi ne nasprotovala tistim investicijam, za katere so že pripravljene elaborati in ne vem kaj še vse. Tovariši, mislim, da so komisije, inšpekcije itd. potrebne in da je to popolnoma v redu, mislim pa, da niso potrebni vsi tisti stroški, katere je treba izdati, da greš ne vem kolikokrat v Beograd, preden dobiš nekaj milijonov investicij. Ti stroški so povsem odveč in zato naj bi se v republiki reševali takšni elaborati za manjša podjetja, da ne bi bilo potrebno za vsako stvar hoditi v Beograd. Vsa ta pota nam tudi izredno zvišujejo materialne stroške.

Res ne vem, če bi v primeru, da bi bil kdo poslanec v taki volilni enoti, v kakršni sem jaz, lahko imel ne vem kakšno avtoriteto ali ugled. Zakaj? Zgodi se, da zaprosimo komisijo, naj pride kaj pregledati in ugotoviti neko stanje. Komisije po navadi precej rade obljubijo in tudi pridejo. Ljudje vprašujejo, kaj je komisija sklenila in jim seveda na osnovi izvida teh komisij poveš, kako in kaj. Dejansko pa potem iz vsega skupaj spet ni nič. Zato sodim, da je prav, če se za investicije zahtevajo dokončni elaborati in ne vem kaj še vse, da pa se potem tistemu podjetju, kjer je ugotovljeno, da je investicija dejansko potrebna, sredstva tudi dajo, ne pa da se zadeva zavlačuje leta in leta tako, da se s tem stroški izredno povečajo.

Razen tega tudi delavski svet v takšnih podjetjih samo razpravlja o večji produktivnosti dela, ko bi se pa naj ukrepi za dvig produktivnosti tudi dejansko začeli izvajati, pa obratovodja ali inženir ali kdor koli že obrazloži, da tega ne moreš doseči zaradi tega, ker ne dobiš investicij; seveda se s tem stvar potem neha. Drugič, ko se zopet sestanejo, ponovno razpravljajo o tem problemu, tako da danes v podjetjih ne obravnavamo več drugega kakor delovno disciplino, dvig storilnosti dela in ne vem še kaj, kar je tudi pravilno in bo o tem treba še več razpravljati. Kljub temu mislim, da bi se pa investicije, ki so potrebne in odobrene, ne smele zavlačevati leta in leta, ampak bi se morale dati vsaj tisto leto, v katerem je predvidena zvišana proizvodnja. Če bi rudnik Kočevje lani dobil investicije, bi lahko podjetje letos dajalo 190 000 ton. Zaradi te zamude ne bodo investicije nič manjše, samo eno leto se je stvar podaljšala; posledica pa je ta, da bomo letos dali 130 000 ton namesto 190 000 ton. Vsega skupaj pa znašajo te investicije le nekaj milijonov.

Tovariši, mislim, da je to negospodarsko. Če hočemo gospodarsko presoјati in to moramo, moramo tudi skrbeti, da bodo sredstva dana takrat, ko jih podjetje potrebuje. Mislim, da danes ni podjetja, ki bi si hotelo nakopati neke kredite zato, da jih bo lahko vračalo. Vsako podjetje stremi za tem, da ima čim

manj kreditov, da bo čim laže uspevalo, vendar če so investicije nujno potrebne, bo seveda skrbelo za kredit in zato so tudi fondi tu. Zato še enkrat apeliram na skupščino, naj bi Izvršni svet moj predlog glede investicij za manjša podjetja pretresel; poudarjam, da imam v mislih podjetja manjšega obsega, kajti glede večjih podjetij, kjer gre za milijardne vsote investicij, morajo pač stvari obravnavati zvezni organi.

Tovariši s tem zaključujem svoj govor. Če bi še o čem drugem govoril, bi verjetno samo ponavljal to, kar so že drugi povedali.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Lubej.

Franc Lubej: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Govoril bom o dveh problemih. Peta točka tretjega poglavja družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 govori o tem, da ostane okvir davčne lestvice za leto 1957 nespremenjen ter znaša 10 do 44 % katastrskega dohodka. Kolikor se ne bi izračun katastrskega dohodka bistveno spremenil, bi to pomenilo, da ostanejo kmečki davki na ravni leta 1956, upoštevajoč pri tem, da je mogoče zajemati diferencialno zemljiško rento v večjem razponu z občinskimi dokladami. Izračun katastrskega dohodka, predlagan od zveznih organov, pa nam v tem letu prinaša bistvene spremembe, saj je ta izračun za nekatere kulture znatno višji kakor v preteklem letu. Zato bi tudi davki sorazmerno narasli. Ne glede na to, da se v letošnjih obveznostih predvideva nekoliko večje zajemanje kmečke dohodnine kakor lani, bi k tej lestvici katastrskega dohodka, ki jo predlagajo zvezni organi, dal nekaj pripomb.

Iz predlagane lestvice je razvidno, da so njivske kulture v prvem in drugem bonitetnem razredu od 10 do 30 % manj obremenjene kakor lansko leto, tretji in četrti bonitetni razred je ostal v glavnem na ravni leta 1956, dočim se katastrski dohodek od petega bonitetnega razreda naprej dvigne ponekod celo za 50 in več odstotkov. To pomeni, da je izračun katastrskega dohodka za njive boljše kvalitete manjši od lanskega leta, nasprotno temu pa je za zemljo slabše kvalitete ta izračun mnogo večji. Približno ista stvar je s travniki in pašniki. Najbolj kritičen pa je izračun katastrskega dohodka za gozdove. Verjetno ima lestvica izračuna katastrskega dohodka za gozdove namen, že z dohodnino zajeti večji del rente, kakor je to bilo doslej. Rešiti pa moramo vprašanje, koliko bo predložena lestvica katastrskega dohodka za gozdove in za ostalo lahko v praksi uporabljiva glede na predpise o gozdnem skladu in prometnem davku, zlasti še glede na maksimirano ceno hlodovine. Katastrski dohodek od gozdov je v posameznih katastrskih oziroma cenilnih okoliših in posameznih bonitetnih razredih mnogo višji kakor v preteklem letu, v nekaterih primerih celo do 10. krat. Ob uveljavljenju take lestvice katastrskega dohodka bi močno posegli v dohodke od gozdov. Zato bi bilo najbolje, da predložene lestvice za letošnje leto ne bi uporabljali. Večjo dohodnino bi lahko zajeli z določeno korekturo lanskega katastrskega izračuna. Tak način naj bi veljal za vse kulture. Nedvomno bi uporaba te lestvice povzročila nemogoče odnose na terenu, da ne govorimo o tem, da bi bilo mnogo primerov, zlasti v višinskih legah, kjer posamezna gospodarstva takega davka ne bi mogla plačati. Zato predlagam, da se za konkretno obdavčitev kmečkih gospodarstev v letu 1957 uporabi izračun katastrskega dohodka iz leta 1956, ki naj bi se skladno s planirano dohodnino analogno povečal pri posameznih kulturah s primernim koeficientom. Obenem pa mislim, da bomo morali v prihodnje pristopiti h

korekturi cenilnih okolišev in razlastitvi bonitetnih razredov za posamezne kulture v posameznih legah oziroma krajih. Cenilni okoliši so bili določeni v povsem drugih pogojih kot tržišča ter tako ne ustrezajo več dejanskemu stanju.

Druga točka tretjega poglavja predloga družbenega plana med drugim predvideva v letu 1957 tudi širšo uporabo tehničnih ukrepov in obenem zagotavlja večje število kmetijskih strojev in potrebnega orodja. Predvideva se nabava 400 novih traktorjev ter večje število ostalih kmetijskih strojev. Glede na situacijo na terenu imam delne pomisleke glede na realizacijo oziroma možnost realizacije nabave teh traktorjev in ostalih strojev. Izgleda, da je mehanizacija v kmetijstvu neobdelano področje, predvsem iz ekonomskega stališča, zato tudi večjih uspehov pri njenem uvajanju doslej nismo dosegli.

Podatki kažejo, da nam za napredno kmetovanje manjka mehanizacija, istočasno pa, da niti dosedanje mehanizacije ne uporabljamo, predvsem je ne uporabljamo za kmetijska dela. Ni malo primerov, ko se kmetijski traktorji več kot 50 % izkoriščajo za razne prevoze. Življenska doba trajanja stroja, predvsem traktorja, je določena s prekratnim rokom in v tem roku ni mogoče traktor izkoristiti samo za kmetijska dela. Kolikor pa uporabljamo traktorje samo za kmetijska dela, je število izvršenih učinkovitih ur tako majhno, da glede na letno amortizacijo in druge stroške podraži strojne usluge tako, da te zdaleka presegajo cene storitev za konjsko vprego. Zaradi tega se kmetovalci v večji meri poslužujejo konjske vprege. Na ta način ni mogoče uvesti vaškega gospodarjenja s stroji, ni mogoče preiti na sodobnejši kolobar, istočasno pa so zato motnje v živinoreji, ker bi se sicer lahko stalež goveje živine, predvsem dobrih krav molznic, znatno dvignil. Če upoštevamo, da v Sloveniji na en traktor pride povprečno 1295 ha obdelovalne površine, potem je razumljivo, da smo glede mehanizacije v kmetijstvu še na zelo nizki stopnji. Res je, da je določen procent zemlje nemogoče obdelati s traktorji in da ima določeno število kmečkih gospodarstev svojo lastno konjsko vprego, vendar iz tega vidimo, da so možnosti povečanja zaposlitve traktorskega in ostalega strojnega parka še velike in nam še dosti manjka do evropskega povprečja.

Kalkulacija kaže, da znaša pri traktorju, računajoč različno uporabo, amortizacija glede na polno lastno ceno za eno uro 42,2 %. Če je bil stroj kupljen na kredit, znašajo anuitete v odnosu na polno lastno ceno 30,9 %. Samo 26,9 % vseh ostalih stroškov na eno uro odpade na materialne stroške, plače ter splošne upravne stroške. Računa se, da je maksimalna življenska doba traktorja sedem let ter da mora v tej dobi opraviti 10 do 12 000 učinkovitih traktorskih ur. Glede na to je postavljena stopnja amortizacije, ki je razumljivo visoka. Ker kmetijski stroj ni mogoče izkoristiti tako kot v industriji ter je njegova uporaba vezana na posamezne letne čase oziroma kmetijsko sezono, je nemogoče traktor izkoristiti samo v kmetijstvu. V nekaterih državah srednje Evrope je povprečna norma izkoriščanja traktorja letno okrog 800 ur. Na ta način se življenska doba traktorja podaljša, obenem pa se omogoči, da se traktor lahko res izkoristi samo za kmetijska dela. Zaradi tega je letni prispevek za amortizacijo nižji in s tem tudi polna lastna cena. Če pa zahtevamo, da mora traktor opraviti do 2000 učinkovitih ur na leto, potem ga nujno moramo zaposlovati tudi na nekmetijskih delih, kjer je izraba stroja veliko večja. Če stroj uporabljamo samo za kmetijstvo, potem je število ur nizko in zaradi tega amortizacija in s tem v zvezi polna lastna cena, za eno uro visoka in ni konkurenčna konjski vpregi.

Zato bi predlagal, da začnejo pristojni organi vprašanje mehanizacije v kmetijstvu podrobneje proučevati. Predvsem predlagam, da bi to vprašanje sprožili pri pristojnih forumih in za vsak tip traktorja in kmetijskega stroja ugotovili in končno določili maksimalno življenjsko dobo, maksimalni čas zaposlitve, ki je v kmetijstvu v eni sezoni mogoča, dalje naj bi se ugotovila višina stroškov za remont in tehnično oskrbo, ponovno ocenili vsi traktorji in večji kmetijski stroji ter za njih določile enotne cene, kajti sedaj je tako, da so bili pri ocenitvi osnovnih sredstev tehnično zastareli traktorji ocenjeni višje, kakor je danes prodajna cena tehnično boljših in izpopolnjenih traktorjev. Na podlagi teh predlogov bi morda bilo najbolje, da bi za vsak stroj posebej določili amortizacijo na uro. Na ta način bi pocenili usluge, uvedli solidnejšo organizacijo, predvsem pa prispevali k smotrnejšemu izkoriščanju traktorjev res za kmetijska dela ter pripomogli, da bi se postopno laže pričelo uvajati sodobnejše oblike kmetovanja na zadružni osnovi.

Kot nadaljnji problem bi navedel tu vprašanje skladov v kmetijstvu, predvsem zadružnih skladov. Kot je bilo danes že povedano razpolagajo zadružne organizacije s precejšnjimi skladi. Stvar pa je v tem, da je 20 % teh skladov blokiranih. Ta blokada zadene marsikatero zadružno organizacijo zaradi tega, ker so ti skladi majhni in še od tega je 20 % blokiranih. Če vzamemo na primer amortizacijske sklade za nadomestitev, pride tu dostikrat do težav, kajti če ima neka zadruga 500 000 dinarjev tega sklada in če stane generalni remont traktorja 500 000 dinarjev, generalnega remonta zadruga sploh ne more naročiti, če nima drugih sredstev, posojila za ta namen pa tudi ne more dobiti. Zato predlagam, naj bi po možnosti vsaj amortizacijske in investicijske sklade v kmetijskih in zadružnih organizacijah deblokirali, ker kmetijstvo zahteva vsak dan več sredstev; na eni strani teh sredstev ni toliko, na drugi strani pa so ta sredstva blokirana in mislim, da bi jih kazalo deblokirati, zlasti še ker so med temi primeri tudi taki, da so blokirani v nekaterih zadružnih organizacijah skladi, ki so last zadružnikov. Predvsem so to tako imenovani skladi za zdravstveno zavarovanje, ki so po nekaterih zadružnih organizacijah uvedeni na ta način, da zadružniki po določbah svojega pravilnika letno vplačajo take in take vsote, iz teh vsot se pa potem plačujejo za člane v določeni višini stroški za bolnice itd. Seveda so bili ti skladi formirani in so zadružniki te zneske plačali sami brez kakršne koli podpore, dotacije itd. zadruga ali občine in sedaj so tudi ti skladi blokirani po Narodni banki. Zato bi predlagal, da se ti skladi deblokirajo letos, ko usmerjamo vse napore v to, da bi na področju našega kmetijstva dosegli večje uspehe.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Tramšek.

Jože Tramšek: Tovariši ljudski poslanci! K predlogu družbenega plana ne bi imel posebnih pripomb, ker mislim, da je iz poročila odbora za gospodarstvo in tudi plana samega razvidno, da je Izvršni svet vložil mnogo truda, da v danih pogojih kolikor mogoče uspešno reši probleme, ki jih zastavlja družbeni plan. Vendar bi želel v tej načelni diskusiji govoriti o vprašanju obnove vinogradov, predvsem zato, ker mislim, da je to vprašanje za naše kmetijstvo zelo pomembno. To vprašanje je zelo pomembno za izpolnjevanje našega družbenega plana vsaj za naše kraje glede na predvideno povečanje kmetijske proizvodnje.

Vprašanje obnove postavljajo naši volivci že nekaj let sem, vendar do neke konkretne rešitve še nismo prišli. Gre predvsem za naloge, ki jih postavljamo pred kmetijsko proizvodnjo in smo zato lahko nekoliko zaskrbljeni, ker namreč v naših krajih, posebno kar se vinogradništva tiče, ni mogoče pričakovati kake večje proizvodnje, dokler vinogradov, ki so stari danes 40, 50 let, ne bomo obnovili. Dejstvo je, da proizvodnja v teh vinogradih iz leta v leto pada. Zaradi tega so postavke o večji proizvodnji v kmetijstvu, vsaj kar se vinogradništva tiče, po mojem za te kraje nerealne in bodo nerealne toliko časa, dokler tega problema ne bomo načeli resneje reševati. To velja predvsem za privatni sektor vinogradništva. V socialističnem sektorju je problem več ali manj rešen. Imamo pa samo v mariborskem podravskem bazenu okrog 7000 ha vinogradov, od tega po približnih podatkih okrog 5000 ha v privatnem sektorju lastništva. Problem je seveda zdaj ta, da privatni sektor s svojimi lastnimi sredstvi te obnove ne more izvršiti. Obnova enega hektarja vinograda, pa čeprav sodeluje pri tej obnovi lastnik sam, stane najmanj 500 000 do 900 000 dinarjev. Razumljivo je, da posebno manjši posestniki, ki so v teh krajih v večini in je med njimi zlasti veliko število agrarnih interesentov, niso zmožni teh sredstev sami preskrbeti oziroma lahko obnovijo vinograde samo s krediti, ki bi jih morala dati družba.

Predlagam konkretno, naj bi Izvršni svet to vprašanje resno pretresel in določil načela, na podlagi katerih bi bilo mogoče to obnovo izvesti in pod kakšnimi pogoji; kajti to vprašanje ni mogoče uspešno rešiti, dokler kmetu glasno in jasno ne povemo, kakšni so pogoji za obnovo. Jasno nam je, da obnova, kot je bila pred 50 leti, danes ne pride več v poštev in da je potrebno to vprašanje rešiti na naprednejši način, to se pravi, da moramo izvesti kompleksno obnovo. To pa pomeni, da bodo zlasti majhni posestniki morali takoj celotno površino obnoviti in bodo 4 ali 5 let ostali brez sredstev za preživljanje. Z vprašanjem obnove je povezanih še več drugih vprašanj, o katerih ne mislim podrobneje govoriti, da ne bi razprave zavlačeval. Vprašanje je tudi, in mislim, da glede tega ni večjih ovir, ali ne bi šli na neko združno obnovo teh vinogradov, na kompleksno obnovo z združnimi kmetovalci, ki bi skupno obnovili te površine, vendar če jim ne bomo natančno povedali, kakšni so pogoji itd., jih za to akcijo ne bomo pridobili.

Poudaril bi še, da so za obnovo vinograda potrebni najmanj dve, tri leta pripravljalnih del. Čim dlje torej odlagamo to vprašanje, tem dlje zavlačujemo obnovo. Še nekaj bi omenil. Včasih se dvomi o tem, ali se izplača te vinograde obnoviti. Osebnostno sem prepričan, da ne glede na to, da so proizvodni stroški v teh krajih dokaj večji kot proizvodni stroški na primer v Banatu oziroma Vojvodini, Makedoniji itd., je vendar kvaliteta teh vin izredna, tako da vsaj za enkrat ni bojazni, da bi obnova ne bila rentabilna. Naj omenim samo to, da so od leta 1951 do 1953 na mednarodni razstavi v Mont Pelliersu v Franciji dobila jugoslovanska vina 13 nagrad, od teh 9 nagrad vina iz obdravskega področja Štajerske; tudi to dokazuje, da ni bojazni, da bi obnova ne bila rentabilna. Toliko o tem vprašanju.

Mimogrede bi hotel samo še dodati, da se ne strinjam s tem, kar je povedal včeraj v svojem govoru tovariš Truden, ko je grajal načela pri izkoriščanju komunalnih investicijskih sredstev; gre za sklad, ki ga imenujemo sklad za napredek vasi. Rekel je, da stvari niso podrobno določene. Mislim pa, da je prava sreča, da stvari niso podrobnejše določene in da bi bilo zelo nevarno, če bi kakor koli hoteli določati okvire in spet z nekimi administrativnimi ukrepi

te stvari reševati. Menim, da je pravilno izkoriščanje teh sredstev odvisno od subjektivnih sil komune, vendar je bolje, da so stvari tako določene kot so, ker lahko na ta način sredstva mnogo pravilneje in racionalneje uporabljamo, kot pa če bi ta že tako mala sredstva še razdelili in bi od vseh sredstev končno ne ostalo nič, kar bi se dalo koristno uporabiti.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Tone Bole.

Tone Bole: Nadaljeval bom izvajanja tovariša Klančnika o vprašanjih, ki jih je včeraj načel, in sicer iz dveh razlogov. Prvič, zaradi tega, ker bo predlog, o katerem je tovariš Klančnik govoril, nedvomno v najkrajšem času v širši razpravi in drugič zato, ker bom s tem tudi delno odgovoril nekaterim tovarišem poslancem, ki so razpravljali o vprašanjih delitve dohodka oziroma, ki so razpravljali o vprašanjih nestimulativnosti v tovarnah itd. Kaj je bil razlog, da je bil ta predlog sploh stavljen? Nedvomno je bil razlog za ta predlog razprava na zadnjem zasedanju ljudske skupščine, ko je bila izražena velika skrb in težnja za večjo storilnost in glede na to tudi za boljše gospodarjenje v našem gospodarstvu kot celoti. Seveda taka skrb in taka težnja ni mogla končati z nekoristnim zaključkom, naj se to vprašanje še proučuje in končni predlog da morda v letu 1958, temveč sta bili sprejeti dve alternativni, in sicer prva, naj se to vprašanje delno reši že letos in to čimprej, da bi nam to koristilo v čim daljšem obdobju tega leta, in druga, naj se to leto izkoristi tako časovno kot glede na izkušnje, ki jih bo dala praksa, v letu 1958 oziroma v planu za leto 1958 pa bi se potem to vprašanje rešilo definitivnejše. Ni dvoma, da je moral predlagatelj pri tem upoštevati določene omejitve in dejstva, mimo katerih ni mogel iti. Mislim, da so nam ta dejstva jasna. Prvič, je bil sprejet plan. S tem planom je bila količinsko izvedena osnovna razdelitev narodnega dohodka, in je moral predlagatelj to pač upoštevati in s svojim predlogom ni mogel izvesti neke ponovne razdelitve narodnega dohodka. To je eno. Drugič, predlagatelj ni mogel zarezati v najbolj občutljiv del našega sistema, to je v delitev narodnega dohodka in je zato svoj predlog moral dati v okvir že obstoječega sistema narodnega dohodka; v večji meri je moral povezati gospodarnost podjetja in gospodarnost posameznikov, obenem pa v čim večji meri pritegniti lokalne organe k vzajemnemu sodelovanju s podjetji. Če ocenimo ta predlog s teh stališč in če s teh stališč ocenimo, kaj hočemo, mislim, da ima predlog mnogo večji pomen in da prekoračuje okvir, ki mu ga je včeraj dal tovariš Klančnik, ki se je v svoji kritiki omejil samo na plačilni sistem v najožjem pomenu in še to samo na določeno stroko, ki morda v tem sistemu res nima ustrežajočega mesta, jo je pa treba zavoljo tega obravnavati kot izjemo. Zavoljo te izjeme pa ni mogoče negativno oceniti sistema kot takega.

Če pogledamo dosedanje predloge plačilnih sistemov, vidimo, da slonijo njihova načela v glavnem na dveh principih. Eden zahteva, da naj se uspeh podjetja oziroma, če smo bolj konkretni, plačilni sklad in pa skladi podjetja, vežejo na proizvodne elemente, to se pravi na naturalne elemente; drugo načelo pa zahteva, da naj se uspeh podjetja veže na gospodarske elemente, kar bi mogoče površni opazovalec ocenil kot stvar tehnike. Vendar to ni stvar tehnike, ampak je odvisno od tega, kako gledamo sploh na naš ekonomski sistem v celoti, ali merimo uspeh samo v odnosu na proizvodnjo ali ga merimo v odnosu na gospodarnost kot celoto. Ocenjujemo ga torej ali po blagovni proizvodnji ali pa se omejimo na gospodarnost s pojmom

žive delovne sile oziroma konkretne delovne sile. Razliko vidimo v tem, ali gospodarimo z vsemi fazami reprodukcije, to se pravi z nakupom, s proizvodnjo in s prodajo oziroma ali gospodarimo z vsemi činitelji produkcije, se pravi s človekom, s proizvajalnimi sredstvi itd.; ali se v svoji gospodarnosti omejimo samo na faktor neposrednega živega dela v tistem časovnem obdobju, ko ga vežeš na naturalno proizvodnjo in glede na to daš posamezniku priznanje za njegovo delo. Preprosto povedano, rešiti moramo vprašanje, ali proizvajamo zato, da proizvajamo, ali proizvajamo zato, da proizvedeno blago prodajamo. Kajti med pojmom »proizvajamo« in »prodajamo« je velikanska razlika in prav v tej razliki so vsi tisti učinki, za katere menimo, da pozitivno delujejo; s tem se rešuje vprašanje kvalitete, vprašanje cene, vprašanje preusmeritve tržišča, vprašanje najboljše ponudbe itd., z eno besedo v tem je pravzaprav že odgovor na zastavljeno vprašanje, katero od teh dveh načel moramo upoštevati.

Pri sedanjem sistemu narodnega dohodka je moral predlagatelj poiskati tisti element v narodnem dohodku, ki najbolj povezuje vse tiste postavke, ki sem jih preje naštel, to se pravi, da pri sedanji delitvi narodnega dohodka v čim večjem obsegu poveže oziroma sintetizira vse tiste postavke, v katerih se izraža gospodarnost v podjetju. Če pogledamo sistem sedanje delitve dohodka, moramo nedvomno jasno ugotoviti, da je ta element pri sedanji delitvi narodnega dohodka tako imenovani pojem dohodka podjetja. Tudi predlagatelj je vzel to za osnovo in skozi procentualno udeležbo plač na dohodku podjetja povezal vse zaželenne postavke z namenom, da bi se kolektiv kot celota čim bolj vključil v gospodarnost podjetja in poiskal vse elemente, ki dohodek povečujejo. In prav ta pojem povečevanja dohodka, ki povečuje ustrezajoči del plač oziroma skladov podjetja, je nekako največja senca oziroma največja spodtika in zahteva največjo opreznost pri določanju. Tudi sam predlagatelj se jasno zaveda vseh posledic, ki bi lahko nastale zaradi stalne težnje po povečanju dohodka. V naši praksi to seveda idealiziramo in za vsako ceno bi hoteli pojem dohodka povezati oziroma povečati samo v sklopu tako imenovanega pojma lastne cene, to se pravi, da bi vsa težnja za povečanjem dohodka bila usmerjena izrazito le na lastno ceno. Zato smo pripravljene z vsemi administrativni ukrepi preprečevati, da bi se dohodek ne povečeval s povišanjem cen. Vsa naša dosedanja praksa in vsi ekonomski zakoni pa nam dokazujejo, da s kakšnimi koli administrativnimi omejitvami ne moremo preprečevati povečanja cen, ki bi izviralo iz težnje kolektivov za povečanjem dohodkov in da v tem nikoli nismo uspeli. Vse lestvice, vsi procenti v dosedanjih letih niso dali nobenih rezultatov, temveč nasprotno, prav lestvice in procenti so bili najbolj nevarni, ker je vsak kolektiv vnaprej določil letni uspeh z absolutnim zneskom in ta absolutni znesek je skušal glede na procent tudi doseči. Če je bil procent majhen, je silil navzgor, če mu je to trg dovoljeval, če pa je bil ta procent nekoliko višji, se je pač z večjo ali manjšo silo nekako zrinil; vsako podjetje je na začetku leta vedno začelo z določeno perspektivo absolutnega zneska in se prilagojevalo vsem inštrumentom, ki smo jih postavili, mi smo pa varali samega sebe, češ da ti inštrumenti preprečujejo vse te tendence. Kajti dokler vprašanja cen ne bomo rešili z ekonomskimi ukrepi oziroma vsaj s kombiniranimi ukrepi, mislim, da nam je lahko jasno, da kakih večjih uspehov ne bomo dosegli. Toliko vsem tistim, ki mislijo, da bi takšen sistem zaradi morebitnega povečanja cen bil nevaren in mogoče ne bi bil pozitiven ter ne bi vnesel v naše gospodarstvo tistega, kar od njega pričakujemo.

Drugi problem, ki ga je treba rešiti in ga predlagatelj tudi upošteva, je problem različne udeležbe plač v dohodku. Zaradi dosedanje politike cen, ki ohranja odnose iz leta 1945, odnose med vasjo in mestom, odnose med industrijo, težko in lahko, kar vse se je v politiki cen akumuliralo, imajo nekatere industrije nizko udeležbo plač v dohodku, druge pa večjo in je zato tudi rezultat njihovega gospodarjenja oziroma prizadevanja bil glede na to razmerje različen. Tudi to drži. Samo tovariši, ne smemo pa stvari idealizirati in misliti, da lahko ta problem rešimo sedaj oziroma v bližnji prihodnosti. To se pravi zmanjšati si idealen sistem, ki je pa toliko nepraktičen, da ga ne moreš uvesti v prakso, se pravi, da je v bistvu v sedanjem obdobju za nas manj koristen kot pa kaka idealna študija, ki je ne moreš koristno uporabiti, ker je praksa ne prenese.

Nadaljnji problem, ki je bil v tej razpravi zelo poudarjen, zlasti v razpravah tovarišev iz Zagorja in Trbovelj, je vprašanje vseh tistih področij našega gospodarstva, ki imajo tako imenovane fiksirane oziroma dirigirane cene. Tam je prizadevanje kolektiva in iskanje najboljših prijemov na tržišču z državnim ukrepom onemogočen. Pa tudi cene drugih proizvodov kot na primer lesa itd. stalno pritiskajo na ta podjetja, le ta pa svojih cen ne morejo zvišati in zato njihov manipulacijski ostanek postaja stalno manjši in je v bistvu sedaj že skoraj enak ničli. To se potem seveda odraža ne samo pri podjetju, ampak tudi pri vseh drugih faktorjih, ki so pri dobičku podjetja soudeleženi, torej konkretno pri občini in deloma pri okraju. Zato se seveda tu spet postavlja problem, rešiti to na poseben način, kar je predlagatelj tudi upošteval in predlagal poseben način prav za rudarstvo in pa za določena področja ekstraktivne industrije.

Nadalje je tu še vprašanje tiste industrije, ki ima tako imenovano distribucijo, in tudi na teh področjih je treba to vprašanje rešiti s posebnimi prijemi.

Če sedaj pogledamo vse vzroke, zakaj tega načela ne moremo povsod realizirati, vidimo, da nas tam, kjer so ostanki administrativnih ukrepov, to zavira, tam pa, kjer smo te probleme že rešili, pa se to načelo da oživotvoriti in realizirati. Zato tovariši, moramo pri oceni tega sistema razloge za ali proti povsem drugače vrednotiti. Že zvezna skupščina in tudi naša je poudarila skrb za boljše gospodarjenje, za večjo storilnost, za boljše izkoriščanje strojev itd., pri čemer je treba vse to povezati s tistim, kar prispeva k tem boljšim učinkom; mnenja sem, da če sedaj gledamo predlagani sistem s stališča, ali v večji meri podpira vse to ali ne, mislim, da smo vsi edini, da to podpira in s tem moramo tudi že avtomatično dati določeno pozitivno oceno tega sistema. S tem seveda, da je tudi nujno poiskati rešitve za vse izjeme, ki se tu pojavljajo. Ne moremo pa zaradi izjem, ki so in se bodo morale rešiti ali celo presekat, zavreči sistem, ki nas pelje naprej in ki nam delno nakazuje to, kar naj bi končno v bližnjih letih rešili; ne smemo zavirati vsega našega razvoja in ga potiskati nazaj na administrativne pozicije. Vsa ostala področja našega gospodarstva, ki imajo več ali manj posredovalni značaj kot trgovina, obrt, komunala, gradbeništvo itd., se morajo iz tega sistema povsod izločiti in je v bistvu ta sistem samo za industrijo; na vseh ostalih področjih pa naj lokalni organi neposredno vodijo gospodarjenje in v načinu delitve dohodka za ta področja se že pojavlja zasnutek, na katerega bomo morali v perspektivi preiti: podjetje naj izpolni svoje materialne družbene in druge obveznosti, z ostankom pa potem gospodarji samo ali v sporazumu s komuno, kot je že tu določena alternativa.

Večkrat se je pri razpravah o storilnosti dela reklo: »Dajte tak sistem, ki bo dvignil storilnost dela!« Če bi se to vprašanje lahko rešilo s sistemom, potem bi storilnost lahko dvignili po vsem svetu in tudi pri nas v državi tako, da je ne bi mogli niti nazaj več tiščati. Ker pa tu ne gre za vprašanje sistema, ki bi ga matematično ali pa ne vem kako opredelili, temveč gre za vprašanje gospodarskih in družbenih činiteljev, je to proces in ta proces lahko s pozitivnim plačilnim sistemom pospešimo ali pa s slabim zaviramo, ne moremo ga pa rešiti. Sedaj nekateri zahtevajo, naj damo matematično oceno o predlaganem sistemu. Tovariši, to je nemogoče. Kajti to je ocena bodočnosti. S tem da računaš na določene sile, ki pri nas že obstajajo, boš z ustreznim plačilnim sistemom te sile vzpodbudil in poživil, ne moreš pa določiti tega z matematiko, ker če bi lahko to storil, potem ljudi ne bi bilo več treba, ampak bi potrebovali le še elektronske stroje, ki bi vse to opravili. Mislim, da je to vprašanje skupnih sil in pa družbenega procesa in zato prav ta plačilni sistem, ki ga zdaj predlagamo oziroma o katerem razpravljamo, ne bo uspel, če ne bodo vanj vključeni vsi gospodarski faktorji od izvoza do proračunskega sistema in delitve dohodka. Kajti brez sodelovanja vseh gospodarskih in družbenih procesov ne bomo mogli realizirati naše osnovne naloge, to je storilnosti ker če bi to bilo mogoče, potem bi storilnost cvetela že po vsem svetu. Tu ne gre za vprašanje nekega sistema, samo plačilnega kot neke tehnike, temveč gre za preobrazbo in mišljenja človeka, njegovih sil in vsega skupaj. Če iz tega stališča ocenjujemo tak plačilni sistem, ki pa že zdaj kot še nedokončni predlog že prerašča in se dotika delitve celotnega narodnega dohodka itd., mislim, da ga lahko pozitivno ocenimo. Pri tem pa seveda predlagatelj ne misli, da je to dokončna rešitev in vidi več koristi v tem da bo ta sistem vzpodbudil miselnost, da nazaj več ne moremo, temveč da moramo vprašanja reševati naprej. Res ne vem, zakaj naj bi se bali vseh tistih pretiravanj, ki bodo tu nastopila in ki jih bomo morali potem rešiti. Prisiljeni smo, da jih bomo reševali in postavili stvari vsako na svoje mesto. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Stane Nunčič.

Stane Nunčič: Tovariši ljudski poslanci! V razpravi bom govoril o nekaterih problemih v kmetijstvu spodnjega Posavja in to glede na ukrepe, ki jih družbeni plan predvideva.

Družbeni plan za leto 1957 predvideva povečanje kmetijske proizvodnje za 6 % nasproti letu 1956. Res je, da bodo k temu povečanju prispevala socialistična kmetijska gospodarstva, kar je uspeh doslej vloženi investicij in raznih agrotehničnih ukrepov kakor tudi prizadevanja zasebnih kmetijskih proizvajalcev za povečanje kmetijske proizvodnje. Če vzamemo v poštev izpad v letu 1956, ki je nastal zaradi zime, deloma pa zaradi manjše uporabe umetnih gnojil in izmenične rodnosti sadnega drevja, potem lahko v letu 1957 pričakujemo takšno povečanje. Računati pa je treba, da bo letošnja normalna zima prav tako ugodno vplivala na povečano vinogradniško in sadjarsko proizvodnjo. Menim, da bodo k povečanju poljedelske proizvodnje pripomogla predvsem dobra semena in večja uporaba umetnih gnojil. Še vedno pa primanjkuje semenskega krompirja, semena žit, na primer rano zrelih pšenic, kar je predvsem važno za spodnje Posavje, in ugotavljam, da tu semenska služba še ni dosegla popolnega uspeha. Tudi je cena semenskega blaga previsoka, saj je

pri žitih dvakrat večja od merkantilnega blaga, pri krompirju, predvsem pri belih in pri ranih sortah, pa celo trikrat. Razumljivo je, da pri takšnih cenah kmečkemu proizvajalcu semensko blago ni vedno dostopno. Če govorimo o kmetijstvu v spodnjem Posavju, vidimo, da je močno zaostalo in da se to tudi očitno kaže na vseh področjih gospodarske dejavnosti in tudi na življenjskih razmerah tega področja. Čestokrat pozabljamo, da so bili ti kraji v celoti izseljeni in da so priseljenci zaradi neznanja sekali sadno drevje, vinograde itd. Gorenjska in štajerski predel Slovenije sta kmetijsko mnogo bolj napredna. Tudi življenjski standard je v teh krajih višji, kar je posledica tujskega prometa oziroma močne industrije. Ti predeli so prejeli večja sredstva za napredek gospodarstva, dočim je bilo Posavje zapostavljeno ali boljše rečeno zanemarjeno. Vse to se močno odraža v celotnem kmetijstvu in na naši vasi v spodnjem delu trboveljskega okraja.

Poseben problem v Posavju je obnova vinogradov in sadovnjakov, o čemer so že govorili drugi govorniki. Vinogradi, ki so stari povprečno 55 do 65 let, ne donajajo niti polovice normalnega pridelka. Zadnja štiri leta pa je vinogradništvo močno trpelo za pozebami in drugimi elementarnimi neizdati, tako da se življenjska doba mnogim vinogradom izteka. V predelih, ki imajo ugodne in izključno vinogradniške lege, se bo nujno lotiti obnove zaradi dviga proizvodnje in dviga življenjske ravni prizadetih vinogradnikov. V Posavju bo potrebno obnoviti okrog 3000 ha vinogradov. Če bo ta obnova trajala 25 do 30 let, bi morali letno obnoviti vsaj sto do 120 hektarov, za kar bi potrebovali letno približno 40 milijonov dinarjev kredita in okoli 500 000 kosov trsnih cepljenk. Ker pa stane obnova enega vinograda okrog milijon dinarjev, bi moral te stroške v privatnem sektorju trpeti vinogradnik sam, česar pa ne bo zmož, zato bo potrebna pomoč v kreditih. Obstoječe trsnice v spodnjem Posavju imajo danes kapaciteto okoli 700 000 ključev letno. Kapaciteta silnic pa je okrog 200 000 cepljenk. Tako imata trsnica v Pišecah okoli 1,5 ha matičnjaka, na Bizeljskem 2 ha, Kostanjevica 3,2 ha, Tržišče pa 30 a. No, in ker so nastale neskladnosti med proizvodnjo trsnega materiala in obnovo vinogradov, je nastal presežek cepljenk, ki ga trsnice niso mogle vnovčiti in so zato te trsnice v težavnem položaju. Zato je pri nekaterih proizvajalcih trsnega materiala nastal preplah in so v letu 1956 trsnice precepile mladih, kvalitetnih matičnjakov v skupni površini 3 ha. Menim, da moramo v prvi vrsti vzpostaviti kontinuiteto med proizvodnjo trsnega materiala in obnovo ter ureditvijo silnic. Dajanje denarnih sredstev za povečano proizvodnjo trsnega materiala bi bilo odveč vse dotlej, dokler obnova plansko ne steče. Tako bi po vsej verjetnosti še nadalje vlagali sredstva za precepljanje matičnjakov. Navajam primer, da imajo trsnice v Pišecah, Kostanjevici in druge, večje količine trsnih cepljenk — okrog 200 000 kosov, ki bodo verjetno ostale nerazprodane, kakor se je to zgodilo že v letu 1956. Takšna negotova proizvodnja spravlja trsnice v težko finančno stanje. Po republiških strokovnih izvedencih bi moralo biti v Posavju v letu 1952 urejenih 18 ha matičnjakov ter so komisije ogleda že izvršile, na srečo pa ti načrti še niso bili realizirani. Glede na obnovo vinogradov v Posavju mislim, da je potrebno opozoriti na to, da moramo zaradi kvalitetne proizvodnje trsnega materiala urediti tudi silnice in izdelati realni plan obnove, ki naj usmerja proizvodnjo trsnega materiala. Do sedaj je v Posavju obnovljenih komaj 55 ha vinogradov na 111 parcelah, državni sektor pa je obnovil od tega le 10 ha.

Enak problem kot v vinogradništvu se pojavlja tudi v sadjarstvu. Planirana proizvodnja drevesnega materiala je pričela zaostajati v drevesnicah, ker obnova ni šla skladno s proizvodnjo. V Boštanju je 13 ha velika drevesnica, ki je v letu 1955 imela zaradi nerazprodanega drevesnega materiala nad 1 milijon izgube, za lani pa se iz istih razlogov predvideva škoda za okoli 2 milijona dinarjev. Kapaciteta drevesnice je sedaj 30 000 dreves, kar bi za začetek obnove zadostovalo. Zato menim, da je nesmiselno ustanavljati nove trsnice in drevesnice. Seveda so še manjše drevesnice po drugih krajih, te pa so bile prav zaradi neskladnosti med proizvodnjo in obnovo odpravljene. Glede na stanje sadovnjakov, posebno še v Posavju, kjer so za sadjarstvo izredni pogoji, bo nujno treba dati več sredstev za te namene, da bi to panogo dvignili in se obenem izognili nesorazmerju pri proizvodnji drevesnega materiala. Tudi tu se Posavje nekako zanemarja glede na obnovo drugih, gospodarsko močnejših področij republike.

Menim, da so tudi predpisi glede elaboratov za obnovo, ki jih je treba predložiti pri natečajih za investicijski kredit, preveč togi in zato naj bi se ves postopek pri tem poenostavil. Za takšno delo je razumljivo, da manjka strokovnega kadra in se bo ob nespremenjenih pogojih obnova še bolj zavlekla. Da bi okrepili kmetijsko proizvodnjo in dosegli večje vlaganje sredstev za dvig proizvodnje, mislim, da bo treba okrepiti kreditne odseke splošnih kmetijskih zadrug. Kakšna naj bi bila višina pomoči, bi naj bilo odvisno od tega, kje se obnavlja, kakšna je obnova in kakšen je nje namen. Pred splošno obnovo bo potrebno urediti še mnogo zamotanih zemljiško-posesniških problemov. Potrebno bi bilo izdati zakonite predpise o obnovi, predpisati pogoje o investicijskih kreditih za daljšo dobo, višino, obrestno mero, anuitete itd., da bi lahko vinogradniki in sadjarji z večjo gotovostjo segali po teh kreditih. Potrebno bo proučevati tudi problem obnove na drobnih parcelah in rešiti sploh problem nadaljnega drobljenja kmetijskih parcel. Majhne parcele onemogočajo sodobne strojne metode obdelovanja. Posebne težave pa se pojavljajo že pri sedANJI obnovi, predvsem glede rigolanja in strojne oziroma napredne obdelave. V ilustracijo bi samo navedel, da je bilo v bivšem krškem okraju, to je v vzhodnem Posavju, v letu 1954 okrog 260 000 raznih parcel in da je od takrat do danes bilo vloženiH nadaljnjih 5000 predolgov za drobljenje teh kmetijskih površin. Iz tega vidimo, da je kmetijsko vprašanje v trboveljskem okraju, predvsem v spodnjem predelu, precej pereče in da bo potrebno temu posvetiti odslej mnogo več pozornosti.

Opozoriti bi želel še na nek drug problem, na vprašanje dednega prava. Ta namreč povzroča zopet nadaljnjo delitev vseh teh kmetijskih površin in bo po mojem mnenju treba najti sredstva za zajezitev tega problema. Poleg tega menim, da so tudi dote pri posameznih kmetijskih posestvih resen problem. Na posameznem posestvu je na primer pet sinov, en sin ostane praktično doma, drugi gredo v industrijo in seveda vsak tak sin potegne za seboj del teh sredstev, kar gre na račun posestva in tako ima pravzaprav kmetijstvo ogromne milijarde stroškov zaradi tistih ljudi, ki so praktično iz kmetijstva odšli. Vse to povzroča, da ti drobni kmečki proizvajalci prodajajo svoje osnovno premoženje, to je zemljo ali živino za poravnavo obveznosti do družbe, za poravnavo obveznosti do družine; potem res ne moremo pričakovati ne vem kakšnega uspeha. Zato kmetijska proizvodnja pada. Težnja kmečkih proizvajalcev po napredku in obnovi je velika. Vendar po eni strani ni dovolj sredstev, kar smo ugotavljali že včeraj in tudi danes, po drugi strani pa vidimo, da

nimamo dovolj proučenega programa o pospeševanju kmetijstva in ni načrtov, ni kadrov itd., da bi te načrte in programe izdelali. Stalno razpravljamo tako pri Glavni zadružni zvezi kakor pri okrajnih zvezah in kmetijskih zadrugah itd, ni pa konkretnih akcij na terenu ali pa jih je mnogo premalo. Menim, da bi moralo biti mnogo več kmetijskih strokovnjakov na terenu med kmetijskimi proizvajalci, mnogo manj pa v pisarnah in v centrih. Dela pa se tu in tam ravno nasprotno. Ko lokalni organi kritizirajo politiko posameznega socialističnega obrata, ki je večkrat ne v ugled, marveč v sramoto, prav ti strokovnjaki iz pisarn zagovarjajo tako politiko. To se je na primer konkretno zgodilo pri združnem posetvu v Leskovcu, kjer so lokalni faktorji kritizirali poljedelsko službo tega podjetja, živinorejsko službo itd., ki je bila v sramoto okolici in socialističnemu sektorju, pa so nato prav strokovnjaki zagovarjali vodstvo tega podjetja.

Dotaknil bi se še dveh vprašanj. Na vseh zborih volivcev, na katere gremo in z volivci obravnavamo našo gospodarsko problematiko in politiko, nastopajo kmetijski proizvajalci proti taksam in to predvsem proti taksam na delovno živino in na vozove. Vse druge takse na terenu niso problem in jih kmetijski proizvajalci nekako razumejo. Težji pa je ta problem pri delovni živini, ker ni nobenega sorazmerja med hribovitimi in ravninskimi predeli. Zato bi predlagal, da se temu vprašanju posveti več pozornosti, da se ugotovi, ali so te takse na delovno živino in vozove upravičene, ker kmet v hribovitem predelu mora praktično imeti več vozov, medtem ko kmet v nižinskem predelu ne.

Govoril bom še o delu ljudskih odborov. Osnovne značilnosti družbenega plana za leto 1957, o katerem smo včeraj in danes razpravljali, so stabilizacija gospodarstva, dviganje proizvodnje, krepitev komunalne ureditve, s tem pa seveda tudi povečanje osebne potrošnje in dvig življenjske ravni prebivalstva, zlasti delavcev in uslužbencev. Pri uresničitvi teh nalog pripada velika naloga ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam. Zato so pred ljudskimi odbori velike in odgovorne naloge, ki zahtevajo nenehno vsakodnevno poglobljanje v posamezne panoge gospodarstva in iskanje novih poti, kako doseči večje uspehe. Ekonomski inštrumenti pa večkrat ne dajejo dovolj stimulacije ljudskim odborom za tako delo, povzročajo razne anomalije v gospodarstvu ali pa ljudske odbore utesnjujejo v njihovih nalogah. Tako na primer občinski ljudski odbori niso nikjer udeleženi pri dobičku industrijskih podjetij, kljub temu da s svojim delom tudi ogromno pripomorejo k dvigu proizvodnje in s tem razumljivo tudi k dvigu narodnega dohodka, od katerega ima korist celota, republika, celo okraj, medtem ko pa občina, ki živi s podjetjem in ki ogromno pripomore k vsemu temu, nima nobenih koristi za svojo lokalno skupnost.

Prav tako ni pravilen ključ za razdelitev proračunskih kvot, o čemer smo že govorili, in ne bi hotel stvari ponavljati. Dal bi le eno primerjavo. Če primerjamo okraj Trbovlje z drugimi industrijskimi okraji, vidimo, da pride v drugih industrijskih okrajih na enega prebivalca od 11 500 do 22 000 dinarjev proračunskih sredstev, medtem ko pride na enega prebivalca v Trbovljah, ki je prav tako industrijski okraj in je po doseženem narodnem dohodku na petem mestu, samo nekaj več kot 8000 dinarjev. To nepravilno nesorazmerje je očitno. Še večje nesorazmerje pa je v sredstvih za investicije. Tako pride v Trbovljah na enega prebivalca slab milijon, na enega zaposlenega v družbenem sektorju pa okrog 5 milijonov, v drugih industrijskih krajih pa pride na enega prebivalca do 2 in celo 3 milijone, na enega zaposlenega pa celo 17 milijonov. Te podatke sem dobil z enostavno delitveno operacijo, ko sem predvidena pro-

računska sredstva za okraje v dokumentaciji družbenega plana delil s številom prebivalstva. Poleg tega so tu še plafonirane cene premogu, o čemer je bilo že govora, potem stalno naraščanje proizvodnih stroškov, kar vse slabi pobudo delovnih kolektivov. Tako je tudi pri proizvodnji roto papirja, kjer imamo plafonirane cene, in sicer 100 din za kilogram, medtem ko razna založniška podjetja ta papir kupujejo in ga zrezanega v formate preprodajajo po 150 dinarjev. Tudi odpadni papir se prodaja po 150 dinarjev in še več, kar seveda povzroča v proizvodnji včasih razne anomalije. Tu nastane vprašanje, kje je logika, če ekonomski instrumenti silijo v drugo smer. Vse to ne koristi niti krejitvi družbenega upravljanja pa tudi ne sistemu delavskega samoupravljanja, o čemer se je že govorilo. Potrebno bo urediti tako, da bodo ljudski odbori, med njimi tudi občinski, udeleženi pri narodnem dokodku in mislim, da bo takrat večji interes za povečanje proizvodnje v vseh panogah, kajti to bo koristilo vsem, nadaljnji uspehi pa tudi ne bodo izostali.

Ob zaključku povem še to, da bom za predlog družbenega plana glasoval, vsa problematika, ki sem jo navedel, pa naj se upošteva pri reševanju problemov našega gospodarstva v prihodnje in pri sestavljanju družbenih planov za prihodnja leta.

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, prekinjam sejo in odrejam opoldanski odmor. Nadaljevanje seje bo ob 16. uri popoldne.

(Seja je bila prekinjena ob 13,20 uri in se je nadaljevala ob 16,10 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, nadaljujemo z razpravo. Besedo ima ljudski poslanec Franc Pirkovič.

Franc Pirkovič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V dosedanji razpravi o družbenem planu je bilo poudarjeno, naj bi se narodni dohodek v prihodnje delil drugače kot do sedaj. Po mojem mišljenju je to popolnoma pravilno in na mestu, da razvitejši predeli Slovenije, in ne samo razvitejši predeli Slovenije, ampak tudi razvitejši predeli Jugoslavije, ki ustvarjajo presežek, ki ustvarjajo glavni del narodnega dohodka, tudi več dobijo. V letošnjem predlogu družbenega plana, ki ga je predložil Izvršni svet, vidimo, da se je to načelo že začelo uveljavljati in je pravilno, da se ta stvar nadaljuje in po teh načelih v prihodnje tudi v naprej dela. Seveda bo to po mojem mišljenju s sedanjimi instrumenti malo težje. Najbrž bi bilo treba zvezne instrumente nekoliko spremeniti, tako da bi prišlo to načelo bolj do izraza. Seveda bi pa hotel pri tem nakazati neke probleme, ki zadevajo nerazvite predele.

V dosedanji razpravi je bilo nekako prikazano, kot da so nerazviti predeli bili precej na boljšem kot razviti. Najbrž to povsem ne drži. Zakaj ne? Zaradi tega, ker vsak, ki izračunava take stvari zase, za svoje potrebe, izhaja iz različnih izhodišč in seveda potem dobi tudi drugačne rezultate oziroma take rezultate, ki jih pač želi. Kot sem že prej omenil, je pravilno to načelo, da se razvitejšim da več, da razvitejši več dobijo, ker več doprinašajo, vendar imamo v nerazvitih predelih Slovenije nekatere probleme, ki jih ti nerazviti predeli ne bodo mogli sami reševati, ampak bo še treba določenih naporov skupnosti, da se bodo ti problemi reševali, seveda kolikor bo to mogoče. Vemo, da letos ne bo mogoče kaj mnogo glede tega narediti. Vemo, da se razviti okraji letos niso posebno dobro odrezali, nerazviti pa prav tako ne. Ampak vendar, če se bodo v prihodnje spremenili instrumenti, bo najbrže mogoče več narediti.

Če pogledamo na primer samo šolstvo v teh nerazvitih predelih, tu mislim na Dolenjsko, Notranjsko, Kočevsko, Primorsko in najbrž v teh predelih Slovenije ni velikih razlik, vidimo, da je na področju dolenjskega okraja 124 šol, od tega 92 osnovnih in da je bilo od teh 92 osnovnih šol med vojno 33 šol razrušenih, požganih, demoliranih, uničenih tako, da so bile nesposobne za kakršno koli uporabo. 25 šol sedaj nima svoje stavbe in so v zasebnih hišah ali v zasebnih gospodarskih poslopih, ki so bila nekoliko preurejena, da za sedaj vsaj kolikor toliko zadovoljujejo potrebam našega šolstva. 13 šol zaradi zastarelosti — stare so že preko sto let — ne ustreza več niti po kapaciteti, niti ne po svoji funkciji kot šola. Od vseh teh 92 šol ustreza komaj 12 šol nekako osnovnim principom šolstva. Po vojni je bilo obnovljenih 12 šol, 14 delno obnovljenih in samo dve novi šoli sta bili zgrajeni na tem področju, 5 šol pa je v gradnji, tako da je vprašanje šolskega prostora zelo pereče. S tem nočem reči, da to vprašanje ni pereče tudi v industrijskih centrih. To vemo iz naše razprave in to vsak uvidi, da so prav industrijski centri s šolskim prostorom tudi na slabem, ker tam uvajajo četrte izmene itd., kar je zelo škodljivo za razvoj mladega rodu, za razvoj otrok in je zato treba temu vprašanju brez dvoma posvetiti veliko pozornost.

Drug tak problem nerazvitih okrajev so zelo težki primeri partizanskih sirot, enojnih in dvojnih sirot. Tako je v dolenjskem okraju okrog 800 partizanskih sirot, ki jih mora družba podpirati s štipendijami ali pa s socialnimi podporami in zato daje na primer novomeški okraj samo za štipendije teh otrok, neupoštevajoč drugih, rednih štipendij na rednih šolah itd., okrog 10 milijonov. Vsi izdatki v zvezi s tem problemom pa so okrog 28 do 30 milijonov letno. To seveda bremeni proračun in nam znižuje druge postavke. Nihče sicer ne ugovarja tem izdatkom, ker vemo, da so sredstva, izdana za človeka, za otroka, najboljša investicija, posebno pa še za ta naš rod, ki je izšel iz vojne brez staršev.

Pereče je tudi vprašanje komunalnih naprav, vprašanje vodovodov, o katerem sta že razpravljala odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Tudi to je problem, ki ga ti nerazviti okraji sami ne bodo mogli rešiti. Zakaj ne? Zaradi posebne oblikovanosti terena. Prav tu so kraški tereni, ni studencev, ni vode in je treba vodo pripeljati. To pa ni poceni, ker se mora vodo zajeti v oddaljenih krajih in cevi napeljati na dolge razdalje, vendar če hočemo v kraških krajih te stvari reševati, bomo morali, seveda z maksimalnim prizadevanjem in pritegnitvijo lokalnih virov, rešiti v bližnji ali pa malo daljši prihodnosti tudi ta problem.

Teh nekaj problemov sem načel pred skupščino zaradi tega, da ne bi kdo po vsej tej naši diskusiji mislil, da je problem nerazvitih krajev drugorazrednega pomena. Sem mnenja, da je prav tako prvorazreden, seveda upoštevajoč materialne možnosti, kolikor jih pač naša družba danes lahko ima. Vemo, da je bila nerazvitim okrajem dana pomoč od Ljudske skupščine LR Slovenije oziroma od Izvršnega sveta in uporabljena za nadaljnji razvoj teh krajev. Investicije, ki so bile vložene, se nam že obrestujejo in dajejo sadove, čeprav še ne v takem obsegu, kot smo mislili takrat, ko smo to pomoč prejeli. Ti kraji so zelo nerazviti, ne samo glede materialnih sil, ampak tudi glede kadrov in zato so prav zaradi kadrovske težave pri izkoriščanju teh zneskov, teh investicij, ki smo jih dobili iz pomoči. Po drugi strani pa je politična razvitost teh krajev dokajšnja, imamo razvite politične kadre in bi bilo zategadelj nepravilno mišljenje, da so vse te investicije, vsa ta sredstva, ki se dajejo

nerazvitim krajem, vržena stran. Ljudje so politično razviti in znajo to pomoč ceniti ter vlagajo tudi vse svoje sile za to, da bi se ta pomoč čimprej obrestovala, čim hitreje obračala. Seveda na hitro to ne gre, ker še nimamo ljudi, ki bi že znali te stvari voditi, ki bi znali razvijati te proizvodjalne sile, imamo pa mlade ljudi, ki jih danes štipendiramo in za katere vlagamo sredstva; ti že prihajajo iz šol in vse kaže, da bo ta problem v bližnji prihodnosti dobro rešen.

V dokumentaciji k družbenemu planu sem videl v tabeli 10, da gre od skupnega zneska 175 milijard sredstev za razdelitev, ki jih ustvarja Slovenija, zvezi 103 milijarde. To je zelo velika vsota, zelo težak prispevek skupnosti in menim, če bi to razdelitev nekoliko spremenili, ne bi več razpravljali o razvitih in nerazvitih predelih, ampak bi ta problem kmalu rešili v zadovoljstvo razvitih in nerazvitih okrajev.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Belšak.

Franc Belšak: Tovariši ljudski poslanci! Tudi jaz želim nekoliko razpravljati o vprašanjih, o katerih sta govorila že tovariš Lubej in pa tovariš Hace. Konkretno želim razpravljati o vprašanjih vinogradništva in o vprašanju rešitve Haloz in o problemih, ki jih povzročajo razni zvezni predpisi. Najprej bi omenil okvir davčne lestvice za leto 1957, ki naj po 5. točki tretjega poglavja družbenega plana ostane neizpremenjen, obenem pa se s povečanjem razpona občinskih doklad daje ljudskim odborom večja možnost za pravilnejše diferenciranje posameznih katastrskih okolišev. Po predlogu zvezne komisije za izračunavanje katastrskega dohodka pa se zelo poveča katastrski dohodek pri vinogradniških površinah in sicer je to 1., 2., 3. in 4. bonitetni razred. Tako je na primer dosedanji katastrski dohodek v 1. bonitetnem razredu bil 8000 dinarjev, po novih predpisih pa 125 000 dinarjev za ha površine.

Povedal bom, kakšni so problemi glede na izračun katastrskega dohodka pri občini Borl in občini Videm, ki sta izključno vinogradniški, kjer je zajeto samo vinogradništvo. Občina Borl zajema področje dveh bivših vinogradniških občin Cirkulane in Zavrč, glavna gospodarska dejavnost je proizvodnja dobrih haloških vin. Ta pa iz leta v leto pada in to zaradi 50-letne življenjske dobe vinogradov. Jasno nam mora biti, da so v haloških predelih pred važno nalogo obnove vinogradov. Obnovo pripravlja strokovni kader skupaj z vinarskim inštitutom v Mariboru. Potrebne bodo večje investicije, ki jih bo treba zagotoviti celo iz zveznega investicijskega sklada, pa tudi iz republiških in okrajnih sredstev. Z novimi predpisi zvezne komisije za izračunavanje narodnega dohodka bomo vinogradnike na tem področju, kjer je že tako slaba rodnost in nizka proizvodnja, gospodarsko močno prizadeli. V občini Borl je bil v letu 1956 katastrski dohodek 98 332 000 dinarjev, po novem katastrskem izračunu pa naj bi bil 157 128 000 dinarjev ali 160 % dosedanjega, v občini Videm v 1956. letu 146 095 000 dinarjev, za leto 1957 pa 209 340 000 dinarjev ali 143 % dosedanjega. Na ta način bi se dvignil katastrski dohodek Haloz za 70 milijonov dinarjev, dvignila pa bi se tudi dohodnina za okoli 25 milijonov dinarjev. Na področju Haloz je 1700 ha vinogradov, od tega je le 40 % normalno rodnih, s povprečjem od 20 do 22 hl točil, ostalih 60 % površin pa daje povprečno le od 40 do 50 povprečne proizvodnje. Narodni dohodek na enega prebivalca je na področju občine Borl 34 000 dinarjev, medtem ko je republiško povprečje 140 000 dinarjev

na prebivalca. Z navedenimi ukrepi bodo v glavnem prizadeti predvsem agrarni interesi in mali ter srednji kmetje, ki jih je na tem področju največ.

Predlagano povečanje katastrskega dohodka po zvezni komisiji bo ogrozilo ekonomski in socialni položaj našega kmeta — vinogradnika. Odraž življenjskega standarda v Halozah nam nazorno kaže anketa sveta za šolstvo pri okrajnem ljudskem odboru. Anketa je bila izvedena na predlog republiških zdravstvenih organov. Navedel bom nekaj podatkov, ki jih je dala anketa v osnovni šoli Cirkulane. Šolo obiskuje 735 otrok; od teh ima kruh vse leto 208 otrok ali 43 %, mleko ima doma 205 otrok ali 43,5 %, zadostno hrano 63 otrok ali 13,23 %, samo en par perila 166 otrok ali 34,86 %, dva para perila pa 144 otrok ali 23,94 %; s cunjami se pokriva 125 otrok ali 69,50 %. Ti podatki kažejo, kako nizek je standard zaradi težkoč v vinogradniški proizvodnji, ki jo je treba čimprej obnoviti.

Na kratko sem skušal prikazati del problemov, ki tarejo vinogradništvo v Halozah, zlasti glede davčne politike v primerjavi z drugimi kmetijskimi panogami našega okraja. Ti problemi nam jasno dokazujejo, da predpisi ne jemljejo v obzir specifičnih pogojev niti v posameznih republikah niti v okrajih, čeprav bi to bilo potrebno in teh specifičnih pogojev ne uravnovešajo. Mislim, da je ta problem pereč in to ne samo za haloške predele, ampak v vsej republici Sloveniji, zato podpiram predlog odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, naj Republiški izvršni svet pokrene to vprašanje pri Zveznem izvršnem svetu, da se odpravijo take pomanjkljivosti, ki bi vsekakor imele hude posledice in prizadele že tako socialno in ekonomsko šibkega vinogradnika v Halozah.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Peternelj.

Anton Peternelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V razpravi želim obravnavati nekatera vprašanja iz kmetijstva in gozdarstva.

Začel bom s kmetijstvom. Ne bom razpravljajal o rezultatih in uspehih, ki jih je v preteklosti doseglo kmetijstvo v Sloveniji, čeprav bi tudi o tem vprašanju bilo moč govoriti. Ne glede na to, da lansko leto kmetijska proizvodnja ni dosegla predvidene višine, pa smo vendar dosegli uspehe v živinoreji, v poljedelstvu, pa tudi na nekaterih drugih področjih, vendar je o teh stvareh govoril predsednik Izvršnega sveta tovariš Avbelj in jih lepo obrazložil. Govoriti želim torej o nekaterih težavah in problemih, ki zavirajo proizvodnjo in ki ustvarjajo nepotrebno nerazpoloženje med kmečkim prebivalstvom. Ker bom pa razpravljajal v precejšnji meri o vprašanjih, ki zadevajo zasebni sektor v kmetijstvu, želim, da bi se me pravilno razumelo. Mnenja sem, da bo ta visoki dom pravilno tolmačil stvari, ki jih bom izvajal, to se pravi, da razumem našo stvarnost, da razumem, da je politika omejevanja kapitalističnih tendenc v kmetijstvu potrebna, če nočemo, da nam ne preraste kasneje v še večji problem, s katerim bi se morali še ostreje zgrabiti. Mislim namreč, da je prav, da na tem mestu razpravljamo o vprašanjih, o problemih in mislih tako, kakor kdo čuti in to brez nevarnosti, da bo tako razpravljanje napačno ocenjeno, to je, da bi se tistega, ki odkrito pove, kako o kakšni stvari misli, imelo za zagovornika kapitalističnih elementov v kmetijstvu, kot kulaškega eksponenta. Vsi, kar nas je tukaj, smo že v preteklosti in sedanjosti dokazali svojo predanost stvari socializma. Mislim, da bodo lahko le tako naše seje več doprinesle

k napredku našega gospodarstva in k rasti socializma. Reči moram, da mi je zelo prijetno, ko vidim, da smo tako sprostitev na naših razpravah dejansko že dosegli.

Najprej sem želel govoriti o problemih mehanizacije v kmetijstvu in pa o novem izračunu katastrskega dohodka. Ker pa so o teh vprašanih govorili že drugi tovariši poslanci zelo izčrpno, zlasti tovariš Lubej, ni potrebno, da bi te stvari ponavljal, še posebno, ker je tudi odbor za gospodarstvo glede tega že dal dobre predloge. Reči hočem le to, da se z ugotovitvami in predlogi tovariša Lubeja popolnoma strinjam in jih podpiram.

S problemom mehanizacije pa je ozko povezano tudi vprašanje taks. Tudi o teh vprašanih je bilo tu že dosti govora. Vendar bom o tem problemu še povedal svoje misli.

Takse, ki naj bi služile kot politično ekonomski inštrument za krepitev socialističnih oziroma združnih, to se pravi družbenih proizvodnih sredstev, so praktično preveč izzvenele kot inštrument za doseglo davčne kvote. Mislim, da je bil namen teh taks omejiti nabavo velikih strojev v zasebnem sektorju. Ta svoj osnovni namen so pa takse dosegle le deloma. Iz rezultatov dela v kmetijskih zadrugah v lanskem letu in iz stališč, ki so jih zavzemali združniki na svojih združnih zborih, vidimo, da so se precej povečale, deloma tudi kot posledica taks, zahteve, naj se zadruga preskrbijo s kmetijskimi stroji in da so v mnogih primerih kmetje, to je člani zadruge, zelo energično zahtevali od zadrug, da si omislijo stroje. Pri mehanizaciji pa so težave zaradi visokih amortizacijskih stopenj in zato te zahteve ni bilo moči tako realizirati, kot bi bilo želeli. Precej manjša je bila tudi nabava zlasti manjših strojev v zasebnem sektorju. Vendar pa takse niso zavrle nabave prav tistih proizvodnih sredstev, ki bi jih morale, to je traktorjev v zasebnem sektorju. Mi vemo, da so na primer v Prekmurju lani kupili zasebniki okrog 90 traktorjev in da so jih dobili od državnih posestev in zadrug. Po mojem mnenju je eden izmed vzrokov tudi ta, da ni izvedena diferencija med tistimi proizvodnimi sredstvi, proti katerim se hočemo boriti, in pa med tistimi, ki nujno so in še bodo morala biti v rokah zasebnikov. To mislim, da je bila naloga in cilj teh taks na premoženje. Dejansko so pa takse v precejšnji meri zadele taka proizvodna sredstva, za katera mislim, da tega nismo nameravali. Tako je že pred menoj več govornikov omenilo problem taks na vozove, pa bi še jaz to omenil. To pa zato, ker so spočetka zaradi teh taks vozove demontirali in poskrili, sedaj pa se dogaja, da železne osi zamenjujejo za lesene itd., da bi se izognili plačilu teh taks. Vsi vemo, da so terenski pogoji v mnogih naših področjih taki, da morajo kmečka gospodarstva, če hočejo pravočasno pospraviti kmetijske pridelke, to je predvsem seno, imeti več voz in da ne morejo z enim vozom ali z nekaj vozovi tega opraviti. Sicer pa stoje celo leto ti vozovi v glavnem pod šupami in kozolci. Jasno je, da vlada zato veliko nerazpoloženje, zlasti, kot sem že omenil, v bolj gorskih krajih. Prav tako je veliko nezadovoljstvo zaradi taks na mlatilnice, to pa zato, ker navodilo o plačevanju taks na te vrste strojev določa, da se plača takse na tiste mlatilnice, ki so na motorni pogon. Mi pa vemo, da je danes mogoče tudi kavni mlinček priključiti na motor in zato ni prav, da je to edini vidik. Mislim, da je ta diferenciacija premalo točna in da bi bila potrebna podrobnejša. V zvezi s taksami je tudi problem taks na govejo vprežno živino, ki povzroča, da marsikje govejo vprežno živino nadomeščajo s konji. Po mojem mišljenju se na ta način razvoj našega kmetijstva nepravilno usmerja. Stremeti moramo za tem, da bomo dvignili proizvodnjo mesa in

uvedli v kmetijstvo več mehanizacije, več strojev. Zato menim, da bi to morali čimprej spremeniti. Vem, da te stvari niso v pristojnosti naših republiških organov, temveč zveznih, in zato predlagam, da bi naš Izvršni svet pokrenil ta vprašanja pri zveznih organih, in sicer predlagam to rešitev:

Prvi moj predlog je ta, naj bi takso na vozove omejili le na tisto število, kolikor imajo posamezna kmečka gospodarstva vprežne živine, pri tem pa bi se ne štela goveja vprežna živina. Če ima torej nekdo enega konja, naj bi plačal od enega voza; če pa je nekdo voznik, pa naj se obdavči njegov dohodek, ki ga ima kot voznik, ne pa kot dohodek od voza. Tak način obdavčenja bi zadovoljil tudi kmečke proizvajalce, kmečka gospodarstva.

Nadalje bi bil moj drugi predlog, naj se odpravi takse na govejo vprežno živino, to pa zaradi tega, da bi se na ta način vplivalo na dvig proizvodnje mesa, pa tudi na zmanjšanje števila konj kot vprege v kmetijstvu.

Kot tretje predlagam, naj bi se ukinila taksa na majhne mlatilnice, to je za tiste, ki imajo samo boben, to pa iz tehle razlogov: prav je, da se kmetijske zadruge opremijo s stroji kot so mlatilnice, traktorji, slamoreznice in podobno, vendar povsod ni mogoče samo z združnimi mlatilnicami reševati problema. V hribovskih naseljih, ki so daleč narazen, pa vendar vsaj deloma pridelujejo žito, je prav, da kmet ne mlati s cepcem, ampak se posluži vsaj take primitivne mlatilnice, kot so te majhne ročne, pa tudi malo večje mlatilnice. Če bi bile take mlatilnice oproščene takse, ne bi noben ravninski kmet, noben kmet, ki je količkaj razgledan, take mlatilnice nabavljal zato, da bi takse ne plačeval, ampak se bo raje poslužil zadružne mlatilnice. Ta mu bo delo ceneje in hitreje opravila. Produktivnost združnih mlatilnic bo namreč dosti večja kot pa produktivnost teh majhnih. Vse druge mlatilnice pa naj bi se obdavčile in bi se taksa predpisala glede na opremljenost in na kapaciteto. Navodila, ki so precej pomanjkljiva, naj bi se glede tega natančneje izdelala in v njih določilo, kolikšna taksa naj se plača od srednjih in večjih mlatilnic.

Četrty moj predlog je ta, naj se poveča taksa na premoženje za velike kmetijske stroje, ki že po svoji naravi, po svoji kapaciteti in vlogi v kmetijstvu spadajo v kmetijske zadruge, v družbeni sektor, vendar jih je mnogo še danes v rokah zasebnikov. Te stroje naj se bolj obdavči. Mislim, da bi na tak način bil namen tega predpisa dosežen v večji meri, kot pa je to do sedaj.

Nadaljnje vprašanje je preskrba mest in industrijskih centrov s kmetijskimi pridelki. To vprašanje je precej povezano s standardom naših delovnih ljudi. Menim, da blagovni promet te stvari lahko tudi deloma rešuje, čeprav se zavedam, da vprašanje standarda rešujemo v proizvodnji, pa naj bo to v tovarnah ali pa v kmetijstvu. Vendar pa z dobro organizirano blagovno izmenjavo lahko znatno izboljšamo življenjske pogoje mestnega in industrijskega prebivalstva. Zelo žalostno je dejstvo, da je na primer bilo lansko leto v okolici Lendave mnogo poznih sliv, ki so se prodajale po 14 dinarjev, v Ljubljani, kjer je tržišče s kmetijskimi pridelki še razmeroma dobro urejeno, pa so bile po 50 do 80 dinarjev. Saj je res tu vprašanje prometa in visokih prevoznih stroškov, mislim pa, da vpliva na cene tudi to, da se naše trgovske pa tudi združne organizacije preveč bavijo samo s tistimi stvarmi, ki se izvažajo, premalo pa s tistimi, ki služijo prehrani našega mestnega in industrijskega prebivalstva. Rer so sicer tudi predpisi o trgovskih podjetjih in o trgovini taki, da nas precej ovirajo pri tem, da bi oskrbo mest uredili na boljši način, vendar sodim, da do sedaj oblastni organi v mestih ponekod niso dovolj skrbeli za to vprašanje. Mislim, da bi lahko te stvari bolje reševali, če bi se posluževali in če bi orga-

nizirali v mestih in industrijskih centrih potrošniške zadruge; kajti po mojem mnenju potrošniški sveti ne morejo pri tem narediti toliko, kot bi lahko naredile take zadruge. Vemo, da so v preteklosti delavske konzumne zadruge imele precejšnjo vlogo pri oskrbi delavcev in mislim, da bi take tradicije morali koristno uporabiti. Take potrošniške zadruge bi lahko zbrale potrebe svojih članov, zlasti glede zelenjave in ozimnice in bi z neposrednim stikom, z neposrednimi pogodbami s kmetijskimi zadrugami, z državnimi posestvi., ne samo pravočasno preskrbele svoje člane, temveč bi tudi bolj usmerjale, kot je to do sedaj, kmečko proizvodnjo k proizvodnji določenih artiklov. Saj vemo, da se ponudba posameznih artiklov iz leta v leto silno izpreminja. Enkrat imamo zelja, čebule in drugih stvari na pretek, drugič jih pa manjka. To pa zato, ker nimamo pravega regulatorja oziroma sedanji regulatorji premalo zaležejo in mislim, da bi taka neposredna vez med potrošniškimi in kmetijskimi zadrugami lahko mnogo pripomogla k boljši preskrbi mest in industrijskih centrov. Zato menim, da bi bilo treba to vprašanje najprej še podrobneje proučiti, nato pa ga praktično reševati.

O teh stvareh iz kmetijstva sem mislil, tovariši, da je potrebno govoriti. Sedaj pa še o nekaterih vprašanjih našega gozdarstva. Najprej sem hotel govoriti o gozdarstvu takrat, ko bomo obravnavali 4. poglavje, vendar sem se odločil, da bom o tem govoril kar zdaj v načelni razpravi, ker je bolje, da stvari skupaj obravnavamo. Najprej moram izjaviti, da se strinjam z načeli 4. poglavja predloga družbenega plana za leto 1957, ki govori o gozdarstvu, prav tako se načelno strinjam tudi z referatom o organizaciji gozdarstva v Ljudski republiki Sloveniji, ki ga je pripravila posebna komisija Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije. Mnenja sem, da so načela v tem referatu velik doprinos k urejanju naše gozdno-gospodarske in lesne politike. To pa zato, ker se s predlaganimi ukrepi poenostavlja dosedanje zelo komplicirano strokovno tehnično in administrativno poslovanje pri zbiranju in upravljanju sredstev za gozdne sklade in podobno, po drugi strani pa ti ukrepi bolj določno razdeljujejo upravne in strokovne naloge pri upravljanju z gozdovi. Še posebno važno pa je tudi to, da je s predlagano organizacijo dana zadružnim organizacijam v upravljanju in gospodarjenju z gozdovi zasebnega sektorja tista vloga in mesto, ki jim pripada. Gozdarskim strokovnjakom pa bo s tem omogočeno, da se bodo lahko sprostili dosedanega administrativnega in tehničnega dela in v znatno večji meri posvetili svojemu strokovnemu delu. Kot pomanjkljivost pa bi omenil to, kar so že nekateri drugi govorniki povedali, namreč, da občinski ljudski odbori pri tej organizaciji nimajo mesta, ki jim gre. Vem, da je to urejeno z zveznimi predpisi in zato sem mnenja, da jo o vprašanju vloge občinskih ljudskih odborov potrebno še razpravljati. To bo treba rešiti predvsem z zveznimi organi, ker so te omejitve v glavnem rezultat zveznega zakona o gozdovih. Komisija je v svojem referatu zelo pozitivno ocenila sodelovanje občin pri gozdno gojitvenih delih v preteklosti. Zlasti glede določanja obsega raznih gozdno gojitvenih del, pravi ta referat, so bili predlogi občin zelo koristni in pozitivni in zato komisija tudi predlaga, naj bi se to sodelovanje tudi v prihodnje ohranilo in še naprej krepilo ter poziva okrajne ljudske odbore, naj ne glede na določbe zveznega zakona pritegujejo občinske ljudske odbore k razpravam in upoštevajo njihova mnenja pri sestavljanju planov. Mislim, da je to najmanj, kar moremo narediti že sedaj, da pa je nujno, da te stvari v prihodnje spremenimo. So pa še tudi nekatera druga vprašanja, ki jih niti predlog družbenega plana, niti referat o orga-

nizaciji gozdarstva v Ljudski republiki Sloveniji ne obravnavata, bom pa o teh stvareh govoril v nadaljnji razpravi.

Eno takih vprašanj je plačevanje prometnega davka na rezan les za lastne potrebe kmečkih in drugih gospodarstev, kar je že včeraj navedel tovariš Truden. Takoj v začetku bi hotel povedati, da vem, da je prometni davek tudi eden od elementov naše gozdarske politike, vendar pa menim, da ta element ni najvažnejši za omejevanje kapitalističnih tendenc gozdnih posestnikov, če jih tako imenujem. Mislim, da je ta problem tak, da ga bo treba vendarle na nek način rešiti. O tem vprašanju sem s tega mesta že dvakrat govoril. Zadnjič sem o tem govoril na 11. seji Republiškega zbora, ki je bila 28. junija 1955. Takrat sem o tem vprašanju govoril precej podrobno in tudi orisal škodljive posledice, ki se odražajo v gozdnem in lesnem gospodarstvu kot rezultat tega davka. Problem pa danes ni prav nič drugačen, kot je bil tedaj, mislim pa, da vseh podrobnosti ni treba ponovno navajati. Osnova je v tem, da ta davek zavira naša prizadevanja za čim racionalnejšo uporabo lesa in za povečanje letnega prirastka v naših gozdovih, zlasti še v zasebnih in združnih, v katerih je to stanje kot vemo zelo slabo. Mi težimo za tem, da postopoma vskladimo letni posek lesa z letnim prirastkom. Iz letošnjega predloga družbenega plana vidimo, da je povprečen posek lesa v zasebnem in združnem sektorju še vedno za okoli 25 % večji od prirastka. Ne mislim, da je prometni davek glavni vzrok temu, da letni prirast v zasebnih gozdovih ne narašča hitreje. Vem to, da je osnovni vzrok predvsem velika razdrobljenost teh gozdov in pa nesmotrno gospodarjenje v preteklosti. Vendar pa mislim, da je posek v teh gozdovih zaradi tega davka precej večji kot pa bi bil sicer. Strinjam se, da je nujno potrebno zmanjšati sečnjo v teh gozdovih na količino prirasta in da bomo ta cilj lahko dosegli predvsem z nadaljnjim smotrnim gospodarjenjem po načelih, ki veljajo za gospodarjenje v večjih gozdnih kompleksih. To bomo pa lahko najuspešneje dosegli z združnimi organizacijami, kot sedaj tudi nameravamo. Mislim pa, da moramo, če hočemo ta cilj doseči, odstraniti tudi druge vzroke in ovire, ki to nalogo otežkočajo. Vsi vemo, da pri nas v Sloveniji, še posebno v hribovitih področjih, zahtevajo terenske in klimatske razmere, pa tudi razvitejše kmetijsko gospodarstvo in smotrna živinoreja, znatno večje število gospodarskih zgradb, kot pa jih imajo v nekaterih drugih republikah. Za vzdrževanje teh zgradb pa je potrebno seveda tudi več lesa. Mislim, da je treba omogočiti tem gospodarstvom redno obnovo in vzdrževanje teh stavb s takšnimi stroški, ki so v skladu z dohodki iz kmetijstva. Ti stroški po mojem mnenju ne smejo siliti kmeta, da bi jih kril z dohodki iz gozdov. Mislim, da se me ne bo imelo za šovinista, če bom nekaj misli podrobneje razvil, zato hočem reči tole: V drugih republikah — šel sem skozi vso Srbijo, skozi Makedonijo itd. — vidimo, da nimajo toliko gospodarskih poslopij. Tam imajo k hiši naslonjen prizidek, s prav enostavno streho in pod streho je en voz. Vse to ne zahteva takega vzdrževanja kot pri nas. Oni seveda tega niso sami krivi; tega je kriva preteklost, njihova zgodovina. Po drugi strani pa to omogočajo tudi ugodnejše klimatske razmere. Pri nas, na primer v Bohinju, je trikrat na teden dež. Vem, da vsi poznate Bohinj in da veste, da v Bohinju ni posebno velikih posestnikov. Vendar ima vsak kmet, ki ima dve, tri ali štiri krave, nešteto šup za seno po svojih senožetih in košenicah. Največkrat sena poleti niti spraviti ne more v dolino — lahko ga šele pozimi, zato mora imeti šupe. Podobno je tudi na Tolminskem in sploh v hribovskih krajih. Če pogledam svoj okraj, Kranj, vidim, da je v hribovskih krajih neprimerno več

stavb pri enakem številu gospodarstev in za enako površino in to slabše obdelovalne zemlje, kot jih je na primer na Sorškem polju. Na Sorškem polju kmetu zadostuje, da ima enojen kozolec, dočim ko drugeje to ni povsod mogoče. In bolj ko gremo proti vzhodu, bolj se to spreminja. Seveda s tem nočem reči, da ta problem ni povsod pereč. Nakazati hočem samo to, zakaj sem mnenja, da so glede tega najbolj prizadeti hribovski kraji, čeprav je ta problem, kot sem že dejal, pomemben povsod. Po drugi strani bi pojasnil še tole. Odkar je prometni davek tako visok, odkar so ukinjene žage venecijanke, ki jih je bilo zaradi racionalne uporabe lesa kot važne surovine potrebno ukiniti, vemo, da od tedaj dalje kmetje marsikje po hribih režejo les na roke, ga žagajo in uničujejo s cirkularkami, ga tešejo itd. Ne mislim s tem reči, da je odstotek teh odpadkov ne vem kako visok, menim pa, da je škoda vsakega kubika, ki ga na tak način izgubimo. In mislim tudi to, da že samo dejstvo, da oblast sili s svojimi ukrepi kmeta k uporabi primitivnih postopkov, da že samo to dejstvo škoduje naši gospodarski politiki. Po drugi strani pa bi dejal še tole. Predsednik Glavne zadružne zveze in član Izvršnega sveta tovariš Ingolič je dopoldne obrazložil nekatere podatke. Iz teh podatkov izgleda, kot bi imeli zaradi ukinitve tega davka glavno korist veliki kmetje. Dobro, strinjam se s tem, da je deloma tako, menim pa, da to v celoti ne drži. To pa zato ker posestniki, ki imajo nad 5 ha gozdov, največkrat niso veliki kmetje; v hribovskih krajih je dosti primerov, da ima kmet dva, tri, štiri hektarje kmetijske površine, pa do deset ali več hektarov gozdov, največkrat slabih, ki bi jih bilo treba urediti. Tak kmet je srednji kmet. Mnenja sem, da tistih, ki imajo velike površine gozdov, prometni davek ni najbolj prizadel. Tak kmet je lahko več posekal in se ni brigal za svojo kmetijsko proizvodnjo. Ta ukrep zadene po mojem mnenju predvsem majhne in pa srednje kmete. Na nobenem zboru volivcev se mi ni pritoževal veliki kmet, te stvari so načenjali majhni in srednji kmetje. To pa zato, ker je moral tak kmet, če je hotel prometni davek plačati, svoje skromne gozdove bolj izsekovati kot bi to bilo potrebno, ali pa se je moral odreči temu, da bi vlagal svoja sredstva za napredek kmetijske proizvodnje. Mislim, tovariši in tovarišice, da hočemo danes prav srednje kmete preko kmetijskih zadrug vključiti v družbeni sektor, da tako postanejo blagovni proizvajalci, da hočemo doseči večjo blagovno proizvodnjo s socializacijo v kmetijski proizvodnji. Zato se strinjam s tem, ker je tovariš predsednik Glavne zadružne zveze dejal, da moramo stremeti za dvig produktivnosti, za dvig proizvodnje v kmetijstvu in ne smemo dajati potuhe, da bi kmetje zanemarjali kmetijsko proizvodnjo na račun gozda. Toda mislim, da so tako v preteklosti kakor tudi še sedaj od gozdov želeli živeti samo večji kmetje, ne pa srednji in manjši in za te kmete, mislim, je gozd dejansko nujno dopolnilo h kmetijstvu, če hočemo kolikor toliko smotrno gospodariti in v redu vzdrževati svoje stavbe in naprave. Kajti nihče od njih ne more čez noč ne vem kako dvigniti svoje proizvodnje in s tem svojih dohodkov. Po drugi strani pa bi še dejal, da se tudi zavedam tega, da so se te stavbe v kmetijstvu marsikje napravile preveč razkošno, so prevelike, vendar je to rezultat preteklosti in jih več ali manj moramo vzdrževati, dokler ne bodo dotrajale.

Mnenja sem, da ni pravilno, da je treba za rezani les za domače potrebe plačati prometni davek tudi glede na to, ker gospodarstvo ne daje lesa v razrez zaradi prodaje, marveč zato, da ga uporabi za lastne potrebe. Pri tem seveda ne izključujem, da posamezniki ne bodo poskušali teh predpisov izigravati. Mislim pa, da imamo precej možnosti, da take špekulacije preprečimo,

če že ne povsem, pa vsaj v večjem obsegu. Včeraj je nek tovariš imel pomi-sleke... (Predsednik Miha Marinko: Tovariš, ali kaj misliš na uro?) Saj bom kmalu končal. Včeraj je nek govornik dejal, da se strinja, da je ta davek velik problem, da pa je vprašanje, kako zagotoviti, da bi oprostitve ne izigravali. Mislim, da danes, ko nimamo več toliko žag venecijank, ki bi rezale les za prodajo in so te venecijanke omejene samo na domač rezan les, precej lahko ugotovimo, kdo hoče s tem lesom špekulirati in ga prodajati. Saj so tu občinski ljudski odbori, ki bi naj izdajali dovoljenja za tak razrez, logarji, milica itd. Predvsem mislim, da je tudi v interesu ljudi samih, da bi se take špekulacije preprečevale. Torej, žagarski obrat oziroma podjetje, ki pripeljani les razreže, ni lastnik tega lesa, temveč napravi svojemu naročniku z razrezom le uslugo. Zato bi bilo po mojem pravilno, da se prometni davek predpiše v primernem odstotku za tako uslugo. Omenim naj še to, da sem na 12. seji Republiškega zbora LS LRS 13. julija 1955, ko je takratni podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj odgovoril na moje vprašanje pozitivno, izjavil, da se z njegovim pojasnilom zadovoljim. Pripomnil pa sem, da si pridržujem pravico, da stvar ponovno načnem v primeru, če ne bo zadovoljno rešena, da bi se tako poiskala in dosegla primerna rešitev. Pripomnim naj tudi, da sem že na 11. seji Republiškega zbora dne 28. junija 1955 predlagal, naj Republiški zbor zadolži poslance Zvezne ljudske skupščine, ki so poslanci tega zbora, da se v zvezni skupščini zavzamejo za pravilno ureditev tega perečega vprašanja. Vem, da se je naš Izvršni svet prizadeval, da bi glede tega dosegel ustrezno rešitev in da je dal zveznemu Izvršnemu svetu predloge, da bi to vprašanje pravilno rešili, vendar pa kot vidimo, ti predlogi niso bili sprejeti. Tudi odgovori na vprašanja nekaterih zveznih ljudskih poslancev v zvezni skupščini glede tega problema so bili negativni in prav zaradi tega, tovariši in tovarišice ljudski poslanci, sem mnenja, da je pravilno in upravičeno, da naš zbor sprejme in pošlje zvezni ljudski skupščini resolucijo, ki bi nakazala rešitev tega problema. Zato predlagam v imenu 58 ljudskih poslanc in v svojem imenu, naj se taka resolucija sprejme. To resolucijo je z malenkostnimi spremembami sicer včeraj prečital tovariš Truden in ne vem, ali je potrebno, da jo še enkrat preberem...

Predsednik Miha Marinko: To nima smisla, saj smo že včeraj v onem primeru rekli, da bomo o tem odločali na ločenih sejah.

Anton Peternejl: Te stvari sem v splošni razpravi načel in predložil.

Predsednik Miha Marinko: Razen tega je bila resolucija že včeraj čitana, čemu bi jo še enkrat čitali.

Anton Peternejl: Potem ni potrebno prečitati niti imen? Povedal sem, da jih je 58, vključno z menoj torej 59 predlagateljev, ne računajoč tiste, ki so podpisali resolucijo tovariša Trudna.

Drugo vprašanje, glede katerega bi povedal nekaj besed, je vprašanje pobiranja prispevkov v sklad za gojitev, varstvo in obnovo gozdov. Načela, ki jih predlaga komisija Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije glede pobiranja prispevkov v gozdne sklade so pravilna, vendar pa menim, da so nekoliko pomanjkljiva. Prav je, da komisija predlaga poenostavitev strokovno tehničnega poslovanja s tem, da se sedanje tarife, ki obsegajo raznovrstne asortimaje, zožijo le na glavne drevesne vrste in to na dve osnovni skupini, to je

na tehnični les in na drva. Komisija nadalje predlaga olajšavo, to je znižanje ali celo črtanje prispevkov v gozdne sklade za ves podarjeni les, ki služi gradnji družbenih objektov, pa najsi se ta les v te objekte vgradi neposredno ali pa le posredno, kar dosedanji predpisi niso dovoljevali. To je zelo koristna olajšava in prepričan sem, da bo pomagala premostiti tako oblastnim organom kot družbenim in zadružnim organizacijam mnoge težave in omogočila reševanje raznovrstnih komunalnih problemov. Ni pa komisija obravnavala pobiranja in uporabe prispevkov v gozdne sklade od lesa, podrtega na zemljiščih zunaj gozda. Po sedaj veljavnih predpisih, to je po 1. členu uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o plačevanju prispevkov v sklade za obnovo, gojitev in varstvo gozdov ter o uporabi teh skladov, Uradni list LRS št. ... (Predsednik prekine govornika.)

Predsednik Miha Marinko: Vprašam skupščino, če je potrebna kaka omejitev govora ...?

Anton Peternelj: Tovariši, to se nanaša na družbeni sektor in mislim, da je zelo pomembno za ureditev naših pašnikov in planin, da to iznesem.

Predsednik Miha Marinko: Kaj meni skupščina? (Med poslanci razpravljanje.)

Anton Peternelj: Dve strani je še! (Smeh.) Če mi dovolite?

Predsednik Miha Marinko: Ti si daljši kot dva ekspezeja. Pravico imaš govoriti še pet minut.

Anton Peternelj: V tej uredbi je izrecno določeno, da se plačujejo prispevki v gozdne sklade od lesa ki se poseka na zemljiščih zunaj gozda. Mnenja sem, da je sicer zaradi enotnega režima cen in sečne pravilno, da se pobirajo prispevki tudi od takega lesa in v istem znesku kot od lesa iz gozdnih zemljišč, ter da veljajo za take sečnje isti strokovni tehnični predpisi, vendar pa menim, da je pobiranje prispevkov za tak les in odvajanje prispevkov v gozdne sklade zgrešilo prvotni namen. Namen gozdnih skladov je predvsem z gojitvenimi deli dvigniti produktivnost gozdov, olajšati spravilo lesa itd., sploh omogočiti smotrno gospodarjenje v gozdovih. Po mojem mnenju pa ni pravilno in prvotni namen teh skladov ni bil ta, da bi se s prispevki od lesa na negozdnih tleh opravljalo navedeno nalogo. Vemo s kakšnimi težavami se borijo kmetijske zadruge in kmetijske proizvajalne poslovne zveze, ki jim je poverjeno upravljanje pašnikov in drugih zemljišč, last bivših agrarnih skupnosti pa tudi drugih zemljišč, ker nimajo potrebnih sredstev za vzdrževanje in za melioracijo. Zaradi tega naj se stekajo prispevki od lesa na negozdnih tleh tako iz zemljišč družbenega sektorja, kakor tudi iz zemljišč privatnega sektorja v občinski investicijski sklad. Tako vplačane zneske pa naj občinski ljudski odbor uporabi za pospeševanje kmetijstva oziroma naj jih dodeli tistim organizacijam, ki upravljajo ta zemljišča. Ta predlog utemeljujem s tem, da naj prispevki, pobrani od sečenj na negozdnih tleh, služijo pospeševanju kmetijstva in dvigu proizvodne zmogljivosti pašnikov, planin, košenic in travnikov, to se pravi tistih zemljišč, na katerih je ta les zrastel. Mnenja sem, da bi taka odločitev znatno olajšala in podprla reševanje zelo težkega vprašanja našega

kmetijstva, to je urejanja in melioriranja planin in pašnikov. Tak ukrep bi skratka pomagal krepiti krmno bazo za našo živinorejo, krepil pa bi tudi vlogo družbenega sektorja in zadružništva v kmetijstvu ter pospeševal socialistične odnose na vasi. S tem bi se tudi znatno olajšalo izvajanje zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti glede urejanja pašnikov in gozdov. Mislim, da s tem predlogom nisem prišel v nasprotje s stališčem odbora za gospodarstvo, ki predlaga, da naj se sredstva, ki so bila iz gozdnih skladov dana v investicijske namene v gospodarstvu, vračajo nazaj v gozdni sklad, ne pa v investicijske sklade. S tem se v celoti strinjam kakor tudi s tem, da naj se s statuti določa obveznost posameznih skladov. Glede na navedeno predlagam, da zbor sprejme to spremembo v načinu pobiranja prispevkov od podrtega lesa v dvoje različnih namenov. Mnenja sem, naj bi Izvršni svet, ko bo proučeval problem katastrskega dohodka v gozdovih oziroma katastrskega dohodka v višjih bonitetnih razredih, obenem reševal tudi to vprašanje. Skladno s predlogom pa naj spremeni tudi 1. člen prej citirane uredbe.

Tretje vprašanje, ki ga bom zelo na kratko obravnaval, pa je vprašanje...

Predsednik Miha Marinko: Pet minut je preteklo. Besedo ima ljudski poslanec Stane Kavčič.

Stane Kavčič: Tovariši, želel bi povedati nekaj svojih misli v zvezi s problemom, o katerem je diskutiral tovariš poslanec Peternelj. Na ta problem bi hotel pogledati z nekaterih drugih stališč. Mislim, da bi bilo seveda nepravilno kogar koli obtoževati, če te probleme postavlja kot nerešene stvari, da je kakršni koli zagovornik kulaških esponentov. Mislim, da ne gre za to. Mislim, da ne gre za to, da bi kakor koli dopuščali medsebojne obdolžitve, češ da je kdo v tem domu zapustil socialistične pozicije in pravzaprav iz nekakšnih anti-socialističnih pozicij postavlja določene probleme. Mislim, da je taka bojazen kogar koli izmed nas, pa tudi tovariša Peternelja, ki jo je uvodoma izrazil, brezpredmetna in neumestna. Vendar pa sem mnenja, da bi bilo treba dati nekoliko pripomb k tem stvarim, ki so se danes tukaj že obravnavale in ki jih je povedal tovariš predgovornik.

Tovariši, daleč sem od tega, da bi branil vsako posamezno uredbo in vsak posamezen predpis, zlasti iz področja gozdarstva, ki jih je, kot smo včeraj slišali, 75, ter mnogi izvirajo še iz časov, ko je tudi tovariš Hace delal v gozdarstvu. (Smeh v dvorani.) Ponovno poudarjam, daleč sem od tega, da bi vse te stvari branil. Po mojem mnenju sploh nikomur ne pride na misel, da bi na te stvari gledal kot na nekaj večnega, statičnega in da gre tu za predpise, ki za vedno veljajo in katere se ne da nič spremeniti. Toda po mojem mnenju vendar ne smemo pozabiti, zlasti kadar sprejemamo družbeni plan, na nekatere osnovne stvari.

Pred nami in pred našo skupščino sta dva problema. Pred očmi moramo imeti čas, v katerem obravnavamo letos družbeni plan. Razpravljamo pravzaprav v atmosferi, v vzdušju, ko predvsem najbolj zavedne in najbolj napredne sile naše države, predvsem sile proletariata, pričakujejo nekakšnih rešitev, nekakšnih novih postavk, takih, ki bodo dejansko naš socializem tako v svojih proizvodjalnih silah kakor tudi v njegovih političnih manifestacijah razvile in mu dale novega impulza. V taki atmosferi pravzaprav danes živimo in diskutiramo. To je po mojem mnenju osnovna platforma, s katere je treba

gledati tudi na probleme družbenega plana. Če je komu do tega, da se stvari konstruktivno obravnavajo in da se da določen prispevek k temu, da ustvarimo vsestransko večjo stimulacijo, da rešimo nekatere ključne probleme proizvodnosti dela, povečamo stimulacijo v naših komunah, razširimo materialno osnovo naših delavskih svetov in če obstaja kakšen forum, ki se mora glede tega čutiti kolektivno odgovornega, potem je prav gotovo to tale naš dom, v katerem imamo čast biti, kar pa nam nalaga tudi določeno odgovornost.

Zato mi nekako čudno izzveni, da naj bi se v tej situaciji za edino resno stvar, stvar, za katero se pobirajo številni podpisi itd., angažirala ta skupščina, v takem razpoloženju, ob taki konstalaciji notranjih in mednarodnih političnih sil, zato da nekje nastopi z nekakšnimi drobnimi uredbami glede vprašanja, ali bodo špirovci plačani tako ali drugače. To mi nekako ne gre skupaj. Tovarishi, v ušesih in v posluhu in v nekem intimnem razpoloženju pravzaprav človek čuti tu nekako disharmonijo. Konec koncev sem lahko pridejo naši delavci iz naših tovarn in bodo tudi začeli zbirati podpise za najrazličnejše resolucije. Rekli bodo, v našem stanovanju to ni dobro in tega in onega niste rešili ter imamo zaradi tega večje težave itd. Mislim, da bi tako lahko pripravili mnogo takih resolucij z mnogimi številkami, ki bi obravnavale težja materialna, politična in druga vprašanja, kot pa je konkretno vprašanje, ali bomo mogoče od kmečkih proizvajalcev pobrali nekaj sto tisoč dinarjev. Po mojem mnenju je treba stvar pogledati iz tega stališča.

Pred vso Jugoslavijo se v nekem smislu postavljamo v neko nemogočo situacijo. Vsi naši proizvajalci in direktorji, skratka vsi skupaj smo zadnje čase imeli pripombe na osnovne probleme, na delitev dohodka itd. Te naše pripombe so upravičene in se zato tudi trudimo, da bi v zvezi s tem dali konstruktivne predloge. Kako pa bi potem izgledalo, če bi bilo desetkrat postransko in v bistvu nevažno vprašanje, na enkrat tisto vprašanje, za katerega se je najbolj založila tale naša skupščina. Če bi bilo temu tako, bi se po mojem mnenju premalo zavedali politične odgovornosti, v nekem smislu tudi zgodovinske, ki jo ima celoten ta naš dom, zlasti glede na situacijo in na strukturo v naši republiki, glede na probleme našega proletariata itd.

In končno, opozoril bi še na eno stvar. V čem je osnovna vsebinska stvar vsega tega problema. Vsaka objektivna analiza mora še vedno povedati, da če je kdo kaj pridobil od našega socializma oziroma če si je kdo izboljšal svoj ekonomski položaj, da si ga je izboljšala naša vas. Nisem za to, da bi začeli psovati naše kmete, češ vi ste taki in drugačni itd. Toda po mojem nima smisla, da bi si vsako njihovo pripombo ne vem kako gnali k srcu, ko moramo hkrati na žalost marsikdaj iti zelo brezsrčno mimo mnogo, mnogo težjih problemov, ki jih vidimo med našim proletariatom, v naših mestih in po naših komunah. V bistvu — suma summarum — če vse te predloge, ki so v zvezi s prometnim davkom, vsebinsko in ekonomsko pogledamo, gre za to, da naj oprostimo kmečkemu proizvajalca vseh tistih določenih materialnih dajatev, ki jih je do zdaj dajal. To je osnovno bistvo stvari, pa čeprav to vprašanje ne vem kako tehnično in juridično postavimo; osnovno bistveno vprašanje je, naj bi kmečkemu proizvajalca oprostili določenih materialnih dajatev, ki jih v zvezi s tem zdaj ima. Če gremo za tem, da bi naši vasi nekaj dali ob istih materialnih sredstvih, s katerimi razpolagamo, bi morali vzeti našemu mestu. Vsaj taka je po mojem mnenju konkretna materialna vsebina vseh teh predlogov. Ponovno poudarjam, daleč sem od tega, da bi te razne predpise branil. Vsi se bomo morali pošteno truditi, da jih bomo spremenili in postavili drugačna načela itd. Toda v tej

situaciji, v takih političnih ekonomskih odnosih in razmerah, v katerih živimo, postavljati to kot nekakšno centralno vprašanje in v zvezi s tem sprejemati celo resolucije, se mi zdi, da smo prezrli bistvo in zgrešili namen. Če gledamo tako, se mi zdi, da ne vidimo stvari kompleksno in da se ne zavedamo in ne vidimo tistih osnovnih problemov naše družbe, od katerih rešitve je predvsem odvisno nadaljnje gibanje materialnih, socialističnih in intelektualnih sil (Ploskanje.) Zdi se mi, da naša družba, naša skupščina na to ne bi smela pozabiti in da bi se morali, če kdaj, tedaj prav v tej diskusiji, v tej situaciji kot se nahajamo, tega jasno zavedati. To je konec koncev naša, predvsem zgodovinska in politična odgovornost do slovenskega naroda, do proletariata in konec koncev do vseh naših volivcev. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 17,30 uri in se je nadaljevala ob 18,10 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo razpravo. Besedo ima predsednik Izvršnega sveta tovariš Boris Kraigher.

Boris Kraigher: Tovariši ljudski poslanci! Oglušam se v diskusiji, ker menim, da je treba ob zelo sproščeni in vsestranski diskusiji, ki se razvija v zvezi s planom in ki se po mojem popolnoma utemeljeno in upravičeno iz diskusije o planu razširja v splošno diskusijo o naši gospodarski politiki v zadnjih letih in o naši gospodarski perspektivi za bližnjo prihodnost, opozoriti v zvezi s predlogi in mišljenji, priporočili in stališči, ki so bila v diskusiji zavzeta in se v diskusiji postavljajo, tudi na nekatere obveznosti in okvire, preko katerih v bližnji bodočnosti ne bomo mogli iti. Ti predstvaljajo namreč določen okvir za našo nadaljnjo perspektivo v naši gospodarski politiki in bi bilo iluzorno, da bomo lahko kaj dosegli z nekakšnim večjim subjektivnim pritiskom, z večjim uveljavljanjem takšnih in drugačnih stališč, ki pa nimajo realne podlage. Takšna mišljenja bi nam lahko v prihodnje, mislim, politično precej škodila in se mi zdi, da se jih mora naša skupščina zavedati, ko o teh vprašanjih razpravlja.

Popolnoma jasno mi je, da predstavljajo mnenja, ki so bila v skupščini povedana, posebno če na nje ni bilo odgovorjeno, določeno obveznost za celotno našo politiko in s tem seveda tudi za naš Izvršni svet. Če pa takšne obveznosti ne bomo mogli izpeljati, moramo to v naprej povedati in v naprej dati skupščini možnost, da presodi, ali se stvari dajo izpeljati na kakšen drug način, kajti omejujejo nas namreč obveznosti, ne samo takšnega značaja kot se skozi diskusijo z raznih strani kažejo, ne omejuje nas samo zvezni plan in ne samo določeni zvezni predpisi, ampak nas omejujejo konkretne možnosti jugoslovskega gospodarstva, konkretne možnosti razvoja in perspektive jugoslovskega gospodarstva, preko katerih ni mogoče iti in preko katerih ne bomo mogli iti. Zdi se mi zelo važno v tej razpravi opozoriti tudi na zelo različna gledanja na posamezna vprašanja, na zelo različne predloge, ki si drug drugemu nekako nasprotujejo.

Tovariš Stane Kavčič je ravnokar zelo jasno opozoril na osnovni problem naše gospodarske politike in tega vprašanja bi se še enkrat dotaknil zato, ker se mi zdi, da se prav iz zelo različnih in nasprotujočih si predlogov vidi, da nam ta osnovni problem naše gospodarske politike še ni dovolj pred očmi, da nam še ni dovolj jasno, kje je pravzaprav osnovni disproporc, kje so vzroki

osnovnih težav, s katerimi se v zadnjih letih borimo in ki jih bomo morali v prihodnih letih premagovati. Na znanih posvetovanjih o naši gospodarski politiki so bile te stvari ugotovljene. Z neke druge strani bi še enkrat opozoril na to z ilustracijo, ki sem jo v teh tednih v neki diskusiji slišal in ki se mi zdi za nas zelo jasna in lahko zelo reliefno pokaže na ta problem. Nekdo je v diskusiji izjavil, da smo v teh letih naše gospodarske politike izredno močno razvili ves sistem, vse predpise, po katerih omejujemo našemu delavcu, naši industriji kakršne koli možnosti, da bi prebijala planske proporce, onemogočili, da bi prišle lokalne, lokalistične individualne tendence posameznih podjetij ali posameznih proizvajalcev preveč do izraza. Po drugi strani pa smo izredno sprostiti našo gospodarsko politiko prav v kmetijski proizvodnji. Zdi se mi, da je to eden centralnih disproporcev v celotni naši ekonomski politiki, do katerih je seveda prišlo po neki nujnosti. Prišlo je do tega pač na podlagi našega plana, naših obveznosti, našega osnovnega programa, ki smo si ga postavili nekako pred desetimi leti, da moramo vse sile zbrati predvsem za industrializacijo in elektrifikacijo. Za industrializacijo in elektrifikacijo pa je bilo mogoče dobiti sredstva predvsem iz naše industrije. Predvsem industrija ima velike akumulativne možnosti in lahko ustvarja takšno akumulacijo, ki predstavlja osnovo za izvajanje takšne gospodarske politike. Morali smo zaradi tega v preteklih letih do maksimuma napeti naše sile in lahko danes popolnoma jasno povemo, da je vse, kar je bilo v teh desetih letih storjenega pri nas, kar je bilo doseženo — doseženi pa so bili brez dvoma veliki uspehi in veliki rezultati — šlo neposredno na račun maksimalnih naporov našega delavskega razreda, našega industrijskega proletariata. Dosegli smo njegovo največjo disciplino v naši gospodarski politiki, ga z vsemi sredstvi vodili k temu, da je maksimalno dajal svoje napore in se maksimalno žrtvoval za izvajanje te naše gospodarske politike.

Ta napeta investicijska politika, ob najostrejši disciplini za izvajanje te politike, da se tako izrazim, našega industrijskega proletariata pa je po drugi strani pripeljala do tega, da je ob naših splošnih ekonomskih pogojih prišlo do nekontroliranega prelivanja sredstev na vas, na podeželje, da je prišlo do nekontroliranega povečevanja individualnih dohodkov kmečkega prebivalstva ob istočasnem zaostajanju kmetijske proizvodnje, kmetijskih proizvodnih kapacitet. Zato pa danes lahko ugotovimo, da smo dosegli ogromne rezultate na področju industrializacije in elektrifikacije, da smo ogromno sicer povečali naše industrijske in energetske kapacitete, čeprav še vedno ne toliko, kot bi bilo potrebno. Na tem področju smo ogromno dosegli za ceno največjih žrtev industrijskega proletariata, na drugi strani pa smo resno zaostali v razvijanju kmetijske proizvodnje, čeprav izzveni kot absurdno, da se je istočasno položaj kmeta, položaj kmetijskega proizvajalca, bistveno izboljšal. Naš prehod na nov gospodarski sistem v letih 1952, 1953, 1954, naša spremenjena politika na področju kmetijstva, kjer smo opustili pot forsiranega ustvarjanja in razvijanja delovnih zadrug in kjer smo se usmerili na večjo in individualno iniciativo kmetijskega proizvajalca, je ob takšnem gospodarskem disproporcu pripeljala do tega, da je kmetijski proizvajalec lahko dvignil svoje dohodke in da ima danes vse možnosti, da si z lastnim delom dviga svoj individualni dohodek.

Po drugi strani pa so zelo omejene možnosti proletariata, delavcev v naši industriji in naših delovnih kolektivih, da si z večjim naporom, z boljšim delom, z boljšo organizacijo dela izboljšajo svoj individualni dohodek. To je posledica celotne naše ekonomske politike in tega se moramo danes jasno zavedati. Če

tako gledamo na stvari, potem se moramo seveda jasno zavedati, da je odpravljanje teh disproporcev eden osnovnih pogojev naše nadaljnje uspešne ekonomske politike, ki pa še naprej seveda zahteva maksimalnih naporov na obeh straneh. Naša ekonomska politika se v zadnjih dveh letih zelo odločno usmerja k povečanju skrbi za razvijanje kmetijskih proizvodnih kapacitet. Toda, zavedati se moramo, če hočemo biti dosledni, če hočemo voditi dosledno socialistično politiko, politiko razvijanja socialističnih odnosov, da je to mogoče storiti samo s pritegovanjem kmetijskega proizvajalca v socialistične odnose, da tako iz lastnih sredstev prav tako kot industrijski proizvajalec sodeluje in daje ter vlaga svoja sredstva za nadaljnje razvijanje kmetijskih kapacitet. Zato smo se postavili v zadnjih letih na stališče, da moramo kmetijskega proizvajalca v drugih oblikah pripeljati do približno enakopravnega položaja z industrijskim delavcem glede razvijanja našega gospodarstva in razvijanja naših gospodarskih kapacitet. To se pravi, da moramo sprejeti ukrepe, s katerimi nekoliko omejujemo popolnoma svobodno možnost povečanja individualnih dohodkov kmetijskega proizvajalca oziroma povečevanja njegove plače, in da moramo določna sredstva od te plače odtegovati za to, da jih lahko vlagamo v investicije za razvijanje poljedelskih kapacitet. To je isto, kar smo delali vseh deset let v naši industriji. Drugih možnosti nimamo. Ker pa imamo individualno proizvodnjo in ker gre za privatno lastnino moramo iskati drugih oblik. Za zdaj smo našli te oblike v iskanju novih oblik davčne obremenitve pri davku na katastrski dohodek in s tem, da smo vpeljali neke vrste taks, ki imajo predvsem namen, dobiti tudi iz kmetijske proizvodnje tiste dajatve v družbene sklade, ki jih daje industrija in ki jih dajejo vsi drugi proizvajalci. To se pravi, v razne družbene sklade moramo dajati vse tisto, kar se sicer daje za osnovna sredstva, za amortizacijo itd. Tega v poljedelstvu do zdaj nismo delali in zato moramo ugotavljati, da imamo v poljedelstvu disproporce. Disproporce so namreč tudi v tem, da zasebni poljedelski proizvajalec marsikdaj nerentabilno proizvaja, in to tudi na račun zapravljanja njegovih osnovnih sredstev, ker ne skrbi, da bi se ta sredstva amortizirala. Tako postane nerentabilna, zaostala kmetijska proizvodnja kljub vsemu rentabilnejša, gledano skozi denarni izraz, od razvitejše, od naprednejše kmetijske proizvodnje. Če bi v naprej vodil takšno politiko — če se ne bi zavedali, da je tudi to, kar ima individualni kmetijske proizvajalce, narodno bogastvo, in da so tudi to sredstva, katera je skupnost dolžna varovati in skrbeti, da se obnavljajo in razvijajo naprej — potem bi seveda v bistvu v kmetijski proizvodnji podpirali socialo, podpirali bi zaostalost in sami sebi zapirali pot k razvoju v kmetijski proizvodnji. Ker pa se tega zavedamo, smo vpeljali vrsto različnih taks, ki imajo pravzaprav namen, zbirati v družbene sklade sredstva, katera pa se je do zdaj kmetijski proizvajalec navadil trošiti nerentabilno.

Nočem sicer, kot je to tovariš Kavčič poudaril, in kar so tudi nekateri drugi poudarjali, braniti vseh naših predpisov, ki so v zvezi z različnimi taksami, s prometnim davkom itd. in ki zbirajo sredstva iz zasebne kmetijske in gozdarske proizvodnje. Nočem braniti vseh teh predpisov, vendar se moramo zavedati, če jih hočemo kritizirati, če hočemo te slabosti, napake in anomalije, ki zaradi teh predpisov nastajajo odpravljati, da jih lahko odpravljamo samo, če bomo vpeljali drug način, ki bo boljši in ki bo z večjo gotovostjo zaščitil družbo pred tem, da se narodno bogastvo, če uporabim star izraz za ta pojem, ohrani za našo skupnost, za družbo. Najti moramo potem druge oblike.

Vse to seveda v odnosu do družbe zastavlja tudi vprašanje naših višinskih kmetij in višinske kmetijske proizvodnje tam, kjer je najbolj nerentabilna. Tam bi morala družba pravzaprav še mnogo bolj skrbeti. Če namreč ne bo skrbela, se bodo tam družbena sredstva, sredstva za katera mi kot celota odgovarjamo, še toliko bolj trošila kot subvencija, kot socialna pomoč za nerentabilno, izrazito zaostalo proizvodnjo, za delovno silo, ki dela pri izrazito nizki stopnji proizvodnosti. Ko kritiziramo te takse in vse te ukrepe, ki smo jih v zadnjih letih podvzeli zato, da bi tudi iz kmetijske proizvodnje prišli do družbenih skladov, ne smemo pozabiti, da smo dosledno izpeljali, da gredo vse te takse, vsa ta, tako imenovana bremena za kmetijsko proizvodnjo, v kmetijske sklade, ki se vračajo kmetijstvu. Skratka, vračajo se kmetijstvu v obliki družbenih skladov. S tem torej utrjujemo družbeni element v kmetijski proizvodnji in samo tako bomo lahko zagotovili oziroma dosegli sistematično, postopno dviganje proizvodnosti dela ter tako prišli tudi na tem področju do večje proizvodnje, do možnosti za dviganje proizvodnih kapacitet in s tem tudi do dviganja proizvodnosti dela.

Proizvodnost dela je na tem področju najbolj zaostala ne morda toliko v Sloveniji kot v drugih republikah. Pa tudi v Sloveniji še zelo zaostaja za napredno proizvodnostjo v kmetijski proizvodnji, o kateri bi sicer lahko dejal, da jo moremo vzporejati s proizvodnostjo dela v kmetijstvu v naprednih, razvitejših deželah. Disproporc med zaostalo kmetijsko proizvodnjo po eni strani in širokimi možnostmi, ki jih ima pri naših današnjih inštrumentih, ko si vendarle relativno nagradi svoj individualni napor in po drugi strani med hitrim razvojem naše industrijske proizvodnje ob takšnem položaju industrijskega delavca, o katerem sem prej govoril, je po mojem eno centralnih vprašanj naše ekonomske politike v jugoslovanskem merilu. To je eden centralnih vzrokov, ki je pripeljal in ki pelje do vseh težav, ki jih danes v gospodarstvu imamo, s katerimi se borimo, hkrati pa je to eden centralnih disproporcev, ki jih moramo odpravljati s sistematičnimi ukrepi v naši ekonomski politiki. Ta disproporc pa prihaja v republiki Sloveniji še mnogo ostreje do izraza kot kjer koli drugje.

Zdi se mi, da je ena glavnih slabosti vseh naših razprav o gospodarski problematiki v tem, da se v našem razpravljanju o gospodarskih problemih v Sloveniji ne čuti ravno to, da prihaja ta disproporc pri nas najostreje in najjasneje do izraza. Mislim, da bi tovariši iz Kranja, če bi se poglobili v resno ekonomsko analizo, lahko najbolj jasno pokazali, kako malo se je v bistvu izboljšal položaj industrijskega delavca v tem najbolj industrijskem okraju Jugoslavije. Nimam številčnih podatkov, globoko pa sem prepričan, da bi analize morale pokazati, kako se je po drugi strani ravno v tem okraju najmočneje popravil položaj kmetu in kako mora v tem okraju najbolj jasno prihajati do izraza to nasprotje tudi v dviganju življenjske ravni delavca in kmeta. Zato se mi zdi, da bi morali o teh stvareh več razpravljati, razpravljati o ukrepih, ki jih moramo iz tega stališča podvzemanj, da bomo izboljšali situacijo, da bomo v vsej naši ekonomski politiki prišli naprej.

Mnenja sem, da je zato popolnoma nepravilno, če na težave, na katere naletimo v kmetijstvu, gledamo preveč omejeno, gledamo preveč ločeno, samo z neke perspektive razvoja kmetijske proizvodnje in preveč pod vplivom tendenc, ki jih pač na tem področju razširja stihija privatno lastniških odnosov in stihija individualne proizvodnje. Imam vtis, da v vseh naših diskusijah o teh vprašanjih — čeprav se popolnoma strinjam s tovarišem Peterneljem, da bi bilo popolnoma napačno ocenjevati te stvari kot nekakšno podpiranje ka-

pitalističnih tendenc v našem gospodarstvu — prihajajo zelo močno do izraza vse tiste tendence, vsi tisti pritiski, ki so rezultat dejstva, da imamo v kmetijstvu privatno lastniške odnose in individualen sistem proizvodnje. To se vse preveč čuti v naših diskusijah in se tudi preveč čuti v naši republiški skupščini, ki se mora zavedati, da bomo lahko samo s skupnimi močmi in z velikim naporom premagali to stihijo in te probleme, ki jih je vrgla na dan celotna naša ekonomska politika zadnjih let. Ti problemi so nujna posledica takšne ekonomske politike, ki pa bistveno drugače kot smo že večkrat ugotovili, ni mogla biti. Usmeriti smo se pač morali predvsem v teh letih tja do približno 1953. leta, da forsiramo graditev naše industrije in da forsiramo investicijsko izgradnjo na področju industrije. To je posledica te politike in iz tega se moramo danes izkupati. Te probleme in te slabosti, moramo danes premagovati in jih bomo lahko premagovali samo s skupnimi napori, če jih bomo imeli stalno pred očmi in če se jih bomo stalno zavedali.

S tem nikakor nečem reči, da pomeni ta politika pritisk na kmeta, da moramo iti na politiko privijanja davčnega vijaka nasproti privatnemu kmetu itd. Zavedati pa se moramo, da je mogoče razvijati in dvigati kmetijsko proizvodnjo samo s tem, če kmeta enakopravno pritegujemo k izvrševanju vseh tistih obveznosti do skupnosti, ki jih danes ima naš industrijski delavec. To je prvi pogoj, če hočemo doseči, da bomo lahko v resnici bolj sprostili delovne pogoje na področju industrije in na drugih proizvodnih področjih v našem gospodarstvu. To je enoten, popolnoma povezan proces, ki se medsebojno izpopolnjuje, in ne moremo napraviti eno brez drugega. Zaradi tega pač moramo, ko diskutiramo o teh stvareh, računati z vsem tem in napeti vse sile za to, da skušamo skupno premagovati težave.

To pomeni, da se iz tega stališča postavljajo danes problemi našega gospodarstva nekoliko drugače kot so se postavljali pred enim letom. Pred enim letom se je centralni problem tega disproporca odražal v dejstvu, da smo imeli zaradi teh disproporcev popolnoma neurejeno tržišče, nihanje cen in nestabilnost našega tržišča. To je dajalo največje možnosti kmetu, da je dvigal cene in da so se tako prelivala sredstva iz industrije ter se prelivali potrošni skladi predvsem iz področja industrijskega delavstva k poljedelskim proizvajalcem. Tržišče smo v tem letu bistveno stabilizirali in zato danes lahko govorimo o novem načinu, o novih predlogih za delitev dohodka v naši industriji. Zdi se mi, da je zato popolnoma neupravičen strah nekaterih naših ljudi s področja industrije, ki pravijo, da so problematični vsi predlogi za stimulativnejšo delitev dohodka, ker pač ne računamo s tem, da se bodo lahko cene dvigale. Ne, to bistveno predpostavko smo v tem letu dosegli. V tem letu smo stabilizirali tržišče in z ukrepi, ki smo jih v zadnjih dveh letih podvzeli, preprečili, da niti industrija, niti kmetijski proizvajalec ne bo mogel več tako svobodno dvigati cen, kot je to delal do zdaj. Odpravili smo ta njegov privilegirani položaj. Vse to je povezano s celotno našo ekonomsko politiko, o kateri smo govorili v preteklih mesecih.

Pri tem smo ugotavljali, da moramo odpraviti zaprto jugoslovansko tržišče, odpraviti monopolni položaj določenih industrij, industrijskih panog, kakor tudi monopolni položaj našega kmetijskega proizvajalca, ki ga je imel zaradi stalnega pomanjkanja kmetijskih proizvodov na trgu. V tem letu smo spremenili to politiko s tem, da smo se usmerili na povečan uvoz industrijskega blaga za široko potrošnjo ter na zmanjšanje izvoza prehranskih predmetov. S tem smo bistveno spremenili monopolni položaj in možnosti za nekontrolirano dvi-

ganje cen. To nam daje osnovne pogoje, da danes lahko gremo na takšen predlog o delitvi dohodka.

Zdi se mi, da je osnovna naloga Slovenije, ki je izrazito industrijsko razvito območje Jugoslavije, da težimo za tem, da bomo v tej smeri čimprej prišli naprej, da bomo tako čimprej izboljšali položaj naše industrije predvsem pa čimprej izboljšali položaj našega industrijskega delavca, industrijskega proletariata. Po drugi strani pa se mi zdi, da je seveda tudi iz tega stališča popolnoma zgrešeno, če iz te najrazvitejše republike Slovenije prihajajo kritike, ki so v bistvu nekonstruktivne, brez jasnih predlogov, kako rešiti te probleme na račun vseh teh taks in obveznosti, ki smo jih v zadnjih dveh letih dajali na področju kmetijske proizvodnje. Prvi pogoj za to, da lahko gremo na nove ukrepe v delitvi dohodka na socialističnem sektorju našega gospodarstva, pa je vpeljava teh taks in obveznosti. Vse to je povezano in če se zavedamo tega, da imamo zaradi te politike največje težave in da prihaja tu do največjih disproporcij, potem se moramo zavedati, da moramo biti prav mi največji poborniki, da se ti ukrepi v prihodnjih mesecih in v prihodnjih letih v resnici čim poslednejše začno izvajati. Zato moram povedati, da Izvršni svet ne bi mogel sprejeti takšnih kritik in takšnih priporočil skupščine, ki bi bile v nasprotju z osnovno orientacijo, za katero mislim, da je prvi pogoj za izboljšanje in popraviljanje situacije. Vsega naenkrat in vsakega detajla posebej ne moremo reševati. Te stvari rešujemo lahko le tako, če rešujemo vprašanja kompleksno, če jih rešujemo s stališča celotne gospodarske perspektive Jugoslavije in v tem okviru tudi republike Slovenije.

Zato mislim, da ne moremo imeti za nekaj pozitivnega, sprejemanje resolucije o prometnem davku v gozdarstvu, o kateri je prej govoril že tovariš Kavčič. To je samo majhen detajl v celotni naši politiki. Če nastopimo samo proti temu, v bistvu ne bi reševali problema, kako naj bi iz naše gozdarske in kmetijske proizvodnje kanalizirali sredstva v družbene sklade, ampak gremo na subvencijo privatnemu kmetijskemu proizvajalcu na račun našega delavca. V tem je problem in mislim, da naša skupščina takšne orientacije in takšnega predloga ne more podpreti. To bi bilo popolnoma nezdržljivo s položajem Slovenije v Jugoslaviji, da ta kot najrazvitejši predel Jugoslavije forsira vprašanje, ki v bistvu vleče nazaj celotno jugoslovansko gospodarstvo. Strinjam se, da obstajajo problemi, o katerih je govoril tovariš Peternelj, toda s takšno resolucijo, s takšnim stališčem, da je treba spremeniti prometni davek na rezan les, te probleme ne moremo rešiti. To vprašanje moramo postaviti kompleksno in zato nismo absolutno proti, vsaj jaz nisem proti resoluciji. Proti pa sem, da danes o tem razpravljamo in da v razpravi o naši splošni gospodarski politiki, v razpravi o planu za leto 1957, sprejemamo kot priporočilo zveznemu Izvršnemu svetu takšno resolucijo. Mislim, da naj se o tem problemu razpravlja takrat, ko bomo razpravljali o naši politiki v gozdarstvu. To pa je treba čimprej storiti, da bi lahko skupščina o tem čimprej razpravljala. Najboljše bi bilo, da o teh stvareh razpravljamo takrat, ko bomo razpravljali o referatu, ki ga je komisija Izvršnega sveta predlagala skupščini v zvezi z našo politiko v gozdarstvu in predvsem v zvezi z organizacijo naše gozdarske službe. Ob tej priložnosti pa lahko govorimo o tem, ali se to vprašanje postavi kot posebno vprašanje na dnevni red skupščine.

Dotaknil bi se še nekaterih vprašanj v zvezi s pripombami, ki jih je k družbenemu planu in k naši proračunski politiki dal predvsem tovariš Košmelj. Kot je že tovariš Maležič poudaril, se Izvršni svet popolnoma strinja s kritiko

celotne naše proračunske politike. Toda tudi tega vprašanja ne moremo reševati posebej, ne moremo ga reševati izven celotnega problema naše gospodarske politike. Letos nismo v jugoslovanskem merilu mogli preiti na nov način odrejanja proračunskih sredstev, ne morda zato, ker nekdo noče, ampak zato, ker pogoji, predlogi in problematika v celoti, v jugoslovanskem merilu, še ni dovolj pregledana, prediskutirana ter preanalizirana in ker še nimamo v jugoslovanskem merilu ustreznih ukrepov in predlogov, ki bi jih lahko izpeljali. Imamo osnovne koncepcije, ki sta jih dala tako tovariš Kardelj kot tovariš Todorovič v svojih govorih v zvezni skupščini, imamo določene koncepcije, kako naj bi se ta vprašanja reševala, niso pa te stvari še izdelane. Zato v jugoslovanskem merilu nismo mogli preiti na nov način odrejanja proračunskih sredstev.

Tudi v slovenskem merilu teh stvari nimamo izdelanih. Ne samo, da jih ne bi mogli posebej izvajati, če jih ne izvajamo v jugoslovanskem merilu, ampak kot rečeno teh stvari nimamo izdelanih. Analizirali smo to vprašanje, začeli smo proučevati problematiko, vidimo probleme, nimamo pa še izdelanih predlogov, kako naj bi se to vprašanje najpametnejše in najboljše rešilo.

Vsi vemo, da bi samo po tem vidiku, kdor več proizvaja, naj ima tudi večja proračunska sredstva, da bi tako enostavno, po teh vidikih, stvari ne mogli reševati.

Tovariš Dermastia je danes opozoril, da se boji tega, kar je nekje slišal, da se že vnaprej govori o nekakšnem kvotiranju v zvezi z novim proračunskim sistemom. Tovariši, ali se tega bojimo ali ne, dejstvo je, da smo v takšni situaciji v Jugoslaviji in v Sloveniji, da ne bomo mogli reševati stvari samo s čisto objektivnim ekonomskim inštrumentom, ki nam bo zagotovil ta proračunska sredstva.

V teh letih so se po neki stihiji nenormalno razvijali naši proračuni in tega ne bomo mogli čez noč spremeniti. Preiti čez noč na takšen nov inštrument, bi pomenilo v vseh naših zaostalih krajih — po številkah, ki jih je tovariš Košmelj navedel, recimo v Novem mestu, v Murski Soboti, v Gorici, v Kopru — zmanjšati čez noč na polovico proračune zato, da se bodo lahko povečali ti proračuni za relativno majhne vsote v naših industrijskih središčih in mestih. Morali bomo iti v zvezi s tem še na neke druge pokazatelje. Pred meseci so se v diskusiji postavljali ti problemi. Nekateri tovariši so postavljali vprašanje normativov, recimo za proračunsko potrošnjo na področju šolstva, zdravstva itd. Preiti na te normative, bi pomenilo preiti popolnoma in v celoti na kvotiranje. Toda, morali bomo iskati nek kompromis, neko srednjo pot, sicer bi v Jugoslaviji prišli v takšne politične težave, v takšno nemogočo situacijo, da to ne bi bilo mogoče zdržati.

V zvezi z diskusijo bi se dotaknil še vprašanja, ki ga je danes postavil predvsem tovariš Dermastia in o katerem je deloma govoril tudi tovariš Košmelj. Gre za vprašanje sredstev, s katerimi razpolagajo ljudski odbori in za ugotavljanje, da se ta sredstva, čeprav se v absolutnih številkah nekoliko dvigujejo, ne dvigujejo v razmerju do nacionalnega dohodka, ampak celo stagnirajo oziroma padajo. Na pamet govorjeno lahko skoraj vedno ugotovljamo, da je res, da na tem področju ni vse v redu in da naš komunalni sistem še vedno nima zadostne materialne podlage. Vendar govoriti preveč o teh stvareh brez realne slike o tem, kako stvari stoje in kakšne so možnosti za povečanje sredstev, bi spet pomenilo ustvarjanje iluzij in političnih težav v prihodnjih letih, ker takšnih perspektiv najbrže ne bi mogli izpeljati. Omenil bi nekaj števil, ki dajejo sliko te situacije.

Ljudski odbori v republiki Sloveniji so od sredstev, ki se ustvarjajo v republiki Sloveniji — če jih razdelimo na sredstva zveze, republike, ljudskih odborov, gospodarskih organizacij in na sredstva za socialno zavarovanje izven proračunov in če vse to pomeni sto — razpolagali v 1952. letu s 7,1 % teh sredstev, v letu 1953 z 9,8 %, v letu 1954 po realizaciji s 14,8 %. V primerjavi z letom 1953 je bil leta 1954 storjen velik skok. To je bilo leto največje sprostitve v našem gospodarstvu, ki pa je pripeljalo do imobilizacije in do retroaktivnih ukrepov, ki smo jih vsi obsojali in ki je pripeljalo do nenormalnega razvijanja v našem gospodarstvu, kar pa moramo, da ne bi do tega znova prišlo, na vsak način preprečiti. V omenjenem letu so nenadoma ljudski odbori razpolagali s 14,8 %, čeprav bi po zveznem planu smeli razpolagati samo z 8,8 % teh sredstev. V izvajanju gospodarske politike je prišlo do prerazpodelitve sredstev. V letu 1955 so ta sredstva ljudskih odborov padla na 13,3 % — v letu 1956 pa so zopet na istem odstotku, kot so bila realizirana v letu 1954, to je na 14,6 %. Po republiškem planu za leto 1957 predstavljajo 18 %. To se pravi, da se v letu 1957 ta sredstva po planu nasproti sredstvom v preteklih letih precej zvečajo.

Nasprotno pa so sredstva republike v vseh teh letih padala. V letu 1952 so predstavljala še 26 %, v 1953. letu 18 %, leta 1954 po realizaciji 10,5 % po planu pa 11,7 %. To se pravi, da je v letu 1954 bilo republiških sredstev realiziranih manj, sredstev okrajnih ljudskih odborov pa več, kot so bila planirana. V letu 1955 so planirana in realizirana s 7,9 % in so pri tem procentu približno ostala, tako da predstavljajo danes 7,2 %. Sredstva republike torej padajo.

Tudi sredstva federacije padajo od leta 1952 na leto 1954; v letu 1955 pa so se povečala. Toda v letu 1957 nasproti letu 1956 padajo od 63,5 % na 58,3 %. Vidimo torej določeno tendenco, določen razvoj in mislim, da ga moramo odobriti. Bistveno pa se stvari ne bodo mogle več spremenjati, če se ne bodo bistveno zmanjševala sredstva federacije. Pri tem pa ne gre samo za vprašanje gospodarstva, ampak je to povezano z mednarodnim položajem Jugoslavije. Vemo, da ogromna sredstva potrebuje v glavnem jugoslovanska vojska, zato moramo za federacijo dajati toliko in toliko sredstev, razen tega pa gre za prelivanje sredstev, katera se bodo morala v Jugoslaviji seveda vedno prelivati, če hočemo voditi socialistično politiko razvijanja nerazvitih področij.

Zato po mojem, če gledamo s stališča ekonomskega razvoja, v Jugoslaviji in v Sloveniji ni centralni problem v tem, da so sredstva ljudskih odborov majhna, da prepočasi rastejo oziroma, da so sredstva republike premajhna. Za mene so zaskrbljujoči drugi podatki, o čemer sem že nekajkrat govoril in kar sem nekajkrat poudaril, namreč podatki o tem, kako je s sredstvi gospodarskih organizacij. To je tisto vprašanje in je to tisti člen, ki največ lahko prispeva k dviganju storilnosti dela, k povečevanju naporov za boljšo organizacijo v naših gospodarskih organizacijah itd.

Vidimo pa, da ta sredstva dejansko padajo oziroma stagnirajo. Medtem ko so bila 1954. leta 7 %, so bila v 1955. letu 6,4 %, v 1956. letu 5 % in so se po planu za leto 1957 komaj za malenkost povečala, in sicer na 5,9 %. To je tisto vprašanje, ki nam mora biti po mojem, centralna skrb in je to tisto, kar hočemo reševati zdaj prav s temi novimi predlogi o delitvi dohodka in kar brez dvoma predstavlja za naše celotno gospodarstvo centralni problem.

Strinjam se z vsemi opozorili, da so sredstva komun premajhna, da nismo dali dovolj sredstev, da nimamo dovolj materialne podlage za utrjevanje in razvijanje komunalnega sistema. Toda, vendarle moramo ugotavljati, da imamo

konstantno tendenco utrjevanja in krepitve teh sredstev, da pa imamo seveda predvsem na področju gospodarskih organizacij socialističnega sektorja stagnacijo in da je to problem in to brez dvoma centralni problem. To je tudi glavna ovira za dviganje proizvodnosti dela, ker slabi pogoje za dviganje proizvodnosti dela predvsem na področju naše industrije. Zato sem mnenja, da je to centralni problem, ne pa tisto, o čemer sta v zvezi s proračunskimi sredstvi govorila tovariš Dermastia in tovariš Košmelj.

Hotel bi poudariti še nekaj. Če gledamo predvsem s stališča dviganja proizvodnosti dela, izboljševanja našega gospodarskega položaja, s stališča izboljševanja položaja in življenjskega standarda industrijskega delavca, potem je važno, da se nekoliko ozremo tudi na naše proračune in na proračunsko potrošnjo.

Res je, da je proračunska potrošnja sestavni del standarda, da v veliki meri dviga naš standard, toda tu imamo vendarle neko določeno tendenco dviganja. Proračuni republike in ljudskih odborov, so se glede administrativnih proračunov večali od leta 1952 do danes približno takole:

Leta 1952 okrog 10 milijard, 1953. leta 11 milijard, 1954. leta skok, o katerem sem že prej govoril, na 17 milijard, 1955. leta 18 milijard, 1956. leta 19 milijard, po planu za leto 1957 okrog 20 milijard, kar pomeni, da ta proračunska sredstva stalno rastejo. Vsi sicer ugotavljamo, da je ta rast majhna, imamo pa vseeno velike težave. Vendar kljub tej tendenci ne bomo mogli zagotoviti, da bi se v prihodnjih letih bolj povečala proračunska sredstva, če ne bomo prej resno rešili problem naše proizvodnje, tako industrijske kot kmetijske.

Iz tega stališča bi se rad dotaknil tiste pripombe tovariša Dermastie, ki jo je, v zvezi z Muzejem narodne osvoboditve postavil kot problem. Dejal je, da priznavamo sredstva za osebne izdatke, ne priznavamo pa sredstev za funkcionalne in materialne izdatke. To se pravi, v proračunih ne gremo na politiko dviganja proizvodnosti dela, ampak delamo v bistvu obratno. Ta pripomba je sicer resnična, samo mislim, da tega problema ne more reševati niti republiški niti zvezni sekretariat za finance; tega ne moremo reševati z nekimi predpisi, ampak je to vprašanje naših splošnih naporov za proračunsko štednjo in za prerazpodelitev teh sredstev v naših proračunih.

Glede tega mislim, da niti sekretariat za finance niti drugi republiški organi ne delajo ovir, da lahko ustanove zmanjšujejo osebne in povečujejo funkcionalne in materialne izdatke. To jim priznavamo za osebne izdatke, kar smo obvezni po nekih predpisih, da lahko dvignejo kvoto, mislim pa, da smo mirno pripravljani potem v okviru tako dvignjene kvote za posamezno ustanovo narediti notranjo prerazpodelitev. Zato imamo danes družbene organe skoraj v vseh teh proračunskih ustanovah in zavodih, v finančno samostojnih zavodih, v takšnih proračunskih institucijah kot je univerza, kot so fakultete, kot so razni inštituti itd.

Njihova naloga ne bi bila, da dokazujejo češ, »za osebne izdatke imamo polno pravico, da jih toliko in toliko zvišamo, zdaj nam pa dajte še toliko in toliko za funkcionalne in materialne izdatke«. Zvišali smo na primer celotno postavko za ljubljansko univerzo za toliko in toliko — ne vem zdaj kakšna je. Stvar organov družbenega upravljanja in borbe teh organov in socialističnih faktorjev na naši univerzi pa je zdaj, da se borijo za to, da bodo osebne izdatke zmanjševali in s tem dvigali proizvodnost dela te institucije tako, da bodo prišli do večjih sredstev za funkcionalne in za materialne izdatke.

Pri takšnem dviganju proračunov, o katerem sem prej na sploh govoril, nimamo drugega izhoda in zato mislim, da bi morala naša skupščina podpreti napore Izvršnega sveta, da se za te stvari mobilizirajo vse socialistične sile in da se mobilizirajo naši organi družbenega upravljanja. Mobilizirajo zato, da bodo v tem smislu izvajali varčevanje tudi pri naših proračunih in da tako, kot gremo na varčevanje v industriji in zelo omejujemo njihove plačne sklade itd., delujejo v tem smislu v naših proračunskih institucijah, v proračunih naših prosvetnih, zdravstvenih institucij itd. V tem pogledu imamo res tendenco, da se tako imenovane zakonite pravice zvišanja plač in zvišanja osebnih izdatkov smatrajo kot nedotakljive. To so zakonite pravice, da se zvišajo njihove proračunske kvote v celoti. Toda, ko bo Izvršni svet notranjo razdelitev napravil, je to pač sedaj stvar naporov nas vseh za večje varčevanje. Glede tega mislim, da bi morala skupščina podpreti Izvršni svet, naš sekretariat za finance in naše upravne organe ter dati tudi iniciativo in priporočilo organom družbenega upravljanja v vseh teh institucijah, da v tej smeri čimbolj podpro naše napore za varčevanje in naše napore za boljše izkoriščanje, za boljše uporablanje proračunskih sredstev.

Postaviti se moramo na stališče, da tako v našem gospodarstvu kot tudi v vseh teh institucijah ne trpimo osebnih izdatkov kot socialno pomoč, ampak so osebni izdatki nagrada za izvršeno delo; da ne sistemiziramo mest tako, da dobi vsak mesto; da ne trpimo, da se v raznih naših institucijah dajejo neke sinekure, ampak da imamo v resnici za naše ekonomske zmogljivosti potrebna delovna mesta. Vsi drugi pa naj gredo v proizvodnjo, konkretno tja, kjer se neposredno lahko dvigajo naši dohodki in s tem ustvarjajo dodatne možnosti za dviganje naših proračunskih izdatkov in za dviganje sredstev ljudskih odborov.

V zvezi z vsem tem bi imel še eno pripombo. Strinjal bi se s tovarišem Košmeljem in bi bil, vsaj abstraktno rečeno, celo sam pripravljen glasovati proti predlogu našega družbenega plana v celoti, ker je ta plan v celoti še vedno postavljen na načelih, ki niso v vsej doslednosti na liniji naše nove ekonomske politike. Vendarle ne morem glasovati proti zato, ker ga sami predlagamo v prepričanju, da drugače ni mogoče teh stvari danes reševati. Zdi pa se mi popolnoma nedosledno postaviti se na stališče, da samo za XIV. poglavje ne bom glasoval. Če smo se postavili na takšno stališče v celoti, če smo ugotovili, da teh stvari drugače ne moremo rešiti, potem je to samo, oprostite izrazu — destruktivna poteza, destruktivna kritika — potem to ni konstruktiven prispevek k stvari. Kajti v tem okviru najbrž nihče ne more predlagati bistveno drugačnega XIV. poglavja našega predloga plana, razen če se postavi na kranjsko stališče, da bi bilo treba v XIV. poglavju za Kranj postaviti drugačne inštrumente.

Brez dvoma je XIV. poglavje tisto, ki ni v skladu s tendencami naše ekonomske politike. To je tisto poglavje, ki pravzaprav v resnici onemogoča svobodno ekonomsko formiranje sredstev za naše ljudske odbore; to je tisto poglavje, ki našim ljudskim odborom v bistvu kvotira sredstva za njihove proračune. Vsi se strinjamo, da to ni pravilno in da ni dobro, toda če drugače ne moremo napraviti, če moramo iti na to linijo, potem mora biti XIV. poglavje približno tako kot je v tem našem predlogu plana.

Imamo različne variante. Imeli bi lahko takšno varianto, da določimo vsem enak procent udeležbe republike kot kranjskemu okraju in da potem iz republike dotiramo nazaj vsem okrajem, razen kranjskemu, ker bi bili potem na tej

podlagi vsi potrebni dotacije. Po svoji vsebini pomeni to poglavje pravzaprav ne odvzemanje, ampak dotiranje, kar je nepravilno in principalno zgrešeno, toda bistveno drugačno kot sem dejal, danes ne more biti. Ostane samo še predlog, da se nekemu drugemu okraju odvzame več, Kranju pa da manj. Toda takega predloga tovariši iz Kranja ne dajejo. To se pravi, da ga najbrže ne bi bilo mogoče dati, čeprav se v bistvu strinjam s tem, da je Kranj v najtežjem položaju.

Čeprav tovariši protestirajo proti temu kot najbogatejši okraj v Jugoslaviji, je ta okraj zaradi takšnega sistema v najtežjem položaju, ne da bi bil najrevnejši, v najtežjem položaju je, ker v takšnem okraju, kot je kranjski, prihajajo najbolj drastično do izraza vse anomalije našega sistema. Zato sem mnenja, da je dolžnost ravno najrazvitejšega okraja, da konstruktivno vpliva na izboljšanje našega ekonomskega sistema, na izboljšanje naše ekonomske politike, ne pa da enostavno reče, o tem ne bomo glasovali, tu pa bomo glasovali proti. Tako mislim, se stvari ne morejo reševati v naši ekonomski politiki, tako ne moremo priti iz težav, katerih se vsi zavedamo in ki jih bomo lahko premagali samo s skupnimi naporji, s tem da skupščina podpre osnovno orientacijo v celotni naši ekonomski politiki.

Osnovna orientacija pa je gotovo takšna, da je ta predvsem v interesu kranjskega okraja in v interesu naših najrazvitejših območij, po mojem globokem prepričanju pa tudi popolnoma v skladu in v interesu vseh zaostalih območij, ne samo Slovenije, ampak Jugoslavije sploh. Usmeritev k tej politiki omogoča dviganje sredstev v celotnem jugoslovanskem merilu in nam s tem omogoča, da bomo tudi zaostalim območjem lahko več dajali kot smo jim dajali do danes. Priti moramo do novih prijemov v naši gospodarski politiki, ki bodo sprostil ogromne rezerve v naših proizvodnih kapacitetah. Te so danes zaradi raznih anomalij, zaradi raznih disproporcij udušene, zato se ne morejo uveljavljati in ustvariti tistega nacionalnega dohodka, ki bi ga v Jugoslaviji lahko gotovo že ustvarili, če bi bili sposobni rešiti te disproporcije.

Rešiti te disproporcije pa je seveda tudi vprašanje objektivnih možnosti in ne samo vprašanje hotenja in subjektivne sposobnosti teh ali onih zveznih oziroma republiških činiteljev, ki odločajo v naši gospodarski politiki. To je vprašanje tudi objektivnih pogojev, to je vprašanje našega splošnega ekonomskega razvoja. Zato tovariši pozdravljam takšno diskusijo, kot se v tej skupščini razvija in mislim, da je treba, da se v taki najbolj sproščeni obliki razvija tudi v naprej. Hkrati pa vas prosim, da se razvija v okviru enotnih pogledov na našo ekonomsko perspektivo, enotnih pogledov na možnosti, da se razvija v skladu z realnimi možnostmi jugoslovanskega gospodarstva in slovenskega gospodarstva posebej, in da v tem okviru predlagate ukrepe za izboljšanje naše celotne ekonomske politike. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9,30 uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19,20 uri in se je nadaljevala dne 6. februarja 1957 ob 9,45 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo razpravo obeh zborov o predlogu družbenega plana. Besedo ima ljudski poslanec Albin Dujc.

Albin Dujc: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predvčerajšnjem in včeraj je bilo mnogo govora zlasti o problemih komunalnega značaja, pa tudi o kmetijskih vprašanjih, o problemih komunalnega značaja pa predvsem v industrijsko razvitih okrajih ter o distimulativnem načinu formiranja proračunskih dohodkov, kar se zopet najmočneje odraža v industrijskih središčih in mestih. V diskusiji o letošnjem družbenem planu nimam namena oporekati tem stališčem. Obratno, mnenja sem, da bo treba v prihodnje najti stimulatивnejšo in pravilnejšo, pa morda tudi pravičnejšo delitev narodnega dohodka in pravilnejše formiranje proračunskih sredstev, in sicer tako, da bodo ta središča laže reševala naraščajoče potrebe.

Kot smo včeraj slišali iz razprave predsednika Izvršnega sveta, je to vprašanje že v proučevanju in je pričakovati sprememb. Tovariš Pirkovič pa je včeraj v svoji diskusiji prikazal ta problem tudi z druge strani, ki je v tem, da ne bo zdaj mogoče prepustiti nerazvita območja samim sebi in da bo treba tudi v prihodnje pomagati nerazvitim območjem v eni ali drugi obliki. O tem vprašanju je obširno govoril tudi tovariš predsednik Kraigher.

Če mi dovolite, bi v zvezi s tem seznanil skupščino z nekaterimi specifičnostmi in problemi koprškega območja, ki prav gotovo niso stvar samega Kopra, ampak tudi republike kot celote, pa tudi zveze.

Nakazal bom samo nekaj takih specifičnosti, ki onemogočajo, da bi se ustvarilo dovolj sredstev za kritje proračunskih in drugih potreb. V zadnjih letih se je mnogo govorilo o pasivnosti in o zaostalosti Primorske. Vendar mislim, da je takšno gledanje netočno, nepravilno. Primorska kot celota, skupno s svojimi velikimi središči, Trstom in Gorico je gospodarsko zelo razvito območje. Pečat take razvitosti daje zelo močna koncentracija industrije, prometa in trgovine v omenjenih mestih. Vendar je Trstu in Gorici bil drugi del Primorske predvsem rezervoar za surovine, zlasti za prehranske predmete in za delovno slio. Omenim naj še to, da je odhajalo dnevno iz območja sedanjega okraja Koper, čez 5000 ljudi na delo v Trst. Z določitvijo državne meje med Jugoslavijo in Italijo so ta središča pripadla Italiji, vse zaledje pa Jugoslaviji. S tem je bila od teh središč odrezana tudi vsa industrija in drugo bogastvo; to območje, mislim zaledje teh mest, pa je nujno dobilo obeležje nerazvitosti in pasivnosti. Z izgubo Trsta — govorim za Koper — je bilo to območje odrezano tudi od vseh zdravstvenih, prosvetnih in drugih zavodov in ustanov. Na območju sedanjega okraja Koper je ostala v samem Kopru le ena hiralnica, šolstvo pa je obstajalo le v mejah najelementarnejših potreb in še to z raznarodovalnimi cilji. V pogojih naglega vsestranskega vzpona Trsta, konec preteklega, zlasti pa v začetku tega stoletja, so v svojem razvoju nujno zaostala obalna mesta Koper, Izola in Piran, ki so s svojimi stanovanjskimi, higiensko-sanitarnimi in sploh komunalnimi razmerami še danes priča ostankov srednjeveške kulture. Mislim, tovariši ljudski poslanci, da reševanje teh vprašanj ne more biti prepuščeno samo komuni.

Od osvoboditve pa do priključitve koprškega območja k Jugoslaviji konec leta 1954 se je zaradi še nerešene pripadnosti tržaškega ozemlja v gospodarstvo zelo malo investiralo. Sredstva, ki so bila na tem področju ustvarjena in dotalcije Jugoslavije, se je uporabilo za to, da se za redno proizvodnjo usposobi obstoječa industrija, ki je bila skoraj v celoti evakuirana ter da se na novo organizira promet. Promet je bilo treba na novo organizirati zaradi nastale situacije ter zato, da se to območje poveže s središčem republike kot tudi zveze. Omenjena sredstva so se uporabila tudi za to, da ne bi bila zdravstvena

služba več odvisna od Trsta in za dvig življenjskega standarda na višjo raven, kot bi bil sicer mogoč zaradi razvitosti tega območja. To je bilo treba storiti zato, da se preprečijo negativni vplivi bivše cone A in omogoči uspešnejša politična akcija v duhu naše koncepcije rešitve tržaškega vprašanja. Z načrtnim investiranjem v gospodarstvo in za družbeni standard se je pričelo šele v letih 1954 in 1955, ko je bilo že jasno, da bo bivša cona B pripadala Jugoslaviji. Samo v letu 1955 je bivši okraj Koper razpolagal s sredstvi za gospodarske investicije v višini 2 151 000 000 din, za družbeni standard pa je imel 1 500 000 000 dinarjev, torej skupno preko 3 500 000 000 dinarjev. Največ sredstev je bilo vloženih v industrijo, in sicer v višini 1 milijarde. Tako visoka investicijska sredstva so očiten odraz težnje našega vodstva, omiliti težke posledice zaradi izgube Trsta in omogočiti, da to območje čimprej dohiti tisto, kar je bilo zaradi političnih pogojev zamujeno v prejšnjih letih. Taka politika je že pokazala pozitivne rezultate s tem, da se bo družbeni proizvod samo na obalnem območju našega okraja povečal od 4 578 000 000 v letu 1954 na 5 728 000 000 dinarjev v letu 1957, ali za 26 %. Razumljivo je, da v dveh letih ni bilo mogoče končati vseh začetih investicij, zlasti, ker so bila razpoložljiva sredstva v letu 1955 angažirana na precej široki fronti. Prav tako pa ni bilo mogoče v tako kratkem času odpraviti tudi drugih posledic žalostne preteklosti. To so vprašanja, ki zahtevajo dolgotrajnejše reševanje. V izenačevanju z drugimi območji Jugoslavije je v letu 1956 tudi glede obveznosti do skupnosti, prišel okraj v situacijo, da mu ni bilo mogoče s svojimi skladi izpolniti niti obveznosti, ki jih je v letu 1955 sprejel do investitorjev, in imamo še danes zato opraviti s celo vrsto težkih vprašanj.

Kot značilnost koprškega področja bi omenil še conski dodatek, katerega še ni bilo mogoče v celoti odpraviti in ki znaša za leto 1957 skupno s prispevki za socialno zavarovanje in stanovanjski sklad, 896 milijonov dinarjev. V proračunu okraja in občin se bo conski dodatek v letu 1957 odražal neposredno v višjih osebnih izdatkih in to v višini 180 500 000 dinarjev, v zmanjšanju proračunskih dohodkov v višini 90 900 000 dinarjev ter v zmanjšanju investicijskih skladov v višini 114 400 000 dinarjev. Pri tem bi pripomnil, da so naša podjetja v neenakem položaju v primerjavi z drugimi podjetji prav zaradi conskega dodatka in zato tudi na trgu teže konkurirajo ostalim podjetjem; ustvarjajo manjši dobiček in s tem seveda tudi manjše lastne sklade ter razpolagajo z manjšimi sredstvi za rekonstrukcijo.

Glede conskega dodatka bi omenil, da vodi okraj politiko zniževanja realne razlike plač v gospodarstvu in upravi. Leta 1955 je bila realna razlika med izplačanimi plačami za redno in nadurno delo v bivšem okraju Koper in med ostalimi območji FLRJ 43 %. V naslednjih letih se je ta razlika zmanjševala, ker so se v ostalih območjih povečale plače, tako da je bila ta razlika v letu 1956 le še 31 %. Za leto 1957 pa je predvidena razlika samo še v višini 21 %, ki pa je več ali manj le nominalna. Na realno vrednost te razlike vplivajo namreč razni elementi formiranja cen, tako da je realna vrednost conskega dodatka le še za 6 % nad plačami v drugih območjih Jugoslavije. Stroški za vzdrževanje štiričlanske družine so namreč, če povprečje Slovenije primerjamo z obalnim območjem, za 15 % višji na obalnem območju po izračunu, ki smo ga pri nas napravili.

Končno bi še enkrat poudaril, da se bo moral okraj še dalj časa truditi, da bodo urejena najnujnejša dela glede asanacije komunalnih naprav. Zelo kritično je tudi stanovanjsko vprašanje. V celoti bi bilo namreč treba porušiti

451 stanovanj, ki so v popolnoma razpadajočem stanju. Večjih adaptacij je potrebno 1767 stanovanj, manjših pa 1230. Naj omenim, da imamo še mnogo takšnih stanovanj, ki so ne samo brez vodovoda in drugih sanitarnih naprav, ampak so celo brez stranišč. Vodovodno omrežje je po mestih že skoraj v celoti dotrajalo, saj je staro preko 50 let. Ne bi govoril še posebej o kanalizaciji, ki je ostala takšna, kot je bila ob nastajanju teh več sto let starih mest. V takem stanju komunalne ureditve so tudi vzroki vsakoletnih epidemij, ki so slovenski javnosti že znane, kar pa povzroča zlasti turizmu občutno škodo. Naš proračun močno obremenjuje tudi manjšinsko šolstvo, ki smo ga po memorandumu pa tudi po principih naše socialistične ureditve, dolžni vzdrževati. Vzdrževanje italijanskih šol je v primerjavi z vzdrževanjem slovenskih šol tudi do štirikrat dražje, računano na enega učenca in to zaradi nizkega števila učencev v posameznih šolah in razredih, kjer se poučuje samo v italijanščini.

Tovariši poslanci, imel sem za dolžnost seznaniti vas z nekaterimi specifičnostmi in problemi novo priključenega ozemlja, ker mislim, da je glede teh vprašanj slovenska javnost še precej neinformirana. Po družbenem planu za leto 1957 bo le delno mogoče reševati takšna vprašanja.

Okraj je že lani, zlasti pa letos, podvzel vrsto ukrepov za varčevanje pri proračunskih izdatkih. Pripombe tovariša Košmelja in drugih tovarišev v diskusiji, zlasti predsednika Izvršnega sveta včeraj, glede varčevanja pozdravljam in se z njimi v celoti strinjam. Vendar za uspešno reševanje nakazanih problemov to ne bo dovolj. Tudi sam sem mnenja, da bomo morali imeti poleg novega načina delitve narodnega dohodka in formiranja proračunskih dohodkov pred očmi tudi reševanje takih vprašanj v pasivnih in tako imenovanih nerazvitih območjih.

Izjavljam, da bom glasoval za družbeni plan.

Predsednik Miha Marinko: K besedi se je zaradi neke izjave priglasil ljudski poslanec Anton Peternelj.

Anton Peternelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Glede na obrazloženo problematiko oziroma glede na smer, ki sta jo nakazala podpredsednik Stane Kavčič, zlasti pa še predsednik Izvršnega sveta tovariš Kraigher, kako naj se razvija in kakšne sklepe naj sprejema v zvezi z družbenim planom naša skupščina, izjavljam, da se s temi gledanji strinjam. Mislim, da je pravilno, da sklepamo in razpravljamo o resoluciji, ki sem jo včeraj v svojem imenu in v imenu 58 predlagateljev predložil takrat, ko bomo razpravljali o gozdarstvu. Prepričan sem, da se z menoj strinjajo tudi drugi predlagatelji, tako da bi o teh stvareh razpravljali na eni prihodnjih sej.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Janez Lesjak.

Janez Lesjak: Tovariši ljudski poslanci! Prvotno sem imel namen v zvezi z resolucijo razpravljati o prometnem davku na rezan les. Tega vprašanja pa se je lotil že tovariš Peternelj, zato o tem ne bi govoril. Mislim pa, da je treba prav glede na včerajšnjo in predvčerajšnjo diskusijo ugotoviti, da je bil na našem zasedanju skupščine v prvi vrsti poudarek na kmetijstvu, čeprav to v Sloveniji več ne predstavlja večinskega problema. Tako je bil govor v prvi vrsti o kmetijstvu in se je zelo malo govorilo o industriji, ki ima ogromno problemov in ogromno težav. Govorili smo pravzaprav kmetje,

mislim namreč poslance, ki zastopajo kmetijske kraje. Tudi sam sem podpisal resolucijo, ki govori o znižanju oziroma ukinitvi prometnega davka. Če gledamo te stvari oziroma vzroke, zakaj je pravzaprav do te resolucije prišlo, se upam trditi, kar sem tudi iz razgovorov s posameznimi poslanci že sam ugotovil, da do te resolucije ni prišlo zaradi nekakšnega zagovarjanja kmetov. V tej resoluciji je pravzaprav skrit nekakšen principialen odpor glede naše davčne politike oziroma glede raznih predpisov, ki se danes tičejo kmeta ter se birokratično izvajajo tako po oblastnih kakor tudi po združnih organih. Po mojem je prav, da se resolucija umakne ter da Izvršni svet pripravi temeljit pregled vseh predpisov s področja gozdarstva, da bi te stvari obravnavali na eni prihodnjih sej.

Dejstvo je, da človek govori tisto, kar ga tišči. Dejstvo je tudi, da imamo poslanci, ki zastopamo kmetijske kraje, morda v nekem oziru mnogo težje stališče, mnogo težji položaj kot pa poslanci, ki zastopajo industrijo. Zakaj? Zato, ker imamo opraviti z bolj konservativnimi ljudmi. Opraviti imamo z ljudmi, ki jih trgamo iz njihove stare drobnolastniške miselnosti in jih hočemo usmeriti v socializem, v socialistično gospodarstvo. Tega pa v industriji ni. V industriji imamo opraviti z večjo zavestjo; tam so ljudje bolj razgledani. Zato tudi niso izpadi volilcev — delavcev nasproti poslancu tako ostri, kot so izpadi kmetov nasproti njihovem zastopniku. Mislim, da je v tem torej tudi vzrok, da so bila ta vprašanja tako poudarjena.

Druga stvar, ki mene tišči in vem, da tudi večina poslancev misli tako, je v tem, da naj bi bili razni zvezni predpisi bolj elastični. Vzemimo konkreten primer, ki je dal povod, da je prišlo do teh ostrin. Gre za izračun katastrskega dohodka, ki se kljub demokratizaciji, čeprav imamo dovolj politično in strokovno zmožnih ljudi v naših republikah, izračunava v Beogradu. Pozneje pa zaradi tega na terenu stvar čisto drugače izpade. Želel bi poudariti, da naj tudi naša skupščina oziroma naš Izvršni svet predlaga zveznim organom, da pri raznih uredbah in predpisih upoštevajo veliko zavest, ki so jo naši delovni ljudje pokazali, tako da imamo lahko toliko zaupanja, da bodo določene stvari, ki se danes še centralno odločajo, lahko reševale tudi republike ali pa morda celo sami okraji.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Alojz Krivec.

Alojz Krivec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dotakniti bi se hotel VII. poglavja družbenega plana, ki govori o našem turizmu in gostinstvu. Če pogledamo realizacijo lanskoletnega plana turizma, ki se obravnava na 226. strani predloga družbenega plana, mislim, da bomo morali temu problemu glede na važnost te gospodarske panoge posvetiti več pozornosti. Visoke, nekonkurenčne cene, nezadostna propaganda in po drugi strani nezadostno poznavanje naših razmer v inozemstvu, vse to nam mora biti resno svarilo za prihodnje, čeprav te stvari niso v celoti krive za stanje v turizmu. Mislim, da moramo v Sloveniji temu problemu tudi na tem mestu posvetiti več skrbi in turizmu, posebno pa še zdravstvenemu turizmu, dati tisto mesto, ki mu gre.

V Sloveniji imamo resnično vse osnovne pogoje za razvoj te panoge. Toda zaradi izredno težkega in relativno zaostalega ekonomskega stanja in ker smo po osvoboditvi skrbeli predvsem za industrijo in tudi materialna sredstva uporabljati pretežno za industrializacijo, nismo mogli posvetiti toliko skrbi komu-

nalnim problemom. Tako smo večkrat zavestno zanemarjali vzdrževanje komunalnih objektov, predvsem pa vzdrževanje turističnih objektov, kar je postala danes že akutna stvar. Tu mislim predvsem na naša, pred vojno znana zdravilišča, kot so na primer: Rogaška Slatina, Radenci, Dobrna, Dolenjske, Čateške in Rimske Toplice. Če pogledamo statistiko turističnih nočnin pri nas, bomo videli, da je bilo ogromno nočnin prav v teh zdraviliščih. Po mojem mnenju je napak obravnavati turizem samo v klimatskih, obmorskih in planinskih krajih, zanemarjati pa obstoječe stanje, ki vlada v naših zdraviliščih. Misel, da imamo v Sloveniji turistično panogo dokaj urejeno, ni točna, če to stanje dejansko poznamo. Turizem ni mogoč brez lepote, termalne vode, morja, gora in ustrezne klime, toda če hočemo, da se bo v prihodnje turizem res razvijal, moramo poskrbeti še za hotelske kapacitete in predvsem za dobre hotelske storitve. To pa predvsem za tiste turiste, ki so prišli zaradi zdravljenja, in ne samo za tiste, ki so prišli, da bi prebivali na camping prostorih oziroma v tistih krajih, kjer je zanje najceneje. Mislim, da imajo naša zdravilišča, ki vabijo inozemske turiste zaradi kvalitetnih mineralnih voda itd., vse pogoje, da tudi na ta način pridobimo ogromna devizna sredstva, ki pa jih zaradi današnjega stanja zdravilišč ni mogoče dobiti.

Mislim pa, da je zaradi dobro znanih zdravilišč doma in v tujini odveč bojazen, da bi bila sredstva, vložena v te namene, problematična oziroma celo nerentabilna, kot se to včasih misli. Če pogledamo statistiko, kdo se predvsem v teh zdraviliščih zdravi, lahko ugotovimo, da je ogromno obolelih ljudi, ki so se zdravili v teh zdraviliščih odšlo ponovno na delo, vsaj delno sposobnih za proizvodnjo ali celo v najboljšem zdravstvenem stanju. Tako pomagajo prav ta zdravilišča razvijati delovno storilnost, če ne neposredno, pa vsaj posredno.

Po drugi strani pa bi lahko podčrtal, da se v turistične namene investirajo sredstva večkrat tudi tam, kjer smo šele začeli ustvarjati začetne pogoje, medtem ko propadajo obstoječe kapacitete, ker pač nikoli ni tudi minimalnih sredstev za njihovo vzdrževanje oziroma rekonstrukcijo. Tudi glede našega nadaljnjega komunalnega razvoja ni mogoče pričakovati, da bodo občinski ali okrajni ljudski odbori zmogli to veliko breme, ker bi bilo treba ogromnih sredstev za vzdrževanje, če bi hoteli to stanje popraviti. Omenil bi na primer prav celjski okraj, ki ima na svojem območju prav takšna zdravilišča in so vsa v zelo neurejenem stanju. Ni namreč mogoče misliti, da ima okrajni ljudski odbor proračunske možnosti, da bi lahko stanje, ki smo ga že polnih 20 let pravzaprav prepuščali stihiji, v doglednem času odpravili ter omogočil vsaj tisti normalni razvoj, ki bi bil tudi na tem področju potreben.

V sedanjih zdraviliščih so organizirani zdravstveni zavodi in to skoraj povsod. V ta zdravilišča prihajajo na zdravljenje socialni zavarovanci iz vseh republik. V zdravilišče Rogaška Slatina na primer prihajajo na zdravljenje največ iz sosednjih republik. Penzijske cene so pretežno, če izvzamemo hrano, neekonomske. Toda v teh cenah ni nikjer opaziti, razen amortizacije, da bi bilo mogoče s temi sredstvi urediti vsaj osnovna komunalna vprašanja. Tako ti zavodi niso v stanju razvijati zdravilišča Rogaška Slatina, ampak obstaja problem za problemom nerešen. Prišli smo tako daleč, da bomo morali v prihodnje hotele kategorizirati v prenočišča oziroma v slaba družinska stanovanja, ker nimajo več pogojev, ki se zahtevajo za hotele ali prenočišča. Potreben bi bil namenski sklad za graditev in za razvoj teh zdravilišč. To pa mislim je tista najbolj boleča točka, ker bi bilo treba v strukturi cene že določiti določena sredstva za te namene. Tako bi breme za graditev in razvoj zdravilišč prenesli

ne samo na občino, okraj ali na eno republiko, ampak tudi na vse zavode, ki pošiljajo v ta zdravilišča svoje zavarovance. Iz teh sredstev bi se potem lahko formiral strogo namenski sklad.

Podrobneje bi vas rad seznanil s stanjem v Rogaški Slatini, ki ga dobro poznam in ki je v moji volilni enoti. Rogaška Slatina je ne samo v slovenskem, ampak tudi v jugoslovanskem merilu važen zdraviliški objekt. Naše kapacitete so bile pred vojno okrog 1950 nočnih dnevno; po vojni pa so se znižale za 625 nočnih. Kljub temu je v letu 1956 imelo zdravilišče Rogaška Slatina 160 000 nočnih, kar je okrog 11 do 12 % vseh nočnih v Sloveniji. Če pa pogledamo, kakšno je stanje komunalnih naprav in kakšne so možnosti za zdravstvene storitve bomo prišli do poraznih ugotovitev. Sama Rogaška Slatina se že več kot 20 let ukvarja s problemom vodovoda, ki ga ni bilo mogoče do danes urediti. Naš vodovod daje namreč namesto 25 litrov vode na sekundo, komaj 6 litrov na sekundo. Vodovod bo treba napeljati z onstran Boča, to je 6,5 km daleč in bi bilo za to treba okrog 70 do 80 milijonov dinarjev. V sedanjih pogojih formiranja dohodkov od turizma je namreč nemogoče, da bi lahko samo zdravilišče oskrbelo vsaj to osnovno stvar. Uspešna dela na vrelnem območju so nam dala nove vrele in res zelo kvalitetno mineralno vodo. Problem je, kako to vodo poslati tudi na tržišče, po drugi strani pa jo nuditi bolniku s pomočjo terapije in hidroterapije in urediti problem pitja mineralne vode. Zato bo treba zgraditi novo pivnico in novo hidroterapijo, ker obstoječa sedanjemu medicinskemu razvoju sploh ne ustreza. V hidroterapiji so namreč inštrumenti, ki so že 50 let stari.

To so problemi, katerih nikakor ne moremo rešiti. Lahko bi jih začeli reševati, če bi obstajale možnosti, da se v ta namen formirajo razni namenski skladi oziroma z dotacijo, ki pa glede na naše gospodarske težave, o katerih smo mnogo govorili, ne bi bila mogoča. Prav tako je z rekonstrukcijo obstoječih hotelskih kapacitet. Lani je zvezni družbeni plan predvideval določena sredstva za rekonstrukcijo in za reševanje problemov našega turizma. Že prvi razpis natečaja pa nam je onemogočil vsakršno udeležbo na tem natečaju. Roki in tudi pologi, ki bi jih moral investitor v tem primeru imeti, niso dovoljevali, da bi lahko šla turistična podjetja na ta natečaj. V tem natečaju je bilo na primer poudarjeno, da mora imeti investitor na razpolago 50 % sredstev, pa tudi rok 5 let za vrnitev investicijskega kredita ni ustrežal. Baje je bilo prvotno določeno, da bi bilo treba ta kredit vrniti v 20 letih, kar bi omejnene probleme pomagalo nekako reševati. Tovariši, to pomeni, da bi morali, če bi hoteli te anuitete odplačevati, zaračunati za odplačevanje anuitet na eno nočnico preko 1300 dinarjev. To se pravi, da je absolutno nemogoče, da bi se te stvari mogle tako reševati. Zato bo treba urediti to vprašanje kreditiranja in določiti za turizem daljše roke za odplačevanje anuitet. Rešiti pa bi bilo treba tudi vprašanje pologa. Za polog bi bilo treba predvideti manjše odstotke lastnih sredstev. Pri tem moram pripomniti, da podjetja na primer do nedavnega niso mogla razpolagati niti z amortizacijskim skladom, ker so bila ta sredstva do lani blokirana. Glede na takšno problematiko, tovariši, je nemogoče misliti, da bi lahko občinski ali okrajni ljudski odbor, kot sem to že povedal, rešil te probleme. Predlagal bi, da o teh vprašanjih enkrat razpravlja tudi naša skupščina in da bi dali potreben poudarek za reševanje problemov naših zdravilišč.

Drugo vprašanje, je vprašanje zdravstvenega zavarovanja kmetov, ki se ga do zdaj v razpravi nihče ni lotil. Če bi tovariši pogledali proračune občinskih

ljudskih odborov, bi ugotovili, da je od 25 do 30 % vseh proračunskih sredstev namenjenih za zdravstvo in socialno skrbstvo. Komu pa so namenjena ta sredstva? Namenjena niso socialnemu zavarovancu, ker za njega plačuje zdravstvene storitve socialno zavarovanje. Namenjena so pretežno kmečkim ljudem in to v prvi vrsti starejšim. Po drugi strani pa se sredstva za socialno skrbstvo uporabljajo v primerih, ko sta sin in hči na stara leta nekako odrinila starše, čeprav sta jima oče ali mati prepustila premoženje. Največkrat ti ljudje bremenijo socialno skrbstvo in mora v te namene občina dajati ogromna sredstva. Občinski ljudski odbor pa mora plačevati tudi zdravstvene storitve porodnicam ne glede na višino kmetovih dohodkov. V prihodnje bi ta neskladja rešili, če bi čimprej vpeljali zdravstveno zavarovanje kmetov, da bi tudi ti dajali svoj delež k stroškom ter bi po drugi strani tako razbremenili občinske proračune. Ta proračunska sredstva pa bi potem lahko uporabljali za druge potrebe in ustvarjeni bi bili boljši pogoji, da se rešijo občinski komunalni problemi.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima tovarišica Terezija Kovačič.

Terezija Kovačič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Govorila bi predvsem o problemu tekstilnih tovarn oziroma tovarn sploh. Ne bi razpravljala o stvareh, ki so jih tovariši poslanci že obravnavali, ker nima pomena, da stvari še enkrat ponavljam. Obravnavala bi predvsem razdelitev surovin. Surovine bi morali razdeljevati tako, da bi boljše surovine dobivala podjetja, ki imajo takšne stroje, s katerimi je mogoče izdelovati blago boljše kvalitete. Surovine pa se sedaj dele vsem enako, ne glede na to, ali izdeluje tovarna odeje ali pa boljše blago. V volnarski industriji pride več družbenih dajatev na blago mikane preje kakor na blago iz česane volnene preje. Pri tem namreč mislim na to, da so sicer družbene dajatve enake, toda kamgarn je mnogo dražji od mikane preje. Mikane tkanine — fresco lahko vsakdo kupi, kamgarna pa ne. Tako moramo cene za kamgrn, predvsem za gabrden, zniževati, cene blagu iz mikane tkanine pa seveda zviševati. Tako pravzaprav delavec posredno pomaga kupovati obleko tistemu, ki ima večjo plačo.

Še nekaj misli o novem plačnem sistemu. Novi plačni sistem naj bi bil takšen, da bi dobivala podjetja plačni sklad na podlagi fizičnega obsega proizvodnje; tako naj se na primer določi plačni sklad po obsegu proizvodnje tkanin, kar pa naj bi veljalo tudi za vse druge industrijske panoge.

Glede premij pa sem mnenja, naj bi se izplačevale iz materialnih stroškov, ne pa iz dopolnilnih plač, ker je le takšen način stimulativen.

Obravnavati bi morali tudi razdelitev dobička oziroma udeležbo na dobičku. Mislim, da niso vse tovarne enake. Poglejmo na primer tovarno v Laškem. Laško ima planirano 40 milijonov in iz teh sredstev lahko delijo dve dopolnilni plači. Majšperk pa ima planirano 250 milijonov, da bi lahko razdelili še dve plači. Ker planiranega zneska ne more ustvariti, ustvarili smo namreč samo 211 966 000 dinarjev, zato smo v tovarni razdelili samo eno plačo. Ne zdi se mi prav, da tista tovarna, ki ustvari manj dobička, lahko razdeli dve plači, tista pa, ki proizvaja oziroma se bolj trudi, pa dobi manj. V mislih imam konkretno tovarno volnenih izdelkov Majšperk.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Miran Cvenk.

Miran Cvenk: Tovarišice in tovariši poslanci! Govoril bom o proračunskem skladu. Glede razdelitve proračunskega sklada na posamezne teritorialne enote se strinjam s koncepcijo družbenega plana in sicer, da se mora gospodarska moč posameznih, močnejših enot tudi močneje odražati v njihovih proračunih. Nekaterim tovarišem, ki so o tem vprašanju že razpravljali, jim je bilo absolutno merilo gospodarske moči formiranje dobička in pa potrošni sklad. Razdelitev proračunskega sklada po teh pokazateljih je po mojem mnenju strogo planska razdelitev. Zato je tudi nerealna, ker je pokazatelj »potrošni sklad«, statistični podatek in je do določene mere tudi ocenjen. Na podlagi ocenjenega pokazatelja pa ne moremo deliti proračunskega sklada do desetinke procenta. Tudi pokazatelj dobička je odvisen od vrste industrije. Zato mislim, da so ti strogo planski podatki lahko le načelni pokazatelj, ne pa merilo za razdelitev. Razen tega je po mojem mnenju treba, če hočemo realno oceniti proračunski sklad, upoštevati še specifičnosti posameznih komun. Ni vseeno, koliko zavodov oziroma ustanov ima posamezna komuna, posebno če te ustanove presegajo okrajno merilo. Tu mislim na šole, na zdravilišča, na posebna komunalna dela, ki se morajo v splošnem interesu izvršiti, ki pa presegajo zmožnosti komune. Ocenjevati gospodarsko moč posamezne komune samo skozi dinar, po mojem mnenju ne da pravilne ocene gospodarske moči. Proračunski sklad bi morali razdeljevati po mojem mnenju takole: proračun bi se moral deliti v štiri kategorije, in sicer prvič, za najnujnejšo administracijo; ta del proračuna bi moral biti v vseh okrajih enak in enako zagotovljen. Drugič, za obstoječe osnovne šole. Tudi za ta del proračuna bi morala biti za vse okraje enaka merila. Tretjič, za izdatke, ki so usmerjeni; mislim na zdravstvene izdatke. Tudi za te izdatke bi morala veljati enaka merila za vse okraje. Četrtič, za komunalno dejavnost v širšem pomenu. Ta del proračunske kvote pa naj bi bil odraz gospodarske moči teh teritorialnih enot. Tako bi se zagotovilo delovanje oblasti, dal pa bi se poudarek in možnost razvitejšim enotam, da v okviru možnosti rešijo svoje najnujnejše probleme. Če bi delili tudi letos proračunski sklad po teh merilih, ki sem jih nakazal, bi bila delitev med aktivnimi okraji tudi v mejah sedanjega proračunskega globala drugačna. Zato predlagam, da naj skupščina zadolži posebno komisijo, ki naj izdela metodologijo, katera bi objektivno zajela kompleksnost tega vprašanja. To metodologijo naj bi obravnavala skupščina na eni prihodnjih sej. Tako bi dosegli večje sodelovanje skupščine pri tako važnem vprašanju ter to vprašanje razčistili vsaj v proračunski razpravi za leto 1958.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Janez Petrovič.

Janez Petrovič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Delavski svet tovarne aluminija v Kidričevem mi je kot poslancu dal nalogo, da v razpravi o družbenem planu opozorim na pereče vprašanje redukcije električne energije. Ukrepi v zvezi z redukcijo seveda ne prizadevajo samo Kidričevega, ampak vrsto drugih velikih industrijskih podjetij kot Štore, Ruše in verjetno še marsikatero drugo podjetje. Mislim, da je prav zaradi tega ta problem splošen. To ni problem zamo za Kidričevo; kakšna škoda v celoti nastaja v republiki pa mi ni znano. Opozoril bi samo na nekatere ugotovitve iz Kidričevega. Lani, ko je bila električna energija reducirana pravzaprav le okrog dva in pol meseca, je samo ta tovarna izgubila 531 milijonov dinarjev. Tu ne gre samo za izpad pri

proizvodnji aluminija, ampak se odraža tudi drugače, kar bom konkretno povedal. Tovarna ima 160 peči. Pri sedanji redukciji dela samo 40 peči. Če vse obratujejo, je lastna cena tone aluminija 260 000 dinarjev. Če pa jih dela, kot zdaj, samo 40, se lastna cena dvigne za 100 % ali na 516 000 dinarjev. Razen tega je potreben, kadar peči prenehajo obratovati, generalni remont. Ko se namreč peči ohladijo, razpokajo in jih je treba popraviti. Lani je bilo treba za popravilo dati 160 milijonov dinarjev; izguba na dobičku pa je bila izkazana v višini 140 milijonov. Nimam izračunane škode, ki nastaja zato, ker ima aluminij vseh šest tednov po ponovni zakuritvi peči manjšo vrednost in seveda tudi manjšo ceno.

Tovariši, ne mislim kritizirati sedanjega razdeljevanja električne energije, ker sem prepričan, da je Izvršni svet, ko je storil te ukrepe, dobro premislil, kje bo z redukcijo nastala manjša škoda. Vendar pa mislim, da vse vendarle ni popolnoma v redu. Namreč zakaj? Še do 30. novembra je imela tovarna zagotovila republiškega zavoda za plan, da letos ne bo redukcije. Šele decembra se je začelo namigovati, češ da bo redukcija, vendar da tovarne to ne bo močno prizadelo. Mislim, da je imel zavod za plan razloge tako sklepati, ker vemo, da so se lani naše elektroenergetske kapacitete povečale za dobrih 100 megavatov. Zato bi lahko pričakovali, da ne bo takšne stiske. Čudim se, da je pravzaprav že dve leti govor o daljnovodu Jajce—Zagreb. Že lani spomladi smo čitali, da bo ta daljnovod dograjen najkasneje do 31. decembra, kar pa se ni uresničilo. Ne razumem, ali so naši planski organi slepo zaupali, da bo daljnovod dograjen v tem roku in niso imeli za potrebno, da bi izrekli kakšne vzpodbudne besede, da se milo izrazim, da bi se rok ne zamujal. Mislim pa, čeprav se omenjeni daljnovod gradi v sosednji republiki, da nam je vendarle do tega, da se daljnovod čimprej dogradi. Navsezadnje vidimo, da ima naša industrija veliko škodo, ker se ta naloga neresno izvaja.

Razprava o investicijah je v tem času nepopularna, vendar je potrebna glede na škodo, ki ni samo materialna, ampak tudi moralna. V tovarno v Kidričevem je bilo po osvoboditvi vloženo okrog 20 milijard dinarjev, zato da so se zgradile kapacitete za 30 000 ton glinice in za 15 000 ton aluminija. Vemo, da se je kolektiv v dveh letih rednega obratovanja res dobro izkazal in so ustvarjeni vsi pogoji, da nam draga investicija vrača tiste napore, ki smo jih vložili. Predlagam, da Izvršni svet in drugi republiški organi to vprašanje proučijo in če se stvar ne bi dala rešiti drugače kot z novimi investicijami, menim, da bo treba to tudi tako reševati, ker je situacija skratka nemogoča. Kot sem že dejal, zaradi tega nastaja moralna izguba. Okraj kot celota namreč gleda v tej industriji nekakšno veličino. Glede na to negotovost, ki nastaja v proizvodnji zaradi redukcije električne energije, pa je razumljivo, da je stanje težko, čeprav ni mogoče trditi, da nastaja prav zaradi tega politični problem.

Predsednik M i h a M a r i n k o : Besedo ima ljudski poslanec Franc Kerin.

F r a n c K e r i n : Tovariši ljudski poslanci! V dosedanji razpravi o družbenem planu za leto 1957 se je že mnogo govorilo o razvoju in napredovanju našega kmetijstva. Nekateri tovariši poslanci kot Tramšek in Nunčič so poudarjali tudi potrebo, da se obnove vinogradi. Prvi je govoril o obdravnih vinogradih, drugi pa o vinorodnem predelu Posavja. Za vinorodne kraje Dolenjske pod Gorjanci bi k temu vprašanju hotel dodati naslednje.

O potrebi, da se vinogradi obnove, govorijo naši volivci na združenih zborih, na zborih Socialistične zveze in pri vseh drugih priložnostih, prav tako kakor o taksah na kmečke vozove in o gozdnih taksah. Ta vprašanja so tovariši tukaj ponovno spravili v razgovor. Mogoče je problem obnove vinogradništva na Dolenjskem še težji, težji vsekakor kot pa v severnem delu republike. V teh krajih je vojna vinograde mnogo bolj uničevala kot pa v ostali Sloveniji. Vinogradniki so v takšni gospodarski stiski, da moremo marsikje govoriti že o socialni ogroženosti. Domačije pogosto kažejo podobo razpadanja, kot je ome-nil že eden od tovarišev, ko je govoril o potrebi, da se odpravijo takse za rezanje lesa, če se ta porabi doma oziroma za obnovo domačij. V takšnem stanju dolenjski vinogradnik le težko razmišlja o takó potrebnih obnovi od starosti in zaradi posledic vojne opešanih vinogradov. Obnova bo mogoča le s pomočjo posojil in kreditov. Neki sociolog starejše generacije je dejal: »Denar v pasivne kraje!« Umestno je bilo izvajanje tovariša Pirkoviča, ki je povedal, da moramo to pač v naši republiki še vedno delati. Razen obnove vinogradov, ki bi jo morali izvajati iz posojil, bi bilo treba v teh krajih skrbeti tudi za melioracije. Prebivalci teh trenutno najbolj revnih krajev bi prav s tem prišli do zaslužka.

Tako slabo stanje vinorodnih krajev Dolenjske so povzročile deloma elementarne nezgode, ker je bila pred leti edino v teh krajih katastrofalna stodoštota pozeba, medtem ko je bila v ostali Sloveniji komaj 80, 60 pa tudi samo 50 %.

Tudi povojna vinska trgovina v obliki združenega ali državnega sektorja tega stanja ni izboljševala, nasprotno, vpeljala je nove cene, cene za maligan in nas tako izenačevala s pridelki iz južnih republik. Pred vojno je bilo razmerje cen naših vin in vin iz Srbije in Vojvodine 1 : 3. V tem razmerju se je vino tudi prodajalo. Ko pa so bile vpeljane cene za maligan, smo tako rekoč izenačili to razmerje. Južna vina so celo močnejša, vsebujejo več maliganov in tako so se pravzaprav nekaj let plačevala vsa vina po enakih cenah. Zdaj se to razmerje popravlja.

Skoraj v istem razmerju so tudi stroški obdelovanja. Pri tem so naši slovenski vinogradniki izgubili težke milijone, ki bi jih zdaj potrebovali in koristno uporabili za obnovo. Pogoji kmetijskega gospodarjenja so pogosto tako različni, da skoraj v nobenem pogledu ni mogoče izenačevati naših pogojev s pogoji v drugih republikah. Izenačevanje v tem pomenu izzove pogosto negotovanje volivcev. Ob vsaki priložnosti slišim želje našega kmečkega prebivalstva, naj bi imeli to vedno pred očmi ter da naj bi naša republika sicer upoštevala celotno gospodarsko perspektivo Jugoslavije, toda v tem okviru čim samostojnejše planirala in gospodarila, upoštevajoč svojstvene in posebne razmere našega gospodarstva — zlasti slovenskega kmetijstva. Če se je to pred leti pod silo povojnih razmer dokaj omalovaževalo, pa je sedaj videti mnogo dobre volje, da se to temeljito popravi. Zato lahko upamo, da bo tako naše kmetijstvo kakor tudi obnova naših vinogradov, zlasti v najbolj revnih krajih Dolenjske prišla vendarle na zeleno vejo.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec inž. Adolf Tavčar.

Inž. Adolf Tavčar: Pravzaprav nisem imel namena razpravljati, vendar ker se vrtimo okrog našega kmetijstva kot maček okrog vrele kaše, bom kot agronom povedal nekaj svojih misli o problematiki kmetijstva.

V zvezni skupščini se je o teh stvareh veliko razpravljalo. Bili so predlogi, konkretni in nekonkretni. Tovariš Bakarić pa je dal najbolj važen in tehten predlog s tem, ko je dejal, da govorimo o izredno visokih investicijah v našem kmetijstvu, nismo pa težili za tem, da bi zemljo, ki jo danes imamo in ki je sposobna roditi in dajati večje pridelke, usposobili, da bi nam zagotovila potrebe, ki jih imajo naši prebivalci in naš potrošnik.

Zato mislim, da je v načelu zgrešeno govoriti o milijardnih investicijah za kmetijstvo. Zakaj? Zato, ker nam te investicije ne vračajo tisto, kar dajemo. Tu gre prvič za sistem pravilnega organiziranja pospeševanja samega kmetijstva. To pomeni, da s kratkoročnimi krediti pospešujemo kmetijstvo, ne pa z ogromnimi investicijami, ki se pozneje, kot smo to iz izkušenj videli, ne izplačajo. Tak sistem so druge države, kakor sosedna Italija in druge države, uporabile in so problem kmetijstva v marsičem rešile. Pri nas, kot smo videli iz rezultatov, kmetijstvo v svoji proizvodnji nazaduje, pa še vedno dajemo izredno visoke zneske za uvoz hrane, čeprav imamo dovolj zemlje, več kot Italija in je dovolj tudi pridnih rok. Kje so vzroki, da kmetijska proizvodnja ne dosega tiste ravni, ki bi zadoščala vsaj za naše domače potrebe. Postavil bi vprašanje organizacije. Nekaj pripomb je bilo že zaradi strokovnega kmetijskega kadra. Kaj ta kader dela? Kje so rezultati njegovega dela, kje so njihovi napor, ki niso nikjer vidni?

Moje mišljenje je, da se pospeševanje kmetijstva začne z odkupom in to z organiziranim odkupom. Vprašanje polne lastne cene določenega kmetijskega pridelka je prav tako važno, kot je važno vprašanje polne lastne cene določenega industrijskega proizvoda. Res je, da je vprašanje polne lastne cene kmetijskega pridelka malo širši pojem. Lastna cena namreč varira, močno varira glede na hektarske donose in je odvisna od pravilne organizacije kolobarja. To so bolj strokovne stvari, katere ne mislim obravnavati, vendar je v tem osnovno načelo pri vprašanju odkupa.

Nekaj konkretnih stvari, kako se na terenu odkup danes odraža oziroma kako se izvaja. Agronom govori o škropljenju sadnega drevja zato, da bo sadje bolj zdravo, da bo imelo boljšo ceno glede na izvoz itd., da bo več sadja, da bo več pridelkov. Ko pa pride do odkupa, pa je situacija nekoliko drugačna. Ne mislim zagovarjati nizkih ali visokih cen, prav obratno, zagovarjam polno ceno določenega proizvoda, ki je izredno važna. To pa zato, ker dela trgovina našim agronomom oziroma kmetijskim strokovnjakom pri njihovih naporih za reševanje kmetijstva zelo slabo uslugo. Trgovina namreč odkupuje prvorazredno ali drugorazredno blago po istih cenah; na samih zadrugah pa je tudi precej krivde. Pri takšnem odkupovanju kmet nima prave stimulacije, da bi drevje bolje negoval ali gnojil, ker proda eno ali drugo po istih cenah, kar pa vpliva tudi na to, da ni prave stimulacije pri pospeševanju kmetijstva. Ko govorimo o pospeševanju kmetijstva, trgovina dejansko onemogoča naše napore in zaradi tega tudi nadaljnje delo, da bi lahko z ekonomskimi instrumenti, o katerih je govoril tovariš Kardelj, in z mobilizacijo naše vasi dosegli boljše rezultate.

Isti primer je bil lani pri češnjah v Brdih in pri naši živinoreji. Živine je zdaj za enkrat dovolj, odkupne cene pa so pod polno lastno ceno. Agronomi kot kmetijski strokovnjaki ne moremo zagovarjati odkupne cene 50, 60 dinarjev za kilogram žive teže, ker vemo, da ta cena ni ekonomska. In kaj se dogaja? Kmetje koljejo teleta in že vnaprej vemo, da se bo to čez dve leti prav občutno poznalo, ker bo prirastek premajhen in ker se bo število živine zmanjšalo. Tako bomo zopet čez nekaj let govorili, da imamo premalo živine, ker odkupna

politika ni pravilno organizirana oziroma ker je stihijska in niha iz ene skrajnosti v drugo. Druge države, na primer Amerika, so te stvari reševale tako, da so začele pospeševati kmetijstvo s pravilnim odkupom. Odkup mora biti torej pravilen, nemoten in zagotovljen. Isto je z mlekom. Pred leti je zelo primanjkovalo mleka. Danes je mleka dovolj in dogaja se, da ga kmet nima več kam prodati, razen seveda v večja potrošniška središča. Kako naj sedaj agronom govori kmetu, da mora krava imeti 3000 litrov mleka, če ga kmet nima kam prodati? To se pravi, v prihodnje moramo investirati v glavnem v odkupne postaje, zbiralnice mleka in v predelovalno industrijo. Potem, ko bo to zagotovljeno, pride na vrsto prvo in glavno delo agronoma, ne pa sedaj, ko njegovo delo ne da pravega rezultata. Zdaj je agronom slučajen sopotnik pri pospeševanju kmetijstva, namesto da bi bil na prvem mestu. Ko se kmetijski pridelki odkupujejo, nihče ne vpraša agronoma. Trgovina odkupuje popolnoma po svoje, mimo kmetijskih strokovnjakov, potem pa kažejo s prstom, češ kaj pa ste delali do zdaj, da niste ničesar napravili in da ni pravih rezultatov.

Vprašanje polne lastne cene, ki sem ga že prej omenil in o katerem je že tovariš Lubej včeraj mimogrede govoril, je tesno povezano z vprašanjem mehanizacije našega kmetijstva. Čudim se, da se danes na našem forumu razpravlja, ali bomo mlatili s cepci ali bomo mlatili z mlatilnicami ali bomo v dvajsetem stoletju orali s konji oziroma z voli ali pa bomo orali s traktorji. Res je, da se mehanizacija pri nas ne more vpeljati oziroma razširjati tako kot bi se lahko, ker imajo stroji cene, ki so danes glede na kmetijske proizvode oziroma odkupne cene previsoke. Povedal bom čisto na kratko, da ne bom predolg. Vzemimo sosednjo Avstrijo, kjer so približno takšne razmere v kmetijstvu kot pri nas. Ne bom govoril o dinarjih in o šilingih. V Avstriji stane en traktor, takšen kot jih imamo pri nas, okoli pet vagonov krompirja, pri nas pa 15 vagonov krompirja. Jasno, da ta cena glede na anuitete, na vzdrževanje stroja in amortizacijo, izredno podražuje ceno samega proizvoda in zato efektivna ura tudi nima ekonomskega opravičila pri vpeljavi mehanizacije v našem kmetijstvu. Posledica tega je, da se mehanizacija slabo razvija. Strinjam se s tem, kar je tovariš Ingolič včeraj povedal, da smo kupili toliko in toliko strojev, da smo mehanizirali toliko in toliko naših obratov. Toda, če pogledamo statistiko oziroma kalkulacijo, vidimo, da je velik del strojnih parkov kmetijskih zadrug nerentabilen oziroma pasiven zato, ker so cene previsoke in ker teh strojev kmet ne uporablja, ker so mu predragi. To pa so načelne stvari, ki ki jih pri nas do danes nismo pravilno reševali, ki jih pa bomo morali rešiti, če hočemo, da bi se mehanizacija hitreje uvajala.

Tudi politika regresov bo morala biti postopno spremenjena. Če bi pogledali bilanco za nekaj let nazaj oziroma od osvoboditve do danes, koliko milijard smo dali v naše kmetijstvo, bi ugotovili, da ni tistega rezultata kot bi moral biti. Gotovo je, da obstaja tehten vzrok, zakaj ni tistih uspehov, ki bi lahko bili. Za socialne probleme naših vasi, o katerih je prej govoril tovariš Krivec, dajemo dejansko izredno ogromno sredstev. Po eni strani vzamemo kmetu dinar z davkom, po drugi strani pa mu damo dva. Toda kmet vidi samo tisti dinar, ki mu ga vzamemo, tista dva, ki mu jih damo, pa ne vidi. Naša dolžnost je, da te stvari pravilno prikažemo in da jih tudi rešujemo. Občine danes postavljajo socialne ustanove za reševanje socialne, ne pa socialistične politike na naši vasi, saj imamo občinske proračune, kjer gre skoraj polovico proračunskih sredstev za socialne zadeve. Moje mnenje je, da nobena država na svetu ne rešuje tako socialne politike na vasi, kot jo rešujemo mi, namesto da bi kmetu

rekli, tovariši dragi, več proizvajaj, če hočeš bolje živeti. Dajemo ti vse možnosti, tu imaš strokovnjake, damo ti kratkoročne kredite, da boš več proizvajal. Če pa bomo videli, da res ne moreš živeti, bomo te stvari drugače reševali. Dokler pa ne proizvajaš niti toliko, da imaš zase, potem nimamo več kaj govoriti o kmetijstvu in njegovem pospeševanju. Še naprej bomo morali kupovati hrano in smejali se nam bodo še naprej, ne samo druge države, ampak sami sebi se smejemo, ker ne moremo rešiti s tako velikimi ornimi površinami kot kmetijska, bogata država naše prehrane. Kje pravzaprav potrebujemo te investicije. Poudarjam ponovno, v mlekarnah, v predelovalni industriji, da se zagotovi odkupno omrežje in da to nemoteno dela. Toda, čim ustanovimo kak mlekarski obrat, se ta že v začetku zadolži s svojim obratovanjem. Zakaj? Zato, ker so nesorazmerja med cenami za kmetijske proizvode in določenimi industrijskimi izdelki in ker je investicija za to mlekarno močno predraga. Izredno visoka investicija, ki se odraža v anuitetah in amortizacijah, takšen obrat takoj zaduši. Zato imamo tako visoke razlike med odkupno ceno mleku pri kmetu in prodajno ceno, ki se giblje med 10 do 15 dinarjev pri litru mleka. Te stvari niso spravljene v sklad. Zato bi bilo treba najprej težiti za tem, da bi investicije v predelovalni industriji bile čim cenejše, ker samo pod tem pogojem lahko obdržimo cene kmetijskim pridelkom na višini, kot so bile. Tako posrednik ne bo predrag in pomagal bomo lahko potrošniku, kot je tovariš Avbelj včeraj poudaril, ker je vprašanje našega standarda na prvem mestu in mora biti vse drugo podrejeno temu osnovnemu problemu.

Včeraj je predsednik Izvršnega sveta v svojem govoru med drugim obravnaval tudi mobilizacijo kmetovih sredstev na vasi. Tovariši, glede tega smo prav malo storili; kolikor pa smo storili, nismo delali pravilno. Do zdaj se namreč nismo poglobili v to, da bi kmetova sredstva mobilizirali za razširjeno produkcijo v našem kmetijstvu. Proizvajalne poslovne zveze so pričele delati pred dvema oziroma tremi meseci ter začele živeti. Imam vtis, da bodo v našem prihodnjem razvoju kmetijstva lahko ogromno pomagale. Ogromno bodo pomagale prav pri mobilizaciji kmetovih sredstev za razširjeno reprodukcijo s tem, da mu bomo poleg tega dajali še kratkoročne, ne pa dolgoročne kredite. In sicer kratkoročne kredite za nakup boljših semen in za umetna gnojila. V kozjanskem kraju, kjer so prejšnja leta kazali odpor proti umetnim gnojilom, jih zdaj že močno kupujejo. To je v prvi vrsti najkrajši in najboljši izhod za naše kmetijstvo, hkrati pa najcenejši, ker ne moremo čakati, kaj bo čez deset ali petnajst let, ker hoče naš potrošnik imeti hrano že jutri, pravzaprav pa že danes. To so po mojem mnenju osnovni problemi, da se ta stvar malo »prešalta«, če povem po domače in da se bo situacija lahko v kratkem času spreminila. Tukaj pa potem lahko pride do izraza delo našega agronoma in agronom mora stopiti na dvorišče samega kmeta kot ekonomski mobilizator, ne pa da mu daje samo recepte. To pomeni da mu mora tudi ekonomsko pokazati te stvari, seveda pod pogojem, da imamo poprej tisto poročstvo, o katerem sem govoril, in sicer odkup mora biti zagotovljen in nemoten po takšnih cenah, ki so za nas ekonomsko sprejemljive in ki jih pri kmetu lahko zagovarjamo. To je važno, ker se ne sme več dogoditi to, kar se je dogodilo pred dnevi v celjski mlekarni. Pred 14 dnevi oziroma pred enim mesecem so tam kupovali mleko po 25 oziroma 24 dinarjev. Potem pa so z dopisom obvestili: »Mleka ne bomo več kupovali po 24 dinarjev, ampak po 22 oziroma 21 dinarjev.« Tako pa seveda nimamo ekonomske podlage še vnaprej zagovarjati povečanje našega mlekarstva, ker po teh cenah nočejo več kupovati mleko. Vemo, da je pri

2000 litrih mlečnosti ekonomska cena 25 dinarjev zadostna. Če bo pa odkup zagotovljen in ko bo mlečnost 3000 litrov, potem bo ekonomska cena 17 dinarjev. Samo prej mora biti to mleko odkupljeno.

Melioracije so danes pravzaprav edina investicija, ki jo neposredno potrebujemo v kmetijski proizvodnji, da izločim tisto posredno, ki jo predstavlja trgovina in odkupno omrežje. Te melioracije se danes v kmetijstvu izplačajo. Izplačajo se prvič zato, ker so dolgoročen kredit, in zato, ker nam melioracije povečujejo za 50 in včasih tudi za 100 % hektarske donose. Drži pa, kot je bilo govoreno v zvezni skupščini, da bodo dali 50 milijard dinarjev za prekop Donava — Tisa. 50 milijard dinarjev, to je izredno visoka številka za kmetijstvo. Rezultat pa ne bo takšen. Zakaj? Zato, ker imamo drugod veliko drugih problemov, kjer bi ne za 50 ampak za 20 milijard dobili večje in boljše rezultate v kmetijski proizvodnji. Ta izredno visoka investicija je mogoče ekonomsko opravičljiva čez 10 ali 15 let, ne pa danes, ko imamo še nekaj zemlje, ki ni zamočvirjena in je dobra, nismo pa iz nje dobili to, kar bi lahko dajala.

Načel bi še vprašanje zdravstvenega zavarovanja naših kmetov. Že prej sem mimogrede povedal, da dajemo izredno velika sredstva za reševanje socialne politike v naših občinah. Vprašanje zdravstvenega zavarovanja kmetov je nujno in to je tudi eden izmed ukrepov, o katerih je včeraj tovariš Kraigher govoril, da bo kmet dal del svojih sredstev, ne pa samo občina iz svojih skladov. Potem, ko bo kmet zdravstveno zavarovan, se bodo te stvari lažje reševale. Polno stvari je, za katere ne potrebujemo ne vem kakšnih investicij, ampak malo več organizacijskega smisla in tudi malo več perspektivne politike.

Na koncu bi povedal še nekaj o državnih posestvih, o katerih se je nekaj že tudi včeraj govorilo. Na državnih posestvih smo dejansko nekoliko zašli v slepo ulico. Ne mislim namreč, da je bilo to storjeno namenoma, ker je naš gospodarski aparat in ekonomski mehanizem, nezgrajena državna posestva z raztreseno zemljo, starinskimi poslopji itd. izenačil z industrijo. Tako so državna posestva vsako leto bolj pred zelo težkim problemom. Delali smo analize in vidimo, da imajo državna posestva v merilu Slovenije štirikrat večje obveznosti kot pa zasebni kmet. Res je, da državna posestva več proizvajajo in niso osamljeni primeri, da nekatera državna posestva dosegajo že srednje evropska povprečja pri mlečnosti in pri hektarskem donosu. Anuitete, amortizacija, upoštevamo pa lahko tudi socialno zavarovanje in razne nove dajatve, predvsem pa proračunski prispevek na plače, kar vse so dajatve, ki presegajo možnosti, da bi bilo državno posestvo gospodarsko uravnovešeno. Te dajatve močno nagrizejo proizvodno polno lastno ceno, ki pa ne sme biti dražja kot velja proizvod pri privatnem kmetu, to toliko bolj, ker imamo komaj 7 % zemlje, ki spada pod socialistični sektor. Tukaj nastaja problem, ker te pretirane, zaenkrat pretirane obveznosti — ne rečem da bo tako tudi v prihodnje, ampak zaenkrat pretirane obveznosti — dušijo razvoj državnih posestev in bo moral zvezni Izvršni svet le dati začasne olajšave tako, da se morda začasno, za nekaj let anuitete odgode. Potem bodo državna posestva prišla na zeleno vejo, ker so jih te malo pretirane obveznosti spravile v močno neenakopraven položaj s privatnim kmetom in je potem močno ogrožena stimulacija delovnega kolektiva za povečanje proizvodnje. O teh stvareh je tudi združenje državnih posestev precej razpravljalo in imamo že veliko podatkov, da te stvari zelo drže in da bodo takšne olajšave potrebne.

To sem mimogrede povedal zato, ker prav kmet kaže včasih s prstom, češ zakaj pa državna posestva ustvarjajo izgubo, kljub temu da danes skoraj ni posestva v Sloveniji, da bi lahko pokazal, da je zemlja slabo obdelana ali da imajo nizek hektarski donos. To smo nekako tri, štiri leta nazaj do neke meje rešili, vendar se izguba za enkrat kaže prav zaradi teh prevelikih obveznosti. Danes so namreč ti inštrumenti malo drugačni, kot so bili pred dvema, tremi leti, ko smo delali rentabilnostni račun za te investicije, za katere smo dobili kredite in jih vlagali pod investicijska sredstva na državnih posestvih.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Rogl.

Franc Rogl: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Že več tovarišev pred menoj je govorilo o obveznem kmečkem zdravstvenem zavarovanju. Hotel bi s številkami podkrepiti, kako se to odraža v našem okraju, kjer je 71 % kmetov. Reči moram, da je popolnoma resnično, kar je tovariš, ki je govoril pred menoj, povedal, da so namreč občine postale socialne, ne pa socialistične ustanove. Po našem lanskoletnem proračunu, ki je znašal z okrajnim in občinskim skupaj 706 milijonov, so plačale občine 103 milijone bolniških oskrbnih stroškov, ostale pa so ob koncu leta dolžne 18 milijonov; to se pravi 121 od 706 milijonov, kar pomeni, da je bil v ta namen uporabljen več kot vsak šesti dinar. Če pogledamo, kakšni so bili dohodki iz kmetijstva, vidimo, da smo vračali kmetu vsak četrti dinar ali pa še več. Pri tem pa seveda nismo upoštevali vseh storitev, ki jih po zakonu že tako plačujemo, kot so: vse babiške stroške, vse različne dispanzerje, vse preiskave, cepljenja in pri nas še posebej trahomska služba, potem vse zdravnike, ki so zunaj po občinah itd. Vse to plačujemo iz proračunov za zdravstvo, tako da so te obveznosti tolišne, da lahko rečemo, da moramo za zdravstvo dajati mnogo več, kot pa daje kmet oziroma polovico tega, kar so kmetove obveznosti nasproti občini oziroma okraju. Mislim, da govorim v imenu vseh poslancev murskosoboškega okraja, če predlagam, da Izvršni svet prouči to vprašanje in skuša vsaj za Slovenijo vpeljati obvezno zdravstveno zavarovanje za kmete. Vem, da bodo tu težave, ker ne vemo, če bo kapaciteta naših bolnišnic dovolj velika. Vemo, da bodo ostali nekateri, ki so brez premoženja, še vedno na ramenih občin. Ne vemo še, kako je z zdravstvenimi kadri in kako bo, če se to izvede. Toda republiški svet za zdravstvo je napravil analizo, ki je pokazala, da ima samo še 188 zdravnikov privatno prakso. To se pravi, da bodo zdravniki sami pozdravili to zavarovanje, kajti s tem bomo to službo res v celoti socializirali.

Hotel bi spregovoriti še o stvari, ki se često odraža pri naših občinah v obliki velikih materialnih stroškov. To so tako imenovani »ptički brez gnezda«. Ne mislim tu na partizanske sirote oziroma žrtve fašističnega terorja, za te, poudarjam, dajemo večkrat manj, kakor pa za tiste klasične »ptičke brez gnezda«, ki jih mora družba izločiti in jih poslati v različne vzgojne zavode. Tem vzgojnim zavodom plačujejo občine včasih za posameznika od 9000 pa tudi do 12 000 dinarjev mesečno. To se pravi, da dajemo za tistega, za katerega je dvomljivo, ali bo sploh in kdaj bo družbi kaj nudil, ker ga moramo posebej vzgajati. Večkrat pa ga vzgaja vzgojitelj, ki ne dobi niti toliko, kolikor dajemo za takega gojenca. Mislim, da to bremeni močno naše občine. Zato sem mnenja, da je to preveliko breme za občino, ki ima na primer pet takšnih »ptičkov« v zavodih in mora letno dajati 500 000 do 600 000 dinarjev za njihovo oskrbo in vzgojo. Mnenja sem, da bi bilo treba spremeniti predpise oziroma vsaj

prekontrolirati proračune teh zavodov, da bomo videli, kako se ta sredstva uporabljajo in v kakšne namene.

Vsaj v našem okraju, mislim pa, da tudi drugod, se dogaja, da se izkoriščajo pravice iz socialnega zavarovanja, ki jih ima zavarovanec takrat, ko mu delo ne preneha po njegovi krivdi. Vendar je mnogo takšnih ljudi, ki si znajo urediti tako, da jim zaposlitev preneha brez njihove krivde, ker je pozimi mrzlo in se vrnejo domov ali pa gre za sezonska dela. Tako smo skupno s posredovalnicami za delo ugotovili, da je med takšnimi zavarovanci okrog 50 % takšnih, ki bi se lahko doma sami oskrbovali. Te velike socialne dajatve bi lahko zmanjšali, če bi dobil podporo tisti, ki jo je nujno potreben, ne pa tisti, ki je ni potreben, ker ima sredstva doma. Tako vidimo ravno nasprotno. Najbolj vsiljivi so tisti prosilci, ki imajo sredstva doma. Tako izkoristijo vse zdravstvene storitve, posebno zobozdravniške itd., ki jih družba plačuje, čeprav bi jih lahko sami plačali. Če bomo uredili zdravstveno zavarovanje za kmete, bo tudi to odpadlo. Mislim, da bomo tako napravili korak naprej, posebno če imamo pred očmi besede, ki sta jih izrekla včeraj predsednik Kraigher in pa tovariš podpredsednik Kavčič v zvezi z dajatvami naših kmetov, ki jim toliko nudimo, od njih pa pravzaprav ničesar ne dobimo.

Predsednik Miha Marinko: Odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11,25 uri in se je nadaljevala ob 12,05 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo z obravnavo. Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: Tovariši ljudski poslanci! Govoril bi o problemu, ki je važen za panogo 125 oziroma za lahko industrijo. Večkrat se pri nas postavlja vprašanje, kako povečati proizvodnost, ki je tako rekoč osnovna za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Če pa upoštevamo pri tem lahko industrijo, predvsem pa usnjarsko, vidimo, da ta počasi stagnira, namesto, da bi napredovala. V čem je to stagniranje. To stagniranje je v zelo minimalnem učinku dela v usnjarski industriji v Sloveniji, predvsem pa v obutveni čevljarški industriji. Imamo industrijska podjetja, za katera menimo, da so industrijska, dejanska pa so obrtna. En delavec namreč proizvaja maksimalno en do dva para čevljev v osmih urah. Evropsko povprečje je osem parov. Vzroki za tako nizko produktivnost so različni in bom nekatere omenil.

V teh panogah so naši stroji stari po 30 do 50 let, pa tudi 60 let jih nihče ni obnavljal. Vrednost osnovnih sredstev v določenih podjetjih je samo od 25 do 30 %. Kljub temu pa ta industrija izpolnjuje svoje družbene obveznosti in svoje družbene plane. Res je, da je bila lahka industrija pred leti po raznih družbenih inštrumentih tako rekoč rezervoar za gradnjo bazične industrije. Prišel pa je čas, da sredstva, ki jih ta industrija ustvarja in to so predvsem amortizacijska sredstva, ostanejo njena. Če bi ta amortizacijska sredstva lahko uporabljali, bi lahko služila za odpravljanje pomanjkljivosti te industrije glede neproduktivnosti, slabega učinka dela, ki ne temelji v fizični delovni sili, ampak v zastarelem tehnološkem procesu proizvodnje. Mislim, da bi se moral Izvršni svet LRS vsestransko zavzemati za to, da bi se amortizacija, ki je blokirana in ki tej industriji, naj bo to tekstilna, usnjarska ali kakšna druga, pripada, dala tudi na razpolago. Po drugi strani pa imamo industrije, ki so bile na novo zgrajene na podlagi žrtvovanja lahke industrije, kar je bilo popolnoma pravilno,

vendar pa imamo danes primere, da ne vemo, kje bi amortizacijska sredstva uporabili in to velja v prvi vrsti za novo industrijo. Nujno bi bilo zato to stvar urediti. Vse časopise piše, da je rekonstrukcija te industrije nujno potrebna. Metoda, kako priti do te rekonstrukcije, pa je zelo različna. Novi predpisi o rekonstrukciji določajo, da je treba ta sredstva plačati v petih letih. Vprašanje pa je, od kod vzeti ta sredstva. To je en problem, po drugi strani pa rekonstrukcija sama zahteva komplicirane predpriprave, ki so včasih takšnega značaja, da ni niti kadra, da bi lahko to stvar izvršili. Povrnili bi se na vprašanje amortizacijske stopnje zato, ker so že leta 1955 in 1956 pristojni činitelji govorili, leta 1956 oktobra in novembra pa naši časopisi pisali, da bo za to ali ono panogo lahke industrije amortizacija popolnoma sproščena. Delovni kolektivi so v teh okvirih svoje plane že napravili, zdaj pa je to padlo spet tako rekoč v vodo.

Drugo, kar bi omenil, je v zvezi z delom inšpekcij, ki prihajajo v podjetja. Razumem delo inšpekcije, ker sem sam tudi aktivist v raznih odborih, občinskih ali pa okrajnih. Razumem, da dobijo inšpekcije skrito nalogo, ko gredo v podjetja, naj vse vrste sredstev, ki jih lahko dobe, odtegnejo iz industrije. Mnogokrat se dogaja, da je treba po nalogu inšpektorja stvari, ki so bile knjižene na materialnih ali režijskih stroških, knjižiti na amortizacijo tako, da se tako vknjižena sredstva potem odvezemajo. Mislim, da bi moral obstajati predpis, ki bi te stvari življenjsko usmerjal oziroma, da bi za delo inšpekcij morali biti določeni tudi objektivni okvirji. Povedal bom konkreten primer, do kakšne absurdnosti pride v praksi. Tovarna usnja Šoštanj dela že 168 let, tehnično usnje pa izdeluje že 50 let. Pri tem delu so dobivali delavci, odkar tovarna obstaja, vino in kisló vodo. Tako so štirje delavci dobivali 2 litra vina in 5 litrov kisle vode. Inšpekcija nam je sporočila, da to ni dovoljeno in da ne smemo deliti vina. Mleko pa po zdravstvenih predpisih ne ustreza, ker delavcu, ki dela pri 65^o toplote, zapira kožne pore. To so sicer malenkostne stvari, vendar za naše delo važne, kažejo pa, kako ravnajo inšpekcije.

Omenil bi tudi vprašanje stanovanjskega sklada in pri tem Šaleško dolino. Lani je republika dala skrito direktivo, naj se ves stanovanjski sklad dodeli rudniku Velenje, čeprav so v občini Šoštanj kot v Šaleški dolini obstajali tudi drugi interesenti. Tem je bilo rečeno, da ne morejo dobiti sredstev iz tega sklada, ker mora rudnik Velenje dobiti vse. Izgleda, da bo tudi letos tako. Mnenja sem, da bi morale ostati pristojnosti, vsaj glede stanovanjskega sklada, sami občini.

Drug problem je tudi v tem, da se v šoštanjskem bazenu še ogromno gradi. Rudnik Velenje ima ogromne dejavnosti, ki se še naprej razvijajo. Pri tem je problem tujih podjetij, ki so v šoštanjskem bazenu zaposlila svojo delovno silo. V mislih imam konkretno »Gradis«. Že nekajkrat smo se borili na občini zato, da bi tisti del stanovanjskega sklada, ki ga ustvarja »Gradis« na tem območju, ostal naši občini. Vendar pa se ta sklad zbira na sedežu »Gradisa«, ki je v Ljubljani. Direkcija ima namreč sedež v Ljubljani, vsa operativa pa se nahaja na periferiji Ljubljane oziroma na drugih območjih Slovenije. Mislim, da bi morali to stvar urediti tako, da stanovanjski skladi ostanejo na tistem območju, kjer se ustvarjajo. To pa zato, ker moramo tudi za te ljudi reševati stanovanjske probleme. Mislim, da je nujno potrebno, da se to na nek način uredi.

Omenil bi čisto na kratko, da je s kmetijstvom vezana tudi živinoreja, predvsem pa prašičereja. V Sloveniji vemo, da si je usnjarska industrija zadnja leta od 1950. leta dalje na mednarodnem tržišču pridobila pozitivno vlogo

glede izvoza svinjskih kož. Naše kmetijstvo pa ne koordinira svojega dela in vpeljuje se svinjska pasma takšne kvalitete, ki po substanci kože ne ustreza. Namesto, da bi gojili pasmo angleške gladke dlake in bi tako dobili surovino tako rekoč doma zastonj ter jo potem v tujini drago prodajali, uvajamo razne križance, ki zelo negativno delujejo na surovinsko bazo surovih kož.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Rant.

Franc Rant: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji razpravi bi obravnaval nekaj komunalnih problemov, ki se tičejo vseh večjih mest, predvsem pa industrijskih središč. V dosedanji razpravi, predvsem pa v razpravi predsednika Izvršnega sveta Kraigherja, je bilo zelo jasno poudarjeno, da nas sredstva, ki jih uporabljamo v te namene, omejujejo. Nesporno je, če hočemo reševati naše komunalne probleme, da moramo najprej skrbeti za našo proizvodnjo. Komunalna delavnost je namreč tisti činitelj v družbeni delavnosti, ki pravzaprav troši sredstva, ki jih drugi ustvarjajo za te družbene namene. No, in če pogledamo razvoj našega gospodarstva, ugotavljamo, da se je iz leta v leto večal in z njim povečeval narodni dohodek, predvsem v panogah industrijske delavnosti. Mnogo manj pa se je proizvodnja povečala v kmetijstvu. Zato bi se prav pri tem zadržal z nekaj besedami.

Po strukturi zemlje, klimatskih pogojih itd., bi kmetijstvo lahko brez dvoma proizvajalo več, kot je v preteklih letih proizvajalo. Zato mu je treba posvetiti vso pozornost, kar so poudarjali tudi vsi ostali govorniki, ki so obravnavali to vprašanje. Če bi se naša kmetijska proizvodnja povečala vsaj za 10 % ali pa vsaj za 5 %, bi nesporno lahko dobili ogromna sredstva in jih lahko koristno naložili prav v te družbene potrebe. Letno porabimo ogromno milijard za uvoz živil, lahko bi pa ta živila pridelali sami doma in ne samo za naše potrebe, tudi na zunanje tržišče bi lahko šli kot prodajalci teh pridelkov. In če pomislimo na to, potem je ta neskladnost še bolj pereča. Mislim, da niso krivi samo objektivni momenti, čeprav jih je nekaj bilo, več krivde je na subjektivnih momentih. V predlogu družbenega plana vidimo v analizi proizvodnje v letu 1956, da je padla proizvodnja oziroma uporaba umetnih gnojil v primerjavi z letom 1955 približno za 48 %. Uporaba umetnih gnojil mislim, da je prav tisto, kar je najcenejša in najhitrejša investicija, ki nam lahko največ da in se najhitreje vrača. Ekonomski izračun že pokaže, da je rentabilno tudi za vsakega zasebnega proizvajalca, če uporablja umetna gnojila in zaščitna sredstva. S tem pridelava več boljšega in kvalitetnejšega blaga, ki prihaja potem na tržišče. Čeprav so bile lani cene umetnim gnojilom nekoliko zvišane, prav gotovo stagnacija pri uporabi umetnih gnojil v letu 1955 in 1956 nima opravičila. Mnenja sem, da je treba letos vložiti največ naporov, da bomo preko kmetijskih zadrug, preko vseh mogočih organizacij, pripravili našega kmetovalca, privatnega proizvajalca, da bo uporabljal gnojila in zaščitna sredstva sebi in družbi v prid. Samo takrat, ko bo kmečki proizvajalec šel vzporedno, če že ne more iti vzporedno s procesi kot gre industrija, ampak če bo samo poizkusil iti v skladu z industrijo, samo takrat lahko tudi računa, da bo sam imel boljše življenjske pogoje. Pri tem pa ne smemo prezreti, kakšni so življenjski pogoji naših delavcev in uslužbencev v mestih, ker nam je znano, da je ta razpon dokaj velik kljub ukrepom, ki smo jih vpeljali z lanskoletnim družbenim planom. Jasno in popolnoma razumljivo je, da v takšni situaciji ne moremo uspešno reševati komunalnih vprašanj, vprašanje šolstva, stanovanjske

izgradnje, zdravstvenih problemov, vodovoda, kanalizacije, elektrifikacije itd., ker so prav tu sredstva omejena. Vemo pa, da ti problemi obstajajo in da so zelo pereči; nekje bolj, drugje manj. Glede razdelitve teh proračunskih kvot popolnoma soglašam s predsednikom Kraigherjem, da se te ne dajo izračunati niti po številu prebivalstva niti po narodnem dohodku, niti po potrošnem skladu. Mogoči so namreč primeri, da neki okraj, neko mesto ali industrijsko središče že ima urejene nekatere komunalne naprave, druge pa še nima. Neko mesto potrebuje toliko šol, drugo jih potrebuje manj itd. Tako bi tu potrebovali res objektivna merila za vsakoletno situacijo, da bomo sredstva, kolikor bodo na razpolago, razdelili čim bolj pravično in čim pravilnejše. S tem nočem zanikati potreb razdelih krajev, če povem, da ima Maribor težave s svojim vodovodom. Če v prihodnjih dveh ali treh letih ne bomo vodovodov dopolnili, grozi nevarnost, da bo mesto pravzaprav brez vode. Z ustanovitvijo stanovanjskega sklada se je nesporno ogromno okrepila stanovanjska graditev. Če računamo, da bo potrebovalo mesto vsako leto približno 500 do 600 novih stanovanj, da pa ima vodovod s kapaciteto, ki je bila že pred vojno premajhna, potem vidimo, da je to zelo pereče vprašanje. Treba bo težkih milijonov, da bomo to vprašanje rešili in mislim, da si mesta brez vode sploh ne moremo predstavljati niti, kako bi to mesto potem delovalo.

Zato sem mnenja, da nam prav sedanja situacija narekuje, da temeljito pripravimo našo komunalno graditev. Za probleme, ki jih ima vsako mesto, vsak okraj, pa je treba, da bi še letos sestavili perspektivni program komunalne graditve, bodisi graditve stanovanj, šol, zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov, kanalizacije, vodovodov, elektrifikacije itd. To bi morali po mojem mnenju narediti po enotni metodologiji. Kajti če bo imel vsak kraj, vsaka občina, vsak okraj svojo metodologijo, potem bomo lahko drugo leto zopet na istem in bomo imeli zopet vsak svoje probleme, ki jih bo vsak po svoje dokazoval in jih skušal reševati. Če bomo pa imeli že pripravljen ta program, potem bomo našli skupen jezik, kar sem trdno prepričan, ko bomo te stvari obravnavali. Potem bomo tudi sredstva, ki nam bodo morebiti na razpolago, najbolj pravilno in najbolj koristno razdelili po okrajih in občinah.

Drugo, kar se mi zdi važno pri tem, je naše načrtovanje. Še vse preveč razkošno hočemo graditi in še vse preveč razkošno hočemo imeti narejeno eno ali drugo stvar. Mnenja sem, da se bo tudi tu treba lotiti načrtnega dela, ki naj bo v skladu z našimi možnostmi in z današnjim razvojem. Ne mislim reči, koliko naj stane m² zazidalne površine, ampak mislim, da bi bilo pravilno, da bi se v okviru republike le malo o teh stvareh pogovorili in dali perspektivo, če že ne bi dali republiške normative, kot na primer: toliko sme stati m² stanovanja, takšen ali drugačen objekt, šola, razred itd. To ne bi bilo le pravilno, ampak bi tudi koristilo našim projektantom. Zdaj je običajno tako, da pride investitor k projektantski organizaciji in tam sestavi program. Ker pa želi vsak projektant svoj načrt čim boljše in čim lepše napraviti, se takšen program potem razširi ter se v zvezi s tem močno povečajo tudi sredstva, ki pa jih ne zmoremo. Mislim, da bi bilo treba, da bi obstajali oziroma, da bi bili izdelani takšni normativi za določene stvari, bodisi za stanovanje, za ležišče, za šole, za razrede itd.

Obravnaval bi še naše obrtništvo. Res je, da smo obrtništvu že lani dali olajšave, vendar te še ne zadoščajo za pravičen in normalen razvoj. Mnenja sem, da morajo naša obrtna podjetja imeti na razpolago v svojih skladih več sred-

stev kot zdaj. So primeri, da je obrtno podjetje visoko rentabilno in je ustvarilo preko 10 milijonov dobička. Toda po inštrumentih za leto 1956 postane deficitno zato, ker mora vračati anuitete iz prejšnjih let. Mnenja sem, če ne moremo tega drugače rešiti, pa tako, da bi obrtna podjetja v občinske investicijske sklade nekaj manj vplačala. Tako bi jim ostalo nekaj več in bi lahko tako izvršili rekonstrukcijo obrtnih podjetij. Obrtna delavnost je pri nas za kmetijstvom tista panoga, ki je morda najbolj zaostala zaradi najbolj nujnih potreb za graditev naše industrije in njene elektrifikacije.

Prav tako se mi zdi, da bi morala biti v obrtnih podjetjih malo enostavnejša delitev dobička. Če pogledamo proces te delitve, vidimo, da končno obrtnemu podjetju, morda tudi industriji le malo ostane. Morda bi bilo enostavnejše, če bi bil določen procent, ki bi zvezne in republiške sklade ne okrnjeval, da pa bi se vsa naša podjetja znebila vseh tistih tehničnih postopkov, ki so včasih zelo zamotani in naši računovodje večkrat vedo povedati, da se nanje ne spoznajo oziroma, da se sami ne znajdejo. Skratka, gre torej za to, o čemer so diskutanti že govorili, da najdemo takšen način delitve dobička, ki bo stimulativen tako za proizvajalca, občino, okraj, republiko in za zvezo:

Ob zaključku želim sprožiti pred tem visokim domom še en problem. Gre za lesni kombinat Limbuš pri Mariboru. Ta objekt je v gradnji že od leta 1948 in je bilo do zdaj investiranih okrog 150 milijonov dinarjev. V obratu so že montirani najsodobnejši žagarski stroji za rezanje lesa z vso opremo; obrat pa še vedno ne deluje in je zato ves investirani znesek mrtev. Na posvetovanju strokovnjakov, ki je bilo preteklo jesen v Mariboru, so bili vsi mnenja, da je treba ta obrat čimprej dokončati in ga predati svojemu namenu. Za to govori več momentov. Prvič, Maribor s svojo industrijo je sam ogromen potrošnik rezanega lesa, ki ga dobiva iz raznih žag in podjetij. Drugič, lesno-industrijsko podjetje Maribor da letno za vzdrževanje svojih zastarelih obratov okrog 22 milijonov dinarjev. Če bi novi obrat pričel obratovati, bi se stroški za vzdrževalna dela znižala najmanj za polovico, če ne za več. Tretjič, vse male žage na območju mesta bi bilo mogoče ukiniti in usmeriti razrez v novi obrat. Pri tem ne mislim na žage v pohorskem predelu, ampak na žage, ki so na območju mesta in jih imajo tudi manjše industrije. Tako bi ti zastareli obrati prenehali delovati in bi se žaganje hlodovine skoncentriralo na tem obratu ter bi se tudi koristneje uporabili odpadki, ki jih potrebujejo tovarne celuloze.

Zastopnik gozdne uprave, ki je bil navzoč na tem posvetovanju, je izjavil, da bi bili ustvarjeni mnogo boljši pogoji za kontrolo lesne mase, dovoza na žago in manipulacijskega postopka, češ da gre še mnogo, mnogo hlodovine izven njihove domene. Najvažnejše pa je to, da bi se z uporabo sodobnih švedskih polnojarmentikov dvignila proizvodnost dela in s tem jasno pocenila tudi sama proizvodnja. In končno bi prenehalo negodovanje prebivalstva tega območja, ki se že precej upravičeno sprašuje, kdaj bo ta obrat spravljen v pogon. Obrat stoji namreč na polju, ki je bilo kmetom odvzeto, in bi bilo tudi za to zelo prav, da bi spravili ta obrat čimprej v pogon. Zato predlagam Izvršnemu svetu, da bi problem lesnega kombinata v Limbušu ponovno proučil, da se vsaj v prvi etapi spravi žago v pogon, če ni mogoče letos pa vsaj drugo leto. Za nadaljnjo izgradnjo tega kombinata pa je seveda treba dokončnega študija, ker ne gre samo za to žago, ampak tudi za predelavo lesa, finalnih lesnih izdelkov itd.

Izjavljam, da bom glasoval za predloženi družbeni plan.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Vinko Hafner.

Vinko Hafner: V današnji razpravi bi še enkrat spregovoril o tem tako imenovanem najbogatejšem okraju v Jugoslaviji — Kranju — in v okviru tega še posebej o kranjski občini kot največji v tem okraju. Nič ne dvomim, da so problemi vseh industrijskih centrov več ali manj podobni, vendar pa mislim v primeru kranjske občine konkretno osvetliti, do kakšnih protislovij, do kakšnih zaostritev je privedel dosedanji način formiranja proračunskih dohodkov oziroma potrošnje.

Najprej bom zaradi jasnosti navedel samo nekaj kratkih podatkov o kranjski občini. Kranjska občina ima 38 600 prebivalcev, od tega 81 % nekmečkega prebivalstva in 19 % kmečkega prebivalstva; 60 % prebivalcev je delavcev. V samem mestu Kranju prebiva 19 700 prebivalcev ali 51 % vsega prebivalstva občine. V občini je 21 industrijskih podjetij. Zaposlujejo nekaj čez 8000 delavcev. V občini se ustvarja po planu in v glavnem tudi po realizaciji iz leta 1956 13 milijard narodnega dohodka in od tega 9928 milijonov, to je približno 10 milijard družbene akumulacije. Ta se je po planu za leto 1956 delila takole: zveza 74,3 %, republika 12,8 %, okraj 4,7 %, občina 5,8 % in podjetja 2,4 %. Iz teh podatkov sledi, da je zelo nizka udeležba gospodarskih organizacij v tako visoki akumulaciji. Občutno nizka je tudi udeležba občine, ki je po podatkih stalne konference mest vseh približno tako velikih občin kot je Kranj in večjih, najnižja v Jugoslaviji. Kakšna so bila sredstva občine v letu 1956, iz katerih delamo določene konkretne zaključke za leto 1957? Občina je imela skupno 575 milijonov dohodkov, ki so se razdelili takole: proračun 238 milijonov, investicijski sklad 85 milijonov, stanovanjski sklad 244 milijonov, to je bruto sklad brez odbitka za republiko, in cestni sklad 7 milijonov 650 000. Ta sredstva so torej ne izključno, temveč v pretežni večini formirana iz dohodkov od prebivalstva, od tako imenovanih fakultativnih dohodkov. Od industrije, ki ustvarja okrog 9 milijard družbene akumulacije, participira občina za proračun 0,2 % in to na delu prometnega davka, stanovanjskem skladu, skupno pa z 1,9 %. Od skupno 33 vrst družbenih dohodkov, kolikor se jih sformira v občini, participira občina pri 18, od katerih pa nobeden ne presega 46 milijonov. Če teh 18 vrst dohodkov pogledate, vidite, da smo v to vrečo nazadnje mašili res vse, kar se je še kje dalo postrgati. Ni bistveno to, kje sredstva dobimo, pač pa je bistveno, kakšna je njihova višina in v kakšnem razmerju so do celotnih dohodkov. Predvsem se tu razumljivo kaže nenormalno razmerje pri participaciji občine na dohodkih industrije. Popolnoma se strijam s poslanci trboveljskega okraja, da je nenormalen položaj tamkajšnjih občin v razmerju do rudnikov. Na tem našem primeru bi pa videli, da je ta nenormalen položaj prav takšen v razmerju kranjske občine do njene industrije. Kajti ta udeležba občine na dohodkih iz industrije je z izjemo stanovanjskega sklada kot vidite minimalna, 0,2 %. Da je zato ob vsej prizadevnosti občina malo interesirana na stanju industrije, vsaj z materialnih vidikov vzeto, je popolnoma razumljivo. To nam kaže značilen primer pretéklega leta, ko je eno naših največjih podjetij »Tiskanina«, ki ustvarja tudi najvišjo akumulacijo, zmanjšalo zaradi velikih zalog določenega blaga svoj dohodek za nekaj 100 milijonov dinarjev. Ko so nas povprašali za mnenje, sicer so pa nas sorazmerno malo vpraševali, nekoliko več je bil vprašan okraj, ampak kolikor so nas že povprašali, smo mi pač skomizgnili z rameni, pogledali v naš izračun in videli, da mi pravzaprav pri tem skoraj

ničesar ne izgubimo. Pa smo mislili: Dobro, podjetje je v težavi, gre za razmeroma majhno udeležbo tako občine kot delovnega kolektiva na tem znižanju dohodkov, in hočeš nočeš smo mirno kapitulirali pred določenimi težavami podjetja, čeprav se je kasneje izkazalo, da morda takšno znižanje ni bilo potrebno in tudi ne v korist skupnosti, vsaj v celoti ne. Tak je položaj, da stvarno imamo dosti razvito industrijo, iz te industrije rastejo tudi mnoge stvarne ugodnosti prebivalstva, kot na primer velika zaposlitev, večji narodni dohodek, večji potrošni sklad; ampak tisto, kar neposredno interesira občino samo, to je participacija na dohodkih te industrije, je nenavadno nizka. Tu se očitno kaže popolno protislovje med stvarnimi potrebami določene občine in pa med zmogljivostjo njene proizvodnje, ki terja tudi rešitev ustreznih komunalnih in vseh drugih vprašanj. Ne morem reči, da so v tej razpravi prevladovala kakršna koli prenapeta stališča tako imenovanih pasivnih okrajev. Narobe, mislim, da sprejemamo to preusmeritev s težavami, vendar z razumevanjem. Mislim, da tu ne gre predvsem za nek socialni problem, kako bomo v takšni občini ali pa mestu rešili neke socialne probleme. Gre za preprost ekonomski račun, da nam taka neskladnost s stranskimi potrebami občine in njeno proizvodno zmogljivostjo vnaša v proizvodnjo velike težave, poleg tega pa sama po sebi zmanjšuje standard delovnega človeka, ki je seveda tudi sestavljen iz vseh mogočih komunalnih uslug. Če smo mi pripravljene dajati ljudem po njihovem delu, po njihovem prispevku za skupnost, potem se bomo morali prej ali slej sprijazniti s tem, da tako kot trpimo znatne razlike v razponih plač in morda so ponekod ti razponi celo premajhni, da bomo v bodoče trpeli tudi zelo velike razpore v proračunski potrošnji posameznih občin glede na njihovo proizvodno zmogljivost in akumulativnost; razpore, ki bodo v razviti občini lahko presegali tudi tri, štiri in večkrat povprečno potrošnjo manj razvite občine.

Pri takem stanju proračunskih sredstev v letu 1956, kot je že povedal tovariš Košmelj, smo imeli vsega skupaj v celem okraju 19 milijonov proračunskih investicij, v občini Kranj pa dobesedno nič. Z globalom, ki nam je bil od kraja določen, smo pokrili in to še s precejšnjo težavo normalne proračunske izdatke. Da je bila ta naša težava zares velika, bi vam povedal to, da smo se na koncu leta znašli v položaju, da že nismo mogli iz proračunskih sredstev izplačati niti 50 % novoletnih nagrad uslužbencem in da smo si te tri milijone izposodili z nekim zagotovitvom, da jih bo že nekdo pokrili, kakor bo pa bo. Da bi bil ta proračunski položaj še bolj razumljiv, bi vam povedal, da smo v proračunu, ki je znašal 238 milijonov, predvideli okrog 40 milijonov fiktivnih, namišljenih dohodkov. Ti dohodki so se do konca leta zmanjšali na približno 20 milijonov in smo tako končali leto 1956 z dejanskimi 20 milijoni nepokritih dohodkov, kljub temu, da smo izterjali vse dohodke od prebivalstva in da smo predpisali občinsko doklado s povprečnimi 14,3 % za celo občino. Mislim, da je to precej razumljiv dokaz kako velika je bila naša proračunska stiska v letu 1956.

No, vkljub temu pa smo vložili 59 milijonov dinarjev v proračunske investicije. Kako smo to dosegli? Vzeli smo iz presežkov okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, iz posojil 10 % dela stanovanjskega sklada in iz investicijskega sklada, toda to iz investicijskega sklada za obrt, trgovino in kmetijstvo. Kaj smo s tem dosegli? S tem smo dosegli, da so bile zgrajene štiri nujno potrebne šolske učilnice v Stražišču, ker bi v nasprotnem primeru morali uvesti četrto izmeno, adaptirali smo dve učilnici v Predosljah in smo spravili pod streho tudi del zdravstvenega doma kot najnujnejšo investicijo.

To smo morali narediti, čeprav imamo danes nekaj očitkov, zakaj smo to delali, ko se je pa vendar pokazalo, da smo s tem še naprej vodili politiko, da smo sredstva iz obrti, kmetijstva in trgovine porabili v druge namene. Tako smo tudi letos prikrajšali te panoge za neobhodne investicije. Nekaj tovarišev je bilo mnenja, naj pustimo, da počti, to se pravi, da bo nuja tako daleč pritirala, da nikamor več ne bo šlo. V četrto izmeno v šoli ne moreš, vsak drug dan ne moreš opravljati normalnega pouka, tedaj pa bo počilo toliko, da se bo slišalo v Ljubljano. Mi, tovariši, nismo mogli sprejeti take rešitve. Volilcev prav nič ne briga to, kako se mi dajemo za denar. Oni terjajo nekatere neobhodne rešitve, ki jih občina mora urediti in za kar pada odgovornost predvsem na nas, neglede na to, kje smo sredstva dobivali, in seveda tudi na celotno skupnost. Mi smo morali to reševati na tak način, čeprav nam je že nekaj let popolnoma jasno, da take politike v obrti več ne smemo voditi. Ta politika je privedla v kranjskem okraju do tega, da je v preteklem letu bilo odjavljenih 80 obrtnih obratov in na novo ustanovljenih 40. To samo povečuje kritičnost tega položaja in popolnoma razumljivo je, da mi v bodoče res ne moremo s tem nadaljevati.

Zoper podobno razdelitev sredstev med občino in okrajem v letu 1955, kot je bila opravljena v letu 1956, smo se pritožili na republiški Izvršni svet, ker smo terjali spremembo okrajnega družbenega plana v smeri povečanja občinskih dohodkov in zmanjšanja nekaterih investicij za industrijo. Te pritožbe nismo vložili zaradi kakršnih koli partikularističnih interesov. Izračuni so pokazali, da smo imeli prav, čeprav ne mislim sedaj tu razpravljati o podrobnostih te pritožbe. Dejstvo je, da je Izvršni svet oziroma njegov gospodarski odbor takrat rešil spor s salomonsko odločbo, s katero nam je dal v nekaterih formalnostih prav, okraju pa je pustil denar. (Smeh v dvorani.) V letu 1956 se zoper delitev nismo več pritožili. (Smeh v dvorani.)

In kakšen je proračunski položaj za leto 1957? Vsekakor nismo bili optimisti, da je globale občinskih in okrajnih proračunov mogoče naekrat radikalno povečati. Za sebe imam vtis, da je to, kar je Izvršni svet v globalu napravil, v smeri povečanja okrajnih proračunov v tem položaju, v kakršnem je danes cela Jugoslavija, največ kar je lahko napravil. Kar se pa tiče kriterijev pri razdeljevanju teh sredstev, moram pa reči, da poleg neke splošne usmeritve za povečanje sredstev okrajev tu ni bilo nekih solidnih, objektivnih kriterijev. Izhodišče je bilo preteklo stanje in iz tega smo tudi letos startali. Pozdravljam prizadevanja Izvršnega sveta, vendar pa se ne strinjam s tem, da ne bi bilo mogoče med letom iskati solidnejših kriterijev in opraviti v ta namen več razprav, kot jih je bilo opravljenih. Morda bi šlo za malenkostne razlike, ne velike, ampak te razlike bi v korist kranjskega okraja brez dvoma nastale. Mislim, da ga nihče ni prikrajšal z določenim namenom, ampak da so mu prištevanja in odštevanja, množenja in deljenja dala na koncu nenormalen rezultat.

Ne mislim tu razpravljati o obrazložitvi tovariša Maležiča, moram pa reči, da imajo vsi podatki sila relativen pomen. Če jih osvetljuje s svojega vidika, jih nategnem v eni smeri, če pa iste stvarne, resnične podatke osvetljuje z drugega vidika, pa stvar nekoliko drugače izpade. Šele primerjava zelo številnih podatkov da določeno objektivno resnico, za katero pa mislim, da doslej v vsej tej razpravi še ni bila postavljena. Glede objektivnih kriterijev, bi poudaril, da je tovariš Breclj pri lanskoletni proračunski razpravi oziroma pri razpravi o družbenem planu v glavnem povedal, — morda nekoliko

manj — toda isto, kar je povedal tovariš podpredsednik Avbelj v svojem predvčerajšnjim ekspoziju o vprašanju objektiviziranja delitve proračunskih sredstev. Lahko bi vam prečital nekaj izvlečkov iz njegovega ekspozija, pa bi videli, da je imel Izvršni svet vendarle osem do deset mesecev časa, to objektivnost nekoliko povečati, čeprav razumem, da ob sorazmerni revščini, ki jo vsi delimo, znatnih globalnih sprememb ni mogoče napraviti. Vsak izmed nas, ko je dobil predlog družbenega plana, je hitro preračunal položaj okraja in občine, kakršen bo na podlagi tega družbenega plana. Pri nas je položaj takšen, da bo, če bomo dohodke trdo vzeli v roke, in to jih moramo, po vsej verjetnosti okraj v stanju razdeliti občinam okrog 190 milijonov dinarjev. To nekaj pomeni. Če pa to razdelite na 11 občin in če pri tem računate, da bi kranjska občina bila udeležena z eno tretjino na teh dohodkih, potem pridemo na številko 63 milijonov dinarjev. Tudi 63 milijonov dinarjev je še precej. Ampak zdaj pa številke: 20 milijonov imamo proračunskega dolga na račun fiktivnih dohodkov iz preteklega leta, za katere nam doslej še ni nihče povedal, kako jih bomo pokrili. Po vsej normalni logiki jih bomo pokrili iz letošnjega proračuna ali pa z odplačili v kasnejših letih, to je končno nebitveno. Dalje imamo 9 milijonov dinarjev letos zapadlih anuitet, ki jih je treba plačati, če resno jemljemo svoje zadolžitve v stanovanjskem in investicijskem skladu občine in drugih skladih. Imamo za razlaščene parcele in stavbe privatnega sektorja 11 milijonov zapadlih obveznosti. Poleg tega računamo po teh prvih izračunih, da bi za okrog 10 milijonov morali letos povečati proračun v nekaterih lansko leto zelo stisnjenih postavkah glede socialnega skrbstva, štipendij, zdravstva in šolstva. No, če to zdaj sumiramo, je to 50 milijonov dinarjev in ostane 13 milijonov dinarjev. Če te izdatke, ki jih moramo letos pokriti, resno jemljem, potem je to tudi resni podatek in kot vidite se razmeroma velika številka 63 milijonov, ki bi pripadla po letošnji delitvi, zreducira na sila majhen znesek. Računamo pa, da bi samo za dograditev oziroma za tretjo fazo šole v Stražišču rabili 50 milijonov dinarjev, za šolo v Trsteniku 17 milijonov dinarjev, za vrtec, ki je na pol dograjen, 6 milijonov dinarjev in za dvoje nujnih transformatorjev približno 10 milijonov dinarjev. To je okrog 100 milijonov dinarjev neobhodnih investicij in tako bomo letos ponovno pred izbiro, ali zapostaviti te investicije, za katere mislimo, da jih več ne moremo zapostaviti, ali pa si ponovno izposoditi iz skladov. Vendar pa moram reči, da je tudi ta možnost omejena, ker moremo najeti posojila samo še v višini 45 milijonov dinarjev. Posojila so po predpisih omejena na 5 % letnih anuitet v razmerju do proračuna, mi pa smo 3 % te možnosti že izkoristili, ostaja nam še 2 % ali približno 45 milijonov dinarjev. Eventualno bi letos zmogli še posojilo v višini 45 milijonov dinarjev, če bi se odločili za to, da ponovno zapostavimo investicije v obrti, trgovini in drugod in rešujemo te proračunske investicije. Drugo leto se pa ne moremo zadolžiti niti za dinar več, ker nas omejujejo predpisi in mislim, da so predpisi v tem pogledu tudi logični.

Zdaj pa v zvezi s tem še nekaj podatkov o samem mestu Kranju in absurdih, ki izhajajo iz tega položaja. Leta 1921 je imel Kranj 5600 prebivalcev na območju, ki ga danes predstavlja mesto in malenkost zaposlenih. Leta 1941 je imel 14 000 prebivalcev in 8400 zaposlenih, leta 1956 je imel Kranj 19 700 prebivalcev in 13 900 zaposlenih. Od 1941. leta naprej se je povečalo prebivalstvo mesta za povprečno 380 ljudi na leto, v zadnjih dveh letih pa za 450 do 500 prebivalcev. Približno 60 % tega povečanja odpade na

naravni prirast, 40 % pa na priselitve, ki so pa objektivno omejevale z izgradnjo stanovanjskega fonda. Kako so se zaradi takega porasta prebivalstva zaostrovali osnovni komunalni problemi? Stanovanjski problem, samo na kratko: 5600 prebivalcev, kolikor je naraslo prebivalstvo od leta 1941, bi potrebovalo za ohranitev povprečja 13 m² stanovanjskega prostora, kolikor ga je bilo pred vojno, 1200 novih stanovanj, s skupno površino 72 800 m². Zgradili smo le 643 stanovanj in s tem znižali povprečje stanovanjske površine na 11,9, pri čemer vključujem tudi barake in provizorije. Pri stanovanjski upravi pa imamo 1600 nerešenih prošenj.

Drugi problem: šolski prostori. Skupen prirast šolskih otrok od 1941. leta naprej je znašal 2200 otrok in je, danes v mestu 6033 šoloobveznih otrok, v občini kot celoti pa 8385 otrok. V zadnjih letih je naraščalo vsako leto število šoloobveznih otrok za 210. Tolikšen prirast otrok bi terjal za dvojni pouk v učilnicah s 40 učenci 27 novih učilnic, kar je maksimalna obremenitev — dve izmeni po 40 učencev. Torej bi morali zgraditi 27 novih učilnic, zgradili pa smo jih dejansko 15, za kar smo investirali 128 milijonov v zadnjih štirih letih. Od teh 15 pa so samo štiri definitivne, 11 pa je provizornih, šest celo v starem župnišču v Stražišču, kjer biva že nekaj let III. nižja gimnazija, v kateri pride 3,1 m³ prostora na enega dijaka. Ena učilnica je v baraki gradbenega podjetja »Projekt« in ena v nekih prostorih množičnih organizacij na Planini. Danes v vseh stranskih šolah delamo v dveh do treh izmenah. V Stražišču smo za silo rešili problem z dograditvijo štirih novih učilnic. V Kranju pa smo glede šol zašli v še težavnejši položaj in delamo v treh izmenah. V gimnaziji pa, v kolikor je tam sploh mogoče uvesti tretjo izmeno, je navadno še četrta izmena, to so večerni tečaji in drugo. Tako so dejansko učilnice nevrjetno zasedene proti vsem zdravstvenim in pedagoškim predpisom. Obe naši največji šoli v Kranju in Stražišču imata učilnice na treh različnih krajih. Kako to onemogoča enotno vodstvo šolske uprave, je lahko razumljivo.

Vodovod: naš vodovod je bil zgrajen pred 80 leti. Je močno dotrajan in bi bilo potrebnih 250 milijonov za njegovo rekonstrukcijo. Poleg tega bi, tovariši, za tako imenovane vodopasivne okraje ali kraje povedal, da imamo v samem mestu Kranju cela delavska naselja, kot so del Stražišča, Struževo, Orehek, Drulovka brez vodovoda in da tu ljudje pijejo močno nezdravo talno vodo, večinoma pa kapnico, in to v Kranju, ki ni nanovo zrasel, ampak so se vsi ti problemi zaostrovali že pred vojno. Kapitalisti so tovarne gradili, ne da bi se zmenili za rešitev vseh ostalih problemov. Mi smo sicer za te stvari nekaj naredili, ampak daleč v nesorazmerju z dejanskim porastom prebivalstva in potrebami.

Samo še en podatek, ki ga mi redno zapostavljamo. To je vprašanje obnove elektrifikacijskega omrežja v mestih. Elaborat elektroenergetske skupnosti, ki ste ga najbrže dobili kot poslanci, je samo grobo pokazal, kakšen je položaj v največjih mestih Slovenije. Pri nas je položaj konkretno tak, da bi nujno potrebovali v bodočih letih 180 milijonov dinarjev za rekonstrukcijo, za obnovo tega omrežja, za nekaj novih transformatorjev, če nočemo, da nastane velika izguba v električni energiji in veliko nezadovoljstvo med prebivalci. Zato tovariši, ne mislim, da je v Jugoslaviji kdor koli sposoben naenkrat potisniti kranjski občini v roke ta denar, ki sem ga tu v debelih številkah naštel. Mnenja sem pa, da te številke terjajo zelo odgovornega reševanja tako s strani nas, ki smo neposredno prizadeti, kot vas vseh, ki soodločate o razdelitvi sredstev.

Zdaj pa tovariši, kakšen je položaj občine v okraju. Ta je pa približno tak, kot je položaj kranjskega okraja v republiki. (Smeh v dvorani.) Konkretno. S povprečno proračunsko potrošnjo 6158 dinarjev na prebivalca smo za malenkost nad okrajnim povprečjem 5929 dinarjev. V skupnih proračunskih sredstvih občin smo udeleženi z 31 %, v številu prebivalcev okraja s 30 %, v narodnem dohodku s 43 %, v presežku dela s 45 % in v skladu za plače s 34 %. Letos je glede na predvideno težko proračunsko situacijo skušalo vodstvo okrajnega ljudskega odbora najti neko novo metodo za pravičnejši izračun sredstev občin na ta način, da je izračunan vsak posamezni proračunski element. Nato smo na skupnem sestanku natezavali tiste elemente sem in tja in izračunavali okrajna povprečja in rezultate za občine. Kakšen rezultat je dalo to za kranjsko občino? Tak, da bi se nam proračunska potrošnja v večini proračunskih področij zmanjšala kljub stiski v preteklem letu, povečala bi se nam pa znatneje zaradi posebnega predloga pri komunalnih zadevah. Ko smo vse to sešteli, smo prišli na malenkostno povečanje, kar nam je popolnoma očitno dokazalo, da tak način izračunavanja ne more dati pozitivnih rezultatov v razvijanju tendence, ki jo letošnji družbeni plan kaže in ki jo bomo v bodoče še bolj razvijali. Ni mogoče z dinarji preprosto obračunati, kako se koncentrirajo specialne naloge nekega centra in njegove večje potrebe. Ni vseeno ali na neki cesti frekventira na dan 5000 ljudi, ki odhajajo in prihajajo na delo, ali 500 ljudi; ali je gostota prebivalstva na nekem področju recimo 100 ali 150 ljudi na km², ali pa je 1000 ali pa 1500. Tu so nekatere bistvene razlike, za katere danes vsaj jaz ne poznam solidnih znanstvenih načinov, ki bi pokazali te odnose. Ti odnosi se lahko določijo, kako bi rekel, samo po občutku, po razumevanju nekih ekonomskih razmerij med proizvodnjo in dohodkom, ki se na določenem področju formira in potrebami prebivalstva.

Kaj pričakujemo od leta 1957? Pričakujemo to, da bo ta skupščinska razprava o družbenem planu v tem domu prispevala tudi k temu, da bomo v merilu okraja morda le našli načine, ki bodo eventualno bolj ustrezali tej delitvi in temeljili morda na bolj objektivnih merilih. Upamo, da se bo to uresničilo in da bomo vsaj v domači hiši naredili nekaj tega, kar želimo, da bi naredili v naši skupni hiši. Študirali smo, vsaj jaz osebno sem študiral metodo, da bi poskusili deliti proračunska sredstva v okraju tako, da bi 50 % predvidenega globala podelili po številu prebivalstva, ostalih 50 % pa po udeležbi posameznih občin v narodnem dohodku okraja. Ta način je po svoje subjektiven, ampak za enega se je treba odločiti. Dve skrajnosti ostaneta vedno napeti — najvišji in najnižji bistveno profitirata ali izgubita. Ampak koncem koncev se je laže priboriti do nekega splošnega kriterija, pa naj bo še tako problematičen, kot pa se priboriti do cele množice detajlnih kriterijev, ki naj zagotovijo pravičnost. Katere koli izračune jemljemo, občina Kranj ne morebi biti na slabšem kot je. Ugovarjamo avtoriteti oziroma solidnosti izračuna narodnega dohodka in res je v njem cela množica problematičnih stvari. Toda če prehajamo v letu 1957 na odrejanje dohodkov gospodarskim organizacijam v skladu s celotnim njihovim dohodkom kot nekakim sintetičnim pokazateljem produktivnosti dela, zakaj potem ne bi tega tudi iskali v okraju, republiki, občini ali kjer koli že. V nekem primeru lahko pridemo na boljše. Ne smemo pa izhajati iz tega, da bo nekdo izmed vas vzel neko konkretno občino, ki se zanjo posebej zanima, pa bo na osnovi njenih izračunov določil vse ostale odnose. Na ta način se ne pride nikamor. Nekje bo treba kakšno grenko požreti, če hočemo priti do boljših rešitev.

Končno samo še o vprašanju vpliva nove razdelitve dohodka gospodarskih organizacij na položaj občine. O tem je razpravljal tovariš Dermastia, načelno pa tovariš Bole. Izračun za našo občino je pokazal to, da bi se nam zvečal proračun za približno 60 milijonov in znižal investicijski sklad za približno 40 milijonov. Če ostane global proračuna isti, in jaz mislim, da teh pororcev ni mogoče rušiti, bi nam ti proračuni neznansko porasli, in bi za čisto občinska sredstva nastala določena izguba. Sicer bomo pridobili v večjih sredstvih, ki bodo ostala podjetjem samim, in pa v splošnih pridobitvah takega stimulativnega sistema. Okrepila se bodo sredstva okrajnih investicijskih skladov. Predlagal bi Izvršnemu svetu, da spremlja to razpravo tudi s tega vidika, da v kolikor bi res prišlo do občutnega zmanjšanja občinskih investicijskih skladov, ki so namenjeni za razvoj obrti, trgovine in drugih področij, da v tem primeru predlaga predpis, na podlagi katerega bi lahko občinski investicijski sklad participiral na okrajnem skladu. Tako bi se našlo neko ravnovesje v skladu s funkcijami, ki jih na področju investicij opravljata okraj in občina. V nobenem primeru pa mi ne moremo videti napredka tega sistema samo v delitvi dohodka znotraj gospodarske organizacije, temveč moramo videti ta napredek tudi pri formiranju sredstev občine. Nas pa seveda interesira predvsem delitev dohodka v industriji, ki pa zaenkrat občinskih skladov, vsaj po sedanjem predlogu, v ničemer direktno ne tangira. Ko bo pa tudi to urejeno, bo verjetno brez ne vem kakšnih teorij najden način pravičnejše delitve dohodka za občine. Mi imamo, tovariši, nekaj rezerv, tudi za letošnje leto. Te rezerve so v znižanih upravnih stroških, vsaj skromne, večje pa v boljši uporabi skladov, zlasti stanovanjskega sklada, in v večji skrbi za dohodke obrti in trgovine.

S tem bi tovariši svojo razpravo zaključil z željo, da bi delo na objektiviziranju delitve dohodkov bilo pospešeno, da nas leto 1958 spet ne bo prehitelo.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič.

Inž. Vilma Pirkovič: Nekoliko bi razpravljala o problemih kmetijstva. Vemo, da je kmetijstvo tista panoga našega gospodarstva, ki zaostaja za splošnim razvojem. Vemo, da pri proizvodnji tržnih presežkov, ki jih rabimo za prehrano našega prebivalstva, družbeni sektor kmetijstva samo v manjši meri sodeluje in je individualni proizvajalec še vedno precej močan faktor pri produkciji tržnih presežkov. Strinjam se s tem, kar je govoril predsednik Izvršnega sveta tovariš Kraigher, ki je povedal med drugim tudi to, da naj kmet enakopravno sodeluje pri bremenih z industrijskim delavcem. Tudi jaz nisem za to, da bi bili kmetje privilegirani, tudi oni morajo nositi težo skupnih naporov za izgradnjo našega gospodarstva. Toda pri vsem tem mislim, da moramo vendar upoštevati sledeče. Slovenski in še bolj jugoslovanski kmet sta samo delno tržna producenta Oba sta bila vsaj v preteklosti predvsem producenta za kritje lastnih, domačih potreb. Če naši ekonomski instrumenti, s katerimi naša skupnost ureja odnos mesto — vas, dalje, če neurejene tržne oziroma odkupne razmere ne stimulirajo v zadostni meri večjo proizvodnjo tržnih presežkov, potem se ta individualni kmetijski proizvajalec, ki pa le precej producira oziroma bi moral producirati za trg, enostavno potegne nazaj. Omeji se v svoji proizvodnji ter producira v prvi vrsti zato, da prehrani svojo družino, da proda toliko, da plača tiste dajatve, ki jih ima do skupnosti in

kolikor potrebuje za obutev, obleko itd. Nima interesa ali vsaj nima dovolj velikega interesa, da bi produciral več, ker mu pač ekonomski inštrumenti ne dajejo te stimulacije. Jasno, to pa ni tisto, kar mi hočemo doseči. Mi nimamo interesa, da se blagovna proizvodnja ne bi povečala in tudi nimamo interesa, da se povečuje samo na račun boljšega prehranjevalnega standarda kmetov samih, ker s tem naš potrošnik nima od tega nič. Zato mislim, da morajo biti vsi naši inštrumenti in vsa naša dejavnost usmerjeni v to, da ga stimulirajo k večji proizvodnji prehrambenih artiklov za naše tržišče.

Po mojem mnenju vplivata predvsem dve stvari na sorazmerno počasno dviganje kmetijske proizvodnje. O tem se je že govorilo v naši diskusiji in kritiziralo, da se zelo počasi ali pa skoro nič ne dviga kmetijska proizvodnja. To sta po mojem mnenju dve stvari. Prva stvar so nestalni ekonomski inštrumenti. Samo če pogledamo vprašanje regresov, o čemer se je že tudi govorilo. Ti regresi so enkrat večji, drugič manjši, enkrat se ukinjajo, drugič se spet dajejo itd. Skratka, tukaj ni neke stalnosti, nekih stalnih odnosov in postavk. To je prva stvar. Spregovorila bi še o vprašanju dajatev, ki jih mora kmet dajati skupnosti. Strinjam se, kot sem rekla že na začetku, da naj bodo te dajatve enakomerne, torej enake kot jih ima industrijski delavec. Kmet ne sme biti tukaj privilegiran. Toda, če so pa te dajatve zelo velike, tako da kmeta s tem destimuliramo v proizvodnji, potem sicer dobimo fiskalno nekaj sredstev več v blagajno, na drugi strani pa nimamo povečanega rezultata v proizvodnji. To se odraža v zmanjšani ali pa v ne dovolj povečani blagovni proizvodnji kmetijskih pridelkov. Prav pri dajatvah bi se dotaknila še raznih predpisov, ki nekako izenačujejo kmete oziroma ne delajo dovolj velike razlike med kmeti v ravninskih predelih oziroma v okolici večjih potrošniških centrov, ki so gotovo bolj privilegirani v primerjavi s kmeti v hribovitih predelih, oddaljenih od tržišča in prometnih zvez.

Potem še vprašanje cen, ki stalno nihajo. Včasih imamo svobodne cene, potem jih spet omejimo, enkrat gremo na ponudbo in povpraševanje, drugič spet spreminjamo te stvari. Vzemimo konkretno vprašanje cene živine. Če so ugodni tržni pogoji, da se lahko živina izvozi v sosednje države, potem naenkrat velik skok cen živine. Cena mesu se dvigne na notranjem trgu, kar slabo vpliva na same naše notranje potrošne fonde. Zdaj trenutno pa je spet cena živine tako nesorazmerno nizka, da je pri slabi goveji živini za en kilogram žive teže že skoro enaka kilogramu koruze. Vemo pa, da je treba nekaj kilogramov koruze, da se priredi oziroma nastane en kilogram mesa. Cena krompirju je bila lansko leto nekako srednja. Potem pa je prišel naenkrat izvoz, cena se je precej dvignila. Tisti kmet, ki je špekuliral in ki je čakal, je imel dobiček, ker je lahko precej dražje prodal krompir. Skratka, v teh stvareh tudi nimamo nekih določenih proporcev, nekih določenih izračunov, kaj je ekonomsko in kaj ni ekonomsko, kaj se naši skupnosti kot celoti izplača in kaj se ne izplača.

Drug moment, ki vpliva po mojem mnenju na to, da kmetijska proizvodnja še ni bolj razvita, pa je vprašanje neurejenega tržišča, to, o čemer je poslanec Tavčar že pred menoj govoril. Strinjam se z njim, da vprašanje odkupov pri nas ni urejeno oziroma da tako naše odkupne kapacitete kakor tudi predelovalne niso vsklajene s presežki, ki jih imamo. Ti presežki sicer niso stalni, ampak jih imamo le od časa do časa v nekaterih kmetijskih artiklih. Vprašanje mleka, vprašanje zgodnjega sadja ali drugega sadja, vprašanje živine itd. torej več artiklov, kjer imamo včasih presežke, pa jih kmet nima enostavno komu pro-

dati. Pri takem stanju ga ne moremo stimulirati, da bi več proizvajal oziroma mu ne moremo reči naj več proizvaja, če še tisto, kar je proizvedel, nima kam prodati. Tu nastane še vprašanje klasifikacije boljšega blaga, slabšega blaga, uvajanje določenih standardov itd. Po mojem mišljenju bi bilo potrebno za dvig kmetijske proizvodnje sledeče: Našemu kmetu ali vsaj slovenskemu kmetu ne manjka tehničnega znanja glede boljše proizvodnje. Mislim, da je naš kmet v teh stvareh že precej naprej, da on zna uporabljati razne sodobne agrotehnične ukrepe itd. So pa razni inštrumenti, kot sem prej omenila, neurejeno tržišče itd. in v takih situacijah kmet ni zainteresiran oziroma nima neke stalnosti in jasnosti, kam naj usmeri svojo proizvodnjo, da bo potem lahko res tudi te pridelke prodal. Zaradi tega mislim, da bi bilo potrebno v bodoče, če hočemo rešiti kmetijsko problematiko, dobro prediskutirati in vsestransko osvetliti razne elemente, predvsem ekonomske, ne toliko tehnične, ki vplivajo na proizvodnjo. Ko bi to prediskutirali, bi res skušali uvesti neko stalnost v ukrepih, kolikor se pač da. Proizvajalec mora le za daljšo dobo vedeti naprej, ker se kmetijska proizvodnja ne obrača tako hitro kakor v industriji — to traja včasih leto včasih dve leti — kam naj usmeri svojo proizvodnjo in kaj se mu izplača pridelovati.

No, tu nastane vprašanje kratkoročnega kreditiranja. Recimo, dogovorimo se pod takimi in takimi pogoji bomo dajali ali pa ne bomo dajali kredite. Treba se je torej dogovoriti in potem bi moral tako dogovor držati daljšo dobo, vsaj nekaj let, pri vseh organih, od najvišjih do najnižjih. Dalje, vprašanje stalnih cen umetnih gnojil, semen in raznih orodij ter manjših strojev, ki jih privatni proizvajalec še vedno rabi pri svojem gospodarstvu. Vprašanje cen, ustaljenih ekonomskih cen glede na cene pridelkov, stalnih cen večjih strojev, ki jih imajo zadruga in s tem v zvezi tudi stalnih cen strojnih uslug, ki jih opravljajo zadruga privatnim proizvajalcem. Prav tako ni rešeno vprašanje dajatev. Prvo mu predpišemo dohodnino, nato še dohodnino toliko povečamo, potem spet menjamo izračune po katastru, vsem tem dajatvam dodamo še take in take takse, ki jih na pritisk ukinemo. Skratka tu ni neke stalnosti. Pravilno bi bilo, da bi se dogovorili, toliko in toliko potrebujemo, toliko in toliko v celotnem izračunu našega gospodarstva mora dati kmetijski proizvajalec oziroma kmetijska proizvodnja od individualnih kmetov. To bi moralo le nekaj časa tudi ostati in držati. Po mojem mnenju bi bilo treba napraviti tudi večjo diferenciacijo med hribovitimi kraji in pa med tistimi kraji, ki imajo veliko ugodnejšo, privilegirano lego glede proizvodnje in glede prodaje. To se pravi, upoštevati v večji meri kot doslej diferencialno rento.

Vprašanje odkupnih cen kmetijskih pridelkov, to, o čemer je tovariš Tavčar že govoril, bo treba po mojem tudi dobro prediskutirati in premisliti. Mi ne gremo na administrativno določanje cen v celotnem našem gospodarstvu, gremo na svobodno formiranje cen, torej stremimo za tem, da čimbolj sprostimo svobodno formiranje cen. Na drugi strani pa mislim, da bi pa to prav pri kmetijskih artiklih le ne smeli popolnoma prepustiti stihiji, naključju in raznim ugodnim ali pa neugodnim zunanjetrgovinskim sporazumom, ampak bi morali tukaj imeti neko stalnost, določene odnose med cenami in da bi moral vsak vedeti, katera je tista najnižja cena, polna lastna cena, po kateri se proizvajalcu pod sorazmerno ugodnimi pogoji še izplača stvar proizvajati in potem tudi prodati. Naša skupnost bi lahko potem nanj tudi pritiskala, da bo več proizvajal.

Naslednje vprašanje, o katerem so nekateri predgovorniki tudi že govorili, je vprašanje investiranja, vprašanje obnove vinogradov. Dolgoročno investiranje z velikim sredstvi v privatne parcele je silno problematično in zaenkrat še odprto vprašanje. Priznam, da bo treba vsaj diskusijo o tem problemu načeti in videti, kako bi se ta problem, ki obstaja, lahko rešil. Tako bi potem imeli v tem pogledu jasnejšo smer in malo večjo stalnost, kot je pa danes pri nas. Nadaljnja stvar, o kateri mislim spregovoriti, je vprašanje investicij za povečanje in izboljšanje odkupa. Mi moramo naše odkupne kapacitete prilagoditi proizvodnji, tako da bomo v stanju odkupiti vse presežke in te odkupljene presežke tudi res posredovati potrošniku bodisi v naravnem stanju, bodisi v predelanem stanju ali pa jih vskladiščiti. Skratka, mi moramo zgraditi skladišča, nabaviti transportna sredstva, zgraditi predelovalne obrate, da bomo potem v stanju že sedanje presežke, ki jih včasih ne moremo zajeti in pa jasno tudi bodoče, povečane presežke zajeti in jih čim bolje, čim hitreje in čim ceneje nuditi potrošniku. Kot zadnje pa mislim, da je nujno potrebno, dati večje investicije državnim posestvom in obratom družbenega sektorja. V diskusiji je bilo že povedano, da so ti obrati še vedno v precejšnji meri nezgrajeni, da jim manjka še veliko raznih pogojev za smotrno in boljše poslovanje. Dalje bo treba v Sloveniji veliko investirati v skupne pašnike. V zvezni skupščini je bilo govora, kako je menda v Slavoniji ali Vojvodini ostalo ogromno površin neobdelanih. Pri nas v Sloveniji tega v njihovih površinah morda nimamo direktno, imamo pa naše pašnike in to ravno skupne pašnike, bodisi gmajne, bodisi planinske pašnike, ki so pa silno, silno slabo izkoriščeni oziroma dobesedno zanemarjeni in nam propadajo ter ne izvlečemo iz njih to, kar bi morali. In tukaj bi bila ena smer oziroma ena pot, da bi naša skupnost v take stvari nekaj investirala, da bi potem v kratkem času dobila več tiste zemlje, ki je danes neobdelana oziroma slabo obdelana, slabo izkoriščena.

Mislila sem samo to povedati. Nikakor ne mislim in nisem pobornik tega, da bi se nasproti privatnemu kmetu uganjalo ne vem kakšno socialo. Mislila sem na interese naše skupnosti, na prehrambeno situacijo, ki jo imamo in s tem tudi na pasivo v naši zunanje trgovinski bilanci, ker moramo dati tretjino naših deviznih sredstev za uvoz hrane. Glede na te težke probleme pa mislim, da je potrebno to našo ekonomsko politiko v odnosu na vas, tako usmeriti, da upoštevamo še vedno tega individualnega proizvajalca, ki v znatni meri daje presežke na trg, in sicer za enkrat več kot pa državni sektor. Imeti moramo do tega privatnega proizvajalca tak odnos, da ga z vsemi temi dajatvami, s cenami, regresi, itd., ne krepimo kot privatnika, da ga pa le v toliki meri stimuliramo, da bo imel ekonomski interes, da bo več proizvajal za trg. Jasno je, da kmet kot proizvajalec računa in če se mu nekaj izplača, potem tisto forsira, če se mu ne izplača, potem tistega ne forsira. Mi vsi pa z nobenimi ukrepi in z nobenimi pritiski, niti administrativnimi niti političnimi ne bi uspeli tega privatnega proizvajalca, ki je še zelo konservativen, prisiliti na nek način, da bo iz zavednosti več proizvajal. Če bo imel ekonomski račun, bo proizvajal, če ga pa ne bo imel, pa ne bo. Ker je naša prehrambena situacija v Jugoslaviji težka in je tudi ekonomski položaj zaradi sredstev, ki jih dajemo za uvoz hrane, odvisen predvsem od tega, zaradi tega mislim, da se nam izplača, da v tej smeri o vseh stvareh nekoliko več spregovorimo na tem mestu. Mislim, da bi to bilo dobro, ker so ta vprašanja še zelo odprta in pravzaprav samo malo prediskutirana, delno zdaj v zvezni skupščini, delno v

raznih zbornicah, vendar še danes pravzaprav ni popolnoma jasnega in enotnega stališča, kaj moramo narediti v našem kmetijstvu. Ugotoviti moramo razloge, zakaj smo šli v kmetijski proizvodnji tako počasi naprej in kaj moramo narediti v bodoče. Potrebno bi bilo vse te stvari kompleksno obravnavati in to po mojem mnenju še pred razpravo v zvezni skupščini, ki se pripravlja o teh vprašanih. Morda bi bilo dobro, da to obravnavajo naši gospodarski odbori in tudi naša skupšina. Morda bi naša diskusija v tej smeri lahko tudi pomagala z različnimi predlogi pri dokončnem formuliranju oziroma sprejemanju sklepov v zvezni ljudski skupščini.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Mirko Bračič.

Mirko Bračič: Tovarišice in tovariši! Po posvetovanju pri tovarišu Titu smo začeli z resno preusmeritvijo naše investicijske politike, kar je imelo lani konkreten odraz v formiranju stanovanjskega sklada in kot posledica tega je bila porast stanovanjske izgradnje. V letošnjem letu dajemo dvigu življenjskega standarda naših delovnih ljudi še večji poudarek, tako da se fronta v tem pogledu razširja. Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da letošnji družbeni plan, kot je predložen, kljub splošnim znanim težavam, o katerih je bilo te dni tu mnogo govora, med drugim tudi govori o perečih problemih našega šolstva. Kakšne so razmere v našem šolstvu, nam je vsem znano. Saj ni okraja, ki bi v tem pogledu ne imel velikih težav in velikih potreb. Pomanjkanje učnih prostorov je povsod veliko tako v mestih kot na vasi, zato uvajamo drugo in tretjo in celo že četrto izmeno. Ne samo v mestih, temveč tudi na vaseh moramo uvajati tretjo izmeno. Na vaseh pa je seveda uvajanje tretje izmene praktično skoraj nemogoče, predvsem v krajih, kjer imajo posamezni učenci do šole eno uro in več hoda. Namesto izmen smo vsaj pri nas reševali pomanjkanje učnih prostorov tako, da smo iskali pomožnih učilnic v gasilskih domovih in drugih stavbah, da smo v osmih primerih odvzeli upraviteljem stanovanje v šoli in v te zasilne prostore vselili učilnice. S tem smo seveda še povečali stanovanjsko stisko prosvetnega kadra, ki je tako v vseh krajih naše domovine sorazmerno pereča.

V X. poglavju je dano priporočilo, naj bi investitorji, predvsem okrajni in občinski ljudski odbori, usmerili del svojih investicij v letošnjem letu prav v reševanje enega najbolj perečih komunalnih vprašanj, pomanjkanja učnih prostorov. Pozdravljam tako sugestijo in pozdravljam s tem v zvezi tudi sklep Izvršnega sveta, na podlagi katerega nameravajo v letošnjem letu prispevati k tej akciji izgradnje novih učnih prostorov nekaj sto milijonov, predvsem da podpró prizadevanja v industrijskih centrih in mestih. S tako politiko reševanja tega problema se v celoti strinjam. Prepričan sem, da bodo pri tem upoštewane tudi potrebe po šoli v novo nastalem industrijskem centru Kidričevem. To je eden izmed redkih popolnoma novo nastalih industrijskih centrov, ki smo ga zgradili, kjer pa danes nimamo šole. Pouk se vrši v barakah, katere so postavili za svoje potrebe graditelji tega podjetja. Sama občina Ptuj, na območju katere se nahaja Kidričevo, pa nedvomno ne bo zmogla izdatkov za to novogradnjo. Saj je temu domu znano, da je v tej občini samo mesto Ptuj eno izmed redkih mest ali pa mogoče edino mesto v Sloveniji, ki ne da ima slab, zastarel vodovod in kanalizacijo, temveč, ki teh dveh osnovnih komunalnih naprav sploh nima. Zaradi tega bo potrebno vložiti v to velika sredstva. Prav

tako se pojavlja potreba po gradnji šole na Kogu. Prebivalci te vasi v Slovenskih goricah, kjer je šolo porušila vojna vihra — tam je v letu 1945 bila nekaj mesecev fronta — so se obrnili tudi na republiško ljudsko skupščino s prošnjo, da bi se upoštevalo njihove potrebe pri splošnem reševanju pomanjkanja šolskih prostorov. Kot rečeno, pozdravljam sklep Izvršnega sveta, da priskoči v tem letu na pomoč in s tem sproži širšo akcijo za izboljšanje tega stanja. Pozdravljam njegovo priporočilo okrajem in občinam in apeliram na vse vas, da v razpravi pri okrajnih proračunih oziroma okrajnih in občinskih družbenih planih, kjer boste nedvomno sodelovali, podprete to akcijo in da tako v letošnjem letu začnemo resno reševati ta problem. Vsem nam mora biti jasno, da so investicije za izboljšanje učno vzgojnega dela oziroma investicije za vzgojo naše mladine najboljše naložen kapital.

Predsednik Miha Marinko: Prekinjam dopoldansko sejo, ki jo bomo nadaljevali popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.40 uri in se je nadaljevala ob 16.20 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo obravnavo. Besedo ima ljudski poslanec Bogomil Vižintin.

Bogomil Vižintin: Tovariši ljudski poslanci! Dovolite, da spregovorim nekaj besed o družbenem planu in proračunu. Prepričan sem, da letošnji družbeni plan in proračun temelji na načelih, ki so bila postavljena na IV. plenumu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. To je zadovoljivo in razveseljivo dejstvo. Ko smo lansko leto formirali naše nove teritorialne edinice, komune, smo rekli, da v začetku te komune ne bodo imele še dovolj močne ekonomske podlage in da bo ta ekonomska moč sledila šele z našim gospodarskim razvojem. Mislim, da smo takrat govorili resnico. Kajti nemožeče si je predstavljati, da bi našo gospodarsko situacijo v enem letu obrnili za 180 stopinj. Mislim, da moramo imeti pred očmi celotno jugoslovansko gospodarstvo in če bo to močno, potem se bodo razvijali tudi posamezni predeli v svoji moči. Ko sem poslušal razpravo, se mi je zdelo, da ni povsem tako oziroma de je veliko tarnanja, veliko zahtev. Razumem, da so velike potrebe in velike težave, toda kako zadostiti tem potrebam in težavam, če naša gospodarska moč ne prenese več kakor toliko.

Nekateri okraji so v razpravi navajali, da imajo take in take potrebe. Kaj naj bi pa rekli mi na Goriškem, kjer nimamo svojega centra, kjer smo z državnimi mejami izgubili dva centra in kjer novih centrov nismo še izoblikovali. Vendar pa mislimo, da nismo zaostali okraj. Nismo zaostali okraj, kajti naši delavci delajo tako kakor drugje, naša kmetijska proizvodnja je pa večja kakor v ostalih predelih Slovenije in Jugoslavije. Taki so podatki in to so tudi dejstva. Težave imamo s tem, da nimamo svojega lastnega kadra, in sicer toliko, kolikor ga imajo drugi okraji, dalje imamo težave v tem, ker nimamo še svojega centra. Pa tudi ta center bo počasi v okviru možnosti nastal. Mislim, če bomo šli po načrtani poti, brez kakšnih akrobatskih skokov, potem bomo dosegli lepe uspehe, kakor smo jih v preteklosti, kajti včasih se zdi, ko človek posluša nekatere diskutatnte, da do sedaj nismo ničesar naredili. Vendar smo v Jugoslaviji nekaj naredili v tej kratki dobi, smo precej naredili, saj za to smo bili tudi vsi odgovorni in vsi smo za to delali.

Ob tej priložnosti bi rad spregovoril o nekaterih stvareh, ki naj bi neodložljivo prišle v družbeni plan za leto 1958. Kakor vam je znano, smo bili.

mi odrezani od prometnih zvez, ker nam je državna meja vrgla vse narobe. Mislim, da bi v prihodnji družbeni plan morala priti gradnja ceste II. reda, in sicer od meje Rožna dolina — Šempeter — Branik preko Sežane na morje oziroma, da bi se priključila k novi cesti proti Kopru. Ne mislim, da bi bila zgrajena v enem letu, ampak bi se vsaj v prihodnjem letu to začelo, kajti ta cesta je tako silno obremenjena, da ne vzdrži današnjega prometa in so velikanski stroški za vzdrževanje. Saj republiška uprava v tem razdobju ni še v tem koncu napravila nobene ceste, le vzdrževala jih je. Razumem tudi, da ni bilo to mogoče, ker so bile druge potrebe večje. Ampak, zdaj v letu 1958 pa mislim, da bo prišel čas, ko bi morala biti ta cesta zgrajena, in sicer predvsem odsek državna meja—Šempeter, ki je zelo nevaren in ki je bil le za silo narejen.

Drugo vprašanje, o katerem želim razpravljati, je vprašanje vodovodov. V zadnjih letih smo veliko naredili na gradnji vodovodov. Briškemu ljudstvu se je dal vodovod in to je veliko delo. Briškemu ljudstvu se dela velikanska klet, saj so Brda pravzaprav dobila že skoro eno milijardo raznih investicij. Tudi na Krasu smo zgradili precej vodovodov, kajti tamkajšnje prebivalstvo je bilo brez vode. Imamo pa v dolini blizu Gorice in nekatere kraje v srednji Vipavski dolini, dalje na drugi strani Šempas, Ozeljan, Miren, Bilje, Bukovica itd., imamo vasi, ki so še brez vode. Zdaj pijejo prebivalci talno vodo, ki pa je nehigienska. Potrebno bi bilo o tem razmisliti. Tam ne bi gradili novih rezervoarjev, ampak bi samo nadaljevali že zgrajeni vodovod do določene točke in tako pripeljali vodo do teh vasi. To naj bi se gradilo v letu 1958.

Tudi naš okraj daje družbeni prispevek, vsaj v lanskem letu, če se ne motim, je dal okrog 3 milijarde 600 milijonov zvezi in republikli. Idrijski rudnik živega srebra je dal lansko leto eno milijardo 900 milijonov, vendar pa si je zgradil menda samo tri stanovanjske hiše. Čeprav ima okraj velike potrebe, ne tarna, ker se zavedamo, da ta sredstva gredo za našo celotno gospodarsko moč. Seveda, če bi človek hotel imeti to in ono, potem bi se moral nečemu odpovedati. Čemu se hočemo odpovedati, to je pa drugo vprašanje. Glasoval bom za družbeni plan in proračun, ker vem, da temelji na smernicah, ki so bile sprejete v Beogradu. Vse one stvari, ki danes ne gredo tako, kot bi morale iti, smo pa dolžni popravljati in se boriti, da bomo ta družbeni plan in proračun dosledno in pravilno izvajali in pri tem skrbeli, da ne bomo razmetavali sredstev za stvari, ki niso neobhodno potrebne, ampak da bomo s temi sredstvi varčevali.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Albert Jakopič.

Albert Jakopič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Verjetno sem zadnji govornik v letošnji razpravi o družbenem planu. Nekoliko teže je razpravljati, ker je bila razprava o sprejetju letošnjega družbenega plana zelo obširna. Čeprav se bom v svoji razpravi dotaknil problemov, ki so bili že delno obravnavani, se mi zdi, vprašanje našega obrtništva in pa vprašanje politike, ki naj jo vodimo v bodoče v gostinstvu in turizmu v naši republikli, tako važna, da mi dovolite spregovoriti o tem nekaj besedi.

Tovariši, namenil sem se razpravljati o teh dveh vprašanjih prav zaradi tega, ker se mi zdi, da je vsa naša razprava, ki smo jo imeli, bila usmerjena predvsem na reševanje stotine in stotine drugih problemov. Morda je bilo pre-

malo poudarka v tej smeri, kjer pravzaprav pri nas še obstajajo rezerve in sredstva, s katerimi bi mogli reševati marsikatera pereča vprašanja po naših industrijskih centrih in tudi po ostalih krajih. Strinjam se v celoti z razpravo, ki je potekala v tem smislu, da je treba začeti odločneje reševati mnoge probleme, ki so najtesneje povezani z našim nadaljnjim gospodarskim razvojem. Iz diskusije tovariša Vinka Hafnerja iz Kranja jasno izhaja, če ne bomo začeli odločneje reševati vse tiste stranske veje, ki jih je potegnil za seboj tako skokovit razvoj našega gospodarstva v smeri industrializacije, bo v kratkem postavljeno vprašanje, koliko bo ta industrija, ki je danes dograjena, še lahko dajala sredstva, da bomo mogli reševati mnoge pereče probleme v zaostalih predelih, ne samo Slovenije, ampak še toliko bolj v celi Jugoslaviji. Zato se mi zdi, da je ta problem mogoče reševati edino na osnovi nove razporeditve sredstev, ki jih naša skupnost v teku leta ustvarja za rešitev takih problemov, kot jih ima recimo mesto Kranj. V Kranju ne gre več za nekaj deset milijonov, ampak gre že za sto in sto milijonov in če ne bomo teh vprašanj enkrat dejansko začeli reševati, potem se podajamo v nevarnost, da niti ta industrija ne bo dala tega od sebe, kar od nje pričakujemo in zaradi česar smo jo tudi gradili. To ni problem samo Kranja, ampak se v vseh industrijskih centrih v Jugoslaviji postavljajo podobna vprašanja.

Naj preidem h konkretnemu vprašanju, katerega sem že omenil. V gospodarskem odboru smo oba problema obširneje obravnavali, kot pa smo jih obravnavali v skupščini. Če smo že tako temeljito razpravljali o letošnjem družbenem planu, potem se mi zdi prav, da tudi ta dva problema nekoliko bolj obdelamo in jih osvetlimo predvsem s tiste strani, kot sem to že omenil. Kolikor pa imamo možnosti, da povečamo ta sredstva, ki bodo po novih predpisih ostajala v večji meri občini, je potem seveda odvisno od občine, kako bo z njimi ravnala in jih s pametno politiko vsako leto tudi povečevala.

Tovariši, kot sem že omenil, smo v našem gospodarskem odboru razpravljali o obrtništvu zelo obširno. Obrtnišva in gostinstva sem se dotaknil tudi zato, ker se mi zdi, da je tesno povezano z vprašanjem življenjskega standarda, z vprašanjem skrbi za delovnega človeka, ker je v teku teh let v vseh razpravah in tudi v našem družbenem planu osnovna postavka, kako bomo izboljšali življenjsko raven. Obrtništvu, tako uslužnostno kot proizvodno kakor tudi gostinstvo, turizem in družbena prehrana so eno torišče, kjer bi mi pravzaprav morali še mnogo napraviti in ki direktno ali pa indirektno močno vpliva na standard naših ljudi. Saj nam je znano, da se prav zaradi dragih uslug našega obrtnišтва prav hitro praznijo žepi našega delovnega človeka. Mi niti marsikaterih že obstoječih problemov, katerih rešitev bi takoj vplivala naboljšanje standarda delovnega človeka, včasih ne moremo reševati, v kolikor pa jih rešujemo, jih rešujemo zelo drago, prav zaradi tega, ker smo ta sektor našega gospodarstva zanemarili oziroma nismo razčistili problemov in določili naših stališč do politike v obrtništvu. Tovariši, vsem nam je znano, da obrtniki vračajo svoja obrtna dovoljena. Tovariš Hafner je omenil, da se to dogaja v Kranju, prav tako vemo, da se to dogaja v Ptujju, na Koprskem, v Prekmurju in drugod. Morda ni povsod tako, kakor je omenil tovariš Hafner, da v Kranju uporabljajo sredstva, ki se stekajo iz obrtnišтва v druge namene. Marsikje po mojem ni to eden osnovnih vzrokov, kot je recimo tovariš Hafner omenil za Kranj, ampak so drugi vzroki. Toda lahko pa ugotovimo, da je problem obrtnišтва povsod enako pereč, prav tako kakor tudi problem gostinstva, turizma in družbene prehrane.

Tovariši ta moment bi poskušal osvetliti še z dveh strani. Sedaj, ko smo odločno pristopili k preusmeritvi naših investicij, mislim, da tisti kraji, o katerih često govorimo in jih smatramo, da so zaostali, pasivni itd., imajo prav na področju obrtništva, gostinstva in turizma močan razvoj in dajejo velik prispevek. Mislim tovariši, da pri nas kljub vsem diskusijam o spremembi strukture investicij in preusmeritve investicij na sploh, pri ocenjevanju, kaj je pasivno in kaj ni pasivno, pogosto prevladuje mnenje, da je pasivno vse tisto, kjer ni tovarne. Če gledamo iz tega vidika, potem je popolnoma jasno, da je vsaka vas pri nas pasivna. Imamo pa pri nas vrsto možnosti in to morda mnogo več gospodarskih možnosti v takih krajih brez tovarn. Prepričan sem, da ni samo v našem okraju primer, ampak še marsikje v Jugoslaviji, da se je zgradila neka industrija zato, da rešimo zaostalost nekega »zaostalega« kraja. Toda kaj se pri nas dogaja z industrijskimi objekti, ki smo jih gradili v teh krajih. Ni vode, ni elektrike, ni strokovnega kadra, tovarno si postavil, toda od nje danes nimaš nič. Še 60. % plače tistim delavcem, ki smo jih v to tovarno pripeljali, mora garantirati okraj oziroma družba. Skratka, investirali smo milijone in milijone, mogoče marsikje tudi stomilijone, od vsega tega pa danes pravzaprav nimamo nič. Ko človek o teh stvareh razmišlja, se nehote spomni perspektive razvoja Italije, in sicer Sicilije, za katero vsi vemo, da je izredno zaostala. Italijanska vlada si je tam zastavila plan, da izkoristi najprej realne možnosti tega področja, razvije najprvo to, kar to področje ima. V kolikor gremo v industrializacijo takih področij, moramo ustvariti najprej manjše objekte. Tam naj se šele formira in preformira človek iz takih agrarnih krajev in tako ustvari baza za nov industrijski kader. Potem so šele dane možnosti za hitrejši skok v industrializacijo na takih področjih. Recimo konkretno v našem okraju imam v mislih dva primera, kjer se zelo jasno vidi, da če bi danes šel nekdo investirat, da prav gotovo teh tovarn tam ne bi bilo, marveč čisto nekaj drugega, verjetno zadružni dom ali pa močno socialistično obrtno podjetje, v kolikor bi bili za to pogoji dani.

Tovariši, če govorimo o pasivnosti in zaostalosti iz turistično gostinskega vidika, potem po mojem mnenju v Sloveniji, ki v tem pogledu daleč prekaša Švico, kot najbolj razvito turistično deželo, skoraj ni pedi zemlje, kjer bi mogli v tem smislu govoriti o perspektivnosti. Tovariši, o tem razpravljam zato, ker sem mnenja, da se prav turizmu in gostinstvu pri nas ne posveča dovolj velika pozornost. Mnenja sem, da ne samo v merilu občin in okrajev, ampak v merilu republike, v merilu zveze. Turizem je, kot lahko vidimo v zadnjem desetletju, družbeni pojav, stalni spremljevalec industrijskega in tehničnega napredka vsega sveta. Popolnoma jasno je, da s formiranjem močnih industrijskih središč, človek nujno želi iz teh središč nekam ven. Hoče si nekako regenerirati svoje sile za delo med letom, za večjo proizvodnost itd. Ta potreba je vedno večja in postaja že ogromna sila. Če vzamemo stvar v mednarodnem merilu, je po podatkih iz leta 1955 na svetu prestopilo 55 milijonov ljudi svoje državne meje in od tega odpade na Evropo 30 milijonov. Prav iz tega vzroka se napredne, razvite, zapadne dežele s tako silo borijo za razvoj turizma v svojih deželah. Gotovo se ne borijo iz nekih človečanskih nagibov do delavcev, posebno ne na zapadu, ampak zaradi ogromnih dobičkov, ki jih turizem prinaša. Mi imamo, tovariši, danes na zapadu dežele, kjer so v zunanje trgovinski bilanci dohodki od turizma na drugem, tretjem, četrtem mestu, da ne govorim o Švici, kjer so dohodki od turizma na prvem mestu. V Angliji so dohodki od turizma na tretjem mestu, da ne govorim o Avstriji in posebno še o Italiji, kjer ste lahko

tovariši, ki ste morda bili na kakršnih koli potovanjih po inozemstvu, videli, da se zadnjih nekaj let več investira v hotelske kapacitete kakor v industrijo samo. Zakaj? Zaradi tega, ker je recimo v letu 1956 turizem prinesel Italiji 300 milijonov dolarjev. Koliko vagonov živine, koliko vagonov prehranskih artiklov ali druge industrijske robe bi bilo treba izvoziti, če bi hoteli dobiti teh 300 milijonov dolarjev.

Tovariši, kakor je sicer turizem pri nas še skromno razvit, vendar kaže že lep napredek tako v Sloveniji kakor v vsej naši državi. Samo v Sloveniji je na primer turizem po ustvarjenem dohodku republike na desetem mestu. Za njim so celo črna metalurgija, kemična industrija, kovinska industrija, premogovna industrija, elektroindustrija, sadje, gozdni sadeži, industrija gradbenega materiala, celo industrija rib je še za njim po dohodkih. V letu 1956 in v letu 1955 je turizem prinesel Sloveniji okrog 570 milijonov deviznih dinarjev in to, če računano dolar po 300 dinarjev. Če bi pa ta dolar obračunali, tako kot ga prodajajo na prostem trgu, potem je to prav gotovo nekaj milijard.

Drug konkreten primer, tovariši, bi povedal iz zaostale občine, to je bovške občine. Mi smo na Turistični zvezi Slovenije napravili analizo, ki nam je pokazala, da je ob sezonskem času celokupen gospodarski promet v tej občini za dve tretjini večji kakor v izvensezonskem času. Tako poživlja, in kot pravimo mi turisti, oplaja turizem naše gospodarstvo v celoti. Iz tega vidika se mi zdi tovariši, da bi lahko pri nas v Sloveniji, če bi temu vprašanju posvetili nekoliko večjo pozornost, marsikateremu kraju in tamkajšnjemu prebivalstvu precej pomagali in to z zelo majhnimi investicijami. Te investicije se zelo hitro vračajo, kar je posebno važno. Poglejmo tovariši, letno dajemo za turistično propagando — v letu 1957 na žalost to ne bo tako — približno okrog 20 milijonov dinarjev preko proračuna Turistične zveze Slovenije. Letos je, zahvaljujoč se komisiji za družbene organizacije, predvidno samo 13,5 milijona. Teh 20 milijonov, ki jih damo za propagando v inozemstvu, mislim, da se nam desetkrat povrne, saj je prinesel turizem Sloveniji že nekaj milijard. Brez propagandne organizacije in brez prodajanja prirodnih lepote — tudi to je treba znati prodajati — pa seveda inozemski turist ne bo prihajal k nam, kar nam seveda mora biti povsem jasno.

Tovariši, to vprašanje bi obdelal še iz druge strani. Tu imam podatke, ob katerih se bo morda zamislil tudi kakšen naš ekonomist, na primer o vprašanju izvozne politike. Mi pravimo, da je turizem pravzaprav tih — neviden izvoz. Zdaj pa pogledajte, tu imam samo dva primera, in sicer prvi primer — izvoz našega vina. Za en dolar moramo izvoziti 9,14 l vina. Poleg tega še bonificiramo naša izvozna podjetja z regresi in koeficienti. Inozemski turist, ki pride k nam, plača poleg tega prometni davek, se vozi z našimi prometnimi sredstvi ali pa uporablja razne druge usluge, ki jih naše gospodarstvo nudi inozemskemu turistu. Za ta dolar pa dajemo samo 2,22 l vina. Glejte, tovariši, mislim, da je ta nevidni izvoz izredno pomemben. Mislim, da tudi iz tega razloga lahko vidimo, zakaj se mnoge dežele v svetu tako intenzivno trudijo za čim večji obisk inozemskih turistov. Po mojem mnenju obstajajo v Sloveniji tudi velike možnosti, in ne samo v Sloveniji, ampak v vsej Jugoslaviji, saj razpolagamo z velikim bogastvom tako naravnih lepote kakor tudi zgodovinskih in drugih znamenitosti.

Preidimo k drugemu primeru, k izvozu mesa. Naša izvozna podjetja dosega na inozemskem tržišču zelo visoke cene za meso. Vendar pogledjmo zanimivo številko. Za kilogram mesa, ki ga izvozimo, dobimo v inozemstvu 238 dinarjev.

Če ga pa pri nas doma prodamo inozemskemu turistu, dobimo dvakrat več, ker računamo porcijo po 100 dinarjev — iz kilograma mesa pa dobimo šest porcij. K tej vsoti pa moramo prišteti vse druge usluge, ki jih mora inozemski turist pri nas plačati. Iz podatkov izhaja, da dobimo povprečno od inozemskega turista dnevno 2127 dinarjev. Iz tega vidika bi bilo potrebno, kot sem že omenil, temu problemu tudi pri nas v večji meri posvetiti pozornost.

Družbeni plan v poglavju, ko govori o turizmu in gostinstvu, napoveduje lepše rezultate v letu 1957 na osnovi ukrepov, ki so jih podvzele Turistična zveza Jugoslavije, turistične zveze posameznih republik, gostinska zbornica in ostali organi, ki se s temi stvarmi bavijo. Vendar pa se mi zdi, da bo ravno sedaj, ko gremo v preorientacijo naše industrijske politike in ko iščemo vse načine, kako priti do večjih sredstev, potrebno reševati te pereče probleme, o katerih razpravlja tudi danes naša skupščina. Prav temu področju morajo naši občinski ljudski odbori in naši okrajni ljudski odbori posvetiti več pozornosti, če že ne z drugim, vsaj s tem, da se skladi, ki se stekajo iz teh področij, uporabljajo za modernizacijo in adaptacijo obstoječih gostinskih kapacitet. Tovariši, ko sem govoril o modernizaciji naših gostinskih kapacitet, sem mislil pri tem na številne kritike, ki jih mi vsi skupaj izrekamo o tej gospodarski panogi. Prav je, da kritiziramo in še bomo morali kritizirati. Seveda pa moramo pri tem pogledati tudi drugo stran tega problema. Delovna sila je namreč, ne samo pri nas, ampak vsepovsod po svetu, tisti element pri družbeni prehrani, ki najbolj podražuje to prehrano. Ko govorimo o standardu našega delovnega človeka in če pogledamo naše industrijske centre, tedaj moramo ugotoviti, da smo prav na tem področju silno malo napravili, zelo veliko pa kritizirali. Marsikaj pa se da napraviti tudi s sredstvi, ki jih gostinstvo in turizem letno ustvarjata, čeprav so ta sredstva spričo reševanja še nešteti drugih družbenih problemov zelo pičila, vendar lahko veliko pomenijo, če jih bomo pravilno usmerjali. Mislim, da je ena od osnovnih orientacij, ki bi jih mi na tem področju morali imeti, da usmerimo ta sredstva v tehnično izpopolnjevanje naših obratov.

Tovariši, zelo veliko govorimo o skrbi za človeka, toda po mojem mnenju se s tem niti ne smemo preveč hvaliti. Na naslednjem primeru vam bom pokazal, kako v kapitalističnih deželah kapitalisti sami vsak dan bolj skrbje za človeka. V Londonu je podjetje, ki daje dnevno en milijon 800 000 obrokov za delovne ljudi. V zadnjih letih smo večkrat slišali opombe, da inozemci prihajajo k nam in zastonj jedo. Ta kritika je zelo pavšalna, posebno, če se na tak način objavlja v časopisih kot se je pred nekaj leti pri nas. O tem je govoril takrat ves svet, časopisi so pisali o nemogočih odnosih do inozemskih turistov. Vso propagando in ves denar, ki smo ga dali za inozemsko propagando, smo sami uničili zaradi neodgovornega pisanja nekaterih naših časopisov. K vsem tem trditvam bom navedel primer, da stane v Londonu kosilo 160 dinarjev, če preračunamo v naš denar, dočim stane pri nas tako kosilo 350 dinarjev. To londonsko podjetje daje dnevno 1 milijon 800 obrokov na razpolago Londončanom. Iz tega se vidi, da je tam res velika skrb za človeka, medtem pa mi še daleč nismo dosegli takih rezultatov v naših industrijskih centrih, čeprav niso za to potrebna velika investicijska sredstva. Pri nas bi bilo treba mehanizirati manjše obrate in znižati čimbolj delovno silo ker ta podražuje prehrano. Naši občinski ljudski odbori in druge organizacije po manjših mestih pa bi se morale za ta problem zainteresirati. Pri nas imamo občine, kakor smo slišali v gospodarskem odboru, ki poskušajo same graditi industrijske objekte. Medtem pa ne rešujejo vrsto problemov, kjer bi lažje prišle do dohodkov, ki bi ostali direktno njim. Danes

smo ponovno slišali predloge, da je treba investicijsko politiko spremeniti in začeti reševati važne komunalne, prosvetne, zdravstvene in druge probleme naprednih okrajev, če hočemo, da bomo iz teh naprednih okrajev čim več dobili. Po mojem mnenju pa je orientacija tako imenovanih pasivnih okrajev ravno v tej smeri, o kateri sem govoril.

K besedi sem se prijavil na koncu razprave o družbenem planu zato, ker sem bil prepričan, da so bila ravno ta vprašanja premalo poudarjena. Ravno iz pasivnih področij je prišlo največ predlogov in zahtev po denarju za elektrifikacijo, za vodovode, za šolstvo, zdravstvo in socialne domove itd. Prav je, da se taki predlogi postavljajo, samo moramo pa istočasno vedeti, od kod naj dobimo sredstva za to. Pri sprejemanju družbenih planov okrajev in občin bodo morali prav tako razpravljati in iskati sredstva na vseh tistih področjih, kjer danes še ne delujejo ekonomski zakoni, kjer še danes vodimo neko socialno politiko. Že pred leti smo jasno postavili stališče, da tovarna ni socialna ustanova, danes pa je eden od poslancev poudaril, da naša občinska politika ne sme biti socialna politika za kmetijstvo. Mislim, da se s tem vsi strinjamo in če bomo pri razpravah gledali s tega stališča, kam gredo vsa naša sredstva, bomo videli, da se še marsikje dajo dobiti sredstva za reševanje dejansko perečih problemov naših industrijskih centrov.

Ob koncu svoje razprave pa bi imel samo še dvoje, ne morem reči amandmajev, ampak dvoje predlogov ali priporočil. S prvim prihajam v imenu turistične zveze in predlagam, da naj bi se v bodočih letih, ko se bo govorilo o dotiranju Turistične zveze Slovenije, to vršilo na Izvršnem svetu ali od njega določenem organu, ne pa v družbeni komisiji za politične in družbene organizacije. Predlagam to zaradi tega, ker mora ta odgovorni organ Izvršnega sveta dobro vedeti, da Turistična zveza Slovenije ni ena od družbenih organizacij, ampak da je to polgospodarska organizacija, skoraj bi tudi lahko rekel poldržavna organizacija. Turistična zveza opravlja vrsto nalog, ki bi jih pravzaprav moral opravljati državni aparat. Omenjena komisija, ki je pa letos razpravljala o dotaciji, pa ne more pravilno oceniti, kakšno vlogo in kakšne naloge ima turistična zveza kot polgospodarska organizacija.

Drugi predlog se nanaša direktno na njen proračun za leto 1957. Vsa leta je turistična zveza s finančnimi sredstvi nekako uspevala in moram priznati, da je imel Izvršni svet Slovenije velika razumevanja. Strinjam se tudi s tem, da je treba vsepovsod varčevati. Turistična zveza je dobila vsako leto 20 do 25 milijonov dotacij za naloge, ki jih ima. V letošnjem letu pa je po prvem predlogu bilo predvideno 12,5 milijona. Ne vem, kdo se je potem usmilil uboge reve in ji dal še en milijon zraven, tako da ima 13,5 milijonov. To pa seveda za njene naloge in za to, če hočemo, do bomo od turizma dejansko nekaj imeli, ne zadošča. Če hočemo s turizmom dobiti devize, ki imajo to prednost, da so proste devize, da niso vezane na nobene klirinške pogodbe, potem dajem predlog, da Izvršni svet v drugi polovici leta da turistični zvezi dotacijo v višini 7 milijonov dinarjev. S temi dodatnimi sredstvi bi mogla svoje propagandne naloge v inozemstvu in pri nas doma izvršiti. Delo v turistični zvezi poteka drugače kakor v drugih organizacijah, ki delajo iz leta v leto. Tu je turistično leto, ki teče od sezone do sezone in če hočemo zagarantirati uspehe, moramo začeti v letošnjem avgustu delati za to, da bomo imeli rezultate v avgustu leta 1958.

V ostalem pa izjavljam, da bom glasoval za ta družbeni plan, seveda z željo, da bi ta resna in odgovorna razprava naletela na določen odmev v zvezni

skupščini, ker mislim, da mora ta prisluhniti problemom, o katerih je naša skupščina razpravljala v zvezi z nadaljnjim gospodarskim razvojem in izkoriščanjem tega, kar smo zgradili za jugoslovansko skupnost.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem zaključno besedo predstavniku Izvršnega sveta.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Mislim, da po tako obširni razpravi, kot je bila o letošnjem predlogu družbenega plana, pravzaprav res ne bi bilo niti potrebno, zlasti pa nemogoče, povzemati kakršnih koli predlogov in misli, ki so bile v veliki obilici na tej skupščini izražene. Tovariš Kraigher je včeraj opozoril na najvažnejša dejstva, ki jih je treba upoštevati, kadar ocenjujemo naše gospodarstvo za nazaj in kadar planiramo oziroma predvidevamo njegov razvoj za v bodoče. Zlasti se mi zdi, da je bilo pravilno in močno poudarjeno, da je treba vsa pričakovanja nekako vskladiti z dejanskimi možnostmi, s katerimi naša gospodarska moč lahko omogoči naš nadaljnji gospodarski razvoj. Na kraju te razprave bi se vendarle dotaknil nekaterih problemov.

Prvič, mislim, da je spričo osnov našega družbenega sistema v celotni razpravi vendarle nekako prešibko izzvenela moč organov delavskega upravljanja in našega komunalnega sistema. Dejstvo je, da so tu velike materialne težave, dejstvo je, da v materialnem pogledu niso dani vsi pogoji za polni razvoj teh organov delavskega upravljanja in naših komun. Vendarle mislim, da ni pravilno ocenjevati njihovo moč in možnost nadaljnjega razvoja samo na osnovi materialnih fondov, pri tem pa pozabljati na vlogo, ki jo dejansko že danes pri nas ti organi imajo in na vlogo, ki jo bodo tudi v teh razmerah ti organi dosegli v bodoče. Tu mislim, da je izredno važno dejstvo, da se v bodoče predvidevajo spremembe našega gospodarskega sistema prav na liniji nadaljnjega utrjevanja i organov delavskega upravljanja i komun. Mislim, da je prav zaradi tega važno, da na takšnih skupščinah kot je današnja, govorimo tudi o tistih vprašanih, ki v konkretnem planu niso še rešena, za katera pa se v bližnji bodočnosti predvidevajo učinkovitejše rešitve. Znana so vam zagotovila, ki jih je zvezna skupščina v tem oziru dala, poznani so vam v veliki meri tudi že konkretni predlogi, kako naj bi izgledale tiste spremembe in dopolnitve našega sistema, ki naj dejansko še bolj kot doslej, omogočijo utrditev organov delavskega upravljanja in komunalnega sistema. Nemogoče bi bilo čisto konkretno govoriti o predvidenih spremembah, ker te niso še sprejete, bi pa vendarle hotel nakazati kako neposredno se v bodoče predvideva večja povezanost komune s podjetjem in večji interes podjetja na boljšem poslovanju, na boljšem gospodarjenju s tem, ko je zlasti za skupino podjetij tako imenovanih uslužnostnih dejavnosti predvideno, da bi potem, ko ta podjetja plačajo osnovne družbene obveznosti, ostal ves preostali dohodek za porazdelitev med komuno in podjetjem. Konkretno, s tako delitvijo tega dohodka v letošnjem letu v odnosih, kakršne omogočajo družbena sredstva letošnjega leta, pravzaprav ne dosežemo nobenih večjih vrednosti, mi samo porazdelimo nekaj sredstev, ki so že ustvarjena. Vendar pa pomeni takšen odnos med komuno in podjetjem brez dvoma prvič izredno velik interes komune na celotnem gospodarjenju podjetja in drugič velik interes podjetja, da izboljšuje svoje gospodarjenje v celoti in povečuje tudi svojo proizvodnjo.

Druga stvar, ki je bistvena v predvidevanih spremembah, je po mojem mnenju v tem, da s temi spremembami v veliki meri lahko odpade investicija državnih organov v pogledu notranje razdelitve plačnega sklada v podjetju. Na ta način bo pravzaprav to razdeljevanje notranjega plačnega sklada vse bolj odvisno od volje samega delovnega kolektiva, ki bo lahko bolje razporedil ta sredstva, bolje organiziral pravilne odnose znotraj podjetja in nagrajeval v skladu s tem, kolikor je posameznik prispeval k celotnemu uspehu podjetja. Te spremembe, čeprav govorimo o njih v glavnem takrat, kadar govorimo tudi o plačnem sistemu, bodo vendarle takega značaja, da bodo morale vplivati na hitrejšo reševanje vrste drugih vprašanj.

Na tej skupščini je bilo mnogo govora o tem, kako obstajajo nenakosti med gospodarskimi podjetji, zlasti podjetji, ki imajo fiksirane cene s tistimi, ki se svobodno udejstvujejo na tržišču in kako te razlike povzročajo tudi nesorazmerja v sredstvih, s katerimi razpolagajo posamezne komune in posamezna podjetja. Prav spremembe v delitvi dohodka gospodarskih organizacij morajo bistveno pripomoči k temu, da se tudi to vprašanje, vprašanje poseganja države, poseganja družbe na področje fiksiranja cen v bodočnosti skuša v okviru materialnih možnosti hitreje reševati. Te spremembe na področju delitve dohodka gospodarskih organizacij bodo brez dvoma lahko vplivale tudi na večjo realnost dohodkov, ki jih v letošnjem letu plafoniramo. V tej razpravi je bilo rečeno, da so dohodki, ki jih imajo komune, okraji itd. od dobička gospodarskih organizacij dokaj nesigurni in da bi lahko izpadli kot faktor, ki vpliva na povišanje cen, če bi na vsak način hoteli ustvariti iste dohodke, ki jih naši plani za potrebe proračunov in ostale potrebe okrajev in občin predvidevajo iz naslova dobička od gospodarskih organizacij. Prav predvidevane spremembe v delitvi dohodka gospodarskih organizacij bodo brez dvoma imele za posledico takšen efekt na gospodarske rezultate podjetij, da postajajo tudi realnejše možnosti ustvaritve vseh dohodkov s področja gospodarstva s tem mnogo večje. Kadar koli govorimo o bodočih ukrepih v gospodarstvu, mislim, da je prav, če se zavedamo, da s kritikami dosedanjega sistema, da z zavračanjem nekega predloga, ki je pripravljen v nekem organu ali zveznem ali republiškem ali kjer koli, pravzaprav ne koristimo dovolj reševanju samega problema. Prav zaradi tega mislim, da je prav, da se na teh vprašanjih, na vprašanjih bodočega izgrajevanja našega gospodarskega sistema in omenjenih raznih sprememb in dopolnitev angažirajo čim bolj vsi družbeni organi, zlasti vsa združenja in zbornice, pa tudi podjetja sama, kakor tudi seveda okraji, občine in republiški organi. Njihova mobilizacija in sodelovanje bo toliko uspešnejše in toliko koristnejše, kolikor bodo ne samo s kritikami, ne samo z zavračanjem, ampak dejansko s konkretnimi predlogi prispevali k čimprejšnji uvedbi vseh predvidevanih sprememb in dopolnitev v našem gospodarskem sistemu.

Jaz bi tovariši na kraju samo še v imenu Izvršnega sveta izjavil, da meni Izvršni svet, da naj tako celotna skupščinska razprava kakor tudi razprava v gospodarskih odborih, da naj tako predlogi kakor priporočila, ki so bila v tem času dana, služijo Izvršnemu svetu za to, da najprej te predloge prouči in v kolikor so ti predlogi v skladu z realnimi možnostmi, podvzame tiste ukrepe, ki bi zagotovili njihovo realizacijo. Nekatero od problemov, ki so bili obravnavani v tej skupščini pa je Izvršni svet že tako sklenil predložiti skupščini v obravnavo. Tako na primer vprašanje ugotavljanja katastrskega dohodka, nadalje vprašanje ureditve gozdarstva in gozdarske službe in je zato že to gradivo vsaj deloma poslano pristojnim gospodarskim odborom te skupščine.

Mislím, tovariši, da je prav, če samo še enkrat poudarim, da velik del predlogov in priporočil, katerih reševanje ni v republiških pristojnostih, s čimer ne mislim reči, da te predloge ni treba z isto resnostjo obravnavati, vendar le zavisi od dela zveznih organov in od našega skupnega sodelovanja v delu teh zveznih organov. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, s tem je razprava v načelu o predlogu družbenega plana zaključena in s tem tudi dnevni red skupne seje. Zaključujem sejo in obveščam, da bodo seje ločenih zborov po kratkem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 17.15 uri.

19. seja

(7. februarja 1957)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri

Predsednik Miha Marinko: Tovariši ljudski poslanci! Začenjam 19. skupno sejo obeh zborov.

Prosim tajnika da prebere zapisnik 18. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 18. seje.) Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik zadnje seje.)

Glede na predlog obeh zborov, da bi predstavnik Izvršnega sveta na skupni seji obrazložil predlog proračuna LRS in da bi načelna razprava bila skupna, predlagam za to sejo naslednji dnevni red:

Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu proračuna LRS za leto 1957 in načelna obravnava o tem.

Se s tem predlogom strinjate? (Poslanci se strinjajo.) Ker se strinjate, prehajamo na dnevni red in prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! Za vse naše proračune od zveznega do občinskih je v letošnjem letu značilno dvoje, da se proračunska potrošnja na sploh načrtno omejuje in da je razdelitev te potrošnje na posamezne teritorialne enote odrejena na administrativen način. Eno kot drugo je doseženo na ta način, da je tudi letos za osnovo posameznemu proračunu služila dejanska proračunska potrošnja v preteklem letu, kar velja enako za vso državo.

Zaradi takega načina formiranja proračunov, ki ne upošteva dovolj socialne strukture in iz nje izvirajoče gospodarske moči posameznega teritorija oziroma ne upošteva, kje se ustvarja preseček dela, smo marsikje trčili na precejšnje težave. Predvsem je tak način krivičen za gospodarsko razvitejše kraje in za večja mesta, na drugi strani pa dopušča neenakomeren razvoj raznih javnih služb brez zadostnega upoštevanja dejanskih potreb, odvisno pač od subjektivne iniciative ali celo od samovoljnosti posameznih organov. Skladno s predvideno spremembo plačnega sistema v gospodarstvu bo zaradi tega nujno potrebno že v letošnjem letu spremeniti tudi naš proračunski sistem, v letošnjih naših proračunih pa stremeti za tem, da vsa neskladja po zdravi presoji odpravljamo ali pa vsaj blažimo.

Lanskoletni planirani obseg proračunske potrošnje je znašal 21 milijard 31 milijonov, dejanska izvršitev pa znaša 21 milijard 20 milijonov. Celotni obseg

za republiko Slovenijo pa je v letu 1957 odrejen na višino 21 milijard 579 milijonov, kar je za okroglo 500 milijonov več kot lanski plan oziroma lanska dejanska izvršitev. Povečanje je nastalo predvsem zaradi povišanih plač in le deloma zaradi novih nalog, iz česar sledi, da bodo letos javne službe in javna dela v svojem celotnem obsegu oskrbljena približno tako kot lani.

Kateri bodo viri dohodkov za pokritje proračunov? Iz dobička gospodarskih organizacij predvideva plan 9 milijard 476 milijonov, iz dohodkov od prebivalstva pa 8 milijard 603 milijone, pri čemer je v glavnem upoštevana kmečka dohodnina ter dohodnina obrtnikov in ostalih poklicev. Poleg tega dobi letos republika od zveze delež 3,5 milijarde dinarjev, namesto procentualne udeležbe na prometnem davku. Skupno se torej proračunska potrošnja v republiki pokriva 60 % iz gospodarskih podjetij, 38 % iz davka kmetov, obrtnikov in svobodnih poklicev ter 2 % iz dohodkov uradov in ustanov.

V zvezi s tem bi omenil, da ohranja plan proračunskih dohodkov celotno obdavčitev kmečkega prebivalstva v višini, kakršna je bila v lanskem letu. Lani je bilo odmerjeno v vsej Sloveniji 3 milijarde 50 milijonov dohodnine in 963 milijonov občinskih doklad, skupaj torej 4 milijarde 13 milijonov. Ker se bo letos pobrala malo višja dohodnina, in sicer v višini 3 milijarde 425 milijonov, se zaradi te razlike računa na manjšo občinsko doklado tako, da bo skupni znesek približno isti. Poudariti pa je treba, da so letos cene kmečkim pridelkom višje, iz česar sledi, da bi okraji oziroma občine lahko dosegle več tako imenovanih neobveznih dohodkov, ki bi jih uvedli v bogatejših kmetijskih področjih in v krajih, ki zaradi bližine tržišča in dobrih zvez povprečne dohodke prekoračujejo. Zaradi tega je tudi lanska najvišja meja občinskih doklad zvišana letos od 12 na 20 % ter s tem dana ljudskim odborom večja možnost za različne obremenitve posameznih okolišev.

Tudi dohodki od obrti ostajajo v glavnem na isti višini kakor lani. Dohodnina obrtnikov in svobodnih poklicev je letos planirana na 1 milijardo 530 milijonov. Menim, da bodo ljudski odbori ob res realnem ugotavljanju prometa in dohodka prišli do višjih zneskov kot jih proračun predvideva. Poudarjam pa, da je izredno važno, da se ta bremena pravilneje porazdele. Naloga ljudskih odborov je, da na osnovi ugotavljanja dejanskih dohodkov odkrijejo obrtnike, ki svoje dohodke taje in jih prenizko prijavljajo, od teh pa ločijo tiste zlasti podeželske male obrtnike, ki iz raznih vzrokov v svoji obrti niso polno zaposleni in katerih zaslužek od obrti ne zadostuje za preživljanje. Dogaja se namreč, da nekateri obrtniki vračajo obrtna dovoljenja, hkrati pa nekateri večji, zlasti obrtniki v mestih, dosegajo milijonske dohodke, od katerih plačajo odločno prenizke davke. Velja naj načelo, da davek ne sme biti vzrok za opustitev obrti, na drugi strani pa moramo dopustiti, da pošten, delaven obrtnik lahko tudi dobro zasluži. V celoti ni torej davčna obremenitev obrtnikov prevelika, kot se to zadnje čase govori in piše, temveč je prej premajhna, gre pa pri tem za pravilno porazdelitev.

Omenjam tudi tako imenovane šušmarje in tiste obrtnike, ki vračajo obrtna dovoljenja z namenom, da se izognejo davku, čeprav z obrtniškim delom nadaljujejo. Ker je z oblastvenimi ukrepi zelo težko preprečevati tako šušmarsko dejavnost in ker ima družba od te dejavnosti končno tudi določene ekonomske koristi, naj ljudski odbori primerno zajamejo davek tudi v takih primerih.

Značilnost letošnjega finansiranja proračunov je tudi novost, da se republiški proračun prvič v celoti odreka vsem dohodkom od prebivalstva in jih prepušča ljudskim odborom. Proračuni okrajev in občin bodo poleg občinske

doklade razpolagali z vso dohodnino od kmetijstva, z vso dohodnino od obrti, ostalih poklicev in premoženja, s prometnim davkom od zasebnikov in s prometnim davkom od vina in žganja. S tem je ljudskim odborom dana polna odgovornost za pravilno odmerjanje in pravočasno pobiranje teh dohodkov.

Prehajam na važno vprašanje, kako razdeliti proračunsko potrošnjo med republiko na eni in okraje in občine na drugi strani; ali obdržati isto razmerje kot lansko leto ali izvršiti premik. Izvršni svet predlaga, da se preko plana in proračuna ta premik izvrši, in sicer v korist ljudskih odborov. Lanskoletna praksa je namreč pokazala, da so bili nekateri občinski proračuni očitno preskopi in da šolstvo, zdravstvena in komunalna služba ni funkcionirala, kar je najbolj prišlo do izraza v mestih in industrijskih središčih. Prav te službe pa so najtesneje povezane tudi z življenjskim standardom prebivalstva.

Zaradi navedenih dejstev se predloženi republiški proračun v primerjavi z lanskim letom odpoveduje sredstvom v višini okroglo ene milijarde 100 milijonov dinarjev. To ni potrebno zato, ker so morda lani imele republiške ustanove preveč sredstev, marveč zaradi tega, ker so potrebe spodaj sorazmerno večje. Končno je to v skladu z našim stremljenjem, da se razvija in krepi ljudska samouprava preko občin in okrajev. Zmotno bi pa seveda bilo mišljenje, da je letošnje povečanje proračunov ljudskih odborov tako veliko, da tam ne bo več nikakršnih težav. Nasprotno, menim da bodo marsikje in še kljub temu sorazmerno večje kot pri republiških ustanovah. S predlagano preporazdelitvijo sredstev dosegamo za naše razmere le normalno rast proračunov. Ljudskih odborov. Ta rast se v razmerju s skupno proračunsko potrošnjo v Sloveniji giblje takole: v 1955. letu gre 64 % za proračune ljudskih odborov, 1956. leta 56,2 % in bi letos znašala udeležba 67,3 %. Ko predlaga Izvršni svet ta plan in proračun, pa stoji na stališču, da bi to povečanje moralo predvsem ali pa v celoti okrepiti proračune občin, ne pa da bi to povečanje ostajalo v okrajnih proračunih in tudi ne, da bi se porazdeljevalo na vse občine enakomerno, marveč predvsem na tiste občine, kjer so večje potrebe, to je v industrijskih središčih in mestih. Iz istih razlogov naš družbeni plan razporeja sredstva tako, da bo sorazmerno najbolj povečana proračunska potrošnja v okrajih Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj in Trbovlje. Občine pa zaradi višjih proračunov ne bi smele krepiti in povečevati administracijo, marveč naj povečana sredstva usmerijo v prosveto, zdravstvo in komunalne službe.

Prehajam k obrazložitvi samega republiškega proračuna. Če ne upoštevamo dotacij ljudskim odborom in negospodarskih investicij, potem vidimo, da je letošnji proračun številčno skoraj enak lanskemu. Vendar pa se pri skoro enakem okviru poleg zvišanja plač pojavljajo še nove naloge, ki letos prvič nastopajo. Najprej bi zato tovariši in tovarišice hotel razčistiti nekatere nejasnosti v zvezi z zniževanjem republiškega proračuna.

V našem tisku, na nekaterih sestankih in tudi v skupščinskih odborih je bilo čutiti precej glasno negodovanje zaradi tako imenovanega zniževanja proračunov posameznim ustanovam. Ustvarja se vtis, kot da gre za pretirana zniževanja, ki bodo med letom ovirala normalno delo ustanov, da se ne kaže dovolj razumevanja za nujne potrebe in da izhajamo iz napačne ocene, kot da so ustanove imele v preteklem letu preveč sredstev, da pa smo še posebej prizadejali funkcioniranje kulturnih ustanov itd. Poudarjam, da so taka naziranja zmotna, kajti ta ne upoštevajo, da se znižanje skoraj v celoti nanaša na negospodarske investicije.

Evo račun, kje se republiška sredstva znižujejo v primerjavi z lanskim letom: za 731 milijonov se znižujejo negospodarske investicije, za 100 milijonov je nižja dotacija cestnemu skladu, za 100 milijonov odpadejo letos potrebe po novih obratnih sredstvih finančno samostojnih zavodov, za 62 milijonov se znižajo dotacije finančno samostojnim zavodom, za 40 milijonov se zniža dotacija družbenim organizacijam, za 58 milijonov se znižajo materialni izdatki proračunskih republiških ustanov, skupaj torej eno milijardo 100 milijonov, ki jih dajemo ljudskim odborom.

Iz navedenega sledi, da republiške proračunske ustanove v svojih proračunih izgube samo 58 milijonov pri materialnih izdatkih. Izdatki za vse plače so z upoštevanim zvišanjem, kar posebej poudarjam, polno pokriti, enako vse nove namestitve uslužbencev in še eventualno povišanje prejemkov med letom. Da pa ne bo nejasnosti glede teh za 58 milijonov znižanih materialnih izdatkov, naj navedem, da se to znižanje nanaša le na nekatere postavke, ki sicer nimajo vpliva na poslovanje večjih ustanov, in to: za 20 milijonov je manjša subvencija založništvu, ki bo dobilo letos še višja sredstva kot lani iz novega fonda založništva, za 7 milijonov je manjša dotacija filmu, za 7 milijonov 500 000 so manjši izdatki za prevozna sredstva, za 6 milijonov so manjši izdatki za inventar, za 14 milijonov so manjši izdatki za zavarovanje zgradb, inventarja, popravo inventarja, nabavo revij in podobno, in za 3 milijone 500 000 odpadejo potrebe pa izdatkih za narodna priznanja in bosanske otroke, skupno torej 58 milijonov.

Vse druge postavke materialnih izdatkov so enake ali pa večinoma še višje kakor pa v lanskem letu. Za ilustracijo bom navedel nekaj podatkov za nekatere kulturne in znanstvene ustanove. Vse ustanove sveta za prosveto in kulturo — od prve do zadnje — od akademij in muzejev do galerij itd., imajo letos predvidene višje materialne izdatke kot lani ob polnem kritju vseh osebnih izdatkov. Vse fakultete univerze imajo zagotovljene polne plače in višje materialne izdatke kot lani, edino tehniška fakulteta ima za 700 000 dinarjev nižje. Ta fakulteta pa se proti temu ne pritožuje.

Navedeno razčlenitev torej upravičeno zaključujem z ugotovitvijo, da je republiškim ustanovam zagotovljeno nemoteno poslovanje in da ne gre za zniževanje, kvečjemu le za nezviševanje proračuna. S tem pa ne bi hotel trditi, da so taki proračuni absolutno dovolj visoki in da ne obstajajo upravičene potrebe, ki jim pa seveda zaradi tesnega okvira letos ne moremo zadostiti. Če bi pa bili v tej smeri do kraja dosledni, pa bi morali opozoriti tudi na pojav, da se tu pa tam še dokaj neodgovorno trošijo sredstva, dočim jih nekaterim ustanovam, ki jih običajno vodijo skromnejši ljudje, primanjkuje. Še vedno imamo med letom številne virmane, ki nas opozarjajo, da ponekod ne vedo kam s sredstvi in da smo lani v decembru brez novoletnih nagrad potrošili 13 % letnega proračuna, dočim je bilo povprečje ostalih mesecev samo 7,8 %. Vprašanje je, če se je v taki naglici trošilo dovolj smotrno.

Po dejavnosti so izdatki republiških organov razdeljeni tako, da odpade na prosveto in kulturo 30 %, to je za 1 % več kot lani, na socialno varstvo 7 %, se pravi enako kot lani, na zdravstvo 9 % ali 1 % več kot lani, na državno upravo in sodstvo 48 % ali za 8 % manj kot lani in za komunalno dejavnost 6 % za kar v lanskem proračunu ni bilo izkazano ničesar. Spremembe so torej v pravih smeri.

Novo potrebe, ki jih lansko leto ni bilo v proračunu, so naslednje: osebni izdatki se povečajo za 193 milijonov zaradi višjih plač uslužbencev v republiški upravi, ki jih je bilo konec lanskega novembra 5,450, to je za 180 več kot leto

prej. Osební izdatki Ljudske milice se za razliko od lani krijejo letos v celoti iz republiškega proračuna. Nadalje je upoštevati začetek obratovanja nove bolnice v Idriji, ureditev katastra v okraju Murska Sobota, izdatke za politično in upravno šolo, za sanitarni inšpektorat, za sekretariat za narodno obrambo in povečane izdatke za zveze in uniforme pri Ljudski milici.

Najpomembnejša sprememba v letošnjem proračunu nastopa pri negospodarskih investicijah. Dočim je lansko leto republiški proračun zadržal celotno vsoto, določeno za te namene in je ni delil z lokalnimi proračuni, jo letos deli približno na polovico. Glavni razlog, ki je vodil Izvršni svet do takega predloga, je izredno težko stanje na področju našega šolstva, ki je bilo zadnje čase tako s strani ljudskih odborov kakor tudi s strani nas vseh dokaj slabo podprto. Mi, tovariši in tovarišice, ne smemo več iti ravnodušno mimo problema osnovnih šol. Ni dvoma, da imajo republiške institucije celo vrsto potreb in želja, ki so upoštevanja vredne, vendar so težave v šolstvu take, da morajo vse te želje vsaj začasno ostati v ozadju. V mestih in novih industrijskih naseljih se je zadnja leta zaradi naraščajočega števila prebivalstva, število šoloobveznih otrok povečalo preko normalnega porasta. Vzporedno s tem pa se šole niso gradile, oziroma se je število šolskih objektov še zmanjševalo, kot na primer v Ljubljani in Mariboru, kar je povzročilo prekomerno obremenitev šol, ki morajo delati v dveh ali treh izmenah — tu pa tam grozi celo že četrta izmena — kar vse močno škoduje vzgoji in zdravju. Zavedamo se, da znesek 600 milijonov, ki ga republika odstopa okrajem za šole, ne more zadostovati vsem perečim potrebam. Zaradi tega menimo, da bodo morali okraji in občine ta znesek povečati z dodatnimi sredstvi. Pri tem je predvideno in dogovorjeno, da bodo ljudski odbori ta sredstva resnično v celoti uporabljali za izgradnjo šolskih objektov v večjih industrijskih naseljih, v mestih in tam, kjer šole sploh še niso bile obnovljene. Po navedeni izločitvi sredstev za šole, ostane v republiškem proračunu še 629 milijonov za vse negospodarske investicije. Če upoštevamo, da je bilo lansko leto preko našega proračuna porabljenih skupaj 2 milijarde 117 milijonov, od tega 1 milijardo 360 milijonov iz proračuna, drugo pa kot kredit iz investicijskega sklada — torej tri in polkrat več — moramo priti do zaključka, da bi bilo to znižanje preobčutno. Zato se predlaga, da republika najame kredit iz investicijskega sklada, in sicer v višini 1 milijarde 22 milijonov, in s tem reducira investicije v gospodarstvu na skrajno mogočo mero. Z vidika naše splošne politike zmanjševanja investicij naših podjetij in iz razloga, da so predlagane proračunske investicije v zdravstvu, socialnem varstvu, prosveti in komunalnih delih v mnogih točkah neposredno v zvezi z dviganjem standarda, mislim, da je tako posojilo utemeljeno.

Kljub taki, s pomočjo kredita povečani možnosti je obseg letošnjih investicij še vedno dosti manjši od lanskega in je zaradi tega razumljivo, da se moramo omejiti na najnujnejše, predvsem pa na nadaljevanje in dokončanje začetih gradenj in le v izjemno nujnih primerih tudi na novogradnje. Da bi bile dodelitve sredstev posameznim gradnjam čimbolj realne, se tudi letos za posamezni objekt ne predlaga določenih zneskov, marveč naj se pooblasti Izvršni svet, da gospodari med letom čimbolj prožno, da dodeljuje sredstva šele na podlagi predložene dokumentacije, da nadzira ekonomičnost potrošnje in upošteva varčevanje pri gradnji in nabavi opreme.

Finančno samostojni zavodi bodo po letošnjem predlogu dobili znatno manjše dotacije iz proračuna, in sicer samo 219 milijonov dinarjev, kar je približno polovico lanskoletne dotacije. Dotacija pa se številčno zmanjša za

112 milijonov. To je bistven poseg v delovanje nekaterih zavodov, ki so navezani na dotacije. Kateri razlogi so narekovali tako rešitev? Opravičilo za to, da je neki zavod lahko finančno samostojen, mora biti predvsem v tem, da tak zavod ustvarja lastne dohodke in da so mu ti važen in ne le postranski vir. Le v izjemnih primerih je lahko dotacija edini ali skoraj edini vir dohodkov. Nekateri naši zavodi pa so glede tega v dokaj lagodnem položaju, da uživajo namreč prednosti finančne samostojnosti, hkrati pa slone predvsem na dotacijah. Da bi spremenili to stanje, je potrebno, da se finančno samostojni zavodi, razen socialnih in podobnih, preusmerijo tako, da bodo z najtesnejšim povezovanjem z gospodarstvom in z vsemi drugimi dejavnostmi našli edino pravo merilo in smer svojemu razvoju. S tem bodo dosegli večje lastne dohodke ali pa bodo morali, če jih bo tako korigiralo življenje, reorganizirati svojo dejavnost in s tem znižati svoje izdatke.

Rezultat take usmeritve bo dvojen. Razbremenjen bo republiški proračun, na drugi strani pa bo to v korist finančno samostojnim zavodom samim, ker bodo edino po taki poti lahko dosegli potreben razmah. Praksa kaže, da tisti, ki se je zanašal samo na dotacije, ni prišel daleč. Nedvomno je to edino pravilna in zdrava perspektiva, ki jo seveda v letošnjem letu ne moremo v celoti doseči, s potrebnimi ukrepi pa je letošnje leto lahko v tem smislu že prehodno leto. Razen za socialne in še za nekatere zavode, ki jim dotacije povečujemo ali pa pustimo na lanski višini, predlagamo za vse ostale zavode znižanje ali celo ukinitvev dotacije. Ustrezno temu planiramo realne presežke dohodkov pri tistih zavodih, ki lahko ustvarjajo presežke. Da pa ublažimo ta prehod, posebno pri tistih zavodih, ki se bavijo z znanstvenim in raziskovalnim delom, predvidevamo v letošnjem proračunu novo postavko v znesku 30 milijonov dinarjev, ki je namenjena za naročila pri teh zavodih po ustreznem republiškem organu. Enako predvidevamo 14 milijonov posebej za selekcijske raziskave v kmetijstvu.

Letos se prvič obravnavajo skupaj z republiškim proračunom v podrobnostih tudi predračuni tako imenovanih proračunskih skladov. Izvršni svet je v teku preteklega leta pri vseh skladih postavil ustrezne družbene organe, bodisi upravne odbore ali pa strokovne svete. Predložene proračune skladov so ti družbeni organi obravnavali na svojih sejah in je Izvršni svet vse njihove pripombe že upošteval. Na tem mestu je treba opozoriti okrajne in občinske ljudske odbore, da je vprašanje zadostne družbene kontrole pri njihovih skladih še neurejeno, da se ta sredstva še vedno trošijo nenamensko in da je to nujno treba urediti še pred sprejemom letošnjih lokalnih proračunov, kajti sredstva, ki jih naša skupnost troši preko teh skladov, so dokaj velika. Predračuni republiških skladov, razen vodnega, so po svoji višini, kot po razporeditvi izdatkov, približno enaki lanskim, ki jih je skupščina sprejela pred nekaj meseci. To naj služi za opravičilo, da podrobneje ne ponavljamo obrazložitve, ki so jo sicer skupščinski odbori slišali in odobrili.

Omenim naj le vodni in cestni sklad. Značilno za republiški vodni sklad je izdatna decentralizacija in prenos sredstev na ljudske odbore, saj je letošnji proračun nižan od lanskega za 182 milijonov dinarjev, torej več kot za polovico. Skoraj vsa vzdrževalna dela na vodotokih in vsa finansiranja v zvezi z vodnimi skupnostmi, so prenesena v lokalne proračune. Ljudski odbori pa so seveda dolžni, da v svojih proračunih ta sredstva tudi dejansko uporabijo za urejanje voda, vsekakor pod strokovnim vodstvom republiške uprave, da ne bi na rednih vzdrževalnih delih nastala prekinitev.

Cestnemu skladu dajemo letos sicer za 100 milijonov manjšo dotacijo, vendar to ne pomeni, da bodo cestna dela manj obsežna kot lani. Pri negospodarskih investicijah je namreč posebej upoštevana koprška cesta in predor pod ljubljanskim gradom. Razen tega je tudi letos zagotovljeno nadaljevanje del na Dolenjski cesti iz zveznih virov. Predvidena sredstva tega sklada omogočajo nemoteno redno vzdrževanje cest in mostov in nadaljevanje že začelih rekonstrukcij, pri čemer se predvsem zasleduje cilj, da se izboljšajo zveze z industrijskimi in okrajnimi središči. Upam, da je s tem republiški proračun s prilogami v osnovi utemeljen in prosim skupščino, da ga sprejme.

Ob zaključku pa mi dovolite še tri kratke pripombe. Prvič, proračun se bo v redu izvrševal le v primeru, da bodo dohodki pravočasno pritekali. Apeliram na gospodarske organizacije, ki so glavni plačnik, da ne rušijo discipline v plačevanju družbenih obveznosti, kar enako velja tudi za dajatve prebivalstva.

Drugič, ker ni do kraja jasno, kakšna bo letos realizacija dobička podjetij in s tem v zvezi dohodkov za proračune, je nujno potrebno, da se v prvem polletju, še posebej pa v prvih mesecih letošnjega leta, uvede največje varčevanje v vseh ustanovah od republiških do občinskih. Vse kar lahko počaka do druge polovice leta, naj počaka. Tedaj bo že jasno, v kakšni meri so naši proračuni glede dohodkov realni.

In zadnja pripomba. »Po napovedani letošnji spremembi proračunskega sistema« — citiram tovariša Kardelja — »se bo zgodilo, da bodo imeli nekateri okrajji ali komune po predlaganih kriterijih manjše dohodke od dosedanjih.« Isto velja za nekatere ustanove, zavode in organizacije od republiških do občinskih. Se pravi, kolikor bolj boš letos proračun nenormalno dvigal nad zdravo mero in potrebe, toliko težji ti bo prehod na eventualno nižji proračun leta 1958. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, slišali ste obrazložitev. Pričelnjam načelno razpravo k republiškem proračunu. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Po pooblastilu skupščinskega odbora za zdravstvo in socialno politiko, bom dal poročilo, ki je bilo sprejeto na sejah tega odbora, in ki se glasi:

Odbor za zdravstvo in socialno politiko je na svoji seji razpravljaval o proračunu za zdravstvo in socialno varstvo in je v načelni diskusiji na podlagi predloženih zneskov ugotovil, da predlog proračuna upošteva predvsem lanskoletno potrošnjo, zaradi česar bo treba nekatere dejavnosti skrčiti na minimum, kar se odraža predvsem pri funkcionalnih delih posameznih služb. Povečani so personalni izdatki predvsem zaradi povečanja plač in honorarjev. V proračunu se odražajo tudi nekatere nove dejavnosti, ki so neodložljive, ki pa toliko bolj vplivajo na skrčenje ostalih, dočim je nekaj zelo nujnih novih dejavnosti moralo popolnoma izpasti. Glede na dane razmere se je odbor s predlogom proračuna strinjal in ga soglasno odobril.

V diskusiji pa so posamezni poslanci navajali nekatere važne probleme zdravstvene in socialne službe. Za nekatere je odbor menil, da je treba nanje opozoriti skupščino, za nekatere pa je treba pripraviti še gradivo za nadaljnje proučevanje.

Odbor je ugotovil, da glede perspektivnega razvoja zdravstvene službe ni še izdelanih enotnih stališč in da se to odraža predvsem v dosedanjem razvoju

omrežja zdravstvenih zavodov. Vendar postaja ta problem vedno bolj pereč, ker se vedno česče pojavljajo zahteve po novih zavodih. Pri tem pa nastaja vprašanje, če so za vse te zahteve dani zadostni, utemeljeni pogoji, tudi ekonomski. Danes je še vedno težišče prvenstveno na izgradnji novih bolnic in oddelkov, ne pa na izgradnji tistih osnovnih zdravstvenih objektov na terenu, katerih naloga naj bi bila, dvig zdravstvene in higienske ravni prebivalstva, to je odstranjevanje in omiljenje raznih škodljivih vplivov okolja, ki najčesče povzročajo razna obolenja. Pri tem bi bilo treba razmisliti, ali ne bi kazalo iti na manjše število boljše opremljenih zdravstvenih objektov v podeželskih centrih s primerno motorizacijo, namesto da bi bil zdravniški kader verjetno nesmotrno razmeščen po terenu, ko ne bi imel zadostnih možnosti lastnega razvoja, medtem pa bi imel vse te možnosti vključno z boljšimi pogoji za diagnostiko v više organiziranih in boljše opremljenih zdravstvenih domovih. Na samem terenu pa bi mogel delovati srednji in ostali medicinski kader, zlasti medicinske sestre, s čimer bi dosegli racionalnejšo uporabo materialnih sredstev, ki jih vlagamo v zdravstvene domove, racionalnejšo izbiro visokokvalificiranega kadra in boljšo razporeditev medicinskih sester kot osnovnih zdravstvenih delavcev na terenu, ob sodelovanju z družbenimi organizacijami.

Bolje opremljeni in organizirani zdravstveni domovi bi lahko v večji meri izvajali preventivo in boljše proučevali zdravstveno stanje prebivalcev, pri čemer bi dosegli, da bi taki zdravstveni domovi zajeli čimveč bolnikov v začetnem stadiju bolezni in prevzeli tudi zdravljenje, kar bi vplivalo na politiko pri izgradnji bolnic, kar bi bilo tudi ceneje za celotno družbo, za kar ima Slovenija prav gotovo ugodne pogoje.

S primerno pripravljeno analizo na podlagi dobro preišljene metodologije bi morali preiti k perspektivnemu planu, ki bi upošteval tudi to, da preventivna dejavnost spreminja in bo spreminjala zdravstvene razmere na terenu.

Poslanci so sprožili tudi razpravo o tem, če ne bi kazalo za izgradnjo zdravstvenih objektov osnovati poseben sklad, iz katerega bi se na podlagi takega perspektivnega plana finansirale investicije za zdravstvene zavode, zlasti, da bi se iz tega sklada nudilo pomoč zdravstveno zaostalim predelom. Ugotovljeno je tudi bilo, da bi bilo treba prenehati investirati v stare stavbe, kar nalaga proračunom vsako leto samo težke vsote za vzdrževanje.

Odbor je bil mnenja, da bo treba ponovno razpravljati o kadrovskem vprašanju, o profilih kadrov, o specializaciji, o pomanjkanju splošnih in obratnih zdravnikov itd., vendar ne samo formalno na podlagi že zbranih statističnih podatkov, temveč na podlagi temeljitih študij celotne problematike zdravstvenega kadra, pričeneši z vzgojo višjega in srednjega medicinskega kadra, ki bo moral organsko izhajati iz zahtev perspektivnega plana celotne zdravstvene službe.

Ob tej diskusiji je bilo ponovno sproženo tudi vprašanje obveznega zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva. Prvič zato, ker bo edino z zdravstvenim zavarovanjem celotnega prebivalstva mogoče dosledno uveljaviti principe perspektivnega razvoja zdravstvene službe in s tem v zvezi tudi kadrovske politike in drugič, ker je vprašanje sredstev za intenzivno zdravljenje kmečkega prebivalstva, ki ga sedaj z določenimi sredstvi finansirajo občinski in okrajni ljudski odbori, vedno bolj pereče.

Odbor je tudi ugotovil, da je za uspešen in kvaliteten razvoj zdravstvene službe nujna odprava privatne prakse v zdravstveni službi, vključno zobozdravstvo in se glede tega strinja s sklepom sveta za zdravstvo. Vendar bo treba

odpraviti tudi hibe v javni zdravstveni službi, ki povzročajo, da se ljudje zaradi določenih prednosti privatne prakse še pogosto zatekajo v privatne ordinacije. Osnovno pa je, da kvaliteta zdravstvenih storitev ne more biti različna, če opravljajo privatno in javno službo isti zdravniki.

Odbor je med drugim razpravljal tudi o alkoholizmu in zavzel načelno stališče, da bi morali vsi ljudski odbori uvesti davek na potrošnjo alkoholnih pijač in z zakonitimi predpisi določiti, da bi se ta sredstva uporabljala izključno za borbo proti alkoholizmu. Ta sredstva naj bi se uporabljala na primer za ustanavljanje mlečnih in brezalkoholnih restavracij, za pospeševanje proizvodnje cenениh, vendar higiensko brezhibnih brezalkoholnih pijač, za predelavo in konzerviranje sadja in podobno.

S področja socialnega varstva je odbor razpravljal predvsem o domovih za rehabilitacijo invalidne mladine kakor tudi o domovih, kjer so duševno defektni otroci potrebni in sposobni rehabilitacije, na čemer je družba predvsem zainteresirana. Odbor je mnenja, da bi se v skladu s tem, da je pri nas šolanje že po ustavi brezplačno, usposabljanje te mladine finansiralo iz proračunov, ker je ugotovljeno, da se stroški šolanja največkrat vračunavajo v oskrbni dan in s tem v breme občine oziroma svojcev, zaradi česar se mnogokrat ti otroci ne oddajo v domove, kjer bi se usposabljali, za kar bo družba kasneje trpela občutno škodo.

Poleg tega je bilo ugotovljeno neskladje v obračunavanju oskrbnih stroškov v zavodih, kjer se zdravijo duševno bolni, in v zavodih za neozdravljive duševne bolnike. Odbor je mnenja, da je oskrba neozdravljivo duševno bolnega v zavodu zaradi njegovega vpliva na okolico, zlasti pa na mladino, vsaj tako nujna, kakor obvezna hospitalizacija telesno nalezljivega bolnika. Zato ni prav, da se prepušča domska oskrba takih bolnikov finančni zmogljivosti občin oziroma posameznikov, ker je ta pojav dovolj množičen in ostajajo predvsem zaradi finančnih razlogov in ne samo zaradi pomanjkanja teh zavodov, izven zavodske oskrbe številni taki bolniki, ki često ogrožajo tudi telesno varnost svoje okolice. Toliko o poročilu odbora za zdravstvo.

Sedaj pa mi dovolite nekaj mojih osebnih misli k proračunu samemu. Predvsem bi tovariši omenil to, na kar sem opozoril, mislim že pred tremi leti, da bi bilo želeli, da bi k predlogu proračuna, zlasti kar zadeva personalno službo, dali k tem velikim postavkam neko obširno obrazložitev, kar pa se na žalost tudi letos ni napravilo, razen pojasnil, ki nam jih je danes dal predstavnik Izvršnega sveta. Predvsem bi bilo želeli, da bi pri proračunskih predlogih bilo vedno navedeno tudi število uslužbencev, koliko jih je bilo v lanskem letu, ko smo sklepali o proračunu, in koliko jih je sedaj. Vsega tega pa tudi do sedaj nismo dobili v roke, temveč je bila omenjena samo kompleksna številka, ne pa tudi razlika v primerjavi s prejšnjim letom. Če pa pogledamo predvidene izdatke za osebne izdatke uprave pri republiki, potem vidimo, da je za vse osebne izdatke, se pravi za osnovne plače, za posebne dodatke, za položajne dodatke, za stanovanjski prispevek, za socialno zavarovanje in za honorarje, predvidenih letos dve milijardi 317 milijonov 587 000 dinarjev. V proračunu za 1956. leto so ti zneski bili predvideni le na eno milijardo 308 milijonov, tako, da so letos povečani za eno milijardo 9 milijonov in nekaj sto tisoč dinarjev. Razume se, in tudi iz poročila smo videli, da je temu vzrok reorganizacija, uvajanje novih služb in podobno, zaradi česar bolj pade v oči velika razlika, ki je v letošnjem proračunu.

Poglejmo še finančno samostojne zavode, pri katerih vidimo, da je letos za posebne potrebe predvidena ena milijarda 749 milijonov, medtem ko je lansko leto bilo predvideno 968 milijonov. Gre torej za razliko 781 milijonov več. Skupni presežek nad proračuni lanskega leta znaša torej eno milijardo 800 milijonov dinarjev, kar da vsakemu, ki se malo peča s temi številkami, misliti — in od tod tudi moja prejšnja pripomba — da bi bila potrebna bolj detajlna obrazložitev za pojasnitev raznih nesoglasij med posameznimi postavkami. Medtem pa je značilno to, kar je bilo v diskusiji že tudi rečeno, da se je proračun za osebne izdatke precej zvišal, medtem ko so ostali materialni, se pravi operativni in funkcionalni izdatki na enaki višini kot lansko leto, če ne skoraj nižji. To se pravi, da se je pri operativnih in funkcionalnih izdatkih varčevalo in da se teh izdatkov ni zviševalo.

Drugo tovariši, poglejmo še postavko o posebnih dodatkih. Morda grešim, če pravim, da so tako imenovane dodatne plače zgrešile namen, ki ga je obrazložil tovariš Kardelj, ko se je v zvezni skupščini sprejemal sklep o dodatnih plačah. S tem dodatkom so se pravzaprav enostavno zvišale plače, ni pa ta dodatek postal, kot je bilo sprva mišljeno, vzpodbuda kadrom za večjo odgovornost in za boljšo organizacijo dela itd. Ta dodatek je postal že skoro sestavni del plače zaradi tega, ker ta posebni prispevek prejme danes že okoli 70 % vseh uslužbencev, bodisi pri ljudskih odborih, bankah itd. medtem ko je glede tega izjema edino še pri zdravstvu. Ponekod dobivajo vsi uslužbenci od vratarja do direktorja dodatno plačo, kar je po mojem zgrešeno in je izgubilo svoj smisel. Zato je nujno potrebno pospešiti, da se v zvezni skupščini čimprej sprejme zakon o državnih uslužbencih, s katerim naj bi se enkrat dokončno uredilo tudi vprašanje uslužbenskih plač na takem nivoju, da bodo uslužbenci za svoje delo, ki ga opravljajo, plačani tako, da ne bi bili v dnevnih skrbeh zaradi skromnih dohodkov, ki jih sedaj imajo; ker mislim, da se bo naša upravna služba tako veliko laže utrdila in razširila ter bo ustrezala potrebam našega časa.

Ko govorim o tem, bi rekel še nekaj besed o številu uslužbencev pri ljudskih odborih. Spominjate se še morda, tovariši, kako smo lansko oziroma predlansko leto razpravljali o predlogu zakona o razdelitvi republike na okraje in občine. Takrat so tudi s strani državljanov bili razni pomisleki o tem, da bo ta razdelitev zahtevala precej večje število uslužbencev in s tem povečanje upravnih stroškov, kar je bilo deloma tudi razumljivo. Vendar se nas je takrat nekako potolažilo s tem, da to ne ustreza resnici, ker bo razdelitev zahtevala namreč le nekaj več strokovnih uslužbencev, da pa se povprečno število uslužbencev nikakor ne bo zvišalo. Takrat je namreč tovariš Vlado Krivic v svojem referatu, ki ga lahko najdete v stenografskih zapiskih, celo izjavil, da je prej mogoče, da se bodo upravni stroški znižali kot pa zvišali. Nasprotno pa je tovariš Stane Kavčič že takrat v razpravi k temu referatu izrazil bojazen, da bo ta odprti sistem ravno pri določanju teh uslužbencev precej omogočil, da bo tu narasel aparat, ki bo zašel v nepotrebno in našemu sistemu sovražno smer, v birokratizem.

Tovariši, če danes pogledamo rezultate reorganizacije pri komunah in okrajih, vidimo, da se je pravzaprav nekako uresničila in se uresničuje bojazen tovariša Kavčiča, da gremo v vedno večji birokratizem. Število uslužbencev se pri občinah in pri okrajih zvišuje, kar je pri občinah še vedno nekako razumljivo glede na prenos številnih pristojnosti na občine, ki jih prej niso imele. Če je pri občinah zaradi majhnega števila kvalificiranega kadra bilo potrebno povečati število uslužbencev, pa na drugi strani vsaj po mojem mnenju ni prav

nobene potrebe, da bi okrajni ljudski odbori zadržali prejšnje, v kolikor celo ne večje število uslužbencev, kot so jih imeli poprej, ko so imeli vse kompetence, čeprav so dovršen del teh prenesli sedaj na komune. Ne trdim tovariši, da ti uslužbenci pri občinah danes ne delajo in da so odveč. Narobe, kakor sem sam mogel opaziti, so ti ljudje celo prezaposleni, vprašanje je, kakšne posle opravljajo. Pri tem gre tudi za upravni sistem kot takšen, kajti prav tukaj imam tovariši vtis, morda tudi grešim, če rečem, da sedanji upravni sistem temelji na nekakšnem nezaupanju do nižjih organov, da ustvarja kontrolo nad kontrolo in inšpekcijo nad inšpekcijo, kar povzroča seveda tiste poledice, ki sem jih že prej omenil. Mislim pa, da to ni v korist utrditve ljudskih odborov in njihovih kompetenc in tudi ne v korist utrditve ljudske demokracije. Zato mislim tovariši, da bi bil skrajni čas, preden bi zašli v še hujše zagate, zlasti glede na opozorilo, ki ga je pred časom dal tovariš Polič v zvezi s predlogom novega zakona o proračunih, da je treba že sedaj misliti, kakšna naj bo uprava, da se naši ljudski odbori ne bodo znašli znova v istih težavah, ko bodo iskali dohodke za prihodnje leto. Zato mislim tovariši, da bi bilo dobro, da se s strani Izvršnega sveta store tudi glede tega potrebni ukrepi, da se preštudira današnji sistem uprave in izloči vse tisto dvojno delo ter zmanjša tista papirnata vojna, ki se danes tako strahovito razširja, da porabimo toliko papirja za našo upravo kolikor ga nikdar poprej v naši zgodovini nismo porabili. Čeprav smo pričakovali, da bo novi način upravljanja s pomočjo svetov, komisij in upravnih odborov ta posel precej zmanjšal, ker bodo ti organi neposredno reševali določene stvari brez večje administracije, pa imamo nasprotno pojav, da ima danes skoro že vsak svoje in to dokaj obširno tajništvo, s čimer se obseg tega dela samo povečuje. Toliko sem mislil opozoriti na to, po mojem mnenju, zelo resno zadevo. Pri tem morda tudi grešim, toda napravil sem svojo dolžnost s tem, da sem povedal to, kar o tem mislim. Za predlog proračuna pa bom seveda glasoval.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Tovariši in tovarišice. Dotaknil bi se samo dveh vprašanj. V zadnjem času, posebno pa v zadnjih letih se je pokazalo, da je pri naših ljudskih odborih skoro za 30 % več kadra kot ga je bilo prej. Vendar pa se za enak odstotek ni izboljšalo tudi upravno delo, kajti v praktičnem življenju vidimo, da se stvari ne rešujejo tako hitro, kot bi se morale. Nasprotno, celo lahko rečemo, da se je to delo bolj birokratiziralo, posebno zaradi tega, ker se akti razmeroma zelo počasi rešujejo in se zahteva, da gre prošnja ali pritožba skozi vrsto oddelkov in odborov, pri čemer vsakdo zahteva še posebno obrazložitev in je tako treba včasih čakati na rešitev po mesece in mesece. Zato bi predlagal, da bi moral kader pri naših okrajnih in občinskih ljudskih odborih opraviti določene tečaje, hkrati pa se dobro seznaniti z vsemi predpisi, da se ljudje ne bi več pritoževali nad tem, da ne dobe konkretnih odgovorov, ker uslužbenci predpisov ne poznajo. Tako bi se kvaliteta dela uslužbencev izboljšala, hkrati pa bi se moglo tudi število tega kadra znižati.

Drugo vprašanje, ki bi se ga dotaknil, pa je vprašanje dotacij družbenim organizacijam in društvom. V predlogu proračuna je za te dotacije predvideno okoli 360 milijonov dinarjev. Mislim pa, da nič ne pretiravam, če rečem, da dajejo skoro prav toliko sredstev raznim družbenim organizacijam in društvom tudi naša podjetja, in sicer deloma iz dobička, v glavnem pa še na način, ki

se je razpasel v zelo grdo navado, ki hkrati obide še zakonska določila, da se namreč tem organizacijam, kadar tiskajo razne letake, brošure in podobno, plačujejo oglasi s tem, da gredo te datjave na materialne stroške. Dajatve, ki dosežejo skupno, lahko bi rekel, tudi vsoto do pol milijarde dinarjev, so večkrat nekontrolirane in se ta sredstva uporabljajo ne samo za resnično nujne potrebe naših družbenih organizacij in društev, ampak čestokrat tudi za razne izlete, za popivanja, za prirejanje raznih banketov in podobno, kar ne le, da ni prav, marveč ni ne v duhu varčevanja in ne v duhu borbe proti alkoholizmu itd. Zato bi bilo treba uvesti večjo kontrolo nad uporabo teh sredstev. Zato predlagam, naj bi se ta sredstva delila tako, da bi šel del teh sredstev centralnim organizacijam v republiki, preostala sredstva pa naj bi se dodelila okrajnim in občinskim družbenim organizacijam in društvom, toda ne tako, da bi te organizacije in društva ta sredstva neposredno delila, temveč bi se ta sredstva dala okrajnim ljudskim odborom, ki bi jih po potrebi dodeljevala posameznim organizacijam in društvom tako, da bi nad to razdelitvijo imel delno kontrolo tudi občinski ljudski odbor. Prav tako pa bi na drugi strani predlagal, da bi tudi naša podjetja dajala ta sredstva, namenjena družbenim organizacijam in društvom okrajnim in občinskim ljudskim odborom, ki naj bi jih potem po potrebi dodeljevala posameznim organizacijam. Naša podjetja so sedaj čestokrat v zelo težkem in mučnem položaju, ko ne mine dan, da ne dobe po pet ali šest prošenj za podpore, da ne govorim še o raznih delegacijah, ki osebno obiskujejo posamezna podjetja. Reševanje vseh teh prošenj odvzema skoro tretjino delovnega časa uslužbencem v naših podjetjih. Zato mislim, da bi glede teh stvari bilo vendar že treba napraviti red. Nisem proti temu, da bi se našim družbenim organizacijam ne dala potrebna sredstva, vendar sem za način, kot sem ga predlagal, da ta sredstva dobe okrajni in občinski ljudski odbori, ki bi jih delila med krajevne organizacije in društva, nad tem razdeljevanjem pa naj bi bila večja kontrola kot je bila doslej.

Seveda pa bi s tem predlogom, v kolikor bi se ta stvar uveljavila, bilo to vprašanje rešeno le v okviru Slovenije. Te prošnje za podpore pa prihajajo s teritorija celotne Jugoslavije. Mnogokrat prihajajo iz drugih republik še v večji meri kot iz naše republike. Tam pa je seveda še znatno težje kontrolirati, kakšne so potrebe tamkajšnjih družbenih organizacij, zaradi česar je mnogokrat velika zamera, če take podpore ne daš in se temu pogosto pridružuje še očitek šovinizma. Zato bi morda ne bilo slabo, če bi naš Izvršni svet tudi v zveznem merilu dal podoben predlog, da bi se to vprašanje na podoben način rešilo tudi v zveznem merilu. Zlasti mučno pa je to takrat, kadar se nam ponujajo razne umetniške slike in kipi, ki so daleč od neke resnične umetnosti, kajti treba je reči, da naši resnični umetniki zaslužijo kaj drugega kot to, da bi na tak način pritiskali na kljuge po podjetjih in prosili za potrebna sredstva.

Končno bi omenil še eno vprašanje. Pri tem gre tudi za nekatere organizacije, ki so družbeno nujno potrebne in one, ki so zrasle iz naše ljudske revolucije, posebno kot je to Zveza borcev. Za tako organizacijo pa je naravnost sramotno, da bi morala pritiskati na kljuge po raznih podjetjih in biti odvisna od razpoloženja direktorja in upravnega odbora, ali bo dobila sredstva za svoje najnujnejše potrebe. Takim in sličnim organizacijam pa je po mojem treba na vsak način zagotoviti zadostna sredstva, da delo teh organizacij, ki so dale osnovo naši revoluciji in osvoboditvi, ne bo odvisno od tega, ali jim bo nekdo podporo dal ali ne.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Gregor Klančnik: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Načel bi neko stvar, ki morda popolnoma ne sodi v splošno razpravo o proračunu, temveč bolj k razpravi o posameznostih, ki bo kasneje na ločenih sejah. Toda vkljub temu, da bo obravnava o proračunu v podrobnostih ločena, pa bi vendarle prosil ljudsko skupščino in njeno predsedstvo, da mi dovolita, da dam kratko obrazložitev k amandmaju odbora za proračun Zbora proizvajalcev, da bi na ta način bila ljudska skupščina bolj informirana o tem amandmaju.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev je sprejel amandma, po katerem naj se 8. člen zakona o proračunu spremeni tako, da se smejo honorarji neomejeno izplačevati le do 80 %, za preostalih 20 % pa se smejo honorarji izplačati le po poprejšnji odobritvi sekretariata za finance LRS. Ta sklep je odbor za proračun sprejel zaradi tega, ker so v proračunu pri osebnih izdatkih predvidena za honorarje izdatna sredstva, in sicer okoli 10 % od osnovnih plač.

Analiza pa kaže, da imajo posamezni sekretariati predvideno za honorarje znatna sredstva, in sicer ima na primer svet za šolstvo predvidenih 89 %, sekretariat za promet 41 %, sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve 23 %, sekretariat za kulturo in prosveto 21 % in sekretariat za blagovni promet 17 % od osnovnih plač. So pa posamezni zavodi, ki pri osebnih izdatkih predvidevajo izključno le honorarje. Menimo namreč, da je tudi to eden izmed razlogov, ki povzroča, da se strokovnjaki raje zadržujejo v republiškem središču, ker se plače s pomočjo honorarjev dvigajo v glavnem le strokovnjakom in se prav ti v največji meri poslužujejo honorarnega dela.

Že v razpravi je bilo ugotovljeno, da industrija trpi zaradi tega, ker strokovni kadri nočejo iz večjih mest v manjše kraje, kjer je po navadi industrija in da je med drugim tudi to, da se s honorarji v mestu doseže šestokrat boljši zaslužek kakor v industriji in v krajih, ki so oddaljeni od kulturnih središč, dostikrat eden izmed razlogov, da strokovnjaki ne gredo v industrijska podjetja na podeželju. Prav zato je odbor za proračun Zbora proizvajalcev predlagal, da se podvzame vsaj ta mili ukrep, da se odstotek znižanja neomejenega izplačevanja honorarjev spremeni od predvidenih 90 % na 80 %.

Hkrati je obravnaval odbor tudi problem dolgotrajnega študija na univerzi, ki je zaradi tega zelo drag in je poleg vsega drugega dostikrat tudi negospodarski. Mislimo, da bi bilo potrebno, da bi naš odbor za prosveto in kulturo moral preštudirati te stvari in videti, kako bi prišli do takega načina študija, ki bi nam dal nov tip industrijskega inženirja. Sedaj se namreč dogaja, da moramo čakati sedem do osem let, preden dobimo industrijskega inženirja. Mlad inženir, ki pride v tovarno — šestokrat se zgodi, da je že oženjen in ima družino — zahteva takoj pri vstopu, ne glede na to, da še nima nobenih praktičnih izkušenj, relativno visoko plačo. Dejstvo pa je, da dve do tri leta ne more še praktično koristiti podjetju, ker mu je brezpogojno potrebna poprejšnja praktična izkušnost. Zato bi bilo treba misliti na to, da že po štirih letih dobimo teoretično splošno izobražene inženirje, ki bi po tem štiriletnem študiju prišli v podjetja in bi v do sedaj prakticiranjem študijskem roku sedem do osem let postali ne le teoretično, temveč tudi že praktično podkovani in bi v industriji lahko zavzemali že odgovorna mesta. Čas od štirih do sedmih let, ki je sedaj povečini štipendiran za študij na univerzi, bi ob nadaljnjem »štipendiranju«
preživeli v podjetju pri praktičnem usposabljanju in bi tako v roku, ki je

potreben sedaj, da pride nekdo do diplome, dobili že praktično in teoretično dograjenega strokovnjaka, ki bi svojo plačo v industriji lahko opravičil že tudi s koristnim delom. Zato predlagam odboru za prosveto, da premisli to vprašanje in misli na to, da pridemo enkrat do takega tipa industrijskega inženirja.

Drugačna je stvar glede vzgoje kadra za znanstvene raziskave. Razumljivo je, da je takemu, ki se bo pečal izključno le z znanstvenim raziskovanjem, potreben, daljši teoretičen študij, toda za praktično delo v industriji tak dolgotrajen študij ni potreben. Zato menim, da je potrebno, da začnemo ta problem bolj temeljito reševati. S tem bomo znatno znižali tudi stroške za študij na visokih šolah.

Predlog, ki ga je dal odbor za proračun Zbora proizvajalcev za znižanje neomejenega izplačevanja honorarjev od 90 na 80 %, pa samo delno omili proces zadrževanja kadra v republiškem središču, ker je z dosedanjo prakso dokazano, da se inženir po svoji diplomii dostikrat raje zaposli v nekem inštitutu ali zavodu, ker ima poleg osnovne plače možnost dobiti vrsto honorarnih zaposlitev, s katerimi lahko svoje mesečne prejeme znatno poveča. Zato predlagam ljudski skupščini, da ne glede na to, da odbor za proračun Republiškega zbora našega amandmaja ni sprejel, ta dokaj mili ukrep vendarle sprejme, zlasti ker še nisem slišal utemeljene obrazložitve, da ta naš amandma ni dober. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Aleksander Pirher.

Aleksander Pirher: Tovariši in tovarišice. V razpravi bi se nekoliko dotaknil še dotacije družbenim organizacijam, o čemer je že razpravljaval tovariš Pavšič iz Maribora. Iz predloga proračuna je sicer razvidno, da so te dotacije letos za nekaj milijonov manjše kot lansko leto, vendar menim, da bi bilo pametno v bodoče te dotacije raznim družbenim organizacijam še zmanjšati, kajti iz letošnjega predloga proračuna je razvidno, da bo na primer Zveza Svobod in kulturno prosvetnih društev dobila še vedno razmeroma visoko dotacijo, enako Zveza za telesno vzgojo »Partizan«, ki dobi 32 milijonov, nadalje Športna zveza Slovenije, ki dobi 28 milijonov itd. Ni mi sicer točno znano in nimam vpogleda, kako so ti republiški društveni forumi v 1956. letu razdelili ta sredstva, vem le to, da so v našem murskosoboškem okraju kulturno-prosvetna, telesnovzgojna in športna društva, dobila razmeroma zelo malo teh sredstev. Večkrat se celo primeri, da dobijo več sredstev tista društva, ki znajo bolj žicati, ki znajo bolj spretno ta sredstva nekako zahtevati, kot je to bilo konkretno pri nas društvo »Svoboda« Železne dveri, ki je dobilo nekaj nad 100 000 dinarjev, ki pa jih je zelo slabo porabilo. Mislim pa, da povsem drži to, kar je tovariš Pavšič že omenil, da naše občine in občinski društveni forumi danes le lahko vodijo mnogo boljšo kontrolo nad uporabo teh sredstev in da je družbena kontrola pri občinah mnogo širša in se vodi več računa o tem, kako se ta sredstva uporabljajo.

Prav gotovo je, tovariši, da so naša društva potrebna večje materialne pomoči, kot pa so jo dobivala zadnja leta. Vendar okrajni in občinski ljudski odbori zaradi pičlih sredstev teh društev dejansko ne morejo podpirati tako, kot bi to bilo potrebno. Primeri se celo, kar je verjetno tovarišem poslancem dobro znano, da nam propadajo domovi društva »Partizan«, kulturni domovi, gasilski domovi itd. prav zaradi tega, ker ta društva sama ne morejo ustvariti

zadostnih sredstev za lastno vzdrževanje, ljudski odbori pa jih absolutno premalo podpirajo. Na podeželju in tudi v manjših centrih je velika pripravljenost bodisi za kulturno-prosvetno udejstvovanje, bodisi za telesno-vzgojno udejstvovanje itd., vendar zato, ker so materialna sredstva tako pičla, ta dejavnost ne doseže takega razmaha, kot bi to bilo potrebno in zaželeno. Naš okrajni ljudski odbor se je na primer letos postavil na tako stališče, da bo v okrajnem merilu zadržal za dotacije društvom le tolikšno vsoto, kolikor je to nujno potrebno okrajnim društvenim forumom za prirejanje raznih tečajev in podobno, vsa ostala sredstva pa bo sprostil in jih prepustil občinskim ljudskim odborom, da bodo potem ti iz svojih proračunov lahko nekaj več dajali društvom na terenu. Mislim, da je takšna orientacija pravilna, ker se s tem kot sem že prej rekel, ustvarja na terenu boljša kontrola, kako se ta sredstva uporabljajo. Mislim pa, da bi bilo prav, da bi se tudi republiškim društvenim forumom pustilo le toliko sredstev, kolikor jih potrebujejo za organizacijo raznih strokovnih tečajev, za organizacijo raznih centralnih prireditev in podobno, vsa ostala sredstva pa naj bi se dala na razpolago okrajnim, zlasti pa občinskim ljudskim odborom.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Franc Pirkovič.

Franc Pirkovič: Tovariši ljudski poslanci. Pri razpravi o proračunu v naši skupščini mi je prišlo na misel, da bi bilo treba razmisliti morda tudi o reorganizaciji predvojaške vzgoje naše mladine. V čem je stvar? Vsi vemo, da za predvojaško vzgojo dajemo letno, — se pravi okrajni in občinski ljudski odbori — precejšnja sredstva. Zdaj je vprašanje, kako se ta sredstva uporabljajo. Vemo, da je predvojaška vzgoja posebno po letu 1948 bila nujno potrebna zaradi borbene pripravljenosti jugoslovanskih narodov. Mislim pa, da je sedaj že prišel čas, da bi lahko začeli misliti na reorganizacijo predvojaške vzgoje, in sicer tako, da bi s sredstvi, ki jih danes dajemo za predvojaško vzgojo, dosegli morda večje uspehe, če bi ta sredstva namenili telesno vzgojnim društvom, strelskim organizacijam, ljudski tehniki itd. S tem bi verjetno zajeli veliko širši krog naše mladine v telesnovzgojnih društvih, hkrati pa bi dosegli tudi prvotni namen, da bi bila naša mladina morda bolj kot sedaj pripravljena za odgovorno vojaško službo, kadar bi bila v to službo poklicana. Seveda je to vprašanje, ki naj bi ga prej preštudirali ustrezni forumi, mislim pa, da bi bilo prav, če bi se o tej stvari kaj več razmišljalo.

Opozorim naj še na to, da je pri sedanjem načinu organizacije običaj, da kličejo na primer kmečko mladino k predvojaški vzgoji navadno prav v tistih mesecih, ko so na kmetih najtežja poljska dela. To pa pri kmečkih proizvajalcih ne naleti na preveč ugoden odziv. Podobne težave se nam pojavljajo tudi pri vpoklicu mladine, ki je zaposlena v industriji. Mladina, ki je zaposlena v industriji, mora po težkem osemurnem delu iti še k predvojaški vzgoji. Zato bi bilo po mojem mnenju res morda bolje, če bi ta sredstva, ki jih dajemo za predvojaško vzgojo, razdelili telesno vzgojnim društvom, ki bi organizirala iste stvari kot so danes v sklopu predvojaške vzgoje. Na ta način pa bi ta društva, kot sem že prej omenil, prav gotovo zajela veliko širši krog mladine, kot jih zajemajo danes.

Druga stvar, ki jo je k proračunu omenil tovariš Maležič pa je, da je dotacija tehnični fakulteti znižana za 700 000 dinarjev. Vem, da se sedaj tega ne da

spreminjati. Opozoril pa bi rad na to, da ima tehnična fakulteta velike izdatke in tudi velike potrebe po dragih učilih, ki jih mora nabavljati. To je na kemičnem oddelku že do sedaj bila precejšnja ovira za vzgojo oziroma za redno opravljanje vaj, ker ni bilo sredstev za nabavo teh pripomočkov. Zato bi priporočil Izvršnemu svetu, da bi vendarle med letom, če bi se pokazale kje kake možnosti, dal tehnični fakulteti na razpolago nekaj sredstev, da bi se nabavili potrebni preparati, inštrumenti, kemikalije itd., da bi lahko naša tehnika v celoti funkcionirala in hitro pripravljala bodoče inženirje za ta poklic.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? Besedo ima ljudski poslanec Matija Maležič.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! Najprej bi odgovoril tovarišu Petejanu, ki je v svojem govoru navedel, da so se v letošnjem proračunu zvišali osebni izdatki pri ustanovah za eno milijardo 9 milijonov, pri finančno samostojnih zavodih pa za 781 milijonov dinarjev. To je seveda očitno prevelik znesek in sem zdaj, v kolikor sem v tem kratkem času, ker ni bilo odmora, mogel ugotoviti to, da se je namreč tovariš Petejan zmotil. On je številke iz letošnjega proračuna pravilno napisal, pri številkah iz lanskoletnega proračuna pa se je za eno stran zmotil, in sicer je letos upošteval izdatke za socialno zavarovanje in stanovanjski sklad, pri lanskoletnih številkah pa tega ni upošteval. Zaradi tega so te številke seveda precej drugačne, in sicer naslednje.

Lansko leto so osebni izdatki ustanov brez finančno samostojnih zavodov znašali eno milijardo 961 milijonov dinarjev, letos pa znašajo 2 milijardi 317 milijonov dinarjev. Razlika je samo 356 milijonov dinarjev. Tudi ta številka je zelo velika, vendar moram opozoriti na to, kar sem že v večerajšnji razpravi rekel, da se letos spreminja sistem finansiranja Ljudske milice, ki je lansko leto bila finansirana do polovične vsote od okrajev, za drugo polovico pa od republike, letos pa celotno finansiranje prevzame republika in znaša samo ta razlika za republiški proračun 246 milijonov dinarjev. To se pravi, da pravo zvišanje proračuna predstavlja samo razlika od 246 milijonov do 356, kar znaša torej 110 milijonov dinarjev. To pa so redna povečanja plač, in sicer tistih 10% ali 12%, ki so odredeni z zvezno uredbo. Podobna stvar je pri finančno samostojnih zavodih tako, da ni problem v tako visokih številkah, čeprav se s tovarišem Petejanom popolnoma strinjam, da je treba pri vseh naših proračunih paziti na to, da se število uslužbencev ne povečuje. Statistike zadnjih let sicer kažejo na to, glede česar ima tovariš Petejan prav, da število uslužbencev polagoma neprestano raste. Za čas od 1952. leta naprej bi povedal nekaj števil. V primerjavi z letom 1952, ko je bilo v republiki in okrajih skupaj 26 900, recimo okrog 27 000 uslužbencev, imamo 1956. leta po stanju s 1. januarjem 26 000 uslužbencev. To se pravi, da še nismo dosegli števila v letu 1952 in da smo še za 1000 pod številom iz leta 1952. Vendar pa smo v času od leta 1952 na 1953 znižali število uslužbencev za 7000 tako, da je bila v letu 1953 dosežena najnižja številka 20 700, od takrat pa do danes to število zopet neprestano raste. Koliko pa se je v republiških ustanovah povečalo število uslužbencev v času od lanskega leta na letos sem povedal že v poročilu.

Tovariši in tovarišice. To priložnost bi izkoristil še za to, da bi pred obema zboroma pojasnil stališče Izvršnega sveta do amandmajev proračunskih odborov, in sicer po vrsti. Amandmaja, da se briški vodovod vnese v spisek vodovodov

pri upravi za investicije, Izvršni svet ne sprejema in to iz naslednjih razlogov. Predvsem je treba poudariti, da se je graditev skupinskih vodovodov v zadnjih treh letih razširila preko tistega programa, katerega je izdelal Izvršni svet pred tremi leti, ko se je odločil za finansiranje skupinskih vodovodov. Izvršni svet stoji na stališču, da se fronta graditve vodovodov, ki naj se finansirajo iz republiških sredstev, ne širi, marveč oži. Nadalje, briški vodovod je do tri četrtine že zgrajen in to iz republiških sredstev. To se pravi, da je namen, ki ga republika zasleduje pri finansiranju teh skupinskih vodovodov, v Brdih že dosežen oziroma celo že presežen tako, da ne bo v nobenem kraju, kjer se z republiškimimi sredstvi finansirajo vodovodi dograjen vodovod do take stopnje kot je že zgrajen v Brdih. Sedaj, ko je voda iz Soče že pripeljana v Brda, je naloga okraja in občine, da iz svojih lastnih sredstev nadaljujeta to gradnjo.

Nadaljnji je amandma glede odstotka, do katerega lahko ustanove svobodno uporabljajo osebne izdatke za honorarje. Izvršni svet se ne strinja z amandmajem odbora za proračun Zbora proizvajalcev, ki predlaga, naj se odstotek 90 zniža na 80, to se pravi, da se ustanove glede tega še bolj omeji. To je sicer problem, ki ga proizvajalci preko svojega odbora nakazujejo, je pa prav zaradi tega problema v republiški proračun letos prvič prišla omejitev, da se ustanovam samo do 90 % dopusti svobodno uporabljanje honorarjev. Da je Izvršni svet proti temu amandmaju, je razlog v tem, ker ne smemo zaiti zopet v drugo skrajnost, da bi ustanovam in finančno samostojnim zavodom, ki imajo pretežno družbene organe, že v naprej odrekli zaupanje, da bi sami ne izvajali take kontrole in da se honorarji ne bi nekontrolirano izplačevali.

Naslednji amandma glede Radia Ljubljane sprejema Izvršni svet v celoti. Ostaneta še amandmaja odbora za proračun Republiškega zbora v zvezi z Muzejem narodnoosvobodilne borbe, s katerima pa se odbor za proračun Zbora proizvajalcev ni strinja. Tudi Izvršni svet se s tema amandmajema ne more strinjati. Glede amandmaja, naj se 10 milijonov da Muzeju narodne osvoboditve za investicije, ki so potrebne za nadaljevanje del pri rekonstrukciji nekaterih partizanskih objektov, bolnic itd., s tem, da se za enako vsoto znižajo investicije, predvidene za novo palačo Ljudske skupščine, je Izvršni svet mnenja, da je zmanjšanje postavke 220 milijonov za palačo skupščine neumestno, kajti Izvršni svet je bil že letos prisiljen, da to postavko zniža za okoli 50 milijonov dinarjev. Dela pa, ki se pri tej stavbi odvijajo, pa so po obsegu tolikšna, da bo postavka 220 milijonov za letošnje leto bržkone premajhna. Hkrati pa je res tudi to, da Muzej narodne osvoboditve doslej ni predložil oziroma še nima načrtov, v kakšnem obsegu in kaj naj se s temi investicijami pri muzeju naredi in bodo ti načrti gotovi šele med letom. Zaradi tega Izvršni svet daje kompromisni amandma, in sicer v tem smislu, da se investicije Muzeja narodne osvoboditve uvrste sicer v spisek ustanov, ki prejemajo sredstva za negospodarske investicije, vendar brez konkretnega zneska in brez navedbe, kje naj se ta sredstva vzamejo. Izvršni svet pa se obveže, da bo med letom, v kolikor bi sredstva pri nekaterih gradiliščih zaradi tehničnih ali drugih razlogov ne mogla biti porabljena, ta sredstva med letom dodelil Muzeju narodne osvoboditve. Kolikor pa bi seveda skupščina vztrajala pri tem, da je treba za muzej že v naprej določiti dokončni znesek, potem bi se ta znesek seveda ne dal dobiti drugje kot pri postavki za palačo Ljudske skupščine.

Glede drugega amandmaja, naj se pri Muzeju narodne osvoboditve zvišajo materialni izdatki za 2 milijona 852 000 pa naslednje. Najprej bi rekel, da bi

nas vse skupaj med vsemi očitki, ki bi nam jih katera koli ustanova lahko dala v zvezi s skrčenjem letošnjega proračuna, prav gotovo najbolj zbolel ta, da imamo premalo uvidevanja za Muzej narodnoosvobodilne borbe. Mislim pa, da ni treba, da bi v zvezi s tem, da Izvršni svet tega amandmaja ne sprejema, imeli zaradi tega kakor koli slabo vest, kajti tudi te izdatke je treba spraviti v sklad z možnostmi in potrebami. Amandma za povečanje materialnih izdatkov je sam po sebi neprecizen, ker predlaga, naj se materialni izdatki povečajo za 2 milijona 852 000, materialni izdatki te ustanove pa imajo 13 pozicij in je treba točno opredeliti, katero pozicijo pojačamo in katero ne. Izvršni svet je na osnovi tega, da se je med debato v odboru pokazalo, da je pereče predvsem vprašanje zneska za kritje spominov borcev iz časa vojne na eni strani, na drugi strani pa da so pereče potrebe po devizah za nabavo nekih sredstev za konserviranje dokumentov itd., prišel do amandmaja, ki ga daje skupščini, naj se med materialnimi izdatki okrepi pozicija — zadnja menda, za memoarje borcev iz narodnoosvobodilne borbe, in sicer od sedanjih 400 000, kot je v proračunu navedeno, na en milijon dinarjev. To pomeni, da se torej ta pozicija okrepi za 600 000 dinarjev zato, ker sam muzej predlaga, da potrebuje milijon dinarjev. Glede dinarskih potreb za kritje deviz, ki jih muzej rabi, pa stoji Izvršni svet na stališču, naj bi se ta dinarska sredstva dala iz proračunske rezerve takrat, kadar bo muzej devizna sredstva dobil oziroma, če jih bo dobil. Amandma Izvršnega sveta je torej v tem, da se za 600 000 dinarjev pojača pozicija za odkup spominov borcev narodnoosvobodilne borbe.

In končno brez zveze s proračunskimi odbori dajem v imenu Izvršnega sveta še en amandma, in sicer, da se iz sredstev, ki so sodeljena družbenim organizacijam v višini 360 milijonov, zadnja pozicija, ki je predvidena za skrb za dopuste in letovanja delovnih ljudi v višini 15 milijonov, zniža za 800 000 in se v seznam družbenih organizacij in društev, ki dobivajo dotacijo, vnese društvo književnikov s pozicijo 800 000 dinarjev. To pojasnujem s tem, da je to društvo v lanskem letu bilo še dotirano od jugoslovanskega društva književnikov, po spremenjenem načinu finansiranja in po reorganizaciji, ki je bila izvedena v zvezi s tem društvom, pa v letošnjem letu slovensko društvo književnikov te dotacije od zveznega društva ne bo več dobilo. Mislim, da je na ta način tudi ta amandma Izvršnega sveta utemeljen.

Predsednik Miha Marinko: S tem je tovariši razprava v načelu zaključena. (K besedi se prijavi še ljudski poslanec Jože Petejan.)

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice! K obrazložitvi tovariša sekretarja naj pripomnim samo to, da sem številke, ki sem jih prej navedel, vzel iz proračuna za leto 1956 tako kot so napisane. Če je bil prispevek za socialno zavarovanje naveden kje drugje, tega ne bom zanikal, ker nimam pri roki proračuna lanskega leta. Morda da je tu pomota, vendar pa se mi zdi, da razlika, ki jo je navedel tovariš sekretar ne drži, ker znašajo letos pri višjih plačah ti prispevki za socialno zavarovanje okroglo eno milijardo dinarjev, medtem ko znaša izračunani presežek eno milijardo 800 milijonov dinarjev. Tako je tu še vedno razlika za 800 milijonov, ki so se med letom nekje potrošili, zaradi česar sem poprej zahteval, da bi se morala k proračunu dati obrazložitev, da bi poslanci imeli točen pregled nad tem, kakšna je bila realizacija proračuna v preteklem letu. Toliko v pojasnilo.

Predsednik Miha Marinko: S tem je dnevni red seje izčrpan. Ker pa smo že skupaj, obveščam tovariše poslance, da je Izvršni svet dostavil med tem še predlog za izvolitev še enega člana Izvršnega sveta, že prej pa predloge za razrešitev in izvolitev sodnikov.

Zato predlagam, da na tej seji obravnavamo ta dva predloga ter v dopolnilo stavljam še dve točki na dnevni red, in sicer:

2. izvolitev člana Izvršnega sveta in
3. razrešitve in volitve sodnikov.

Se poslanci strinjajo s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se strinjate, menim, da je dopolnitev dnevnega reda sprejeta.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na izvolitev še enega člana v Izvršni svet.

Od predsednika Izvršnega sveta sem prejel tale dopis:

»Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 2. februarja 1957 na podlagi 4. člena uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in v zvezi s 76. členom ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije, sprejel tale sklep:

Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije se predlaga:

1. da poveča število članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS od dosedanjih 13 na 14 članov;

2. da izvoli dodatno za novega člana Izvršnega sveta tovariša Vladimira Krivica, ljudskega poslanca Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS.

Povečanje števila članov Izvršnega sveta je potrebno zaradi sprememb v notranji sestavi Izvršnega sveta, ki so predvidene v zvezi z vprašanjem organizacije republiške uprave in ljudskih odborov.

Prosim, da predložite ta predlog Izvršnega sveta Ljudski skupščini v obravnavanje in sklepanje. Predsednik: Boris Kraigher.«

Je v zvezi s tem morda še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ne, dajem predlog Izvršnega sveta, da se za novega člana Izvršnega sveta izvoli tovariš Vladimir Krivic, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razrešitve in izvolitve sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Dušan Bole prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kako pripombo k poročilu in k predlogom? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem najprej predlog, da se za predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu izvoli tovariš Štefan Simonič, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tovariš Štefan Simonič soglasno izvoljen za predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu.

Drugi predlog je, da se za predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju izvoli tovariš Anton Skobir. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta predlog soglasno sprejet.

Nadalje dajem na glasovanje predlog, da se izvolijo za sodnike okrožnih gospodarskih sodišč, in sicer za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju dr. Peter Pavlič in za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani Pavel Maslo. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta predlog soglasno sprejet.

Nadalje dajem na glasovanje predlog, da se za občasnega sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS izvoli dr. Jože Juhart. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta predlog soglasno sprejet.

In končno dajem na glasovanje predlog, da se razrešijo dr. Marijan Pavlič kot predsednik Okrožnega sodišča v Novem mestu, dr. Jože Juhart kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS, Ivo Sever kot predsednik Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju in dr. Mirko Brolih kot sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so vsi ti predlogi soglasno sprejeti.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem skupno sejo. Seje posameznih zborov bodo po kratkem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 12.10 uri.

P R I L O G E

PREDLOG DRUŽBENEGA PLANA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1957

PRVI DEL

Splošni pregled gospodarstva v letu 1956

1.

Za razvoj proizvodnje v letu 1956 v LR Sloveniji je značilno:

V primerjavi z letom 1955 se proizvodnja ni razvijala enakomerno v vseh gospodarskih panogah. Medtem ko se je v industriji in rudarstvu povečala za 7 %, v kmetijstvu plan ni bil dosežen ter je bila celotna proizvodnja za 5 % pod doseženo ravno v letu 1955. Zaradi zmanjšane investicijske dejavnosti se je zmanjšala tudi proizvodnja v gradbeništvu za 27 %, medtem ko je plan predvideval zmanjšanje za 20 %.

Ostale gospodarske panoge so se razvijale v glavnem skladno z razvojem industrijske proizvodnje ter so povečale obseg svoje dejavnosti.

Na temelju doseženega fizičnega obsega proizvodnje za celo leto in družbenega proizvoda za 9 mesecev računamo, da se je družbeni proizvod v letu 1956 povečal za 3 % od onega v letu 1955.

Splošna ocena o razvoju gospodarstva za leto 1956 kaže, da je politika stabilizacije v gospodarstvu pokazala pozitivne posledice. Cene so se dvigale v manjši meri, zato se je skupni indeks cen na drobno za blago in storitve v LR Sloveniji povečal leta 1956 za 6 % nasproti 12 % v prejšnjem letu. Na to so vplivali ukrepi, ki so omogočili obvladati kupno moč in povečati blagovne sklade.

Razen večje stabilizacije na tržišču je bilo v LR Sloveniji doseženo tudi pomembno povečanje zalog gotovih izdelkov v industriji in trgovini za 17 %. Narasle so tudi zaloge surovin in polizdelkov. Obenem se je povečal izvoz za 20 %, kar je omogočilo enakomernjšo in povečano preskrbo z reprodukcijskim materialom in blagom za široko potrošnjo iz uvoza.

Doseženi rezultati so pomembni tudi za gospodarstvo v letu 1957, ker pomenijo izhodišče za nadaljnji razvoj gospodarske aktivnosti, ki bo usmerjena k izboljšanju življenjskega standarda predvsem v mestih.

Na stabilizacijo gospodarstva kot celote pa je negativno delovalo dejstvo, da je narodni dohodek v okviru FLRJ ostal na ravni leta 1955, v LR Sloveniji pa se je povečal le za 2 %. Na to sta vplivala predvsem manjša kmetijska proizvodnja in zmanjšan obseg gradbenih del.

Število zaposlenih v gradbeništvu se je v zvezi z zmanjšanjem gradbenih del zmanjšalo za približno 10 000 ljudi. Nasprotno pa je industrija povečala število zaposlenih za približno 7 200 (po planu predvideno 3 000 oziroma 2 %). Število zaposlenih pa so povečale tudi vse ostale gospodarske panoge, tako da

znaša prirast nove delovne sile v celotnem gospodarstvu približno 1000 ljudi. Zaradi zaposlitve toliko števila delovnih moči ni bilo doseženo predvideno povečanje produktivnosti dela v industriji, ki naj bi znašalo po planu 5 %. Povečanje proizvodnje je bilo namreč doseženo le z manjšim porastom delovne sile. Poleg motenj v proizvodnji je na to vplival predvsem neizpopolnjeni gospodarski sistem, ki ni v zadostni meri stimuliral neposrednih proizvajalcev, da bi dvignili produktivnost dela.

2.

Industrijska proizvodnja se je v letu 1956 povečala za 7 %. Planirani obseg te proizvodnje je bil torej v celoti dosežen, čeprav obstoje razlike pri posameznih strokah in proizvodih.

Po posameznih strokah se je fizični obseg industrijske proizvodnje v letu 1956 v primerjavi z letom 1955 gibal takole (ocena na osnovi realizacije v 11 mesecih):

111 — električna energija	121
112 — premog	106
113 — nafta	98,5
114 — črna metalurgija	104
115 — barvasta metalurgija	106,5
116 — nekovine	101
117 — kovinska industrija	100
119 — elektroindustrija	110
120 — kemična industrija	105
121 — industrija gradbenega materiala	96
122 — lesna industrija	108
123 — industrija papirja	133
124 — tekstilna industrija	100
125 — usnjarska industrija	106
126 — gumarska industrija	112,5
127 — živilska industrija	115,5
128 — grafična industrija	113,5
129 — tobačna industrija	103

Na porast proizvodnje je pozitivno vplivalo:

- nove kapacitete, ki so bile dovršene v prejšnjih letih in so v letu 1956 že redno obratovala, in v manjši meri tiste, ki so bile dograjene v letu 1956;
- boljše izkoriščanje in rekonstrukcije v obstoječih kapacitetah;
- enakomernejše in povečane dobave surovin zlasti iz uvoza, čeprav še vedno ni bil pravočasno na razpolago ves potrebni reprodukcijski material;
- uvedba premij za povečano proizvodnjo v premogovnikih.

Proizvodnja bi bila lahko še večja, če je ne bi ovirale tele okolnosti:

- pomanjkanje električne energije, predvsem v začetku leta zaradi nizkega vodnega stanja;
- spremenjene razmere na tržišču, predvsem zaradi zmanjšanja potrošnje;
- počasno prilagojevanje podjetij spremenjenim razmeram na domačem in tujem tržišču.

Zaloge izdelkov v industriji so se do konca leta 1956 povečale skupno za 26 % nasproti zalogam konec leta 1955. Pri tem so narasle zaloge blaga za široko potrošnjo za 1300 milijonov, opreme pa za 900 milijonov dinarjev, medtem ko se zaloge reprodukcijskega materiala niso bistveno povečale.

Izvoz industrijskih izdelkov se je v letu 1956 povečal za 1414 milijonov dinarjev ali za 13 %.

3.

Kmetijska proizvodnja je bila v letu 1956 za 5 % manjša od sorazmerno dobre letine v letu 1955, vendar je bila kljub temu še vedno večja od devetletnega povprečja 1947/1955.

Po posameznih kmetijskih strokah se je gibala proizvodnja takole:

	Indeks 1956/1955
Poljedelstvo	97
Sadjarstvo	75
Vinogradništvo	70
Živinoreja	105
Ribolov	122
Domača predelava	76

Negativno je vplivalo na kmetijsko proizvodnjo neugodno mrzlo vreme v prvem četrtletju, ki je povzročilo občutno škodo zlasti zgodnjemu sadju in trtam ter zgodnji povrtnini. Slabo vreme med letom je zaviralo kmetijska dela, da so se zakasnila, a tudi popolnejšo dozoritev pridelkov in njihovo pospravljanje.

Pri kmetijski proizvodnji se kaže tudi nezadostna uporaba agrotehničnih sredstev, zlasti umetnih gnojil in zaščitnih sredstev (uporaba umetnih gnojil se je zmanjšala v gospodarskem letu 1955/56 za 48 % nasproti 1954/55).

Za razvoj kmetijstva so bila v letu 1956 potrošena nekoliko večja investicijska sredstva kakor v letu 1955 (v letu 1955 2013 milijonov dinarjev, v letu 1956 po oceni 2300 milijonov dinarjev).

V letu 1956 se je okrepila dejavnost združenih organizacij, ki so zajele z odkupom že okoli tri četrtine vseh kmetijskih tržnih presežkov (brez lesa). Nadaljnjo vzpodbudo za delovanje kmetijskih zadrug in pospeševanje kmetijske proizvodnje so dale tudi novo ustanovljene združne poslovne zveze. Zadržne organizacije so razpolagale z večjimi materialnimi sredstvi kot v prejšnjem letu.

4.

V primerjavi s preteklimi leti in s prirastkom se je sečnja gozdov zmanjšala v zadnjih letih takole :

Sečnja 1955 = 100

	Vsi gozdovi	Gozdna gospodarstva	Drugi gozdovi
1951	145	210	120
1954	102	106	101
1955	100	100	100
Ocena 1956	99	101	98

Prirastek = 100

	Vsi gozdovi	Gozdna gospodarstva	Drugi gozdovi
1951	163	179	154
1954	115	87	131
1955	113	85	129
Ocena 1956	112	86	126

S podvzetimi ukrepi smo v teh letih dosegli velik uspeh: sečnja v gozdovih, v katerih gospodarijo gozdna gospodarstva, se je zmanjšala pod 90 % od prirastka, v zasebnih gozdovih pa tudi od 154 % v letu 1951 na 126 % od prirastka v letu 1956.

Kljub temu se sečnja v zadnjih letih v zasebnem sektorju ni zmanjševala tako, kot je to bilo potrebno. Vzrok je predvsem še vedno prevelika potrošnja za podeželje, a tudi sečnja za potrebe industrije, gradbeništva, prometa in za izvoz je bila še vedno prekoračena za okoli 100 000 m³.

V zadnjih letih se je razmerje med sečnjo in prirastkom stabiliziralo, s tem da sekamo v zasebnem sektorju še približno četrtno več kot priraste. Glede na potrebe po lesu bomo to stanje mogli izboljšati s temeljito analizo sedanje potrošnje lesa in s postopno zamenjavo lesa z drugimi materiali in kurivom.

Kljub zmanjšanju celotne sečnje so ostale dobave lesa za potrebe industrije, prometa, gradbeništva in za izvoz na isti ravni. Izpremenila pa se je struktura proizvodnje gozdnih sortimentov: proizvodnja celuloznega lesa iglavcev se je povečala od 102 000 m³ v letu 1954 na 175 000 m³ v letu 1956 ali za 172 %. Odstotek izkoriščanja tehničnega lesa listavcev pa se je povečal od 11 % v letu 1951 na 20 % v letu 1956.

Ob zmanjšanju sečnje se je hkrati povečeval obseg pri obnovi gozdov, t. j. pri rednem vzdrževanju in gozdnih gradnjah. V zadnjih letih so se povečevala vložena sredstva za obnovo gozdov tako:

Indeksi		
1954	1955	1956
100	112	139

S povečanimi sredstvi se je v prvi vrsti pospešilo gradnjo gozdnih cest in drugih tehničnih objektov v gozdarstvu. S tem se postopno vse bolj omogoča sodobno gospodarjenje z gozdovi in naprednejše oblike gojenja gozdov.

V letu 1956 je bilo zgrajenih ali rekonstruirano okrog 120 km gozdnih cest in poti nasproti 53 km v prejšnjem letu. Zgrajenih je bilo okrog 30 logarnic in drugih zgradb. Velika skrb je bila posvečena gojitvi hitro rastočih drevesnih vrst, zlasti topoli, s katero je bilo v letih 1955 in 1956 pogozdeno približno 250 ha zemljišč. Zaradi pomanjkanja izkušenj pa uspeh ni bil zadovoljiv. Rednemu vzdrževanju gozdov se je posvetila velika skrb tudi s tem, da je bilo v tem letu preredenih in očiščenih približno 22 000 ha gozdov. Doslej je tudi že urejeno 233 000 ha gozdov, kar znaša 26 % celotne gozdne površine.

5.

Na zmanjšani obseg gradbenih del sta vplivala predvsem zmanjšani obseg in spremenjena struktura investicij v letu 1956. Obseg gradbenih del je bil planiran v višini 80 %, po dosedanji oceni pa bo doseženih le 73 % v letu 1955 izvršenih del. Na izpolnitev plana je vplivala zlasti nejasnost v pogledu razpo-

ložljivih sredstev v prvi polovici leta zaradi zakasnitve pri sprejemanju družbenih planov, nezadostna priprava investitorjev in pomanjkanje dokumentacije zlasti pri investicijah za družbeni standard ter pri potrošnji ostalih lokalnih skladov. Zato je gradbena dejavnost prišla do polnega razmaha šele v drugi polovici leta. Zaradi večje konkurence med gradbenimi podjetji in poostrelega nadzora investitorjev so se gradbeni stroški zmanjševali.

V prometu se je celotni obseg storitev v letu 1956 povečal za 8 %. Po posameznih strokah je bil:

	1956/1955
Železniški promet	97
Pomorski promet	314
Cestni promet	121
Poštni promet	107

Fizični obseg železniškega prometa v letu 1956 nekoliko zaostaja za prometom v letu 1955, predvsem zaradi manjšega prevoza gradbenega materiala, manjšega tranzita ter manjšega inozemskega in domačega turističnega prometa. Stanje železnice v jesenski sezoni ni dopuščalo, da bi moglo zadovoljiti vse zahteve gospodarstva po prevozu, saj je dnevno primanjkovalo 400 do 500 voz. V letu 1956 se je v Sloveniji povečala povprečna hitrost potniških vlakov za 0,5 %, tovornih za 4 %, specifična potrošnja premoga pa se je zmanjšala za 1 %. V tem letu se je pričelo sistematično vzdrževanje prog. Pri tem je bilo izmenjanih 34 km kompletnega tira in vgrajenih 95 000 novih pragov. Za nadaljevanje elektrifikacije železnic v Sloveniji je bilo potrošenih 200 milijonov dinarjev na odseku Planina—Logatec ter 60 milijonov dinarjev od avstrijske meje do Jesenic.

V letu 1956 je bilo zgrajenih 16 km avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb in 10 km ceste Senožeče—Koper. Dalje je bilo zgrajenih 10 novih cestnih mostov, med njimi most v Celju čez Savinjo. S popravili je bilo pridobljenih novih 64 km utrjenega brezprašnega cestišča.

Obseg javnega cestnega prometa je porastel predvsem zaradi povečanja kapacitet pri prevoznem parku za 10 %. V tovornem prometu se je podaljšala povprečna pot prevožene tone predvsem s prikolicami, v medmestnem potniškem prometu pa je bilo uvedenih 20 novih prog. Poleg tega so bile odprte nove mednarodne avtobusne proge z Avstrijo in Italijo. Moderniziral se je mestni promet v Ljubljani z nabavo novih avtobusov in trolejbusov.

Prekomorski promet se je v letu 1956 v primerjavi z letom 1955 po obsegu potrojil, ker je Splošna plovba v Piranu dobila konec leta 1955 po razdelitvi Jugoslovanske tramperske mornarice 5 ladij. Poleg tega je podjetje nabavilo med letom še tri novejšje ladje ter s tem povečalo nosilnost ladjevja od 54 500 na 74 500 ton. Obalni potniški promet v Slovenskem Primorju, ki ga opravlja podjetje Jugolinija z Reke, se je v letu 1956 potrojil.

V poštnem prometu je najbolj narasla odprema časopisja. Pričeli so graditi novi poštni poslopji v Portorožu in na Vrhniki. Izdelane so bile nove avtomatske telefonske centrale za Škofjo Loko, Tržič, Vrhniko in Medvode. S pričetkom obratovanja UKV telefonske zveze Ljubljana—Bled se je odstranila zagata v telefonskem prometu na tem področju. V celo telefonsko mrežo Slovenije je bilo vključenih 760 novih telefonskih aparatov.

7.

Z znižanjem investicijske dejavnosti, z delno preusmeritvijo in povečanjem uvoza so se v letu 1956 tudi v trgovini povečale zaloge blaga za široko potrošnjo. S tem je bil trgovini omogočen postopen prehod od doslej več ali manj distributivnega sistema pri razdeljevanju blaga, ki je bil zaradi razmeroma majhnih količin blaga v primeri s kupno močjo nujen, k vlogi posrednika med proizvajalci in potrošniki.

Trgovina na malo in na veliko je s povečanjem zalog razširila sortiment, vendar v letu 1956 še ni bilo doseženo tako stanje, da bi bili potrošniku stalno na razpolago vsi proizvodi iz domače proizvodnje in uvoza. Med letom so se krediti trgovini sicer povečali, vendar trgovina na malo ni v celoti izkoristila razpoložljivih sredstev, ki bi ji omogočila v večji meri povečati izbiro blaga. Premajhno število trgovin je onemogočalo uspešnejšo konkurenco, zaradi česar trgovskim podjetjem še ni bilo v zadostni meri do tega, da bi z večjo izbiro pritegnila širši krog odjemalcev.

Zaradi ukrepov za omejevanje kupne moči se je promet trgovine na malo kljub povečanju zalog dvignil v primerjavi z letom 1955 samo za 2 %, a promet trgovine na veliko za 1 %.

S prenosom odkupa na kmetijske zadrage se je stabiliziralo tržišče s kmetijskimi pridelki, predvsem zaradi enotnejšega nastopa na tržišču. Dosežena razlika med odkupno in prodajno ceno, ki je znašala v letu 1955 pri najvažnejših kmetijskih pridelkih, upoštevajoč strukturo potrošnje, povprečno 76 % odkupne cene, se tudi v letu 1956 ni bistveno zmanjšala. Od celotne razlike je odpadlo 54 % na stroške za prevoz blaga in embalažo ter na transportni in skladiščni kalo.

Znižanju cen za posamezne vrste blaga v industriji je trgovina le počasi sledila. Razlog za to so neznatne rezerve v kalkulacijah trgovine. Razen tega je trgovina uporabila razlike od znižanih cen industrije za poravnavo izgub, ki so nastale zaradi slabega komercialnega poslovanja.

Količinski obseg prometa v gostinstvu (računano po cenah iz leta 1955) se je v letu 1956 zmanjšal za 7 %.

Zmanjšanje gostinskega prometa je povzročila zakasnitev v turistični propagandi in objavi cen kakor tudi povečanje cen v teku leta (v povprečju za 7 %), zaradi česar se je zmanjšalo število gostov predvsem v turističnih krajih.

Število gostov se je v letu 1956 zmanjšalo za 11 %, in sicer domačih za 6 % in inozemskih za 18 %. Hkrati se je skrajšala tudi povprečna doba bivanja za 3 %, zaradi česar se je zmanjšalo število nočitev za 14 %.

8.

Čeprav je pomanjkanje orodja in delavnic v obrti močna ovira za uspešnejši razvoj te panoge, ljudski odbori v letu 1956 kljub znatnim sredstvom niso v zadostni meri reševali vprašanja o izpopolnitvi obrtniške mreže. Že v letu 1955 je bilo od skupnih sredstev, ki so bila v obliki odstopljenega zveznega davka in obresti na osnovna sredstva prepuščena ljudskim odborom, uporabljenih za investicije v obrti samo 42 %, t. j. 474 milijonov dinarjev, medtem ko so bili v letu 1956 izkoriščeni krediti (po podatkih NB za november) še za 13 % manjši kot v istem razdobju lanskega leta.

Razširitev plačevanja družbenih obveznosti v obliki pavšala na vse obrtne delavnice in manjša podjetja je povečala interes delavcev in uslužbencev za zvišanje storilnosti dela. Obenem pa je zaradi zmanjšanja administrativnih stroškov povečala tudi konkurenčno sposobnost socialističnega sektorja. Kljub temu so se v letu 1956 dvignile cene za obrtne usluge za 8 %, ker imajo nekatere stroke obrti zaradi nezadostne konkurence monopolen položaj.

Število delavnic socialističnega sektorja se je povečalo tudi v letu 1956, medtem ko je število delavnic privatnega sektorja še nadalje nazadovalo. Po še nepopolnih podatkih je po stanju 1. X. 1956 poslovalo v socialističnem sektorju 2540 obratov ali 1,6 % več kot v letu 1955, v privatnem sektorju pa 12 714 obratov ali 5 % manj kot v letu 1955. Hkrati se je v socialističnem sektorju delno povečalo tudi število zaposlenih delavcev, v privatnem sektorju pa je bilo v letu 1956 zaposlenih 685 oseb manj kot v letu 1955. S tem se je razmerje zaposlenih brez vajencev, ki je bilo še v letu 1953 51,4 : 48,6 v korist privatnega sektorja, spremenilo že na 55,5 : 44,5 v korist družbenega sektorja.

Po ocenjenih podatkih se je vrednost obrtniške proizvodnje in uslug socialističnega sektorja povečala za 13 % (računano po tekočih cenah).

9.

Obseg investicijske potrošnje je bil v skladu s predvidevanji družbenega plana manjši kot leta 1955.

Na podlagi realizacije v 11 mesecih je bila napravljena ocena za celo leto, ki kaže, da bi bil skupni obseg brutoinvesticij za okoli 20 % manjši kot v letu 1955, in sicer:

	(v milijonih dinarjev)			
	1955	Struktura	1956	Struktura
Industrija in rudarstvo	33 224	48	23 000	42
Kmetijstvo	2 013	3	2 300	4
Gozdarstvo	525	1	1 300	2
Gradbeništvo	1 561	2	800	1
Promet	12 316	18	11 500	21
Trgovina	4 352	7	2 700	6
Obrt	992	1	900	2
Gospodarstvo skupaj	54 983	80	42 500	77
Družbeni standard	11 854	17	12 500	23
Investicije iz posebnih družbenih skladov	2 079	3	—	—
Vse investicije skupaj	68 916	103	55 000	100

Zmanjšanje investicij je predvsem posledica manjšega vlaganja sredstev v neto investicije, ki so znašale v letu 1956 32 milijard dinarjev nasproti 46 milijardam dinarjev v letu 1955. Potrošnja amortizacijskih sredstev se je gibala na ravni leta 1955.

Pri manjšem obsegu skupnih investicij se je v skladu z novo ekonomsko politiko izpremenila ekonomska struktura investicijske potrošnje. Zlasti so se zmanjšale investicije v industrijo, absolutno in relativno pa so se nekoliko povečale investicije v družbeni standard.

Zmanjšani obseg neto investicij pri neizpremenjeni potrošnji amortizacijskih sredstev ter povečana vlaganja v rekonstrukcijo podjetij so kljub povečanim investicijam v družbeni standard vplivala na spremembo v tehnični strukturi investicij.

	(v milijonih dinarjev)			
	1955 Znesek	Struktura	1956 Znesek	Struktura
Gradnje	32 268	47	23 500	43
Oprema	31 756	46	27 500	50
Ostalo	4 892	7	4 000	7
Skupaj	68 916	100	55 000	100

10.

Vrednost izvoza je bila v letu 1956 (po oceni na osnovi realizacije v 11 mesecih) za 20 % večja kakor v letu 1955 ter je znašala skupno 16 755 milijonov dinarjev.

Izvoz izdelkov iz industrijskega sektorja se je povečal za 1414 milijonov dinarjev ali za 13 %, na kar je vplivala večja proizvodnja in ukrepi za stabilizacijo tržišča. Razen zmanjšanega izvoza pri živem srebru in papirju so vse industrijske stroke povečale vrednost svojega izvoza. Sortiment industrijskih izvoznih izdelkov se je zboljšal, tako da se je izvoz količinsko povečal za 6 %, vrednostno pa za 13 %.

Izvoz pridelkov iz kmetijskega sektorja je bil za 1235 milijonov dinarjev ali za 50 % večji, kar je omogočila večja proizvodnja v živinoreji in ugodna konjunktura hmelja. Obenem se je povečal tudi izvoz proizvodov gozdarstva za 131 milijonov dinarjev ali za 21 % predvsem zaradi večjega izvoza celuloznega lesa listavcev in drv za kurjavo.

11.

Notranji trg je bil v letu 1956 pod vplivom činiteljev, ki so delovali na ustaljevanje tržišča. Na to so pozitivno vplivali: omejena kupna moč in zlasti zmanjšanje investicij, večja industrijska proizvodnja, večji uvoz reprodukcijskega materiala in blaga za osebno potrošnjo, zlasti hrane, ter večja vsklajenost izvoza s potrebami notranjega tržišča.

Investicije so bile v letu 1956 v LR Sloveniji za približno 20 % manjše kot v letu 1955. Omejevala se je tudi proračunska materialna potrošnja, medtem ko se je realizirana kupna moč prebivalstva le neznatno povečala. Skupna realizirana kupna moč prebivalstva in skladov je bila za približno 7 % manjša.

Naslednja razpredelnica kaže realizacijo kupne moči prebivalstva in skladov v letu 1956 po oceni na podlagi 11 mesecev.

Blagovni izdatki prebivalstva in skladov

	(v milijardah dinarjev)		
	1955	1956	Indeks 1955 = 100
Blagovni izdatki prebivalstva*	87,5	88,8	101,5
Izdatki za investicije	68,9	55,0	80,0
Proračunska materialna potrošnja	10,3	10,3	100,0
Skupaj	166,7	154,1	93,0

* Po gotovinskem planu z vključenimi potrošniškimi posojili.

Zmanjšanje potrošnje je v glavnem posledica omejene investicijske dejavnosti. Proračuni so omejili svojo materialno potrošnjo zaradi varčevanja (maksimirani proračuni), delno pa zaradi slabšega dotoka proračunskih sredstev.

Na stagnacijo pri potrošnji prebivalstva so vplavali tile činitelji:

— Naraščanje dohodkov prebivalstva iz delovnega in nedelovnega razmerja je bilo v letu 1956 bolj počasno kot v prejšnjem letu. V letu 1955 so dohodki narasli za 15 %, v letu 1956 pa le za 6 %, in to predvsem zaradi manjšega vključevanja delovne sile. V celotno gospodarstvo je bilo vključenih v povprečju le približno 1000 oseb.

— Dohodki kmečkega prebivalstva od odkupov so naraščali v manjši meri, na kar je vplivala manjša proizvodnja in bolj organiziran odkup, ki so ga v večjem delu prevzele kmetijske zadrage. V letu 1955 so odkupi nasproti prejšnjemu letu narasli za 11 %, v letu 1956 pa le za 8 %. Na kupno moč kmečkega prebivalstva je vplivala tudi spremenjena davčna politika.

Nova, bolj vsklajena razmerja na tržišču so omogočila povečanje zalog gotovih izdelkov. Zaloge blaga v notranji trgovini so narastle v primerjavi z decembrom leta 1955 za 13 %, zaloge gotovih proizvodov v industriji pa za 26 %.

Večji blagovni skladi in manjše povpraševanje so ustvarili bolj vsklajena razmerja na tržišču, ki se kažejo v večji ustaljenosti cen:

	Letno povprečje		Povprečje
	1955 1954	XI. 1956 XI. 1955	I.—XI. 1956 I.—XI. 1955
Cene na debelo			
Industrijski proizvodi	105	98	103
Kmetijski proizvodi	114	104*	105**
Cene na drobno			
Industrijski proizvodi	108	100	103
Hrana	115	101	106
Blagovni indeks	110	101	105
Storitve	115	108	108
Skupni indeks	112	101	106

* November 1956 proti oktobru 1955

** Povprečje za 10 mesecev

(Podatki za cene na debelo so povzeti iz »Indeksa« Zveznega zavoda za statistiko, za cene na drobno pa iz statistike Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS).

Cene industrijskih proizvodov so narasle v glavnem pri kurivu in pri predmetih za gospodarstvo (umetna gnojila, zaščitna sredstva in orodja za delo). Podražitev predmetov za gospodarstvo, ki je v glavnem posledica spremembe v regresih, znaša v povprečju enajstih mesecev leta 1956 v primerjavi z istim obdobjem leta 1955 10 %.

Višje cene za hrano so v glavnem posledica delne sprostitve cen za žita in žitne proizvode ter za maščobe, kakor tudi povečanja cen za nekatere vrste zelenjave in sadja (zaradi neugodne letine), za jajca itd.

Skupna nominalna blagovna potrošnja prebivalstva je bila v letu 1956 za 1,5 % večja kot v letu 1955, kar pa je skoro v celoti absorbiral naravni prirast prebivalstva. Ker je blagovni indeks cen na drobno narasel za 5 %, se je realna potrošnja na prebivalca v letu 1956 ustrezno zmanjšala za približno 4 %.

Zmanjšanje realne potrošnje je bilo večje pri kmečkem kakor pri mestnem prebivalstvu. S tem se je v skladu s predvidevanji plana razmerje med potrošnjo mestnega in kmečkega prebivalstva nekoliko izravnalo. V letu 1955 je namreč potrošnja kmečkega prebivalstva naraščala, medtem ko se je potrošnja mestnega prebivalstva zmanjševala.

V letu 1956 je bila dosežena določena stabilizacija na tržišču, čeprav na nekoliko nižji ravni kot v letu 1955, obenem so se povečale zaloge, kar daje solidno osnovo, da se bo v letu 1957 na temelju povečane proizvodnje in produktivnosti dela povečala tudi realna potrošnja prebivalstva.

DRUGI DEL

Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1957

Za razvoj gospodarstva LR Slovenije se predvidevajo iste osnovne naloge in nameni, ki jih določa Zvezni družbeni plan za celotno gospodarstvo FLRJ v letu 1957. To je nadaljevanje politike za stabilizacijo gospodarstva, nadaljnji razvoj in krepitev komunalnega sistema in delavskega samoupravljanja ter hitrejše naraščanje produktivnosti dela. S tem bo ustvarjena realna podlaga za sistematično in solidno izboljševanje življenjskih razmer delovnih ljudi.

Družbeni plan določa na podlagi predvidenega povečanja proizvodnje tako osnovno razdelitev narodnega dohodka, katere bistvene značilnosti so:

1. Povečanje osebne potrošnje in življenjskega standarda prebivalstva predvsem pri delavcih in uslužbencih. Napori celotnega gospodarstva morajo biti usmerjeni v čim uspešnejšo izvedbo te naloge, ki ima v letu 1957 prioritetni pomen.

2. Poleg splošnega porasta proizvodnje je dvig življenjskega standarda odvisen predvsem od hitrejšega naraščanja produktivnosti dela. Na večjo produktivnost dela bodo vplivali boljša organizacija dela in boljše gospodarjenje v vseh gospodarskih panogah. Da bi bili delovni kolektivi in komune pri večanju produktivnosti dela bolj zainteresirani, so potrebni ukrepi že delno predvideni v zveznem družbenem planu za leto 1957. Plan pa vsebuje še konkretna določila, da bodo v tej smeri med letom izvedene takšne ekonomsko-politične izpopolnitve našega gospodarskega sistema, ki bodo še bolj razširile možnost ustvarjalnega gospodarjenja kolektivov in komun. Zato se bo intenzivneje nadaljevalo delo za izpopolnitev našega gospodarskega sistema. Dosedanja politika in dosežena stopnja gospodarskega razvoja omogočata bolj sproščene okvire za gospodarjenje podjetij in komun. Nadaljnje izpopolnjevanje sistema bo šlo zato v smeri razvijanja materialne baze delavskega samoupravljanja in komunalnih skupnosti in v smeri ustvarjanja stimulativnejših pogojev v sistemu plač. V tem smislu se predvidevajo v letu 1957 nekatere dopolnitve sedanjega sistema delitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij.

3. Povečanje kupne moči mora spremljati povečana proizvodnja, predvsem blaga za široko potrošnjo. Zato se v družbenem planu LR Slovenije predvideva povečana proizvodnja z izpremenjeno strukturo v korist potrošnega blaga. Potrebno pa je, da neposredni proizvajalci sami najdejo možnosti za prilagoditev svoje proizvodnje osnovnim postavkam plana ter izpremenjenim zahtevam tržišča.

4. Še nadalje se bo v letu 1957 spreminjala struktura investicijskih vlaganj. Povečala se bodo sredstva za investicije v kmetijstvo, promet in stanovanjsko-komunalno izgradnjo. V industriji pa bodo sredstva uporabljena predvsem za takšne rekonstrukcije in racionalizacije, ki bodo omogočale, da se bosta povečala proizvodnja blaga za široko potrošnjo in izvoz. Namenski skladi, s katerimi bodo razpolagali delovni kolektivi in komune, se morajo uporabljati predvsem za izboljšanje življenjskih razmer v mestih in industrijskih centrih. O smotni razdelitvi teh sredstev morajo v večji meri odločati organi družbenega upravljanja, kontrola nad njihovo uporabo pa mora biti javna.

5. Z nadaljnjim povečanjem izvoza, zlasti industrijskih izdelkov, se bo omogočil večji uvoz surovin. Pri tem mora biti težišče na rentabilnejšem izvozu čim bolj predelanih industrijskih izdelkov, medtem ko se bo omejeval izvoz tistih kmetijskih pridelkov, ki vplivajo na boljšo preskrbo domačega tržišča.

6. Zvezni družbeni plan predvideva, da bodo ustvarjeni pogoji za stabilnejše odnose na našem trgu tudi z izločitvijo znatnih sredstev za obratne zaloge in rezerve, ki bodo povečane v skladu s potrebami povečane proizvodnje in prometa.

7. V skladu z zveznim družbenim planom, ki predvideva povečanje sredstev, s katerimi bi se zagotovile možnosti za nadaljnje dosledno razvijanje komunalnega sistema, je tudi v družbenem planu LR Slovenije izvršena taka razdelitev sredstev proračunov in skladov, ki omogoča krepitev materialne osnove okrajev in občin. Poleg tega pa imajo ljudski odbori več možnosti, da povečajo svoja sredstva z dohodki, ki jih samostojno predpisujejo in uporabijo tam, kjer smatrajo, da bodo dala največji učinek. V letu 1957 je udeležena republika za kritje svojih potreb le na delu dobička gospodarskih organizacij za okrajne proračune, dočim v vsem ostalimi sredstvi za proračune v celoti razpolagajo ljudski odbori.

Ker so proračunski izdatki v letu 1957 v okviru splošnih ukrepov za stabilizacijo gospodarstva še vedno omejeni, je potrebna splošna štednja in pravilno usmerjanje razpoložljivih sredstev za reševanje najbolj perečih problemov kot so prosveta, zdravstvo, komunalna dejavnost itd.

I. poglavje

Skupni družbeni proizvod

V skladu s predvidenim gibanjem gospodarstva in s pogoji gospodarjenja moremo pričakovati, da se bo v letu 1957 na področju Ljudske republike Slovenije formiral skupni družbeni proizvod v znesku 274 302 milijona dinarjev.

V primerjavi s prejšnjim letom se celotni družbeni proizvod povečuje (izraženo v cenah iz leta 1956) tako:

	Milijarde din			Indeksi		
	1955	1956	1957	1956 1955	1957 1955	1957 1956
Industrija in rudarstvo	150,6	160,5	171,5	107	114	107
Kmetijstvo	34,6	33,0	34,7	95	100	105
Gozdarstvo	2,2	2,3	2,4	105	107	102
Gradbeništvo	9,6	7,0	7,8	73	81	111
Promet	15,9	17,1	18,2	108	114	106
Trgovina	14,7	14,0	14,8	96	100	106
Gostinstvo	3,0	2,9	3,1	98	105	106
Obrt	14,3	14,6	15,5	102	108	106
Komunalna dejavnost in ostalo	1,2	1,2	1,3	105	114	108
Kmetijske zadruge*	3,9	4,3	5,0	110	129	117
Skupni družbeni proizvod	250,0	256,9	274,3	103	110	107
Družbeni proizvod na 1 prebivalca	163 285	166 780	176 851	102	108	106

Povečanje družbenega proizvoda v letu 1957 je posledica povečanja materialne proizvodnje in uslug v vseh gospodarskih panogah. Pri tem pa so delno upoštevane tudi doslej v nezadostni meri izkoriščene rezerve našega gospodarstva. Z uspešnejšim izkoriščanjem teh rezerv, kot so povečanje produktivnosti, štednja z materialom, večji hektarski pridelki, racionalnejše izkoriščanje vseh razpoložljivih sredstev zaradi povečanja proizvodnje, kakor tudi s čim uspešnejšim izkoriščanjem splošnih pogojev gospodarjenja bo mogoče v letu 1957 doseči še večji porast družbenega proizvoda.

II. poglavje

Industrija

Predvideni razvoj industrijske proizvodnje v letu 1957 temelji: na že doseženi proizvodnji v letu 1956; na možnosti boljšega izkoriščanja obstoječih kapacitet; na povečanem vlaganju v rekonstrukcije in racionalizacije ter v manjši meri na povečanih in novih kapacitetah, ki so bile izgrajene v letu 1956 oz. bodo dokončane v letu 1957; na razširjenju kooperacije med podjetji, predvsem v kovinski stroki, in na boljši organizaciji in povečani produktivnosti dela, na kar bodo vplivali predvsem spremembe v gospodarskem sistemu.

Na povečani obseg proizvodnje bo ugodno vplivala boljša preskrba z domačimi in uvoženimi surovinami, povečana kupna moč in povečan izvoz.

2.

Na tej osnovi se v letu 1957 predvideva porast industrijske proizvodnje za 7 % nasproti doseženemu obsegu v letu 1956.

Industrijska proizvodnja se je v zadnjih letih gibala takole:

	Indeksi skupne industrijske proizvodnje				
	1953	1954	1955	1956	1957
Indeksi v primerjavi z letom 1953	100	111	126	135	144
Verižni indeksi	100	111	113	107	107

* V družbenem proizvodu kmetijskih zadrug so zajete vse dejavnosti kmetijskih zadrug.

Obseg industrijske proizvodnje je do začetka leta 1956 naraščal povprečno za 11 % letno, od leta 1956 dalje pa se porast zmanjšuje na 7 %. Na to je vplivala predvsem povečana osnovna raven proizvodnje in dejstvo, da so bili največji industrijski objekti dograjeni že do leta 1955.

Proizvodnja pa se more povečati še nad predvideni obseg, ker bodo obstajale še vedno rezerve v produktivnosti dela, kooperaciji, organizaciji dela in racionalnem izkoriščanju surovin in energije, kar plan samo delno upošteva.

3.

Po posameznih strokah industrije in rudarstva lahko pričakujemo nastopno povečanje fizičnega obsega proizvodnje:

	Indeksi fizičnega obsega industrijske proizvodnje	
	1957 1955	1957 1956
111 — električna energija	137	112
112 — premog	109	103
113 — nafta	154	155
114 — črna metalurgija	115	110
115 — barvasta metalurgija	114	107
116 — nekovine	101	100
117 — kovinska industrija	107	107
118 — ladjedelništvo	108	105
119 — elektroindustrija	132	121
120 — kemična industrija	112	107
121 — ind. gradbenega materiala	99	104
122 — lesna industrija	110	102
123 — industrija papirja	135	102
124 — tekstilna industrija	105	105
125 — usnjarska industrija	114	108
126 — gumarska industrija	119	106
127 — živilska industrija	122	106
128 — grafična industrija	117	103
129 — tobačna industrija	103	100
Industrija skupaj	114	107

Razen novih objektov, ki so pričeli obratovati v letu 1956, bodo na povečano proizvodnjo vplivale tudi nove kapacitete, ki bodo dokončane v letu 1957, in sicer: nova degazolinaža v Lendavi, pričetek proizvodnje v tovarni vodikovega superoksida Belinka (kapaciteta 2000 ton vodikovega superoksida), rekonstruirana opekarna Ruda v Izoli, nov kuhalnik celuloze v Goričanah (kapaciteta 2500 ton celuloze), Tekstilna tovarna Tržič (nabava novih širokih statev), Tovarna gume Sava v Kranju (kapaciteta 200 ton širokih gumijastih transportnih trakov), Sana v Hočah (kapaciteta 600 ton keksov), nova hladilnica v Zalogu itd.

4.

V energetskih strokah, t. j. pri elektroenergiji in premogu, predvideva plan za leto 1957 manjše povečanje proizvodnje kakor v letu 1956. Nasprotno pa se bo vzpon pri vseh ostalih strokah industrijske proizvodnje povečal.

	Indeksi fizičnega obsega proizvodnje		
	1955 1954	1956 1955	1957 1956
Električna energija in premog	113	113	107
Ostala industrija	113	105	107
Industrija skupaj	113	107	107

Porast proizvodnje bo tako pri električni energiji kakor pri premogu manjši, kot je bil v letu 1956. Izpremenila pa se bo tudi struktura proizvodnje električne energije, in sicer:

	1954	1955	1956	1957
Skupna proizvodnja električne energije v milijonih kWh	1 293	1 556	1 900	2 132
Od tega: hidroelektrarne	84%	80%	69%	65%
termoelektrarne	16%	20%	31%	35%

Ker sta v gradnji samo še dva tretja agregata na Dravi, ki bistveno ne bosta vplivala na količino proizvedene električne energije, bo kljub izrednemu povečanju elektroenergetskih kapacitet v letu 1956 (za 41 % od celotne instalirane moči) v zimskih mesecih leta 1957 in v bodoče pri preskrbi z električno energijo situacija še vedno napeta. Spremenjena struktura v proizvodnji električne energije in povečana industrijska proizvodnja bosta zahtevali večje količine premoga, tako da bo sorazmerno majhno povečanje v proizvodnji premoga še bolj zaostrovalo energetska bilanco.

Zaradi krize v preskrbi z energetskimi viri bo potrebno premog in električno energijo racionalneje izkoriščati, za kar obstoje še velike možnosti v našem gospodarstvu. Potrebno pa je tudi, da se čimprej poveča proizvodnja premoga, s tem da se poveča produktivnost dela in dovršijo razširitve naših premogovnikov, za katere so krediti odobreni, kakor tudi, da se izgradijo naj-nujnejša stanovanja za rudarje.

Pri sestavljanju plana smo računali, da bo novi daljnovod Jajce—Zagreb obratoval že od začetka leta 1957 in tako delno izravnal pomanjkanje električne energije, ki bi nastalo v zimskih mesecih. Zakasnitev izgradnje tega daljnovoda bo pri znižanju vodnega stanja povzročila redukcije pri dobavi električne energije, ki bi jih bilo potrebno, da se izognemo večji škodi, usmeriti predvsem k skrčenju oziroma popolni ustavitvi pri obratovanju elektrolize aluminija v Kidričevem.

Do občasnih motenj v preskrbi z električno energijo tako za gospodarstvo kakor tudi za široko potrošnjo pa bo prišlo še zaradi slabega stanja distribucijskega električnega omrežja, predvsem v industrijskih območjih. Zato bi bilo potrebno usmerjati razpoložljiva investicijska sredstva v rekonstrukcijo tega omrežja.

Predvidevamo, da bo uspelo v letu 1957 vključiti v redni proizvodni proces novo degazolinažo v Lendavi. Hkrati pa računamo, da bo novi naftni revir Filovci, ki sicer še ni popolnoma raziskan, že dal okoli 29 000 ton nafte. Po teh predpostavkah bo obseg proizvodnje v naftni industriji povečan več kot za polovico.

5.

Po namenu potrošnje se bo povečana proizvodnja še bolj usmerila na proizvodnjo blaga za široko potrošnjo

	1956	1957	1957
	1955	1955	1956
Sredstva za delo	109	116	107
Reprodukcijski material	106	114	108
Blago za široko potrošnjo	107	117	110

Proizvodnja blaga za široko potrošnjo narašča v vseh strokah, vendar kaže delež blaga za široko potrošnjo od celotne proizvodnje, da se je v zadnjih letih struktura proizvodnje le polagoma izpreminjala.

	Razdelitev industrijske proizvodnje po kategorijah potrošnje		
	1955	1956	1957
Sredstva za delo	12,0	12,2	12,1
Reprodukcijski material	68,4	68,1	67,9
Blago za široko potrošnjo	19,6	19,7	20,0

Pri proizvodnji sredstev za delo nastajajo izpremembe pri posameznih proizvodih, tako da se povečuje zlasti proizvodnja tovornih avtomobilov in rudarskih strojev, zmanjšuje pa proizvodnja druge investicijske opreme v zvezi s spremenjeno investicijsko politiko. Podjetja strojne industrije, ki zaradi svojih specifičnih naprav ne morejo preusmeriti svoje proizvodnje za potrebe domačega tržišča, bi se morala usmeriti v večji meri na izvoz. Pri posameznih podjetjih pa moramo v letu 1957 računati s težkočami.

Proizvodnja blaga za široko potrošnjo narašča predvsem zaradi povečanja že obstoječe proizvodnje, v manjši meri pa zaradi preusmeritve proizvodnje, ki se počasi razvija. Podjetja morajo v letu 1957 izkoristiti sredstva za rekonstrukcije, predvsem za hitrejšo preusmeritev proizvodnje in za povečanje sortimenta blaga za široko potrošnjo. Delovni kolektivi morajo za povečanje proizvodnje potrošnega blaga v večji meri izkoristiti možnosti, ki jim jih daje razširjeno tržišče.

Pomanjkanje načrtov in izkušenj bi se lahko v večji meri nadomestilo z organiziranim sodelovanjem z inštituti in drugimi podobnimi ustanovami ter z večjo kooperacijo med podjetji, kar bi omogočilo tudi boljše izkoriščanje razpoložljivih kapacitet.

Povečanje kupnih skladov bo vkljub povečanju uvoza blaga za široko potrošnjo in večjim zalogam blaga omogočilo hitrejšo realizacijo. Zato je za stabilnost na tržišču potrebno, da se podjetja ne usmerjajo k povečanju proizvodnje šele proti koncu leta, kakor je to v navadi, temveč že takoj v začetku leta.

6.

Povečanje proizvodnje v industriji ne bi smelo, razen v posameznih primerih, zahtevati povečanja števila zaposlenih, ker se v LR Sloveniji povečuje proizvodnja predvsem v obstoječih podjetjih.

	1955/1954	1956/1955	1957/1956
Verižni indeks proizvodnje	113	107	107
Verižni indeks zaposlenih	110	105	102

V letu 1956 je produktivnost skoro stagnirala, ker se je število zaposlenih povečalo v povprečju za okoli 7200 oseb. Na to je vplival predvsem tudi nezadostno stimulativen sistem pri delitvi dohodka. Za leto 1957 je z zveznim družbenim planom predvideno, da se med letom izdela stimulatивnejši plačni sistem in nagrajevanje zaposlenih v skladu s povečanjem produktivnosti dela, kar bo gotovo ugodno vplivalo na povečanje produktivnosti.

Poleg tega pa še niso v zadostni meri odpravljene pomanjkljivosti, ki bi že sedaj omogočale povečanje produktivnosti dela in rentabilnejše poslovanje, kot so:

- nezadostna in večkrat nepravilna uporaba normnega sistema,
- nepravilno izvajanje in počasno uvajanje premijskih pravilnikov,
- pomanjkljiva kategorizacija delovnih mest,
- pomanjkanje oz. prepočasna uvedba racionalne organizacije dela,
- nezadostna skrb za izdelavo programov za rekonstrukcije in odstranjevanje zagat, zaradi česar ni možna udeležba na razpisanih natečajih ali pa se lastna sredstva trošijo nesmotrno, in
- neizkoriščene možnosti, ki jih nudi široka kooperacija.

Plan računa, da se bodo v letu 1957 izvršile spremembe v sistemu nagrajevanja ter da bodo podjetja v večji meri kakor lani odpravila pomanjkljivosti, ki ovirajo porast produktivnosti dela. Na tej osnovi računamo, da bo za povečano proizvodnjo zadostovalo povprečno povečanje števila zaposlenih za 2500 — 3000 ljudi, kar pomeni povečanje produktivnosti dela za 5 %.

III. poglavje

Kmetijstvo

1.

Ob upoštevanju vpliva letine 1956, ki se bo delno občutil še v letu 1957, kakor tudi ekonomske, tehnične in zadružne organizacijske ukrepe, predvidevamo, da se bo kmetijska proizvodnja v letu 1957 povečala za 6 % nasproti letu 1956, kar pomeni povečanje za 7 % nasproti devetletnemu povprečju 1947—1955, K temu bo tudi pripomoglo povečano investicijsko vlaganje po socialističnih kmetijskih gospodarstvih in splošnih kmetijskih zadrugah, večja razpoložljiva sredstva za izvajanje kmetijsko tehničnih ukrepov in splošno izboljšanje dela kmetijske pospeševalne službe.

V primerjavi z oceno in realizacijo zadnjih 2 let bo raven proizvodnje po posameznih strokah naslednja:

	Indeksi		
	1956 1955	1957 1955	1957 1956
Poljedelstvo	97	102	105
Sadjarstvo	75	91	122
Vinogradništvo	70	92	130
Živinoreja	105	108	104
Ribolov	122	117	100
Predelava	76	94	123
Kmetijstvo skupaj	95	102	106

V letu 1957 pričakujemo v poljedelstvu za 2 % večjo proizvodnjo kot v letu 1955 in za 5 % večjo kot lani, na kar bo vplivala zlasti proizvodnja žit, krmnih rastlin in nekaterih vrtnin (čebula, fižol), ki so v letu 1956 dale povprečni pridelek.

V sadjarstvu predvidevamo večji pridelek pri jablanah, češnjah, slivah in južnem sadju, čeprav ne bo v celoti dosežena raven iz leta 1955.

Kot v sadjarstvu pričakujemo tudi v vinogradništvu v letu 1957 boljše letino.

V živinoreji bo dosežen še nadaljni napredek, k čemer naj zlasti pripomore dobro pripravljena akcija za zamenjavo slabše plemenske živine za živino boljših proizvodnih sposobnosti in čim večja uporaba močnih krmil ob sočasni vskladitvi cen krmil z živalskimi proizvodi.

V ribištvu lahko pričakujemo še večji ulov morskih rib, ker se ribiška podjetja postopoma oskrbujejo s sodobnejšo opremo.

Povečana sadjarska in vinogradniška proizvodnja bo vplivala tudi na porast domače predelave kmetijskih pridelkov.

2.

Za dosego povečane proizvodnje so predvideni obsežnejši kmetijsko-tehnični ukrepi. Pravočasno pa se mora zagotoviti potrebni reprodukcijski material, zlasti umetna gnojila, zaščitna sredstva in kakovostno seme.

V poljedelstvu moramo razširiti setev zdravega, čistega in sortnega semena. V ta namen je treba organizirati demonstracijske sortne in gnojilne poskuse pri najvažnejših kmetijskih rastlinah. Na temelju organiziranega pridelovanja in potrjevanja semenskih posevkov in odbire se je treba odločiti za najperspektivnejše sorte. V tem letu je zlasti priporočljiva pogodbeno izmenjava pri krompirju in ovsu, ker je semenskega blaga že dovolj na razpolago. Zadružna pospeševalna služba bo ukrenila vse potrebno, da bo kakovostno semensko blago v celoti smotrno uporabljeno in da ne bo šlo v izgubo. Pogoji proizvodnje in tržišča že omogočajo postopen prehod od dosedanjega subvencioniranja proizvodnje semenskega blaga k prostemu formiranju cen.

Velike možnosti za povečanje pridelkov v rastlinski proizvodnji obstajajo še v pravočasni in skladni uporabi umetnih gnojil. Poraba umetnih gnojil, ki je bila v LR Sloveniji v gospodarskem letu 1954/1955 že na primerni višini in je znašala 83 000 ton, je v letu 1955/1956 nazadovala; zato jo je treba smotrno povečati in hkrati tudi uspešneje reševati vprašanja apnenja na vsej obdelo-

valni površini. Orno površino je povečevati na račun zatravljenih njiv, ornih travnikov in steljnikov ter izvesti intenziviranje pri oskrbovanju posevkov.

Z meliorativnim čiščenjem in malimi melioracijami zlasti na travnikih lahko v kombinaciji s košnjo in čredinsko pašo, z uvedbo sušil in drugačnega načina sušenja dosežemo pravilnejše izkoriščanje pridelka na večjih površinah travnatega sveta.

V letu 1957 predvidevamo dela pri osuševanju območja ob regulirani Ložnici, s čimer se bodo povečale površine za nasade hmelja. Na območju kmetijskega gospodarstva Kočevje bodo osušili ozemlje ob Rinži. Na Vipavskem in na koprskem območju se predvidevajo gradnje namakalnih naprav zaradi velikih možnosti gojenja zelenjadi in sadja. Ostala meliorativna dela se bodo nanašala v glavnem le na vzdrževalna dela.

Povečanje produktivnosti površin bo možno doseči tudi z varstvom rastlin in pravočasnim zatiranjem boleznih in škodljivcev. Zato je važno, da se pravilno organizira predvsem zatiranje krompirjeve plesni, viroznih bolezni, prašne krastavosti in dosledno izvaja škropljenje sadnega drevja.

V letu 1957 predvidevamo širšo uporabo tehničnih ukrepov tudi z zagotovitvijo večjega števila kmetijskih strojev in potrebnega orodja, delno iz domače proizvodnje in delno iz uvoza. Predvidena nabava nadaljnjih 400 traktorjev, večjega števila kosilnic, škropilnic, mlatilnic, selektorjev itd. bo omogočila združnim strojnim odsekom, da bodo lahko uspešneje posegli v privatni sektor z uslužnostno dejavnostjo. Potrebno je traktorje opremiti z različnimi priključki in na temelju večjega izkoriščanja in smotrne uporabe znižati cene uslugam ter s tem omogočiti, da bodo tudi individualni kmetovalci v čim večji meri uporabljali združni strojni park.

Za nadaljnje povečanje živinorejske proizvodnje bo potrebno ob tesnem sodelovanju s strokovnimi ustanovami prvenstveno usmerjati vso dejavnost k izboljšanju kakovosti proizvodov. S tem v zvezi je treba osredotočiti vse delo k izboljšanju krmske osnove, pravilnejšemu krmljenju, razširitvi osemenjevalne mreže in obsežnejšemu zajetju kakovostnih tržnih presežkov vseh vrst živine in živalskih proizvodov. Ker se na pašnikih letno preživlja razmeroma malo živine, bi jih morali začeti intenzivneje izkoriščati. Zaradi tega bi bilo potrebno v letu 1957 delo usmerjati v urejanje vzornih pašnih obratov, ki bi jih sčasoma morale imeti vse kmetijske proizvodjalne združne zveze.

3.

Za razvoj kmetijske proizvodnje so predvidena v letu 1957 večja finančna sredstva kakor doslej.

Splošni investicijski sklad predvideva za kmetijske investicije v letu 1957 22,5 milijarde dinarjev ali za 60 % več kot lani. Za kmetijske organizacije v LR Sloveniji znašajo tranše v prejšnjih letih odobrenih kreditov in prenesenih sredstev 823 milijonov dinarjev. Če upoštevamo tudi vložene zahteve po razpisanih natečajih in še možnosti kreditiranja izven natečajev, bi skupna vsota kreditov iz tega sklada za kmetijske organizacije v LRS v letu 1957 znašala nad 2 milijardi dinarjev. Glede na razpoložljiva sredstva je potrebno, da kmetijske organizacije pripravijo ekonomsko utemeljene ureditvene načrte in investicijske elaborate.

V republiškem investicijskem skladu se bodo zagotovila sredstva v višini 200 milijonov dinarjev, iz katerih se bodo na temelju natečajev odobrili krediti za najrentabilnejše investicije v kmetijstvu.

Okrajni investicijski skladi za kmetijstvo bodo znašali v letu 1957 predvidoma 558 milijonov dinarjev. Služili bodo za kreditiranje investicij kmetijskih zadrug in kmetijskih posestev ter naj se dodeljujejo na osnovi solidno izdelanih programov in rentabilitetnih računov predvsem za izboljšanje preskrbe lokalnega tržišča.

V občinske investicijske sklade se bo stekalo 55 % od vplačanih občinskih doklad, obračunanih na osnovi stopnje 3 % in 45 % od vplačanih taks na proizvodne priprave in hibridno trto. Ker se sredstva teh skladov, ki bodo znašala okoli 400 milijonov dinarjev, stekajo iz kmetijstva in so namenjena za splošni gospodarski napredek vasi, naj se prvenstveno uporabijo za pospeševanje kmetijstva, zlasti za manjše melioracije vaških in planinskih pašnikov, urejanje poti, nasadov in podobno.

4.

Zvezni sklad za pospeševanje kmetijstva bo znašal 1,5 milijarde dinarjev. Ustrezen del teh sredstev bodo v letu 1957 izkoristile tudi kmetijske organizacije v LRS.

V republiški sklad za pospeševanje kmetijstva se steka 6 % kmečke dohodnine, kar bo predvidoma znašalo 192 milijonov dinarjev. Iz teh sredstev se bodo dodeljevali prispevki prvenstveno za dela in kmetijske pospeševalne akcije za urejanje skupnih pašnikov, za izgradnjo centrov za umetno osemenjevanje in nabavo elitnih plemenjakov, za pospeševanje blagovne perutninarske proizvodnje in organizacijo rejских središč, za subvencioniranje pogodbene proizvodnje sortnih semen in za priznavanje posevkov, za urejanje strjenih sadnih in vinogradniških nasadov, za razširitev trsnic in drevesnic, za ureditvene načrte kmetijskih posestev in združnih ekonomij, za propagando in znanstveno raziskovalno delo itd.

Okrajni skladi za pospeševanje kmetijstva bodo znašali 323 milijonov dinarjev. Sredstva teh skladov naj bi se uporabljala za dela in pospeševalne ukrepe v okviru pospeševalnih programov, ki jih bodo sprejeli okrajni ljudski odbori.

Okvir davčne lestvice za leto 1957 ostane nespremenjen, in sicer 10—44 % od katastrskega dohodka. Lani uvedenim občinskim dokladam, ki so se pokazale kot zelo prožen element za zajemanje diferencialne zemljiške rente, se v letu 1957 poveča razpon od 3—20 % od katastrskega dohodka, s čimer je dana ljudskim odboram večja možnost za pravilnejše diferenciranje posameznih katastrskih okolišev.

6.

Za urejanje tržišča s kmetijskimi pridelki bo v letu 1957 močno vplivalo nadaljnje usposabljanje in organizacijsko utrjevanje kmetijskih zadrug ter večjo investicijsko vlaganje za izgradnjo skladišč, nabavo opreme, zlasti transportnih sredstev, hladilnih naprav ipd.

Za nadaljevanje socialistične preobrazbe na vasi in neposrednega organiziranja kmetijske proizvodnje, predelovalnih dejavnosti in odkupa je treba okrepiti novo nastajajoče združne poslovne zveze. Te zveze naj postanejo čvrsti

gospodarski činitelji na vasi, nosilci perspektivnih programov in napredne proizvodnje v kmetijstvu. Za opravljanje naštetih nalog pa morajo biti poslovne zveze organizacijsko, gospodarsko in finančno najtesneje povezane s kmetijskimi zadrugami, da bi jim čim uspešneje pomagale ustvarjati lastna sredstva za vsestransko krepitev zadružnih proizvodjalnih sredstev, ki so temelj pospeševanja kmetijske proizvodnje.

IV. poglavje

Gozdarstvo

1.

Gozdovi so v LR Sloveniji veliko družbeno bogastvo. Zaradi njihovega stanja in vsestranskega pomena za proizvodnjo lesne gmote kakor tudi njihovih posrednih, zlasti varovalnih funkcij, se bo tudi v letu 1957 izvajala in še poglobljala politika, katere osnove so podane v zakonu o gozdovih in v drugih zakonskih določilih o gozdnem in lesnem gospodarstvu.

2.

Glavni namen gozdnega gospodarstva je uravnoteženje poseka s prirastkom in povečanje razmeroma majhne proizvodne zmogljivosti gozdov.

V gozdovih splošnega ljudskega premoženja že od leta 1953 dalje posek ne presega prirastka, v zadnjih letih pa ga je uspelo znižati že pod 90 %. V istem razmerju do prirastka bo ostala sečnja tudi v letu 1957.

V zasebnih in zadružnih gozdovih je po oceni povprečni posek še vedno za okoli 25 % večji od prirastka. Glede na razmeroma dosti slabše stanje teh gozdov od onih v splošno družbenem sektorju in še posebej zaradi njihovega velikega deleža v skupni gozdni površini LR Slovenije je potrebno tudi v njih postopoma zmanjšati sečnjo na prirastek. Zaradi velike razdrobljenosti teh gozdov in velikih potreb posestnikov gozdov po lesu bo možno doseči ta cilj samo z nadaljnjim utrjevanjem smotrnega gospodarjenja z gozdovi po načelih, ki veljajo za gospodarjenje v večjih gozdnih kompleksih. Ta način gospodarjenja v zasebnih gozdovih se bo najuspešneje uveljavljal preko zadružnih organizacij.

3.

Po posameznih sektorjih lastništva bo sečnja v letu 1957 naslednja:

	Indeksi		
	1956/1955	1957/1955	1957/1956
Gozdna gospodarstva	101	104	102
Drugi gozdovi	98	95	98

V letu 1957 se bo sečnja v gozdovih splošnega ljudskega premoženja glede na ugotovljeni večji prirastek povečala za 2 %, zato pa je treba doseči zmanjšanje sečnje v zasebnih in zadružnih gozdovih, in sicer predvsem na račun zasebne in lokalne potrošnje lesa.

Sečnja za reprodukcijo ostane na ravni leta 1956. Ob smotrni potrošnji lesa, s katero računa plan, bo to omogočilo, da bodo zadovoljene povečane potrebe lesa za industrijo, gradnje in promet. V okviru celotne sečnje pa je predvideno povečanje proizvodnje celuloznega in jamskega lesa, s tem da se bo zmanjšala proizvodnja nekaterih manj važnih sortimentov (piloti, obli, gradbeni les itd.).

Za zagotovitev predvidenega obsega sečnje določa družbeni plan po posameznih okrajih največje količine lesa, ki se smejo posekati v gozdovih, v katerih gospodarijo gozdna gospodarstva. Za druge gozdove določa družbeni plan obvezne količine za potrebe industrije, gradenj in za izvoz, medtem ko se obseg sečnje za lastno in lokalno potrošnjo določa samo orientacijsko, s tem da okrajni ljudski odbori v svojih družbenih planih določijo obvezne količine. Družbeni plan LR Slovenije določa tudi, koliko se mora v posameznih gozdovih in območjih okrajev najmanj izdelati jamskega lesa in celuloznega lesa iglavcev. To nalogo je možno izvesti z boljšo izrabo lesne gmote, z intenzivnejšo nego gozdov, s pospešenim odpiranjem gozdnih kompleksov iglavcev in s preusmeritvijo slabše hlobovine iglavcev za celulozni les. Kljub temu ne bo možno zadovoljiti celotnih potreb tovarn celuloze in papirja ter rudnikov. Zato se morajo ti preusmeriti tudi na listavce, poleg tega pa tovarne celuloze in papirja tudi k uporabi lesnih odpadkov na žagah, rudniki pa k uporabi jeklenega oporja.

Za izvedbo teh nalog je treba:

- povečati proizvodnjo drobnega celuloznega lesa v gozdovih;
- žage morajo v kooperaciji s tovarnami celuloze preusmeriti proizvodnjo žaganega lesa iglavcev tako, da jim bodo ob boljšem lastnem ekonomskem učinku dajale čimveč stranskega blaga in odpadkov. S tem bo dosežena mnogo večja stopnja oplemenitenja takega lesa, obenem pa boljše izkoriščanje celotne lesne gmote. Skupno z gozdnimi odpadki je možno na ta način pridobiti najmanj 30 000 m³ lesne gmote iglavcev, medtem ko se je v letu 1956 v ta namen izkoristilo samo 8 000 m³;
- pospešiti vskladitev kapacitet žag s proizvodno zmogljivostjo gozdov;
- vse projekte za nove gradnje, razširitve in rekonstrukcije obratov za predelavo lesa je treba skrbno proučiti glede na surovinsko osnovo zlasti pri predelavi lesa iglavcev, kjer obstoječe kapacitete že sedaj presega proizvodno zmogljivost gozdov.

4.

Sredstva za gojitev gozdov bodo ostala v letu 1957 približno na ravni leta 1956.

Potrebno pa je, da se pri enakih sredstvih poveča obseg del glede na dosežena izkustva z boljšo organizacijo dela in z intenziviranjem gozdarske službe.

S temi sredstvi je zaradi pospešene obnove gozdov ne glede na sektor lastništva zlasti potrebno ukreniti naslednje:

- dela pri rednem vzdrževanju gozdov se morajo intenzivirati; pri tem ne gre toliko za obseg del, kolikor za kvaliteto in uspeh;

— v naših razmerah se mora gojitev gozdov čimbolj povezati z njihovim izkoriščanjem; s pravilnim in smotrnim povezovanjem obeh dejavnosti v ustreznih obdobjih se bo dosegel vsestranski ekonomski uspeh;

— pospeševati se mora še nadalje saditev in setev iglavcev v sestoje listavcev in, kjer je to potrebno, tudi listavcev v sestoje iglavcev;

— delo pri pogozdovanju s topoli naj se razvija pospešeno po načrtu, ki ga izdeluje Inštitut za gozdarstvo in lesno industrijo LRS;

— gojitev in izkoriščanje gozdov je treba povezovati s smotrno in ekonomsko gradnjo gozdnih cest in poti, ki naj se gradijo po naslednjem prioritetenem redu:

1. ceste v gozdove, ki so važni za sečnjo v letih 1957 in 1958;

2. ceste, ki pospešujejo nego gozdov, zlasti v povezavi s pridobivanjem tanjših gozdnih sortimentov iglavcev, in ki omogočajo na splošno boljšo izrabo lesne gmote v gozdovih;

3. ceste v zaprta gozdna območja oziroma v območja z razmeroma slabo razvitim cestnim omrežjem;

— operativni del javne gozdarske službe je treba prenašati na gozdna gospodarstva in zadružne organizacije ob sočasni krepitvi teh organizacij in preorientaciji te službe na čimbolj produktivno delo zaradi pospešene obnove gozdov;

— zaradi pravilne vskladitve potrošnje lesa s proizvodno zmogljivostjo gozdov je treba ugotoviti dejansko potrošnjo lesa in na podlagi vseh obstoječih podatkov tudi dejanski prirastek gozdov. Na temelju teh podatkov je treba sestaviti program o razvoju gozdnega in lesnega gospodarstva.

V. poglavje

Gradbeništvo

1.

Obseg gradbenih del bo v letu 1957 povečan za 10 % nasproti realizaciji v letu 1956 ter bo še vedno manjši kot izvršeni obseg v letu 1955.

	1955	1956	1957
Indeks obsega gradbenih del	100	73	81

Število zaposlenih bo ostalo v letu 1957 nespremenjeno, vendar pa bodo obstoječe kapacitete bolj izkoriščene. Povečanje obsega gradbenih del bo doseženo z enakomernejšo dinamiko pri izgradnji objektov in z večjo produktivnostjo gradbenih delavcev.

Cene gradbenim storitvam bi morale v povprečju ostati enake cenam iz leta 1956 kljub povečanim plačam gradbenih delavcev. To bo doseženo z dosledno oddajo gradbenih in gradbenoobrtnih del na javnih licitacijah. Računamo, da bodo ponudbe pri javnih licitacijah realnejše, kakovost gradbenih storitev pa se bo zboljšala.

2.

V letu 1957 je predvidena povečana izgradnja stanovanjskih objektov, kar bo povzročilo večje povpraševanje po gradbenih materialih opekarske industrije in po gradbeno - obrtniških storitvah.

Industrija gradbenega materiala, zlasti opečnih izdelkov, mora skrbeti za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo ter za večji sortiment, ki ga bo zahtevala povečana izgradnja objektov družbenega standarda.

Pospešeno izgradnjo stanovanjskih objektov ovira večkrat nerešeno vprašanje lociranja objektov. Ljudski odbori morajo zato skrbeti, da bodo izdelani urbanistični načrti za posamezne okoliše in mesta.

Ljudski odbori, ki razpolagajo z večjimi sredstvi, naj postavijo strokovni aparat, ki bo v skladu s smernicami organov družbenega upravljanja izvrševal naloge v zvezi z razvojem stanovanjske izgradnje, istočasno pa vršil nadzor nad izvedbo del, kar bo vplivalo na izboljšanje kakovosti in pocenitev stanovanjske izgradnje.

Gradbena podjetja in ljudski odbori morajo skrbeti za večji dotok vajenskega kadra v gradbeno in gradbeno-obrtno stroko. Zaradi pomanjkanja obrtniških kapacitet, katere služijo gradbeništvu, (instalaterska, kleparska, gradbeno-mizarska in pod. obrt), so nujno potrebni ukrepi za njihovo pojačanje in modernizacijo.

Gradbena podjetja bi se morala opremiti z lahkimi gradbenimi stroji predvsem za izgradnjo stanovanjskih objektov in s transportnimi sredstvi, s čimer se bo povečala njihova produktivnost dela. Enako je treba stremeti za mehanizacijo v gradbeni obrti, ki je bila doslej primitivna in zastarela. Pri tem je potrebno sodelovanje industrije, ki bi morala v svoje plane vključiti izdelavo lahkih gradbenih strojev in opreme.

Industrijska serijska proizvodnja gradbenih in obrtniških izdelkov v našem gradbeništvu še ni prišla zadosti do izraza. Zato je v zvezi s stanovanjsko izgradnjo potrebno pospeševati zlasti:

- tipizacijo mizarskih izdelkov,
- tipizacijo izdelkov iz umetnega kamna,
- uvedbo novih materialov kot nadomestilo za les ali omete z izkoriščanjem odpadnega materiala,
- izdelavo montažnih, polmontažnih in prednapetih betonskih elementov.

V izvedbo teh in podobnih nalog se morajo vključiti predvsem projektantske organizacije, inštituti in gradbena podjetja. S tem v zvezi je potreben nadaljnji študij za industrializacijo gradbeništvu, s čimer se bo postopno odpravljala mrtva sezona v gradbeništvu.

Projektantske organizacije se morajo poglobiti v študij tipiziranih in montažnih ali polmontažnih stanovanjskih objektov. Najvažnejša naloga projektantskih organizacij pa je, izogibati se vseh drugih konstrukcij in izvedb ter tako že pri izdelavi projektov vplivati na čim cenejšo izgradnjo.

VI. poglavje

Promet

Porast proizvodnje, povečana izmenjava blaga s tujino, pričakovani porast turističnega prometa v LRS in FLRJ in povečan tranzitni promet skozi Slovenijo bo vplivalo, da bo v letu 1957 porasel obseg vseh vrst prometne dejavnosti. Ker se obseg investicij ne bo bistveno spremenil, bodo kapacitete tovarnega prometa povprečno v celem letu zadostne.

Obseg prometnih uslug se bo v letu 1957 gibal takole:

	1956	1957
	1955	1956
Promet — s k u p a j	108	106
— blagovni promet	109	107
— potniški promet	96	102
— ptt promet	107	105
Po strokah:		
— železniški promet	97	103
— pomorski promet	314	123
— cestni promet	121	109

1.

V železniškem prometu v LR Sloveniji predvidevamo za leto 1957 v primerjavi z letom 1956 rahel porast za 3 % v obsegu vseh vrst tega prometa. Pri tem računamo, da se prevoz gradbenega materiala ne bo povečal, da bo pa narastel prevoz polfabrikatov in končnih izdelkov za široko potrošnjo, kar bo vplivalo povoljnejše na ekonomsko poslovanje železnice.

Železniško transportno podjetje Ljubljana bo moralo posvetiti vso skrb vzdrževanju in temeljitemu popravilu osnovnih sredstev. V ta namen bo imelo na razpolago predvsem amortizacijska sredstva v znesku okoli 6 milijard dinarjev. Od tega zneska bo porabljenih okoli 3800 milijonov dinarjev za popravilo prevoznega parka, ki je v takem stanju, da se bodo morala tudi sredstva, ki so namenjena sicer za zamenjavo, uporabiti za najnujnejša popravila.

Nova vozila bodo nabavljena iz centralnega investicijskega sklada skupnosti JŽ v okviru potreb za celotno FLRJ, kar bo vplivalo tudi na izboljšanje prevozne zmogljivosti ŽTP v Ljubljani.

Vsa ostala sredstva iz amortizacijskega sklada se bodo porabila za sistematično vzdrževanje prog. Predvidena je obnova nadaljnjih 34 km tira in izmenjava 100 000 pragov. Nabavljena sta dva stroja za popraviljanje gornjega ustroja, tako da pomeni leto 1957 začetek pri uporabi mehanizacije za vzdrževanje gornjega ustroja prog na območju ŽTP Ljubljana.

Od investicijskih sredstev, s katerimi razpolaga skupnost JŽ za izpopolnitev železniškega omrežja, bodo v letu 1957 v manjšem obsegu nadaljevali dela pri elektrifikaciji proge samo od Logatca proti Borovnici (v vrednosti 150 milijonov dinarjev) in pričeli razširjati tirne naprave na Jesenicah (v vrednosti 100 milijonov dinarjev).

JLA bo nadaljevala gradnjo proge Dobova—Kumrovec proti Podčetrtku, tako da bodo dobili obsoletski kraji železniško prometno zvezo in s tem večje perspektivne možnosti za nadaljnji gospodarski razvoj.

Železnica bo morala v večji meri skrbeti, da bo posebno v jesenskih mesecih opravila ves blagovni promet, ki ga bo zahtevalo gospodarstvo. Prav tako mora posvetiti vso pozornost nadaljnjemu dvigu kulturnega prevoza potnikov z boljšo organizacijo in boljšim vzdrževanjem prevoznih sredstev.

2.

Za leto 1957 predvidevamo nadaljnji splošni porast javnega cestnega prometa za 9 %. Za bodoče izboljšanje voznega parka v javnem cestnem prometu bodo na razpolago sredstva lastnih investicijskih skladov podjetij, vsa amortizacijska sredstva ter krediti zveznega značaja za nabavo novih vozil. Resno težavo pomenijo namreč v javnem cestnem prometu 40 % kamionov in 30 % avtobusov, ki so že popolnoma dotrajali in bi jih morali v najkrajšem času zamenjati z novimi in bolj ekonomičnimi vozili. V letu 1957 bo nabavljenih 16 novih avtobusov za mesto Maribor, s čimer bo tam obnovljen mestni promet.

V letu 1957 se bodo v zmanjšanem obsegu nadaljevala dela na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb. Za vzdrževanje cest bodo na razpolago sredstva iz republiških in okrajnih skladov v isti višini kot v letu 1956. Težišče del pri vzdrževanju in rekonstrukciji cest bo usmerjeno na protiprašno površinsko obdelavo cestišč najbolj frekventiranih cestnih odsekov. Predvsem se bodo nadaljevala začeta dela, zamenjal pa se bo tudi stari most čez reko Dravo v Ptujem z novim objektom.

3.

Skupni poštni, telegrafski in telefonski promet se bo v letu 1957 povečal za 5 %.

Z lastnimi sredstvi in iz investicijskega sklada skupnosti podjetij ptt bodo v letu 1957 izvršene pomembnejše investicije, ki bodo omogočile povečanje in izboljšanje uslug. Tako se bosta gradili poštni poslopji v Mariboru in Kopru ter industrijska šola v Ljubljani. Večji razvoj predvidevamo na področju avtomatizacije telefonskega in telegrafskega prometa. Med drugim bo dovršena telefonska avtomatska mrežna skupina Koper (Izola, Piran, Portorož), gradila se bo telefonska avtomatska mrežna skupina Trbovlje (Hrastnik, Zagorje, Zidani most, Radeče). Obe skupini bosta povezani avtomatsko z Ljubljano, po njej pa med seboj in z obstoječo gorenjsko mrežno skupino. Drugo večje izboljšanje v telefonskem prometu pomeni pričetek gradnje UKV sistema na relaciji Zagreb—Ljubljana—Trst—Reka kot nadaljevanje medkrajevne telefonske linije Skoplje—Beograd—Zagreb—Ljubljana—Reka in Italija.

4.

Za leto 1957 je predviden nadaljnji porast prekomorskega prometa za 23 %, kar bo omogočilo ladjevje podjetja Splošna plovba v Piranu z nosilnostjo 74 500 ton. V letu 1957 bo to podjetje naročilo iz zveznih kreditov tri nove desettisočtonske tramperje.

Pričakujemo tudi porast obalnega prometa za 10 %. V poletnem voznem redu za leto 1957 je že predviden postanek ladij v Portorožu na turistični progi

Dubrovnik—Benetke. Potrebno bo skrbeti za lokalni in obmejni obalni promet zlasti v turistični sezoni.

Če bo na razpolago tovor, bo možen tudi pristanek tovornih ladij v Kopru na progi Trst—Pirej. S tem se pojavlja potreba po izboljšanju in povečanju luškega prostora v Kopru.

VII. poglavje

Trgovina, gostinstvo in turizem

1.

Povečanje industrijske proizvodnje in povečanje kupne moči predvsem mestnega in industrijskega prebivalstva, bo omogočilo porast blagovnega prometa v trgovini na malo za 11 %. Pri trgovini na veliko pa predvidevamo manjše povečanje prometa, ker bo trgovina na malo v večji meri nabavljala blago neposredno pri proizvajalcih. Primerjava prometa po letih je naslednja (v milijonih dinarjev po tekočih cenah):

	1955	Indeks	1956	Indeks	1957	Indeks
Promet trgovine na malo	90 754	100	92 700	102	102 500	113
Promet trgovine na veliko	108 688	100	109 700	101	115 000	106

Predvideno povečanje prometa na malo v letu 1957 in nadaljnjih letih bo zahtevalo razširitev trgovskega omrežja, ker že sedanja obremenitev poslovalnic onemogoča kulturnejšo postrežbo potrošnikov in zdravo konkurenco med podjetji.

S povečanim številom poslovalnic in povečanjem zalog blaga bo možno povečati tudi izbiro in s tem v večji meri zadovoljiti potrošnike. Ker so za trgovska podjetja na malo na razpolago obratna sredstva, je večja izbira blaga odvisna predvsem od njihove lastne prizadevnosti.

Na področju prometa s kmetijskimi pridelki bo potrebno še bolj učvrstiti kmetijske zadruge, katere so na območju Slovenije že leta 1956 odkupile približno ¼ tržnih presežkov. Z zboljšano organizacijo odkupa in usmerjanjem odkupljenih kmetijskih pridelkov v najbližja potrošna središča bi bilo možno znatno znižati odkupne stroške in s tem razliko med odkupno in prodajno ceno.

Za boljšo povezavo potrošnikov z osebjem, zaposlenim v trgovini, predvsem v pogledu pravilne preskrbe določenih področij s potrošnim blagom, je potrebno v letu 1957 pospešiti uvajanje družbenega upravljanja v trgovini z razširjenim ustanavljanjem potrošniških svetov. Ker se v trgovini, kot posredniku med proizvajalci in potrošniki, dokončno oblikujejo cene potrošnemu blagu, je potrebno, da družba delo trgovskih podjetij kontrolira v večji meri kot do sedaj. Zaradi tega bi morali potrošniki preko potrošniških svetov, vplivati tudi na pravilno formiranje cen in na uporabo skladov trgovine, kar bo prispevalo k dvigu življenjskega standarda. S pravilnim delom potrošniških svetov bo možno odpraviti marsikatero pomanjkljivost, hkrati pa vzpostaviti tesnejšo povezavo med potrošniki in trgovino, kar mora biti tako v interesu osebja v trgovini, kakor tudi potrošnikov.

Pri določanju višine prometnega davka na maloprodajni promet naj ljudski odbori predhodno analizirajo dejanske možnosti trgovine, da uvajanje tega davka ne bi povečevalo cen.

Investicijska sredstva za trgovino bodo ostala v letu 1957 na približno isti višini kot v letu 1956. Potrebno pa bo pri njihovem trošenju v večji meri kot doslej upoštevati potrebe celotne trgovinske mreže. Zaradi tega je nujno, da se čimprej izdelajo perspektivni plani investicij v trgovini, ki so jih v letu 1956 pričele pripravljati trgovinske zbornice v sodelovanju s podjetji. Po zborničnih organih sprejeti plani, ki bodo morali predvideti prvenstveno investicije za povečanje števila poslovalnic in za zboljšanje prometa s kmetijskimi pridelki, bi morali vezati podjetja, da vlagajo sredstva svojih skladov v objekte in opremo, predvidene po perspektivnem planu. Prav tako bi bilo nujno, da se tudi sredstva kreditnih skladov ljudskih odborov, ki izvirajo iz trgovine, vračajo v obliki kreditov v celoti nazaj v trgovino in tako omogočijo izvedbo nalog perspektivnega plana.

Za odpravo nesorazmerja med višino prometa in številom poslovalnic bo potrebno odpirati večje število novih trgovskih lokalov, ker analize kažejo, da se je v zadnjih letih povečalo število poslovalnic samo za 30—80 na leto, kar je občutno premalo.

Za boljšo izvedbo odkupov in znižanje razlik med odkupno in prodajno ceno bo potrebno izboljšati tehnično opremo kmetijskih zadrug in odkupnih podjetij.

Po prevedbi delavcev, zaposlenih v trgovini, ki se je pričela izvajati konec leta 1956 in bo zaključena v letu 1957, se bo treba lotiti nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja osebja v trgovini. S tem si bodo zagotovila trgovska podjetja osnovni kader, ki bo s svojo strokovno usposobljenostjo lahko prispeval k boljši preskrbi s potrošnim blagom.

2.

Pravočasna objava predpisov je omogočila gostinskim in turističnim organizacijam, da so lahko že konec leta 1956 objavile nove ocene za svoje usluge inozemskim turistom v letu 1957, medtem ko bodo cene za domače turiste objavljene v prvih mesecih leta 1957.

Ker je obisk predvsem inozemskih turistov v veliki meri odvisen od pravočasne propagande, lahko pričakujemo v letu 1957 v vseh turističnih krajih večji promet kot v letu 1956.

Zaradi povečanega števila gostov, tako domačih kot inozemskih, ter delnega povečanja ostalega gostinskega prometa predvidevamo za leto 1957. povečanje skupnega prometa v gostinstvu za 4 %, in sicer:

	1955	1956	Plan 1957
Promet po tekočih cenah (v milijonih dinarjev)	11 800	11 700	12 200
Indeksi	100	99	104

Zaradi razmeroma kratke glavne turistične sezone bo potrebno, v večji meri kot doslej, izkoristiti čas izven sezone in s tem omogočiti večji obisk in zmanjšanje deleža stalnih stroškov v strukturi cene. Poleg določitve nižjih cen za to razdobje morajo podjetja in turistične organizacije skrbeti tudi za druge ugodnosti in udobje gostov.

S sprostivijo blokiranega dela amortizacije za leto 1957 bo možno izvršiti manjša popravila tako v turističnih kot ostalih gostinskih organizacijah. Tudi ljudski odbori bi morali pri odobravanju sredstev iz kreditnih skladov v večji meri upoštevati potrebe gostinstva in omogočiti podjetjem, da z odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih po komisijah za kategorizacijo, dosežejo pogoje za razvrstitev obratov v višje kategorije, predvsem v turističnih krajih.

Ker je bilo zvišanje cen gostinskim uslugam v letu 1956 delno tudi rezultat zvišanja družbenih obveznosti, bi morali ljudski odbori pri določanju obveznosti za leto 1957 upoštevati ekonomsko moč gostinskih podjetij in s tem preprečiti nepotrebno dviganje cen. Razen tega pa bi morala tudi sama gostinska podjetja stremeti k temu, da v teku leta ne povečujejo cen, ki so jih objavile v svojih prospektih, da se ne bi ponovile lanskoletne napake, ko se je naknadno zvišanje cen odrazilo na zmanjšanju prometa.

VII. poglavje

Obrt

Nadaljnja preusmeritev investicij v korist družbenega standarda in povečanja kupne moči v letu 1957 bo zahtevalo tudi povečanje obrtne dejavnosti. Predvidevamo, da se bo obseg obrtnih uslug in proizvodov v letu 1957 povečal za 10 %.

Stanje obrtne proizvodnje, ki še ni doseglo ravni splošnega gospodarskega razvoja, bi lahko otežkočalo izboljšanje življenjskega standarda, predvsem delavcev in uslužbencev, ker bi zaradi povečanega povpraševanja lahko prišlo do ponovnega dviganja cen. Zato je nujno potrebno ustanavljati nove uslužnostne obrtne delavnice in čimprej obnoviti zastarele obrate predvsem v strokah, ki so vezane na gradbeno dejavnost, s čimer bi se omogočila racionalnejša zaposlitev delovne sile.

Skrb za razvoj obrti je v celoti prepuščena ljudskim odborom. Zato so jim bila dana od leta 1955 dalje tudi znatna investicijska sredstva, ki se pa niso povsod in v celoti uporabila za pospeševanje obrti. Ljudski odbori bi morali v letu 1957 uporabiti za razvoj obrtništva vsaj sredstva, ki se natekajo iz socialističnega sektorja obrti, poleg tega pa bi manjše rekonstrukcije lahko izvršila podjetja sama z lastnimi sredstvi.

Ker se bo industrijska proizvodnja razvijala v smeri povečanja proizvodnje blaga za široko potrošnjo, bo industrija prevzela del proizvodnje, ki jo danes vrši še obrt na obrtniški način. S tem se bo dosegla delna sprostitve obrtniških kapacitet, ki jih bo potrebno preusmeriti v izvrševanje obrtniških uslug in izrazito obrtniških izdelkov predvsem v strokah, kjer je povpraševanje večje od ponudbe.

Za povečanje obrtniške proizvodnje in uslug, razširitev sortimenta, uvažanje novih obrtniških strok in novih metod dela je potrebno posvetiti tudi večjo skrb vzgoji obrtniškega kadra. V ta namen bi se morali v večji meri izkoriščati obstoječi skladi za kadre, s katerimi naj bi se omogočila tudi specializacija obrtniških delavcev. V tem smislu bo potrebno skrbeti tudi za večjo strokovnost vajencev tako, da se usmerjajo predvsem v tista podjetja, ki izpolnjujejo potrebne strokovne tehnične pogoje dela. Skrb za izvajanje teh nalog bo tudi dolžnost Zavoda za pospeševanje obrti.

S spremembami v delitvi dohodka socialističnega sektorja obrtništva, ki jih nakazuje zvezni družbeni plan za leto 1957, kakor tudi z razširitvijo določanja družbenih obveznosti v pavšalnih zneskih, se bo omogočilo stimulatивnejše nagrajevanje, kar bo vplivalo na povečanje produktivnosti dela in s tem na povečanje obsega obrtniške dejavnosti ter na izboljšanje kvalitete in povečanje sortimenta. Vpliv take usmeritve obrtniške dejavnosti v socialističnem sektorju pa se bo odrazil tudi na dejavnost zasebnega sektorja, ki se bo moral prav tako usmeriti k boljšemu koriščenju obstoječih kapacitet ter na prilagoditev svojega poslovanja pogojem tržišča. S tem v zvezi pa bi morali ljudski odbori vsklajevati družbene obveznosti zasebnega in socialističnega sektorja obrtništva, kar bo omogočilo razvoj dejavnosti obeh sektorjev na podlagi enakih pogojev.

Poleg razširitve obratov za izvrševanje uslug in povečanje proizvodnje za zadovoljevanje potreb po obrtniških izdelkih na domačem tržišču, bo potrebno izkoristiti tudi vse možnosti, da se poveča izvoz in osvoji proizvodnja tistih predmetov, ki jih še uvažamo in jih industrija zaradi razmeroma majhne potrošnje ne proizvaja. Za to morajo dati pobudo predvsem obrtne zbornice po predhodni proučitvi tržišča in materialne osnove.

IX. poglavje

Izvoz

V letu 1957 predvidevamo nadaljnji močan porast izvoza, ki naj bo v primerjavi s prejšnjimi leti takle:

	(milijoni dinarjev)				
	1955	1956	1957	1956 1955	1957 1956
Izvoz — skupaj	13 975	16 755	19 061	120	114
Izvoz industrijskih izdelkov	10 460	11 601	13 848	111	119
Izvoz kmetijskih izdelkov	3 515	5 154	5 213	147	101

(V izvozu iz kmetijskega sektorja je vključen izvoz izdelkov živilske industrije, v izvozu iz industrijskega sektorja pa izvoz proizvodov izkoriščanja gozdov).

S povečanjem izvoza v letu 1957 se bo njegova struktura izboljšala:

	(v odstotkih od skupnega izvoza)		
	1955	1956 (ocena)	Plan 1957
Industrijski izdelki	75	69	73
Kmetijski pridelki	25	31	27

Po glavnih skupinah se bo struktura izvoza spremenila takole:

	1955	1956 (ocena)	Plan 1957
Rudarstvo	2,0	1,9	1,8
Metalurgija	28,3	21,5	24,0
Rezan les	9,0	7,0	5,6
Ostala industrija	38,5	43,0	45,0
Industrija skupaj	77,8	73,4	76,4
Kmetijstvo	17,6	22,0	19,8
Gozdarstvo	4,6	4,6	3,8
Izvoz skupaj	100,0	100,0	100,0

Porast izvoza bo mogoče doseči:

- s povečanjem industrijske proizvodnje,
- z učinkovitim izvajanjem programa rekonstrukcij in racionalizacij, zlasti v industriji, ki dela za izvoz,
- z nadaljnjim ustaljevanjem notranjega trga in vsklajevanjem skupne domače potrošnje z izvozom,
- s poglobitvijo in razširitvijo gospodarskih stikov z inozemstvom, ki naj povečajo in izboljšajo prodajne možnosti.

Izvoz kmetijskih pridelkov se bo gibal v letu 1957 glede na predvideni obseg kmetijske proizvodnje ter glede na potrebo večjega vsklajevanja izvoza s potrebami notranjega trga približno na ravni leta 1956.

Za razliko od leta 1956, ko so dobra letina v letu 1955 in konjunktura na zunanjih tržiščih za hmelj, večja živinorejska proizvodnja, dobra letina poljedelskih, sadjarskih in vinogradniških proizvodov ter večja proizvodnja živilske industrije kot posledica večje kmetijske proizvodnje v povezavi s spremenjenimi tržnimi razmerji na notranjem trgu omogočile občutno povečanje izvoza kmetijskih proizvodov, predvidevamo, da bo v letu 1957 pretežen del povečanega izvoza odpadel na izvoz industrijskih izdelkov.

Glavni del povečanega izvoza industrijskih izdelkov bo odpadel na metalurgijo barvastih kovin in na kovinsko industrijo, predvsem na strojegradnjo; dalje na industrijo usnja in obutve; na tekstilno industrijo ter delno na električno energijo, ki jo izvažamo samo iz presežkov, ki jih sami ne moremo koristno uporabiti. V manjši meri bodo povečale izvoz tudi ostale industrijske stroke razen črne metalurgije in živilske industrije, ki bosta morali bolj oskrbovati notranji trg.

Metalurgija barvastih kovin bo povečala zlasti izvoz aluminija in polproizvodov iz aluminija, kovinska industrija pa izvoz vodnih turbin, mostov in strojev. V tem je upoštevan tudi del tistega izvoza (pločevina iz aluminija, vodne turbine), ki ni mogel biti izvršen v letu 1956 zaradi motenj v prekomorskem prometu.

V letu 1957 predvidevamo nadaljnje izboljšanje strukture pri izvozu industrijskih izdelkov. Povečal se bo izvoz gotovih izdelkov in polizdelkov. Tako se bo v metalurgiji barvastih kovin povečal izvoz polizdelkov na račun kovin, v lesni industriji izvoz pohištva in raznih končnih izdelkov na račun rezanega lesa, v industriji usnja in obutve pa se bo povečal izvoz obutve.

Planirani porast izvoza industrijskih izdelkov bo zahteval pravilno in pravočasno usmeritev proizvodnje po zahtevah zunanjega tržišča.

Industrija bo morala v večji meri izkoriščati devizna sredstva, ki so predvidena pri Jugobanki za kratkoročno in dolgoročno kreditiranje dodatne proizvodnje za izvoz in za dodatni uvoz osnovnih surovin.

Izvozne gospodarske organizacije bodo morale izboljšati svoje delo na zunanjih tržiščih. Zlasti bodo morale poglobiti svoje delo na novo pridobljenih tržiščih in preiti na bolj sistematičen način trgovanja. Povečati bodo morale večjo skrb točnemu izpolnjevanju pogodbenih pogojev glede kvalitete blaga, embalaže ter dobavnih rokov. S tem bodo zmanjšale število reklamacij, ki ovirajo ustalitev trgovskih zvez in povzročajo z bonifikacijami veliko materialno, dinarsko in devizno škodo.

X. poglavje

Investicije

Po grobi oceni bo skupni obseg neto investicij v letu 1957 v LR Sloveniji nekoliko pod doseženo ravtnjo v letu 1956. Točnega obsega ni mogoče določiti, ker še niso bila odobrena posojila iz splošnega investicijskega sklada in še niso bili izdani predpisi o omejitvi in usmeritvi pri uporabi sredstev iz skladov politično-teritorialnih enot in iz skladov gospodarskih organizacij, za katere je z zveznim družbenim planom pooblaščen Zvezni izvršni svet.

Iz splošnega investicijskega sklada znašajo po odobrenih posojilih tranše za leto 1957 za nadaljevanje začetih objektov v industriji in rudarstvu 3923 milijonov dinarjev. Toda glede na določilo zveznega družbenega plana o prednostih investitorjev, ki izpolnjujejo v planu navedene pogoje, in po pooblastilu Zveznemu izvršnemu svetu, da lahko razveže oziroma spremeni obstoječe pogodbe, se bo ta znesek verjetno spremenil. Razen tega pa ta določila dajejo možnost udeležbe na natečajih še drugim investitorjem in je zato potrebno, da industrijska podjetja pripravijo solidne elaborate in z udeležbo na natečajih izkoristijo možnosti za rekonstrukcijo zastarelih obratov.

Skupaj z že odobrenimi tranšami cenimo, da bodo znašali krediti iz splošnega investicijskega sklada za kmetijstvo okoli 2000 milijonov dinarjev.

Iz zveznih sredstev so odobrena sredstva za avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb v znesku 600 milijonov dinarjev in za izgradnjo tovarne TOMOS v Kopru v znesku 700 milijonov dinarjev.

Iz investicijskega sklada skupnosti JŽ in skupnosti podjetij ptt predvidevamo za območje LR Slovenije sredstva v višini 700—1000 milijonov dinarjev.

Na podlagi posebnih pogojev Jugobanke so industrijskim podjetjem: rudnik Mežica, tovarna Belinka, tovarna dušika Ruše in drugim že odobrena investicijska sredstva za povečanje take proizvodnje, ki vpliva ugodno na plačilno bilanco. Tranše za te kredite bodo v letu 1957 znašale 430 milijonov dinarjev. Podjetja bi morala v večji meri izkoristiti tudi to možnost za rekonstrukcije, ker se odobravajo krediti tekoče na podlagi ustreznih elaboratov.

Skupne negospodarske investicije iz rednih proračunskih sredstev bodo v LR Sloveniji v letu 1957 približno enake kot v letu 1956 in bodo znašale 1229 milijonov dinarjev. Ta znesek je razdeljen v približno enakem znesku na republiko in okraje. Poleg tega bo za finansiranje negospodarskih investicij republika najela iz republiškega investicijskega sklada še kredit v znesku

1022 milijonov dinarjev. Skupna sredstva se bodo uporabila predvsem za nadaljevanje izgradnje objektov za zdravstvo, prosveto in cestno omrežje.

Okraji in občine bodo mogli povečati svoja sredstva za negospodarske investicije z najemanjem posojil iz svojih investicijskih skladov, razen tega pa bi morali uporabiti v ta namen tudi še fakultativne dohodke, ki jih predpisujejo samostojno. Sredstva za negospodarske investicije bi morali okraji in občine usmerjati predvsem v izgradnjo tistih objektov, ki bodo vplivali na izboljšanje splošnega standarda predvsem v mestih in industrijskih naseljih, kjer je nezadosten šolski prostor najbolj pereč problem.

Republiški investicijski sklad bo razpolagal v letu 1957 s sredstvi v višini približno 2200 milijonov dinarjev, ki se bodo formirala iz lastnih dohodkov sklada ter iz 50-odstotne udeležbe pri tistem delu sredstev okrajnih investicijskih skladov, ki izvirajo iz dobička gospodarskih organizacij. Pri izračunu teh sredstev so se upoštevale omejitve pri uporabi okrajnih investicijskih skladov, ki so veljale v letu 1956. Sredstva tega sklada se bodo uporabila za kreditiranje proračunskih investicij, za udeležbo pri investicijskih posojilih iz splošnega investicijskega sklada, za poravnavo dela prekoračitve investicij v elektrogospodarstvu in v manjši meri za posojila po natečajih.

Okrajni investicijski skladi bodo po odbitku predvidenih omejitev in obvezne udeležbe pri investicijah, ki se financirajo iz splošnega investicijskega sklada, ter po odbitku udeležbe republiškega investicijskega sklada znašali v letu 1957 skupno okrog 3000 milijonov dinarjev.

Sredstva občinskih investicijskih skladov bodo znašala v letu 1957 skupno 1706 milijonov dinarjev.

Okrajni in občinski investicijski skladi so materialna osnova za komunalno samoupravljanje. V prejšnjih letih se ta sredstva niso vedno trošila za tiste namene, ki bi vplivali na splošni razvoj gospodarstva in reševali najbolj pereče probleme na določenem teritoriju. Ker se ta sredstva stekajo tudi iz trgovine, gostinstva, obrtništva in kmetijstva, jih je potrebno prvenstveno uporabljati zlasti za razvoj teh gospodarskih panog, kar je deloma določeno tudi že z zveznimi predpisi. Poleg tega se ta sredstva lahko uporabljajo tudi za negospodarske investicije. Na ta način se s temi skladi v mnogo večji meri lahko rešujejo problemi v zvezi z izboljšanjem življenjske ravni delovnega človeka. Za potrebe industrije pa naj bi se uporabljala sredstva teh skladov predvsem za udeležbo na natečajih iz drugih skladov, če so izdelani ustrežajoči programi in efekt investicij ustreza pogojem splošne gospodarske politike.

Računamo, da bodo kmetijske zadrage uporabile, prvenstveno za potrebe kmetijstva, do 2000 milijonov dinarjev sredstev lastnih skladov.

Dotok sredstev v kreditne sklade za zidanje stanovanjskih hiš se bo v letu 1957 povečal za približno 10 % ter bo znašal skupno 6645 milijonov dinarjev, od tega republiški sklad 900 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju prenosov neizkoriščenih sredstev iz preteklega leta ter lastnih sredstev, ki jih morajo vložiti investitorji, bodo za stanovanjsko izgradnjo v letu 1957 na razpolago skupna sredstva v višini 8000—9000 milijonov dinarjev. Pri nižji ravni skupnih investicij ta sklad narašča ter vpliva tako na bistveno spremembo v strukturi investicij v skladu s splošno ekonomsko politiko. To pa zahteva ustrezno preusmeritev tudi v pripravah in v operativi, da bi se s temi sredstvi najsmotrnejše in čim hitreje reševal pereči problem stanovanjskega standarda.

Investicijska politika usmerja sredstva po namenskih skladih na tista področja, ki so odločilna za naš gospodarski razvoj. Da bi se ta sredstva čim-

bolj pravilno in racionalno izkoriščala, jih je potrebno uporabljati na podlagi konkretnih perspektivnih programov. Razen tega je potrebno zagotoviti tudi boljši pregled nad dotokom in potrošnjo sredstev, organizirati dejansko družbeno upravljanje in omogočiti javno kontrolo potrošnje.

XI. poglavje

Tržišče in potrošnja prebivalstva

Osnovna razmerja v razdelitvi narodnega dohodka so podrejena zahtevi po izboljšanju življenjske ravni prebivalstva, posebej delavcev in uslužbencev.

Ker je FLRJ zaključen gospodarski prostor z enotnim tržiščem in enotnim gospodarskim sistemom, ne moremo omejiti obravnavanja o vprašanju potrošnje prebivalstva samo na republiške proizvodne in trgovinske odnošaje, temveč se uveljavljajo sama po sebi tudi za LR Slovenijo v glavnem tista razmerja, ki jih postavlja že zvezni družbeni plan.

V zveznem družbenem planu je predvideno, da se bodo razpoložljivi blagovni skladi za osebno potrošnjo povečali v letu 1957 za približno 11 % v primerjavi z letom 1956. V tem se bodo povečali skladi za prehrano za 7 %, skladi industrijskih izdelkov pa za 18 %. Porast razpoložljivih skladov za osebno potrošnjo bodo omogočili tile činitelji:

— Industrijska proizvodnja se bo povečala v primerjavi z letom 1956 za 13 % (v LR Sloveniji za 7 %), proizvodnja blaga za osebno potrošnjo pa za 11 % (v LR Sloveniji za 10 %).

— Uvoz blaga za široko potrošnjo se bo povečal v primerjavi z letom 1956 približno za eno tretjino.

— Primanjkljaj v osnovni prehrani bo izravnal s pravočasnim uvozom. Zagotovljena bo normalna potrošnja in preskrba mest in industrijskih središč.

— Izvoz kmetijskih proizvodov se bo zmanjšal za 7 % (v LR Sloveniji ostane na ravni leta 1956 zaradi posebne strukture, ki ne vpliva bistveno na prehrano).

Povečanje razpoložljivih blagovnih skladov za osebno potrošnjo v FLRJ bo omogočilo porast skupnega obsega osebne potrošnje za 9,3 % oziroma na prebivalca za 7,5 %. Tako se bo dvignila realna plača delavcev in uslužbencev v letu 1957.

Večja potrošnja delavcev in uslužbencev bo dosežena z zvišanjem plač v gospodarstvu in v proračunskih ustanovah ter z zvišanjem pokojnin. Povečanje plač bo omogočilo večjo diferenciacijo med posameznimi kategorijami zaposlenih, kar bo vzpodbujalo k pridobivanju večjih kvalifikacij in s tem k večji proizvodnosti dela ter boljšemu izkoriščanju rezerv v gospodarstvu.

Razen porasta osebne potrošnje delavcev in uslužbencev bodo razpoložljivi blagovni skladi omogočili tudi porast potrošnje kmečkih gospodarstev. Ta porast pa bo odvisen od uspehov kmetijske proizvodnje na splošno, zlasti še od povečane proizvodnje za tržišče.

Poleg povečanja proizvodnje so v okviru FLRJ predvideni še naslednji ukrepi, ki bodo preprečili, da bi se zlasti v prvih mesecih pojavile motnje v procesu izboljševanja realne plače in življenjske ravni prebivalstva:

— izvoz nekaterih osnovnih kmetijskih pridelkov, kakor so meso, jajca, mlečni proizvodi in drugo se bo vsklajeval s potrebami domačega trga;

— povečani uvoz industrijskega blaga za široko potrošnjo bo že v prvih mesecih leta 1957 skupaj z domačo proizvodnjo zadovoljil predvideno zvišanje plač;

— sredstva za investicije in druge oblike družbene potrošnje se morajo v prvih mesecih trošiti tako, da ta potrošnja ne bo povzročila prevelikega pritiska na tržišče in s tem ovirala potrošnjo prebivalstva;

— trgovina s kmetijskimi pridelki bo izboljšala svojo tehnično opremo. Predviden je uvoz prevoznih sredstev in raznih naprav za razhlajevanje itd., kar bo pospešilo in povečalo dovoz kmetijskih pridelkov v mesta in druga potrošniška središča.

Gibanje cen na kmečkem tržišču bo v veliki meri odvisno od obsega kmetijske proizvodnje in od nadaljnjega izboljšanja prometa s kmetijskimi pridelki. Računati pa je treba s sezonsko razgibanostjo in nihanjem cen za določene pridelke. Večje možnosti za krepitev stabilizacije in tudi za znižanje cen bodo na podlagi zmanjšanja proizvodnih stroškov in povečanja proizvodnosti dela obstajale pri industrijskem blagu.

Ker je predvideno, da bodo povečani kupni skladi absorbirali povečano proizvodnjo in večji del povečanih zalog, ki so nastale v letu 1956, je izredno važno, da proizvodnja v letu 1957 za razliko od prejšnjih let že v začetku leta izkoristi vse možnosti za proizvodnjo na planirani višji ravni.

Realno potrošnjo prebivalstva je mogoče povečati s še večjo proizvodnostjo dela in bolj uspešnim poslovanjem podjetij nad planiranim obsegom. V bodoče mora povečanje proizvodnosti dela postati glavni vir za izboljšanje življenjske ravni.

TRETJI DEL

Ekonomski ukrepi za doseg družbenega plana LR Slovenije

XII. poglavje

Prometni davek od hmelja

Izvršni svet LS LR Slovenije se pooblašča, da v sporazumu z Zveznim izvršnim svetom določi višino prometnega davka od hmelja.

Ta davek pripada republiškem investicijskemu skladu in se mora uporabiti samo za investicije v kmetijstvu.

XIII. poglavje

Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa

Izvršni svet LS LR Slovenije se pooblašča, da v sporazumu z Zveznim izvršnim svetom predpiše za leto 1957 dopolnilno dohodnino od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa. Ta dohodnina pripada občinam.

XIV. poglavje

Sredstva za proračun

1.

Po XVII. poglavju zveznega družbenega plana za leto 1957 je bil v LR Sloveniji odstopljen prometni davek od vina in žganja, izvzemši prometni davek v gostinstvu in trgovini na drobno.

Ta prometni davek se odstopa okrajem.

2.

Dohodnina, ki ostane po vplačilu obveznih prispevkov v sklade na podlagi zveznih predpisov, pripada okrajnim proračunom.

3.

Pri sredstvih ki se izločijo iz dobička gospodarskih organizacij za okrajne proračune po posameznih okrajih, je LR Slovenija udeležena takole:

	Delež LR Slovenije v %
Celje	48
Kranj	66
Ljubljana	61
Maribor	42
Murska Sobota	15
Ptuj	75
Trbovlje	30

XV. poglavje

Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev

Dobiček, ki ga dosežejo gozdna gospodarstva pri rednem vzdrževanju gozdov (stroka 311 - vzgoja in nega gozdov), se razdeli med podjetje in okraj z okrajnim družbenim planom.

Gozdna gospodarstva so dolžna v svojem knjigovodstvu posebej izkazati dejavnost vzgoje in nege gozdov.

XVI. poglavje

Investicijski sklad LR Slovenije

1.

V sredstva investicijskega sklada LR Slovenije se steka 50 % sredstev okrajnih investicijskih skladov, ki izvirajo iz dobička gospodarskih organizacij.

2.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije se pooblašča, da najame iz tega sklada posojilo za financiranje negospodarskih investicij.

XVII. poglavje

Sklad LR Slovenije za pospeševanje kmetijstva

V sklad LR Slovenije za pospeševanje kmetijstva se steka 6 % dohodnine od kmetijstva.

XVIII. poglavje

Občinske doklade na dohodke od kmetijstva

Stopnje občinskih doklad na dohodke od kmetijstva ne morejo biti višje kot 20 % od katastrskega dohodka od zemljišča.

XIX. poglavje

Gozdni skladi

1.

V gozdni sklad LR Slovenije se stekajo sredstva iz okrajnih gozdnih skladov po posameznih okrajih takole:

Okraj	Delež gozdnega sklada LR Slovenije v %
Celje	15
Kočevje	15
Koper	5
Kranj	35
Ljubljana	25
Maribor	30
Novo mesto	5

2.

Sredstva gozdnih skladov, ki se stekajo iz prispevkov zadrug in zasebnih lastnikov gozdov, se smejo uporabljati za vzgojo novih ter zaboljšanje in vzdrževanje obstoječih gozdov nedržavnega sektorja in za javno gozdarsko službo.

3.

Zaradi vskladitve investicij v gozdarstvu je treba proračune dohodkov in izdatkov okrajnih gozdnih skladov pred njihovo odobritvijo predložiti v mnenje Izvršnemu svetu LS LR Slovenije oziroma od njega pooblaščenemu organu.

XX. poglavje

Cestni skladi

Sredstva cestnih skladov se delijo:

1.

Cestnemu skladu LR Slovenije pripada:

- a) takse, ki se plačujejo na motorna vozila po predpisih o taksah, in
- b) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč, ki spadajo k cestam I. in II. reda.

2.

Okrajnim cestnim skladom pripada:

- a) 70 % od taks od vprežnih cestnih vozil po predpisih o taksah,
- b) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč, ki spadajo k cestam III. reda, in
- c) denarne kazni, plačane zaradi kršitve prometnih predpisov, ki jih izrekajo pristojni organi.

3.

Občinskim cestnim skladom pripada:

- a) 30 % od taks od vprežnih cestnih vozil po predpisih o taksah,
- b) prometni davek od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil in
- c) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč ki spadajo k cestam IV. reda.

XXI. poglavje

Sklad za pospeševanje založništva LR Slovenije

Ustanovi se sklad za pospeševanje založništva LR Slovenije.

V sklad se vplačuje del zveznega davka od dobička, ki je odstopljen založniškim podjetjem v višini, ki bo določen z zveznimi predpisi.

XXII. poglavje

Določitev količin stoječega lesa za posek v letu 1957

1.

Za leto 1957 se določajo v gozdovih splošnega ljudskega premoženja, s katerimi gospodarijo gozdna gospodarstva za posek te količine stoječega lesa:

(količine v tisočih oblih m³)

Od tega po namenu potrošnje

Območje	Skupno izkoriščanje gozdov	Za reprodukcijo		
		skupaj	v tem jamski in celulozni les iglavcev	za podeželsko potrošnjo
Celje	82,2	75,5	15,3	6,7
Gorica	69,0	64,0	8,8	5,0
Kočevje	104,2	99,0	12,6	5,2
Koper	62,9	51,9	10,8	11,0
Kranj	102,5	99,4	27,9	3,1
Ljubljana	68,9	64,4	14,1	4,5
Maribor	119,1	113,8	33,6	5,3
Murska Sobota	22,2	18,8	0,4	3,4
Novo mesto	62,1	53,4	4,9	8,7
Ptuj	10,2	6,6	1,2	3,6
Trbovlje	20,7	17,2	1,9	3,5
Skupaj	724,0	664,0	131,5	60,0

V okrajih, kjer je več gozdnih gospodarstev, se porazdelijo količine lesa, ki so določene za posamezna območja okrajev na gozdna gospodarstva z okrajnim družbenim planom.

2.

Za posek stoječega lesa v gozdovih splošnega ljudskega premoženja, v katerih ne gospodarijo gozdna gospodarstva ter v združenih in zasebnih gozdovih se določijo za leto 1957 te maksimalne količine:

(količine v tisočih oblih m³)

Od tega po namenu potrošnje

Območje	Skupno izkoriščanje gozdov	Za reprodukcijo		
		skupaj	v tem jamski in celulozni les iglavcev	za podeželsko potrošnjo
Celje	221,5	111,5	40,0	110,0
Gorica	97,9	36,9	5,7	61,0
Kočevje	112,7	46,7	13,7	66,0
Koper	66,2	31,2	8,0	35,0
Kranj	160,0	96,0	37,0	64,0
Ljubljana	254,0	120,0	40,0	134,0
Maribor	200,0	110,0	46,0	90,0
Murska Sobota	50,1	6,1	2,2	44,0
Novo mesto	122,8	42,8	6,7	80,0
Ptuj	61,0	6,0	3,2	55,0
Trbovlje	110,8	48,8	6,0	68,0
Skupaj	1.463,0	656,0	208,5	807,0

3.

Količine jamskega in celuloznega lesa iglavcev so minimalne in se v okviru skupno določenih količin stoječega lesa lahko prekoračijo.

4.

Če bodo z zveznimi predpisi določene minimalne količine lesa, ki se morajo posekati v LR Sloveniji in bi po določbah 1. in 2. razdelka teh količin ne bilo mogoče zagotoviti, se pooblašča Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije, da spremeni količine lesa, ki so določene v 1. in 2. razdelku.

XXIII. poglavje

Sredstva proračuna in skladov LR Slovenije

1.

V letu 1957 bo razpolagala LR Slovenija s skupnimi sredstvi za finansiranje proračunskih izdatkov, dotacij skladom in dotacij okrajem v višini 8122 milijonov dinarjev.

Ta sredstva bodo zagotovljena iz naslednjih virov:

— delež pri zveznem prometnem davku	3500 milijonov din
— delež od dela dobička za okrajne proračune	4482 milijonov din
— dohodki republiških uradov in zavodov	70 milijonov din
— drugi dohodki	70 milijonov din

Sredstva za finansiranje proračunskih izdatkov se bodo uporabila za naslednje namene:

— administrativni proračun	5368 milijonov din
— negospodarske investicije	629 milijonov din
— dotacije skladom:	
a) cestnemu skladu LR Slovenije	660 milijonov din
b) vodnemu skladu LR Slovenije	110 milijonov din

Skupaj proračun LR Slovenije 7067 milijonov din

Dotacije okrajem:

Gorica	149
Kočevje	91
Koper	602
Novo mesto	213
Skupaj dotacije	1055 milijonov din

2.

Sredstva investicijskega sklada LR Slovenije bodo znašala v letu 1957 2200 milijonov din

3.

Sredstva sklada LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš bodo znašala v letu 1957 900 milijonov din

4.

Sredstva sklada LR Slovenije za pospeševanje kmetijstva bodo znašala v letu 1957 192 milijonov din

5.

Sredstva cestnega sklada LR Slovenije bodo znašala v letu 1957 1240 milijonov din

6.

Sredstva gozdnega sklada LR Slovenije bodo znašala v letu 1957 425 milijonov din

7.

Sredstva vodnega sklada LR Slovenije bodo znašala v letu 1957 159 milijonov din

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957

Pri obravnavi družbenega plana za leto 1957 so delo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS vodile osnovne smernice naše gospodarske politike nakazane že v resoluciji Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije. Po teh smernicah je ena izmed osnovnih nalog dvig osebne potrošnje in izboljšanje življenjske ravni delavca in nameščenca. Poleg tega je treba spremeniti strukturo investicij in podvzeti ukrepe za stabilnejše odnose in gibanja na našem tržišču.

Na osnovi zgoraj omenjenih načel in smernic je odbor vsestransko in temeljito obravnaval družbeni plan po posameznih poglavjih. Pri tem je naglasil nekatere najvažnejše probleme in naloge, ki se postavljajo, če hočemo predvidene rezultate doseči, ne glede na napovedane spremembe zveznega družbenega plana, ki bodo še v teku leta nastopile, kar je razvidno iz razprave v Zvezni skupščini in referata podpredsednika Zveznega izvršnega sveta tovariša Edvarda Kardelja. Predvideni novi ukrepi bodo predvsem stimulativneje vplivali na nadaljnji razvoj komunalnega sistema, delavskega in družbenega upravljanja ter na dvig proizvodnje in storilnosti. S tem se bodo povečali blagovni fond, ki so pogoj za uresničitev naše osnovne politike, t. j. skrb za človeka in postopno izboljševanje standarda delovnih ljudi naše skupnosti.

Ker predloženi predlog družbenega plana za leto 1957 zasleduje osnovne smernice naše politike v smeri dviga standarda, nadaljnje decentralizacije dohodkov, povečuje materialno bazo komunalnega sistema, ter s svojimi ukrepi mobilizira doslej še v nezadostni meri izkoriščane rezerve našega gospodarstva, odbor ne predlaga k predloženemu predlogu plana nekih bistvenih amandmajev. Sprejel pa je priporočila gospodarskim organizacijam, občinam in okrajem in končno Izvršnemu svetu, ki naj s posebnimi ukrepi zagotovi čimboljše izvajanje smernic letošnjega družbenega plana.

Pri razpravi o prvem poglavju, to je o skupnem družbenem proizvodu, ki naj se v letošnjem letu formira v višini 274 302 milijonov dinarjev, kar pomeni 7 % povečanje nasproti letu 1956, je odbor posebno poudaril vprašanje nagrajevanja, kot enega izmed elementov nadaljnega napredka naše gospodarske politike. Odbor je soglasno ugotovil, da je sicer bistveno izboljšanje plačnega sistema odvisno predvsem od predvidene spremembe razdelitve narodnega dohodka v merilu celotne Jugoslavije, da pa vendar že dosedanji plačni sistem v kljub mnogim pomanjkljivostim omogoča stimulativnejše nagrajevanje pod pogoji, da se

razširi fronta normiranega dela,
prekine s tako imenovanim striženjem in nezakonitim povečevanjem norm,
dosledno izplačujejo individualno prekoračene norme, ne glede na višino,
doslednejše uvaja premiranje,
posveti večjo skrb strokovni izobrazbi delavcev in sistemizaciji delovnih mest,

dosledno prekine s politiko uravnilovke v nagrajevanju ter uvede boljša organizacija dela in kooperacija med posameznimi podjetji, pri čemer odbor priporoča državnim organom, da spremenijo vse tiste predpise, ki kooperacijo ovirajo oziroma sploh onemogočajo.

Odbor naglašja gornje pogoje predvsem iz razlogov, ker v letu 1956 s sedanjim plačnim sistemom še niso bile izkoriščene vse možnosti dviga proizvodnje in storilnosti dela. Odbor pa je mnenja, da se lahko predvideni obseg proizvodnje še poveča, če se bodo izkoristile vse rezerve, ki so še v nizki produktivnosti dela, neizvedeni kooperaciji, slabi organizaciji dela in neracionalnem izkoriščanju surovin in energije.

V drugem poglavju, to je v razpravi o industriji, je odbor posvetil vso pozornost predvsem industriji premoga, elektroindustriji in prehrabeni industriji. Pri tem je naglasil nujnost varčevanja z elektroenergijo in zavzel stališče, da je premogovni industriji zagotoviti tako stimulatивно nagrajevanje, ki nam bo zagotovilo nadaljnje povečanje proizvodnje premoga.

V zvezi s stabilizacijo tržišča, meni odbor, da morajo podjetja prehrabene industrije in podjetja za proizvodnjo blaga za široko potrošnjo z rekonstrukcijo in odstranjevanjem ozkih grl povečati sortima blaga za široko potrošnjo.

Ko je odbor razpravljal o predvideni ravni, ki naj jo doseže naše kmetijstvo, je soglasno ugotovil, da je za nadaljnji napredek podvzeti vrsto ukrepov ter je zato sprejel naslednja priporočila:

pri nabavi nove mehanizacije bi bilo potrebno spremeniti predpise glede plačevanja obveznosti za kmetijske stroje: Tu je mišljena predvsem amortizacija, ki po dosedanjih predpisih tako draži obdelovanje kmetijskih površin s stroji, da je cenejša vsaka druga obdelava;

ponovno bi bilo treba oceniti vse stroje, ker so razlike med nabavnimi cenami strojev take, da je zastarel stroj dražji kot nov.

Ob razpravi o novo predvideni odmeri katastrskega dohodka je odbor menil, da je ta odmera za Slovenijo nesprejemljiva, ne zaradi višine, temveč zaradi razporeditve po grupah. Zato predlaga Izvršnemu svetu, da načne to vprašanje pri Zveznem izvršnem svetu.

V zvezi z umetnimi gnojili daje odbor priporočilo, da naj se koordinira uvoz in domača proizvodnja umetnih gnojil. Da se omogoči nemotena proizvodnja umetnih gnojil v domačih podjetjih, je potrebno za čas mrtve sezone v kmetijstvu znižati obrestno mero na zaloge umetnih gnojil.

Odbor priporoča ljudskim odborom, da sredstva, ki se stekajo v sklade za pospeševanje kmetijstva, dosledno uporabijo za kmetijske namene.

Ob vsestranski razpravi o četrtem poglavju družbenega plana, to je o gozdarstvu, odbor odobrava politiko nadaljnjega uravnovešenja poseka s prirastom in povečanja razmeroma majhne proizvodne zmogljivosti gozdov ter daje naslednja priporočila:

sredstva, ki so bila iz gozdnih skladov dana za investicijske namene v gospodarstvo, naj se vračajo nazaj v gozdni sklad, ne pa v investicijske sklade;

ker se bo na podlagi že omenjenega novega izračuna katastrskega dohodka povišala tudi osnova za gozdove ter katastrski dohodek v taki meri, da bodo resno ogroženi gozdni skladi, na katerih sloni vsa naša gozdarska politika, meni odbor, da naj Izvršni svet to vprašanje razčisti z Zveznim izvršnim svetom.

V zvezi s funkcijami in kompetencami skladov, tako tudi gozdarskega, je odbor mnenja, naj se te določijo s statuti, ki naj določijo obveznosti posameznih skladov.

Glede izravnalne vloge republiškega gozdnega sklada nasproti okrajem je odbor mnenja, da naj ta ostane dokler se ta služba v pasivnih okrajih toliko ne okrepi, da bo tudi tam mogoče formirati sklade, ki bodo za kritje lokalnih potreb primerni.

Ker je v zvezi z zakonom o razmejitvi pašnikov in gozdov po okrajih toliko kriterijev kolikor je okrajev, predlaga odbor pristojnemu organu, da naj republiški organi skrbe za enotno uporabo že postavljenih kriterijev, če hočemo zakon o agrarnih skupnostih spraviti v življenje.

S petim in šestim poglavjem, to je s smernicami za gradbeništvo in promet, se je odbor v celoti strinjal. K poglavju trgovine, gostinstva in turizma pa odbor po temeljiti razpravi priporoča naslednje:

Ljudski odbori naj zaradi pomanjkljive trgovske mreže predvidijo v urbanističnih načrtih in novo zgrajenih stanovanjskih hišah v mestih in industrijskih centrih trgovske lokale;

sredstva, ki se stekajo v investicijski sklad od trgovskih podjetij naj se koristijo predvsem za odpravo pomanjkljivosti trgovske mreže same;

ljudski odbori naj posvetijo večjo skrb modernizaciji obstoječih gostinskih obratov in ustanavljanju novih, ker sedanje kapacitete ne zadoščajo.

V zvezi s sedmim poglavjem o obrti je odbor mnenja, da bi morali ljudski odbori, v zvezi z dejstvom, da je od pocenitve teh uslug neposredno odvisen standard delovnih ljudi, skrbeti za razširitev te dejavnosti, omogočiti ustanavljanje novih obrti ter predvsem razviti uslužnostno obrt. Glede na novouvedeno davčno lestvico v obrtništvu in predvideno uvedbo socialnega zavarovanja za obrtnike, predlaga odbor, da Izvršni svet ponovno prouči to vprašanje in ga reši s pristojnimi zveznimi organi v tem smislu, da višina dohodkov iz obrtnišтва ostane na lanskoletni ravni.

Zaradi pereče problematike obrtnišтва, odbor priporoča, da Obrtna zbornica LRS obdela kompleksno problematiko obrtnišтва in jo predloži pristojnim organom. Poleg tega pa meni odbor, naj se sredstva, ki prihajajo iz obrtnišтва, porabijo predvsem za nadaljnji razvoj obrtnišтва.

Pri obravnavi devetega poglavja odbor meni, da je potrebno pravilneje organizirati odkup kmetijskih pridelkov za izvoz in elastičneje voditi politiko koeficientov in premiranja v skladu s stanjem na notranjem tržišču.

Ko je odbor razpravljal o proračunskih sredstvih, je ugotovil, da še niso izdelana objektivna merila za formiranje in razdelitev proračunskih sredstev. Odbor priporoča, da se v bodoče sistematično obdelajo kriteriji za formiranje in delitev proračunskih sredstev in odpravijo postopoma obstoječa nesorazmerja.

Odbor je pri podrobni obravnavi predloga družbenega plana sprejel naslednje amandmaje:

Stran 222: V zadnjem odstavku točke 1 naj se za besedami »namreč doseženo z« doda še beseda »malo«, tako da se ta stavek v celoti glasi: »Povečanje proizvodnje je bilo namreč doseženo le z malo manjšim porastom delovne sile«.

Stran 224: V petem odstavku naj se beseda »za« popravi v besedo »na«, tako da se glasi »... v letu 1956 ali na 172 %.«

Stran 225 V tretjem odstavku naj se črta naslednji stavek v celoti: »V letu 1956 se je v Sloveniji povečala povprečna hitrost potniških vlakov za 0,5 %, tovornih za 4 %, specifična potrošnja premoga pa se je zmanjšala za 1 %.« Nadaljnji stavek naj se spremeni takole: »V letu 1956 se je pričelo sistematično vzdrževanje prog.«

Stran 230: V osmi vrsti pod točko 2 naj se črta beseda »še«, tako da se stavek glasi: »...ki bodo bolj razširile možnost ustvarjalnega gospodarjenja kolektivov in komun«.

Stran 231: V drugi vrsti šestega odstavka naj se črta beseda »štednja« in mesto nje vnese beseda »varčevanje«, tako da se ta del stavka glasi: »...je potrebno splošno varčevanje in...«.

Stran 237: Pri naštevanju indeksov naj se v koloni 1957/1956 pod postavko »Ribolov« vnese namesto dosedanjega procenta 100 novi procent 110.

Stran 241: V šesti vrsti drugega odstavka naj se črta beseda »obvezne« in namesto nje vnese beseda »maksimalne«.

Stran 255: V točki 2 naj se črtajo besede »okrajnim proračunom« in mesto njih vnesejo besede »ljudskim odborom in se razdeli z okrajnimi družbenimi plani«.

Za dosedanjim 23. poglavjem se doda novo 24. poglavje, ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. I. 1957 dalje«.

Gornji amandmaji so vsklajeni z odborom za gospodarstvo Zbora proizvajalcev.

Odbor za gospodarstvo Zbora prazvajalcev pa je sprejel še naslednji amandma:

Stran 252: V prvi vrsti prvega odstavka se znesek 1022 milijonov dinarjev popravi v 1087 milijonov dinarjev. Zadnja vrsta tega odstavka se dopolni in vnese za besedo »prosveto« še besedi »skupinske vodovode«, tako da se zadnja vrsta glasi: »...izgradnje objektov za zdravstvo, prosveto, skupinske vodovode in cestno omrežje.« Glede na ta amandma je treba na prvi strani predloga negospodarskih investicij za leto 1957 popraviti znesek v tretji vrsti, tako da se tretja vrsta glasi:

»- posojilo iz republiškega kreditnega sklada 1 087 000 000.

Razen tega se popravi na drugi strani pod »Uprava za investicije« dosedanji znesek 370 500 000 na pravilno 435 500 000.

V obrazložitvi k predlogu negospodarskih investicij za leto 1957 se besedilo na strani 9 pri »Uprava za investicije, skupinski vodovodi« popravi, tako da se glasi: »V letu 1954 je bila odobrena pomoč pasivnim okrajem Dolenjske, Kočevske in Primorske. V to pomoč je vključena izgradnja velikih skupinskih vodovodov na Dolenjskem, po dosedanji oceni v znesku 109 milijonov dinarjev in Ilirski Bistrici, Idriji in Kočevju, po dosedanji oceni v znesku 16 milijonov dinarjev.

Tega amandmaja naš odbor ni sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme družbeni plan LRS za leto 1957 z navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Alberta Jakopiča.

Št. R 66/1-57.

Ljubljana, dne 2. februarja 1957.

Poročevalec:
Albert Jakopič l. r.

Presednik:
Ivan Maček l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na sejah dne 25., 28., 29. in 30. januarja 1957 razpravljajal o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 v besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet. Pri razpravljanju člani odbora niso upoštevali napovedanih sprememb zveznega družbenega plana, ki bodo, kot je razvidno iz razprave v Zvezni ljudski skupščini, izvedene še letos. Odbor je sprejel nekatere konkretne sklepe, ki so v tem poročilu podani deloma kot predlogi, deloma kot mnenje odbora, razen tega pa je sklenil predlagati nekatere spremembe. Tako pri razpravljanju kakor pri sprejemanju teh predlogov je imel odbor pred očmi osnovne smernice naše gospodarske politike. Ukrepi za stabilnejše odnose na našem trgu, sprememba v strukturi investicij, dvig osebne potrošnje in izboljšanje življenjske ravni delovnega človeka sodijo med osnovne naloge naše gospodarske politike, kot je nakazano v resoluciji Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije.

Člani odbora niso soglašali z načinom sestavljanja družbenega plana. Po njihovem mnenju bi se moral odbor sestati takrat, ko se predlog družbenega plana pripravlja in obravnavati osnutek družbenega plana. Takšna praksa, kot je sedaj, pa nikakor ni pravilna, kajti predlog družbenega plana je že definitiven. Glede na to, da se je ta praksa v Zvezni ljudski skupščini že vpeljala, bi bilo umestno, da bi se spremenila tudi v republiški ljudski skupščini.

V načelni obravnavi predloga družbenega plana so člani odbora za gospodarstvo sodili, da bodo predvideni novi ukrepi pospeševali nadaljnji razvoj komunalnega sistema ter družbenega in delavskega upravljanja. S tem predlogom se poveča in utrdi materialna podlaga našega komunalnega sistema, prav tako pa tudi mobilizirajo doslej še neizkoriščene rezerve našega gospodarstva. Povečali se bodo blagovni skladi in bo s tem omogočeno postopno izboljševanje življenjske ravni delovnih ljudi. Odbor je bil mnenja, da je predlog družbenega plana naše republike sestavljen v skladu s splošnimi načeli naše gospodarske politike in ga je zato v načelu soglasno sprejel.

Tako v načelni razpravi, kakor tudi pri posameznih poglavjih so člani odbora mnogo razpravljali o vprašanju produktivnosti dela, o vprašanju večje storilnosti. Po mnenju članov odbora bi pri splošnem pregledu gospodarstva za pretečeno leto morali obravnavati produktivnost po posameznih industrijskih panogah, ne pa skupno za vso industrijo. Ti podatki so na ta način preveč splošni, kajti le tako bi lahko poiskali vzroke padanja storilnosti. Po mnenju članov odbora je povečanje storilnosti neposredno povezano z vprašanjem plačnega sistema, bistveno izboljšanje plačnega sistema pa je odvisno od načina razdelitve narodnega dohodka v celotni Jugoslaviji. Vendar pa že dosedanji plačni sistem kljub mnogim pomanjkljivostim omogoča stimulativnejše nagrajevanje pod pogojem, da čim več dela normiramo, da dosledno izplačujemo

individualno prekoračene norme, da čimbolj uvajamo premiranje in da posvetimo večjo skrb strokovni izobrazbi delavcev in sistemizaciji delovnih mest, boljši organizaciji dela in kooperaciji med posameznimi podjetji. Z ureditvijo plačnega sistema namreč ne bo še v celoti rešeno vprašanje storilnosti. S tem bo zagotovljen samo en pogoj. Izpolniti pa je treba še druge, in sicer zagotoviti surovinsko bazo, izvesti dobro organizacijo dela v gospodarskih organizacijah in uvesti v njih pravo delovno disciplino. Glede zagotovitve surovin so bili v lanskem letu, vkljub nekaterim pomanjkljivostim, doseženi določeni uspehi in je pričakovati, da bomo v tej smeri storili letos še korak naprej. Organizacija dela v naših gospodarskih organizacijah je sedaj še na zelo nizki stopnji. Po mnenju članov odbora bi morali to vprašanje proučevati skupaj z različnimi inštituti in z Zavodom za organizacijo dela. Tudi vprašanje delovne discipline je za dvig storilnosti izredno važno. Nepotrebno visoko število zaposlene delovne sile v naših gospodarskih organizacijah zavira dvig produktivnosti in delovne discipline. Sedanja delitev dohodka teh organizacij ni stimulatívna v tem smislu, da bi se ta ovira odstranila, temveč deluje destimulatívno. Potrebno bo zato to vprašanje rešiti skupno z vprašanjem izboljšanja plačnega sistema v našem gospodarstvu.

Odbor je razpravljal tudi o preusmeritvi proizvodnje naših tovarn na proizvodnjo za široko potrošnjo. Sodil je, da med gospodarskimi organizacijami ni zadostne povezave in da vsaka po svoje išče možnosti za preusmeritev. Takšno neorganizirano iskanje tržišča, brez vsake orientacije, pa je škodljivo. S tem v zvezi je tudi vprašanje kooperacije naših podjetij. Kooperacijo bi morala organizirati predvsem podjetja sama, ta kooperacija pa bi morala biti taka, da ekonomsko zainteresira posamezna podjetja. Kooperacijo danes še ovirajo nekateri predpisi, ki po nepotrebem podražujejo izdelke. Zato je treba te predpise prilagoditi potrebam.

Že v lanskoletnem poročilu k predlogu družbenega plana je odbor poudaril potrebo, da se čimprej sestavi perspektívni plan celotnega našega gospodarstva za daljše razdobje, ker bo le tako mogoče bolj racionalno in uspešneje organizirati proizvodni proces. V letošnji razpravi o družbenem planu je bila ta potreba ponovno poudarjena.

Kot lani je odbor tudi letos mnogo razpravljal o vprašanju kadrov. Vprašanje kadrov je pereče že več let, vendar od leta do leta ponovno ugotavljamo, da na tem področju nismo dosegli otipljivih uspehov. Kader sicer usposabljamó preko naših šol, vendar to ni dovolj in bi bilo treba usposabljati kader tudi po naših podjetjih. V podjetjih imamo mnogo sposobnih delavcev in tem ljudem je treba omogočiti, da strokovno napredujejo, kajti, če bomo čakali samo na strokovnjake iz srednjih šol in iz univerze, potem jih še dolgo ne bomo imeli dovolj. Tu gre poleg pridobljene prakse v tovarni za vprašanje tečajev, dopisnih šol in seveda izpitov. Pomembno je dejstvo, da je večina visokokvalificiranega kadra iz univerze v mestih po različnih inštitutih, po podjetjih in tovarnah pa kvečjemu 30 %. Odbor je tudi precej razpravljal o vprašanju skladov za kadre.

Člani odbora so v razpravi poudarili, da so današnji predpisi takšni, da še vedno vzpodbujajo gospodarske organizacije k dviganju cen. Zato še vedno obstaja nevarnost, da bodo povečane plače potegnile za seboj tudi višje cene. Zlasti velja to za cene živilskih artiklov in pa za cene uslug uslužnostnih podjetij. Zaradi tega bo treba v letošnjem letu izredno pazljivo zasledovati nihanje cen in podvzemaní pravočasno potrebne ukrepe.

Člani odbora so tudi opozarjali na razliko v plačevanju anuitet pri republiških in zveznih kreditih. Ta razlika naj bi se odpravila, ker spravlja podjetja v neenakopraven položaj.

Člani odbora so v načelni razpravi sprožili vprašanje gozdnih taks in obdavčitve kmetov. Naša republika je izdala svoj republiški zakon o gozdnih taksah in o sečnji, v zveznem merilu pa naj bi se sedaj uvedla povečana dohodnina na gozdove. S tem bi bile v naši republiki uvedene dvojne dajatve. Naš režim na področju gozdarstva nam omogoča redno vzdrževanje gozdov in minimalno sečnjo glede na zaloge. Če bomo povečali dajatve, potem ne bomo več mogli vzdrževati tega režima, ampak bi morali režim sečnje izpremeniti, kar bi šlo v škodo gozdarstva. Lastniki gozdov bi sekali, da bi lahko s pomočjo izkupička za les plačevali davke.

Glede nove predvidene odmere katastrskega dohodka je odbor menil, da je ta odmera za Slovenijo nesprejemljiva, in sicer ne zaradi višine, temveč zaradi razporeditve po grupah. Zato naj bi Izvršni svet to vprašanje pokrenil pri Zveznem izvršnem svetu.

V podrobni razpravi po delih in poglavjih je odbor pri prvem delu »Splošni pregled gospodarstva v letu 1956« bil mnenja, da manjka pregled o tém, kaj je bilo dejansko izvršeno. Glede padca življenjske ravni v letu 1956 je odbor menil, da je za ta padec — poleg drugih razlogov — delno krivo tudi nepravilno obdavčevanje obrti, zlasti uslužnostne. Grajali so tudi dejstvo, da se sredstva za razvoj obrtništva niso uporabila v celoti za razvoj obrtništva, ampak samo nekako polovica teh sredstev.

V razpravi o drugem delu družbenega plana »Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1957«, so člani odbora razpravljali o ukinitvi pomoči nerazvitim okrajem. Po njihovem mnenju bi se morala začeta dela dokončati, da se s tem prepreči večja gospodarska škoda.

Pri drugem poglavju drugega dela »Industrija« je odbor razpravljal o maksimalnih cenah za nekatere končne proizvode, medtem ko za osnovne surovine cene niso maksimirane. Odbor je bil mnenja, da bomo težko dosegli zvišanje produktivnosti, dokler bomo na administrativen način določali cene in dokler ne bomo prešli na ekonomski račun. Čas bi že bil, da bi po toliko letih industrijske izgradnje začeli to opuščati. Prav tako so člani odbora grajali dejstvo, da se stopnja prometnega davka v kratkem času večkrat spreminja. Prometni davek je tako važen ekonomski inštrument, da bi bilo treba analizirati njegov vpliv na stanje v gospodarstvu, ker sedaj po mnenju članov odbora zelo neenakomerno obremenjuje proizvodnjo. Prav zato prehajajo v nekaterih primerih podjetja od proizvodnje višje kvalitetnih predmetov na proizvodnjo manj kvalitetnih oziroma opuščajo ali zmanjšujejo proizvodnjo tistih predmetov, ki jih gospodarstvo kot celota potrebuje.

Odbor je nato obravnaval posamezne industrijske panoge. Po mnenju članov odbora bi železarne morale bolj upoštevati potrebe domače kovinske industrije. Zato naj bi Izvršni svet sklical posvetovanje s predstavniki podjetij črne metalurgije, kjer bi se dogovorili glede razdelitve izdelkov črne metalurgije. Železarne bi morale bolj sodelovati s panogami, ki uporabljajo njihove izdelke in prilagoditi asortima potrebam domače industrije. Skrbeti bi morale tudi za boljše kvaliteto svojih izdelkov. Kuranten material iz uvoza naj bi se vskladil v posebnih skladiščih. To naj bi veljalo predvsem za kritičen material, ki ga najbolj uporabljajo.

Pri razpravi o kovinski industriji so bili člani odbora mnenja, da je kovinska industrija ena od tistih panog naše industrije, ki bo morala zaradi manjših domačih potreb osvajati nova tržišča. Zato pa se naj tej industriji tudi zagotovi surovinsko bazo. Člani odbora so predlagali, naj bi se investicijsko izgradnjo vnaprej pravočasno določilo. Le na ta način bi lahko zagotovili kvantiteto, pa tudi predpisano kvaliteto.

Pri tretjem poglavju »Kmetijstvo« so člani odbora poudarjali, da je povežava med trgovino in kmečkimi proizvajalci izredno slaba. Iz leta v leto se ponavljajo primeri, da ni mogoče prodati zgodnjega sadja in podobno.

Člani odbora so bili tudi mnenja, da je treba v kmetijstvo vložiti sredstva tam, kjer se bodo uspehi najprej pokazali. Mnogi člani odbora so sodili, da je poleg okrajnih skladov za pospeševanje kmetijstva treba ustanoviti tudi občinske sklade. Sredstva, ki se stekajo v sklade za pospeševanje kmetijstva, naj se dosledno uporablja samo za te namene. Po mnenju članov odbora bi bilo potrebno spremeniti tudi predpise glede plačevanja obveznosti za kmetijske stroje, predvsem glede amortizacije.

Eden izmed vzrokov majhnega napredka v kmetijstvu so po mnenju članov tudi stalne spremembe, ki ovirajo kmetijskega proizvajalca, da bi se usmeril na določeno proizvodnjo. Po mnenju odbora niso povsem utemeljene ogromne razlike med odkupnimi in prodajnimi cenami.

Pereče je vprašanje kmetijskih posestev, ki smo jim dali zemljo, vendar brez vsakih osnovnih sredstev.

Odbor za gospodarstvo je sklenil glede na mnoga pereča vprašanja v tej panogi gospodarstva razpravljati na posebni seji o kmetijstvu, in sicer še pred razpravo o kmetijstvu v Zvezni ljudski skupščini.

Pri četrtem poglavju »Gozdarstvo« je odbor obravnaval tudi lesno industrijo. Pri tej panogi gospodarstva naj bi se poenostavilo in poenotilo predpise, dalje uvedlo boljšo družbeno kontrolo nad gozdnimi skladi in odpravilo prometni davek na rezan les za lastno uporabo. Odbor je ugotovil, da že tretje leto razpravlja o odpravi prometnega davka na rezan les. To vprašanje še vedno ni rešeno, vkljub škodi, ki zaradi tega predpisa nastaja v našem gospodarstvu. Prav zaradi tega davka kmetje ne popravljajo svojih gospodarskih poslopij. Nenormalno je tudi stanje, da so v Ljudski republiki Hrvatski višje cene lesa kot v Sloveniji.

Pri petem poglavju »Gradbeništvo« je odbor ugotovil, da je na znižanje cen pozitivno vplival republiški zakon o izvajanju gradbenih del, ki je uvedel licitacije dosledno za vsa gradbena dela in s tem izkoristil ponudbe tržišča; vendar bo mogoče bistveno zvišati produktivnost v gradbeništvu le z uvažanjem mehanizacije in naprednih metod dela. Veljavni predpisi in delitev dohodka pa delujejo destimulativno na razvoj gradbeništva, ker je v sedanjih pogojih ročno delo in zaposlovanje velikega števila delovne sile za gradbeno podjetje cenejše in daje tudi večji dobiček. Da bi gradbena podjetja lahko prevzela industrijski način dela, je treba sestaviti perspektivne plane investicij, s čimer se bo omogočilo organizacijo in kontinuiteto del v gradbeništvu.

Pri sedmem poglavju »Trgovina, gostinstvo in turizem« je bil odbor mnenja, da je treba pri gradnji stanovanjskih objektov upoštevati tudi potrebe po trgovskih lokalih. Ljudski odbori naj zato v urbanističnih načrtih in pri novogradnjah nove lokale predvidijo. Sredstva, ki se stekajo v investicijski sklad od trgovskih podjetij, naj se uporabljajo predvsem za odpravo pomanjklji-

vosti trgovske mreže same. Glede razvoja gostinstva in turizma je občutili pomanjkanje perspektivnega plana in smotrnega dela na tem področju.

Pri osmem poglavju »Obrt« so bili člani odbora mnenja, da bi morali ljudski odbori obrt čimbolj pospeševati. Od pocenitve uslug predvsem uslužnostne obrti je v veliki meri odvisna življenjska raven prebivalstva. Večjo pozornost bo treba posvetiti tudi asortimaju obrti, kajti sedanje stanje je takšno, da nekatere obrti izumirajo. Zato je pri obdavčevanju treba voditi tako politiko, ki bo obrtništvo pospeševala.

Pri devetem poglavju »Izvoz« je odbor sodil, naj bi povečali izvoz končnih izdelkov, kajti surovine potrebuje naša industrija sama. Glavna hiba našega izvoza je po mnenju članov slaba komercialna služba in neustrezni predpisi ter koeficienti.

Pri desetem poglavju »Investicije« je odbor mnogo razpravljal o skupinskih vodovodih in prišel do zaključka, naj se dokončajo dela, ki so se pričela z republiškim sredstvi za pomoč zaostalim krajem. Zato je tudi sprejel amandma k temu delu predloga družbenega plana. Prav tako je bil odbor mnenja, naj vprašanje podjetja »Belt« iz Črnomlja, ki je bilo tudi grajeno iz sredstev pomoči zaostalim okrajem in ni v celoti dograjeno, reši Izvršni svet skupaj z okrajem.

V zvezi s stabilizacijo tržišča je odbor menil, naj podjetja prehrabene industrije in podjetja za proizvodnjo blaga za široko potrošnjo z rekonstrukcijami in odstranjevanjem ozkih grl povečajo izbiro blaga za široko potrošnjo. Člani odbora so tudi grajali sedanji način avkcij za uvoz potrošnega blaga.

Po krajši razpravi in pojasnilih zastopnika Izvršnega sveta je odbor sprejel tudi tretji del »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana LR Slovenije«.

Pri podrobni obravnavi predloga družbenega plana je odbor sprejel tele spremembe in dopolnitve:

Stran 222: V deveti vrsti zadnjega odstavka točke 1 naj se za besedami »namreč doseže le z« doda še besedo »malo«, tako da se stavek v celoti glasi: »Povečanje proizvodnje je bilo namreč doseženo le z malo manjšim porastom delovne sile«

Stran 224: V četrti vrsti petega odstavka se beseda »za« popravi v »na«, tako da se glasi: »... ali na 172 %«.

Stran 225: V šesti in sedmi vrsti tretjega odstavka se črta v celoti stavek: »V letu 1956 se je v Sloveniji povečala povprečna hitrost potniških vlakov za 0,5 %, tovornih za 4 %, specifična potrošnja premoga pa se je zmanjšala za 1 %.«

Naslednji stavek se v začetku spremeni, tako da se glasi: »V letu 1956 se je pričelo sistematično vzdrževanje prog.«

Stran 230: V osmi vrsti se pod 2. točko črta beseda »še«, tako da se stavek glasi: »... ki bodo bolj razširile možnost ustvarjalnega gospodarjenja kolektivov in komun.«

Stran 231: V drugi vrsti šestega odstavka se črtata besedi »splošna štednja« in namesto njih vneseta besedi »splošno varčevanje«.

Stran 237: Pri naštevanju indeksov se v koloni 1957/1956 pod postavko »Ribolov« vnese namesto dosedanjega odstotka »100« popravljeni odstotek »110«.

Stran 241: V šesti vrsti drugega odstavka se črta beseda »obvezne« in namesto nje vnese beseda »maksimalne«.

Stran 252: V prvi vrsti prvega odstavka se znesek »1022 milijonov dinarjev« popravi v »1087 milijonov dinarjev«. Zadnja vrsta tega odstavka se dopolni in vnese za besedo »prosveto« še besedi »skupinske vodovode«, tako da se zadnja vrsta glasi: »...izgradnje objektov za zdravstvo, prosveto, skupinske vodovode in cestno omrežje«.

Glede na ta amandma je treba na prvi strani predloga negospodarskih investicij za leto 1957 popraviti znesek v tretji vrsti, tako da se ta vrsta glasi:

»- posojilo iz republiškega kreditnega sklada 1 087 000 000

Razen tega se popravi na drugi strani pod »Uprava za investicije« dose-danji znesek »370 500 000« na pravilno »435 500 000«.

V obrazložitvi k predlogu negospodarskih investicij za leto 1957 se besedilo na strani 9 pri »Uprava za investicije, skupinski vodovodi« popravi, tako da se glasi: »V letu 1954 je bila odobrena pomoč pasivnim okrajem Dolenjske, Kočevske in Primorske. V to pomoč je vključena izgradnja velikih skupinskih vodovodov na Dolenjskem, po dosedanji oceni v znesku 109 milijonov dinarjev in Ilirski Bistrici, Idriji in Kočevju, po dosedanji oceni v znesku 16 milijonov dinarjev«.

Stran 255: Na koncu 2. točke se črta besedi »okrajnim proračunom« in namesto tega vnesejo besede »ljudskim odborom in se razdeli z okrajnimi družbenimi plani.«

Stran 260: Na koncu se doda novo poglavje:

»XXIV. poglavje

Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1957 naprej.«

Te amandmaje, razen amandmaja na strani 52 in v negospodarskih investicijah je sprejel tudi odbor za gospodarstvo Republiškega zbora.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957 z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. P 11/-57.

Ljubljana, dne 3. februarja 1957.

Poročevalec:
Štefan Pavšič l. r.

Predsednik:
Zvone Labura l. r.

PREDLOG ODLOKA

o začasnem finansiranju republiških potreb v I. četrtletju 1957

Na podlagi 43. člena temeljnega zakona o proračunih (Uradni list FLRJ, št. 13-126/1956) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 7. februarja 1957 sprejela

o d l o k

o začasnem finansiranju republiških potreb v I. četrtletju 1957

I.

Potrebe republiških organov in proračunskih zavodov se v prvem četrtletju 1957 do sprejetja republiškega proračuna za leto 1957 finansirajo na podlagi proračuna za leto 1956 po njegovih splošnih določbah takole:

1. sredstva za osebne izdatke se zagotovijo mesečno v višini dejanskih potreb, izračunanih na podlagi števila na dan 1. januarja 1957 zaposlenih uslužbencev in delavcev;

2. za materialne izdatke državnih organov in zavodov se zagotovi mesečno največ toliko sredstev, kolikor so znašali dejanski materialni izdatki za mesec januar 1956; za republiške organe in zavode, ki so bili ustanovljeni oziroma reorganizirani med letom 1956, se zagotovijo mesečni materialni izdatki v višini mesečnega povprečja v letu 1956 dejansko porabljenih materialnih izdatkov.

II.

Dohodki in izdatki po tem odloku so sestavni del proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

III.

Določbe tega odloka se ustrezno uporabljajo tudi za začasno finansiranje potreb republiških finančno samostojnih zavodov in republiških proračunskih skladov v mesecu januarju 1957.

IV.

Ta odlok velja od 1. januarja 1957

OBRAZLOŽITEV

Po 43. členu temeljnega zakona o proračunih odloča republiška ljudska skupščina o začasnem finansiranju republiških potreb, če proračun ni sprejet do konca leta.

Predvidevalo se je, da bosta zvezni družbeni plan in zvezni proračun sprejeta tako pravočasno, da bodo lahko do konca leta 1956 sprejeti republiški proračuni. Ker se je sprejetje zveznega družbenega plana in proračuna zavleklo, je bilo dano zagotovilo, da bodo republiški izvršni sveti pooblašteni, da z odloki uredijo vprašanje začasnega finansiranja v prvem četrtletju 1957. Zaradi teh-

nične napake pa Zvezna ljudska skupščina tozadevnega amandmaja ni sprejela, kar je bilo ugotovljeno šele po objavi zveznega proračuna.

Od 1. januarja 1957 dalje se je vršilo začasno finansiranje tako kot je predvideno v predlaganem odloku. To stanje naj bi se saniralo s tem, da sprejme ljudska skupščina predlagani odlok.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 29. januarja 1957 obravnaval predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957 in ga v načelu in v celoti sprejel.

Ker republiški proračun za leto 1957 ni bil sprejet do konca leta 1956, odloča po 43. členu temeljnega zakona o proračunih, republiška ljudska skupščina o začasnem finansiranju republiških potreb.

Potrebe republiških organov in proračunskih zavodov se je zato v januarju finansiralo na podlagi proračuna za leto 1956 in se pri tem uporabilo njegove splošne odločbe. Dohodki in izdatki so po predloženem odloku sestavni del proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Odbor za proračun predlaga zato Republiškemu zboru, da sprejme odlok o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Babnika.

Štev. R 68/1-57.

Ljubljana, dne 29. januarja 1957.

Poročevalec:
Andrej Babnik l. r.

Predsednik:
Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 29. januarja 1957 obravnaval predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957 in ga v načelu ter v podrobnostih sprejel.

Temeljni zakon o proračunih določa v 43. členu, da odloča republiška ljudska skupščina o začasnem finansiranju republiških potreb, če proračun ni sprejet do konca leta. Začasno finansiranje se vrši na podlagi proračuna iz preteklega leta po njegovih splošnih določbah, vendar največ tri mesece. Zato se je od 1. januarja 1957 dalje republiške potrebe začasno finansiralo v višini dejanskih potreb, izračunanih na podlagi števila uslužbencev in delavcev, ki so bili zaposleni 1. januarja 1957; materialne izdatke pa se je trošilo v višini materialnih izdatkov za mesec januar 1956.

Odbor je v celoti sprejel predlog odloka in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga v predloženem besedilu sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Gregorja Klančnika.

Štev. P 13/1-57.

Ljubljana, dne 29. januarja 1957.

Poročevalec:
Gregor Klančnik l. r.

Predsednik:
Bogdan Knaflič l. r.

PREDLOG ZAKONA

o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957

1. člen

Predlog republiškega proračuna za leto 1957 s posebnimi prilogami obsega:

I. republiški proračun

z dohodki v znesku	8 122 000 000 din
z izdatki republiškega proračuna	7 067 000 000 din
in z dotacijami ljudskim odborom	1 055 000 000 din

II. predračune finančno samostojnih zavodov

z dohodki v znesku	4 642 521 000 din
z izdatki v znesku	4 663 373 000 din
s presežkom dohodkov v znesku	164 096 000 din
in s primanjkljajem v znesku	184 948 000 din

III. predračune proračunskih skladov

z dohodki v znesku	1 306 935 000 din
z izdatki v znesku	2 386 935 000 din
in s presežkom izdatkov v znesku	1 080 000 000 din

2. člen

Primanjkljaji v predračunih finančno samostojnih zavodov, ki znašajo skupaj 184 948 000 din, se krijejo z dotacijami iz republiškega proračuna.

3. člen

Primanjkljaji v predračunih proračunskih skladov v skupnem znesku 1 080 000 000 din, se krijejo z dotacijami iz republiškega proračuna.

4. člen

Presežki dohodkov nad izdatki finančno samostojnih zavodov se porazdelijo na republiški proračun in na sklade finančno samostojnih zavodov z zaključnim računom o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1957.

Državni sekretariat za finance LRS je pooblaščen, da finančno samostojnim zavodom, ki so po svojem zaključnem računu za leto 1957 dosegli presežek dohodkov nad izdatki, dovoli, da vplačajo v svoje sklade del doseženega planiranega presežka ter del presežka, ki so ga dosegli po prizadevanju delovnih kolektivov ali z uspešno organizirano izvršitvijo svojih nalog, ter da določi odstotek iz tega dela presežka, ki se vplača v posamezne sklade. Za sklad za nagrade se lahko uporabi največ eno dvanajstino rednih osebnih izdatkov, ki so bili izplačani v letu 1957, toda ne več kot 50 % tistega dela presežka, za katerega dovoli Državni sekretariat za finance LRS, da se vplača v sklade.

To dovoljenje lahko izda Državni sekretariat za finance LRS šele po pregledu zaključnega računa finančno samostojnega zavoda za leto 1957. Zoper odločbo Državnega sekretariata za finance LRS je dovoljena v 15 dneh po prejemu odločbe pritožba na Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Za razdelitev presežka dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo finančno samostojni zdravstveni zavodi, veljata odlok o finansiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov (Uradni list FLRJ št. 14-85/1953) in odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o skladih zdravstvenih zavodov s samostojnim finansiranjem (Uradni list LRS št. 16-74/1956).

5. člen

Predračune republiških organov in zavodov, ki bodo v letu 1957 na novo ustanovljeni, potrjuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

6. člen

Nastavitve pri republiških organih in zavodih, za katere v njihovih predračunih niso predvideni krediti, se lahko izvršijo samo po prejšnji pritrditvi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

7. člen

Kreditni, ki so v predračunih republiških organov in zavodov določeni za honorarje in posebne dodatke, se brez dovoljenja Državnega sekretariata za finance LRS ne smejo virmirati.

8. člen

Republiški državni organi in zavodi smejo porabiti do 90 % sredstev, ki so določena v njihovih predračunih na partiji osebnih izdatkov, za honorarje.

Za izplačila, ki presegajo znesek iz prejšnjega odstavka, je potrebno poprejšnje dovoljenje republiškega državnega sekretariata za finance.

9. člen

Iz kreditov, ki so v predračunih republiških organov in zavodov določeni za prispevek za socialno zavarovanje, se ne smejo brez soglasja republiškega državnega sekretariata za finance s prenosom (virmanom) povečati krediti, ki so dovoljeni za osebne izdatke.

10. člen

Sredstva, ki jih vrnejo zavodi za socialno zavarovanje po 24., 26. in 29. členu zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev na posamezne pozicije osebnih izdatkov v predračunih republiških organov in zavodov, se ne smejo uporabiti brez soglasja republiškega državnega sekretarja za finance.

11. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je pooblaščen, da kredit, ki je določen za negospodarske investicije v razdelku Sekretariata Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, dodeljuje posameznim republiškim organom, oziroma za posamezne objekte v višini potreb, vendar šele po predložitvi dokumentacije.

12. člen

Z rezervo, ki je določena v predračunih posameznih proračunskih skladov, sme razpolagati upravni organ sklada samo po prejšnji pritrditvi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

13. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1957.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 25., 26., 28. in 29. januarja 1957 razpravljal o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 s proračunom za leto 1957.

Da bi bila obravnava čimbolj temeljita, je odbor zaslišal predstavnike univerzitetnega sveta in univerzitetne uprave, predstavnika upravnega odbora Muzeja narodne osvoboditve, pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani ter predstavnike naše celotne filmske dejavnosti. Odbor je obravnaval tudi priporočila in predloge odbora za prosveto in kulturo ter stališča in obrazložitve odbora za zdravstvo in socialno politiko.

V načrtni razpravi je bilo ugotovljeno, da tudi v letu 1957 še ni bilo mogoče proračunsko potrošnjo določiti z objektivnejšimi merili kot do zdaj. Obseg proračunske potrošnje za posamezne organe oziroma politično-teritorialne enote se je tudi letos določil na administrativen način, kar je slabost vseh letošnjih proračunov od zveznega do občinskih. Letošnji proračun pa kljub temu predstavlja določen korak naprej. Vse dohodke od prebivalstva se namreč prepušča ljudskim odborom in tako v okviru danih možnosti krepí materialna podlaga za delo okrajnih in občinskih ljudskih odborov.

Osnovna značilnost letošnjega proračuna je v tem, da se proračunska sredstva sorazmerno znižujejo in se omejuje proračunska potrošnja republiških organov, hkrati pa se neposredno pomaga proračunom občin in okrajev. Glavno zmanjšanje republiškega proračuna je usmerjeno na zmanjšanje negospodarskih investicij, ki so predvidene le za najvažnejša dela.

Sredstva republiškega proračuna so, v primerjavi s proračunom za leto 1956, približno enako razporejena. Poudariti pa je treba, da so izdatki za državno upravo v letošnjem proračunu sorazmerno za 8 % manjši in da so se prav zaradi tega lahko povečali izdatki za zdravstvo in prosveto. Z letošnjim proračunom se spremeni tudi način finansiranja Ljudske milice. Lani se je finansiranje delilo med republiko in okraji, letošnji proračun pa prinaša novost v tem, da se Ljudska milica v celoti finansira v republiškem proračunu.

V proračunu se tudi nakazuje potreba, da se v prihodnje delavnost finančno samostojnih zavodov vedno bolj usmerja tako, da bi ti zavodi ustvarili čimveč lastnih sredstev in se najtesneje povezali z našim gospodarstvom, z industrijo, kmetijstvom itd.

V načelni obravnavi je bila poudarjena potreba, da se gozdni skladi ponovno ustanovijo tudi pri občinskih ljudskih odborih, kajti le tako bo mogoče občine zainteresirati za tako važno gospodarsko panogo, hkrati pa bo mogoče sredstva iz teh skladov čimbolj smotrno uporabiti. Ustanavljanje občinskih skladov sicer ni v skladu z zveznimi predpisi; posredno pa ta pereč problem rešuje letošnji družbeni plan, ki pooblašča Izvršni svet, da predpiše dopolnilno dohodnino od proizvodnje lesa, ki pripada občini.

Pri načelni obravnavi dohodkov letošnjega proračuna se je razvila obširna obravnava o fakultativnih dohodkih, ki se letos v celoti prepuščajo okrajem in občinam. Odbor je obširno obravnaval tudi vprašanje obrtništva in je bilo pri tem poudarjeno, da bi morala glede obrtništva biti davčna politika realnejša ter da bi morali okraji in občine delati večje razlike med uslužnostno in proizvodjalno obrtjo. Tako je često uslužnostna obrt močnejše obdavčena kot proizvodjalna, kar povzroča, da uslužnostna obrt tudi iz teh razlogov nazaduje. Pri obdavčevanju pa bo treba težiti za tem, da se v prihodnje doseže čimvečja stalnost tako, da bo vsakdo za določeno dobo že v naprej vedel, kakšne so njegove davčne obveznosti.

Pri podrobni obravnavi posameznih razdelkov proračuna je odbor obširno obravnaval negospodarske investicije. V letošnjem proračunu so za nadaljevanje del na skupinskih vodovodih sicer določena republiška proračunska sredstva. Ta sredstva so glede na potrebe minimalna. Odbor pa je kljub temu bil mnenja, da se iz letošnjih proračunskih sredstev uporabljajo določena sredstva tudi za nadaljevanje del briškega vodovoda.

V zvezi s to razpravo odbor priporoča Izvršnemu svetu, da naj za graditev vodovodov v vodopasivnih krajih, vsako leto določi v proračunu sredstva, ker je graditev vodovodov v omenjenih krajih tudi stvar republike. Pri 4. razdelku

— Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, je odbor sprejel naslednji amandma:

»Pri ,Upravi za investicije — skupinski vodovodi' naj se v spisec vodovodov, za katere se daje pomoč iz republiškega proračuna vnese tudi nadaljevanje del pri briškem vodovodu, ne da bi se spremenila globalna vsota, ki je za skupinske vodovode v proračunu določena.«

Za graditev prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je v letošnjem proračunu določena investicijska vsota v višini 60 milijonov dinarjev. Načrti za graditev te fakultete zaenkrat še niso potrjeni. Odbor je bil mnenja, da bi bilo treba graditev te fakultete čimbolj podpreti. Zato priporoča Izvršnemu svetu, naj, kolikor ne bi v proračunu predvidna sredstva zadostovala, med letom dobi potrebna sredstva, da se v letu 1957 dokonča prva faza, če bi dela napredovala hitreje kot se pričakuje.

Pri obravnavi predloga, naj se v spisec Univerze pri negospodarskih investicijah vnese nadzidava ekonomskega oddelka pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, je odbor sklenil priporočiti Izvršnemu svetu, naj bi med letom skušal dobiti potrebna sredstva, da se omogoči plačilo izdelave načrtov za nadzidavo in knjižnico, kakor tudi nabavo električnega računskega stroja.

Amandma glede nadaljevanja del pri briškem vodovodu oziroma omenjena priporočila, je sprejel tudi odbor za proračun Zbora proizvajalcev.

Pri obravnavi negospodarskih investicij je odbor pri Svetu za kulturo in prosveto LRS sprejel naslednji amandma:

»Kot 11. točka, naj se pri Svetu za prosveto in kulturo, vnese Muzej narodne osvoboditve in določi 10 milijonov din za investicije, ki so potrebne za nadaljevanje del pri rekonstrukciji objektov iz NOB.

Investicije, ki so določene za novo palačo Ljudske skupščine v višini 220 milijonov naj se zato zmanjšajo za 10 milijonov dinarjev.«

Tega amandmaja pa odbor za proračun Zbora proizvajalcev ni sprejel.

Pri obravnavi 18. razdelka — Svet za kulturo in prosveto, prvi del, partija 1—129, pozicija 6 — je odbor obravnaval predlog odbora za prosveto in kulturo in se s priporočilom glede subvencije založništvu v celoti strinjal. Zato odbor za proračun priporoča Izvršnemu svetu, da med letom, če bi pri izdajanju šolskih in znanstvenih knjig prišlo do težavnega položaja, oskrbi potrebna sredstva za povečanje subvencije založništvu.

To priporočilo je sprejel tudi odbor za proračun Zbora proizvajalcev.

Pri obravnavi 10. poglavja — Muzej narodne osvoboditve, je odbor sprejel naslednji amandma:

»Pri materialnih in funkcionalnih izdatkih 10. poglavja — Muzej narodne osvoboditve, naj se proračunska sredstva povečajo za 2 852 000 din in za toliko zmanjša proračunska rezerva.«

Odbor je pri tem ugotovil, da je Muzej narodne osvoboditve navezan izključno na proračunska sredstva. Dodatna sredstva, katera je muzej v preteklih letih imel, pa je že porabil. Z dodatnimi sredstvi je muzej kril v prvi vrsti zbiranje materiala, izdelovanje zgodovinskih kart in zbiranje spominov prvoborcev. Iz teh razlogov bi bilo po mnenju odbora treba povečati proračunska sredstva in tako omogočiti muzeju opravljanje njegovih razširjenih nalog. Amandma, ki ga predlaga odbor za proračun Republiškega zbora pa odbor za proračun Zbora proizvajalcev ni sprejel.

Pri obravnavi 21. razdelka — drugo poglavje »Pravno-ekonomska fakulteta«, je odbor sklenil priporočiti Izvršnemu svetu, naj se sredstva, ki so predvidena za materialne izdatke zvišajo za 1 milijon din, če se med letom izkaže, da so ta sredstva premajhna. To zvišanje pa naj bi se krilo iz proračunske rezerve.

Pri obravnavi 6. poglavja — »Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo«, je odbor sklenil priporočiti Izvršnemu svetu, naj se glede na ustanovitev veterinarskega oddelka zvišajo proračunska sredstva za to fakulteto v višini 6 milijonov din, če se med letom izkaže, da je bilo v proračunu predvideno premalo sredstev. Tudi to zvišanje naj se krije iz proračunske rezerve.

Omenjeni priporočili je sprejel tudi odbor za proračun Zbora proizvajalcev.

Odbor je obravnaval tudi predlog odbora za prosveto in kulturo, da se pri predračunu dohodkov in izdatkov finančno samostojnega zavoda »Radio Ljubljana«, črtajo med dohodki dotacije okrajev za relejne postaje v višini 13 milijonov in da se za toliko zmanjša predvideni presežek. Odbor za proračun pa je bil mnenja, da bo »Radio Ljubljana« presegel predvideni presežek v višini 80 milijonov in da bo dohodke, ki naj bi jih ustvaril iz naslova dotacij okrajev za relejne postaje, lahko dosegel na drug način in je zato sprejel naslednji amandma:

»Dotacije okrajev za relejne postaje v višini 13 milijonov dinarjev naj se med dohodki Radia Ljubljane črtajo, namesto tega pa naj se predvidijo v isti višini 'ostali dohodki'«.

Omenjeni amandma je obravnaval tudi odbor za proračun Zbora proizvajalcev in ga v besedilu, kot ga predlaga odbor za proračun Republikšega zbora, tudi sprejel.

Odbor za proračun je obravnaval tudi amandma, ki ga je k 8. členu predloga zakona predlagal odbor za proračun Zbora proizvajalcev in ki se glasi:

»Republiški državni organi in zavodi smejo porabiti do 80 % sredstev, ki so določena v njihovih predračunih na partiji osebnih izdatkov za honorarje.«

Odbor za proračun Republikšega zbora omenjenega amandmaja ni sprejel.

Odbor je nato v celoti sprejel predlog proračuna za leto 1957 s spremembami in dopolnitvami, ki so v poročilu omenjene. Prav tako je sprejel tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Odbor za proračun predlaga Republikškemu zboru, da sprejme proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1957 in zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957 z omenjenimi dopolnitvami in spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Babnika.

Št. R 67/1-57.

Ljubljana, dne 29. januarja 1957.

Poročevalec:
Andrej Babnik l. r.

Predsednik:
Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za proračun

POROČILO

**k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije
(republiškem proračunu) za leto 1957**

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25., 26., 28. in 29. januarja 1957 obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 s proračunom za leto 1957.

Nekatere razdelke proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957 je odbor obravnaval na skupnih sejah z odborom za proračun Republiškega zbora zato, da je poslušal obrazložitev Izvršnega sveta in utemeljitve predstavnikov Univerze v Ljubljani, razen tega pa je odbor na skupni seji obravnaval tudi predloge oziroma priporočila odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora.

Odbor je v načelni razpravi obravnaval predvsem celotno delitev proračunskih sredstev in tudi tista vprašanja, ki so tesno povezana z družbenim planom za leto 1957.

Tudi letošnji proračun ima določene slabosti, ker se obseg proračunske potrošnje za posamezne politično-teritorialne enote še vedno administrativno določa, kar pa se odraža v vseh proračunih od zveznega pa do občinskih.

Letošnji proračun odstopa okrajem, zlasti pa občinam znatna sredstva. Tako je bil z letošnjim proračunom storjen določen korak naprej pri krepitvi materialne baze okrajev in občin. Ta sredstva se ne prepuščajo okrajem in občinam linearno, upoštevajo se predvsem industrijska področja oziroma središča in industrijske občine. Prav tu obstajajo namreč znatne potrebe na področju zdravstva, šolstva in komunalnih zadev. Reševanje teh problemov neposredno vpliva na zboljšanje življenjske ravni, to pa je zlasti težnja letošnjega proračuna.

Zato je osnovna značilnost letošnjega proračuna v tem, da se proračunski izdatki sorazmerno znižujejo in se čimbolj omejujejo potrebe republiških organov. Izdatki za državno upravo so letos sorazmerno za 8 % manjši, zato pa so bili lahko povečani izdatki za zdravstvo in prosveto. Glavno zmanjšanje republiškega proračuna je usmerjeno na zmanjšanje negospodarskih investicij, ki so letos določene za nadaljevanje oziroma dokončanje najvažnejših del. Tako se republiški proračun omejuje le na najnujnejše negospodarske investicije in bi bilo kakršno koli zviševanje teh investicij v nasprotju z novo gospodarsko politiko.

Odbor je obširno obravnaval dohodke proračuna. Glede na lanskoletne izkušnje je bilo poudarjeno, da so nekateri dohodki le fiktivni, ker so odvisni od predpisov, ki se večkrat med letom spreminjajo. Stabilizacija našega celotnega gospodarskega sistema pa bo neposredno vplivala na proračune politično-teritorialnih enot. Zmanjšanje dohodka v nekaterih gospodarskih organizacijah namreč neposredno vpliva tudi na delež občine, okraja, republike in zveze pri dohodku gospodarskih organizacij.

Letos je proračun dohodkov in izdatkov drugače sestavljen in so ljudskim odborom prepuščeni vsi dohodki od prebivalstva, tako da republiški proračun na teh dohodkih sploh ne participira.

Odbor je obravnaval tudi vprašanje cen nekaterih surovin in energije, ki bodo po mnenju odbora znatno znižale dohodke prizadetih gospodarskih organizacij, s tem pa tudi proračune politično-teritorialnih enot. Odbor je smatral, da je treba analizirati vpliv prometnega davka, ker tako važen ekonomski inštrument, če ni dovolj proučen, v mnogih primerih neenakomerno obremenuje proizvodnjo. Po drugi strani pa povzroča, da gospodarske organizacije zmanjšujejo oziroma opuščajo proizvodnjo tistih predmetov, ki jih gospodarstvo kot celota potrebuje. Prometni davek pa včasih vpliva tudi na to, da gospodarske organizacije prehajajo od proizvodnje visoko kvaliteten predmetov na proizvodnjo nekvalitetnih, kar pa je vsekakor gospodarsko škodljivo. Zato je odbor sklenil priporočiti Izvršnemu svetu, naj bi vprašanje prometnega davka proučil in dal pristojnim zveznim organom ustrezne predloge.

V načelni obravnavi je bilo tudi poudarjeno, da se morajo skladi letos uporabiti le za tiste namene za katere so bili ustanovljeni.

Odbor je obravnaval tudi delo znanstvenih inštitutov in ugotovil, da so dotacije v primerjavi z lanskoletnimi znižane. Večja proračunska sredstva pa so zato dodeljena Državnemu sekretariatu za finance LRS, da se bodo med letom iz teh sredstev finansirala naročila posameznim inštitutom. Po mnenju odbora bi se morali znanstveni inštituti še bolj približati gospodarstvu in s svojimi strokovnimi, znanstvenimi storitvami, gospodarskim organizacijam pomagati pri izboljšanju proizvodjalnega procesa. Odbor se je v celoti strinjal z zmanjšanjem proračunskih sredstev za te zavode, ki naj bi v prihodnje svoje dohodke črpali iz gospodarstva. Tako bodo lahko inštituti šele zaživeli, hkrati pa upravičili sredstva, ki jim jih skupnost daje.

Odbor je obravnaval postavke osnovnih izdatkov pri posameznih razdelkih in pri tem ugotovil, da so med osebnimi izdatki predvidena večja sredstva tudi za honorarje. Po mnenju članov odbora, honorarne zaposlitve zelo dvigujejo redne mesečne zaslužke, zlasti pri strokovnem osebju. Zato zlasti strokovnjaki raje ostajajo v središčih, podjetja pa marsikdaj nimajo potrebnih strokovnjakov. Tako je na primer od 300 diplomiranih inženirjev kemije v kemični industriji Slovenije zaposlenih 36 inženirjev. V želji, da se poveča kontrola pri izplačevanju honorarjev je odbor sprejel k 8. členu predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957 naslednji amandma:

»Republiški državni organi in zavodi smejo porabiti do 80 % sredstev, ki so določena v njihovih predračunih na partiji osebnih izdatkov za honorarje.«

V zakonu se sicer določa, da smejo omenjeni organi uporabiti do 90 % sredstev na partiji osebnih izdatkov za honorarje in da je potrebno poprejšnje dovoljenje državnega sekretarja za finance LRS za izplačila, ki ta znesek presegajo. Vendar je bil odbor mnenja, da je treba nadzorstvo nad izplačevanjem honorarjev še zaostri.

Tega amandmaja pa odbor za proračun Republiškega zbora ni sprejel.

Odbor je obširno obravnaval tudi izdatke sekretariata Izvršnega sveta za delo in je bil mnenja, da je treba ta sekretariat pri opravljanju njegovih nalog čimbolj podpreti.

Pri predračunih dohodkov in izdatkov finančno samostojnega zavoda »Radio Ljubljana« je odbor obravnaval tudi predlog odbora za prosveto in kulturo, da se med dohodki črtajo dotacije okrajnih ljudskih odborov za relejne postaje v višini 13 000 000 din in da se za toliko zmanjša predvideni presežek. Predlog odbora za prosveto in kulturo je odbor sprejel in ga spravil v sklad z odborom za proračun Republiškega zbora tako, da se glasi:

»Dotacije okrajev za relejne postaje v višini 13 000 000 din naj se med dohodki Radia Ljubljana črtajo, namesto tega pa naj se predvidijo v isti višini ostali dohodki.«

Ta amandma predlaga odbor Zbora proizvajalcev zlasti zato, ker se itak predvideva, da bo Radio Ljubljana presegel predvideni presežek v višini 80 000 000 din in bo dohodke, ki naj bi jih ustvaril iz naslova dotacij okrajev za relejne postaje, lahko dosegel na drug način. »Radio Ljubljana« na katerega so vezani vsi naročniki, je po mnenju članov odbora, itak dolžan poskrbeti za dober sprejem neposredno, ali pa preko relejnih postaj, za celotno republiško območje.

Odbor je sprejel tudi amandma k 4. razdelku — Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, ki ga je predlagal odbor za proračun Republiškega zbora in ki se glasi:

»Pri Upravi za investicije — skupinski vodovodi, naj se v spisek vodovodov, za katere se daje pomoč iz republiškega proračuna vnese tudi nadaljevanje del pri briškem vodovodu, ne da bi se spremenila globalna vsota, ki je za skupinske vodovode v proračunu določena.«

Odbor se je strinjal tudi s priporočilom Izvršnemu svetu, da naj se za graditev vodovodov v vodopasivnih krajih vsako leto določi v proračunu sredstva, ker je graditev vodovodov v omenjenih krajih tudi stvar republike.

Pri obravnavi predračuna Univerze v Ljubljani, je odbor razpravljal o dolgotrajnosti univerzitetnega študija. Člani odbora so bili namreč mnenja, da dolgotrajen študij znatno dviguje potrebo po finančnih sredstvih za vzdrževanje in za investicijsko graditev. Dosedanja praksa, da je potrebno od vpisa pa do inženirske diplome sedem do osem let, dviga izdatke fakulteti, zlasti pa trpi gospodarstvo. Študij na univerzi je treba na vsak način skrajšati tako, da bi študentje že po štirih letih univerzitetnega študija začeli z delom v tovarnah in v sedmih do osmih letih teoretično in praktično že postali tehnični strokovnjaki.

Odbor se prav tako strinja s predlogom Izvršnega sveta, da se letos prične graditi prirodoslovno-matematična-filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Zato odbor priporoča Izvršnemu svetu, kolikor ne bi v proračunu predvidena sredstva zadostovala, da naj med letom dobi potrebna sredstva, da se v letu 1957 dokonča prva faza, če bi dela napredovala hitreje kot se pričakuje.

Pri obravnavi predloga, da naj se v spisek Univerze pri negospodarskih investicijah, vnese nadzidava ekonomskega oddelka pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, je tudi odbor za proračun Zbora proizvajalcev sprejel priporočilo Izvršnemu svetu, naj bi med letom skušal dobiti potrebna sredstva, da se omogoči plačilo izdelave načrtov za nadzidavo in knjižnico ter nabavo električnega računskega stroja.

Pri obravnavi 18. razdelka — Svet za kulturo in prosveto je odbor sprejel predlog odbora za prosveto in kulturo in priporoča Izvršnemu svetu, da med letom, če bi pri izdajanju šolskih in znanstvenih knjig prišlo do težavnejšega položaja, poskrbi potrebna sredstva za povečanje subvencije založništvu.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev je sprejel tudi priporočila, ki jih je predlagal odbor za proračun Republiškega zbora Izvršnemu svetu in ki se glasijo:

Pri 21. razdelku, drugo poglavje — »Pravno-ekonomska fakulteta« naj se sredstva, ki so predvidena za materialne izdatke zvišajo za en milijon dinarjev, če se med letom izkaže, da so ta sredstva premajhna. To zvišanje pa naj bi se krilo iz proračunske rezerve.

Pri šestem poglavju — »Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo«, pa naj se glede na ustanovitev veterinarskega oddelka zvišajo proračunska sredstva za to fakulteto v višini 6 000 000 din, če se med letom izkaže, da je bilo v proračunu predvideno premalo sredstev. Tudi to zvišanje naj se krije iz proračunske rezerve.«

Odbor pa ni sprejel amandmaja odbora za proračun Republiškega zbora ki predlaga, naj se kot 11. točka negospodarskih investicij Sveta za prosveto in kulturo vnese Muzej narodne osvoboditve in določi 10 000 000 din za investicije, ki so potrebne za nadaljevanje del pri rekonstrukciji objektov iz NOB. Iz istega razloga pa odbor tudi ni sprejel amandmaja na podlagi katerega naj bi se znižale investicije predvidene za novo palačo Ljudske skupščine v višini 10 000 000 din.

Odbor za proračun Republiškega zbora je sprejel amandma, naj se pri materialnih in funkcionalnih izdatkih 18. razdelka, 10. poglavje — Muzej narodne osvoboditve, povečajo proračunska sredstva za 2 852 000 din in za toliko zmanjša proračunska rezerva.

Tega amandmaja pa odbor za proračun Zbora proizvajalcev ni sprejel.

Odbor je v celoti sprejel predlog proračuna za leto 1957 s spremembami in dopolnitvami, ki so v poročilu omenjene. Prav tako je sprejel tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Odbor za proračun predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1957 in zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957 z omenjenimi dopolnitvami in spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Gregorja Klančnika.

Št. P 12/1-57.

Ljubljana, dne 29. januarja 1957.

Poročevalec:
Gregor Klančnik l. r.

Predsednik:
Bogdan Knaflič l. r.

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi statotov nekaterih okrajev

»Na podlagi 7. člena splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ, št 26/55), je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 7. februarja 1957 sprejela

ODLOK

o potrditvi statotov okrajev

I.

Potrdi se statut:

1. **okraja Celje**, ki ga je okrajni ljudski odbor Celje sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev 29. julija 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 2. aprila 1956, 26. maja 1956, 4. oktobra 1956, 23. novembra 1956 in 29. decembra 1956;

2. **okraja Gorica**, ki ga je okrajni ljudski odbor Gorica sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 12. avgusta 1955, ter spre-

membe in dopolnitve k temu statutu z dne 20. januarja 1956, 16. junija 1956 in 29. septembra 1956;

3. **okraja Kočevje**, ki ga je okrajni ljudski odbor Kočevje sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev 29. julija 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 24. maja 1956 in 10. avgusta 1956;

4. **okraja Koper**, ki ga je okrajni ljudski odbor Koper sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 30. julija 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 27. januarja 1956, 19. maja 1956 in 7. septembra 1956;

5. **okraja Kranj**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 28. julija 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 28. decembra 1955, 29. februarja 1956, 29. maja 1956 in 2. februarja 1957;

6. **okraja Maribor**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 20. avgusta 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 28. junija 1956, 6. novembra 1956 in 24. januarja 1957;

7. **okraja Murska Sobota**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 5. avgusta 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 28. decembra 1955, 8. junija 1956 in 9. avgusta 1956;

8. **okraja Novo mesto**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev, dne 5. avgusta 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 9. februarja 1956, 26. maja 1956 in 14. avgusta 1956;

9. **okraja Ptuj**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 30. julija 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 28. decembra 1955, 21. maja 1956 in 12. decembra 1956;

10. **okraja Trbovlje**, ki ga je okrajni ljudski odbor sprejel na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 16. avgusta 1955, ter spremembe in dopolnitve k temu statutu z dne 9. februarja 1956, 27. junija 1956 in 15. avgusta 1956.

II.

Ta odlok velja takoj.«

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Komisija za statute

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statotov nekaterih okrajev

Po 7. členu splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ, št. 26/55), potrdi republiška ljudska skupščina okrajne statute. Zato je bilo potrebno ustanoviti komisijo, ki naj bi Republiškemu zboru dala poročilo o okrajnih statutih, te statute obravnavala in dala predlog za potrditev.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije je v ta namen na seji Republiškega zbora, 13. julija 1955 z odlokom ustanovila petčlansko komisijo Republiškega zbora za statute. V pristojnosti te komisije je tudi naloga, dati po 62. členu splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev pritrditev k prvim statutom občin na območju Ljudske republike Slovenije.

Komisija za statute je skupno s predstavniki okrajev vskladila in dopolnjevala določbe statotov posameznega okraja in posredno s tem tudi tipski statut. Pri obravnavanju posameznih statotov je dala komisija pripombe, kolikor je šlo za neskladje s splošnim zakonom o ureditvi občin in okrajev oziroma z drugimi predpisi, za bistvene odstopne posameznih okrajnih statotov glede na tipski statut in za enotnost v organizacijski strukturi in nazivih upravnih organov okrajnega ljudskega odbora. Istočasno je komisija dala tudi formalne pripombe za to, da se stilistično izboljšajo posamezni okrajni statuti oziroma vskladijo s pripombami zvezne redakcijske komisije.

Komisija je pri svojem delu izhajala iz dejstva, da se statut novega okraja po svojem značaju bistveno razlikuje od statuta, ki ga predvideva zakon o okrajnih ljudskih odborih iz leta 1952 in da vnaša bistvene spremembe tudi glede same vsebine statuta, kakor tudi da mora izvršiti določeno vlogo pri uresničevanju komunalnega sistema. Komisija je pričela z delom v času, ko se je komunalni sistem šele začel izvajati in ko predpisi, ki naj bi ta sistem tudi pravno izoblikovali, še niso bili v celoti sprejeti.

Zato je bilo treba pri obravnavanju okrajnih statotov upoštevati nekatere določbe splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev že po objavi tipskih statotov in po prvem sprejemanju statotov po ljudskih odborih, nadalje temeljni zakon o proračunih, zakon o javnem pravobranilstvu, zakon o sanitarni inšpekciji itd. Večje dopolnitve okrajnih statotov so bile potrebne zlasti potem, ko sta bila sprejeta zakon o državni upravi in zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Upoštevati je bilo treba tudi uredbo o organizaciji odborov, komisij ter republiških in lokalnih upravnih organov za narodno obrambo in druge predpise. Komisija za statute je skušala pri svojem delu postaviti tudi tista osnovna načela, ki naj bi po njenem mnenju veljala za vse okrajne statute.

Prav zaradi omenjenih zakonov oziroma predpisov in zato, ker se je komunalni sistem kot celota šele oblikoval oziroma uveljavljal, ni bilo mogoče Republiškemu zboru že poprej predložiti v potrditev okrajne statute.

V statutih okrajev, ki naj bi jih Republiški zbor potrdil, so osnovne določbe z malimi izjemami enake; večji razločki so le pri nazivih oziroma številu svetov. Organizacija upravnih organov je pri vseh okrajih enotna, razločki so le pri določbah o upravnih organih glede števila in nazivov tajništev oziroma drugih upravnih organov kakor tudi v tem, da nekateri statuti ne predvidevajo uprav za vodno gospodarstvo. Ta služba se za nekatere okraje opravlja skupno. Razločki so nadalje v prehodnih in končnih določbah, kjer se zaradi kadrovskih razmer v posameznem okraju določajo izjeme za imenovanje tajnika. Pri tem je komisija sprejela sklep, da je treba točno določiti rok, do kdaj se izjemoma lahko izvoli oziroma postavi tajnik okrajnega ljudskega odbora, ki ne izpolnjuje vseh formalnih pogojev. Razločki med statuti pa so tudi v tistih primerih, kjer ima okrajni ljudski odbor dva podpredsednika.

Komisija Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za statute je obravnavala statute skupno s predstavniki okrajev tudi zato, da razčisti tiste probleme, ki naj bi bili obvezno v vseh statutih enotno in čim bolj smotno

urejeni. Med take zadeve je spadalo zlasti: zakonitost posameznih določb statutov, enotna organizacija upravnih organov, objavljanje predpisov in drugih aktov ljudskega odbora, izjeme glede formalne izobrazbe tajnika okrajnega ljudskega odbora, veljavnost statutov, enotna uporaba predpisov, na podlagi katerih je bil sprejet statut okraja itd.

Po sklepu komisije za statute in v sporazumu s predstavniki okrajev je bilo treba obvezno vskladiti z zakoni in drugimi predpisi naslednje določbe okrajnih statutov:

Pri 9. členu okrajnih statutov je bilo treba 9. točko tega člena dopolniti tako, da je disciplinsko sodišče pristojno tudi za uslužbence zavodov, če ni zanje s posebnimi predpisi določena pristojnost drugih disciplinskih organov.

Pri 26. členu okrajnih statutov je bila po sklepu komisije glede na 64. člen zakona o okrajnih ljudskih odborih, dodana nova 13. točka, ki določa, da okrajni zbor in zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora na ločenih sejah obeh zborov enakopravno sprejemata odločbe o sistemizaciji delovnih mest. Z zadnjim odstavkom tega člena pa je bilo določeno, da je treba obravnavo zadev za katere sta pristojna oba zbora, opraviti na ločenih sejah, če zbora drugače ne skleneta. Odločanje pa je treba opraviti vedno ločeno.

Pri 27. členu je bilo treba 3. točko dopolniti tako, da okrajni ljudski odbor na skupni seji obeh zborov določi predsednika senata za prekrške; 4. točko pa dopolniti tako, da okrajni ljudski odbor na skupni seji voli in razrešuje predsednika in enega člana disciplinskega sodišča ter njuna namestnika.

Določbe ustavnega zakona je bilo treba uporabiti pri 35. členu okrajnih statutov, zato da tudi odloki in odredbe ljudskega odbora začnejo veljati osmi dan po objavi, ne pa z dnem objave razen seveda, če ni v samem predpisu drugače določeno.

Pri 60. členu okrajnih statutov je bil črtan zadnji odstavek tega člena, ker po 24. členu splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev, lahko okrajni ljudski odbor ustanovi nove svete samo s statutom.

Ker novi temeljni zakon o proračunih ne pozna proračunske komisije, je bila v celoti črtana 8. točka 63. člena okrajnih statutov.

Prvi odstavek 64. člena okrajnih statutov je bil spremenjen oziroma dopolnjen tako, da svet nima pravice izdajati odločb v upravnem postopku, ampak le odloča v upravnem postopku v zadevah, za katere je bilo izrecno določeno z zakonom ali z drugim, na podlagi zakonskega pooblastila izdanim predpisom.

Dosedanji 124. in 125. člen okrajnih statutov sta bila zamenjana z novim členom, ki določa, da začne veljati statut, ki ga potrdi Ljudska skupščina LRS, uporabljata pa se od 1. septembra 1955.

Komisija za statute je obširno obravnavala vse tiste določbe statutov, ki določajo organizacijo in delo upravnih organov. Pri tem je komisija dala več pripomb, zaradi vskladitve z zakoni in drugimi predpisi in tudi zato, da bi bila organizacija upravnih organov okrajnih ljudskih odborov na območju ljudske republike čim bolj enotna in smotrna.

Potem, ko je bil sprejet zakon o državni upravi oziroma zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je bilo treba naknadno sprejeti oziroma dopolniti besedilo 59. in 60. člena, glede na 45. člen zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Na podlagi določb omenjenega zakona so okrajni statuti vpeljali svet za družbeni plan in finance oziroma druge svete s področja gospodarstva, urbanizma in komunalnih zadev itd.

Komisija za statute je že na svojih prvih sejah, še pred sprejetjem zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, obširno obravnavala potrebo, da se za določena gospodarska področja ustanovijo sveti, ki jih tipski statut ni predvideval. V vseh obravnavah, zlasti pri obravnavanju s predstavniki okrajev, je bilo poudarjeno, da bi se s področja družbenega plana oziroma proračuna ustanovil poseben svet, kajti dosedanja praksa je pokazala, da je bil svet za gospodarstvo nekak »svet nad sveti«, kar je včasih vlogo ostalih svetov ljudskega odbora v nekem smislu zmanjševalo. 60. člen tipskega oziroma okrajnih statotov pa je bilo potreba dopolniti tudi glede na zakon o organih za notranje zadeve.

V tretji točki 63. člena tipskega statuta je bilo treba črtati besedilo, da okrajni sveti »izdajajo pismene smernice občinskim svetom in občinskim upravnim organom«, ker je to v nasprotju z drugim odstavkom 8. člena zakona o državni upravi. V drugem odstavku 66. člena tipskega statuta in ustrezno s tem v okrajnih statutih je bilo treba upoštevati zakon o proračunih in zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, ki je vpeljal svet za družbeni plan in finance. Dosedanji 77. člen tipskega statuta oziroma ustrezno s tem tudi okrajne statute je bilo treba dopolniti, ker je 53. člen zakona o upravnih organih v LRS vpeljal inšpektorate, direkcije itd. Prav tako pa je bilo treba dopolniti 76. člen statotov, tako da se temeljni upravni organi okrajnega ljudskega odbora ustanovijo, odpravijo ali združijo le s statutom ali v mejah statuta z odlokom ljudskega odbora. Glede na 8. člen zakona o državni upravi pa je bilo treba dopolniti oziroma spremeniti 80. člen statotov.

Prav tako se je dopolnil 86. člen tipskega oziroma okrajnih statotov in se je vpeljal urad tajnika, ki ga neposredno vodi tajnik okrajnega ljudskega odbora.

Bistvene spremembe je bilo treba sprejeti tudi glede besedila tipskega statuta od 86. do vključno 103. člena in to besedilo nadomestiti z novim. Z zakonom o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je bilo namreč vpeljano tudi tajništvo za finance. Tako je bilo s 55. členom že omenjenega zakona določeno, katera tajništva mora okrajni ljudski odbor obvezno imeti. Z novim besedilom pa se ni upošteval samo zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, ampak se je na ta način enotno uredila s statuti upravna organizacija vseh okrajnih ljudskih odborov. Novo besedilo je točno določilo delovno področje posameznih temeljnih upravnih organov okrajnega ljudskega odbora in upoštevalo novo vpeljane upravne organe, kot so inšpektorati, direkcije itd.

V dosedanjem 95. členu statotov je bilo treba dopolniti 3. točko. Po prejšnjem besedilu naj bi razen ljudskega odbora postavljal določene uslužbenke tudi tajnik okrajnega ljudskega odbora, kar pa ni v skladu s splošnim zakonom o ureditvi občin in okrajev. Tiste uslužbenke, ki jih ne postavi ljudski odbor, postavlja namreč le personalna komisija, nikakor pa ne tajnik okrajnega ljudskega odbora. 4. točka 95. člena tipskega statuta je bila dopolnjena z novim besedilom, ker daje personalna komisija pritrdivitev tudi za postavitvev tajnika občinskega ljudskega odbora ter šefov zavodov in tudi za postavitev tistih uslužbencev občinskega ljudskega odbora, ki nimajo potrebne strokovne izobrazbe, določene za delovno mesto, na katero se postavijo, ali izpita, na podlagi katerega se taka izobrazba prizna.

Dosedanji 98. člen oziroma glede na vpeljavo novih členov sedanji 109. člen okrajnih statotov, je bilo treba dopolniti z novo 3. in 4. točko. Po določbah zakona o državni upravi načelniki tajništev in šefi drugih samostojnih upravnih organov namreč lahko izdajajo upravna navodila za izvrševnje predpisov okraj-

nega ljudskega odbora, če so za to izrecno pooblašteni. Razen tega pa lahko izdajajo tudi strokovna navodila (instrukcije) ustreznim upravnim organom občinskih ljudskih odborov za izvrševanje predpisov, okrajnega ljudskega odbora, za izvrševanje predpisov višjih državnih organov pa samo takrat, kadar so za to posebej pooblašteni.

Zadnji odstavek dosedanjega 102. člena tipskega oziroma okrajnih statotov je bil dopolnjen glede na dopolnitve in spremembe temeljnega zakona o prekrških. Za sodnika za prekrške ali za njegovega namestnika je lahko po teh določbah izvoljen samo, kdor ima pravno fakulteto ali Višjo šolo državnega sekretariata za notranje zadeve. Dodan pa je bil nov zadnji odstavek, ki določa, da se do konca leta 1958 za sodnika za prekrške lahko izvoli tudi oseba, ki ne izpolnjuje v prejšnjem odstavku določenih pogojev, če ima vsaj tri leta upravne prakse in strokovni izpit.

Črtati je bilo treba določbe dosedanjega 108. člena, ki govori o vojaškem odseku. Komisija za statute je bila mnenja, da je vojaški odsek teritorialno vojaški organ, ne pa organ ljudskega odbora. Določbe okrajnih statotov pa se je naknadno dopolnilo tudi z vpeljavo tajništva za narodno obrambo in se je določilo delovno področje tajništva. Zadeve s področja narodne obrambe so se do zdaj obravnavale v uradu tajnika. Okrajne statute je bilo treba dopolniti z omenjenimi določbami in jih tako spraviti v sklad z uredbo o organizaciji odborov, komisij ter republiških in lokalnih upravnih organov za narodno obrambo.

Zato, da bi bilo objavljane predpisov in drugih aktov ljudskega odbora enotno, je bila komisija Republiškega zbora za statute mnenja, da je enotno objavljane predpisov obvezno za vse okraje in je v ta namen predlagala dopolnitev 34. in 35. člena okrajnih statotov, in sicer tako, da se odloki okrajnega ljudskega odbora obvezno objavijo v Uradnem listu LRS in v uradnem vestniku okraja, če ima okraj tak uradni vestnik. Če pa uradnega vestnika okraj nima, se odloki objavijo v lokalnem časopisju. Odredbe okrajnega ljudskega odbora pa naj se obvezno objavijo v uradnem vestniku okraja oziroma, če ga okraj nima, v lokalnem časopisju. Glede dneva, od kdaj začnejo veljati odloki in odredbe ljudskega odbora, je bila komisija mnenja, da začnejo odloki in odredbe ljudskega odbora praviloma veljati osmi dan po objavi v uradnem vestniku okraja oziroma objavi v lokalnem časopisju, če okraj uradnega vestnika nima.

Razen teh obveznih pripomb je komisija za statute predlagala še manjše stilistične izboljšave, priporočila uporabo enotnih izrazov oziroma izboljšanja formulacije itd.

Komisija Republiškega zbora za statute ugotavlja, da so okrajni ljudski odbori pri sprejemanju oziroma dopolnjevanju okrajnih statotov ves čas izredno tesno sodelovali s komisijo in z izmenjavo mnenj pomagali, da so bile vse določbe statotov podrobno in temeljito obravnavane.

Komisija Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za statute ugotavlja, da so predloženi statuti okrajev Celje, Gorica, Kočevje, Kranj, Koper, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Trbovlje in Ptuj, ki jih komisija predlaga v potrditev ljudski skupščini, v skladu z zakoni in drugimi pravnimi predpisi ter zato predlaga Republiškem zboru, da omenjene statute potrdi in da v ta namen sprejme odlok, ki je sestavni del tega poročila.

Št. R 69/1-57.

Ljubljana, dne 4. februarja 1957.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku.

Na podlagi 18. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ. št. 30—376/54) je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora dne 7. februarja 1957 sprejela

ODLOK

o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku ter o njegovem krajevnem območju.

I.

Ustanovi se okrajno sodišče na Rakeku.

II.

Okrajno sodišče na Rakeku spada v območje okrožnega sodišča v Ljubljani. Njegovo krajevno območje obsega občini Cerknica in Loška dolina (okraj Ljubljana). Ti dve občini se izvzameta iz krajevnega območja okrajnega sodišča v Postojni.

III.

Državni sekretar za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi, kdaj prične poslovati okrajno sodišče na Rakeku in izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

IV.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Po 18. členu zakona o sodiščih odloča republiška ljudska skupščina o ustanovitvi in krajevnem območju okrajnih sodišč.

Z odlokom o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v LR Sloveniji z dne 5. XII. 1955 (Uradni list LRS, št. 49—164/55) sta bili občini Cerknica in Loška dolina, ki sta na območju okraja Ljubljana, vključeni začasno v območje okrajnega sodišča v Postojni, ker niso bili dani vsi pogoji za takojšnjo ustanovitev novega okrajnega sodišča. Začasnost take ureditve je bila poudarjena v samem besedilu cit. odloka pod tč. 20, po katerem obsega krajevno območje okrajnega sodišča v Postojni navedeni dve občini »do ustanovitve okrajnega sodišča za ti dve občini«.

V Cerknici, ki bi predvsem prišla v poštev kot sedež okrajnega sodišča za navedeno območje, ni zgradbe, kamor bi bilo mogoče nastaniti okrajno sodišče. Sedež okrajnega sodišča naj bi bil na Rakeku, kjer so se našli za to primerni prostori v poslopju bivše carinarnice, ki so sedaj adaptirani in pripravljeni za selitev.

Okrajni ljudski odbor v Ljubljani bo v svojem proračunu za leto 1957 zagotovil ustrezna finančna sredstva za ustanovitev in funkcioniranje okrajnega sodišča na Rakeku.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 24. januarja 1957 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku.

Ko je 2. decembra 1955 odbor za organizacijo oblasti in uprave obravnaval predlog odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč in o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji, je že takrat ugotovil potrebo, da se čimprej ustanovijo okrajna sodišča zlasti v Cerknici, Ajdovščini in okrožno sodišče v Murski Soboti. Na podlagi omenjenega odloka sta bili občina Cerknica in Loška dolina, ki sta na območju okraja Ljubljana, vključeni v krajevno območje okrajnega sodišča v Postojni. Taka ureditev je bila začasna in je bilo že v omenjenem odloku poudarjeno, da krajevno območje okrajnega sodišča v Postojni obsega tudi občini Cerknica in Loška dolina do ustanovitve okrajnega sodišča za ti dve občini.

Sodišče v Postojni je tako razen sodstva, ki ga je opravljalo za občini Postojna in Pivka, ki sta na območju okraja Koper, opravljalo še sodstvo za občini Cerknica in Loška dolina, ki sta na območju okraja Ljubljana.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da so uresničeni vsi pogoji, da se za občini Cerknica in Loška dolina ustanovi okrajno sodišče, vendar s sedežem na Rakeku ne pa v Cerknici. Cerknica namreč nima primerne stavbe; z adaptacijo bivše carinarnice na Rakeku pa je omogočeno, da okrajno sodišče s sedežem na Rakeku v najkrajšem času začne z delom.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave poudarja, da gre velika zasluga za ustanovitev sodišča občinskemu ljudskemu odboru Cerknica, ki je zgradbo bivše carinarnice s svojimi sredstvi adaptiral. Tako bo tudi na tem območju uresničena težnja, da sodišča krajevno čimbolj približamo ljudem. Hkrati bo uresničeno načelo, da deluje okrajno sodišče na območju enega okraja, ne pa, kot je bil do zdaj primer, da je okrajno sodišče v Postojni opravljalo sodstvo na območju dveh okrajev. Sedanje okrajno sodišče v Postojni bo zajemalo 19 700 prebivalcev na območju 526 km², sodišče na Rakeku pa 14 500 prebivalcev na območju 486 km². Sodišče na Rakeku bo obsegalo 64 katastrskih občin, sodišče v Postojni pa samo 47 katastrskih občin, kar pomeni, da bo zemljiško knjižna obremenitev sodišča na Rakeku znatno večja.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da so v letošnjem proračunu predvidena sredstva za ustanovitev okrožnega sodišča v Murski Soboti, da pa še ni bilo ustanovljeno okrajno sodišče v Ormožu. Odbor je obravnaval tudi potrebo po novih okrajnih sodiščih. Tako bi bilo treba ustanoviti okrajno sodišče v Ajdovščini, v Lenartu, v Konjicah, v Radljah, v Velikih Laščah, Vrhnikih, Litiji in na Jesenicah. Verjetno pa bo treba ustanoviti tudi okrajno sodišče v Ravnah.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je v celoti sprejel predlog odloka in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Alfonza Grmekà.

Štev. R 70/1-57.

Ljubljana, dne 24. januarja 1957.

Poročevalec:
Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:
Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Albin Medved, ki je bil izvoljen v I. volilni enoti, se je na podlagi 3. točke 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odpovedal mandatu in v ta namen poslal svojo izjavo z dne 2. februarja 1957, naslovljeno na Ljudsko skupščino LRS.

Mandatno-imunitetni odbor ugotavlja, da ljudski poslanec Albin Medved navaja kot razlog odpovedi mandatu, naslednje:

»Zaradi raznih nepravilnosti, ki so se dogajale na okrajnem sindikalnem svetu v Celju, sem mišljenja, da ne morem biti več ljudski poslanec Ljudske skupščine LRS.«

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškem zboru, da njegovo odpoved mandatu, sprejme.

V zvezi s to odpovedjo pa je mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora na svoji 19. seji obravnaval vprašanje odreditve nadomestnih volitev v I. volilni enoti.

Po 157. in 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS se morajo opraviti volitve, ki jih odredi Republiški zbor, čigar član je bil Albin Medved, najkasneje v dveh mesecih od dneva, ko je bilo poslansko mesto izpraznjeno.

Zaradi tega predlaga mandatno-imunitetni odbor, naj Republiški zbor Ljudske skupščine LRS odredi nadomestne volitve v I. volilni enoti in v ta namen sprejme naslednji sklep.

Na podlagi 157. in 158. člena ter v zvezi s 3. točko 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske

skupščine LRS je Republiški zbor ljudske skupščine sprejel dne 7. februarja 1957 naslednji

s k l e p

V I. volilni enoti se po 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS za Republiški zbor odredjajo nadomestne volitve.

Republiška volilna komisija razpiše volitve.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Ranta.

Št. R 71/1-57.

Ljubljana, dne 4. februarja 1957.

Poročevalec:

Franc Rant l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Mandatno-imunitetni odbor

P O R O Č I L O

mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Mavricij Borc, ki je bil izvoljen v 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj, je umrl 30. decembra 1956 in je zato mandatno-imunitetni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS na svoji seji dne 4. februarja 1957 obravnaval vprašanje odreditve nadomestnih volitev v tej volilni enoti.

Po 157. in 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS se nadomestne volitve opravijo, če poslanec umre ali če mu preneha mandat, odredi pa nadomestne volitve tisti dom ljudske skupščine, v katerem se je poslansko mesto izpraznilo.

Glede na to predlaga mandatno-imunitetni odbor naj Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sprejme

s k l e p

V 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj se po 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odredjajo nadomestne volitve za Zbor proizvajalcev. Volitve razpiše Republiška volilna komisija LRS.

Št. P. 14/1-57.

Ljubljana, dne 4. februarja 1957.

Tajnik:

Jože Prebil l. r.

Predsednik:

Andrej Stegnar l. r.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi okrožnega sodnika v Novem mestu in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč v Celju in Ljubljani

Na podlagi 49. in 55. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) in 30., 31. in 36. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS dne 7. februarja 1957

izvoljeni:

- I. za predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu:
Štefan Simončič, sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru;
- II. za predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju:
Anton Skobir, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju;
- III. za sodnike Okrožnih gospodarskih sodišč
 - 1. za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju:
dr. Peter Pavlič, pravni referent pri Okrajni združni zvezi v Celju
 - 2. za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani:
Pavel Maslo, sodni referent pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi občasnega sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS

Na podlagi 30. in 34. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ št. 31/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS dne 7. februarja 1957

izvoljen:

- za občasnega sodnika Višjega gospodarskega sodišča Ljudske republike Slovenije:
- dr. Jože Juhart, izredni univerzitetni profesor na Pravno-ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu, sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč v Celju in Mariboru

Na podlagi 77. in 78. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ št. 30/54) ter 58. in 59. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ št. 31/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS dne 7. februarja 1957

razrešeni:

- dr. Marijan Pavlič: kot predsednik Okrožnega sodišča v Novem mestu;

dr. Jože Juhart, kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS;
Ivo Sever, kot predsednik Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju;
dr. Mirko Brolih, kot sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v
Mariboru.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za volitve

POROČILO

k predlogom za izvolitev in razrešitev sodnikov

Odbor za volitve je na svoji 11. seji dne 23. januarja 1957 obravnaval predloge Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o izvolitvi Štefana Simončiča za predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu, Antona Skobirja za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, dr. Petra Pavliča za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju in Pavla Masla za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Štefan Simončič je bil doslej sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru. Diplomiral je leta 1941, bil od 1. septembra 1944 do osvoboditve v narodnoosvobodilni vojski pri sodnem oddelku Glavnega štaba NOV in POJ, od septembra 1945 pri Javnem tožilstvu, od avgusta 1951 do izvolitve za sodnika okrožnega sodišča pa predsednik Okrajnega sodišča v Mariboru.

Anton Skobir je diplomiral julija 1954. Leta 1943 je bil vpoklican v nemško vojsko, od koder je pobegnil in meseca marca 1944 stopil v NOV, kjer je ves čas opravljal politične funkcije. Po osvoboditvi je bil do leta 1947 v KNOJ, nato pa načelnik Tajništva za notranje zadeve pri OLO Maribor-okolica in MLO Celje. Od decembra 1954 je sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. Ima 10 let upravno-pravne in 2 leti sodniške prakse.

Dr. Peter Pavlič je diplomiral leta 1939. Februarja 1941 je nastopil službo pri Zadrudni zvezi v Ljubljani kot revizor, nato je bil marca 1944 odpeljan v Graz, od koder je pobegnil. Po osvoboditvi je vodil knjigovodske zadrudne tečaje, vpeljeval v podjetjih knjigovodstvo in kot odvetniški pripravnik opravljal sodno prakso pri Okrožnem sodišču v Celju, kjer je bilo njegovo delo odlično ocenjeno. Napravil je tudi odvetniški izpit. Sedaj je pravni referent pri Okrajni zadrudni zvezi v Celju in opravlja tudi delo finančnega revizorja in glavnega računovodje.

Pavel Maslo je diplomiral junija 1939, nato je bil sodniški pripravnik, med vojno pa je služboval pri finančnem uradu v Celju. V NOV in JLA je bil od julija 1944 do aprila 1946. Po osvoboditvi je služboval pri ministrstvu za notranje zadeve, pri MLO Ljubljana in pri Občinskem ljudskem odboru Polje. Od 1. septembra 1955 je zaposlen pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani.

Odbor za volitve je te predloge Izvršnega sveta podrobno obravnaval in jih sprejel v celoti brez sprememb.

Predlagani kandidati imajo vse strokovne, kakor tudi moralno politične kvalifikacije, ki jih za izvolitev predpisuje 46. člen zakona o sodiščih oziroma

27. člen zakona o gospodarskih sodiščih. O predlogih so razpravljale tudi pristojne komisije za volitve okrajnih ljudskih odborov in dale pozitivno mnenje, prav tako tudi predsednik Vrhovnega sodišča LRS oziroma predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Z navedenimi predlogi se ne prekoračuje število sistemiziranih mest pri sodiščih. Izvolitev predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu je potrebna zato, ker bo dosedanji predsednik nastopil novo mesto pri Državnem sekretariatu za pravosodno upravo in se s tem novim imenovanjem število sodnikov v Novem mestu ne bo prav nič povečalo. Pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani je sistemiziranih 9 sodniških mest, doslej pa je zasedenih le 7, pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Celju pa je sistemiziranih 6 sodniških mest, zasedena pa so le 4 mesta. Z imenovanjem novega predsednika se ta zasedba ne bo povečala, kajti dosedanji predsednik je prošil za razrešitev.

Proračunska sredstva za predlagane kandidate so zagotovljena.

Na isti seji je odbor obravnaval tudi predlog Izvršnega sveta za izvolitev dr. Jožeta Juharta za občasnega sodnika pri Višjem gospodarskem sodišču LRS. Dr. Jože Juhart je promoviral leta 1937 in bil po opravljenem odvetniškem izpitu odvetnik do marca 1941. Med okupacijo je živel na Dunaju in v Braslovčah, od koder je junija 1944 odšel v NOV. Po osvoboditvi je služboval v ministrstvu za pravosodje, Predsedstvu vlade LRS, Prezidiju LS LRS in od leta 1950 na Republiški državni arbitraži kot redni sodnik, letos pa je bil izvoljen za izrednega univerzitetnega profesorja na Pravni fakulteti v Ljubljani. Imenovani izpolnjuje vse pogoje, predpisane po 28. členu zakona o gospodarskih sodiščih za izvolitev občasnega sodnika. Pri Višjem gospodarskem sodišču LRS je sistemiziranih 150 mest občasnih sodnikov, od katerih je zasedenih 108 mest.

Tudi predlog za izvolitev dr. Jožeta Juharta, izrednega univerzitetnega profesorja na Pravno-ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani za občasnega sodnika pri Višjem gospodarskem sodišču LRS, je odbor sprejel.

Odbor za volitve je nadalje razpravljal o predlogih Državnega sekretariata za pravosodno upravo o razrešitvi dr. Marijana Pavliča, sedaj predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu, Ivana Severja, do sedaj predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, dr. Jožeta Juharta, do sedaj sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani in dr. Mirka Broliha, do sedaj sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

Dr. Marjan Pavlič je po svoji privolitvi postavljen na položaj načelnika pravno organizacijskega oddelka pri Državnem sekretariatu za pravosodno upravo LRS in ga je treba zaradi tega v smislu 78. člena zakona o sodiščih razrešiti funkcije predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu. Ivo Sever je 4. decembra 1956 dal ostavko na službo sodnika in položaj predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, ker živi že dve leti ločeno od družine, ki biva v Ljubljani in ker se mu sedaj v Ljubljani nudi zaposlitev. Dr. Jože Juhart je bil na seji fakultetne uprave Pravno-ekonomske fakultete v Ljubljani dne 4. novembra 1956 izvoljen za izrednega profesorja za civilno pravo na pravnem oddelku in je to izvolitev potrdil univerzitetni svet dne 17. novembra 1956. Dr. Mirko Brolih pa je bil na seji Okrajnega ljudskega odbora v Mariboru 6. novembra 1956 imenovan za okrajnega javnega pravobranilca. Glede na to predlaga državni sekretar za pravosodno upravo po 81. členu zakona o sodiščih in 61. členu zakona o gospodarskih sodiščih, da se navedene sodnike po 78. členu zakona o sodiščih oziroma 58. in 59. členu zakona o

gospodarskih sodiščih razreši kot sodnike okrožnih sodišč oziroma okrožnih gospodarskih sodišč dosedanjih funkcij.

Odbor je o teh predlogih državnega sekretariata za pravosodno upravo razpravljal in jih sprejel.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, naj predložene sklepe o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu, predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani, občasnega sodnika pri Višjem gospodarskem sodišču LRS in o razrešitvi dosedanjega predsednika Okrožnega sodišča v Novem mestu, dosedanjega predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Dušana Boleta.

Št. LS-25/1-57.

Ljubljana, dne 23. januarja 1957.

Poročevalec:
Dušan Bole l. r.

Predsednik:
Alojz Ocepek l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik:

Miha Marinko

Podpredsednika:

Dr. Ferdo Kozak

Jakob Mojšker

Tajnik:

Dr. Miha Potočnik

**ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Ivo Svetina, tajnik

Andrej Stegnar Feliks Razdrih

Jože Gričar

ODBOR ZA VOLITVE

Lojze Ocepek, predsednik

Franc Krese, tajnik

Franc Belšak Dušan Bole

Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Josip Rus, predsednik

Danijel Lepin, tajnik

Ivan Bratko

Dr. Anton Melik

Jože Eberl

Dr. Miha Potočnik

Vinko Hafner

Inž. Adolf Tavčar

Ignac Voljč

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Vladimir Krivic,* predsednik

Anton Peternelj, tajnik

Mavricij Borc**

Stane Rebernak

Bogdan Knaflič

Ivan Vodovnik

Vinko Šumrada

* Razrešen dolžnosti predsednika zaradi izvolitve za člana Izvršnega sveta.

** Mandat prechal s smrtjo.

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:

Josip Rus

Podpredsednik:

Angela Ocepek

Zapisnikarji:

Dušan Bole

Anton Peternelj

Ančka Globačnik

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA**ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE**

Vladimir Krivic,* predsednik

Ignac Voljč, podpredsednik

Vinko Hafner, tajnik

Stane Bobnar	Janez Petrovič	Cvetka Vodopivec
Stane Brečko	Nina Pokorn	Mirko Zlatnar
Alfonz Grmek	Tine Remškar	Tone Zupančič
Franc Pirkovič	Stane Škof	Jakob Žen

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Ivan Maček, predsednik

Miran Košmelj, podpredsednik

Ivan Janžekovič, tajnik

Inž. Karmelo Budihna	Franc Lubej
Bela Brglez	Janez Pirnat
Mihaela Dermastia	Mirko Remec
Albin Dujc	Lojzka Stropnik
Matevž Hace	Karel Štrukelj
Albert Jakopič	Viktor Zupančič
Viktor Kovač	Martin Žugelj

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

Josip Vidmar, predsednik

Vlado Majhen, podpredsednik

Dušan Bole, tajnik

Branko Babič	Dr. Anton Melik
Mirko Bračič	Dr. Heli Modic
Ivan Bratko	Aleksander Pirher
Ervin Dolgan	Tine Remškar
Rudi Janhuba	Vinko Šumrada
Alfred Janko	Bogomil Vižintin
Dr. Ferdo Kozak	Gabrijela Vrhovšek

* Razrešen dolžnosti predsednika zaradi izvolitve za člana Izvršnega sveta.

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
 Dr. Marjan Ahčin, podpredsednik
 Franc Krese, tajnik

Ivan Bertoneelj	Albin Medved**
Lovro Cerar	Jože Molek
Ančka Globačnik	Alojz Murn
Martin Greif	Jože Petejan
Jože Gričar	Mirko Remec
Vladimir Krivic*	Franc Skok
Tone Kropušek	Ivo Skerlovnik
Alojz Lukač	Lojzka Stropnik

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik
 Inž. Karmelo Budihna, podpredsednik
 Andrej Babnik, tajnik

Miran Cvenk	Alojz Mlakar
Franc Ficko	Anton Peternelj
Martin Greif	Franc Podvratnik
Alfred Janko	Franc Skok

ZAKONODAJNI ODBOR

Jože Petejan, predsednik
 Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
 Ivan Bratko, tajnik

Miha Berčič	Dr. Heli Modic
Alojz Colarič	Stane Nunčič
Vinko Hafner	Bogomil Vižintin
Dr. Anton Melik	Jože Tramšek

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Bobnar, predsednik
 Cvetka Vodopivec, tajnik

Albert Jakopič Franc Rant
 Anton Šušteršič

ODBOR ZA PREDLOGE IN PRITOŽBE

Anton Šušteršič, predsednik
 Mica Marinko, tajnik

Franc Rant Anton Dolgan
 Leopold Maček

* Razrešen dolžnosti zaradi izvolitve za člana Izvršnega sveta.

** Razrešen dolžnosti, zaradi odvzema mandata.

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik:

Mavricij Borc*

Podpredsednik:

Inž. Vilma Pirkovič

Zapisnikarji:

Pepca Jež

Milan Lacko

Inž. Boris Pipan

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV**ODBOR ZA GOSPODARSTVO**

Zvone Labura, predsednik

Anton Truden, podpredsednik

Avgust Brezavšček, tajnik

Milan Dimnik

Jolanka Peterka

Inž. Anton Koželj

Inž. Boris Pipan

Milan Lacko

Inž. Vilma Pirkovič

Jakob Mojškerc

Jakob Pogačar

Julka Padežnik

Stane Šmid

Štefan Pavšič

Jože Štrukelj

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Anton Hafner, podpredsednik

Ivan Curk, tajnik

Rudolf Ganziti

Martin Mozetič

Viktor Grom

Peter Naglič

Franc Jeraj

Franc Rožanc

Jože Klanšek

Milan Šimec

ODBOR ZA VPRAŠANJE DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Lojze Ocepek, predsednik

Rudi Peperko, podpredsednik

Pepca Jež, tajnik

Jože Benedičič

Jože Leban

Karel Grm

Feliks Razdrih

Ivan Hercog

Stane Rebernak

Terezija Kovačič

Ivan Žagar

* Predsednik Mavricij Borc, umrl dne 30. decembra 1956.

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Ahčin dr. Marjan	Janhuba Rudi	Pirnat Janez
Avbelj Viktor	Janko Alfred	Pirkovič Franc
Babič Branko	Janžekovič Ivan	Podvratnik Franc
Babnik Andrej	Jensterle Albin	Pokorn Nina
Belšak Franc	Kavčič Stane	Polič Zoran
Beltram Julij	Kerin Franc	Popit Franc
Berčič Miha	Kimovec Franc	Potočnik dr. Miha
Bertoncelj Ivan	Kocijančič Boris	Rančigaj Ivan
Blejc Anton	Koprivnikar Stane	Rant Franc
Bobnar Stane	Košmelj Miran	Remec Mirko
Bole Dušan	Kovač Viktor	Remškar Tine
Bole Tone	Kozak dr. Ferdo	Rogl Franc
Borštnar Jože	Kraigher Boris	Rus Josip
Božičnik Zalka	Krese Franc	Skerlovnik Ivo
Bračič Vladimir	Krivec Alojz	Skok Franc
Bratko Ivan	Krivic Ada	Sotlar Stane
Brecelj dr. Marijan	Krivic Vladimir	Stropnik Lojzka
Brečko Stanko	Kropušek Tone	Svetina Ivo
Brglez Bela	Lesjak Janez	Svetina Mira
Budihna inž. Karmelo	Lubej Franc	Šilih Niko
Cerar Lovro	Lukač Alojz	Škof Stane
Colarič Alojz	Maček Ivan	Štrukelj Karel
Cvenk Miran	Maček Leopold	Šumrada Vinko
Dermastia dr. Marijan	Majhen Vlado	Šušteršič Anton
Dermastia Mihaela	Maležič Matija	Tramšek Jože
Dolgan Anton	Marinko Mica	Ukmar Anton
Dolgan Ervin	Marinko Miha	Verdev Bogomir
Dujc Albin	Medved Albin*	Vidmar Josip
Fajfar Tone	Melik dr. Anton	Vipotnik Janez
Ficko Franc	Mlakar Alojz	Vižintin Bogomil
Frahm Vilko	Modic dr. Heli	Vodopivec Cvetka
Globačnik Ančka	Molek Jože	Vodočnik Ivan
Gobbo Nerino	Murn Alojz	Voljč Ignac
Goršič Milko	Novak Ivan	Vrabič Olga
Greif Martin	Nunčič Stane	Vrhovšek Gabrijela
Gričar Jože	Ocepek Angela	Zalaznik Franc
Grmek Alfonz	Ovčarič Anton	Zlatnar Mirko
Hace Matevž	Pavlica Zlato	Zupančič Anton
Hafner Vinko	Petejan Jože	Zupančič Viktor
Hojnik Franc	Peternelj Anton	Žen Jakob
Ingolič Jože	Petrovič Janez	Žugelj Martin
Jakopič Albert	Pirher Aleksander	

* Razrešen dolžnosti ljudskega poslanca na 18. seji RZ, 7. februarja 1957

Zbor proizvajalcev

Benedičič Jože	Keber Stanislav	Pavšič Štefan
Bera Franc	Kermavner Janez	Peperko Rudi
Borc Mavricij*	Klančnik Gregor	Peterka Jolanka
Boštjančič Leopold	Klanšek Jože	Pfajfar Matija
Brezavšček Avgust	Knaflič Bogdan	Pintarič Viktor
Curk Ivan	Korošec Pavel	Pipan inž. Boris
Dimnik Milan	Kovačič Terezija	Pirkovič inž. Vilma
Dragan Franc	Koželj inž. Anton	Pogačar Jakob
Draksler Jakob	Labura Zvone	Prebil Jože
Eberl Jože	Lacko Milan	Razdrih Feliks
Ferjančič Anton	Leban Jože	Rebernak Stane
Ganziti Rudolf	Lepin Danijel	Rožanc Franc
Garzarolli Marjan	Lorger Mirko	Stakolič Jože
Golja Ivan	Lukač Jože	Stegnar Andrej
Gorjup Ivan	Lukan Janko	Stupan Franc
Grm Karel	Marinček Vinko	Svetek Andrej
Grom Viktor	Marinko Franc	Šimec Milan
Grosman Štefan	Mejak inž. Miran	Šmid Stane
Habjan Franc	Mojškerc Jakob	Štrukelj Jože
Hafner Anton	Mozetič Martin	Tavčar inž. Adolf
Hercog Ivan	Naglič Peter	Tomazič Ivan
Ivanuša Maks	Ocepek Lojze	Truden Anton
Jakomin Ivan	Omladič Milica	Zidar Milan
Jeraj Franc	Padežnik Julka	Žagar Ivan
Jež Pepca		

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Jože Borštnar, dr. Marijan Brecelj, Boris Kraigher, Vladimir Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Franc Popit, Josip Vidmar, Olga Vrabič

* Mandat prenehal s smrtjo

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Boris Kraigher

Člani:

Viktor Avbelj, Julij Beltram, Tone Bole, Tone Fajfar, Milko Goršič, Stane Kavčič, Boris Kocijančič, Ada Krivic, Vladimir Krivic,* Matija Maležič, Jože Ingolič, Niko Šilih, Olga Vrabjč

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Baričevič, dr. Ivan Bele, Jože Černe, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, Alojz Peric, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jernej Stante

Člani:

Dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Jože Juhart,** dr. Ciril Jurca, Franc Kobler, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, Viljem Muc, dr. Franjo Omladič, Franc Špendal, dr. Anton Vidic

* Izvoljen za člana Izvršnega sveta na 19. skupni seji RZ in ZP dne 7. II. 1957

** Razrešen na 19. skupni seji RZ in ZP dne 7. februarja 1957

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Babnik Andrej: 20, 23, 25	Košmelj Miran: 7
Bole Tone: 4, 17	Krivic Vladimir: 26
Grmek Alfonz: 30	Petejan Jože: 4
Jakopič Albert: 4, 17	Pirnat Janez: 7
Kavčič Stane: 30	Rant Franc: 30

Zbor proizvajalcev

Beltram Julij: 63, 69	Naglič Peter: 33, 69
Boštjančič Leopold: 49	Ocepek Lojze: 33
Curk Ivan: 38, 51, 55, 56	Pavšič Stefan: 33, 52, 54, 55, 57
Ganziti Rudolf: 32, 67, 69	Pfajfar Matija: 50
Ingolič Jože: 43, 51, 52, 57	Pipán inž. Boris: 68
Jež Pepca: 45	Pirkovič inž. Vilma: 31
Keber Stane: 39	Prebil Jože: 67
Klančnik Gregor: 59, 61, 63, 65, 66	Rebernak Stane: 44
Korošec Pavel: 47	Truden Anton: 50, 56
Koželj inž. Anton: 62, 63, 64	

Skupna seja

Avbelj Viktor: 71, 198	Krivec Alojz: 163
Belšak Franc: 138	Lesjak Janez: 162
Bole Dušan: 219	Lubej Franc: 125
Bole Tone: 129	Lukač Alojz: 80
Bračič Mirko: 190	Maležič Matija: 120, 201, 216
Brečko Stane: 82	Marinko Franc: 100
Cvenk Miran: 167	Nunčič Stane: 132
Dermastia dr. Marijan: 110	Pavšič Stefan: 101, 211
Dujc Albin: 160	Petejan Jože: 207, 218
Eberl Jože: 114	Peternelj Anton: 139, 145, 146, 162
Grm Karel: 123	Petrovič Janez: 167
Hace Matevž: 94	Pirher Aleksander: 214
Hafner Vinko: 180	Pirkovič Franc: 136, 215
Ingolič Jože: 104	Pirkovič inž. Vilma: 186
Jakomin Ivan: 115	Rant Franc: 177
Jakopič Albert: 192	Rogl Franc: 174
Kavčič Stane: 147	Stegnar Andrej: 175
Kerin Franc: 168	Štrukelj Jože: 115
Kermavner Janez: 88	Tavčar inž. Adolf: 169
Klančnik Gregor: 91, 93, 213	Tramšek Jože: 127
Klanšek Jože: 99	Truden Anton: 84
Kovačič Terezija: 166	Vižintin Bogomil: 191
Kraigher Boris: 149	



VSEBINA

Republiški zbor

18. seja — 4. do 7. februarja 1957

Pred dnevnim redom:

1. Odstotnost ljudskih poslancev	3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 17. seje	3
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
4. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957	3
Govorniki:	
Poročevalec Albert Jakopič	4, 17
Tone Bole	4, 17
Jože Petejan	4
Miran Košmelj	7
Janez Pirnat	17
2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957	20
Govornik:	
Poročevalec Andrej Babnik	20
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957	20
Govornik:	
Poročevalec Andrej Babnik	20—25
4. Poročilo in predlog komisije Republiškega zbora za statute glede potrditve statutih nekaterih okrajev	26
Govornik:	
Poročevalec Vladimir Krivic	26
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku	30
Govornika:	
Poročevalec Alfonz Grmek	30
Stane Kavčič	30
6. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	30
Govornik:	
Poročevalec Franc Rant	30

Zbor proizvajalcev

17. seja — 4. do 7. februarja 1957

Pred dnevnim redom:

1. Komemorativni govor podpredsednika Zbora proizvajalcev inž. Vilme Pirkovič za pokojnim predsednikom Zbora proizvajalcev Mavricijem Borcem	31
2. Odsotnost ljudskih poslancev	32
3. Čitanje in odobritev zapisnika 16. seje	32
4. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	32
5. Določitev dnevnega reda	32
Govornik:	
Rudolf Ganziti	32
6. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Petra Nagliča	33

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957	33
Govorniki:	
Poročevalec Stefan Pavšič	33—57
Lojze Ocepek	33
Ivan Curk	38—56
Stane Keber	39
Jože Ingolič	43—57
Stane Rebernak	44
Pepca Jež	45
Pavel Korošec	47
Leopold Boštjančič	49
Anton Truden	50, 56
Matija Pfajfar	50
2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957	59
Govornik:	
Poročevalec Gregor Klančnik	59
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957	59
Govorniki:	
Poročevalec Gregor Klančnik	59—66
Inž. Anton Koželj	62—64
Julij Beltram	63
4. Sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 13. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Kranj	67
Govornik:	
Poročevalec Jože Prebil	67
5. Razprava o dosedanjih pripravah in delu za prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu	67
Govornika:	
Rudolf Ganziti	67, 69
Inž. Boris Pipan	68

6. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na ustno vprašanje ljudskega poslanca Petra Nagliča	69
Govornika:	
Julij Beltram	69
Peter Naglič	69

Skupne seje

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

18. skupna seja — 4. do 6. februarja 1957

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	71
2. Čitanje in odobritev zapisnika 17. seje	71
3. Določitev dnevnega reda	71

Dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1957 in obravnava o tem zakonskem predlogu	71
--	----

Govorniki:

Viktor Avbelj	71,	198
Alojz Lukač		80
Stane Brečko		82
Anton Truden		84
Janez Kermavner		88
Gregor Klančnik	91,	93
Matevž Hace		94
Jože Klanšek		99
Franc Marinko		100
Štefan Pavšič		101
Jože Ingolič		104
Dr. Marijan Dermastia		110
Jože Eberl		114
Ivan Jakomin		115
Jože Strukelj		115
Matija Maležič		120
Karel Grm		123
Franc Lubej		125
Jože Tramšek		127
Tone Bole		129
Stane Nunčič		132
Franc Pirkovič		136
Franc Belšak		138
Anton Peternelj	139,	162
Stane Kavčič		147
Boris Kraigher		149
Albin Duje		160
Janez Lesjak		162
Alojz Krivec		163
Terezija Kovačič		166
Miran Cvenk		167
Janez Petrovič		167
Franc Kerin		168
Inž. Adolf Tavčar		169

Franc Rogl	174
Andrej Stegnar	175
Franc Rant	177
Vinko Hafner	180
inž. Vilma Pirkovič	186
Mirko Bračič	190
Bogomil Vižintin	191
Albert Jakopič	192

19. skupna seja — 7. februarja 1957

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 18. seje	201
2. Določitev dnevnega reda	201

Dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu proračuna LRS za leto 1957 in načelna obravnava o tem	201
--	-----

Govorniki:

Matija Maležič	201,	216
Jože Petejan	207,	218
Štefan Pavšič		211
Gregor Klančnik		213
Aleksander Pirher		214
Franc Pirkovič		215
2. Izvolitev novega člana Izvršnega sveta		219
3. Razrešitve in izvolitve sodnikov		219

Govornik:

Poročevalec Dušan Bole	219
----------------------------------	-----

Priloge

1. Predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1957	221
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	261
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	265
2. Predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb v prvem četrtletju 1957	271
Obrazložitev	271
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	272
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	272
3. Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1957	273
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	275
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	279
4. Predlog odloka o potrditvi statotov nekaterih okrajev	282
Poročilo komisije za statute Republiškega zbora	283
5. Predlog odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča na Rakeku ter o njegovem krajevnem območju	288
Obrazložitev	288
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	289

6. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	290
7. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev	291
8. Predlog sklepa o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč v Celju in Ljubljani	292
9. Predlog sklepa o izvolitvi občasnega sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS	292
10. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu, sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč v Celju in Mariboru	292
Poročilo odbora za volitve	293
11. Ljudska skupščina LRS	296
Odbori in komisije	296
12. Republiški zbor	297
Odbori	297
13. Zbor proizvajalcev	299
Odbori	299
14. Poslanci Ljudske skupščine LRS	301
Poslanci izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino	302
15. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	303
16. Vrhovno sodišče LRS	303
17. Višje gospodarsko sodišče LRS	303
18. Seznam govornikov	304



Urednik:
Milan Megušar
Natisnila:
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani
.oktobra 1957
v 350 izvodih
Obseg 312 strani
Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS



